

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAINEN KIRKKO⁺

Kirkon keskusrahasto

Toimintakertomus ja tilinpäätös

1.1.-31.12.2023

Asiakirjanumero DKIR/84/00.01.02/2024

Kirkkohallituksen täysistunto 19.3.2024

KIRKKOHALLITUS⁺

Sisällys

1.	Toimintakertomus	6
1.1	Kirkkohallituksen täysistunnon katsaus	6
1.2	Kirkkohallituksen kansliapäällikön katsaus	7
1.3	Kirkon keskusrahaston johtajan katsaus.....	9
1.4	Olennaiset tapahtumat Kirkon keskusrahaston toiminnassa	11
1.4.1	Ovet auki -strategia	11
1.4.2	Kirkon keskusrahaston organisaatio ja hallinto	11
1.4.2.1	Kirkolliskokous	12
1.4.2.2	Organisaatio.....	16
1.4.2.3	Kirkkohallituksen täysistunto.....	16
1.4.2.4	Kirkkohallituksen virastokollegio	17
1.4.3	Taloudellinen katsaus	18
1.4.4	Kirkon keskusrahaston henkilöstö	22
1.4.5	Olennaisia tapahtumia Kirkon keskusrahaston toiminnassa ja taloudessa tilikauden jälkeen	24
1.5	Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	26
1.6	Tulevaisuuden näkymät	31
1.7	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	32
1.7.1	Tuloksen muodostuminen	32
1.7.2	Toiminnan rahoitus	33
1.7.3	Tase.....	35
1.7.4	Investoinnit	36
1.8	Kirkkohallituksen esitys tuloksen käsittelystä	36
1.9	Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	37
1.9.1	Kirkon keskusrahaston talousarvion 2023 toteuma	37
1.9.2	Keskusrahastomaksulla rahoitettava toiminta	39
1.9.2.1	Kirkkohallitus	40
1.9.2.2	Millenniaalien kirkko.....	45
1.9.2.3	Digikirkko / Työ verkossa.....	47
1.9.2.4	Digikirkko / Kipa 2	50
1.9.2.5	Hiilineutraali kirkko 2030	53
1.9.2.6	Vanhan testamentin kääntäminen mobiiliympäristöön	58
1.9.2.7	Kirkon lähetyskumppanuusneuvottelut	59
1.9.3	Ympäristöohjelma	62

KIRKKOHALLITUS[†]

1.9.4 Lapsivaikutusten arviointi	64
1.9.5 Kirkkohallituksen toiminta 2023.....	66
1.9.5.1 Kirkkohallituksen yhteinen toiminta.....	68
1.9.5.2 Hallinto-osasto	77
1.9.5.3 Työmarkkinaosasto	85
1.9.5.4 Talousosasto	90
1.9.5.5 Toiminnallinen osasto	98
1.9.5.6 Ulkoasiain osasto	106
1.9.5.7 Kirkon viestintä	118
1.9.5.8 Kirkon tutkimus ja koulutus	131
1.9.5.9 Kyrkans central för det svenska arbetet.....	141
1.9.5.10 Piispainkokouksen kanslia	153
1.9.5.11 Arkkipiispan kanslia	160
1.9.5.12 Kirkolliskokous	164
1.9.5.13 Kirkon ulkosuomalaistyö	166
1.9.5.14 Kiinteistöt	168
1.9.6 Hiippakunnallinen toiminta 2023.....	169
1.9.6.1 Turun arkkhiippakunta.....	172
1.9.6.2 Tampereen hiippakunta	183
1.9.6.3 Oulun hiippakunta.....	193
1.9.6.4 Mikkelin hiippakunta.....	202
1.9.6.5 Borgå stift. / Porvoon hiippakunta.....	208
1.9.6.6 Kuopion hiippakunta.....	222
1.9.6.7 Lapuan hiippakunta.....	232
1.9.6.8 Helsingin hiippakunta	240
1.9.6.9 Espoon hiippakunta.....	250
1.9.6.10 Tuomiokapitulien toimitilat	259
1.9.6.11 Tuomiokapitulien yhteiset	261
1.9.7 Avustukset.....	262
1.10 Palvelukeskusmaksulla rahoitettava toiminta, Kirkon palvelukeskus.....	267
1.10.1 Johdanto	267
1.10.2 Keskeisimmät tapahtumat vuonna 2023	268
1.10.3 Tavoitteiden toteutuminen	270
1.10.4 Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	271
1.11 Valtion rahoituksella rahoitettava toiminta	274
2. Tilinpäätöslaskelmat.....	279
2.1 Kirkon keskusrahaston tuloslaskelma	279

KIRKKOHALLITUS[†]

2.2	Kirkon keskusrahaston rahoituslaskelma	280
2.3	Kirkon keskusrahaston tase	281
3.	Tilinpäätöksen liitetiedot	282
3.1	Tilinpäätöksen laatimista koskevat periaatteet	282
3.2	Tuloslaskelman liitetiedot	283
3.2.1	Valtion rahoitus	283
3.2.2	Kirkon keskusrahaston henkilöstökulut 2023	284
3.2.3	Tilintarkastajien palkkiot.....	284
3.2.4	Rahoitustuotot ja -kulut.....	284
3.2.5	Poistosuunnitelma.....	285
3.3	Taseen liitetiedot.....	286
3.3.1	Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet sekä poistot	286
3.3.2	Arvopapereiden kirjanpitoarvojen ja markkina-arvojen erotus	287
3.3.3	Saamiset ja velat.....	288
3.3.4	Oman pääoman muutos	289
3.3.5	Omakatteiset rahastot.....	289
3.3.6	Omistukset muissa yrityksissä.....	291
3.3.7	Vakuudet ja vastuusitoumukset.....	292
4.	Muut liitetiedot	294
5.	Allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä	298
6.	Luettelo tositelajeista ja käytetyistä tositteista.....	299
7.	Tilintarkastuskertomus.....	300

1. Toimintakertomus

1.1 Kirkkohallituksen täysistunnon katsaus

Kirkkohallituksen täysistunto käyttää ylintä kirkkohallituksen päätäntävaltaa. Kirkkohallitus valmisteleo kirkolliskokoukselle tulevia asioita, huolehtii kirkolliskokouksen päätösten täytäntöönpanosta ja vastaa osaltaan valtiolta tuleviin lausuntopyyntöihin. Kirkkohallitus toimii myös Kirkon keskusrahaston hallituksena.

Vuonna 2023 kirkkohallituksen täysistunto käsitteli monipuolisesti sen päätäntävaltaan kuuluvia asioita.

Kirkkohallituksen täysistunto valmisteli kirkolliskokoukselle esityksen laiksi yhteistoinnasta evankelis-luterilaisessa kirkossa sekä pieniä muutoksia 1.7.2023 voimaan tulleeseen kirkkolakiin. Lisäksi kirkkohallitus teki kirkolliskokoukselle kaksi esitystä kirkkojärjestyksen muuttamiseksi. Muutosehdotukset koskivat kummin lisäämistä kastetulle ja avioliittoon vihkimistä koskevien edellytysten muuttamista.

Kirkkohallituksen täysistunto hyväksyi neljä merkittävää raporttia tai suunnitelmaa: kokonaiskirkollisen viestintäselvityksen loppuraportin, Millenniaalien polut -reittejä aitoon ja läsnäolevaan kirkkoon, kirkon toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sekä Kirkon maaseutulinjaukset 2023 "Monipaikkainen kirkko".

Täysistunto jakoi vuoden 2023 aikana useita palkintoja ja ansiomerkkejä sekä avustuksia. Näihin kuuluvat Pro Ecclesia -mitali, Kirkon ympäristökasvatuspalkinto, John Vikström -liikuttajapalkinto sekä Kirkon kulttuuripalkinto. Täysistunto myös uudisti ansiomerkkien säännöt.

Kuluneella kaudella kirkkohallituksen täysistunto nimesi Yhteisvastuukeräyksen keräystoimikunnan ja päätti yhteisvastuukeräyksen teemasta ja tuotonjaosta vuodelle 2024. Kirkon kansainvälisen työn näkökulmasta merkittävää oli Kirkon Ulkomaanavun hallituksen jäsenten nimeäminen ja kirkon kansainvälisen diakonian järjestämistä koskevan sopimuksen ja lähetyksen perussopimuksen allekirjoittaminen.

Vuoden aikana kirkkohallituksen täysistunto teki päätökset useista kirkkohallituksen toimintaa ohjaavista ohjesäännöistä sekä useista harkinnanvaraisista rakentamiseen liittyvistä avustuksista. Lisäksi päätettiin kirkon tehtävissä työskentelevien kelpoisuusehdoista.

Kirkkohallituksen täysistunnon keskeisenä tehtävänä on toimia Kirkon keskusrahaston hallituksena. Tätä tehtävää täysistunto toteutti seuraamalla Kirkon keskusrahaston taloutta. Vuoden aikana toteutettiin kaksi seurakuntaliitosta ja päätettiin aloittaa Kirkon keskusrahaston rahoittaman toiminnan ja talouden kehittämisen- ja sopeuttamisselvitys.

Tapio Luoma

Arkkipiispa, kirkkohallituksen täysistunnon puheenjohtaja

1.2 Kirkkohallituksen kansliapäällikön katsaus

Vuosi sitten tällä paikalla kirjoitin toivovani, että vuosi 2023 olisi Kirkkohallitukselle vahvan perustoiminnan vuosi. Nyt voidaan todeta, että tuo toive on toteutunut. Huolimatta siitä, että monet asiat painavat mieliä, on arkinen työ kuitenkin voinut toteutua vahvasti. Kulunut vuosi oli Kirkkohallituksen työn näkökulmasta perustyöhön palaamisen aikaa monen poikkeuksellisen vuoden jälkeen.

Merkittävin muutos Kirkkohallituksen organisaatiossa tapahtui, kun uusi toimistopalveluyksikkö aloitti työnsä vuoden alussa. Kirkkohallituksen kaikki sihteerin- ja assistentti-tehtävissä toimivat työntekijät, yhteensä viisitoista henkilöä, siirtyi osastoilta ja erillis-yksiköistä uuteen yksikköön. Työ jatkuu pääosin entisissä puitteissa, mutta organisaation myötä sihteeritehtäviä on voitu hoitaa joustavammin ja tehokkaammin koko Kirkkohallituksen tasolla. Uuden yksikön aloitus on sujunut joustavasti. Kertomuskaudella myös edellisenä vuonna aloittaneen Kirkon tutkimus ja koulutus -yksikön työ on edelleen vakiintunut. Uusien yksiköiden työn käynnistämisen on tehty hyvää työtä.

Kirkon palvelukeskus saavutti vuoden 2023 toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteensa kokonaisuudessaan erinomaisesti. Kysyntä seurakuntatalouksien laajennetuille palveluille oli merkittävästi ennakoitua suurempaa, mutta kasvaviin asiakastarpeisiin kyettiin vastaamaan hyvin. Lisäksi toimintavuoden aikana kehitettiin aktiivisesti kirkon talous- ja henkilöstöhallinnon prosesseja ja toimintatapoja yhteistyössä asiakkaiden kanssa.

Työkulttuurimme näyttää uudistuneen pysyvästi: etä- ja lähityön vuorottelu sujuu. Työyhteisönä haemme toki edelleen tasapainoa erilaisten työn tekemisen tapojen välillä. Merkittävä kysymys on, kuinka voimme taata kasvotusten kohtaamiset ja vapaan ajatusten ja ideoiden vaihdon. Kaiken kaikkiaan voidaan kuitenkin todeta, että joustavat työjärjestelyt ja digitaalisten työkalujen laaja hyödyntäminen ovat tätä päivää Kirkkohallituksen työssä. Ne mahdollistavat joustavan, verkostomaisen työtteen sekä kirkon sisällä että laajemmin eri yhteistyökumppanien kanssa.

Suomalaisessa yhteiskunnassa on kuluneena vuonna eletty monenlaisten muutosten ja vilkkaan, jopa polarisoituneen, keskustelun aikaa. Keväällä käytiin eduskuntavaalit. Vaikeitten neuvottelujen jälkeen maahan saatiin uusi hallitus. Hallitusneuvotteluissa kirkkoa kuultiin, ja saimme hallitusohjelmassa läpi joitakin tavoitteitamme. Myös uudet hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alusta. Yhteistyötä sillä tasolla on aktiivisesti tuettu ja rakennettu vuoden aikana.

Uskonnonvapauslain voimaantulosta tuli viime vuonna kuluneeksi sata vuotta. Juhlavuoden eri tilaisuuksissa tuli ilmi, että kirkkoamme tarvitaan suomalaisessa yhteiskunnassa edelleen. Suomen suurimpana uskonnollisena yhteisönä kirkko haluaa edistää uskonnonvapautta ja antaa arvoa myös muille uskonnollisille yhdyskunnille sekä käydä niiden kanssa vuoropuhelua.

Kirkon merkityksestä kertoo myös joulukuussa 2023 julkaistu julkishallinnon toimijoiden mainetutkimus. Siinä kirkko oli yhdessä sisäministeriön kanssa suurin mainenousija. Mainetutkimuksen julkaisun yhteydessä kuultiin asiantuntijan arvio, jonka mukaan maineen kehittymisen taustalla täytyy olla todellisia tekoja. Tästä jokaisen Kirkkohallituksen työntekijän on syytä olla omalta osaltaan ylpeä. Kirkon merkityksen ja viestin vahvistaminen vaatii meiltä myös jatkossa ponnistelua. On tärkeää, että me kirkon toimijat olemme jatkossakin aktiivisia, yhteistyökykyisiä ja -haluisia kumppaneita.

Kirkko on myös kansainvälinen toimija. Vuonna 2023 yleiskokouksensa pitivät Luterilainen Maailmanliitto (LML) ja Euroopan kirkkojen konferenssi (CEC). Molempiin yleiskokouksiin valmistauduttiin huolellisesti ja osallistuttiin aktiivisesti. EU-suhteiden ja seurannan hoitamisessa aloimme vuoden alussa toteuttaa uutta, sopimus pohjaista toimintamallia. Kumppaneinamme tässä ovat Kuntaliitto ja Benelux-maiden merimieskirkko. Viime vuonna vauhtiin pääsi myös vuonna 2024 kansainvälisiä kumppaneitamme yhteen kokoavan Lähetyskumppanuusneuvottelujen valmistelu.

Vuoden lopulla tehtiin päätökset keskusrahaston pitkän tähtäimen talouden ja toiminnan sopeuttamis- ja kehittämiselvityksestä. Alkaneena vuonna edessä on myös Kirkkohallituksen *Ovet auki kokeilulle ja kehittämiselle* -strategian puoliväliarviointi. Vahvan perustoiminnan vuoden jälkeen on hyvä lähteä jatkamaan työtä toiminnan kehittämisen merkeissä.

Pekka Huokuna

Kirkkohallituksen kansliapäällikkö

1.3 Kirkon keskusrahaston johtajan katsaus

Suomen talouden tilanne oli koko vuonna 2023 heikko, ja bruttokansantuote (bkt) supistui 1,0 prosenttia. Taloustilanne oli jo alkuvuonna ennakkoarvioita huonompi, ja loppuvuonnakin tuotanto väheni selvästi. Kehnoin tilanne on ollut rakentamisessa. Inflaatio on hidastunut nopeasti vuoden aikana ja oli vuoden lopussa 3,6 %. Työttömien osuus työvoimasta oli joulukuussa 7,1 %, kun se vuotta aiemmin oli 6,7 %.

Kirkon keskusrahaston vuoden 2023 talousarvio hyväksyttiin alun perin 11 500 euroa ylijäämäisenä. Toukokuussa 2023 kirkolliskokous kuitenkin hyväksyi lisätalousarvion, jolla Kirkon palvelukeskuksen tietojärjestelmiä uudistavalle Kipa 2 -hankkeelle myönnettiin vuonna 2022 käyttämättä jääneet määrärahat yhteensä noin 670 000 euroa. Lisätalousarviona myönnettiin uudelleenjaettavaksi valtionrahoituksesta vuonna 2022 käyttämättä jääneitä rahoitusavustuksia noin 240 000 euroa. Mikkelin piispanvaihdon kustannuksia varten myönnettiin 50 000 euroa. Lisäbudjetti oli yhteensä noin 960 000 euroa ja tarkoitti vastaavan kokoista alijäämää vuodelle 2023.

Kirkon keskusrahaston tilinpäätös toteutui 329 000 euroa alijäämäisenä. Kirkkohallituksen talousarvio ei ylittynyt, vaan jäi alle kehyksen noin 500 000 euroa. Hiippakuntien talousarviot ylittyivät yhteensä noin 140 000 eurolla. Avustukset ja valtion rahoitus käytettiin lähes kokonaan ja Kirkon palvelukeskuksen perimät palvelumaksut riittivät kattamaan palvelukeskuksen toiminnasta aiheutuneet kulut. Sijoitustuotot eivät riittäneet kattamaan kärkihankkeiden kuluja ja kärkihankkeita jouduttiin rahoittamaan keskusrahastomaksulla. Tämä myös aiheutti keskusrahaston talouden kääntymisen

hienoisesti alijäämäiseksi vuonna 2023. Kärkihankkeet eivät kuitenkaan ylittäneet vuoden 2023 budjettiaan.

Vuosina 2021 ja 2022 toteutetut talouden tasapainottamissuunnitelmat ja tuta-menettely ovat johtaneet talouden tasapainottumiseen Kirkon keskusrahaston toiminnassa. Vuonna 2023 toteutetut mittavat palkankorotukset pystyttiin rahoittamaan ilman lisätalousarviota. Tilinpäätöksen alijäämään vaikuttanut kärkihankkeiden toteuttaminen jatkuu vuonna 2024, mutta kärkihankkeiden kustannusten määrään on kiinnitettävä erityistä huomiota. Tavoitteena on, että rahoitustuotot kattavat kärkihankkeiden kulut.

Tulevaisuuden talousennusteissa seurakuntien jäsenmäärän arvioidaan vähenevän tasaisesti koko 2020-luvun. Tämä aiheuttaa seurakuntien ja myös Kirkon keskusrahaston taloudelle pitkän aikavälin haasteita varsinkin, kun palkkojen ja muiden kulujen arvioidaan kasvavan verotuloja ja keskusrahastomaksua nopeammin. Pidemmän aikavälin haasteisiin vastaamista varten laaditaan Kirkon keskusrahaston toiminnan ja talouden kehittämis- ja sopeuttamissuunnitelma kevään 2024 aikana.

Haasteellisista talouden tasapainottamistoimenpiteistä huolimatta Kirkkohallituksen henkilöstön työhyvinvoinnistaan antama palaute (Pulssi-kyselyt 2023) on pysynyt hyvällä tasolla vuonna 2023. Tämä on tärkeää, kun mietitään toiminnan laatua ja motivaatiota työhön.

Tahdonkin esittää lämpimät kiitokset Kirkkohallituksen ja myös hiippakuntien tuomio-kapitulien henkilöstölle hyvästä työskentelystä vuonna 2023!

Juha Tuohimäki

Kirkon keskusrahaston johtaja

1.4 Olennaiset tapahtumat Kirkon keskusrahaston toiminnassa

1.4.1 Ovet auki -strategia

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon yhteinen Ovet auki -strategia vuoteen 2026 hyväksyttiin kirkkohallituksen täysistunnossa syyskuussa 2020. Ovet auki -strategia perustuu kirkon tulevaisuuden kannalta olennaisten, hallinto- ja työalarajat ylittävien ilmiöiden tunnistamiseen.

Kirkon Ovet auki -strategia pyrkii tarkastelemaan kirkon työtä kokonaisvaltaisesti sekä etsii entistä strategisempaa, pitkäjänteisempää ja yhtenäisempää toimintatapaa. Strategiassa keskitytään tärkeimpiin kokonaisuuksiin sekä kaikkia toimijoita yhteisesti koskettaviin valintoihin ja priorisointeihin.

Strategiassa määritellyt kirkon yhteiset arvot ovat usko, toivo ja rakkaus. Arvot ohjaavat arjen toimintaa ja päätöksentekoa. Keskeiset strategiset valinnat kiteytyvät strategian nimessä Ovet auki ja sen kuudessa alakohdassa.

Kirkon yhteisen strategian pohjalta on laadittu Kirkkohallituksen Ovet auki – kokeiluille ja kehittämiselle -strategia. Myös hiippakuntien omissa strategioissa on huomioitu Kirkon Ovet auki -strategia.

1.4.2 Kirkon keskusrahaston organisaatio ja hallinto

Kirkon keskusrahasto on kirkon yhteinen rahasto, jonka varoja käytetään keskusrahaston talousarvion mukaisesti (Kirkkolaki 5 luku, 9 § (652/2023)):

- 1) taloudellisesti heikossa asemassa olevien seurakuntien ja seurakuntayhtymien tukemiseen sekä seurakuntien yhteistoiminnan ja seurakuntarakenteen kehittämiseen;
- 2) hautausoimesta, väestökirjanpidosta sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon liittyvistä tehtävistä seurakunnille ja seurakuntayhtymille aiheutuvien kustannusten rahoittamiseen;
- 3) hiippakuntien ja kirkon keskushallinnon menoihin;

- 4) kirkon yhteisiin tarkoituksiin sekä muiden lakiin ja sitoumuksiin perustuvien kirkon menojen suorittamiseen.

Kirkon keskusrahaston taloutta voidaan tarkastella kirkon keskusrahastomaksuilla, palvelumaksuilla ja valtion rahoituksella rahoitettavan toiminnan kautta.

Kirkon keskusrahasto		
<p>Kirkon keskusrahastomaksuilla rahoitettava toiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirkkohallitus • Hiippakunnallinen toiminta • Avustukset 	<p>Palvelumaksuilla rahoitettava toiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirkon palvelukeskus 	<p>Valtion rahoituksella rahoitettava toiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Seurakuntien rahoitusosuus • Kulttuurihistorialliset arvokkaat rakennukset ja irtaimisto • Kirjuri-jäsentietojärjestelmä

1.4.2.1 Kirkolliskokous

Kirkon keskusrahaston ylintä päätösvaltaa käyttää kirkolliskokous, johon kuuluu 109 edustajaa seuraavasti: 1) hiippakuntien piispat, 2) kenttäpiispa, 3) 96 hiippakunnista nelivuotiskaudeksi valittua edustajaa, joista 32 pappia ja 64 maallikkoa, 4) saamelaiskäräjien nelivuotiskaudeksi valitsema edustaja ja 5) valtioneuvoston kullekin istuntokaudelle määräämä edustaja. Kirkolliskokous kokoontuu Turussa kaksi kertaa vuodessa kevät- ja syysistuntokaudella. Kevätistuntokaudella kirkolliskokous hyväksyy tilinpäätöksen ja myöntää vastuuvapauden täysistunnon jäsenille ja Kirkon keskusrahaston johtajalle. Syysistuntokaudella se hyväksyy Kirkon keskusrahaston toiminta- ja taloussuunnitelman sekä talousarvion.

Kirkolliskokoukselle voivat tehdä esityksiä piispainkokous, kirkkohallitus ja hiippakuntavaltuustot sekä aloitteita kirkolliskokousedustajat. Kirkolliskokoukselle tehdystä esityksestä tai aloitteesta käydään kirkolliskokouksen täysistunnossa lähetekeskustelu ja päätetään, mihin valiokuntaan asia lähetetään valmisteltavaksi. Ehdotuksen valiokuntaan lähettämistä tekee puheenjohtajien neuvosto. Valiokunta käsittelee asian ja laatii siitä päätösehdotuksen sisältävän mietinnön. Kirkolliskokous päättää asian valiokunnan mietinnön pohjalta.

Kirkolliskokouksen valiokunnat 2023Hallintovaliokunta – Förvaltningsutskottet 9.–12.5.2023

Puheenjohtaja Matti Ketonen (puheenjohtaja Ulla-Maj Wideroos poissa toukokuussa 2023, ei varaedustajaa) sekä jäsenet Marja Heltelä, Kaisamari Hintikka, Markku Jalava, Pauliina Järvinen, Hannu Kippo, Olli Kortelainen, Minni Kuisma, Anna Lintunen, Seppo Parkkila, Katariina Pitkänen, Kirsi Pohjola, Eeva Pouke (edustaja Marianna Junttin varaedustaja toukokuussa 2023), Ulla Ruusukallio ja Matti Salomäki. Hallintovaliokunnan sihteerinä toimi Timo von Boehm.

Hallintovaliokunta – Förvaltningsutskottet 6.–10.11.2023

Puheenjohtaja Matti Ketonen sekä jäsenet Marja Heltelä, Kaisamari Hintikka, Markku Jalava, Marianna Juntti, Pauliina Järvinen, Hannu Kippo, Olli Kortelainen, Minni Kuisma, Frank Lindholm (edustaja Ulla-Maj Wideroosin varaedustaja marraskuussa 2023), Anna Lintunen, Seppo Parkkila, Katariina Pitkänen, Kirsi Pohjola, Ulla Ruusukallio ja Matti Salomäki. Hallintovaliokunnan sihteerinä toimi Timo von Boehm.

Käsikirjavalioikunta – Handboksutskottet 9.–12.5.2023

Puheenjohtaja Seppo Häkkinen sekä jäsenet Arto Antturi, Marjatta Hautala, Ruut Hurtig, Mirva Lehtinen, Päivi Linnoinen, Pasi Palmu, Sirkka Pylkkänen, Marja-Leena Ruostesaari, Pekka Simojoki ja Göran Stenlund. Käsikirjavalioikunnan sihteerinä toimi Tanja Koskela.

Käsikirjavalioikunta – Handboksutskottet 6.–10.11.2023

Puheenjohtaja Mari Parkkinen sekä jäsenet Juha Antikainen (edustaja Ruut Hurtigin varaedustaja marraskuussa 2023), Arto Antturi, Marjatta Hautala, Mirva Lehtinen, Päivi Linnoinen, Pasi Palmu, Kaisa-Liisa Pehkonen-Suoranta (edustaja Sirkka Pylkkäsen varaedustaja marraskuussa 2023), Marja-Leena Ruostesaari, Pekka Simojoki ja Göran Stenlund. Käsikirjavalioikunnan sihteerinä toimi Tanja Koskela.

Lakivaliokunta – Lagutskottet 9.–12.5.2023

Puheenjohtaja Antti Savela sekä jäsenet Antti Ahonen, Janne Kaisanlahti, Timo Kauristo, Samuli Kopperoinen (edustaja Jouko Jääskeläisen varaedustaja toukokuussa 2023), Pekka Kotiaho, Tuulia Kuntsi, Teemu Laajasalo, Peter Lindbäck, Johanna Lumijärvi, Mimosa Mäkinen, Pekka Niiranen, Eino Nissinen, Lauri Palmunen, Wiking Vuori, Vuokko Vänskä, Ilmari Ylä-Autio ja Hanna Kiiskinen. Lakivaliokunnan sihteerinä toimi Ritva Saario.

Lakivaliokunta – Lagutskottet 6.–10.11.2023

Puheenjohtaja Antti Savela, Jouko Jääskeläisen (vpj.) sekä jäsenet Antti Ahonen, Janne Kaisanlahti, Timo Kaunisto, Pekka Kotiaho, Tuulia Kuntsi, Teemu Laajasalo, (Petter Lindbäck poissa marraskuussa 2023, ei varaedustajaa), Johanna Lumijärvi, Mimosa Mäkinen, Pekka Niiranen, Eino Nissinen, Lauri Palmunen, Wiking Vuori, Vuokko Vänskä, Ilmari Ylä-Autio ja Hanna Kiiskinen. Lakivaliokunnan sihteerinä toimi Ritva Saario.

Perustevaliokunta – Konstitutionsutskottet

Puheenjohtaja Matti Repo, Hanna Mithiku (vpj.) sekä jäsenet Eeva-Riitta Hahtola, Jukka Hautala, Soili Haverinen, Jari Jolkkonen, Sammeli Juntunen, Aila Kemppainen, Erkki Koskeniemi, Olli Löytty, Pauli Niemelä, Markku Orsila, Erkki Puhalainen, Tapani Rantala, Päivi Raunu, Niilo Räsänen, Heidi Zitting ja Bo-Göran Åstrand. Perustevaliokunnan sihteerinä toimi Tuomas Vaura.

Talousvaliokunta – Ekonomiutskottet 9.–12.5.2023

Puheenjohtaja Tapio Tähtinen, Kari Aakula (vpj.) sekä jäsenet Tommy Björkskog, Kirsi Hiilamo, Mikko Kaskiniemi, Jukka Keskitalo, Eija-Riitta Korhola, Seija Kuikka, Olli Loikkanen, Juha Nivala, Aslak Pekkala, Pertti Rajala, Olli-Pekka Silfverhuth, Heikki Sorvari, Rolf Steffansson, Tarja Välimäki ja Jouko Ylinen. Talousvaliokunnan sihteerinä toimi Terhi Kaira.

Talousvaliokunta – Ekonomiutskottet 6.–10.11.2023

Puheenjohtaja Tapio Tähtinen, Kari Aakula (vpj.) sekä jäsenet Tommy Björkskog, Kirsi Hiilamo, Mikko Kaskiniemi, Jukka Keskitalo, Eija-Riitta Korhola, Seija Kuikka, Olli Loikkanen, Máret Ingå Länsman (edustaja Aslak Pekkalan varaedustaja marraskuussa 2023), Juha Nivala, Pertti Rajala, Olli-Pekka Silfverhuth, Heikki Sorvari, Rolf Steffansson, Tarja Välimäki ja Jouko Ylinen. Talousvaliokunnan sihteerinä toimi Terhi Kaira.

Tulevaisuusvaliokunta – Framtidsutskottet

Puheenjohtaja Katri Korolainen, Ilkka Pöyhönen (vpj.) sekä jäsenet Pentti Aspila, Ville Auvinen, Patrik Hagman, Pekka Heikkilä, Eija Juuma, Joni Kumlander, Mari Leppänen, Tuula Okkonen, Juha Perilä, Niilo Pesonen, Marjatta Pulkkinen ja Heikki Sariola. Tulevaisuusvaliokunnan sihteerinä toimi Heidi Jokinen.

Yleisvaliokunta – Allmänna utskottet 9.–12.5.2023

Puheenjohtaja Aimo Koskelo sekä jäsenet Viivi Ali-Löytty, Mia Anderssén-Löf, Aulis An-saharju, Arja Heikkinen, Marika Hietanen, Hannu Kallunki (edustaja Jenni Hintsalan varaedustaja toukokuussa 2023), Hannele Karppinen, Jari Kemppainen, Mauri Sompä (edustaja Mirjami Mäntymaan varaedustaja toukokuussa 2023), Lasse Untamo Sulo, Marjaana Toiviainen ja Tarja Vehkaoja. Yleisvaliokunnan sihteerinä toimi Jaakko Ru-sama.

Yleisvaliokunta – Allmänna utskottet 6.–10.11.2023

Puheenjohtaja Aimo Koskelo sekä jäsenet Viivi Ali-Löytty, Mia Anderssén-Löf, Aulis An-saharju, Arja Heikkinen, Marika Hietanen, Hannu Kallunki (edustaja Jenni Hintsalan varaedustaja marraskuussa 2023), Hannele Karppinen, Jari Kemppainen, Sirkku Muilu (edustaja Tarja Vehkaojan varaedustaja marraskuussa 2023), Harri Saine (edustaja Lasse Untamo Sulon varaedustaja marraskuussa 2023), Mauri Sompä (edustaja Mir-jami Mäntymaan varaedustaja marraskuussa 2023) ja Marjaana Toiviainen. Yleisvalio-kunnan sihteerinä toimi Jaakko Rusama.

Kansliavaliokunta – Kansliutskottet 9.–12.5.2023

Puheenjohtaja Markku Orsila, Anna Lintunen (vpj.) sekä jäsenet Antti Ahonen, Mia An-derssén-Löf, Mirva Lehtinen, Aslak Pekkala ja Juha Perilä. Kansliavaliokunnan sihtee-rinä toimi Maria Borg-Karlsson.

Kansliavaliokunta – Kansliutskottet 6.–10.11.2023

Puheenjohtaja Markku Orsila, Anna Lintunen (vpj.) sekä jäsenet Antti Ahonen, Mia An-derssén-Löf, Mirva Lehtinen, Máret Inggá Länsman (edustaja Aslak Pekkalan varaedus-taja marraskuussa 2023) ja Juha Perilä. Kansliavaliokunnan sihteerinä toimi Maria Borg-Karlsson.

Toimitusvaliokunta – Expeditionsutskottet 9.–12.5.2023

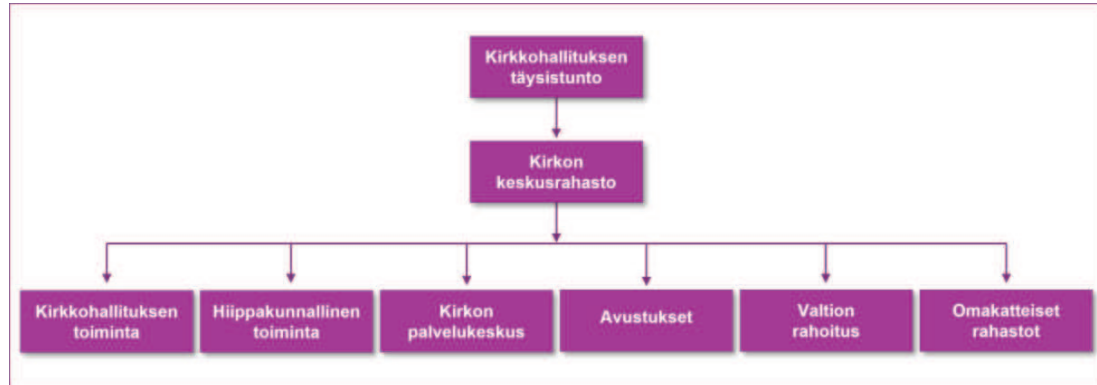
Puheenjohtaja Johanna Lumijärvi, Wiking Vuori (vpj.) sekä jäsenet Marjatta Hautala, Aila Kemppainen ja Göran Stenlund. Toimitusvaliokunnan sihteerinä toimi Birgitta Hä-mäläinen.

Toimitusvaliokunta – Expeditionsutskottet 6.–10.11.2023

Puheenjohtaja Johanna Lumijärvi, Wiking Vuori (vpj.) sekä jäsenet Marjatta Hautala, Aila Kemppainen ja Göran Stenlund. Toimitusvaliokunnan sihteerinä toimi Hertta Kei-sala.

1.4.2.2 Organisaatio

Kirkon keskusrahaston organisaatio

1.4.2.3 Kirkkohallituksen täysistunto

Kirkkohallituksen täysistunto toimii Kirkon keskusrahaston hallituksena. Kirkkohallituksen täysistunnon jäseniä ovat arkkipiispa puheenjohtajana, kaksi piispaa, kaksi pappia ja yhdeksän maallikkojäsentä. Kirkolliskokous valitsee pappis- ja maallikkojäsenet ja piispainkokous piispat. Täysistunto valitaan nelivuotiskaudeksi. Kirkon keskusrahaston johtaja toimii esittelijänä taloutta koskevista asioista. Täysistunnon jäsenet ja Kirkon keskusrahaston johtaja allekirjoittavat tilinpäätöksen.

Täysistunto kokoontui 10 kertaa vuonna 2023. Täysistunnon toiminnasta on kerrottu enemmän luvussa 1.1 Kirkkohallituksen täysistunnon katsauksessa.

Täysistunnon jäseninä olivat vuonna 2023 arkkipiispa Tapio Luoma puheenjohtajana ja Åsa A. Westerlund varapuheenjohtajana sekä jäsenet Monica Heikel-Nyberg (pappisjäsen), Pekka Heikkilä, piispa Seppo Häkkinen 31.8.2023 saakka ja piispa Mari Parkkinen 1.9.2023 alkaen, Tarja Kantola, Elina Kemppainen, Matti Ketonen, piispa Mari Leppänen, Kalle Mäki, Jukka Pakarinen (pappisjäsen), Pirjo Sariola, Heikki Sorvari ja Vuokko Vänskä.

1.4.2.4 Kirkkohallituksen virastokollegio

Virastokollegion tehtävistä määrätään kirkkohallituksen ohjesäännössä (3 §) ja kirkkohallituksen työjärjestyksessä (13 §). Virastokollegio ratkaisee asioita, joiden käsittelemistä täysistunnossa ei pidetä tarpeellisena. Virastokollegio kokoontuu säännönmukaisesti joka torstai.

Vuonna 2023 virastokollegio kokoontui 40 kertaa. Vuoden aikana virastokollegiossa hoidettiin kirkon edunvalvontaa antamalla asiantuntijalausuntoja eduskunnan valiokunnille kirkkolain ja muiden lakien käsittelyn yhteydessä. Lisäksi ministeriöille annettiin lausuntoja lakihankkeista ja valtionhallinnon työryhmiin nimettiin edustajia. Monet asiat liittyivät suoraan seurakuntien työhön. Vielä alkuvuonna virastokollegiossa hyväksyttiin runsaasti kiinteistökauppoja, kirkkojen korjaussuunnitelmia ja muita alistusasioita. Uusi, 1.7.2023 voimaan tullut kirkkolaki ei enää sisällä alustusmenettelyitä, joten sen jälkeen seurakunnissa tehtyjä päätöksiä ei enää käsitelty alistusasioina. Kirkollisiin rakennuksiin liittyvissä asioissa otettiin uuden kirkkolain myötä käyttöön lupa-menettely, ja syksyn aikana virastokollegio käsitteli jo ensimmäisiä lupa-asioita. Lisäksi virastokollegio myönsi ympäristödiplomeja, päätti hankkeista ja hankinnoista sekä hyväksyi ohjeistuksia annettaviksi hiippakunnille ja seurakunnille. Lisäksi virastokollegio tekee muun muassa lähes kaikki Kirkkohallituksen henkilöstön rekrytointipäätökset, asettaa työryhmiä ja hyväksyy suunnitelmia.

Virastokollegion jäseniä olivat vuoden 2023 aikana kansliapäällikkö Pekka Huokuna pj., kirkkoneuvos Pirjo Pihlaja (hallinto-osasto) 1.1.–31.8. ja vs. kirkkoneuvos Asta Virtaniemi 1.9.–31.12., kirkkoneuvos Kimmo Kääriäinen (ulkoasiain osasto), kirkkoneuvos Anna Kaarina Piepponen (työmarkkinaosasto), kirkkoneuvos Petri Määttä (toiminnallinen osasto) ja kirkkoneuvos Juha Tuohimäki (talousosasto). Viestintäjohtajalla (Eeva-Kaisa Heikura) on virastokollegiossa läsnäolo- ja puheoikeus. Sihteerinä toimi 1.1.–31.8. hallintopäällikkö Asta Virtaniemi ja 1.9.–31.12. juristi Olli Salomaa.

1.4.3 Taloudellinen katsaus

Yleinen talouskehitys

Suomen talouden tilanne on ollut heikko vuonna 2023. Bruttokansantuote (bkt) supistui 1,0 prosenttia. Kehnoin tilanne on ollut rakentamisessa. Inflaatio on hidastunut nopeasti vuoden aikana ja oli vuoden lopussa 3,6 %. Työttömien osuus työvoimasta oli joulukuussa 7,1 %, kun se vuotta aiemmin oli 6,7 %. Kotitalouksien kulutus on kuitenkin pysynyt varsin vakaana ja inflaation hidastumisen myötä reaali-palkat ovat alkaneet nousta.

Yleinen taloudellinen tilanne vaikuttaa seurakuntien talouteen ja siten myös Kirkon keskusrahaston talouteen. Vaikka ennakkotietojen mukaan seurakuntien jäsenmäärä laski vuoden 2023 aikana lähes 60 000 jäsenellä, kasvoi seurakuntien saama kirkollis-verotulo kuitenkin 11,3 % edellisvuodesta. Syynä tähän on eri aloilla toteutetut palkankorotukset ja eläkeindeksin kasvu sekä sote-verouudistuksen vaikutukset kirkollis-veroon. Seurakuntien verotuloissa tapahtuvat muutokset vaikuttavat automaattisesti Kirkon keskusrahaston tuloihin kahden vuoden viiveellä.

Seurakuntien talous vuonna 2023

Seurakuntia oli kertomusvuonna 354 ja seurakuntatalouksia 247. Yhden seurakunnan talouksia oli 217. Seurakuntayhtymiä oli 30 ja niissä oli 137 seurakuntaa. Seurakuntien määrä väheni kolmellatoista ja seurakuntatalouksien yhdeksällä.

Vuonna 2023 kirkollisveroa tilitettiin yhteensä 1,035 miljardia euroa. Kirkollisveron määrä kasvoi 105,2 miljoonalla eurolla (+11,3 %) vuodesta 2022. Vuodesta 2021 vuoteen 2022 tuotto kasvoi 16,8 miljoonalla eurolla (+1,8 %). Kirkollisveron määrä on nyt kasvanut viitenä peräkkäisenä vuonna, mitä ennen kirkollisveron tuotto aleni kolmena vuonna peräkkäin – rahanarvon muutos huomioiden neljänä vuonna. Verotilitysten poikkeuksellisen voimakas kasvu vuodesta 2022 vuoteen 2023 johtuu useasta eri tekijästä. Vuoden 2023 alussa voimaan tulleen sote-uudistuksen vuoksi toteutettu verouudistus paransi kirkollisveron reaali-tuottoa. Seurakuntakohtaiseen verotulojen kasvuun vaikutti kunnan veropohja, korkean inflaation seurauksena tehdyt palkkaratkaisut ja pääsääntöisesti inflaatioon sidottujen eläketulojen kasvu sekä seurakuntatalouksissa tehdyt päätökset kirkollisveron suhteen.

Lähes kaikkien seurakuntien (97 %) verotulot kasvoivat. Verotulot vähenivät ainoastaan kahdeksassa seurakunnassa (3 %). Edellisenä vuonna kirkollisveron tuotto kasvoi 157 seurakuntataloudella (61 %), 99 seurakuntataloudella (39 %) se väheni. Vuodeksi

2023 kirkollisveroprosenttia ei korottanut yksikään seurakunta. Veroprosenttia laski 90 seurakuntaa.

Hiippakuntakohtaisia eroja verotuloja kasvattaneissa ei juuri ollut. Helsingin, Espoon, Tampereen ja Mikkelin hiippakunnissa kaikkien seurakuntien verotulot kasvoivat. Seurakuntatalouksia, joissa verotulot vähenivät, oli eniten Oulun hiippakunnassa (3 seurakuntaa) ja Kuopin hiippakunnassa (2 seurakuntaa).

Hiippakunta	Srk-taloudet	Verotulot vähenivät	Osuus hpk:n srk-talouksista	Verotulot kasvoivat	Osuus hpk:n srk-talouksista
Espoo	13	0	0 %	13	100 %
Helsinki	9	0	0 %	9	100 %
Kuopio	30	2	7 %	28	93 %
Lapua	32	1	3 %	31	97 %
Mikkeli	24	0	0 %	24	100 %
Oulu	51	3	6 %	48	94 %
Porvoo	25	1	4 %	24	96 %
Tampere	32	0	0 %	32	100 %
Turku	31	1	3 %	30	97 %
YHTEENSÄ	247	8	3 %	239	97 %

Keskusrahastomaksun kehitys

Kirkon keskusrahastomaksulla rahoitetaan Kirkkohallituksen ja hiippakuntien toiminta sekä Kirkon keskusrahastosta myönnettävät avustukset (talousarvioavustukset). Kirkon keskusrahaston vuoden 2023 keskusrahastomaksu perustui vuoden 2021 seurakuntien kirkollisverotukseen. Kirkon keskusrahastomaksua kertyi vuonna 2023 noin 42,9 miljoonaa euroa ja se kasvoi noin 2,2 % vuodesta 2022 vuoteen 2023 verrattuna. Talousarvioon verrattuna kertymä oli 38 240 euroa vähemmän.

Keskusrahastomaksun kehitys vuosina 2020–2024

(1 000 €)	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2023	TA 2024
Kirkon keskusrahastomaksut	41 442	41 918	41 970	42 912	42 950	43 800

Keskusrahastomaksun riittävyys vuonna 2023

Keskusrahastomaksun riittävydestä kertoo se, kuinka hyvin keskusrahastomaksun tuotto riittää kattamaan Kirkkohallituksen, hiippakuntien ja avustusten yhteenlasketun toimintakatteen (toimintatuottojen ja -kulujen erotuksen) sekä poistot. Kärkihankkeet rahoitetaan rahoitustuotoilla.

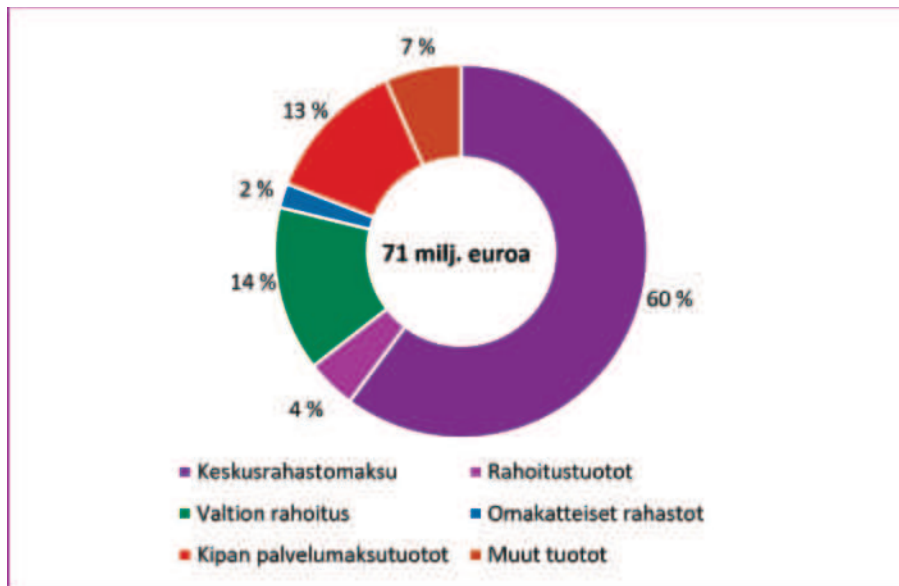
Seuraavassa on esitetty laskelma (sisältää sisäiset tuotot ja kulut) keskusrahastomaksun riittävydestä vuonna 2023:

(1 000 €)	TP 2023
Keskusrahastomaksun tuotto	42 912
Toimintakate	-43 404
Kärkihankkeet	2 164
Kertaluonteiset erät	177
Poistot	-1 069
Yhteensä	780

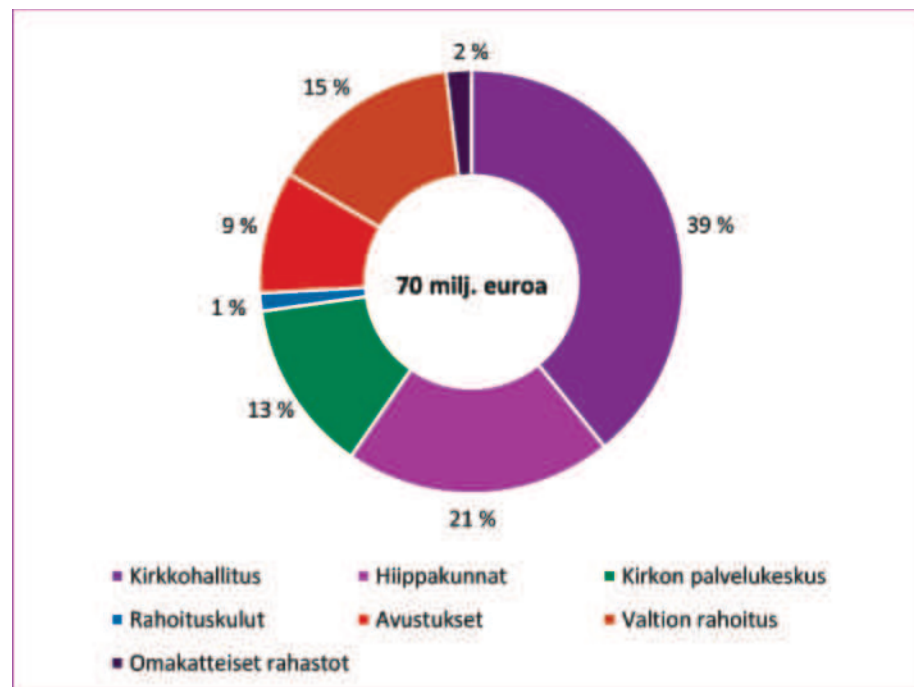
Keskusrahastomaksun tuotto riitti kattamaan vuoden 2023 toimintakatteen, josta on poistettu kärkihankkeet ja kertaerät, ja poistot. Sen sijaan keskusrahastomaksun tuotto ei riittänyt kattamaan poistoja ja toimintakatetta, johon kärkihankkeet ja kertaerät sisältyivät. Tällöin jäätiin 1,6 miljoonaa euroa tasapainosta. Tässä yhteydessä on myös huomioitava, että kärkihankkeiden menot vuonna 2023 olivat noin 2,2 miljoonaa euroa, mutta rahoitustuottojen ja kulujen kertymä 1,2 miljoonaa euroa. Nämä eivät riittäneet kattamaan kärkihankkeiden menoja. Kertaluonteisia erä vuonna 2023 oli yhteensä 190 000 euroa (Porvoon hiippakunnan juhlat 30 000 euroa, Turun arkkihiippakunnan pyhiinvaellushanke 20 000 euroa, Ságastallamat - Kirkon ja saamelaisten välinen totuus- ja sovintoprosessi 90 000 euroa ja talousarvion muutoksena myönnetty 50 000 euron määräraha Mikkelin piispan vaihdoksesta aiheutuviin kuluihin). Hiippakunnat käyttivät niille osoitetut kertaerät kokonaan. Kirkon ja saamelaisten välisen totuus- ja sovintoprosessin kulut olivat yhteensä 76 790 euroa.

Kirkon keskusrahaston rahoituslähteet, tilinpäätös 2023

Seuraavassa kuviossa on esitetty Kirkon keskusrahaston rahoituslähteet suhteellisina osuuksina. Suurimmat tulolähteet ovat keskusrahastomaksu (60 %) valtion rahoitus (14 %) sekä Kirkon palvelukeskuksen (Kipa) palvelumaksu (13 %).

Kirkon keskusrahaston rahoituslähteet, tilinpäätös 2023**Kirkon keskusrahaston rahoituksen käyttö (toimintakulut), tilinpäätös 2023**

Kirkkohallituksen osuus Kirkon keskusrahaston menoista vuonna 2023 oli 39 % ja hiippakuntien osuus 21 %.

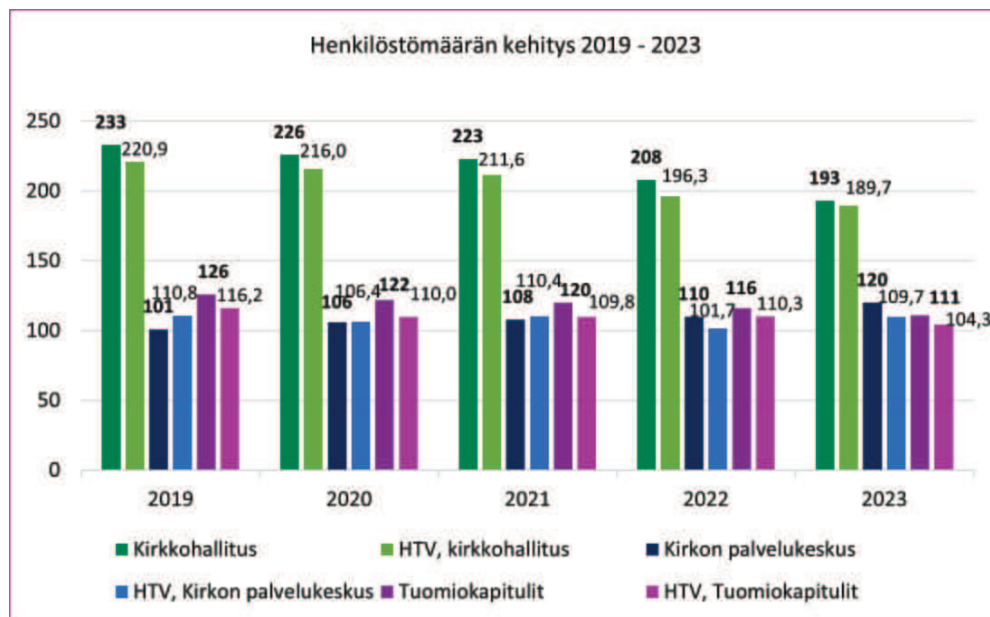

1.4.4 Kirkon keskusrahaston henkilöstö

Kirkkohallituksen palveluksessa työskenteli 31.12.2023 yhteensä 313 henkilöä, joista 120 (38 %) Kirkon palvelukeskuksessa ja 193 (62 %) Kirkkohallituksessa. Vakinaista henkilökuntaa Kirkkohallituksessa oli 273. Erilaisissa määräaikaissa viroissa tai tehtävissä, kuten projektitehtävissä tai toisen työntekijän sijaisena, oli 40 työntekijää. Kirkon palvelukeskuksen henkilöstöstä kerrotaan tarkemmin Kirkon palvelukeskuksen yhteydessä (luku 1.10).

Tuomiokapituleissa työskenteli 31.12.2023 yhteensä 111 henkilöä. Vakinaista henkilökuntaa tuomiokapituleissa oli yhteensä 97, ja erilaisissa määräaikaissa viroissa tai tehtävissä työskenteli 14 työntekijää. Hiippakuntien henkilöstöstä kerrotaan tarkemmin hiippakuntien toimintakertomuksissa (luvut 1.9.6.1–1.9.6.9). Lisää tietoa Kirkkohallituksen ja tuomiokapituleiden henkilöstöstä on saatavilla Kirkkohallituksen vuosittain julkaisemasta Kirkon keskusrahaston henkilöstötilinpäätöksestä.

Kirkon keskusrahaston henkilöstömäärän kehitys vuosina 2019–2023

Henkilötyövuosi, htv: Henkilötyövuodella tarkoitetaan täyttä työaikaa tekevän henkilön koko vuoden työskentelyä (säännöllinen työaika + ylityötunnit). Raportoinnissa on käytetty tietoja, jotka sisältävät ko. kalenterivuoden työajan, josta on vähennetty keskeytykset.

Kirkkohallituksessa hybridityö, eli etä- ja lähityön yhdistäminen, on vakiintunut yleiseksi työn tekemisen muodoksi. Vuoden vaihteessa Kirkkohallituksessa oli 263 voimassa olevaa etätöösopimusta. Näistä 99 kohdistui Kirkon palvelukeskukseen ja ne

KIRKKOHALLITUS†

olivat lähes kaikki osittaisia etätyösopimuksia. Kirkkohallituksessa kokoaikaisia etätyösopimuksia oli yhteensä 40. Loput 124 etätyösopimusta ovat osittaisia etätyösopimuksia, joissa etä- ja lähipäivien määrä on sovittu osastokohtaisesti työtehtävien edellytysten mukaan joko kiinteiksi tai joustaviksi viikko tai kuukausitasolla. Kokoaikainen etätyö on selkeästi yleisintä talousosastolla.

Kirkkohallituksen ja tuomiokapitulien ikäjakauma vuonna 2023

Kirkkohallitus (ml. Kirkon palvelukeskus)		Tuomiokapitulit	
Henkilöstön ikä	Lukumäärä	Henkilöstön ikä	Lukumäärä
Alle 20	0	Alle 20	0
20–24	6	20–24	0
25–29	17	25–29	0
30–34	23	30–34	4
35–39	17	35–39	8
40–44	40	40–44	7
45–49	47	45–49	22
50–54	45	50–54	20
55–59	52	55–59	20
60–64	58	60–64	27
65–	8	65–	3
Yhteensä	313	Yhteensä	111

	Vuotta		Vuotta
Keski-ikä	48,8	Keski-ikä	52,3
Naiset	48,3	Naiset	52,3
Miehet	50,0	Miehet	52,4

Palkat ja palkkiot 2020–2023, koko Kirkon keskusrahasto

(ml. hiippakunnat)

(1 000 €)	TP 2023	TA 2023	TP 2022	TP 2021	TP 2020
Palkat ja palkkiot	24 118	23 814	23 216	23 258	22 624
Henkilöstösivukulut	7 209	6 855	6 842	6 917	6 749
Henkilöstökulujen oikaisuerät	-135	253	-290	-402	-168
Henkilöstökulut yhteensä	31 192	30 922	29 768	29 773	29 205

1.4.5 Olennaisia tapahtumia Kirkon keskusrahaston toiminnassa ja taloudessa tilikauden jälkeen

Kirkon keskusrahaston rahoittaman toiminnan ja talouden kehittämisen- ja sopeuttamisselvitys

Käsitellessään vuoden 2022 Kirkon keskusrahaston tilinpäätöstä kirkolliskokouksen talousvaliokunta totesi mietinnössään 2/2023 seuraavaa:

”On arvioitava, pitääkö talouden tasapainottamisen, toimintojen priorisoimisen ja päällekkäisyyksien karsimisen tueksi käyttää ulkopuolisen tahon laatimaa selvitystä. Talousvaliokunnan näkemyksen mukaan on löydettävä sellainen pitkän tähtäimen ratkaisu Kirkon keskusrahaston rahoittaman toiminnan tehtävien määrittelyyn ja resurssien kohdentamiseen, jonka turvin yksittäisiä säästötoimenpiteitä ei tarvitse etsiä vuosittain.”

Vuoden 2024 talousarviota koskevassa mietinnössään 6/2023 kirkolliskokouksen talousvaliokunta totesi selvityksen laatimisesta seuraavaa:

”Talousvaliokunnan saaman tiedon mukaan asia (Kirkon keskusrahaston toimintaa ja taloutta koskeva selvitys) on edennyt siten, että ulkopuolinen selvitys on tarkoitus laatia keväällä 2024. Tämän jälkeen selvityksen ohjausryhmä tekee asiasta kokonaisarvion ja kirkkohallituksen täysistunto (Kirkon keskusrahaston hallitus) käsittelee ehdotuksia syksyllä 2024. Selvityksen perusteella tehdyt päätökset ovat käytettävissä viimeistään vuoden 2026 talousarvioesitystä laadittaessa. Talousvaliokunta pitää etenemissuunnitelmaa ja aikataulua kannatettavana. Valiokunta toteaa, että ulkopuolisen selvityksen tulee kohdistua kaikkeen Kirkon keskusrahaston rahoittamaan toimintaan, muutoin toiminnan päällekkäisyyksien karsinta ja resurssien jaon arvioiminen ei ole mahdollista. Selvitystyö edellyttää riittävän laaja-alaista ohjausryhmää. Toimeksiannon laatiminen on prosessin onnistumisen kannalta merkittävä vaihe. Siksi toimeksiannon muotoilun selkeyteen ja rajaukseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.”

Kirkkohallituksen täysistunto päätti joulukuussa 2023 (12.12.2023, § 163) käynnistää selvityksen laatimisen. Selvityksen laatijaksi valittiin FCG Finnish Consulting Group Oy. Työn toteutuksesta vastaa hallintotieteiden tohtori Eero Laesterä. Selvitystyö on käynnistynyt tammikuussa 2024.

Selvityksessä tavoitteena on:

- 1) kuvata kirkon järjestysmuodon peruseriaatteet sekä Kirkon keskusrahaston rahoittamien yksittäisten viranomaisten kirkkolaisissa ja kirkkojärjestyksessä säädetty asema ja tehtävät,
- 2) kuvata Kirkon keskusrahaston rahoittamien viranomaisten toiminnan ydinprosessit tällä hetkellä (toimijat, toimijoiden keskeisimmät toiminnot ja palvelut, toimijoiden organisaatiot ja toimijoiden välinen työnjako),
- 3) kartoittaa mahdolliset päällekkäisyydet Kirkon keskusrahaston rahoittamien viranomaisten tehtävien välillä, suhteessa kirkollisiin järjestöihin,
- 4) priorisoida ne Kirkon keskusrahaston rahoittamien viranomaisten toiminnot ja palvelut, jotka ovat keskeisimmässä roolissa seurakuntien toiminnan, hallinnon ja talouden tukemisessa, kirkon yhteiskunnallisen edunvalvonnan toteuttamisessa sekä lakisäätöiden velvollisuuksien hoitamisessa,
- 5) tarkentaa suunnitelma Kirkon keskusrahaston talouden kehityksestä vuoteen 2030 ja 2040 ulottuen,
- 6) laatia konkreettisia toimenpide-ehdotuksia Kirkon keskusrahaston rahoittaman toiminnan talouden tasapainottamiseksi pitkällä aikavälillä.

Selvitystä ensimmäisessä vaiheessa 1.1.–31.8.2023 ohjaa Kirkon keskusrahaston hallituksen (kirkkohallituksen täysistunnon) nimeämä ohjausryhmä. Selvitys tulee laatia kesäkuun 2024 loppuun mennessä. Selvityksen jälkeen ohjausryhmä tekee asiasta kokonaisarvion. Tämän jälkeen Kirkon keskusrahaston hallitus (täysistunto) käsittelee ehdotuksia elokuussa 2024.

Selvityksen toisessa vaiheessa 1.9.2024–31.12.2025 laaditaan ensinnäkin toteuttamisohjelma selvityksen lopputuloksena syntyneille ehdotuksille. Toisekseen hankkeen toisessa vaiheessa lähdetään toteuttamaan toteuttamissuunnitelman toimenpide-ehdotuksia. Selvityksen toista vaihetta varten Kirkon keskusrahaston hallitus nimeää uuden ohjausryhmän elokuussa 2024.

Valtion rahoituksen jakoperusteiden muutosten valmistelu

Vuoden 2024 talousarvion käsittelyn yhteyteen Kirkkohallitus oli laatinut selvityksen valtion rahoituksen jakoperusteiden muutoksesta. Vuoden 2024 talousarviota koskevassa mietinnössään 6/2023 kirkolliskokouksen talousvaliokunta totesi, että *”selvitystä tulee jatkaa, jotta jakoperusteet voidaan uudistaa entistä tarkemmiksi ja oikeudenmukaisemmiksi. Jatkovalmistelussa tulee selvittää paitsi suoraan seurakunnille jaettavan osuuden jakoperiaatteita myös seurakunnille hakemuksesta myönnettävien rakennusavustusten tarvetta. Asia tulee valmistella siten, että uudet jakoperusteet voidaan hyväksyä kirkolliskokouksessa vuoden 2025 talousarviokäsittelyn yhteydessä.”*

Valtion rahoituksen jakoperusteiden uudistamista on jatkettu Kirkkohallituksessa. Tarkoitus on tuoda asiaa koskevat esitykset kirkolliskokoukselle keskusteltavaksi toukuun 2024 kirkolliskokoukseen ja päätettäväksi vuoden 2025 talousarvion hyväksymisen yhteydessä marraskuussa 2024.

Kirkon keskusrahaston asuntostrategia

Kirkkohallituksen virastokollegio hyväksyi helmikuussa 2024 (22.2.2024, § 82) Kirkon keskusrahaston asuntostrategian. Kirkon keskusrahastolla on omistuksessaan 45 asuntoa lähinnä henkilöstölle vuokrausta varten. Strategiassa linjataan, ettei uusia asuntoja strategiakaudella hankita. Asunnoista laaditaan pitkän tähtäimen suunnitelmat ja päätetään luopumisista suunnitelmien pohjalta.

1.5 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä toiminta- ja menettelytapoja, joilla toimielimet, johtavat viranhaltijat ja muut esihenkilöt pyrkivät varmistamaan toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden, resurssien ja omaisuuden turvaamisen sekä raportoinnin ja tietojen luotettavuuden. Riskienhallinta puolestaan tarkoittaa järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida ja hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia.

Kirkon keskusrahaston virastokollegio on hyväksynyt 17.3.2016 § 147 Kirkkohallituksen yhteiset käytännöt -ohjeen, jolla ohjataan sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja raportoinnin tapoja. Päätöksellään virastokollegio on ohjannut keskusrahaston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja edellyttänyt, että kaikissa toiminnoissa on oltava riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Kirkkohallituksen täysistunto hyväksyi päivitetyn Kirkkohallituksen yhteiset käytännöt -ohjeen 12.12.2023 § 162.

Kirkon keskusrahaston sisäisen valvonnan tilaa arvioi tilintarkastaja omalta osaltaan sekä Kirkon palvelukeskuksen prosesseja ja niihin liittyviä kontrolleja ulkopuolinen auditoija (ISAE-raportti).

Kirkon keskusrahaston toimintojen sisäisen valvonnan järjestäminen hoidetaan osaltaan ohje- ja johtosäännöin sekä erilaisin ohjeistuksin. Toiminnasta ja taloudesta raportoidaan säännöllisesti toimielimille. Johtoryhmät kokoontuvat säännöllisesti.

Kirkkohallituksen toimintaa ja päätöksentekoa koskevat ohje- ja johtosäännöt sekä työjärjestys on päivitetty kirkkolain ja kirkkojärjestyksen 1.7.2023 voimaantulon johdosta vuoden 2023 aikana.

Kirkon keskusrahaston eri osien toimintaa varten on olemassa seuraavat ohje- ja johtosäännöt sekä ohjeistukset:

- Kirkkohallituksen ohjesääntö
- Kirkkohallituksen työjärjestys
- Kirkkohallituksen viranhaltijoiden johtosääntö
- Kirkkohallituksen täysistunnon asettamien neuvottelukuntien johtosääntö
- Kirkkohallituksen yhteiset käytännöt
- Kirkkohallituksen yhteistoimintasääntö
- Kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskuksen johtokunnan johtosääntö
- Kirkon keskusrahaston taloussääntö
- Hankintaohjeistus
- Matkustusohjeistus
- Hiippakuntien tuomiokapitulien taloussäännöt ja muut ohjeet

Kirkon keskusrahaston hallituksena toimiva täysistunto vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kansliapäällikkö, osastojen johtajat, piispat ja muut johtavat viranhaltijat huolehtivat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellisesta toimeenpanosta vastuualueellaan. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta perustuvat edellä lueteltuihin sääntöihin, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksiin, toimintasuunnitelmiin ja ydinprosessien kuvauksiin ja vastuiden määrittelyihin. Riskienhallinnan toteutumista seurataan osana toiminnan ja talouden seurantaprosessia.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan nykytila

Kirkon keskusrahaston sisäistä valvontaa on toteutettu mm. seuraavin keinoin:

- valvottu, että toimintaa ja taloutta koskevia ohjeistuksia noudatetaan (esihenkilöt),
- on annettu talousarvion 2024 täytäntöönpano-ohje, jossa on määritelty toiminnan ja talouden raportointiprosessi ja -aikataulu,

- on käyty keväällä 2023 talousarviokeskustelut Kirkkohallituksen osastojen ja erillisyyksiköiden johdon kanssa sekä eräiden tuomiokapituleiden johdon kanssa,
- on annettu kirkkohallituksen täysistunnolle talouden osavuosisuosikatsaukset ja puolivuosisuositomus,
- valmiussuunnittelun päivitykseen liittyvä työskentely aloitettiin vuoden 2023 aikana ja
- projektien ja kärkihankkeiden toteutumista seurataan Projektisalkussa, joka on projektinhallinnan työkalu, ja toteumasta on raportoitu neljännesvuosittain Kirkkohallituksen johtoryhmälle.

Johtavien viranhaltijoiden ja esihenkilöiden toteuttama valvonta on toteutunut osana päivittäisjohtamista. Kirkkohallituksen johtoryhmä käsitteli tammikuussa 2023 Kirkkohallituksen toimintaan liittyviä riskejä. Riskikartoitusta jatketaan vuoden 2024 aikana. Kirkon palvelukeskuksen prosessin arviointi (ISAE-analyysi) on toteutettu.

Vuosittainen Kirkon keskusrahaston sijoitustoiminnan riskienhallintasuunnitelma (sisältää Kirkon keskusrahaston, Kirkon eläkerahaston, Kirkon diakoniarahaston ja Kirkon kansainvälisten ja ekumeenisten yhteyksien rahaston) on laadittu ja se on käsitelty virastokollegiossa. Kirkon keskusrahaston sijoitusraportti vuodelta 2023 käsitellään virastokollegiossa seuraavan kalenterivuoden tammikuussa.

Kirkkohallitus otti käyttöön 30.3.2023 Lain Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta (1171/2022) (ilmoittajansuojelulaki) 10 §:n tarkoittaman sisäisen ilmoituskanavan. Ilmoittajansuojelulain tarkoittamaan sisäiseen ilmoituskanavaan ei tullut yhtään ilmoitusta 30.3.–31.12.2023 välisenä aikana.

Toteutuneet merkittävät riskit

Tilikauden aikana ja tehdyissä arvioinneissa ei havaittu riskejä, joilla olisi ollut olennaista vaikutusta Kirkon keskusrahaston toimintaan, talouteen, toiminnan laillisuuteen tai maineeseen.

Taloushallinnon henkilökunnan riittämättömyyteen liittyvää riskiä on pyritty vähentämään tehtäväjärjestelyin.

Kirkolliskokous päättää talousarvion hyväksymisen yhteydessä organisaatiotasojen sitovuustasoista. Päätettyä sitovuustasoa ei saa ylittää. Kirkolliskokous päätti talousarvion käsittelyn yhteydessä marraskuussa 2022, että

- Kirkkohallituksen sitovuustaso on Kirkkohallituksen toimintakate,

- hiippakunnallisen toiminnan sitovuustaso on kunkin tuomiokapitulin toimintakate (pl. toimitilat),
- avustusten, sopimuspohjaisen yhteistyön ja jäsenmaksujen sitovuustaso on seurakunta-avustusten osalta avustusten yhteismäärä, muiden avustusten, sopimuspohjaisen yhteistyön ja jäsenmaksujen osalta sitovuustaso on kuhunkin kohteeseen myönnetty avustus,
- Kirkon palvelukeskuksen sitovuustaso on Kirkon palvelukeskuksen toimintakate,
- talousarvion suunnitelmavuosien osalta luvut eivät ole sitovia ja
- investointiosassa sitovuustaso on pääryhmien (kiinteistöt, kalusto) mukainen sekä Kirkkohallituksen että tuomiokapitulien osalta.

Kirkkohallituksen täysistunnolle on raportoitu talousarvion toteumasta ja tilikauden tulostenusteesta vuoden aikana kolme kertaa. Raportointi on käsittänyt Kirkkohallituksen, avustukset, Kirkon palvelukeskuksen ja valtion rahoituksen. Hiippakunnat raportoivat omien päätöstensä mukaisesti. Kirkkohallituksen täysistunto ei käsittele hiippakuntien talousarvion toteumaraportteja ja ennusteita.

Millenniaalien kirkko -hanke, Evl.fi-hanke ja Lähetyskumppanuusneuvottelut-hanke ylittivät niille myönnetyn määrärahan.

Investointien osalta kiinteistöinvestoinnit alittivat talousarvion, mutta kalustoinvestoinnit ylittivät noin 40 000 eurolla.

Hiippakunnista Oulun hiippakunta ja Lapuan hiippakunta pysyivät sitovuustasoissa. Seitsemän hiippakuntaa ylitti sitovuustason ja selvitykset ylityksille ovat hiippakuntien toimintakertomuksissa.

Hiippakuntien tuomiokapitulien rahastot integroitiin osaksi Kirkon keskusrahaston taloutta marraskuussa 2003. Täysistunnon päätöksen (§ 197/25.11.2003) ja siihen liitetyn muistion mukaan rahastojen tarkoituksena oli tuoda liikkumavaraa tuomiokapitulien talouteen. Jokaiselle kapitulin rahastoille luotiin niiden perustamisen yhteydessä säännöt. Päätöksen mukaan rahastojen perustajana oli kirkkohallitus ja säännöt olivat kaikille yhdenmukaiset. Säännöissä todetaan mm., että rahaston hoidosta ja varojen käytöstä päättää kukin tuomiokapituli. Lisäksi on maininta siitä, että Kirkon keskusrahasto ei voi yksipuolisesti muuttaa rahaston sääntöjä ilman kapitulin hyväksyntää.

Rahastoja on käytetty satunnaisesti puskurirahastoina. Tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä rahastosta on myönnetty avustus kapitulin käyttötalouteen, jos kapitulin budjetti on ylittynyt. Tuomiokapitulit laativat itsenäisesti rahastojensa budjetit, kun taas hiippakuntien tuomiokapitulien käyttötalouden talousarvion valmisteluvastuu kir-

kolliskokouksen päätöksentekoa varten kuuluu kirkkohallituksen täysistunnolle. Budjettivallan käytön näkökulmasta rahastojen talousarvioita ei voi sekoittaa käyttötalou- teen eikä näin ollen rahastoja voida pitää puskurirahastoina. Käytäntö on sekava ja aiheuttaa joskus ongelmatilanteita.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiskohteet ja kehittäminen

Tavoitteena on jatkaa Kirkon keskusrahaston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistä vuoden 2024 aikana. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen sisältöä ja riittävyttä arvioidaan. Tehtyjen havaintojen perusteella valmistellaan kirkkohallituksen täysistunnon päätettäväksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje.

Sisäisen valvonnan toteuttamista varten laaditaan suunnitelma vastuuhenkilöineen. Tarvittaessa voidaan hankkia sisäisen tarkastuksen palveluita Hanselin yhteishankintaa hyödyntäen.

Kirkkohallituksen valmiussuunnitelman päivitys siirtyi vuodelle 2024, koska valmiuteen liittyvät yhteiskunnalliset toimijat tulevat päivittämään ohjeistustaan vuoden 2024 aikana.

Kirkkohallituksen täysistunnon tehtävänä on Kirkon keskusrahaston hallituksena valvoa koko Kirkon keskusrahaston taloutta. Kun hiippakuntien tuomiokapitulien rahastot ovat edelleen itsenäisiä entiteettejä, hiippakuntien tuomiokapitulien rahastojen toimintaperiaatteet ja hallintomenettelyt selkiytetään vuoden 2024 aikana. Myös rahastojen ja keskusrahaston väliset velka- ja saamissuhteiden taustat käydään läpi rahastoista vastaavien kanssa.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen

Kirkon keskusrahaston sisäinen tarkastus toteutetaan tarpeen mukaan kilpailuttamalla sisäisen tarkastuksen palveluntarjoajia. Vuoden 2020 syksyllä Kirkon keskusrahasto liittyi Hanselin sisäisen tarkastuksen yhteishankintaan ja on sitä kautta hankkinut Kirkon palvelukeskuksen prosesseihin liittyvän auditoinnin (ISAE).

Kirkon keskusrahastolla ei ole voimassa olevaa sisäisen tarkastuksen toimintaohjetta, koska palvelu hankitaan ostopalveluna. Tarvittaessa sisäisen tarkastuksen järjestämisestä, hankintaa ja sisäisen tarkastuksen raportointia koskevat menettelyt ja vastuut dokumentoidaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeessa.

1.6 Tulevaisuuden näkymät

Valtiovarainministeriö ennustaa, että talouden taantuma väistyy ja talous alkaa kasvaa vuonna 2024. Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien ostovoimaa. Yksityinen kulutus kääntyy vaimeaan kasvuun ja kasvu vahvistuu vuonna 2025. Korkojen lasku tukee investointeja samoin kuin investoinnit energiasiirtymään ja puolustukseen. Vuonna 2024 bruttokansantuotteen ennustetaan kasvavan 0,7 prosenttia. Kasvu vahvistuu 2,0 prosenttiin vuonna 2025 ja 1,6 prosenttiin vuonna 2026.

Inflaatio on hidastunut nopeasti vuoden 2023 aikana. Vuonna 2024 inflaation arvioidaan olevan keskimäärin enää 2 prosenttia ja painuu alle 2 prosentin vuosina 2025 ja 2026. Reaaliansiot kääntyvät kasvuun vuonna 2024. Kotitalouksien ostovoiman kasvu jää kuitenkin vielä vaimeaksi, sillä työllisyyden heikkeneminen ja sosiaalietuuksien leikkaukset hidastavat tulojen kasvua. Vuodesta 2025 alkaen kotitalouksien ostovoiman ja kulutuksen kasvu vauhdittuvat.

Tuotannon laskun myötä työvoiman kysynnän ennustetaan vähenevän vuonna 2024, työllisyys vähenee tilapäisesti ja työttömyysaste nousee 7,5 prosenttiin. Vuosina 2025 ja 2026 talouden kasvu on varsin vahvaa ja työllisten määrä lisääntyy lähes prosentin vuosittain.

Suomen julkisen talouden tilanne on kääntymässä heikompaan. Julkisyhteisöjen alijäämän arvioidaan olevan 2,5 prosenttia suhteessa bkt:hen vuonna 2023. Vuonna 2024 alijäämän arvioidaan kasvavan vuonna 3,5 prosenttiin yhtäältä hitaan verotulojen kasvun ja toisaalta nopean menojen kasvun vuoksi.

Kirkon virka- ja työehtosopimus on voimassa 28.2.2025 asti. Vuonna 2024 palkkoja tarkistetaan 1.2., 1.9. ja 1.10.2024. Vuoden 2024 palkantarkistusten keskimääräinen palkkakustannusten tasoa nostava vaikutus koko kirkon tasolla on yhteensä noin 5,5 %. Näin suurta palkankorotusvaikutusta ei ollut tiedossa vuoden 2024 talousarviota valmisteltaessa ja se tulee aiheuttamaan paineita vuoden 2024 talousarvion toteutumiselle. Vuoden 2025 palkkaratkaisusta ei ole tietoa.

Vuonna 2023 seurakuntien saamat verotulot kasvoivat 11,3 % edelliseen vuoteen verrattuna. Tämä tarkoittaa keskusrahastomaksun vastaavaa nousua vuodelle 2025, koska maksu määräytyy vuoden 2023 verotulojen perusteella. Keskusrahastomaksun tuoton kasvun myötä vuonna 2025 on tarkoitus vahvistaa Kirkon keskusrahaston tasetta tulevia vuosia silmällä pitäen. Vuodelle 2024 odotetaan kirkollisverotulojen mal-

tillista kasvua. Inflaation vaikutukset ja palkkaratkaisu kuitenkin nostanevat kustannuksia enemmän kuin keskusrahastomaksu nousee vuoden 2025 jälkeen. Seurakuntien saaman verotulon arvioidaan kasvavan maltillisesti koko kuluvaan vuosikymmeneen ajan.

Vaikka keskusrahastomaksu nousee tulevina vuosina, Kirkon keskusrahaston talous tiukkenee, kun palkkakulut ja palvelujen ostot nousevat maksun tuottoakin voimakkaammin. Tästä poikkeuksen muodostaa vuosi 2025, jolloin keskusrahastomaksun tuotto on suurempi kuin arvioitu kustannusten nousu. Kirkon keskusrahaston talouden tasapainotus jatkuu siis vuoden 2025 jälkeen. Siksi on tärkeää sopia yhdessä säästökohteista ja panostaa myös yhteisesti sovittuihin kärkihankkeisiin Kirkkohallituksen strategian mukaisesti. Tulevien vuosien talouden pidemmän aikavälin suunnitelma laaditaan Kirkon keskusrahaston talouden kehittämisen ja sopeuttamissuunnitelman laatimisen yhteydessä vuoden 2024 aikana.

1.7 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.7.1 Tuloksen muodostuminen

Kirkon keskusrahaston tilikauden 2023 tulos oli noin 329 000 euroa alijäämäinen, mikä oli parempi kuin talousarviossa lisätalousarvioineen oli suunniteltu. Talousarvion mukainen alijäämä olisi ollut noin 952 700 euroa. Toimintatuottojen kertymä oli ennakoitua parempi ja toimintakulut pysyivät talousarviossa suunnitellulla tasolla. Vuoteen 2022 verrattuna toimintatuotot kasvoivat 4,3 % ja toimintakulut 2,9 %. Henkilöstökulut ylittivät talousarviossa suunnitellun ja vuoteen 2022 verrattuna kasvoivat 4,8 %.

Toimintatuottojen osalta voidaan todeta, että muut tuotot kertyivät suotuisasti. Lappuan hiippakunnan varhaiskuntouksesta saatujen tuottojen ja kulujen kirjauskäytäntö muutettiin bruttoperusteiseksi, mistä syystä muihin tuottoihin sisältyy noin 380 000 euroa varhaiskuntouksesta saatuja tuottoja. Vastaavat kulut on kirjattu tuloslaskelmaan kuluiksi. Toiminnallisen osaston toimintatuotot olivat noin 113 000 euroa suuremmat kuin talousarviota laadittaessa arvioitiin. Tähän vaikuttivat suurimpana teki-

jänä kahden tapahtuman arvioitua suuremmat osallistujamaksut. Kirkon palvelukeskuksen tuotot olivat noin 8,9 miljoonaa euroa ja tietohallinnon tuotot noin 1,1 miljoonaa euroa. Kirkon palvelukeskus jätti veloittamatta 62 500 euroa joulukuun kiinteitä maksuosuuksia.

Kirkon keskusrahaston tuloslaskelma 1.1.–31.12.2023

(1 000 euroa)	1.1. - 31.12.2023	1.1. - 31.12.2022
Toimintatuotot	137 185	131 655
Toimintakulut	-180 394	-175 387
Siirto omakatteiseen rahastoon	-195	177
TOIMINTAKATE	-43 404	-43 555
Kirkon keskusrahastomaksut	42 912	41 970
Rahoitustuotot ja -kulut	1 233	-154
VUOSIKATE	741	-1 739
Poistot ja arvonalentumiset	-1 069	-1 288
TILIKAUDEN TULOS	-329	-3 027
Tilikauden ylijäämä (+) / alijäämä (-)	-329	-3 027

1.7.2 Toiminnan rahoitus

Kirkon keskusrahastomaksulla rahoitettava toiminta rahoitetaan seurakuntamaksutuloilla, jotka peritään perusmaksuna laskennallisen kirkollisveron perusteella. Laskennallinen kirkollisvero saadaan jakamalla kirkollisvero veroprosentilla. Kirkon keskusrahaston tulot määräytyvät kaksi vuotta aikaisempien verotulojen perusteella (vuoden 2023 maksutulot perustuivat vuodelta 2021 toimitettuun verotukseen). Näin ollen seurakuntien verotuloissa tapahtuvat muutokset vaikuttavat automaattisesti Kirkon keskusrahaston tuloihin kahden vuoden viiveellä. Kirkolliskokous vahvisti perusmaksuksi 6,5 % vuodelle 2023 (vuonna 2022: 6,5 %).

Keskusrahastomaksun lisäksi Kirkon keskusrahasto saa tuloja sijoitustoiminnastaan. Vuonna 2023 Kirkon keskusrahaston 31.12.2023 markkina-arvoltaan 34,9 milj. euron (vuonna 2022: 32,6 milj. euroa) suuruinen sijoitussalkku tuotti 8,84 % (vuonna 2022: -10,4 %), kansainvälisen ja ekumeenisen rahaston 5,5 milj. euron (vuonna 2022: 5,0 milj. euroa) salkku tuotti 9,09 % (vuonna 2022: -15,64 %) ja diakoniarahaston 1,6 milj. euron (vuonna 2022: 1,7 milj. euroa) salkku tuotti 8,66 % (vuonna 2022: -13,38 %). Kuten Kirkon eläkerahastossakin, myös Kirkon keskusrahastossa käytetään varainhoitajien palveluja ja noudatetaan vastuullisen sijoittamisen periaatteita.

Kirkon keskusrahaston rahoituslaskelma 31.12.2023

Rahoituslaskelma (€)	TP 2023	TP 2022
Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta		
Tulorahoitus		
Vuosikate	740 778	-1 738 910
Tulorahoituksen korjaukset		
Yhteensä	740 778	-1 738 910
Investoinnit		
Pysyvien vastaavien myyntitulot		
Investointimenot	-793 117	-529 886
Sijoitukset		828 727
Yhteensä	-793 117	298 841
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettorahavirta	-52 339	-1 440 069
Rahoitustoiminnan rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Lyhytaikaisten velkojen muutos	1 737 242	1 818 252
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Pitkäaikaisten saamisten muutos	667	31 166
Lyhytaikaisten saamisten muutos	32 674	-3 973 602
Muut maksuvalmiuden muutokset*	120 720	-142 651
Yhteensä	154 061	-4 085 086
Rahoitustoiminnan nettorahavirta	1 891 302	-2 266 834
Rahavarojen muutos	1 838 963	-3 706 904
Rahavarat 31.12.		
Rahat ja pankkisaamiset	4 858 868	4 488 860
Rahoitusarvopaperit	42 768 192	41 299 237
Yhteensä	47 627 060	45 788 097
Rahavarat 1.1.		
Rahat ja pankkisaamiset	4 488 860	7 134 300
Rahoitusarvopaperit	41 299 237	42 360 701
Yhteensä	45 788 097	49 495 001
Rahavarojen muutos	1 838 963	-3 706 904

*) Siirrot sidottujen rahastojen omaan pääomaan, lukuun ottamatta siirtoja Kuopion hiippakunnan tuomio-
kapitulun erillisrahastoja, joiden tuloslaskelma integroidaan tilinpäätöksessä erillisrahastojen pääomaan.

1.7.3 Tase

Kirkon keskusrahaston tase 1.1.–31.12.2023

(1 000 euroa)	31.12.2023	31.12.2022
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	51 386	51 662
Aineettomat hyödykkeet	76	540
Aineelliset hyödykkeet	7 186	6 999
Sijoitukset	44 123	44 123
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	2 226	2 151
VAIHTUVAT VASTAAVAT	54 365	52 560
Saamiset	6 738	6 772
Rahoitusarvopaperit	42 768	41 299
Rahat ja pankkisaamiset	4 859	4 489
VASTAAVAA YHTEENSÄ	107 977	106 373

(1 000 euroa)	31.12.2023	31.12.2022
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	-84 326	-84 534
Peruspääoma	-58 859	-58 739
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä	-25 795	-28 822
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	329	3 027
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	-2 226	-2 151
VIERAS PÄÄOMA	-21 425	-19 688
Lyhytaikainen vieras pääoma	-21 425	-19 688
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	-107 977	-106 373

1.7.4 Investoinnit

Kiinteistöinvestointien kustannukset jakautuvat kahden hankkeen kesken: Oulun hiippakunnan tuomiokapitulin julkisivun korjaamiseen käytettiin 533 000 euroa ja Porvoon hiippakunnan tuomiokapitulin lämmöntuotannon uusimiseen 125 000 euroa. Eteläranta 8:n (Kirkon talo), Kirkon koulutuskeskuksen ja Kuopion piispantalon remontit siirtyivät myöhempään ajankohtaan.

Kaluston osalta talousarvio ylittyi noin 40 000 eurolla. Eteläranta 8:n kappeliin ja muihin kokoustiloihin käytettiin noin 77 000 euroa. Lakeuden Ristin kiinteistössä olevaan uuteen toimitilaan Seinäjoella käytettiin noin 33 000 euroa sekä Turun arkkihiippakunnan tuomiokapitulin kalusteisiin käytettiin noin 54 000 euroa.

Kirkon keskusrahasto (1 000 euroa)	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Kiinteistöt	447	1 010	657
Kalusto	83	100	139
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	530	1 110	796

1.8 Kirkkohallituksen esitys tuloksen käsittelystä

Kirkkohallitus esittää, että Kirkon keskusrahaston tilikauden tulos käsitellään seuraavasti:

Tilikauden alijäämä on -328 590,73 euroa

Tilikauden alijäämä kirjataan oman pääoman vähennykseksi edellisten tilikausien yli-/alijäämään.

1.9 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

1.9.1 Kirkon keskusrahaston talousarvion 2023 toteuma

Kirkkolain 652/2023, 6 luku 4 § mukaan Kirkon keskusrahaston talouden hoitoon sovelletaan, mitä seurakunnan ja seurakuntayhtymän talouden hoidosta kirkkolaissa ja kirkkojärjestyksessä säädetään. Kirkon keskusrahaston tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen sisältöön sovelletaan seurakunnille annettuja ohjeita. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että Kirkon keskusrahaston tilinpäätökseen sisältyvä toimintakertomus on laaja ja vaativa kokonaisuus.

Kirkkojärjestyksen 657/2023, 5 luku 23 § mukaan kirkkohallituksen on annettava vuosittain kirkolliskokoukselle kertomus toiminnastaan ja Kirkon keskusrahaston hoidosta. Erillisestä Kirkkohallituksen vuosikertomuksen laadinnasta luovuttiin jo vuonna 2021, koska toiminnallisten tavoitteiden raportointi toteutuu Kirkon keskusrahaston toimintakertomuksessa ja tilinpäätöksessä. Toimintatavalla on haluttu välttää päällekkäinen raportointi kirkolliskokoukselle. Toimintakertomuksessa raportoidaan myös talousarvion toteutumisesta. Tavoitteiden toteutumisen arviointi tehdään toimintayksiköissä; hiippakunnissa, Kirkkohallituksen osastoissa ja yksiköissä sekä Kirkon palvelukeskuksessa.

Keskusrahastomaksulla rahoitettava toiminta tarkoittaa Kirkkohallituksen ja hiippakuntien toimintaa sekä avustuksia seurakunnille, järjestöille ja eräille muille sopimuslumppaneille. Palvelumaksutuotoilla rahoitetaan Kirkon palvelukeskuksen toiminta. Kirkon keskusrahasto saa valtiolta vuosittain valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain (430/2015) perusteella yli 100 milj. euroa, joka käsitellään tulosvaikutteisesti.

Kirkon keskusrahaston talousarvion sitovuustasot kirkolliskokoukseen nähden vuodelle 2023 olivat: Kirkkohallitus, Kirkkohallituksen toimintakate (osastot ja erillisyyksiköt yhteensä); Kirkon palvelukeskus: Kirkon palvelukeskuksen toimintakate; hiippakunnallinen toiminta: kunkin tuomiokapitulin toimintakate pl. toimitilat ja yhteiset kulut; avustukset yms.: 1) avustusten, sopimus pohjaisen yhteistyön ja jäsenmaksujen sitovuustaso on seurakunta-avustusten osalta avustusten yhteismäärä, 2) muiden avustusten, sopimus pohjaisen yhteistyön ja jäsenmaksujen osalta kuhunkin kohteeseen myönnetty avustus. Tämän lisäksi kirkkohallituksen täysistuntoon nähden sitovuustasona on kärkihankkeiden toimintakate.

Kirkon keskusrahaston talousarvion 2023 toteumavertailu

(€)	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TA 2023 yhteensä	TP 2023	Yli-ali	T-%	TP 23 vs. TP 22
Toimintatuotot	132 595 577	137 347 746		137 347 746	138 233 801	-886 055	-100,6	4,3 %
Korvaukset	118 903 000	122 706 000		122 706 000	122 707 000	-1 000	-100,0	3,2 %
Myyntituotot	28 221	35 000		35 000	27 356	7 644	-78,2	-3,1 %
Maksutuotot	1 099 170	1 153 550		1 153 550	1 140 753	12 797	-98,9	3,8 %
Vuokratuotot	453 242	430 400		430 400	442 495	-12 095	-102,8	-2,4 %
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	1 160 547	711 000		711 000	856 667	-145 667	-120,5	-26,2 %
Tuet ja avustukset	136 131	246 196		246 196	122 212	123 984	-49,6	-10,2 %
Sijoitustuotot	-163 872	621 500		621 500	895 394	-273 894	-144,1	-646,4 %
Muut toimintatuotot	10 038 102	10 549 100		10 549 100	10 993 381	-444 281	-104,2	9,5 %
Sisäiset tuotot	941 035	895 000		895 000	1 048 545	-153 545	-117,2	11,4 %
Toimintakulut	-176 328 123	-180 458 161	-964 294	-181 422 455	-181 442 283	19 828	-100,0	2,9 %
Henkilöstökulut	-29 767 805	-30 921 767		-30 921 767	-31 192 234	270 467	-100,9	4,8 %
Palkat ja palkkiot	-23 216 279	-23 814 244		-23 814 244	-24 118 015	303 771	-101,3	3,9 %
Henkilösivukulut	-6 841 752	-6 854 691		-6 854 691	-7 209 373	354 682	-105,2	5,4 %
Henkilöstökulujen oikaisuerät	290 226	-252 832		-252 832	135 154	-387 986	53,5	-53,4 %
Palvelujen ostot	-16 259 719	-15 624 226	-724 300	-16 348 526	-16 354 332	5 806	-100,0	0,6 %
Palvelun ostot - sisäiset	-941 035	-895 000		-895 000	-1 048 545	153 545	-117,2	11,4 %
Vuokratulut	-2 064 933	-2 109 500		-2 109 500	-1 965 818	-143 682	-93,2	-4,8 %
Aineet ja tarvikkeet	-842 664	-843 393		-843 393	-890 196	46 803	-105,5	5,6 %
Annetut avustukset	-125 757 215	-129 922 580	-239 994	-130 162 574	-129 285 772	-876 802	-99,3	2,8 %
Sijoituskulut					-34 693	34 693	0,0	
Muut toimintakulut	-694 752	-141 695		-141 695	-670 692	528 997	-473,3	-3,5 %
Siirto omakattaiseen rahastoon	177 347	-177 999		-177 999	-195 271	17 272	-109,7	-210,1 %
TOIMINTAKATE	-43 555 200	-43 288 414	-964 294	-44 252 708	-43 403 753	-848 955	-98,1	-0,3 %
Keskusrahastomaksut	41 970 367	42 950 000		42 950 000	42 911 760	38 240	-99,9	2,2 %
Rahoitustuotot- ja kulut	-154 078	1 500 000		1 500 000	1 232 771	267 229	-82,2	-900,1 %
Korkotuotot	251 055				397 923	-397 923	0,0	58,5 %
Sijoituskiinteistöjen ja -huoneistojen tuotot	620 561	536 000		536 000	640 446	-104 446	-119,5	3,2 %
Muut rahoitustuotot	1 167 409	1 735 000		1 735 000	724 569	1 010 431	-41,8	-37,9 %
Arvonalentumiset sijoituksista	-1 126 103				424 841	-424 841	0,0	-137,7 %
Korkokulut	-23 354				-6 762	6 762	0,0	-71,0 %
Sijoituskiinteistöjen ja -huoneistojen kulut	-772 201	-686 000		-686 000	-858 453	172 453	-125,1	11,2 %
Muut rahoituskulut	-271 445	-85 000		-85 000	-89 793	4 793	-105,6	-66,9 %
VUOSIKATE	-1 738 911	1 161 586	-964 294	197 292	740 778	-543 486	-375,5	-142,6 %
Poistot ja arvonalentumiset	-1 287 869	-1 150 000		-1 150 000	-1 069 368	-80 632	-93,0	-17,0 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 287 869	-1 150 000		-1 150 000	-1 069 368	-80 632	-93,0	-17,0 %
TILIKAUDEN TULOS	-3 026 780	11 586	-964 294	-952 708	-328 591	-624 117	-34,5	-89,1 %

1.9.2 Keskusrahastomaksulla rahoitettava toiminta

Kirkon keskusrahastomaksulla rahoitetaan Kirkkohallituksen ja hiippakuntien toiminta sekä avustukset.

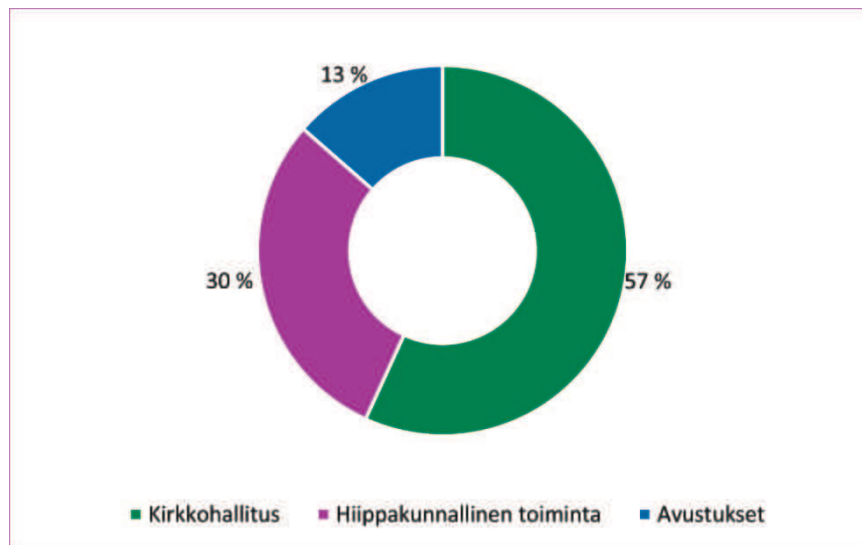
Keskusrahastomaksulla rahoitettavan toiminnan talousarvion 2023 toteumavertailu

(€)	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TA 2023 yhteensä	TP 2023	Yli-ali	T-%	TP23 vs. TP 22
Toimintatuotot	4 378 331	3 998 246		3 998 246	4 871 860	-873 614	-121,8	11,3 %
Korvaukset	47 000	45 000		45 000	46 000	-1 000	-102,2	-2,1 %
Myyntituotot	28 221	35 000		35 000	27 356	7 644	-78,2	-3,1 %
Maksutuotot	1 099 170	1 153 550		1 153 550	1 140 745	12 805	-98,9	3,8 %
Vuokratuotot	293 933	278 400		278 400	278 350	50	-100,0	-5,3 %
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	314 328	145 000		145 000	339 935	-194 935	-234,4	8,1 %
Tuet ja avustukset	115 345	225 796		225 796	94 080	131 716	-41,7	-18,4 %
Sijoitustuotot	7 623				83 078	-83 078	0,0	989,8 %
Muut toimintatuotot	1 793 670	1 480 500		1 480 500	2 068 207	-587 707	-139,7	15,3 %
Sisäiset tuotot	679 040	635 000		635 000	794 110	-159 110	-125,1	16,9 %
Toimintakulut	-48 008 396	-47 183 660	-724 300	-47 907 960	-48 229 529	321 569	-100,7	0,5 %
Henkilöstökulut	-24 279 875	-24 966 988		-24 966 988	-25 030 449	63 461	-100,3	3,1 %
Palkat ja palkkiot	-19 018 443	-19 375 789		-19 375 789	-19 459 401	83 612	-100,4	2,3 %
Henkilösivukulut	-5 582 931	-5 489 175		-5 489 175	-5 791 114	301 939	-105,5	3,7 %
Henkilöstökulujen oikaisuerät	321 499	-102 024		-102 024	220 067	-322 091	215,7	-31,5 %
Palvelujen ostot	-11 873 149	-10 784 554	-724 300	-11 508 854	-11 755 873	247 019	-102,1	-1,0 %
Palvelun ostot - sisäiset	-309 276	-272 000		-272 000	-402 221	130 221	-147,9	30,1 %
Vuokratulut	-1 559 052	-1 599 100		-1 599 100	-1 536 656	-62 444	-96,1	-1,4 %
Aineet ja tarvikkeet	-800 122	-780 393		-780 393	-820 847	40 454	-105,2	2,6 %
Annetut avustukset	-8 493 510	-8 663 950		-8 663 950	-8 020 367	-643 583	-92,6	-5,6 %
Muut toimintakulut	-693 412	-116 675		-116 675	-663 115	546 440	-568,3	-4,4 %
Siirto omakattaiseen rahastoon	-42 161	-103 000		-103 000	-45 839	-57 161	-44,5	8,7 %
TOIMINTAKATE	-43 672 227	-43 288 414	-724 300	-44 012 714	-43 403 508	-609 206	-98,6	-0,6 %
Keskusrahastomaksut	41 970 367	42 950 000		42 950 000	42 911 760	38 240	-99,9	2,2 %
Rahoitustuotot- ja kulut	-154 078	1 500 000		1 500 000	1 232 771	267 229	-82,2	-900,1 %
Korkotuotot	251 055				397 923	-397 923	0,0	58,5 %
Sijoituskiinteistöjen ja -huoneistojen tuotot	620 561	536 000		536 000	640 446	-104 446	-119,5	3,2 %
Muut rahoitustuotot	1 167 409	1 735 000		1 735 000	724 569	1 010 431	-41,8	-37,9 %
Arvonalentumiset sijoituksista	-1 126 103				424 841	-424 841	0,0	-137,7 %
Korkokulut	-23 353				-6 762	6 762	0,0	-71,0 %
Sijoituskiinteistöjen ja -huoneistojen kulut	-772 201	-686 000		-686 000	-858 453	172 453	-125,1	11,2 %
Muut rahoituskulut	-271 445	-85 000		-85 000	-89 793	4 793	-105,6	-66,9 %
VUOSIKATE	-1 855 938	1 161 586	-724 300	437 286	741 023	-303 737	-169,5	-139,9 %
Poistot ja arvonalentumiset	-1 287 869	-1 150 000		-1 150 000	-1 069 368	-80 632	-93,0	-17,0 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 287 869	-1 150 000		-1 150 000	-1 069 368	-80 632	-93,0	-17,0 %
TILIKAUDEN TULOS	-3 143 807	11 586	-724 300	-712 714	-328 345	-384 369	-46,1	-89,6 %

Keskusrahastomaksulla rahoitettavan toiminnan jakautuminen 2023 (toimintakulut)

Kirkon keskusrahastomaksulla rahoitettavan toiminnan toimintakuluista 57 % oli Kirkkohallituksen toiminnan kuluja ja hiippakunnallisen toiminnan (perustoiminta, toimitilat, toimitilojen omistajan toimitilakulut ja muut yhteiset kulut sekä kertaluontoiset erät) kuluja 30 %. Talousarvioavustuksiin rahoituksesta käytettiin 13 %.

Toimintakulujen jakautuminen

1.9.2.1 Kirkkohallitus

Kirkkohallituksen visio, missio ja arvot:

Kirkkohallituksen visio 2026

Kirkkohallitus on rohkea uudistaja ja edelläkävijä kirkon parhaaksi.

Kirkkohallituksen missio

Edistämme uskon, toivon ja rakkauden toteutumista kirkossa ja muualla yhteiskunnassa hoitamalla ja kehittämällä kirkon yhteistä hallintoa, taloutta ja toimintaa.

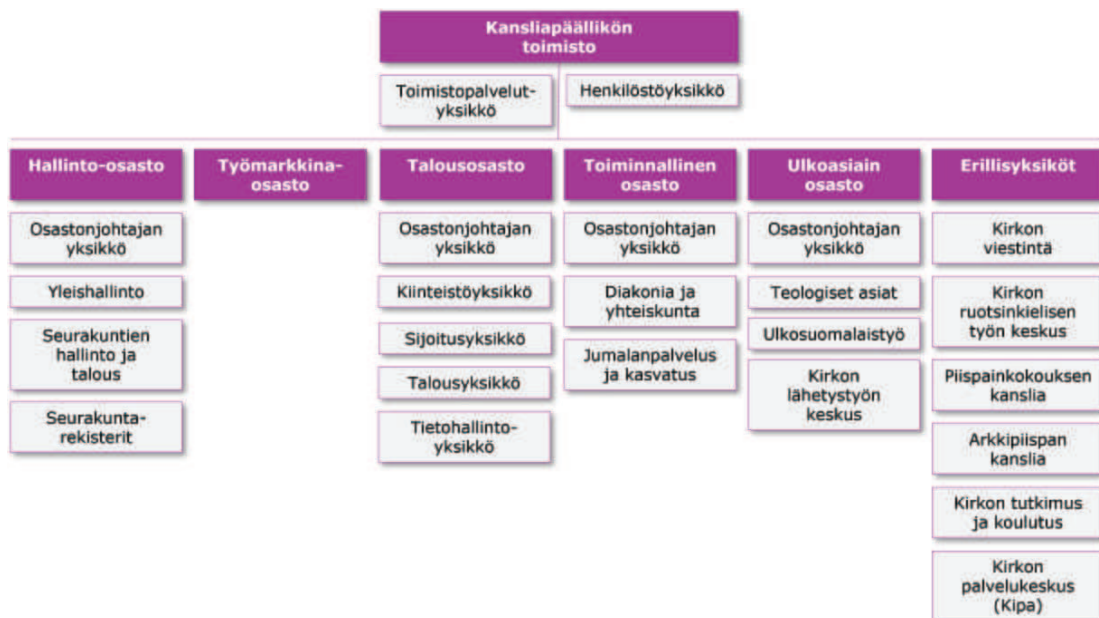
Kirkkohallituksen arvot

Usko: Liitymme maailmanlaajaan Kristuksen kirkkoon ja sen uskoon.

Toivo: Vahvistamme luottamusta tulevaisuuteen.

Rakkaus: Toimimme vuorovaikutteisesti, vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Kirkkohallituksen organisaatio

Kansliapäällikön toimistossa aloitti 1.1.2023 uusi Toimistopalvelut-yksikkö, johon siirrettiin osastoilta ja erillisyksiköiltä kaikki sihteeri- ja assistenttitehtävissä toimivat työntekijät.

Kirkkohallituksen strategia vuoteen 2026, Ovet auki – kokeiluille ja kehittämiselle

Kirkkohallituksen Ovet auki – kokeiluille ja kehittämiselle, hyväksyttiin Kirkkohallituksen täysistunnossa vuonna 2021. Kirkkohallituksen strategia on rakennettu kokonaiskirkon strategian pohjalle. Se painottaa kokeilujen ja kehittämisen tarpeellisuutta ja

konkretisoi koko kirkon Ovet auki -strategian tavoitteita Kirkkohallituksen näkökulmasta. Toimintaa ja päätöksentekoa ohjaavat arvot - usko, toivo ja rakkaus - sekä toimintaympäristön kuvaus nousevat suoraan kirkon strategiasta.

Kirkkohallituksen strategia kannustaa vahvasti kokeilevaan työotteeseen, yhdessä tekemiseen ja ilmiölähtöiseen työskentelyyn. Kokeiluista saatujen kokemusten kautta tai toimintaympäristön muuttuessa strategiaan voi nousta uusia keskeisiä tavoitteita, joita ei vielä strategiaa tehdessä osattu huomioida. Missio ja visio säilyvät läpi strategiakauden, mutta tavoitteet ja konkreettiset keinot voivat ja saavat kehittyä.

Toiminta- ja taloussuunnitelmia tehtäessä Kirkkohallituksen strategia toimii kehyksenä, jonka pohjalta osastojen ja erillisyyksikköjen suunnitelmat konkretisoivat strategian toteuttamista asettamalla omat tavoitteensa. Vastuu strategian toteuttamisesta kuuluu jokaiselle osastolle, erillisyyksikölle, tiimille ja työntekijälle.

Kirkkohallituksen osastot ja erillisyyksiköt ovat kuvanneet toimintakertomuksissaan (luvut 1.9.5.1–1.9.5.11), miten ne edistävät Kirkkohallituksen yhteisiä strategisia painopisteitä, mitä vaikutuksia toimenpiteillä on tavoiteltu ja miten vaikuttavuutta on arvioitu. Lisäksi suunnitteluyksiköt kuvaavat, miten ne ovat edistäneet strategiasta valitsemiaan painopisteitä.

Kirkkohallituksen strategia yltää vuoteen 2026. Sen on tarkoitus olla jatkuvassa vuoropuhelussa toiminnan ja toimintaympäristön kanssa. Kertomusvuonna Kirkkohallituksen strategiakauden puoliväli täyttyy. Vuonna 2024 on edessä strategian puoliväliarviointi. Silloin katsotaan yhdessä, missä ollaan menossa ja onko strategiaan tarvetta tehdä tarkennuksia

Kirkkohallituksen Ovet auki kokeilulle ja kehittämiselle -strategiakauden painopisteet:

1. Ovet auki ulospäin / painopisteet:
 - a) Vahvistamme kirkon roolia merkityksellisenä ja luotettavana toimijana osallistumalla aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä kehittämällä vaikuttamistoimintaamme.
 - b) Selkeytämme vastuunjakoa ja kehitämme yhteistyötä Kirkkohallituksen, tuomiokapitulien, seurakuntien ja järjestöjen kesken.
 - c) Toteutamme ja koordinoimme ajankohtaista, avointa ja dialogista viestintää.
 - d) Arvioimme ja kehitämme toimintaamme systemaattisesti toimintaympäristöstä kerätyn tiedon avulla.
2. Ovet auki kirkkoon ja kasvuun / painopisteet:
 - a) Tuemme seurakuntien työtä tutkitun tiedon ja saamamme palautteen pohjalta.

- b) Tuemme seurakuntia löytämään monimuotoisia tapoja toimia ja viestiä, jotta ihmiset voivat olla kristittyjä itselleen merkityksellisillä tavoilla.
 - c) Vahvistamme kirkon jäsenyyden merkityksellisyyttä ja lisäämme osallisuuden ja toimijuuden mahdollisuuksia.
3. Ovet auki kaikille / painopisteet:
- a) Edistämme katsomus- ja uskontodialogia, kristillistä todistusta, lähetystä, ekumeniaa ja positiivista uskonnonvapautta kirkossa ja yhteiskunnassa niin kotimaassa kuin kansainvälisesti.
 - b) Teemme kontekstuaalista teologiaa, jossa otetaan huomioon ekologiset muutokset, sosiaalinen eriarvoisuus ja kulttuurien moninaisuus.
 - c) Edistämme yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista kirkossa.
4. Ovet auki yhteiselle työlle ja kumppanuuksille / painopisteet:
- a) Hoidamme kumppanuuksia tavoitteellisesti yhteistä etua etsien.
 - b) Kehitämme järjestöyhteistyötä sopimus pohjaisesti ja kokeilemme uusia yhteistyön muotoja.
 - c) Työskentelemme ilmiölähtöisesti sekä Kirkkohallituksessa että yhteistyökumppaneiden kanssa.
 - d) Huolehdimme henkilöstön hyvinvoinnista koulutuksen, joustavien työjärjestelyiden ja laadukkaan työterveyshuollon ja hyvän johtamisen avulla.
5. Ovet auki uusille mahdollisuuksille / painopisteet:
- a) Pidämme Kirkon keskusrahaston talouden tasapainossa ja turvaamme tulevaisuuden toimintaedellytykset.
 - b) Luomme toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä kokeiluille.
 - c) Kehitämme henkilöstön digivalmiuksia ja edistämme digitalisaatiota.
 - d) Ylläpidämme ja kehitämme sähköisiä palveluitamme ja tietojärjestelmiämme käyttäjälähtöisesti.
6. Ovet auki tulevaisuuteen / painopisteet:
- a) Tuemme seurakuntien ekologisesti, taloudellisesti, yhteiskunnallisesti ja kulttuurisesti kestävää toimintaa ja luomme siihen välineitä.
 - b) Noudatamme omassa toiminnassamme kestävä kehityksen periaatteita.
 - c) Olemme osa maailmanlaajuisista kirkkoista ja opimme erityisesti globaalista etelän kristityiltä.
 - d) Korostamme työssämme toivon näkökulmaa sekä luottamusta tulevaisuuteen.

Kärkihankkeet

Kirkon strategian toimeenpanohanke

Kirkon strategian toimeenpanohanke pohjautuu syyskuussa 2020 hyväksytyyn kokonaiskirkon Ovet auki – Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategia vuoteen 2026 asiakirjaan. Kirkolliskokous hyväksyi marraskuussa 2020 suunnitelman Kirkon strate-

gian toimeenpanohankkeesta vuosille 2021–2023. Kirkon strategian toimeenpanohanke koostuu kahdesta laajasta kokonaisuudesta, Millenniaalien kirkko ja Digikirkko (sisältää osiot Kipa 2 ja Työ verkossa). Lisäksi molemmat kokonaisuudet jakautuvat vielä useisiin alaprojekteihin. Kirkon strategian toimeenpanohankkeen tavoitteena on edistää kokonaiskirkon tasolla Ovet auki -strategian linjauksia. Kaikissa toimeenpanohankkeeseen kuuluvissa projekteissa pyritään yhteiskehittämiseen, edistetään hyvää yhteistyötä kirkon eri toimijoiden välillä ja tuetaan seurakunnissa tehtävää työtä.

Vuonna 2023 kirkon strategian toimeenpanohanke jatkoi suunnitelmien mukaan Ovet auki -strategian linjausten edistämistä. Hankekokonaisuutta seurattiin vuoden aikana säännöllisesti sekä hankkeiden ja projektien ohjausryhmissä että Kirkkohallituksen johtoryhmässä.

Kärkihankkeiden talousarvion 2023 toteumavertailu

Kärkihanke (€)	TP 2023	TA 2023
Millenniaalien kirkko	133 930	120 000
Työ verkossa hankekokonaisuus	136 283	110 558
Seurakuntavaalit		
KDR avustuskäsittely		
Sähköinen päätöksenteko		
Evl.fi	135 490	
Muut digitalisaatiohankkeet	793	
Kipa 2 -hankekokonaisuus yhteensä	1 489 154	1 543 062
Kipa 2 -hankekokonaisuus	1 489 154	868 762
Kipa 2 -hanke	220 803	45 000
Talous- ja henkilöstöhallinnon raportointi	273 518	100 000
Matka- ja kululaskujärjestelmän uudistaminen	166 997	230 000
IDM-ratkaisun uudistaminen	262 422	200 000
HR-järjestelmien uudistaminen	301 930	200 000
Palkanlaskenta		56 562
Taloushallinto		37 200
PopulusMaster	158 359	
Populus Nimikirja	105 125	
2. talousarviomuutos		674 300
Hiilineutraalikirkko	105 292	120 000
Lähetyskumppanuusneuvottelut	49 386	30 680
Suomen Piipliaseura (VT 2028 -hanke)	250 000	250 000
Yhteensä	2 164 045	2 174 300

1.9.2.2 Millenniaalien kirkko

Millenniaalien kirkko on strateginen toimeenpanohanke vuosille 2021–23. Sen tavoitteena on edistää kirkon ihmislähtöisyyttä, monimuotoisuutta ja merkityksellisyyttä alle 40-vuotiaiden keskuudessa. Hankkeen toimintaohjelmat ovat Polku ja Millenniaalien polut.

Keskeiset tapahtumat vuonna 2023

Hankkeen tuottama tieto: Vuoden 2023 alussa julkaistiin Y/Z-sukupolvia koskeva tutkimusjulkaisu Millenniaalien kirkko – kulttuuriset muutokset ja kristillinen usko (Toim. Sini Mikkola & Suvi-Maria Saarelainen, Suomen ev.-lut. kirkon tutkimusjulkaisuja 139, 2023). Julkaisu sisältää 12 tutkimusartikkelin verran tuoretta akateemista tietoa siitä, mitä Y/Z-sukupolvet ajattelevat kirkosta, katsomuksesta ja tärkeistä elämän arvoista. Kirjan ympärillä julkaistiin useita lehtiartikkeleita ja haastatteluja sekä seitsemänosainen Kirkko kiinni? -podcast.

Millenniaalien polut -mallin kehittäminen: Hankkeen toimijat ovat muokanneet tietoa käytettävään muotoon seurakunnille. Huhtikuussa julkaistiin Millenniaalien polut – Reittejä aitoon ja läsnäolevaan kirkkoon. Malli esittelee neljä erilaista millenniaaliprofiilia ja tarkastelee Y/Z-sukupolville arvoja, asenteita ja toimintatapoja neljän jäsentävän näkökulman eli hengellisyyden, yhteisöllisyyden, viestinnän ja hyvän tekemisen kautta. Millenniaalien poluista on myös työstetty itseopiskelumateriaali MOOC-verkkokoulutuslustralle.

Polku toimintamallia jatkokehitettiin osana hanketta vuosina 2021–22: Vuonna 2023 Polun kehittäminen ja koordinointi istutettiin osaksi toiminnallisen osaston normaalia toimintaa. Kolme vuonna 2022 alkanutta Polun kehittämisprojektia vietiin loppuun osana hanketta ja niiden tuloksina julkaistiin Kirkkovuosi polulla -sivusto, Ilon kekkerit -ilme ja juhlaopas sekä Salatut elämäntaidot seiskoille -materiaalikonaisuudet.

Seurakuntien sparraus millenniaalitiedon kanssa: Hanke on kolmen toimintavuotensa aikana toteuttanut 140 työpajaa tai konsultointia seurakuntien kanssa. Vuonna 2023 näitä tehtiin 61. Seurakunta on saanut hankkeen puolesta tuotetun paikallisen tiedon valituista jäsenyyden tunnusluvuista sekä millenniaaliprofiilien jakaumasta alueellaan, joita on työstetty Polku-mallien työvälineiden avulla seurakunnan omiin strategisiin tavoitteisiin peilaten. Erityisesti kontaktoitiin ne seurakunnat, joiden alueella 20–40-vuotiaita asuu runsaasti. Millenniaalitieto ja Polku-mallit on otettu seurakunnissa hyvin vastaan ja niitä on käytetty seurakuntien työntekijöiden kesken työalarajat ylittäen.

Seuraavaksi olisi hyvä ottaa askeleita myös yhdessä seurakuntalaisten kanssa työstämisen suuntaan. Vuoden 2023 alussa julkaistiin suurten seurakuntayhtymien kanssa tuotettu luottamushenkilöille suunnattu video Miten kirkko vastaa uusien sukupolvien tarpeisiin?

Viestintäkokeilut ja yhteistyö Evl.fi-uudistuksen kanssa: Hankkeen tuottamaa tietoa ja kokemuksia kohderyhmistä hyödynnettiin laajasti evl.fi-sivuston uudistamisessa. Kirkon viestinnän kanssa tuotettiin myös artikkeleja kohderyhmää kiinnostavista sisällöistä.

Syksyllä 2023 hanke koordinoi laajan somevaikuttajakartoituksen, joka tehtiin yhteistyössä Kirkon viestinnän, suurten seurakuntien sekä kristillisten järjestöjen kanssa. Sen taustakysely tehtiin kirkon sisäiselle verkostolle ja siinä saatujen tavoitteiden ja teemojen pohjalta toteutettiin vaikuttajakartoitus sekä tuotettiin koulutusta ja työvälineitä somevaikuttajayhteistyön tekemiseen.

Tavoitteiden toteutuminen

Ilmiöpohjaisen ja laaja-alaisesti toimintakulttuurin muutosta tukevan hankkeen tavoitteet peilaavat niihin ilmiöihin, jotka ovat sen lähtökohtana: kasteiden määrän vähentyminen ja nuorten aikuisten jäsenyys kirkossa. Näissä tapahtuvia muutoksia on arvioita pidemmällä aikavälillä kuin hankkeen toimintavuosina. Tavoitetaulukko on arvioitu se, mikä on nyt nähtävissä.

Strategiset painopisteet	Hankkeen tavoitteet	Mittarit / tavoitteiden toteutuminen
<p>Ovet auki kirkkoon ja kasvuun: Tuemme seurakuntien työtä tutkitun tiedon ja saamamme palautteen pohjalta.</p> <p>Tuemme seurakuntia löytämään monimuotoisia tapoja toimia ja viestiä, jotta ihmiset voivat olla kristittyjä itselleen merkityksellisillä tavoilla.</p> <p>Vahvistamme kirkon jäsenyyden merkityksellisyyttä ja lisäämme osallisuuden ja toimijuuden mahdollisuuksia.</p>	<p>1) Seurakuntien toimintaa on kehitetty molempien Polku-mallien (ikäkausimalli lapset ja nuoret + jäsenprofiilimalli aikuiset) pohjalta vastaamaan alle 45-vuotiaiden jäsenten toiveita ja tarpeita</p>	<ul style="list-style-type: none"> Polku-työvälineet on hiottu kokeiluseurakuntien kanssa toimiviksi. Arvio: Toteutunut. Polku-mallit on otettu vuoden 2026 loppuun mennessä käyttöön seurakunnissa laajasti. Arvio: Toteutunut (kehitys etenee tavoitteen mukaisesti, lopullinen toteuma voidaan arvioida vuonna 2027). Seurakunnat kohtaavat erilaiset jäsenensä laadukkaasti, kun he hyödyntävät Polku-työvälineitä ja tekevät keskenään uudenlaista yhteistyötä. Arvio: Osittain toteutunut.

	2) Alle 45-vuotiaat seurakuntalaiset ovat löytäneet seurakuntayhteyden ja haluavat pysyä kirkon jäseninä.	<ul style="list-style-type: none"> Seurakuntien jäsenmäärän kehitys (alle 45-vuotiaiden kirkosta eronneiden määrän väheneminen). Arvio: Ei toteutunut/ei voida vielä arvioida Kasteiden määrän kehitys. Arvio: Toteutunut /ei voida vielä arvioida
--	---	---

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Hankkeen ulkoisista kustannuksista noin 2/3 osaa kohdistui kahden projektityöntekijän (40 % ja 45 % työaika) palkkaukseen. Millenniaalien kirkko -hankkeelle osoitettiin 120 000 euron määräraha vuoden 2023 talousarviossa. Määräraha ylittyi noin 14 000 eurolla. Hankkeen henkilöstökulut olivat arvioitua korkeammat ja osa vuodelle 2022 suunnitelluista tehtävistä siirtyi vuodelle 2023.

Millenniaalien kirkko, talousarvion 2023 toteumavertailu

(€)	TA 2021	TP 2021	TA 2022	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Millenniaalien kirkko -hanke yhteensä	100 000	52 688	187 000	176 188	120 000	133 930

Yhteensä hankkeelle on talousarvioissa vuosina 2021–2023 kohdennettu 407 000 euroa ja hankkeen toteutuneet kulut ovat olleet 362 806 euroa.

1.9.2.3 Digikirkko / Työ verkossa

Johdanto

Työ verkossa oli katto-ohjelma Kirkkohallituksessa vuosina 2021–2023 toteuttaville kehitysprojekteille, joiden tarkoituksena oli edistää kirkon toiminnan digitalisaatiota. Pääosa ohjelman osaprojekteista toteutettiin aiempina vuosina, ja vuonna 2023 käynnissä oli vain evl.fi-uudistus.

Evl.fi-sivuston uudistus -projektissa tavoitteena on ollut uudistaa koko kirkon yhteinen evl.fi-sivusto ja tehdä uusi toteutus uudelle tekniselle alustalle. Uuden sivuston viestinnälliseksi pääkohderyhmäksi on valittu strategioiden mukaisesti millenniaalit, mutta kirkon yleissivustona sivusto palvelee samalla kaikkia kirkon jäseniä monenlaisissa

tarpeissa. Projekti käynnistyi vuonna 2021 uudistetun sivuston konseptin suunnittelulla, kevään 2022 aikana tehtiin alustalle vaatimusmäärittelyt ja toteutettiin tarjouskilpailu. Tekninen toteutus käynnistyi elokuussa 2022.

Keskeiset tapahtumat vuonna 2023

Sivuston tekninen alusta valmistui tärkeimmiltä osiltaan talven 2023 aikana, ja projekti on vuoden 2023 aikana painottunut sisältöjen kehittämiseen, kirjoittamiseen, siirtämiseen uudelle julkaisualustalle ja kymmenien ylläpitäjien kouluttamiseen.

Sisältötyötä tehtiin kevästä 2023 alkaen sekä kymmenien Kirkkohallituksen työntekijöiden, että projektiin palkattujen freelancereiden tekemänä. Koulutuksia sisältöjen syöttämiseen ja toimittamiseen pidettiin kevään aikana ja alkusyksystä viikoittain.

Uutta pääkohderyhmää palvelemaan kehitettiin "Oma media" -sisältökonsepti, jossa tuotetaan uudella toimitusprosessilla visuaalisesti ja sisällöllisesti "uteliaita millenniaaleja" tavoittelevia artikkeleita osaksi Evi.fi:n etusivua. Artikkeleiden tuotanto käynnistyi jo ennen julkaisua, ja konseptia on jatkokehitetty myös sivuston julkaisun jälkeen. Ennen sivuston julkaisua sivustolle ja alustalle toteutettiin ulkopuolisten asiantuntijajaritysten toteuttamat tietoturva-auditointi ja saavutettavuusauditointi, ja toteutettiin näissä esitetyt korjaukset.

Uusi evi.fi-sivusto julkaistiin 9.10.2023, ja se on saanut myönteisen vastaanoton. Sivuston kehitystä on jatkettu myös varsinaisen projektivaiheen päättymisen jälkeen.

Tätä toimintakertomusta kirjoittaessa sivustolle ei vielä ole tehty käyttäjätutkimusta, jonka pohjalta voitaisiin arvioida onnistumista projektin tavoitteissa millenniaalikohderyhmän puhuttelemisen ja tavoittamisen suhteen. Tällainen tutkimus on kuitenkin tarkoitus tehdä vuoden 2024 aikana.

Tavoitteiden toteutuminen

Strategiset painopisteet	Hankkeen tavoitteet	Mittarit / tavoitteiden toteutuminen
<p>Toteutamme ja koordinoimme ajankohtaista, avointa ja dialogista viestintää.</p> <p>Tuemme seurakuntia löytämään monimuotoisia tapoja toimia ja viestiä, jotta ihmiset voivat olla kristittyjä itselleen merkityksellisillä tavoilla</p> <p>5a, b, c, d</p>	<p>Kohderyhmälähtöisesti suunniteltu evi.fi-uudistus on valmistunut tavoitteensa saavuttaen vuoden 2023 aikana.</p>	<p>Evi.fi-uudistus on valmistunut aikataulussa ja budjetissa. Arvio: Toteutunut.</p> <p>evi.fi:n sisältökonsepti ja sitä tukeva toimintamalli on onnistuneesti otettu käyttöön. Arvio: Toteutunut.</p> <p>Pääkohderyhmän mielikuva sivustosta on sivuston käyttäjäkyselyssä positiivinen (vähintään 4</p>

		asteikolla 1–5). Arvio: Ei voida vielä arvioida.
--	--	--

Vaikuttavuuden arviointi / tavoitteiden toteutuminen

Kirkon viestit ja sisällöt tavoittavat ihmisiä erityisesti valituissa kohderyhmissä. Mielikuvat kirkkoa kohtaan kehittyvät myönteisesti. Seurakuntien viestinnällisen työn välineet kehittyvät helppokäyttöisemmiksi ja paremmin tavoittaviksi. **Arvio: Toteutunut.**

Keskeisiä mittareita onnistumisen arviointiin ovat evl.fi-käyttäjäkysely sekä kirkon mielikuvatutkimukset. **Arvio: Ei voida vielä arvioida.**

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Evl.fi-projektin kustannusarvio vuonna 2021 oli 300 000 euroa. Vuoden 2022 talousarviossa arviota oli täsmennetty 264 000 euroon, ja projektin toteutuksen päättyessä budjettia oli käytetty 252 562 euroa. Projekti kokonaisuudessaan toteutui siis melko tarkalleen arvioidun hintaisena. Vuoden 2023 talousarviossa projektin kustannuksiksi vuodelle 2023 oli arvioitu 110 558 euroa, vuoden 2023 toteuma kuitenkin oli 135 490 euroa. Tämä vuoden 2023 talousarvion ylitys johtuu siitä, että vielä vuoden 2023 talousarviota laadittaessa projektin kustannusten arvioitiin jakautuvan tasaisemmin projektin kahden toteutusvuoden välille, käytännössä laskutus kuitenkin painottui vuodelle 2023.

Työ verkossa, talousarvion 2023 toteumavertailu

Projektit (€)	TA 2021	TP 2021	TA 2022	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Evl.fi uudistus	300 000	0	264 000	117 072	110 558	135 490
Lukkari	400 000	352 000	0	0	0	
Seurakuntavaalijärjestelmät	200 000	0	200 000	257 486	0	
Mobiilikolehti	100 000	0	0	0	0	
KDR avustuskäsittely	100 000	31 682	0	0	0	
Verkkokoulutuksen kehittäminen	100 000	34 874	0	0	0	
Sähköisen päätöksenteon tuki	100 000	0	100 000	12 140	0	
Muut digihankkeet	0	0	113 000	116 721	0	
- KKH:n digitalisaatio			0	31 925	0	
- Palvelutietovaranto				14 804	0	
- KDR jatkokehitys				69 992	0	
- muut digihankkeet						793
Yhteensä	1 300 000	418 556	677 000	503 419	110 558	136 283

1.9.2.4 Digikirkko / Kipa 2

Johdanto

Kipa 2 -hankkeen tavoitteena on kehittää henkilöstö- ja taloushallinnon kokonaisprosessesja sekä seurakuntatalouksissa että Kirkon palvelukeskuksessa. Tavoitteena on myös parantaa henkilöstö- ja talousjärjestelmäkokonaisuuksien käytettävyyttä ja tehostaa digitalisaation hyödyntämistä näihin liittyvissä tehtävissä.

Kipa 2 -hanke käynnistyi helmikuussa 2021. Hanketta edelsi laaja esiselvitysvaihe vuosien 2019–2020 aikana. Hanke toteutetaan vahvassa yhteistyössä seurakuntien, Kirkon palvelukeskuksen ja Kirkkohallituksen kesken. Hankkeen ensimmäinen vaihe (vuodet 2021–2024) jakautuu seuraaviin projekteihin:

- Talous- ja henkilöstöhallinnon raportointi
- Matka- ja kululaskujärjestelmän uudistaminen (M2)
- IDM-ratkaisun uudistaminen (käyttöoikeushallinta ja yhteen z-tunnukseen siirtyminen)
- PopulusMaster (henkilötietojärjestelmän laajennus)
- Henkilöstöhallinnon (HR) järjestelmän uudistaminen
- Populus Nimikirja

Keskeiset tapahtumat vuonna 2023

Talous- ja henkilöstöhallinnon raportointi -projektissa toteutettu tietovarastointi ja taloushallinnon raporttikokonaisuus otettiin tuotantokäyttöön vuonna 2022. Henkilöstöhallinnon raportoinnin kehitystyö saatiin tuotantokäyttöön joulukuussa 2023. Taloushallinnon osuuteen toteutettiin loppuvuoden 2023 aikana myös kehitystoimenpiteitä seurakuntien käyttäjäpalautteen perusteella. Projekti päätettiin joulukuussa 2023 ja siirrettiin Kipan jatkuvan palvelun piiriin.

Matka- ja kululaskujärjestelmän uudistaminen -projektissa vuonna 2022 kilpailutetun järjestelmän käyttöönotto käynnistyi helmikuussa 2023. Pilottikäyttö käynnistettiin suunnitellusti lokakuussa, minkä jälkeen käyttöä laajennettiin marraskuussa kaikkiin seurakuntatalouksiin. Järjestelmän omistajuus siirrettiin Kipalle marraskuussa ja projekti päätettiin joulukuussa.

IDM (Identity Management) -ratkaisun uudistaminen -projektissa uusitaan z-tunnuksiin liittyvä tietojärjestelmien käyttöoikeuksien hallinta koko kirkon tarpeisiin. IDM-ratkaisun käyttöönotto edellyttää kattavia muutostöitä myös palvelussuhderekisteriin (PopulusMaster). Projektikokonaisuuden laajuuden, vaikuttavuuden ja riskienhallinnan

takia Kirkkohallituksen virastokollegio päätti marraskuussa siirtää IDM-ratkaisun ja PopulusMasterin käyttöönotto tavoitteen maaliskuusta 2024 elokuulle 2024.

Henkilöstöhallinnon (HR) -järjestelmien uudistaminen -projektissa vuonna 2022 kilpailutetun HR-järjestelmän käyttöönottoprojekti jouduttiin päättämään syyskuussa 2023, sillä sen aikana havaittiin, että järjestelmä ei vastannut kirkon tarpeita.

HR-järjestelmän käyttöönottoprojektin päättäminen aiheutti tarpeen korvaavan HRD- eli henkilöstön kehittämistyökalun käyttöönotolle. Käyttöönottoprojekti käynnistettiin lokakuussa ja uusi moduuli tullaan valmistelemaan kesäkuuhun 2024 mennessä koko kirkon tarpeisiin.

Populus Nimikirja -projektissa siirrettiin lakisääteinen hiippakuntien tuomiokapitulien pappis- ja diakonivirkarekisteri Populus Nimikirja -sovellukseen entisen rekisterin poistua käytöstä. Soveltuvuus selvitykset kapitulien tarpeisiin toteutettiin helmikuussa ja hankintapäätös tehtiin maaliskuussa. Projekti päätettiin onnistuneen käyttöönoton jälkeen joulukuussa.

Kipa 2 -hankkeen ohjausryhmä kokoontui kuukausittain ja ohjausryhmän työ on sujunut hyvin ja rakentavasti. Myös seurakuntien, Kirkon palvelukeskuksen ja Kirkkohallituksen työntekijöistä koostuvat projektiryhmät kokoontuivat säännöllisesti. Hanke on osaltaan mahdollistanut yhteisten tavoitteiden asettamisen, edistämisen ja vuoropuhelun. Projektien haasteet on pystytty kohtaamaan yhdessä rakentavasti ja niihin on kyetty löytämään ratkaisut. Kirkon eri toimijoiden yhteistyössä toteuttama IT-projekti ja -hanketoiminta on vuoden 2023 aikana kypsynyt ja yhteistyömallit ovat selkeytyneet.

Perustietoa hankkeesta on tarjolla Sakastissa ja Sacristassa. Seurakuntien työntekijöille järjestettiin vuoden aikana neljä hankkeen infotilaisuutta verkossa ja Kipa 2 -hankkeen uutiskirje julkaistiin neljä kertaa vuonna 2023.

Tavoitteiden toteutuminen

Strategiset painopisteet	Hankkeen tavoitteet	Mittarit / tavoitteiden toteutuminen
Selkeytämme vastuunjakoja ja kehitämme yhteistyötä Kirkkohallituksen, tuomiokapitulien, seurakuntien ja järjestöjen kesken.	1) Mahdollisimman helppokäyttöiset tietojärjestelmät.	Uusiin tietojärjestelmiin liittyvien tukipyynnöiden määrä on vuoden kuluttua käyttöönotosta pienempi kuin vanhojen järjestelmien aikana. Arvio: Ei voi vielä arvioida
	2) Nykyaikaiset, toimivat tietojärjestelmät.	Uuden käyttöoikeuksien hallintaan liittyvän järjestelmän (IDM) kulut

Tuemme seurakuntien työtä tutkitun tiedon ja saamamme palautteen pohjalta.		ovat pienemmät kuin vanhan järjestelmän kulut vastaavana aikana. Arvio: Ei voi vielä arvioida
Pidämme Kirkon keskusrahaston talouden tasapainossa ja turvaamme tulevaisuuden toimintaedellytykset.	3) Käyttäjätyytyväisyyden parantaminen.	Kirkon palvelukeskuksen kyselyssä Matka- ja kululaskujärjestelmän käyttäjätyytyväisyys on aiempaa parempi, kun kysely tehdään aikaisintaan vuoden kuluttua käyttöönotosta. Arvio: Ei voi vielä arvioida
Kehitämme henkilöstön digivalmiuksia ja edistämme digitalisaatiota.		
Ylläpidämme ja kehitämme sähköisiä palveluitamme ja tietojärjestelmiämme käyttäjälähtöisesti.	4) Yhteistyö seurakuntatalouksien, Kirkon palvelukeskuksen ja Kirkkohallituksen kesken.	Hankkeessa on kattava edustus eri organisaatioista. Arvio: Toteutunut.
Noudatamme omassa toiminnassamme kestävän kehityksen periaatteita.		

Vaikuttavuuden arviointi / tavoitteiden toteutuminen

Vaikuttavuus kohdistuu pääasiassa kirkon työntekijöihin. **Arvio: Toteutunut.**

IT-tuessa ja henkilöstöhallinnossa säästyy työaika, kun käytössä on nykyaikaiset tietojärjestelmät. **Arvio: Ei voi vielä arvioida.**

Työntekijöiden työtyytyväisyys lisääntyy. **Arvio: Ei voi vielä arvioida.**

Uusi talous- ja henkilöstöhallinnon raportointi vaikuttaa seurakuntatalouksien toiminnan suunnitteluun, kun käytettävissä on systemaattisesti kerätyt tiedot selkeässä muodossa. **Arvio: Ei voi vielä arvioida.**

Vaikutuksia voidaan seurata työntekijöille suunnatuilla kyselyillä. **Arvio: Toteutunut.**

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Hankkeen kulut pysyivät vuoden 2023 talousarvion puitteissa. Hankkeelle myönnetty 674 300 euron lisätalousarvio lisättiin projektien alkuperäisiin vuoden 2023 talousarvioihin siten, että HR-järjestelmien uudistaminen projektin budjettia kasvatettiin 200 000 eurolla, Matka- ja kululaskujärjestelmän uudistaminen -projektin budjettia kasvatettiin 11 000 eurolla, IDM-ratkaisun uudistaminen projektin budjettia kasvatettiin 252 000 eurolla, Talous- ja henkilöstöhallinnon raportointi -projektin budjettia kasvatettiin 203 000 eurolla ja hankkeen yhteiselle kustannuspaikalle lisättiin 8 300 euroa. Vuoden 2023 talousarviossa on huomioitu suunnitteluvaraus talous- ja palkanlaskentajärjestelmien uusimiselle, joka toteutuu vasta vuoden 2024 aikana.

Kipa 2, talousarvion 2023 toteumavertailu

Projektit (eur)	TA 2021	TP 2021	TA 2022	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Kipa 2 -hanke yhteiset	90 000	0	90 000	0	45 000	220 803
HR-järjestelmien uudistaminen	290 000	62 474	750 000	169 206	200 000	301 930
Matka- ja kululaskujärjestelmän uudistaminen	180 000	3 431	190 000	103 120	230 000	166 997
IDM-ratkaisun uudistaminen	140 000	10 416	360 000	124 911	200 000	262 422
PopulusMaster						158 359
Talous- ja henkilöstöhallinnon raportointi	150 000	41 850	200 000	309 634	100 000	273 518
Populus Nimikirja						105 125
Henkilöstökustannukset		229 199				
Palkanlaskenta					56 562	
Talouhallinto					37 200	
Lisätalousarviot 2022/2023			493 576		674 300	
Yhteensä	850 000	347 370	2 083 576	706 871	1 543 062	1 489 154

1.9.2.5 Hiilineutraali kirkko 2030

Kirkon energia- ja ilmastostrategia Hiilineutraali kirkko 2030 hyväksyttiin kirkkohallituksen täysistunnossa helmikuussa 2019. Sen tavoite on, että kirkko on hiilineutraali vuonna 2030. Strategiassa tavoite muotoiltiin niin, että tuolloin kasvihuonekaasupäästöjä on vähennetty 80 % nykytasosta ja loput 20 % kompensoidaan mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi kiinnittämällä huomiota seurakuntien omistamien metsien muodostamaan hiilivarastoon. Kirkolliskokous päätti marraskuussa 2022 Hiilineutraali kirkko 2030 -tavoitteen valitsemisesta yhdeksi kirkon kärkihankkeista vuosiksi 2023–2025.

Kärkihankkeen tavoitteet

Vuosina 2023–2025 toteutettava kärkihanke viitoittaa tietä kohden hiilineutraalia kirkkoa. Kärkihanke liittyy vahvasti myös kirkolliskokouksen toukokuussa 2022 antamaan tehtävään ympäristövaikutusten arvioinnista ja kiinteistöstrategiamallin kehittämisestä.

Vuosina 2023–2025 edistettävät tavoitteet on määrä saada toteutumaan strategian mukaisesti vuoteen 2030 mennessä ja ne ovat seuraavat:

1. Kirkko on hiilineutraali vuonna 2030. Tällöin kasvihuonekaasupäästöjä on vähennetty 80 % nykytasosta ja loput 20 % kompensoidaan mahdollisuuksien mukaan

esimerkiksi kiinnittämällä huomiota seurakuntien omistamien metsien muodostamaan hiilivarastoon.

2. Seurakuntataloudet ovat muuttaneet toimintaansa vastaamaan ympäristötavoitteita: toiminta on ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävämpää.
3. Seurakuntatalouksilla on toimintansa, taloutensa ja kulttuurisen identiteettinsä kannalta oikeanlaiset tilat.
4. Kirkon ja seurakuntien toimintaan on integroitunut ympäristövaikutusten arviointi osaksi päätöksentekoa.

Kärkihankkeen toteuttaminen: ensimmäisen vuosi 2023

Vuosi 2023 oli kärkihankkeen ensimmäinen vuosi. Tuolloin painotuttiin Hiilineutraali kirkko 2030 -strategian konkretisoimiseen sekä kirkon oman ympäristöjärjestelmän (Kirkon ympäristödiplomi) käyttöönoton edistämiseen ja tukemiseen seurakuntatalouksissa.

Vuodeksi 2023 oli mahdollistunut palkata ympäristöasiantuntija, jonka tehtävänä oli edistää ympäristöjärjestelmän käyttöönottoa seurakuntatalouksissa. Tehtävässä toimi Porvoon hiippakunnan pappi, jolla on runsaasti kokemusta ympäristödiplomin auditoinnista. Projektityöntekijä työskenteli helmikuun ajan tuntipalkkauksella ja maaliskuun alusta joulukuun loppuun kuukausipalkkaisena työntekijänä.

Tavoitetta siitä, että kaikki seurakuntataloudet ovat mukana ympäristöjärjestelmässä, on edistetty lukuisilla yhteydenotoilla seurakuntiin, annettulla neuvonnalla ja seurakuntavierailuilla. Kontakteja on ollut erityisesti pieniin ja myös ruotsinkielisiin seurakuntiin mm. Ahvenanmaalla. Tulokset näkyvät viiveellä johtuen ympäristödiplomiprosessin pitkäkestoisuudesta. Seurakunnista ja hiippakunnista saatu palaute on ollut innostuttua ja kiittävää. Kontaktoitujen seurakuntatalouksien ja hiippakuntien määrä on suuri.

Ympäristödiplomi on tällä hetkellä yhtä lukuun ottamatta kaikilla suuremmilla seurakuntayhtymillä ja seurakunnilla. Sikäli sen vaikuttavuus on merkittävä. Kun katsotaan mukana olevien seurakuntatalouksien lukumäärää (52) ja verrataan sitä niiden kokonaisuutensa (256), ollaan vielä kaukana tavoitteesta, jossa kaikilla seurakunnilla on ympäristödiplomi vuonna 2025.

Hankkeeseen liittyvästä kiinteistöstrategiamallin jalkautuksesta vastasi hallinto-osasto.

Kevätkaudella pidettiin verkossa kahdeksan webinaarin sarja ympäristödiplomin käyttöönotosta seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä. Osanottajia kussakin oli runsaasti, aiheesta riippuen 40–100. Webinaarit olivat tiiviitä tunnin paketteja, ja niissä käytiin läpi kunkin kysymyksen asiantuntijan opastamana koko ympäristödiplomin sisältö. Kirkon viestintä oli vahvasti mukana toteutuksessa.

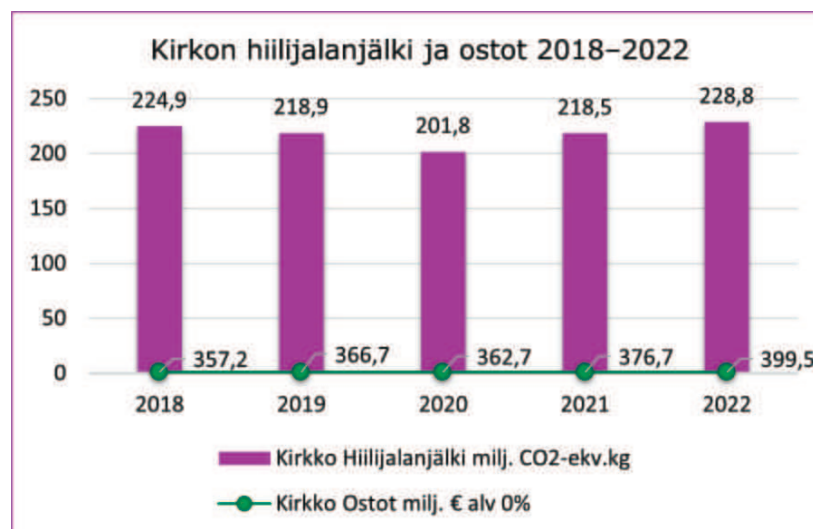
Koko kirkon hiilijalanjälki on ollut mahdollista laskea seurakuntatalouksien koottujen ostolaskujen perusteella. Luvut on tuotettu Hanselin Hankintapulssi-työkalun avulla ja niiden laskenta perustuu kirkon hallinnossa tehtyihin kirjanpidon mukaisiin ostoihin. Laskennassa otetaan huomioon eri hankintojen keskimääräiset päästökertoimet, jotka on kehittänyt Suomen ympäristökeskus (SYKE).

Laskenta kertoo hyvin, missä ovat suurimmat päästölähteet, mutta se ei vielä juuri sovellu tehtyjen toimien vaikutuksen laskemiseen, koska käytetty euro näyttäytyy hie-man yleistäen sanottuna päästönä. Osana kärkihanketta tarkennetaan päästöjen laskentaa, mikä ajoittuu keväälle 2024.

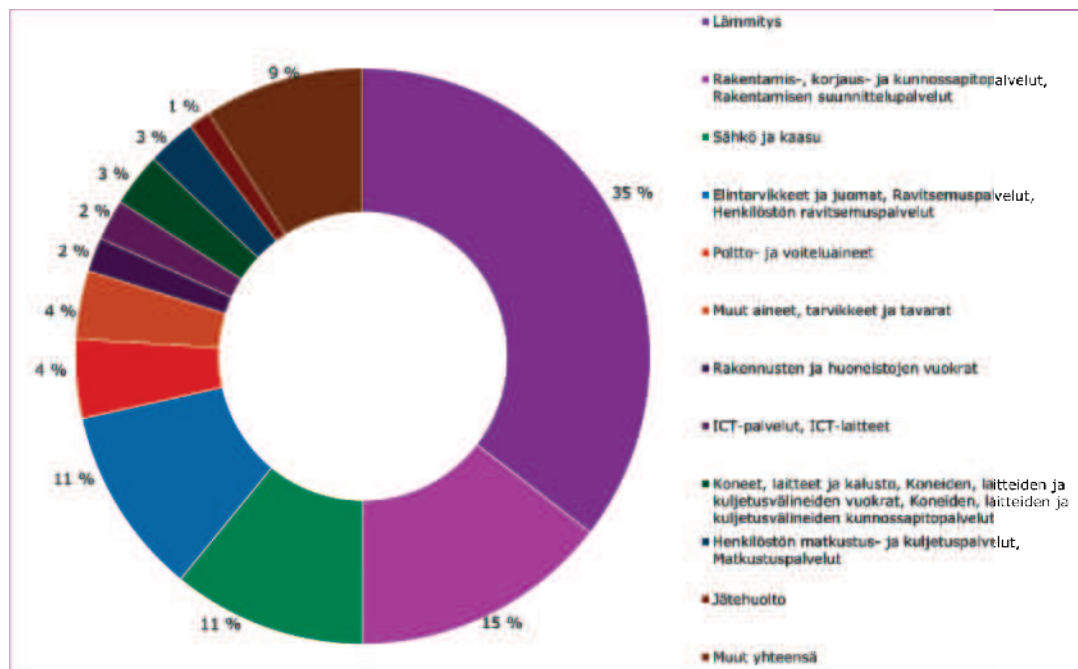
Alla olevassa kuviossa on esitetty kirkon hiilijalanjälki vuosilta 2018–2022. Vuoden 2023 tietoja ei ollut vielä käytettävissä, mutta kuviosta käsityksen siitä, miltä hiilijalanjälki näyttää keskimääräisillä päästökertoimilla.

Kirkon hiilijalanjälki on Hankintapulssin tietojen mukaan kasvanut vuodesta 2019 vuoteen 2022 noin 4 %. Toisaalta ostot ovat kasvaneet samaan aikaan alle 370 milj. eurosta 400 milj. euroon. Osa ostojen kasvusta johtunee kohonneesta inflaatiosta. Sen vaikutusta Hankintapulssissa on otettu huomioon pohjautuen yleiseen inflaatioprosenttiin.

Kirkon hiilijalanjälki ja ostot 2018–2022 Hankintapulssi-palvelun mukaan

Kirkon päästölähteiden jakauma vuonna 2022 Hankintapulssi-palvelun mukaan

Suomen ympäristökeskuksella (SYKE) teetettiin tiekartta siitä, miten Suomen evankelisluterilaisesta kirkosta tulee hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä seurakuntien toimin. Tiekartta valmistui loppuvuodesta. Tiekarttaa työstivät SYKE:n kaksi asiantuntijaa, joiden tukena oli Kirkkohallituksen työntekijöistä ja kahdesta ulkopuolisesta asiantuntijasta koostuva työryhmä. Tiekartassa arvioidaan mahdollisimman tarkasti kirkon ja seurakuntien tämänhetkistä hiilikuormaa ja mahdollisuuksia tilanteen parantamiseksi Hiilineutraali kirkko 2030 –strategian mukaisesti. Tiekartta täydentyy kevätkaudella 2024, jolloin yhteistyössä SYKE:n asiantuntijoiden kanssa tarkennetaan hiilipäästöjen laskentaa, mikä mahdollistaa hiilineutraalisuustavoitteen toteutumisen seurannan.

Elokuussa järjestettiin Kirkon talossa koko päivän kestävä seurakunnille tarkoitettu hybriditapahtuma Hiilineutraalit seurakunnat, jossa kuultiin asiantuntijoita ja tutustuttiin kolmen eri seurakunnan hiilineutraalisuushankkeisiin. Osanotto ja palaute oli hyvää. Striimausta Kirkon kanavalla on katsottu yli 800 kertaa.

Arviointikriteerit ja vaikuttamistavoitteet

Asetetut arviointikriteerit ovat pitkän tähtäimen tavoitteita, koska ne tähtäävät vuonna 2030 toteutuvaan hiilineutraalisuuteen.

Kärkihankkeelle on laadittu myös vuodelle 2023 tarkemmat tavoitteet, joiden toteuttamiseen kirkolliskokous myönsi budjettivarat. Nämä tavoitteet on saavutettu. Taulukossa esitetyt tavoitteet ovat pidemmän tähtäimen tavoitteita ja ovat siksi toteutuneet vasta osittain.

Strategiset painopisteet	Kärkihankkeen tavoitteet	Mittarit / tavoitteiden toteutuminen
Kirkon energia- ja ilmastostrategia hiilineutraali kirkko 2030 Kirkon ympäristöjärjestelmä (Kirkon ympäristödiplomi) Kiinteistöstrategiamalli > Seurakuntatalouksien omat kiinteistöstrategiat/ ympäristövaikutusten arviointi Ovet auki kokeiluille ja kehittämiselle: 1 d 2 a 3 b 6 a, b, d (ks. hankkeen sanallinen kuvaus)	1) Seurakuntatalouksien hiilipäästöt ovat vähentyneet ja jäljelle jäävät päästöt on sidottu tai kompensoitu	<ul style="list-style-type: none"> Päästöjen määrä (muutos). Arvio: Toteutunut osittain Sitominen. Arvio: Ei toteutunut Kompensointi. Arvio: Ei toteutunut (tehdään vasta lähellä vuotta 2030)
	2) Seurakuntataloudet ovat muuttaneet toimintaansa vastaamaan ympäristötavoitteita: toiminta on ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävämpää.	<ul style="list-style-type: none"> Kaikilla seurakuntatalouksilla on kirkon ympäristödiplomi (lkm.). Arvio: Toteutunut osittain Mittarit tunnistettu, datankeruun ja -seurannan mallit luotu. Arvio: Toteutunut osittain Kestävyysmittareiden seuranta ja muutos. Arvio: Toteutunut osittain
	3) Seurakuntatalouksilla on toimintansa, taloutensa ja kulttuurisen identiteettinsä kannalta oikeanlaiset tilat	<ul style="list-style-type: none"> Seurakuntatalouksilla on Kirkkohallituksen mallin mukainen kiinteistöstrategia. Arvio: Toteutunut osittain Korjausvastuu, käyttöaste, kulttuuriarvo. Arvio: Toteutunut osittain Energian kulutuksen hiilijalanjäljen (määrä ja laatu) seuranta. Arvio: Toteutunut osittain
	4) Kirkon ja seurakuntien toimintaan on integroitunut ympäristövaikutusten arviointi osaksi päätöksentekoa.	<ul style="list-style-type: none"> Kirkon dataa on hyödynnetty ympäristötavoitteiden seurannassa (palaute seurakunnilta). Arvio: Toteutunut osittain Päätösten ympäristövaikutukset on arvioitu. Arvio: Toteutunut osittain

Yhteistyötahot / tavoitteiden toteutuminen

Suomen ympäristökeskus (Syke), Kirkon ympäristöasioiden seurantaryhmä (edustukset: srk, hpk, ympäristöministeriö, järjestöt). Seurantaryhmä on Kirkkohallituksen asettama ja se on toiminut kärkihankkeen ohjausryhmänä. **Arvio: SYKE: Toteutunut; Seurantaryhmä: Toteutunut**

Vaikuttavuustavoite / tavoitteiden toteutuminen

Kirkko on seurakuntatalouksiensa kautta muuttanut toimintoiltaan ja kiinteistöiltään hiilineutraaliksi. Hiilineutraalimittarit: hiilipäästöjen ja hiilinielujen mittaaminen. **Arvio: Toteutunut osittain**

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Kirkolliskokouksen vuodelle 2023 osoittama 120 000 euron määräraha sisälsi asian-
tuntijan palkan, tiekartan laatimisen ja matkakuluja. Kuluja kertyi yhteensä 105 292
euroa. Hanke pysyi budjetin raameissa ja alittikin budjetoidun (14 708 euroa). Sääs-
töä syntyi alkuvuoden palkkakustannuksista (ympäristöasiantuntija aloitti kokoikai-
sesti vasta maaliskuussa) sekä tiekarttaselvityksen hieman budjetoitua alhaisemmasta
kustannuksesta.

Kirkkohallituksessa on toiminut projektiryhmä ja työryhmä. Niissä työntekijät ovat
käyttäneet hankkeen toteuttamiseksi omaa työaikaansa.

1.9.2.6 Vanhan testamentin kääntäminen mobiiliympäristöön

Suomen Pipliaseura on käynnistänyt 1.1.2022 VT2028-hankkeen, joka toteuttaa Van-
han testamentin kääntämisen mobiiliympäristöön. Hankkeen budjetti on 2,2 miljoonaa
euroa, josta Kirkkohallituksen osuus on 1,5 miljoonaa euroa. Hanke jatkuu vuoden
2027 loppuun. Kirkon keskusrahaston avustuksen vuosittainen määrä on 250 000 eu-
roa.

VT2028-hankkeen tavoitteena on kääntää Vanha testamentti alkukielestä mobiilikäyt-
täjille välittäen alkukielen merkitykset rikkaalla ja ymmärrettävällä suomen kielellä.
Kääntämisen lähtökohtana on vastaanottaja ja käänös on tarkoitettu kaikenikäisille.
Kääntämistä ohjaa 15–25-vuotiaiden kielentaju. Kääntämistyön ohjaamista varten on
perustettu ekumeeninen ohjausryhmä, joka antaa palautettu kääntäjille käänöspro-
sessin ajan. Käänöstä testataan lukijoilla ja käyttäjillä. Käänöksen ensisijaisina jul-
kaisualustoina tulevat olemaan Raamattu.fi (teksti) ja Piplia-sovellus (teksti ja audio).

Hanke eteni vuonna 2023 suunnitelmien mukaisesti niin, että vuoden aikana ensim-
mäisen käänösryhmän kääntäjät valmistelivat pohjakäännöksen 1.–3. Mooseksen kir-
jaan. Toinen käänösryhmä valmisteli pohjakäännöksen Jobin kirjaan ja viimeisteli

Psalmien kirjan käännöksen julkaisua varten. Psalmien kirjan uusi suomennos julkaistiin 21.3.2024 ja se on luettavissa tekstinä sekä kuunneltavissa äänikirjana Piplia-sovelluksessa ja verkkopalvelussa raamattu.fi. Kirkon juhlilla Tampereella oli saatavissa ensi kertaa UT2020- ja Psalmit 2024 käännösten mukainen Uusi testamentti ja Psalmit -kirja. Piplia-seura raportoi Kirkkohallitukselle hankkeen etenemisestä vuosittain.

1.9.2.7 Kirkon lähetyskumppanuusneuvottelut

Toiminta-ajatus

Kirkon kärkihankkeen tavoitteena on vahvistaa kirkon identiteettiä missionaarisisena kirkkona, jolla on vahvat kumppanuussuhteet ympäri maailman. Se vahvistaa kirkon ja sen globaalien kumppaneiden vastavuoroista vuorovaikutussuhdetta ja vahvistaa kirkon identiteettiä osana globaalia kristikuntaa. Hankkeen puitteissa seurakuntien ja hiippakuntien on mahdollista kutsua kumppanikirkkojen edustajia vierailulle.

Tehtävät

Lähetyskumppanuusneuvotteluiden tehtävä kärkihankkeena on järjestää n. 4 vuorokauden mittainen tapahtuma, jonne kutsutaan kaikkien niiden yhteistyökirkkojen ja muiden yhteistyökumppaneiden edustajia eri puolilta maailmaa, joiden kanssa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon sopimusjärjestöillä on virallinen yhteistyösopimus. Kumppanuusneuvotteluihin kutsutaan myös ekumeenisesti merkittäviä kansainvälisiä vieraita. Suomesta kutsutaan kirkon johtoa, hiippakuntien edustajia sekä ekumeenisia yhteistyökumppaneita. Kärkihankkeen tehtävä on toteuttaa tapahtuma niin, että tapahtuma onnistuu käytännön puolesta, mutta myös niin, että tavoitteet toteutuvat mahdollisimman vaikuttavasti.

Henkilötyövuosien määrä

Vuonna 2023 kärkihankkeelle on palkattu yksi työntekijä kahdeksaksi kuukaudeksi 1.5. alkaen.

Keskeiset tapahtumat vuonna 2023

Vuoden 2023 suunnitelmana oli aloittaa lähetyskumppanuusneuvotteluiden projekti. Suunnitelman mukaan kevään 2023 tavoitteina oli palkata projektikoordinaattori hoitamaan lähetyskumppanuusneuvotteluita. Projektikoordinaattori aloitti tehtävässä

1.5.2023 ja sitä ennen jo pystyi oman työn ohella edistämään kirkon kärkihanketta. Kevään suunnitelmana oli valita tapahtumapaikka ja aika. Tapahtumapaikka kilpailutettiin, ja paikaksi ja ajaksi valittiin Kulttuurikeskus ja kokoushotelli Sofia 26.–30. elokuuta 2024.

Kevään 2023 tavoitteena oli myös sitouttaa sidosryhmät ja kumppanit hankkeeseen konkreettisen suunnittelun kautta. Kirkon lähetystyön toimikunnan kokouksessa perustettiin suunnitteluryhmä lähetyskumppanusneuvotteluiden järjestelyjen avuksi ja konkreettinen suunnittelu aloitettiin. Perustettuun suunnitteluryhmään hiippakunnat ja sopimusjärjestöt saivat nimetä edustajansa ja suunnitteluryhmä kokoontui ensimmäisen kerran kesäkuun alussa ja tapasi sen jälkeen kuukausittain.

Kesäkuun alussa koottiin myös lähetyskumppanusneuvotteluiden kutsulista ja kansainvälisille kumppaneille lähetettiin kysely, jolla kartoitettiin kumppaneita paikallisesti koskettavia aiheita ja haasteita. Tulosten perusteella hahmoteltiin alkusyksystä yhdessä suunnitteluryhmän kanssa lähetyskumppanusneuvotteluille teema ja eri päivien ohjelmasisältöjä. Syksyn tavoitteena olikin valmistella ohjelma ja avata lähetyskumppanusneuvotteluiden ilmoittautuminen. Syksyllä ohjelmapohja saatiin valmiiksi, viralliset kutsukirjeet lähetettiin ja ilmoittautuminen avattiin. Teemaksi valittiin ”Your Will Be Done”.

Syksyllä hankkeen ilme päätettiin ja saatiin tilattua logo lähetyskumppanusneuvotteluille. Syksyn aikana rakennettiin myös verkkosivut suomeksi ja englanniksi. Suomenkielisten sivujen kohderyhmä on laaja, seurakuntalaisista kirkon johtoon, kun taas englanninkielisten sivujen kohderyhmänä ovat kansainväliset kumppanimme ja vieramme. Syksyllä aloitettiin yhteistyö Kirkon viestinnän kanssa ja suunniteltiin tarkemmin lähetyskumppanusneuvotteluiden vaikuttavaa hankeviestintää. Viestinnän suunnitteluun otettiin mukaan myös sopimusjärjestöjen viestijöitä. Tapaamisia kirkon viestinnän kanssa jatkettiin tasaisesti syksyn ajan. Myös Kirkkohallituksen toiminnallisen osaston Jumalanpalvelus ja kasvatusta -yksikkö pyydettiin mukaan suunnitteluun.

Tavoitteiden toteutuminen

Kirkon lähetyskumppanusneuvotteluiden suunnittelutyöt ovat edenneet aikataulussa. Useimmat vaikuttavuustavoitteet sekä tavoitetaulukon 2023 tavoitteet eivät ole mahdollisia ennen kuin ehkä hiukan ennen kesän 2024 tapahtumaa mutta ennen kaikkea sen jälkeen. Tavoitteet ovat asetettu kuvastamaan vuoden 2024 tavoitteita sekä yli projektin tapahtuvia tavoitteita. Vuoden 2023 tavoitteet ja sekä tarkemmat tavoitteet vuoden 2024 tavoitetaulukosta ovat toteutettavissa ja niissä pyritään onnistumaan.

Vuonna 2023 on lähetetty kansainvälisten kumppanien kutsut Suomeen sekä valmistelut ovat toteutuneet tarkemman projektisuunnitelman muodossa. Kansainväliset vierat ovat aloittaneet osallistumisensa ilmoittautumalla sekä matkajärjestelyjen suunnittelulla. Yhteistyö sidosryhmien, sopimusjärjestöjen, kanssa on ollut saumatonta ja kommunikointi sekä käytännönjärjestelyt kansainvälisten vieraiden kanssa on toteutettu yhdessä

Painopisteet	Tavoitteet vuodelle 2024	Mittarit / Tavoitteiden toteutuminen
<p>3.Ovet auki kaikille</p> <p>a) Edistämme katsomus- ja uskontodialogia, kristillistä todistusta, lähetystä, eumeniaa ja positiivista uskonnonvapautta kirkossa ja yhteiskunnassa niin kotimaassa kuin kansainvälisesti.</p> <p>b) Teemme kontekstuaalista teologiaa, jossa otetaan huomioon ekologiset muutokset, sosiaalinen eriarvoisuus ja kulttuurien moninaisuus.</p>	<p>1 Kumppanuusneuvottelut ovat tuottaneet vastavuoroista oppimista, uutta teologista ymmärrystä ja toimintamalleja, joilla kirkko voi uudistua.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Kirkon globaalin luonteen ymmärrys on vahvistunut: palautekysely kotimaassa (2024). Arvio: Ei toteutunut v. 2023. Aikataulutettu v. 2024. Uusia sisältöjä ja toimintamalleja on otettu käyttöön seurakunnissa (2024). Arvio: Ei toteutunut v. 2023. Vaikutus v. 2024. kv-vieraiden kontaktien määrät Suomen vierailun aikana (2024). Arvio: Ei toteutunut v. 2023. Vieraat Suomessa 2024.
<p>4. Ovet auki yhteiselle työlle ja kumppanuuksille.</p> <p>b) Kehitämme järjestöyhteistyötä sopimus pohjaisesti ja kokeilemme uusia yhteistyön muotoja.</p>	<p>2. Kirkkojen välinen vuorovaikutus on tiivistynyt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Lähetyskumppanuusneuvottelujen suunnitelma on valmis ja kutsut lähetetty (2023). Arvio: Toteutunut v. 2023 Kutsutut vieraat saapuvat Suomeen (lkm.). Arvio: Ei toteutunut. Tapahtuma on vuonna 2024.
<p>6. Ovet auki tulevaisuuteen.</p> <p>c) Olemme osa maailmanlaajuista kirkkoa ja opimme erityisesti globaalin etelän kristityiltä.</p>	<p>3. Kirkon missionaarisuus on vahvistunut: Kumppanuusneuvottelut ovat mahdollistaneet Suomen ev.lut. kirkon ja sen jäsenten kristillisen identiteetin uudistumisen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> kv-yhteyksien lukumäärä lähetysmäärärahojen taso ja muutokset (%). Arvio: Ei toteutunut v. 2023. Vaikutus tapahtuman jälkeen. lähetyksen nimikkosopimusten määrä. Arvio: Tieto puuttuu. tapahtuman näkyvyys mediassa. Arvio: Ei toteutunut v. 2023

Vaikuttavuuden arviointi / Tavoitteiden toteutuminen

Lähetyskumppanusneuvottelut ovat vahvistaneet kirkon missionaarisuutta ja ymmärrystä kokonaisvaltaisesta evankelioinnista, kristillinen elämäntapa ja identiteetti koetaan merkitykselliseksi yhteiskunnassa. Kirkon institutionaalisen roolin muuttuessa seurakunnista on tullut ulospäinsuuntautuneita ja elinvoimaisia kristittyjen yhteisöjä. **Arvio: Ei toteutunut v. 2023. Tavoite vuodelle 2024 lähetykskumppanusneuvottelujen jälkeen.**

Tietoisuus kirkon globaalista luonteesta on vahvistunut: kristittyjen yhteisö ei rajoitu vain Suomen ev.lut. kirkkoon vaan kristityt kokevat olevansa osa maailmanlaajuista, vastavuoroiseen kumppanuu-teen perustuvaa globaalia kirkkoa. **Arvio: Ei toteutunut v. 2023. Tavoite vuodelle 2024 lähetykskumppanusneuvottelujen jälkeen.**

Vaikutusmittari: lähetykskumppanusneuvotteluista viestitään laajasti. Mahdollisimman moni seurakuntalainen kohtaa kansainvälisen vieraan. **Arvio: Ei toteutunut v. 2023. Kansainväliset vieraat tulevat Suomeen elokuussa 2024.**

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Hankkeelle myönnettiin vuoden 2023 talousarviossa 30 680 euron määräraha ja käyttö oli 49 400 euroa.

1.9.3 Ympäristöohjelma

Kirkkohallituksen täysistunto myönsi vuonna 2021 Kirkkohallituksen virastolle ympäristödiplomin vuosiksi 2022–2027. Ympäristödiplomi perustuu ympäristöohjelmaan ja se on voimassa vuosille 2022–2027. Kirkkohallituksen virastolla on ollut ympäristödiplomi vuodesta 2012 lähtien. Kirkkohallitus on sitoutunut ympäristöohjelman toteuttamiseen. Myös Kirkkohallituksen Ovet auki – kokeilulle ja kehittämiselle -strategia kannustaa ympäristöasioista huolehtimiseen. Ympäristöohjelma huomioi myös energia- ja ilmastostrategian, Hiilineutraali kirkko 2030, tavoitteet.

Kirkkohallituksen virastokollegio on nimennyt Kirkkohallitukselle ympäristövastaavan ja ympäristötyöryhmän, joka kokoontuu säännöllisesti. Työryhmä seuraa ympäristöohjelman tavoitteiden toteutumista ja ympäristöasioiden huomioimista Kirkkohallituksessa. Työryhmä kokoontui vuoden 2023 aikana 5 kertaa. Käsiteltävinä asioina olivat mm. ympäristöohjelman seuranta ja tavoitteiden asettaminen vuodelle 2024, etätyön ympäristövaikutuksia koskevan kyselyn toteuttaminen sekä ympäristöohjelman väliauditointi. Väliauditoinnissa käytiin läpi ympäristöohjelman sisältö, tavoitteet ja toteumat. Kirkkohallituksen ympäristövastaavana toimii hankeviestintäpäällikkö Minna

Rissanen. Ympäristötyöryhmän jäseninä ovat hänen lisäksi kirkkoneuvos Juha Tuohimäki (pj.), henkilöstöpäällikkö Sari Kiili, maankäyttöpäällikkö Harri Palo, yhteiskunnan ja kestävän kehityksen asiantuntija Ilkka Sipiläinen ja viestintäasiantuntija Tuulikki Terhemaa, kiinteistöpäällikkö Niklas Turku sekä vastuullisen sijoittamisen päällikkö ja salkunhoitaja Anna-Stina Wiklund.

Ympäristöohjelman mukaiset tavoitteet ja toteumat vuodelle 2023

Seurattavat indikaattorit	Tavoite 2023	Toteuma 2023	Toteuma 2022	Toteuma 2021
Lämmitys (Kirkon talo)	Lämmityskulutuksen pienentäminen 5 %.	Kulutus 908,4 MWh (Tulos: Ei toteutunut)	925,3 MWh	1101 MW
Sähkö (Kirkon talo)	Sähkönkulutuksen pienentäminen 5 %.	508,8 MWh (Tulos: Ei toteutunut)	511,4 MWh	497 MW
Vesi (Kirkon talo)	Kulutus (ei asetettua tavoitetta v. 2023)	1 331,0 m ³	1 387,4 m ³	1 361,4 m ³
Ruokahävikki (Kirkon talo)	Ruokahävikin pienentäminen 5 %.	71 g (Tulos: Toteutunut)	91,5 g	117 g
Luomutuotteet (Kirkon talo)	Lisätään luomutuotteiden määrää tarjonnassa.	53 % (Tulos: Toteutunut)	49,5 %	51,3 %
Matkustuskulut (Kirkkohallitus)	Matkustuskulut pienenevät väh. 20 % vuoteen 2019 verrattuna (1 534 063 €)	1 247 050 € (Tulos: Toteutunut)	1 056 118 €	660 620 €
Lentokilometrit / päästöt (Kirkon keskusrahasto yht.)	Lentokilometrien kompensointi	1 077 214 km, CO ₂ e-arvo: 213,3 t (Tulos: Toteutunut osittain)	1 327 772 km, CO ₂ e-arvo: 202,4 t	369 470 km, CO ₂ e-arvo: 54,4 t

Ilmatieteen laitoksen tilastojen mukaan vuosi 2023 oli Suomessa tavanomaista lämpimämpi. Koko maan keskilämpötila oli noin 3,2 astetta, mikä on 0,3 astetta yli pitkän ajan eli vuosien 1991–2020 keskiarvon. Kaukolämmönkulutuksessa tämä näkyy 2 %:a pienempänä kulutuksena. Koronarajoitteiden kokoontumiskielto poistettiin syksyllä 2021, jolloin Kirkon talolla lähityössä olevien työntekijöiden lukumäärä lisääntyi ja ruokalatoiminta käynnistyi. Sähkön ja veden kulutus on pysynyt samalla tasolla kuin vuonna 2022 (sähkö - 0,5 % ja vesi - 4 %).

Kirkkohallituksen henkilöstöravintolan käyttö on vähentynyt etätyön määrästä johtuen ja siksi ravintola on ollut avoinna vain neljänä päivänä viikossa maanantaista torstaihin. Hybridityön määrän lisääntyminen on kuitenkin hieman kasvattanut keskimääräistä aukiolopäivien lounastajamäärää vuoteen 2022 verrattuna. Vuonna 2022 henkilöstöravintolan ruokahävikistä saatiin mittaustuloksia vain kahdelta vuosineljännekseltä (syksy 2022), mutta vuoden 2023 osalta mittaustulokset on saatu koko vuoden osalta. Mittaustulosten mukaan ruokahävikin määrä on vähentynyt 39 % vuoden 2021

vertailulukuun verrattuna. Luomutuotteiden käytön määrä on hieman lisääntynyt vuoteen 2022 verrattuna.

Matkustuskulujen osalta vuoden 2023 kulut nousivat vuoteen 2022 verrattuna 18,1 %. Ympäristöohjelmassa tavoitteena oli 20 % matkakulujen väheneminen vuoteen 2019 verrattuna; tavoite saavutettiin ja matkustuskulut pienivät 21,1 %. Vuonna 2023 kuluihin vaikutti mm. polttonesteiden korkeat hinnat. Matkustuskuluissa on huomioitu Kirkkohallituksen henkilöstön ja Kirkkohallituksen toimintaan liittyvien ulkopuolisten (mm. kirkkohallituksen täysistunto ja kirkolliskokous) matkustuskulut.

Lentomatkustuksen osalta tarkastellaan koko Kirkon keskusrahastoa ja lukuihin sisältyvät Kirkkohallituksen, tuomiokapitulien ja muiden toimintaan liittyvien lentomatkat. Lentokilometrien määrä on laskenut lähes 19 % verrattuna vuoteen 2022. Päästöluvuissa (CO₂e, hiilidioksidiekvivalentti) on nousua edellisvuosiin verrattuna, mutta laskentamallin muutoksen vuoksi luvut eivät ole aivan vertailukelpoisia aikaisempiin vuosiin nähden. Kirkon keskusrahasto ja Kirkon eläkerahasto liittyivät joulukuussa 2023 Lufthansan maksuttomaan asiakkuusohjelmaan hiilijalanjäljen pienentämiseksi. Matkatoimistoyhteistyökumppanin kautta varatut Lufthansan lennot kerryttävät keskusrahaston ja eläkerahaston pistetiliä. Lufthansa käyttää pisteet uudistuvaan polttoaineeseen Lufthansa Group -lentoyhtiöillä, ja biopolttoaine tuotetaan Suomessa (Neste Oil). Aiemmin Kirkkohallitus maksoi lentokilometrien mukaan päästökompensaatiomaksun Suomen Lähetysseura ry:n ilmastorahastoon, mutta kompensaatiomahdollisuus ei ole ollut enää käytössä vuoden 2021 jälkeen.

1.9.4 Lapsivaikutusten arviointi

Kirkkohallitus hoitaa kirkon yhteistä hallintoa, taloutta ja toimintaa. Suurin osa Kirkkohallituksen työstä on luonteeltaan sellaista, että sillä ei lähtökohtaisesti ole suoria vaikutuksia alle 18-vuotiaisiin lapsiin. Hallinnollisessa päätöksenteossa lapsivaikutusten arviointi on suurelta osin tapahtunut jo asioiden käsittelyn aiemmissa vaiheissa. Kirkkojärjestyksen mukaan lapsivaikutukset arvioidaan siinä vaiheessa, kun asiaa ensimmäisen kerran käsitellään.

Kirkkohallituksen eri osastojen toiminnalla on usein välillisiä vaikutuksia lapsiin. Tällöin on kyse erityisesti kasvatuksen ja perhetoiminnan kysymyksistä, joissa tavoitteena on tavallisesti lasten aseman ja osallisuuden vahvistaminen kirkon ja sen seurakuntien

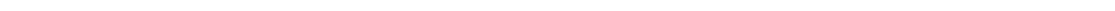
toiminnassa. Lapsivaikutusten arviointia on toteutettu erityisesti Jumalanpalvelus ja kasvatus -yksikön henkilöstön rekrytointien valmistelussa.

Kirkkohallituksen toimintaa ja asioiden valmistelua varten työstettiin vuoden aikana Lapsivaikutusten arviointiin liittyvä ohjeistus ja prosessikuvaus. Sisäisen toimintaohjeen tarkoitus on kiinnittää huomioita lapsivaikutusten arvioinnin näkyvyyteen sekä prosessin dokumentointiin asioiden valmisteluasiakirjoissa. Kirkkohallituksen henkilöstölle järjestetään myös ohjeistukseen liittyvää koulutusta.

Vuoden 2023 aikana on järjestetty lapsivaikutusten arviointiin liittyvää koulutusta kirkkoherroille ja talouspäälliköille sekä lapsiasiahenkilöille. Seurakuntia on rohkaistu käyttämään LAVAa työvälineenä sekä henkilöstön ja resurssien muutoksissa seurakunnissa. Lapsivaikutusten arviointi on myös väline lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamiseen, sillä lasten ja nuorten kuuleminen on tärkeä osa LAVAa. Vuonna 2023 julkaistun Kirkon kasvatuksen barometrin mukaan lapsilla ja nuorilla sekä perheillä on seurakunnassa mahdollisuus vaikuttaa heille suunnatun toiminnan suunnitteluun. Barometrin mukaan seurakunnan työntekijät toivovat myös lisää koulutusta seurakuntaisten osallisuudesta ja sen vahvistamisesta. Tähän toiveeseen on pystytty vastaamaan erityisesti Polku-toimintamallin materiaaleissa ja koulutuksissa.

Kirkkojärjestyksen LAVA-pykälään hyväksytty lisäys nuorten vaikuttajaryhmien perustamisesta astui voimaan 1.7.2023. Kirkkohallituksen Jumalanpalvelus ja kasvatus -yksikkö on tukenut nuorten vaikuttajaryhmien perustamista ja ollut mukana järjestämässä Nuorten tulevaisuusseminaaria yhdessä lasten ja nuorten keskuksen kanssa.

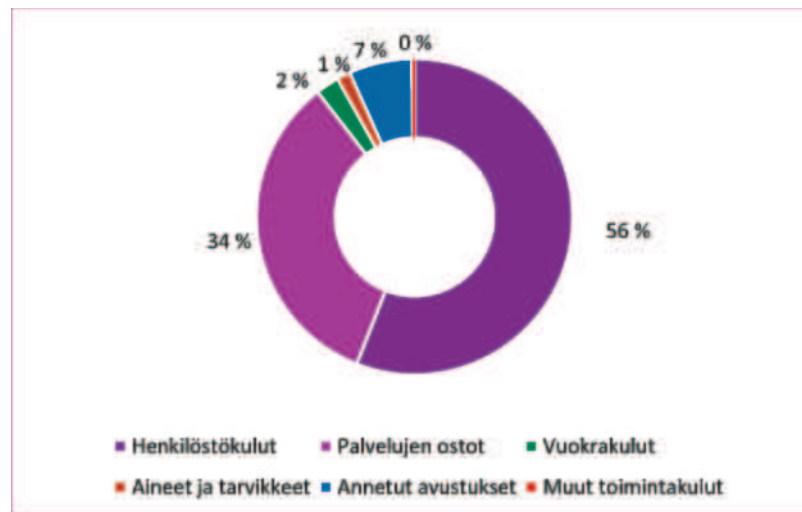
Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arvioiminen niin päätöksenteossa kuin lapsiin koskevassa toiminnassa on yksi näkökulma vuonna 2021 valmistuneessa kansallisessa lapsistrategiassa. Siihen liittyvä kirkon toimeenpano-ohjelma ”Jokainen on tärkeä – kansallisen lapsistrategian toimeenpano Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa” on voimassa vuoteen 2026 saakka. Dokumenttia ja lapsivaikutusten arviointia osana lapsistrategian toimeenpanoa on pidetty esillä sekä Kirkkohallituksen toiminnallisella osastolla että Nuori2023-päivillä ja erilaisissa koulutuksissa.

1.9.5 Kirkkohallituksen toiminta 2023

Kirkolliskokouksen päätöksen mukaisesti Kirkkohallituksen talousarvion sitovuustaso kirkolliskokoukseen nähden oli Kirkkohallituksen toimintakate yhteensä 24 680 712 euroa sisältäen talousarvion muutoksen (674 300 euroa). Toimintakate alittui noin 565 243 eurolla. Kirkkohallituksen osastojen ja erillisyksiköiden toimintakertomuksissa on analysoitu talousarvion toteutumiseen johtaneita syitä.

Kirkkohallituksen toimintakulut kululajeittain

Kirkkohallitus, talousarvion 2023 toteumavertailu

(€)	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%	TP23 vs. TP22
Toimintatuotot	3 359 811,17	3 198 100,00		3 336 270,48	-138 170,48	-104,3	-0,7 %
Myyntituotot	28 221,34	35 000,00		27 355,60	7 644,40	-78,2	-3,1 %
Maksutuotot	694 296,85	775 100,00		698 417,04	76 682,96	-90,1	0,6 %
Vuokratuotot	189 779,76	177 100,00		171 787,07	5 312,93	-97,0	-9,5 %
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	94 230,55	75 000,00		69 795,92	5 204,08	-93,1	-25,9 %
Tuet ja avustukset	72 103,16	60 000,00		70 843,50	-10 843,50	-118,1	-1,7 %
Muut toimintatuotot	1 636 341,51	1 473 900,00		1 595 766,37	-121 866,37	-108,3	-2,5 %
Sisäiset tuotot	644 838,00	602 000,00		702 304,98	-100 304,98	-116,7	8,9 %
Toimintakulut	-26 672 992,54	-27 101 512,00	-674 300,00	-27 405 900,43	-369 911,57	-98,7	2,7 %
Henkilöstökulut	-14 746 674,14	-15 231 885,00		-15 333 953,49	102 068,49	-100,7	4,0 %
Palkat ja palkkiot	-11 588 036,03	-11 819 064,00		-11 967 000,93	147 936,93	-101,3	3,3 %
Henkilösivukulut	-3 388 224,99	-3 306 797,00		-3 556 592,32	249 795,32	-107,6	5,0 %
Henkilöstökulujen oikaisuerät	229 586,88	-106 024,00		189 639,76	-295 663,76	178,9	-17,4 %
Palvelujen ostot	-8 939 101,58	-8 509 104,00	-674 300,00	-8 877 050,47	-306 353,53	-96,7	-0,7 %
Palvelun ostot - sisäiset	-281 528,92	-272 000,00		-320 281,15	48 281,15	-117,8	13,8 %
Vuokrakulut	-663 487,96	-735 600,00		-656 557,06	-79 042,94	-89,3	-1,0 %
Aineet ja tarvikkeet	-336 467,34	-343 387,00		-378 932,35	35 545,35	-110,4	12,6 %
Annetut avustukset	-1 576 380,73	-1 942 650,00		-1 758 044,00	-184 606,00	-90,5	11,5 %
Muut toimintakulut	-129 351,87	-66 886,00		-81 081,91	14 195,91	-121,2	-37,3 %
Siirto omakatteiseen rahastoon	-42 161,49	-103 000,00		-45 838,85	-57 161,15	-44,5	8,7 %
TOIMINTAKATE	-23 355 342,86	-24 006 412,00	-674 300,00	-24 115 468,80	-565 243,20	-97,7	3,3 %

1.9.5.1 Kirkkohallituksen yhteinen toiminta

Johdanto

Kansliapäällikkö johtaa Kirkkohallituksen viraston toimintaa ja henkilöstöhallintoa. Hän vastaa Kirkkohallituksen toiminnan kehittämisestä ja strategisesta suunnittelusta.

Kansliapäällikön vastuulla on myös koordinoida kirkon yhteyksiä valtiovaltaan, viranomaisiin ja muuhun yhteiskuntaan. Kansliapäällikön tukena näissä tehtävissä toimii erityisavustaja ja toimistopalvelupäällikkö.

Kansliapäällikön toimistossa toimiva henkilöstöyksikkö luo edellytyksiä tavoitteelliselle ja tulokselliselle työskentelylle hoitamalla Kirkkohallituksen henkilöstöprosesseja. Lisäksi tiimi hoitaa työterveyshuollon ja työkyvyn ylläpidon koordinoitua, organisoii Kirkkohallituksen yhteistä koulutusta sekä tukee työyhteisön toimintaa ja osaamisen kehittämistä.

Kansliapäällikön toimistoon perustettiin 1.1.2023 lukien toimistopalvelut-yksikkö, joka tuottaa sihteerin- ja assistenttipalveluja Kirkkohallituksen kaikille osastoille. Lisäksi yksikön työntekijät toimivat linkkinä moniin yhteistyötahoihin. Toimistopalvelupäällikön lisäksi toimistopalvelut-yksikköön siirrettiin 15 työntekijää, kauden päättyessä henkilöstö on vähentynyt kahdella työntekijällä. Työskentely yksikössä jatkui toimintavuonna pääosin totuttuun tapaan, mikä on edesauttanut sopeutumista muutokseen. Joitain tehtäviä on jo voitu joustavasti muokata henkilövaihdosten yhteydessä. Yksikön sisäiseen tiedon ja osaamisen jakamiseen on kiinnitetty huomiota, jotta parhaat käytännöt saadaan kaikkien käyttöön.

Kansliapäällikön toimistossa hoidetaan myös Kirkkohallituksen erityistehtäviä, kuten EU-toimintaa, valtakunnallisten kolehtien valmistelua, kehitystoimintaa, valmiustoiminnan koordinoitua sekä Arvojen Akatemian organisointia.

Henkilötyövuosien määrä vuosina 2021–2023

2021: 12,5; 2022: 13,4; 2023: 19,4

Keskeiset tapahtumat vuonna 2023 ja tavoitteiden toteutuminen

Kirkon keskusrahaston talousarviossa vuodelle 2023 ja toimintasuunnitelmassa vuosille 2023–2025 KPT:n keskeisiksi tavoitteiksi ja toiminnan painopisteeksi on nostettu Kirkkohallituksen rohkea uudistaminen, kirkon vaikuttamistavoitteiden onnistuminen Suomessa ja EU:ssa sekä Kirkkohallituksen henkilöstön työhyvinvoinnin parantuminen erinomaiselle tasolle.

Kirkkohallituksen organisaatiota ei ole tarkasteluvuonna uudistettu. Aiemmat päätetyt uudistukset, kuten sihteeripalveluiden keskittäminen toimistopalveluyksikköön, on toteutettu tarkasteluvuonna. Aiempien vuosien sopeuttamistoimien tuloksena Kirkkohallituksen talous on saavuttamassa tasapainon.

Vaikuttavuuden osalta tavoitteeksi asetettiin, että kirkon institutionaalinen asema säilyy ja vahvistuu, seurakuntien palveleminen toteutuu ammattitaitoisen ja hyvinvoivan henkilöstön toimesta, sekä kirkko on vahvistanut yhteiskuntarauhaa ja vakautta sekä yhteiskunnan kriisinkestävyttä ja sosiaalista kestävyttä.

Vaikuttamistoiminnan osalta kansliapäällikön toimiston työtä leimasivat kevään 2023 eduskuntavaalit sekä hallitusneuvottelut. Kirkkohallituksen täysistunto hyväksyi syyskuussa 2022 kirkon hallitusohjelmataavoitteet vuosille 2023–2027. Näitä tavoitteita pidettiin esillä kevään 2023 aikana sekä viestinnän keinoin että henkilökohtaisissa tapaamisissa eri poliittisten vaikuttajien kanssa. Hallitusohjelmataavoitteiden konkreettisuudessa tehtiin yhteistyötä myös kirkollisten järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.

Hallitusohjelmavaikuttamista voidaan pitää onnistuneena niiltä osin, kuin hallitusohjelmataavoitteissa pyrittiin kirkon yhteiskunnallisen aseman turvaamiseen. Arkkipiispa ja kansliapäällikkö kutsuttiin kuultaviksi hallitusohjelmaneuvotteluihin. Hallitusohjelmassa seurakunnat tunnustetaan useammassa kohdassa yhteistyökumppaneina eikä kirkon asemaan esitetä muutoksia. Kirkon valtionrahoitukseen esitettiin ns. indeksijarua. Kirkon sisäisessä keskustelussa on toisaalta kannettu huolta siitä, miten hallitusohjelmassa esitetyt talouden tasapainottamistoimet kohdistuvat kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin. Syksyn 2023 aikana Kirkkohallitus antoi useita lausuntoja, joissa tähän kiinnitettiin huomiota. Valtion kehitysyhteistyörahoitukseen kohdistui leikkauksia, josta erityisesti kirkon järjestöt ovat kantaneet huolta. Kirkon ja sen eri toimijoiden kannanotot yhteiskunnallisiin kysymyksiin ovat saaneet julkisessa keskustelussa varsin hyvin näkyvyyttä. Kirkkohallituksen vaikuttamistyön koordinoinnissa on kertomusvuonna edistytty. Kirkkohallituksen yhteinen vaikuttamistyön koordinointiryhmä on kokoontunut säännöllisesti.

Tarkasteluvuonna kirkon asema osana suomalaista yhteiskuntaa on säilynyt vakaana. Siitä eräänä osoituksena ovat esimerkiksi eri ministeriöiden joulutilaisuudet, joita Kirkkohallitus on järjestänyt yhteistyössä Helsingin hiippakunnan kanssa. Kauan valmistellut uusi kirkkolaki ja kirkkojärjestys tulivat voimaan 1.7.2023.

Arkkipiispan koolle kutumat vaikuttajaseminaarit Arvojen Eurooppa, Arvojen Areena ja Arvojen Akatemia ovat palanneet normaaliryhtiinsä pandemian jälkeen. Arvojen

Akatemia on arkkipiispan vuosittain koolle kutsuma yhteiskunnan vaikuttajien arvo-keskustelufoorumi. Siihen on kutsuttu laajasti yhteiskunnan eri alojen edustajia julkisen hallinnon, politiikan, kulttuurin, liike-elämän, viestinnän, järjestökentän sekä koulutus- ja tiedemaailman piiristä. Vuonna 2023 järjestettiin kolme seminaarijaksoa sekä kuusi aiempien vuosien Akatemioiden jatkotapaamista. Toisen kerran järjestettiin lisäksi kutsutapaaminen Porissa SuomiAreenan yhteydessä.

Kirkkohallituksen EU-vaikuttamisen uusi malli käynnistyi vuoden 2023 alusta. Se perustuu sopimus pohjaiseen yhteistyöhön Benelux-maiden merimieskirkon ja Kuntaliiton Brysselin-toimiston kanssa. Kuntaliiton Brysselin-toimisto laatii kuukausittain toimintakausien aikana raportin, jossa seurataan määriteltyjen aihealueiden päätöksenteon etenemistä Euroopan Unionin eri toimielimissä. Raportit esitellään Teams-tapaamisissa, jotka ovat avoimia kaikille Kirkkohallituksen asiantuntijoille. Ne ovat koko henkilöstön saatavilla Kirkkohallituksen intranet-sivuilla. Yhteistyömalli on osoittautunut toimivaksi. Määräaikaisen sopimuksen päätyttyä sitä jatkettiin toistaiseksi voimassa olevaksi.

Benelux-maiden merimieskirkon kanssa tehtyä yhteistyösopimusta alettiin soveltaa käytäntöön suunniteltaessa ja toteutettaessa arkkipiispan kutsusta järjestettyä Arvojen Eurooppa V -keskustelufoorumia, joka toteutui elokuussa 2023. Seminaariin osallistui 14 suomalaista, Brysselissä toimivaa vaikuttajaa eri tahoilta ja se sai erittäin myönteisen vastaanoton.

Kolmantena yhteistyökumppanina EU-vaikuttamisessa on Euroopan Kirkkojen Konferenssi (CEC). Kirkkohallituksella on pitkä ja laaja yhteistyön historia järjestön kanssa. Järjestö on uusimassa toimintamalliaan ja tällä erää sen vaikuttamistoiminta jää kohutuullisen vaatimattomaksi. Jatkossa on yhtäältä syytä tukea CECiä sen uudistuksessa ja toisaalta pitää yllä toimivia yhteistyösuhteita suoraan EU-tason päättäjiin.

Kansliapäällikkö vieraili Brysselissä kaksi kertaa vuoden aikana. Elokuun Arvojen Eurooppa -seminarin yhteydessä toteutetulla vierailulla myös arkkipiispa oli mukana. Näillä vierailulla tavattiin sekä kirkollisia yhteistyökumppaneita, virkamiehiä että poliitikkoja

Kirkkohallituksen työhyvinvoinnin seuranta kaksi kertaa vuosittain toteutettavalla Pulssi-kyselyllä on aloitettu. Ensimmäisessä toteutetussa kyselyssä keskiarvo oli 3,17 (skaalalla 1–4) ja toisessa 3,21. Henkilöstön hyvinvointi on näin ollen kehittymässä oikeaan suuntaan, sen asettuessa nyt tasolle ”hyvä”. Tavoitteeksi on asetettu ”erinomainen (4)”. Henkilöstön työhyvinvointia seurataan aktiivisesti. Kirkkohallituksen

työssä on vakiintunut hybridityömalli. Työtä tehdään sekä lähi- että etätöinä. Työtapoja kehitetään jatkuvasti.

Tulevina vuosina Kirkkohallituksessa on varauduttava henkilöstön eläköitymisiin. Työntekijöiden määrä yli 60-vuotiaiden ikäryhmässä on tarkasteluvuonna kasvanut (kaikkiaan 66 henkilöä kokonaismäärästä 313). Eläköitymiset merkitsevät henkilökunnan vaihtuvuutta ja uusia rekrytointeja. Ne antavat mahdollisuuden myös tehtävien ja tehtävänkuvien uudelleenarviointiin. Tulevat vuodet edellyttävät näin ollen määrätietoista henkilöstösuunnittelua.

Yhteiskuntarauhan ja kriisinkestävyyden vahvistamiseksi on luotu uusia yhteyksiä yhteiskunnallisiin toimijoihin, kuten huoltovarmuuskeskukseen ja turvallisuuskomiteaan. Kertomusvuonna kirkollemme avautui mahdollisuus käyttää puheenvuoro valtakunnallisilla maanpuolustuskursseilla. Kirkkohallituksen omaa valmiusorganisaatiota on kehitetty. Kriisinkestävyyden ja valmiuden kehittäminen on keskeinen osa Kirkkohallituksen yhteiskunnallista työtä.

Valtakunnallisten kolehtien osalta vuonna 2023 ei tehty muutoksia kolehtien hakuprosessiin, määräytymisperusteisiin tai lukumäärään. Sen sijaan vuoden 2022 kolehtikoelun johtopäätöksenä Kirkkohallituksen täysistunto päätti, että seurakunnilla on mahdollisuus siirtää enintään kolme määrättyä kolehtia kerättäväksi jonakin toisena pyhäpäivänä seurakunnan kolehtisuunnitelman mukaisesti. Näinä pyhinä kolehti voidaan kerätä jollekulle toiselle seurakunnan kolehtisuunnitelman mukaiselle kohteelle. Kirkkohallitukselle jätettiin yhteensä 103 kolehtihakemusta. Eri hakijatahoja oli 50. Useat järjestöt hakivat useampaa kuin yhtä kolehtipäivää ja kolehtia useampaan kuin yhteen tarkoitukseen. Suurin kolehtikohderyhmä on aiempaan tapaan lähetystyö ja kansainvälinen diakonia.

Kirkkohallituksessa käynnistyi vuonna 2023 työ palautemallin kehittämiseksi. Palaute-mallia kehitetään vaiheittain. Tavoitteena on, että Kirkkohallituksen palvelujen laatua seurataan säännöllisesti ja palveluja kehitetään saadun palautteen mukaisesti.

Kirkkohallituksen työssä kokonaisuutena on kiinnitetty huomiota pitkän tähtäimen suunnitteluun. Esimerkiksi tulevien vuosien eläköitymiset ja toisaalta talouden kehitys edellyttävät pitkän tähtäimen henkilöstösuunnittelua. Kirkolliskokouksen piirissä käytiin vuonna 2023 keskustelua rakennuudistuksen tarpeesta kirkossa. Kansliapäällikön johdolla on varauduttu viemään mahdollisia aloitteita eteenpäin. Mikäli kirkolliskokous päättää käynnistää laajemman rakennuudistuksen, on siihen varattava riittävät resurssit. Kirkolliskokouksen edellyttämän Kirkon keskusrahaston talouden sopeuttamis-

ja kehittämissuunnitelman valmistelu on toteutettu syksyn 2023 aikana. Itse selvitystyö alkaa vuoden 2024 alussa. Myös siinä katse on pidemmällä tulevaisuudessa.

Yleisesti voidaan todeta, että Kirkkohallituksen yleisjohtamisen näkökulmasta asioidenhoidon tahti on nopeutunut, mikä edellyttää koko organisaatiolta aiempaa ketterämpää toimintaa. Sille antaa kehukset pitkän tähtäimen strateginen suunnittelu ja varautuminen mahdollisiin kehityskulkuihin.

Kirkkohallitus 2026 -prosessi

Kirkkohallitus 2026 -prosessin tavoitteena on tuoda voimassa olevan strategia Kirkkohallituksen jokapäiväisen johtamisen työkaluksi. Vuonna 2023 Kirkkohallitus 2026 -prosessi jakautui viiteen toiminta-alueeseen: Kirkkohallituksen strateginen tuki, tilannekuva, projektimalli, kokeilutoiminnan avustukset ja tiedolla johtaminen.

Osana Kirkkohallituksen strategista tukea Kirkkohallituksen henkilöstölle järjestettiin vuoden 2023 aikana kolme yhteistä strategiapajaa. Ne järjestettiin lähityöskentelynä, mikä mahdollisti myös henkilöstön kohtaamisen kasvokkain. Strategiapajoissa oli kiitettävä osanotto.

Nimetty tilannekuvatiimi tuotti kuukausittain raportin Kirkkohallituksen johtoryhmän käyttöön. Toimintavuonna jakelua laajennettiin myös piispoihin. Projektimallia, kokeilutoiminnan avustuksia ja tiedolla johtamisen osa-alueita hoiti kutakin yli osastorajojen koottu tiimi.

Painopisteet	Tavoitteet vuodelle 2023	Mittarit /Tavoitteiden toteutuminen
Mitä Ovet auki kokeiluille ja kehittämiselle painopisteitä toiminnalla edistetään?	1) Kirkkohallitusta on uudistettu rohkeasti.	Kirkkohallitus 2026 toimeenpano: organisaatiouudistusten määrä, talouden tasapaino, seurakuntien palvelukokemus (palvelukokemuksen seuranta). Arvio: toteutunut osittain
Ovet auki ulospäin – a, b ja d kohta Ovet auki kaikille – a ja c kohdat Ovet auki yhteiselle työlle ja kumppanuuksille – a ja d kohdat Ovet auki uusille mahdollisuuksille – b kohta Ovet auki tulevaisuuteen – d kohta	2) Kirkko on onnistunut vaikuttamistavoitteissaan Suomessa ja EU:ssa - institutionaalinen asema on turvattu ja kirkon arvot näkyvät yhteiskunnassa.	Hallitusohjelmaan kirjattu kirkon tavoitteet (lkm.). Arvio: toteutunut EU-tason yhteistoimintamallin luominen (verkosto luotu, malli k/e). Arvio: toteutunut Arvo-foorumit tavoittaneet merkittäviä vaikuttajia (osallistujamäärä/edustuksellisuus). Arvio: toteutunut Näkyvyys julkisessa keskustelussa (media-seuranta). Arvio: toteutunut
	3) Kirkkohallituksen henkilöstön työhyvinvointi on parantunut ja on erinomaisella tasolla.	Työhyvinvointiseuranta (esim. pulssi/ vuoden ajan). Arvio: toteutunut

Vaikuttavuuden arviointi / tavoitteiden toteutuminen

Kirkon institutionaalinen asema säilyy ja vahvistuu (lainsäädäntö tunnistaa kirkon, kirkolla on rooli erilaisissa valtionhallinnon prosesseissa, (lkm., edustukset). **Arvio: toteutunut**

Seurakuntien palveleminen toteutuu ammattitaitoisen ja hyvinvoivan henkilöstön toimesta. (asiakaspalaute seurakunnilta, säännöllinen kysely ja seuranta). **Arvio: toteutunut osittain**

Kirkko on vahvistanut yhteiskuntarauhaa ja vakautta; yhteiskunnan kriisinkestävyyttä ja sosiaalista kestävyyttä. **Arvio: toteutunut**

Osaamisen kehittäminen / tavoitteiden toteutuminen

EU-asioiden laajempi tuntemus: lainsäädäntöprosessin vaikuttaminen oikea-aikaisesti. **Arvio: toteutunut osittain**

Seurakuntaosaamisen vahvistaminen: mallin rakentaminen seurakuntatyöhön jalkautumiseksi. **Arvio: toteutunut osittain**

Vaikuttamisosaamisen ja -viestinnän lisääminen: missä päätetään, milloin päätetään ja keihin pitää vaikuttaa. **Arvio: toteutunut osittain**

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Kirkkohallituksen yhteisiin kuluihin on budjetoitu kansliapäällikön toimiston omien tulojen ja menojen lisäksi koko Kirkkohallituksen yhteisiä projekteja ja toimintoja, kuten Kirkkohallituksen henkilöstön työhyvinvoinnin ja koulutuksen edistämiseen, strategiaan kärkihankkeisiin ja Kirkkohallituksen nimeämien toimikuntien ja työryhmien kuluja. Vuodesta 2023 alkaen ns. yhteisiä menoeriä on pyritty karsimaan ja siirtämään kuluja tarkemmin sinne, missä ne aiheutuvat.

Vuoden 2023 talouden tavoitteet toteutuivat kansliapäällikön toimiston osalta suunnitellulla tavalla. Kansliapäällikön toimiston oman toiminnan toimintakate oli 77,2 prosenttia. KPT:n omassa toiminnassa suurimman kuluerän muodostavat henkilöstökulut. Matkakulut olivat budjetoitua suuremmat, mikä selittyy pandemia-ajalta siirtyneestä matkustustarpeesta.

Suurin ylitys Kirkkohallituksen yhteisissä kuluerissä on komiteat ja työryhmät -kustannuspaikalla (169 %). Komitea- ja työryhmätyö on ollut aktiivista, mistä syystä matkustuskuluihin on käytetty arvioitua enemmän.

Kokonaisuutena Kirkkohallituksen yhteinen toiminta toteutui budjetin puitteissa (94,1 %).

Kirkkohallituksen henkilöstöä koolla strategiapajassa. Kuva: Tuula Putkinen.

Talousarvion 2023 toteumavertailu

Kirkkohallituksen yhteiset	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	192 359	119 000		142 641	-23 641	-119,9
Myyntituotot	4 175	20 000		2 736	17 264	-13,7
Maksutuotot	37 647	27 000		48 661	-21 661	-180,2
Vuokratuotot	3 563					
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	20 419					
Tuet ja avustukset	65 703	60 000		69 244	-9 244	-115,4
Muut toimintatuotot	60 851			21 999	-21 999	0,0
Sisäiset tuotot		12 000			12 000	
Toimintakulut	-3 913 353	-4 499 381	-674 300	-4 900 884	-272 797	-94,7
Henkilöstökulut	-1 412 194	-2 218 820		-2 117 506	-101 314	-95,4
Palkat ja palkkiot	-1 144 203	-1 698 060		-1 642 425	-55 635	-96,7
Henkilösivukulut	-343 256	-361 844		-489 754	127 910	-135,3
Henkilöstökulujen oikaisuerät	75 265	-158 916		14 674	-173 590	9,2
Palvelujen ostot	-1 821 195	-1 582 861	-674 300	-2 149 617	-107 544	-95,2
Palvelun ostot - sisäiset	-269 516	-260 000		-268 231	8 231	-103,2
Vuokratulut	-24 106	-18 600		-13 002	-5 598	-69,9
Aineet ja tarvikkeet	-93 515	-69 100		-92 313	23 213	-133,6
Annetut avustukset	-280 219	-350 000		-258 585	-91 415	-73,9
Muut toimintakulut	-12 609			-1 628	1 628	0,0
TOIMINTAKATE	-3 720 994	-4 380 381	-674 300	-4 758 243	-296 438	-94,1

KIRKKOHALLITUS[†]

Kansliapäällikön toimisto	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	161 610	20 000		88 024	-68 024	-440,1
Myyntituotot	4 175	20 000		2 736	17 264	-13,7
Maksutuotot	23 398					
Vuokratuotot	3 563					
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	20 419					
Tuet ja avustukset	65 703			63 288	-63 288	0,0
Muut toimintatuotot	44 351			21 999	-21 999	0,0
Toimintakulut	-1 794 213	-1 580 710		-1 292 480	-288 230	-81,8
Henkilöstökulut	-1 079 066	-862 610		-626 359	-236 251	-72,6
Palkat ja palkkiot	-835 165	-544 588		-487 186	-57 402	-89,5
Henkilösivukulut	-244 291	-159 106		-140 342	-18 764	-88,2
Henkilöstökulujen oikaisuerät	390	-158 916		1 168	-160 084	0,7
Palvelujen ostot	-349 064	-273 000		-323 552	50 552	-118,5
Palvelun ostot - sisäiset	-221 128	-260 000		-238 115	-21 885	-91,6
Vuokratulot	-15 083	-18 600		-12 362	-6 238	-66,5
Aineet ja tarvikkeet	-87 063	-66 500		-82 081	15 581	-123,4
Annetut avustukset	-30 219	-100 000		-8 585	-91 415	-8,6
Muut toimintakulut	-12 589			-1 427	1 427	0,0
TOIMINTAKATE	-1 632 602	-1 560 710		-1 204 456	-356 254	-77,2

Henkilökunta yhteinen	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	14 028	87 000		54 617	32 383	-62,8
Maksutuotot	14 028	27 000		48 661	-21 661	-180,2
Tuet ja avustukset		60 000		5 955	54 045	-9,9
Toimintakulut	-275 174	-483 020		-393 063	-89 957	-81,4
Henkilöstökulut	54 204	0		5 089	-5 089	0,0
Palkat ja palkkiot	-950			-965	965	0,0
Henkilösivukulut	-352			-452	452	0,0
Henkilöstökulujen oikaisuerät	55 506	0		6 506	-6 506	0,0
Palvelujen ostot	-323 010	-480 420		-392 258	-88 162	-81,6
Palvelun ostot - sisäiset				-380	380	0,0
Vuokratulot	-3 975					
Aineet ja tarvikkeet	-2 393	-2 600		-5 514	2 914	-212,1
TOIMINTAKATE	-261 146	-396 020		-338 446	-57 574	-85,5

Arvojen Akatemia	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintakulut	-17 624	-40 000		-33 030	-6 970	-82,6
Henkilöstökulut		-3 900		-2 055	-1 845	-52,7
Palkat ja palkkiot		-3 000		-1 570	-1 430	-52,3
Henkilösivukulut		-900		-486	-414	-54,0
Palvelujen ostot	-12 281	-36 100		-18 121	-17 979	-50,2

KIRKKOHALLITUS[†]

Palvelun ostot - sisäiset	-4 370		-10 240	10 240	0,0
Vuokratulot			-640	640	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-974		-1 974	1 974	0,0
TOIMINTAKATE	-17 624	-40 000	-33 030	-6 970	-82,6

EU-toiminta	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	114					
Maksutuotot	114					
Toimintakulut	-66 166	-68 021		-41 980	-26 041	-61,7
Henkilöstökulut	-53 864	-65 000		-8 619	-56 381	-13,3
Palkat ja palkkiot	-46 718	-50 000		-12 355	-37 645	-24,7
Henkilösivukulut	-13 570	-15 000		-3 264	-11 736	-21,8
Henkilöstökulujen oikaisuerät	6 424			6 999	-6 999	0,0
Palvelujen ostot	-7 472	-3 021		-33 341	30 320	-1 103,6
Vuokratulot	-4 800					
Aineet ja tarvikkeet	-10					
Muut toimintakulut	-20			-20	20	0,0
TOIMINTAKATE	-66 052	-68 021		-41 980	-26 041	-61,7

Kärkihankkeet	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	16 500					
Muut toimintatuotot	16 500					
Toimintakulut	-1 652 977	-1 500 000	-674 300	-2 164 045	-10 255	-99,5
Henkilöstökulut	-314 401	-477 680		-558 903	81 223	-117,0
Palkat ja palkkiot	-246 601	-477 680		-428 270	-49 410	-89,7
Henkilösivukulut	-80 744			-130 633	130 633	0,0
Henkilöstökulujen oikaisuerät	12 944					
Palvelujen ostot	-1 042 166	-772 320	-674 300	-1 334 829	-111 791	-92,3
Palvelun ostot - sisäiset	-44 018			-19 497	19 497	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-2 392			-800	800	0,0
Annetut avustukset	-250 000	-250 000		-250 000	0	-100,0
Muut toimintakulut				-17	17	0,0
TOIMINTAKATE	-1 636 477	-1 500 000	-674 300	-2 164 045	-10 255	-99,5

Komiteat ja työryhmät	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	13					
Maksutuotot	13					
Toimintakulut	-48 421	-31 000		-52 440	21 440	-169,2
Henkilöstökulut	-19 067	-13 000		-8 316	-4 684	-64,0
Palkat ja palkkiot	-14 769	-10 000		-6 200	-3 800	-62,0
Henkilösivukulut	-4 298	-3 000		-2 116	-884	-70,5

KIRKKOHALLITUS⁺

Palvelujen ostot	-28 423	-18 000	-43 852	25 852	-243,6
Vuokratkulut	-248				
Aineet ja tarvikkeet	-683		-272	272	0,0
TOIMINTAKATE	-48 408	-31 000	-52 440	21 440	-169,2

Toimistopalvelut	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	0	12 000			12 000	
Sisäiset tuotot		12 000			12 000	
Toimintakulut	0	-796 630		-923 846	127 216	-116,0
Henkilöstökulut		-796 630		-918 342	121 712	-115,3
Palkat ja palkkiot		-612 792		-705 880	93 088	-115,2
Henkilösivukulut		-183 838		-212 462	28 624	-115,6
Palvelujen ostot	0			-3 666	3 666	0,0
Aineet ja tarvikkeet				-1 673	1 673	0,0
Muut toimintakulut				-165	165	0,0
TOIMINTAKATE	0	-784 630		-923 846	139 216	-117,7

1.9.5.2 Hallinto-osasto

Johdanto

Hallinto-osasto toteuttaa ja kehittää muuttuvassa toimintaympäristössä kirkon hyvää hallintoa yhteistyössä seurakuntien ja muiden tahojen kanssa. Tuemme seurakuntia antamalla asiantuntija-apua ja vaikuttamalla yhteiskunnassa. Osasto käsittelee asiat, jotka koskevat säädösvalmistelua, kirkon yhteistä hallintoa, seurakuntien hallintoa ja taloutta, kirkon kulttuuriperintöä, kirkollisverotusta, kirkonkirjojenpitoa ja kirkollisia vaaleja. Osasto käsittelee myös asiat, jotka eivät kuulu muiden osastojen ja yksiköiden toimialaan. Hallinto-osasto on jakautunut osaston johtajan toimistoon sekä kolmeen yksikköön.

- Yleishallintoyksikön tehtäviin kuuluvat kirkolliskokouksen kansliatoiminnot sekä Kirkkohallituksen täysistunnon ja virastokollegion tukitoiminnot. Lisäksi yksikkö ylläpitää asian- ja dokumentinhallintaa sekä vastaa Kirkkohallituksen kirjastosta ja käännöstoiminnasta.
- Seurakuntien hallinto ja talous -yksikkö tukee seurakuntien hallinnon, taloushallinnon, kiinteistötoimen ja hautaustoimen kehittämistä sekä kirkon kulttuuri-

perinnön ylläpitoa kouluttamalla, neuvomalla ja ohjeistamalla sekä tilastotuo-
tannon ja lakisääteisten lupa- ja avustusasioiden kautta. Yksikkö hoitaa myös
kirkollisia vaaleja koskevia tehtäviä.

- Seurakuntarekisterit-yksikkö ohjaa, kouluttaa ja tukee kirkonkirjojen pitoa
sekä alueellisten keskusrekisterien ja seurakuntien toimintaa. Yksikkö vastaa
kirkon yhteisen jäsentietojärjestelmän Kirjurin ylläpidosta ja kehittämisestä.
Lisäksi yksikkö osallistuu Basis kulttuuriperintö- ja kiinteistöhallintajärjestelmän
sekä Domus-asianhallintajärjestelmän ylläpitoon ja kehittämiseen.

Henkilötyövuosien määrä vuosina 2021–2023

2021: 23,4; 2022: 22,3; 2023: 19,7

Keskeiset tapahtumat vuonna 2023

Kirkkolakiehdotuksen ja siihen liittyvien lakien eduskuntakäsittely ja kirkkolainsäädän-
nön täytäntöönpanotoimet työllistivät koko osastoa merkittävällä tavalla kertomusvuo-
den aikana. Uudistuksen takia päivitettiin seurakunnan hallintoa ohjaavat mallisäännöt
ja muutoksenhakuohjeet sekä laadittiin ohjeistavia yleiskirjeitä ja koulutusmateriaa-
leja hiippakuntien käyttöön. Edistimme sähköisen äänestyssovelluksen hankintaa ja
käyttöönottoa yhteistyössä hankintayksikön ja Kirkon viestinnän kanssa. Kehitys- ja
testaustyön vuoksi sovelluksen käyttöönotto siirtyi vuoden 2024 tammikuuhun. Seura-
kunnat voivat halutessaan hankkia sovelluksen palveluntuottajalta sopimushinnalla ja
sovellusta on mahdollista käyttää myös sähköisen päätöksentekomenettelyn väli-
neenä. Muuttunut lainsäädäntö lisäsi myös osaston tarjoaman koulutusten tarvetta ja
kysyntää, minkä vuoksi mm. seurakuntien hallinto ja talous -yksikkö koulutti kulu-
neena vuonna normaalia vuotta enemmän. Myös keskusrekisterit tarvitsivat enemmän
tukea.

Kertomusvuosi oli myös kaikissa osaston yksiköissä merkittävä henkilöstövaihdosten
vuosi. Seurakuntarekisterit -yksikössä vaihtuvuus oli 75 % yksikön henkilöstöstä, seu-
rakunnan hallinto ja talous -yksikössä henkilöstövaihdokset koskivat pääasiassa mää-
räaikaisia työntekijöitä, ja yleishallintoyksikössä vaihtui kirkolliskokouksen pääsihtee-
rin viran viranhaltija. Henkilöstövaihdokset aiheuttivat säännönmukaisesti myös kat-
koksia osaston tuottamiin palveluihin, koska osaston erityisasiantuntemuksesta vastaa
useimmiten yksi henkilö eikä sijaisuusjärjestelyjä kyetä toteuttamaan.

Tavoitteena on ollut edistää seurakunnan ja kirkon tehtävää tukevaa lainsäädäntöä.
Kirkkolakiuudistuksen eduskuntakäsittelyn aikana eduskunnalle annettiin yhteensä
neljä lausuntoa. Valtiollinen lainsäädäntö oli eduskuntavaalivuonna vähäisempää, jo-
ten osastolta annettiin lausuntoja normaalia vähemmän valtiollisiin hankkeisiin. An-
noimme lausuntoja muun muassa arvonlisäverolain ja valtion rahoitusta koskevan lain

muuttamisesta, kotikuntalaista, rakentamis- ja alueidenkäyttölakien ja niihin liittyvän asetuksen toimeenpanoon liittyvissä kysymyksissä sekä julkisyhteisöjen vahingonkorvausvastuuta koskevasta lakiuudistuksesta ja tietosuojasetuksen toimivuudesta ja sen soveltamiseen liittyvistä kokemuksista. Kirkkolakiuudistuksen täytäntöönpanotoimina laajempien ohjeistusten päivittäminen siirtyi vuoden 2024 puolelle, samoin kommentaarista saatiin julkaistua ainoastaan yksi luku.

Vuoropuhelu seurakuntien ja hiippakuntien kanssa on jatkuvaa ja toimimme siten seurakuntien kumppaneina kehittämällä yhdessä kirkon hyvää hallintoa ja hallinnollisia toimintatapoja. Osaston omistajahallinnassa olevia tietojärjestelmiä (Basis, Domus, Kirjuri ja tilastojärjestelmä) ja niiden toiminnallisuuksia kehitetään käyttäjistä koottujen työryhmien tukemana, jolloin pystymme huomioimaan seurakuntien tarpeet ja ne ovat olleet mukana kumppaneina löytämässä ratkaisuja. Rovastikunnallisia Basis-työpajoja pidettiin neljä Turun arkkihiippakunnassa ja neljä Mikkelin hiippakunnassa. Taloushallinnon tehtäväalueella pilotoitiin koulutussarja Välttämättömät taloustaidot seurakuntatyössä, joka toteutettiin yhteistyössä Taitotalon, Kirkon tutkimuksen ja koulutuksen sekä Turun arkkihiippakunnan kanssa. Osaston edustajat olivat myös mukana käynnistämässä pohjoismaisten evankelis-luterilaisten kirkkojen kulttuuriperinnön yhteistyöverkostoa.

Valmistelu kirkolliskokous- ja hiippakuntavaaleja varten aloitettiin yhteistyössä Kirkon viestinnän kanssa syksyllä. Kirkolliskokous- ja hiippakuntavaltuustovaalien lomakkeita on uudistettu tekemällä niistä saavutettavia. Evi.fi/plus – verkkosivuille laadittujen ohjeistuksen lisäksi ohjeita maallikkovaaleihin täsmennettiin vuoden 2024 alussa laaditulla yleiskirjeellä. Aiemmin vallinneen hallintokäytännön mukaisesti lääninrovastien ohjeistaminen papiston vaaleissa jäi hiippakuntien tehtäväksi.

Tuimme seurakuntien toiminnallisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestäväää hallintoa ja tiedolla johtamista monin eri toimin. Asianhallintajärjestelmä Domusta on kehitetty niin, että seurakunnat voivat itse hävittää määräajan säilytettäviä aineistojaan. Tämän hävittämistoiminnallisuuden käyttämiseen on annettu koulutusta. Domuksessa on myös valmisteltu viranhaltijapäätösten tekemiseen käytettävän uuden Valmu-sovelluksen käyttöönottoa. Kirkkohallituksen kirjastoon on hankittu sähköisiä materiaaleja ja uusissa hankinnoissa e-kirjojen osuus kirjanimekkeistä on kasvanut 13 prosenttiyksikköä (39 prosentista 52 prosenttiin) ja e-lehtien osuus 15 prosenttiyksikköä (42 prosentista 58 prosenttiin). Osa e-tietokannoista on sekä Kirkkohallituksen että tuomiokapitulien henkilöstön käytössä. Myös avoimia e-aineistoja on luetteloitu ja linkitetty osaksi omaa kokoelmaa.

Seurakunnille järjestettiin 14 ajankohtaista kuukausiwebinaaria, joiden aiheina olivat muun muassa kiinteistö- ja hautausmaahallinnon kysymykset, uudistunut kirkkolainsäädäntö sekä uudistunut rakennusavustusjärjestelmä. Lisäksi jatkoimme Turun arkkihiippakunnan kanssa luotua koulutusmallia, jossa Kirkkohallitus yhdessä hiippakuntien kanssa tuottaa taloushallinnon koulutusta kaikille seurakuntatalouksille. Viiden aamupäivän koulutussarja tavoitti runsaasti kuulijoita. Seurakunnan hallinto ja talous -yksikön työntekijät pitivät yhteensä 241 luentoa, joista noin 40 % toteutettiin etäluentoina ja loput lähiluentoina eri paikkakunnilla ympäri maata. Seurakuntarekisterit -yksikön toteuttaman valtakunnallisten sukuselvitysten laadinnan koulutustarve on jatkuvaa aluekeskusrekistereissä tapahtuvan henkilöstökierron vuoksi. Näiden koulutusten rinnalla on järjestetty erilaista täsmäkoulutusta, muun muassa Kirjuriin tallennettujen kirkonkirjojen muistioiden kirjoittamisessa ja tietosuojan liittyvissä erityiskysymyksissä.

Kiinteistöstrategiamalli jalkautettiin Oulun hiippakuntaan ja mallia päivitettiin pilotoinnista saatujen seurakuntakokemusten pohjalta. Kiinteistöstrategian jalkauttamista seurakuntiin jatketaan Hiilineutraali kirkko -hankkeen yhteydessä. Paanukattojen hoito- ja korjausohjetta seurakunnille työstettiin koko vuosi ja se julkaistiin joulukuussa. Julkaisupäivänä järjestettiin seurakunnille ja alan asiantuntijoille koko päivän seminaari, joka myös striimattiin.

Kulttuuriperintökulujen kirjaaminen kirjanpitoon lopetettiin vuoden alussa ja kulut raportoidaan nyt laskennallisina. Asiasta ohjeistettiin yleiskirjeessä ja webinaari seurakunnille pidettiin elokuussa. Talousarviomalli erityisesti pienten seurakuntien työn tueksi valmistui syyskuussa. Mallista on tiedotettu ja annettu koulutusta useissa koulutustilaisuuksissa syksyn aikana.

Virkatodistustilausprosessin digitalisointia edistettiin kehittämällä sähköistä tilauspalvelua selkeämmäksi ja siten helpommin käytettäväksi. Ohjelmistopuolen kehitystyö on tilauspalvelun osalta valmis. Palvelun viimeistelyn, käyttäjäkommentoinnin ja saavutettavuusauditoinnin osalta työ jatkuu alkuvuoden 2024. Keskeinen osa digitalisointia on ollut sähköisen postittamisen toteutus. Jäsentietojärjestelmään toteutettiin iPost-toimituskanava, jonka avulla laaditut virkatodistukset ja lasku välittyvät vastaanottajalle joko Suomi.fi palveluun tai Postin automaattisen kuorituksen ja jakelun kautta. Käyttäjämäärää ei kuitenkaan saatu nostettua tavoiteltuun hankkeen aikana kohdattujen teknisten haasteiden vuoksi.

Osasto on keskeisenä toteuttajana Hiilineutraali kirkko 2030 -kärkihankkeessa, jonka toiminnasta kertomusvuonna kerrotaan toisaalla. Aikaisempina vuosina aktiivisesti seurattu Digi- ja väestötietoviraston (DVV) Kuoleman ekosysteemi -hanke päättyi. Työ

jatkaa Edesmenneen omaisen asioiden vaivaton hoito -hankkeessa, jonka esikeskusteluja on käyty kesästä 2023 alkaen. Perunkirjoitukseen tarvittavien virkatodistusten laadintaperiaatteisiin suunnitellaan merkittäviä uudistuksia, joilla on lähivuosina vaikutuksensa myös kirkon viranomaistoimintaan.

Jokaisen osastomme työntekijän koulutustarpeet on arvioitu kehityskeskusteluissa. Soveltuvan lisäkoulutuksen löytäminen on osoittautunut varsin haasteelliseksi, koska tarvittavaa erityisalan koulutusta ei välttämättä ole saatavilla. Syventävää tietoa haetaan siten myös yhteistyöverkostoissa.

Tavoitteiden toteutuminen

Painopisteet	Tavoitteet vuodelle 2023	Mittarit / tavoitteiden toteutuminen
Ovet auki ulospäin – 2 kohta Ovet auki kirkkoon ja kasvuun – 1 kohta Ovet auki uusille mahdollisuuksille – 3 ja 4 kohta Ovet auki kaikille – 3 kohta Ovet auki tulevaisuuteen – 1 kohta	1. Edistämme seurakunnan ja kirkon tehtävää tukevaa säädäntöä.	- Lainvalmistelijoille annetuissa lausunnoissa ja omassa säädösvalmistelussa on etsitty ratkaisuja, jotka tukevat kirkon ja seurakuntien tehtävää. Arvio: Toteutunut. - Kirkkolakiehdotuksen tultua hyväksytyksi laadittava kommentaari on selkeä ja hallintoa ohjaava. Arvio: Ei toteutunut.
	2. Toimimme seurakuntien kumppaneina kehittämällä yhdessä kirkon hyvää hallintoa ja hallinnollisia toimintatapoja.	- Kehitystyössä on huomioitu seurakuntien tarpeet ja he ovat olleet mukana kumppaneina löytämässä ratkaisuja. Arvio: Toteutunut
	3. Selkeytämme kirkolliskokous- ja hiippakuntavaltuustovaalien vastuita, ohjeita ja lomakkeita yhteistyössä hiippakuntien kanssa.	- Kirkolliskokouksen ja hiippakuntavaltuustojen vaaleissa vastuut ovat selkeät ja ohjeita on tarkennettu viime vaaleihin verrattuna. Lomakkeet on uusittu yhteistyössä hiippakuntien kanssa. Arvio: Toteutunut.
	4. Tuemme seurakuntien toiminnallisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestäväää hallintoa ja tiedolla johtamista.	- Seurakunnille on järjestetty yhdeksän ajankohtaiswebinaaria vuonna 2023. Arvio: Toteutunut. - Kiinteistöstrategiamalli on yhdessä hiippakuntien kanssa jalkautettu vähintään kahdessa hiippakunnassa. Arvio: Toteutunut osittain. - Kulttuuriperintökulujen kirjauskäytäntö ja seurantamalli on uudistettu (joko automatisoinnilla tai muuten yksinkertaistamalla kirjauskäytäntöä) ja asiasta on järjestetty

		vähintään yksi koulutustilaisuus. Arvio: Toteutunut. - Talousarviomalli seurakuntien taloussuunnittelun tueksi on tehty ja asiasta on järjestetty vähintään yksi koulutustilaisuus. Arvio: Toteutunut.
	5. Virkatodistustilausprosessi on kokonaisuudessaan digitalisoitu.	- Virkatodistustilausprosessi on kokonaisuudessaan digitalisoitu siten, että virkatodistuksen tilauksen, laatimisen ja laskutuksen lisäksi myös virkatodistusten toimitus on mahdollista tehdä sähköisesti. Arvio: Toteutunut. - Asetettu tavoite katsotaan saavutetuksi, kun sähköiset toimituskanaavat (iPost, Suomi.fi -viestit) on toteutettu ja puolet aluekeskusrekistereistä (7) on ottanut sähköisen toimitustavan käyttöön. Arvio: Toteutunut osittain.

Vaikuttavuuden arviointi / tavoitteiden toteutuminen

Hallintoa ohjaavat ja tukevat säädökset sekä säädösten soveltamisen ohjeistus auttavat toteuttamaan hyvää hallinnollista toimintatapaa, mikä vähentää hallinnollisen päätöksenteon epävarmuuksia ja lisää johdonmukaisuutta. Toteutettava hyvä hallinto lisää seurakunnan jäsenten sekä yhteiskunnan toimijoiden luottamusta kirkon ja seurakunnan toimintaan. **Arvio: Toteutunut**

Osaston palvelut vastaavat yhä paremmin seurakuntien tarpeita. **Arvio: Toteutunut osittain.**

Tavoitteen toteutuminen vaikuttaa luottamushenkilöihin ja vaalien järjestämisestä vastuussa oleviin Kirkkohallituksessa ja hiippakunnissa siten, että vaalien toimittamisen käytännöt ovat yhdenmukaisemmat, ohjeet ovat selkeät ja lomakkeet on helppo täyttää. Vaikuttavuutta voidaan mitata saadun myönteisen palautteen avulla. **Arvio: Toteutunut.**

Seurakunnissa toteutuu entistä paremmin hyvä hallinto ja tiedolla johtaminen. Seurakuntien tietoisuus kiinteistöjen merkityksestä talouteen, toimintaan ja ympäristöön lisääntyy ja tiedot kulttuuriperintökuluista vastaavat aiempaa paremmin todellisuutta. Kiinteistöjen strateginen luokittelu ja muun muassa tietoisuus korjausvastuun määrästä auttaa seurakuntia tekemään strategisia valintoja kiinteistöjen suhteen, mikä parantaa seurakuntien taloudellista tilannetta. Seurakuntien mahdollisuus toimia itsenäisinä seurakuntina paranee, jos tarpeettomat kulut tunnistetaan ja niistä voidaan karsia. Silloin seurakuntien määrärahoja voidaan käyttää enemmän toimintaan. Talousarviomalli keventää talouspäällikön työkuormaa etenkin pienessä seurakunnassa. Yhtenäinen rakenne lisää erityisesti samankokoisten seurakuntien vertailtavuutta. **Arvio: Toteutunut osittain.**

Digitalisoitu prosessi tuottaa kustannussäästöjä tulostamisen ja postituksen osalta sekä säästää työaikaa. Yhteiskunnallisena vaikutuksena on perunkirjoitusprosessin nopeutuminen. **Arvio: Toteutunut osittain.**

Osaamisen kehittäminen / Tavoitteiden toteutuminen

Osaston osaamista tulee pääosin kehittää ammatitaidon ylläpitämisellä ja osaamisen syventämisellä. Virkatodistustilausprosessin kokonaisvaltaisen digitalisoinnin toteuttaminen edellyttää sähköisten toimitustapojen toteuttamiseen liittyvän osaamisen kasvattamista. **Arvio: Toteutunut osittain.**

Kärkihankkeen Hiilineutraali kirkko 2030 toteuttaminen edellyttää rakennustekniikkaan ja energiatehokkuuteen liittyvää osaamista, jota osastolla ei tällä hetkellä ole. Hankkeen toteuttaminen edellyttää myös viestinnän osaamista. **Arvio: Toteutunut osittain.**

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Osaston tilinpäätös on jonkin verran ylijäämäinen. Tähän ovat vaikuttaneet muun muassa säästöt henkilöstövaihdosten yhteydessä sekä tietoisesti vähennetyt asiantuntija- ja palveluiden ostot.

Seurakuntarekisterit-yksikön toiminta rahoitetaan valtion rahoituksesta osoitetulla määrärahalla. Määrärahaa jäi yli 100 000 euroa käyttämättä. Ylijäämästä 96 % muodostuu henkilöstökulujen ja ict-palveluiden hankintojen arvioitua pienemmästä toteamasta. Yksikön työntekijöissä on ollut 0,75 htv suuruinen vaje ja sen vuoksi Kirjuriin liittyvien palveluiden kehittäminen on ollut hitaampaa ja laskutus suunniteltua pienempää.

Kirkon kulttuuriperinnön neuvottelukunnan ekskursio Malmin hautausmaalle. Kuvassa vasemmalta oikealle: ylipuutarhuri Paula Niemelä (Helsingin srky), erikoisasiantuntija Laura Tuominen (Museovirasto), tutkijakonservaattori Henni Reijonen (Museovirasto), intendentti Elina Ovaska (Turun ja Kaarinan srky), a-kanttori Osmo Honkanen (Tampereen tuomiokirkkosrk), arkkitehti Pekka Saatsi (Saatsi arkkitehdit Oy), yliarkkitehti Edla Mäkelä (Kirkkohallitus), arkkitehti Ulla Rahola (Arkkitehtitoimisto Rahola Ulla),

kirkkoherra Laura Laitinen (Petäjäveden srk), kulttuuriperintöasiantuntija Saana Tam-
misto (Kirkkohallitus). Kuva: maankäyttöpäällikkö Harri Palo.

Talousarvion 2023 toteumavertailu

Hallinto-osasto yhteensä	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	207					
Muut toimintatuotot	207					
Toimintakulut	-1 477 739	-1 271 847		-1 224 917	-46 930	-96,3
Henkilöstökulut	-1 285 564	-1 094 587		-1 135 607	41 020	-103,7
Palkat ja palkkiot	-990 214	-842 221		-871 369	29 148	-103,5
Henkilösivukulut	-296 556	-252 366		-264 435	12 069	-104,8
Henkilöstökulujen oikaisuerät	1 206			197	-197	0,0
Palvelujen ostot	-189 051	-166 020		-82 664	-83 356	-49,8
Palvelun ostot - sisäiset	-600			-1 492	1 492	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-1 642	-10 300		-4 554	-5 746	-44,2
Annetut avustukset	-400					
Muut toimintakulut	-481	-940		-600	-340	-63,8
TOIMINTAKATE	-1 477 532	-1 271 847		-1 224 917	-46 930	-96,3

Yleishallinto	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	3					
Muut toimintatuotot	3					
Toimintakulut	-618 531	-468 128		-423 022	-45 106	-90,4
Henkilöstökulut	-537 952	-437 388		-402 299	-35 089	-92,0
Palkat ja palkkiot	-413 829	-336 452		-308 292	-28 160	-91,6
Henkilösivukulut	-124 622	-100 936		-94 204	-6 732	-93,3
Henkilöstökulujen oikaisuerät	498			197	-197	0,0
Palvelujen ostot	-79 770	-25 400		-18 563	-6 837	-73,1
Palvelun ostot - sisäiset				-490	490	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-785	-5 300		-1 650	-3 650	-31,1
Muut toimintakulut	-24	-40		-20	-20	-50,0
TOIMINTAKATE	-618 528	-468 128		-423 022	-45 106	-90,4

Seurakuntien hallinto ja talous	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	3					
Muut toimintatuotot	3					
Toimintakulut	-621 226	-595 362		-614 795	19 433	-103,3
Henkilöstökulut	-549 843	-512 282		-576 133	63 851	-112,5
Palkat ja palkkiot	-424 038	-394 294		-442 518	48 224	-112,2
Henkilösivukulut	-126 512	-117 988		-133 615	15 627	-113,2

KIRKKOHALLITUS[†]

Henkilöstökulujen oikaisuerät	708				
Palvelujen ostot	-69 790	-80 500		-36 418	-44 082 -45,2
Palvelun ostot - sisäiset	-600				
Aineet ja tarvikkeet	-576	-1 700		-1 684	-16 -99,0
Muut toimintakulut	-417	-880		-560	-320 -63,6
TOIMINTAKATE	-621 223	-595 362		-614 795	19 433 -103,3

Yhteiset	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	200					
Muut toimintatuotot	200					
Toimintakulut	-237 981	-208 357		-187 100	-21 257	-89,8
Henkilöstökulut	-197 769	-144 917		-157 174	12 257	-108,5
Palkat ja palkkiot	-152 347	-111 475		-120 559	9 084	-108,1
Henkilösivukulut	-45 422	-33 442		-36 615	3 173	-109,5
Palvelujen ostot	-39 491	-60 120		-27 683	-32 437	-46,0
Palvelun ostot - sisäiset				-1 002	1 002	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-281	-3 300		-1 220	-2 080	-37,0
Annetut avustukset	-400					
Muut toimintakulut	-40	-20		-20	0	-100,0
TOIMINTAKATE	-237 781	-208 357		-187 100	-21 257	-89,8

1.9.5.3 Työmarkkinaosasto

Johdanto

Kirkon työmarkkinaosasto huolehtii kirkon palveluksessa olevien palvelussuhdetta koskevasta säädösvalmistelusta ja mallisääntöjen laatimisesta, kirkon henkilöstöpolitiikasta, kirkon työnantajaviestinnästä ja kirkon henkilöstön osaamisen kehittämisestä henkilöstöpolitiikan alalla ja muilta osin yhteistyössä toiminnallisen osaston kanssa. Lisäksi työmarkkinaosasto hoitaa kirkon työmarkkinalaitokselle kuuluvat tehtävät.

Kirkon työmarkkinalaitos toimii evankelis-luterilaisen kirkon sekä seurakuntien ja seurakuntayhtymien edunvalvojana ja vaikuttajana työmarkkina-asioissa. Kirkon työmarkkinalaitos on yksi Suomen työmarkkinoiden keskusorganisaatioista (ns. työmarkkinakeskusjärjestö). Se neuvottelee ja sopii keskusjärjestö- ja liittotason sopimukset mm. työntekijöiden ja viranhaltijoiden palvelussuhteen ehtoista sekä valvoo kirkon työntekijöiden etuja työoikeuden ja työelämän kehittämissasioissa.

Osastolla työskenteli vuonna 2023 noin 5,5 henkilöä, koska yksi jäi työvapaalle tuomioistuinharjoittelun vuoksi toukokuun alusta 2023.

Henkilötyövuosien määrä vuosina 2021–2023

2021: 7,4; 2022: 6,2; 2023: 5,3

Keskeiset tapahtumat vuonna 2023

Vuosi 2023 alkoi neuvotellen, koska vuoden 2022 puolella ei saatu sopimusta aikaan vuoden 2023 palkantarkistuksista ja sen vuoksi kirkon henkilöstöjärjestöt irtisanoivat sopimukset ja täysi neuvottelukierros käynnistyi. Maaliskuun alussa 2023 solmittiin uusi kaksivuotinen KirVESTES kuitenkin siten, että vuoden 2024 palkantarkistukset päätettiin sopia vasta vuoden 2023 marraskuun loppuun mennessä. Näin ollen vuonna 2023 neuvoteltiin kahdesti.

Kirkon työmarkkinalaitosta työllistivät vuoden mittaan muutamat työaikalain soveltamisalan tulkintaan liittyneet erimielisyystapaukset, jotka koskivat työajattomuuden edellytyksenä olevan ns. työaika-autonomian sisältöä. Niissä seurakunnille annettiin neuvontaa ja yhdessä hallinto-oikeuteen tehdyssä valituksessa Kirkon työmarkkinalaitos toimii seurakunnan asiamiehenä.

Eduskuntavaalien tulos johti pääministeri Orpon johtaman hallituksen syntyyn. Hallitusohjelman tavoitteet työelämälainsäädännön muutoksiksi arvioitiin Kirkon työmarkkinalaitoksessa työläiksi ja haastaviksi toteuttaa. Kolmikantavalmisteluun osallistuttiin heti, kun työryhmiä ryhdyttiin nimeämään kesällä ja alkusyksyllä 2023. Suuri osa lainsäädäntöhankkeista on tätä kirjoitettaessa vielä valmistelussa ja osaa ei ole vielä ehditty edes aloittaa.

Kirkon työmarkkinalaitos osallistui myös hallitusohjelman mukaiseen uuden samapalkkaohjelman valmistelutyöhön, joka on edelleen kesken.

Kirkkolaki ja sen yhteydessä säädetyt lait evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta sekä laki evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta tulivat voimaan 1.7.2023.

TYÖ2030 on STM:n johtama työn ja työhyvinvoinnin kehittämisohjelma, joka tähtää toimintatapojen uudistamiseen ja teknologian tehokkaaseen hyödyntämiseen työpaikoilla sekä työelämäinnovaatioiden luomiseen. Ohjelma suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä työmarkkinakeskusjärjestöjen kanssa. Tavoitteena on pitkäjänteinen työn tuottavuuden ja työhyvinvoinnin samanaikainen parantaminen. Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa ei enää myönnetty ohjelmalle lisärahoitusta, mutta sille annettiin lupa käyttää loppuun edelliseltä toimintakaudelta käyttämättä jäänyt rahoitus. Kirkon

työmarkkinalaitos osallistui ohjelmaan ja jakoi sieltä saatua tietoa ja oppia hyvistä työelämän käytänteistä kirkon kentälle.

Kirkkohallituksen virastokollegio asetti 12.8.2021 työryhmän evankelis-luterilaisen kirkon yhteistoimintalain säätämistarpeen kartoittamiseksi sekä tarvittaessa lain valmistelun. Työryhmän työskentelyyn osallistuivat kaikki kirkon pääsopijaosapuolet. Työryhmä päätyi 15.12.2022 kokouksessaan ehdottamaan yhteistoimintalakia evankelis-luterilaiselle kirkolle. Lailla korvattaisiin voimassa olevat Kirkon virka- ja työehtosopimukset Kirkon yhteistoiminnasta sekä Kirkon henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittämissopimus. Ehdotettu laki vastaisi pitkälti yksityisen sektorin yhteistoimintalakia. Ehdotettua lakia sovellettaisiin työnantajina toimiviin kirkon viranomaisiin, joiden palveluksessa työskentelee säännöllisesti yhteensä vähintään 20 viranhaltijaa ja työntekijää. Kirkon työmarkkinalaitos kannatti ehdotetun lain säätämistä evankelis-luterilaiselle kirkolle esityksessä olevassa muodossa. Esityksellä yhdenmukaistettaisiin evankelis-luterilaisen kirkon yhteistoimintaa koskeva säädöspohja ja tarkoituksenmukaisin osin menettelyt muun julkisen sektorin ja myös yksityisen sektorin kanssa. Kirkolliskokous hyväksyi esityksen kokonaisuudessaan marraskuussa 2023.

Kirkon työmarkkinalaitos teki yhteistyötä Kevan kanssa. KiT osallistui Kevan julkisen alan työhyvinvointi vuonna 2022 -tutkimuksen valmisteluun ja se julkaistiin alkuvuonna 2023. Tutkimus antaa kattavan kuvan julkisen sektorin työhyvinvoinnista toimialaoittain. Tutkimuksen mukaan kirkossa työskentelevät kokevat voivansa vaikuttaa työhön liittyviin asioihin (73 %), kokevat työn iloa ja innostusta työssä (80 %), pitävät työtään tärkeänä ja merkityksellisenä (91 %) ja kokevat henkisen työkykynsä hyväksi (80 %). Toki kehitettäviäkin alueita on. Tutkimus antaa laajasti tietoa kirkon alan työntekijöiden kokemasta fyysisen ja henkisen työkykynsä sekä työyhteisön ja esihenkilötoiminnan tilasta. Ja siitä saa vertailutietoa muihin julkisen sektorin toimijoihin. Kevan kanssa jatkettiin työtä Avaintiedot-palvelun tarjoamiseksi seurakunnille. Työkyvyttömyyden kokonaiskustannuksia koskevan tiedon lisäksi palvelu sisältää maksuttomia kyselyitä mm. henkilöstön ja esihenkilöiden työhyvinvoinnista sekä työnantaja-kohtaisia eläketilastoja.

Kirkon työmarkkinalaitos kuuluu Työturvallisuuskeskuksen kuntien ja hyvinvointialueiden toimialaryhmään (nk. kuntaryhmä), joka on kuntien, hyvinvointialueiden ja kirkon alan toimijoiden yhteistyöelin. Ryhmä keskittyy asioihin, jotka koskettavat kunta-alan, hyvinvointialueiden ja kirkon alan työturvallisuutta. Tammikuussa 2023 julkaistiin Työturvallisuuskeskuksen ja järjestöedustajien kanssa yhdessä valmisteltu opas luottamushenkilöiden hyvästä käytöksestä ja epäasialliseen käytökseen puuttumisesta.

Seurakuntien työnantajaroolin osaamista vahvistettiin neuvonnalla, ohjeilla, koulutuksilla ja erilaisissa tapaamisissa.

Tavoitteiden toteutuminen

Vuonna 2023 osasto neuvotteli kahteen eri otteeseen Kirkon työ- ja virkaehtosopimuksesta ja tämä aiheutti jonkun verran muutoksia keväällä 2022 laaditun vuoden 2023 suunnitelman ja tavoitteiden toteutumiseen. Yleinen työmarkkinatilanne johti siihen, ettei vuonna 2022 neuvoteltu sopimus saanut enää ”jatkovuotta” vuodelle 2023. Ja tämän vuoksi neuvoteltiin uusi sopimus vuosille 2023–2025 kahdessa osassa. Jälkimmäisellä kierroksella keskityttiin nk. palkkakilpailukykyhaasteeseen.

Viidestä toimintasuunnitelmaan asetetusta tavoitteesta kolme toteutui. Työelämälainsäädännön kolmikantaiseen valmisteluun päästiin osallistumaan myös pääministeri Orpon hallituksen aloitettua työnsä. Webinaareja järjestettiin huomattavasti enemmän kuin suunniteltiin, mutta tämä johtui osin sopimusmuutosten määrästä. Koulutuksista saatu palaute säilyi kiitettävällä tasolla. Ajankohtaiskysely päätettiin jättää toteuttamatta, osin aikapulan vuoksi ja osin sen vuoksi, että uutta kysyttävää olisi vasta vuoden 2024 toteutettavien palkantarkistusten myötä. Kirkon palkka-aineistoa ei ehditty käymään läpi sukupuolen vaikutuksen osalta (suvaus), koska laskenta ja tiedonlouhinta keskittyi kokonaisuutena palkkakilpailukykyratkaisuun. Osaltaan ratkaisun toivotaan auttavan myös palkkauksen tasa-arvon toteutumisessa.

Henkilöstövajeen vuoksi vuonna 2023 jäätiin jossain määrin suunnitelmista myös työelämän kehittämiseen liittyvien asioiden osalta.

Painopisteet	Tavoitteet vuodelle 2023	Mittarit / tavoitteiden toteutuminen
TMO on merkityksellinen ja luotettava toimija.	Olemme mukana kaikissa oleellisissa kolmikantaisissa työryhmissä, jotka valmistelevat työelämän lainsäädäntöä. Kehitämme edelleen yhteistyötä muiden työnantajaorganisaatioiden kanssa.	Missä kolmikantaryhmissä ollaan mukana, jotka maan hallitus mahdollisesti perustaa. Arvio: Toteutui.
Tuemme seurakuntien työtä tutkitun tiedon ja saamamme palautteen pohjalta.	2. Seuraamme ja analysoimme henkilöstöön liittyviä tunnuslukuja ja toteutamme vuosittain ajankohtaiskyselyn työnantajille.	Ajankohtaiskysely on toteutettu ja sen tuloksista on viestitty kattavasti. Arvio: Ei toteutunut.
Edistämme yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista kirkossa.	3. Osallistumme aktiivisesti eri työryhmien työhön, jotka edistävät tasa-arvon toteutumista kirkossa ja	Kirkon palkka-aineisto on suvattu (sukupuolten vaikutusten arviointi). Arvio: Ei toteutunut.
Hoidamme kumppanuuksia tavoitteellisesti yhteistä etua etsien.		

Kehitämme henkilöstön digivalmiuksia ja edistämme digitaalisuutta.	yleisemmin yhteiskunnassa. Ohjeitamme/muistutamme lainsäädännöstä.	
Korostamme työssämme toivon näkökulmaa ja luottamusta tulevaisuuteen.	4.Lisäämme ilmaisten tietoisuuswebinaarien määrää.	Webinaareja järjestetään min 4 x ja osallistujia on yhteensä yli 150. Arvio: Toteutui
	5.Järjestämme KirVESTES- ja muita koulutuksia.	Keräämme palautteen koulutuksista, jonka pitää olla kiitettävällä tasolla. Arvio: Toteutui.

Vaikuttavuuden arviointi / tavoitteiden toteutuminen

Parhaimmillaan saavutetaan tavoite hyvinvoivista työyhteisöistä, joissa työtä tehdään innostuneesti ja sitoutuneesti. Seurakunnat seuraavat itsenäisesti työhyvinvointikyselyin tätä kehitystä. Ja KEVA tekee kahden vuoden välein koko julkisen sektorin kartoittavaa tyhy-kyselyä. Hyvä mittari on myös, kun työrauha säilyy ja ristiriitoja on mahdollisimman vähän. **Arvio: Toteutui.**

Osaamisen kehittäminen / tavoitteiden toteutuminen

Tarvitaan kyvykkyyttä oppia uutta ja näkemyksellisyyttä uusien sisältöjen vaikutuksista. **Arvio: Toteutui.**

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Työmarkkinaosasto pysyi hyvin talousarvion kehyksessä, koska palkkamenot vähenivät hetkellisesti. Myös tuloja kertyi budjetoitua enemmän. Henkilöstömenot nielivät yli 90 prosenttia osaston menoista.

Talousarvion 2023 toteumavertailu

Työmarkkinaosasto	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	63 857	20 000		44 755	-24 755	-223,8
Myyntituotot	17 347					
Maksutuotot	32 592	16 000		29 821	-13 821	-186,4
Muut toimintatuotot	13 468	4 000		14 554	-10 554	-363,8
Sisäiset tuotot	450			380	-380	0,0
Toimintakulut	-624 049	-635 000		-599 987	-35 013	-94,5
Henkilöstökulut	-556 616	-582 023		-560 233	-21 790	-96,3
Palkat ja palkkiot	-429 702	-447 846		-432 409	-15 437	-96,6
Henkilösivukulut	-129 557	-134 177		-127 976	-6 201	-95,4
Henkilöstökulujen oikaisuerät	2 642	0		153	-153	0,0

KIRKKOHALLITUS⁺

Palvelujen ostot	-66 141	-50 400	-38 675	-11 725	-76,7
Aineet ja tarvikkeet	-1 208	-2 537	-1 020	-1 517	-40,2
Muut toimintakulut	-83	-40	-60	20	-150,0
TOIMINTAKATE	-560 192	-615 000	-555 232	-59 768	-90,3

1.9.5.4 Talousosasto

Johdanto

Talousosaston tehtäviin kuuluvat:

- Kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston toiminta ja lainsäädäntö;
- sijoitustoiminta;
- hankinta- ja kiinteistötoimi;
- Kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston talousarvio, taloussuunnittelu, tilinpäätös ja seurakuntien avustustoiminta sekä Kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston toimialaan kuuluvat muut asiat; sekä
- tietohallinto.

Talousosastolla on viisi yksikköä: kiinteistöyksikkö, osastonjohtajan yksikkö, sijoitusyksikkö, talousyksikkö ja tietohallintoyksikkö.

Kiinteistöyksikkö vastaa Kirkon keskusrahaston omistamien kiinteistöjen yllä- ja kunnossapidosta sekä peruskorjauksista ja asuinhuoneistojen kunnossapidosta. Kirkon keskusrahaston omistamia kiinteistöjä on 12 kpl ja asuinhuoneistoja 45 kpl. Lisäksi kiinteistöyksikkö vastaa Kirkon talon (Eteläranta 8) sisäisistä tukipalveluista (mm. aulapalvelut).

Osastonjohtajan yksikkö tarjoaa sekä controllerin asiantuntemusta Kirkon keskusrahaston osastoille ja yksiköille että valmistelee ja toteuttaa Kirkon keskusrahaston kiinteistöstrategiaa, ympäristöohjelmaa sekä muita yhteisiä hankkeita. Kirkkohallituksen ympäristövastaava toimii osastonjohtajan yksikössä.

Sijoitusyksikkö hoitaa Kirkon keskusrahaston ja Kirkon eläkerahaston sijoitustoimintaa. Sijoitusyksikön henkilöstö on Kirkon eläkerahaston palveluksessa. Sijoitustoiminnassa on panostettu erityisesti vastuullisen sijoittamisen menettelyihin ja vastuullisessa sijoittamisessa ollaan edelläkävijöitä Suomessa. Kirkon eläkerahastolla on oma

tilinpäätös ja toimintakertomus, jossa on esitetty myös eläkerahaston henkilöstö- ja toimintamenot.

Talouksyksikkö vastaa Kirkon keskusrahaston ja Kirkon eläkerahaston taloushallinnosta (tilikauden aikainen kirjanpito, osto- ja myyntilaskut, matkalaskut, maksuliikenne ja maksuvalmius). Tilinpäätösten ja talousarvioiden valmistelun ohella talouksyksiköllä on vastuu palkkioiden maksatuksesta ja palkkioihin liittyvistä ennakonperintä- ja eläkevaikutusasioista. Talouksyksikkö neuvoo ja konsultoi muita Kirkkohallituksen osastoja ja yksiköitä sekä hiippakuntien tuomiokapituleita talousasioissa.

Tietohallintoyksikkö ylläpitää ja kehittää kirkon yhteisiä ICT-peruspalveluita sekä vastaa keskushallinnon tietotekniikasta. Tämän lisäksi tietohallintoyksikkö vastaa ICT-projektitoiminnasta ja hankinnoista. Osana tietohallintoyksikköä toimii Kirkon keskusrahaston IT-alue, joka tarjoaa perustietotekniikan ja siihen liittyvät palvelut Kirkon keskusrahastolle sekä sopimusperusteisesti 25 seurakuntataloudelle.

Virastokollegio on asettanut Kirkkohallituksen tietosuojatyöryhmän ja nimittänyt talousosaston juristin Kirkon keskusrahaston tietosuojavastaavaksi. Tietosuojavastaava toimii Kirkkohallituksen, tuomiokapitulien ja keskusrahaston IT-alueen tietosuojavastaavana sekä tukee kirkon muiden tietosuojavastaavien välistä yhteistyötä.

Talousosaston henkilötyövuosien määrä vuosina 2021–2023 (ilman Kirkon eläkerahastoa (5 htv)):

Henkilötyövuosien määrä vuosina 2021–2023

2021: 34,9; 2022: 35,0; 2023: 33,9

Keskeiset tapahtumat vuonna 2023 ja tavoitteiden toteutuminen

Oulun tuomiokapitulin kiinteistön julkisivusaneeraus sekä Porvoon tuomiokapitulin kiinteistön lämmitysjärjestelmän muutos öljylämmityksestä ilmavesilämpöpumppuun toteutettiin vuoden aikana. Kiinteistöyksikössä aloitti uusi kiinteistöpäällikkö toukuussa.

Vuoden 2023 aikana päivitettiin Kirkon keskusrahaston taloussääntö. Kirkkohallituksen täysistunnolle raportointiin talouden toteutumista kolmannesvuosittain sekä toiminnan ja talouden toteutumasta puolivuositiedotuksessa.

Kirkon eläkerahasto (sijoitusyksikkö) on tarjonnut seurakunnille sijoitustoiminnan tukea. Sijoitusyksikköön rekrytoitiin keväällä 2023 uusi vastuullisen sijoittamisen päällikkö sekä osakesalkunhoitaja.

Valmisteltiin päätökset Kirkon keskusrahaston verotulojen täydennysavustuksen sekä harkinnanvaraisten avustusten jakamisesta. Laadittiin talousarvion muutos, jossa lisättiin määrärahoja muun muassa Kipa 2 -hankkeeseen ja valtionrahoituksen rakensavustuksiin. Kirkolliskokoukselle laadittiin selvitys valtion rahoituksen jakoperusteiden muutoksesta. Selvitystä jatketaan vuoden 2024 puolella.

Järjestettiin toisen kerran yhteisneuvottelu talousasioista kirkolliskokouksen talousvaliokunnan ja kirkkohallituksen täysistunnon kanssa. Pidettiin talousarvioneuvottelut Kirkkohallituksen osastojen ja eräiden tuomiokapitulien kanssa.

Vuonna 2023 saatiin valmiiksi KIRKKO-verkkohanke. Hankkeessa purettiin KIRKKO-verkon ydin ja rakennettiin tarvittavat yhteysratkaisut valtakunnallisille palveluille. Hanke onnistui tavoitteiden mukaisesti. Uusi tietohallintojohtaja aloitti elokuun alussa ja digitalisaatiostrategian laatiminen aloitettiin vuoden lopussa.

Tavoitteiden toteutuminen vuonna 2023

Painopisteet	Tavoitteet vuodelle 2023	Mittarit / tavoitteiden toteutuminen
Pidämme Kirkon keskusrahaston talouden tasapainossa ja turvaamme tulevaisuuden toimintaedellytykset.	Päivitämme suunnitelmakautta pidemmän aikavälin talousennusteen ja vaihtoehtoiset talousskenaariot Kirkon keskusrahastolle (vuoteen 2030 asti)	Talousennuste ja skenaariot päivitetty. Arvio: Osittain toteutunut Skenaarioiden mukaiset toimenpidesuunnitelmat laadittu. Arvio: Osittain toteutunut.
Selkeytämme vastuunjakoa ja kehitämme yhteistyötä Kirkkohallituksen, tuomiokapitulien, seurakuntien ja järjestöjen kesken	ICT-yhteistyötä kehitetään koko kirkon laajuisesti v. 2022 perusteissa Tietohallinnon johtoryhmässä ja Tietoturvallisuuden johtoryhmässä. Kirkon hankintaosaamista vahvistetaan Kirkkohallituksen hankintapalveluiden kautta luomalla yhteistoiminta-verkostoja, järjestämällä koulutusta ja päivittämällä ohjeistusta sekä tuottamalla hankintoihin liittyviä raportointipalveluita. Talouspalveluita kehitetään yhteistyössä Kirkon palvelukeskuksen kanssa.	Toteutetaan palautekysely ICT-yhteistyöstä it-alueille, seurakunnille, Kirkkohallituksen osastoille ja yksiköille, tuomiokapituleille ja järjestöille. Arvio: Osittain toteutunut Toteutetut hankintakoulutukset ja niiden palaute. Uusitut ohjeistukset. Arvio: Osittain toteutunut. Uudet yhteistyöavaukset. Arvio: Osittain toteutunut.
Arvioimme ja kehitämme toimintaamme systemaattisesti	Toteutamme palveluidemme käyttäjäkyselyn vuonna 2023 mahdollisesti yhteistyössä Kirkkohallituksen muiden osastojen kanssa.	Palvelujen käyttäjäkyselyn toteutus ja tulokset. Arvio: Ei ole toteutunut.

toimintaympäristöstä kerätyn tiedon avulla.	<p>Pidämme IT-alueella jatkuvasti toteutetun asiakaspalvelun palautekyselyn tulokset hyvällä tasolla</p> <p>Seuraamme Kirkon talon kiinteistöissä lähityössä työskentelevien ja talossa vierailevien henkilöiden määrää tilojen oikean ja riittävän mitoituksen arvioimiseksi.</p>	<p>Asiakaspalvelukyselyn tulos on vähintään samalla tasolla kuin vuonna 2022. Arvio: Toteutunut.</p> <p>Lähityössä työskentelevien ja vieraiden kävijämäärien päivittäinen seuranta Kirkon talossa. Arvio: Toteutunut.</p>
Kehitämme henkilöstön digivalmiuksia ja edistämme digitalisaatiota	<p>Laaditaan yhteistyössä Kirkkohallituksen eri osastojen kanssa digitalisaation strategiset suuntaviivat ja toimenpidesuunnitelma.</p> <p>Henkilötietojen oikeaoppinen käsittely on luonteva osa kaikkea kirkon toimintaa. Ylläpidetään kattavaa tietosuojasivustoa, ohjeita ja malleja sekä koulutusta, jotka tukevat kirkon yleistä tietosuojatyötä. Verkotoidutaan yhteiskunnan muiden tietosuojatoimijoiden kanssa. Tietoturvan, yhteistyön kehittäminen ja käynnissä olevien projektien loppuun saattaminen</p> <p>Yhteistyötapahtumat ja niihin osallistuminen</p>	<p>Kirkkohallituksen digistrategian laadinta vuoden 2023 aikana yhdessä muiden Kirkkohallituksen osastojen kanssa. Arvio: Ei toteutunut.</p> <p>Toteutetut tietosuojaa koskevat koulutukset. Arvio: Osittain toteutunut.</p>
Noudatamme omassa toiminnassamme kestävä kehityksen periaatteita	Ympäristövaikutusten arviointi osana Kirkkohallituksen ympäristöohjelmaa.	Toimintaa ja sen edistymistä kuvataan Kirkkohallituksen ympäristöohjelman raportoinnin yhteydessä. Esimerkkinä seurattavista mittareista ovat lentomatkojen ja toimistokiinteistön hiilijalanjäljen seuranta. Arvio: Osittain toteutunut.

Vaikuttavuuden arviointi

Talouden tasapainon varmistaminen turvaa Kirkkohallituksen pitkän aikavälin toiminnan suunnittelun ennakkoidusti. **Arvio: Osittain toteutunut.**

ICT:tä ja digitalisaatiota koskevien strategisten linjausten laatiminen auttaa kehittämään seurakuntien digitaalisia palveluita ja hyödyntämään digitaalisia alustoja ja palveluita seurakuntatyössä ihmisten kohtaamisen kehittämiseksi. **Arvio: Osittain toteutunut.**

Palvelujen laadun kehittäminen edellyttää palvelujen käyttäjiltä systemaattisesti kerättyä palautetta. **Arvio: Osittain toteutunut.**

Kirkon talon tilojen kävijämäärien seuranta auttaa tilatarpeen mitoituksessa. Jos tiloista voidaan luopua, niin siitä seuraa myös säästöä. Vapautunut tila voidaan vuokrata. **Arvio: Osittain toteutunut**

Osaamisen kehittäminen / tavoitteiden toteutuminen

Asiakaspalvelukoulutus asiakaspalvelun laadun ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. **Arvio: Toteutunut työhyvinvointipäivien yhteydessä syksyllä 2023.**

Syksyllä 2023 laadittiin osana vuoden 2024 talousarviota ja vuosien 2024–26 toiminta- ja taloussuunnitelmaa jäsenennuste vuoteen 2040 asti sekä talousennuste vuoteen 2030 asti. Erilaisia vaihtoehtoisia skenaarioita ei laadittu, koska vuodenvaihteessa 2023/2024 käynnistyi Kirkon keskusrahaston toiminnan ja talouden kehittämis- ja sopeuttamisselvitys. Selvityksen pohjalta on tarkoitus laatia skenaariot vuoden 2024 aikana.

Koko kirkon tasolla ICT-yhteistyötä on kehitetty aktiivisesti tietohallintoa koskevissa johto- ja työryhmissä mm. tietohallinnon johtoryhmässä. Tarkoituksena oli toteuttaa palautekysely ICT-yhteistyöstä it-alueille, seurakunnille, Kirkkohallituksen osastoille ja yksiköille, tuomiokapituleille ja järjestöille. Tämä ei toteutunut, vaan palautekysely toteutetaan seurakunnille Kirkkohallituksen kaikkia osastoja koskevan palautekyselyn yhteydessä vuonna 2024.

Kirkkohallituksen hankintapäällikkö sekä hankintajuristi ovat laatineet kirkon taseisia hankintojen kilpailutuksia ja hankintasopimuksia. Seurakunnille on järjestetty hankintakoulutuksia ja webinaareja. Hankintojen hiilijalanjälkiraportointia on kehitetty. Kirkon keskusrahaston kilpailuttamat hankinnat on toteutettu koko kirkon laajuisina puittejärjestelyinä, silloin kun hankinnalle on tarvetta myös seurakunnissa.

Taloussoston talousyksikköön on hankittu vuoden 2023 aikana uusi budjetointiohjelma. Erityisesti sijoitusten kirjanpito-käsittelyn koulutusta on kehitetty yhteistyössä Kirkon palvelukeskuksen kanssa.

Taloussoston palveluiden käyttäjäkyselyä ei ole toteutettu koska Kirkkohallituksen toiminnasta ja palveluista on tarkoitus toteuttaa laaja käyttäjäkysely vuoden 2024 aikana. Kirkon keskusrahaston IT-alue on toteuttanut palvelustaan jatkuvaa palautekyselyä. Palvelun palautekyselyn tulos on erittäin hyvällä ja tasolla ja vähintään samalla tasolla kuin vuonna 2022.

Eteläranta 9 kiinteistössä lähityössä olevien määrää on seurattu vuoden 2023 ajan. Lähityössä on ollut keskimäärin noin 30 henkilöä / päivä vuonna 2023. Jos ulkopuolinen vuokralainen löytyy, voidaan Eteläranta 8 kiinteistön Kirkkohallituksen 7. kerroksen tiloista luopua.

Kirkkohallituksen digistrategian laadinta on laajentunut koko kirkon digistrategian laajentamiseksi ja se laaditaan vuoden 2024 aikana. Tietoturvan ja tietosuojaan riittävyyden kartoittamiseksi on Kirkkohallituksessa toteutettu datariskikannaus 2023 syksyllä. Tietohallintoyksikkö on valmistellut syksyn 2023 aikana tietosuoja- ja tietoturvakoulutuksen tarpeisiin erillisen koulutusratkaisun hankintaa. Hankinta toteutetaan vuonna 2024.

Kestävän kehityksen periaatteiden noudattamista kuvataan Kirkkohallituksen ympäristöohjelman raportoinnin yhteydessä. Esimerkkinä seurattavista ympäristöön vaikuttavista tekijöistä ovat mm. Eteläranta 8:n sähkön ja veden kulutuksen seuranta sekä lentokilometrien ja päästöjen seuranta. Tavoitteet ovat pääosin toteutuneet.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Talousostaston talousarvion toteutumisprosentti oli 96,2 % ja budjetti alittui noin 180 000 eurolla. Talousyksikkö ja osastonjohtajan yksikkö käyttivät talousarviokehyyksensä lähes kokonaan. Kiinteistöyksikkö ylitti talousarvionsa. Tietohallintoyksikön säästö syntyi vuoden 2023 avoimien tehtävien täyttöaikataulusta sekä muutaman tehtävän sisäisestä kohdentumisesta Kipa 2 -hankkeelle. Lisäksi osan leasing-sopimusten optiovuosien käyttöönotosta vaikutti vuokratkustannuksia pienentäen.

Toimintatuottoja kertyi budjetoidun mukaisesti. Henkilöstökulut alittuivat noin 160 000 eurolla. Kipa 2 -hankkeessa on toiminut kaksi tietohallintoyksikön työntekijää projektipäällikköinä ja heidän palkkakulunsa on kohdistettu Kipa 2 -hankkeelle. Osa tietohallintoyksikön Kirjuri-jäsentietojärjestelmään liittyvistä kuluista on kohdistettu valtion rahoitukseen.

Keskusrahaston sijoitussalkun tuotto kehittyi suotuisasti erityisesti loppuvuonna 2023. Salkun tuotto oli 8,8 % ja tuotto oli linjassa salkun oman vertailuindeksin kanssa (indeksin tuotto oli 9,0 %). Osakkeiden paino salkussa oli vuoden lopussa 42,4 % ja osakkeiden tuotto oli 12,6 %. Korkosijoitusten paino oli vuoden lopussa 49,1 % ja korkojen tuotto oli 6,1 %. Heikoimman tuoton tekivät kiinteistösijoitukset, joiden tuotto oli -12,6 %. Salkun riski-indikaattori (volatiliteetti) oli 4,3 %. Vuoden 2023 tuotto oli selkeästi korkeampi kuin tavoitteeksi asetettu kolmen prosentin tuotto. Riskitaso oli seitsemän prosenttia tavoitetta alhaisempi. Salkusta realisoitiin 500 000 euroa vuoden 2023 aikana. Sijoitusomaisuutena seurattavan varallisuuden arvo 31.12.2023 oli 34 925 301 euroa (32 572 565 euroa vuonna 2022).

Kirkkohallituksen ympäristöohjelman väliauditoinnissa joulukuussa 2023 kiinteistö-päällikkö Niklas Turku ja asiantuntija Irene Erkkö tarkistivat, että Kirkon talon kahvi-automateissa on Reilun kaupan kahvia. Kuva: Minna Rissanen.

Talousarvion 2023 toteumavertailu

Talousosasto, yhteensä	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	1 745 796	1 736 500		1 755 813	-19 313	-101,1
Vuokratuotot	550					
Muut toimintatuotot	1 133 617	1 146 500		1 137 471	9 029	-99,2
Sisäiset tuotot	611 629	590 000		618 342	-28 342	-104,8
Toimintakulut	-6 468 791	-6 436 171		-6 278 074	-158 097	-97,5
Henkilöstökulut	-2 054 933	-2 271 157		-2 108 899	-162 258	-92,9
Palkat ja palkkiot	-1 726 177	-1 748 072		-1 742 758	-5 314	-99,7
Henkilösivukulut	-506 735	-523 085		-524 105	1 020	-100,2
Henkilöstökulujen oikaisuerät	177 979			157 964	-157 964	0,0
Palvelujen ostot	-3 801 676	-3 495 014		-3 548 183	53 169	-101,5
Palvelun ostot - sisäiset	-1 359					
Vuokratulut	-588 060	-663 000		-595 630	-67 370	-89,8
Aineet ja tarvikkeet	-20 170	-6 500		-20 756	14 256	-319,3
Annetut avustukset	-345					
Muut toimintakulut	-2 248	-500		-4 606	4 106	-921,2
TOIMINTAKATE	-4 722 995	-4 699 671		-4 522 261	-177 410	-96,2

Talousosaston johto	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	550					
Vuokratuotot	550					

KIRKKOHALLITUS⁺

Toimintakulut	-485 584	-450 662	-430 770	-19 892	-95,6
Henkilöstökulut	-466 629	-419 562	-397 291	-22 271	-94,7
Palkat ja palkkiot	-362 950	-322 707	-322 808	101	-100,0
Henkilösivukulut	-106 510	-96 855	-96 172	-683	-99,3
Henkilöstökulujen oikaisuerät	2 831		21 689	-21 689	0,0
Palvelujen ostot	-16 681	-27 600	-31 939	4 339	-115,7
Aineet ja tarvikkeet	-1 864	-3 000	-1 150	-1 850	-38,3
Muut toimintakulut	-410	-500	-390	-110	-78,0
TOIMINTAKATE	-485 034	-450 662	-430 770	-19 892	-95,6

Kiinteistöyksikkö	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintakulut	-245 720	-254 090		-298 218	44 128	-117,4
Henkilöstökulut	-218 364	-227 981		-251 814	23 833	-110,5
Palkat ja palkkiot	-170 936	-175 370		-193 588	18 218	-110,4
Henkilösivukulut	-50 492	-52 611		-58 645	6 034	-111,5
Henkilöstökulujen oikaisuerät	3 063			419	-419	0,0
Palvelujen ostot	-1 445	-1 109		-14 011	12 902	-1 263,4
Vuokrakulut	-25 870	-25 000		-26 387	1 387	-105,5
Aineet ja tarvikkeet				-4 233	4 233	0,0
Muut toimintakulut	-40			-1 773	1 773	0,0
TOIMINTAKATE	-245 720	-254 090		-298 218	44 128	-117,4

Talousyksikkö	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot				6 125	-6 125	0,0
Muut toimintatuotot				6 125	-6 125	0,0
Toimintakulut	-268 419	-278 919		-279 131	212	-100,1
Henkilöstökulut	-235 964	-244 014		-251 396	7 382	-103,0
Palkat ja palkkiot	-182 820	-187 703		-194 118	6 415	-103,4
Henkilösivukulut	-53 144	-56 311		-57 278	967	-101,7
Henkilöstökulujen oikaisuerät	0					
Palvelujen ostot	-32 120	-34 905		-27 259	-7 646	-78,1
Aineet ja tarvikkeet	-150			-607	607	0,0
Muut toimintakulut	-185			132	-132	0,0
TOIMINTAKATE	-268 419	-278 919		-273 006	-5 913	-97,9

ICT	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	1 745 246	1 736 500		1 749 688	-13 188	-100,8
Muut toimintatuotot	1 133 617	1 146 500		1 131 346	15 154	-98,7
Sisäiset tuotot	611 629	590 000		618 342	-28 342	-104,8
Toimintakulut	-5 469 068	-5 452 500		-5 269 955	-182 545	-96,7
Henkilöstökulut	-1 133 975	-1 379 600		-1 208 398	-171 202	-87,6
Palkat ja palkkiot	-1 009 471	-1 062 292		-1 032 244	-30 048	-97,2

KIRKKOHALLITUS[†]

Henkilösivukulut	-296 589	-317 308	-312 011	-5 297	-98,3
Henkilöstökulujen oikaisuerät	172 085		135 857	-135 857	0,0
Palvelujen ostot	-3 751 430	-3 431 400	-3 474 974	43 574	-101,3
Palvelun ostot - sisäiset	-1 359				
Vuokratulut	-562 190	-638 000	-569 243	-68 757	-89,2
Aineet ja tarvikkeet	-18 156	-3 500	-14 766	11 266	-421,9
Annetut avustukset	-345				
Muut toimintakulut	-1 613	0	-2 575	2 575	0,0
TOIMINTAKATE	-3 723 822	-3 716 000	-3 520 266	-195 734	-94,7

1.9.5.5 Toiminnallinen osasto

Johdanto

Toiminnallinen osasto edistää uskon, toivon ja rakkauden toteutumista kirkossa ja muualla yhteiskunnassa hoitamalla kirkon yhteistä toimintaa. Osasto toteuttaa tehtävänsä yhteistyössä seurakuntien, tuomiokapitulien ja muiden toimijoiden kanssa. Osasto koordinoi ja edistää kirkon työtä, vaikuttaa yhteiskunnassa ja kirkossa sekä edistää asiantuntija-alueisiinsa liittyvää verkostoitumista ja yhteistyötä.

Kirkon yhteisen toiminnan kehittäminen muodostuu yhteisten tehtävien hoitamisesta ja kirkon työn edistämisestä sekä sisällöllisesti että menetelmällisesti. Toiminnan edistämisen keskeisiä sisältöalueita ovat: diakonia, sielunhoito, jumalanpalveluselämä, kasvatus ja kirkon yhteiskuntavastuu.

Toiminnallinen osasto tukee ja edistää kirkon ja seurakuntien erityistehtävien työtä sairaaloissa, vankiloissa, työpaikoilla, oppilaitoksissa, partiossa ja perheasioiden neuvottelukeskustoissa. Toiminnallinen osasto tukee kirkon työtä erityisryhmien kanssa (esim. viittomakieliset, vammaisryhmät, maahanmuuttajat ja monikulttuuriset yhteisöt, saamelaiset, romanit).

Toiminnallisen osaston henkilöstömäärä oli vuoden 2023 lopussa 33 henkilöä (31,3 htv). Henkilöstömäärä on kehittynyt seuraavasti: v. 2021 48 henkilöä / 47,25 htv ja v. 2022 33 henkilöä / 31,75 htv. Vuosien 2021 ja 2022 välinen henkilöstön määrän lasku selittyy sillä, että Kirkon koulutuskeskuksen henkilöstö siirtyi vuoden 2022 alussa uuteen Tutkimus ja koulutus erillisyyksikköön sekä tehtävien vähentämisellä osastolla. Kirkon diakoniarahastosta väheni kaksi tehtävää avustustoiminnan prosessien

kehittämisen sekä työn uudelleen järjestelyjen myötä. Osastolla vaihtui toimintavuoden aikana viisi työntekijää, joista kaksi eläköitymisen ja kolme toisen työnantajan palvelukseen siirtymisen seurauksena.

Henkilötyövuosien määrä vuosina 2021–2023

2021: 47,25; 2022: 31,7; 2023: 31,3

Keskeiset tapahtumat vuonna 2023

Toimintavuoden suunnittelussa arvioimme osaston työhön vaikuttaviksi tekijöiksi mm. tupla tai jopa triplakriisi koronan, Ukrainan sodan ja talouden epävarmojen näkymien takia. Tavoitteena oli, että toiminnallinen osasto pystyy lisäämään seurakuntien mahdollisuutta kantaa huolta kansakuntamme kriisinkestävyydestä sekä kansalaisten resilienssistä. Toimintavuosi osoitti, että arviomme osui oikeaan ja nämä tekijät vaikuttivat vahvasti toimintaamme. Lisäksi Kirkkohallituksen työhön vaikuttavina tekijöinä nähtiin koronan myötä kasvanut yksinäisyys, mielenterveysongelmat, taloudelliset haasteet ja nuorten syrjäytyminen.

Ukrainan kriisi jatkui toimintavuoden aikana ja Suomesta tuli Naton täysjäsen 4.4.2023. Ukrainalaisten pakolaisten määrä kasvoi vuoden aikana yli 60 000 henkilöön ja seurakunnat olivat mukana ukrainalaisten tukemisessa paikallisesti. Venäläisten hybrdivaikuttamisen yhtenä muotona oli turvapaikanhakijoiden rajanylitysten mahdollistaminen.

Suomessa järjestettiin toimintavuoden aikana eduskuntavaalit ja toiminnallinen osasto osallistui hallitusohjelmataavoitteiden laadintaan kansliapäällikön toimiston johdolla. Hallitusohjelmaan sisällytettiin seurakuntien työtä tukevia kirjauksia nuorten mielen-terveyteen ja verkostoyhteistyöhön liittyen. Kehitysyhteistyön määrärahojen ja hallituksen perusturvaan kohdistamat säästötoimenpiteet tulevat arvioiden mukaan vaikuttamaan heikoimmassa asemassa olevien ihmisten hyvinvointiin. Tällä arvellaan olevan vaikutusta seurakuntien toimintaan erityisesti diakonian näkökulmasta.

Kesällä maassamme keskusteltiin rasismista ja vihapuheesta. Kirkon johto reagoi tähän keskusteluun aktiivisesti ja hallituksen asettama työryhmä kuuli teemasta yli sataa eri tahoja, kirkko mukaan lukien. Kirkkohallitus antoi useita lausuntoja hallituksen lakimuutosehdotusten arveltuihin vaikutuksiin liittyen taloudellisen eriarvoisuuden kasvamiseen. Kirkkohallituksen diakonian asiantuntijat ilmaisivat huolensa yhdessä seurakuntien diakoniatyöntekijöiden kanssa taloudellisesti kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilanteesta.

Toimintavuoden alussa toteutettiin maassamme sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pe-
lastustoimen järjestämistä koskeva uudistus. Kirkkohallituksen sote-työryhmä tiivisti
yhteistyötä hiippakuntien kanssa. Toiminnallinen osasto tuotti tilannekuvaa uudistuk-
seen liittyen. Uudistuneella sote-lainsäädännöllä on ollut vaikutuksia erityisesti kirkon
perheneuvonnan ja sairaalasielunhoidon sopimuksiin. Tavoitteena on, että sopimuksiin
perustuva yhteistyö jatkuisi seurakuntien, seurakuntayhtymien ja hyvinvointialueiden
välillä. Sairaalaverkostoa koskeva supistamisedotus julkaistiin syksyllä 2024 ja tätä
valmistelua seurataan osastolla.

Koronapandemia ja maailman tilanne näkyi kouluterveyskyselyn tuloksissa. Nuorten
ahdistus- ja masennusoireet ovat lisääntyneet huomattavasti verrattuna pandemiaa
edeltävään aikaan. Kirkon kasvatustyössä yhteisöllisen työotteen rinnalla on vahvis-
tettu yksilötyön tekemistä. Konkreettisine esimerkkeinä tästä ovat mm. Pikkuhelppi-
toiminta, Walk in -toiminta, Sekaisin-chattiin kohdistuva suurempi resurssointi sekä
Yksinäisyyden torjumisen -hanke korkeakouluissa Toiminnallinen osasto on ollut to-
teuttamassa webinaareja ja koulutuksia em. teemoihin liittyen. Huolta osastolla on he-
rättänyt, että seurakuntien työtä tukevien järjestöjen resurssit seurakuntien kasvatuk-
sen tukemiseksi ovat taloudellisen tilanteen vuoksi heikentyneet.

Kirkolliskokouksen toiminnalliselle osastolle kohdistuneita tehtäväksiantoja valmistel-
tiin loppuun toimintavuoden aikana. Konfirmaation ja kodin siunaamisen kaavojen uu-
distamista koskevia virikemateriaaleja ei saatu valmiiksi. Toiminnallinen tasa-arvo ja
yhdenvertaisuussuunnitelma seurakuntien käyttöön valmistui ja se hyväksyttiin täysis-
tunnossa. Seksuaalisen häirinnän vastaisten toimien vahvistamiseen kirkossa toimitet-
tiin materiaaleja, koulutuksia ja ohjeistuksia. Evankelioinnin toimintalinjauksien teke-
mistä varten perustettiin työryhmä, jonka tekemä asiakirja saadaan valmiiksi kuluvan
vuoden aikana. Suomen evankelisluterilaisen kirkon tulevaisuusselontekoon liittyen
osasto on edistänyt nuorten ja nuorten aikuisten kuulemista järjestämällä Nuorten tu-
levaisuusseminaaria, keräämällä AuroraAI-hankkeessa nuorten tulevaisuuskuvia sekä
työstämällä Millenniaalien kirkko -hankkeen jatkotoimia. Lisäksi Kirkkohallitus on edis-
tänyt lapsivaikutusten arviointia sekä ohjannut seurakuntia liittymään valtakunnalli-
seen lapsistrategiaan.

Toiminnallisen osaston vastuulla olevat kärkihankkeet etenivät aikataulun mukaisesti.
Millenniaalien kirkko -kärkihankkeet loppui toimintavuoden lopussa ja VT2028-hanke on
edennyt hankesuunnitelman mukaisesti. Hankkeita on kuvattu tarkemmin toimintaker-
tomuksen hankeosiossa.

Toimintavuoden aikana julkaistiin yhdeksän julkaisua ja valmisteltiin kahta julkaisua
kuluvana toimintavuonna julkaistavaksi. Osastolla valmisteltiin toimintavuoden aikana

yhteensä yhdeksän lausuntoa eri ministeriöille, eduskunnalle ja opetushallitukselle. Lausunnot ovat luettavissa evl.fi-sivustoilta. Osaston henkilöstö järjesti tai oli mukana järjestämässä yhteensä noin 120 webinaaria ja 30 eri valtakunnallista tai kansainvälistä tapahtumaa tai kampanjaa. Lisäksi toiminnallinen osasto koordinoi Kirkkohallituksessa Uskonnonvapauslain 100-vuotisjuhlaan liittyviä tapahtumia ja toimintoja.

Toimintavuonna liitettiin evl.fi-sivuston uudistusprosessiin ja arvioitiin printti- ja verkkolehtien määrää sekä tehtävää. Tämän seurauksen lakkautettiin mm. Maan suola-verkkolehti ja Villi-lehti muuttuivat verkkomediaksi. Osaston vastuulla olevat verkkosivut uudistettiin ja osaston asiantuntijat osallistuivat laajasti evl.fi-sivustojen sisällölliseen tuottamiseen.

Kirkon diakoniarahastossa näkyi, että kohonneet sähkö- ja polttoainekustannukset sekä ruoan hinnan nousu heikensivät ihmisten taloudellista tilannetta. KDR:n myöntämien avustusten määrä kasvoi edellisvuodesta 23 % ja oli v. 2023 yhteensä 1 011 726 euroa. Suurimmaksi avustusten käyttökohteeksi muodostuivat asumiskulut 259 874 euroa, (v. 2022: 185 948 euroa, nousua 28 %), mutta liikkumiseen (polttoaine, kulkuvälineet) myönnetyt avustukset ovat kasvaneet edellisvuodesta. Hintojen nousu vaikuttaa eniten lapsiperheisiin, koska heillä kuluu ruokaan, asumiseen ja energiaan merkittävä osa tuloista. Yksinasuvien kotitaloudet ovat myös riskissä joutua köyhyyteen etenkin työttömyyden kohdatessa. Kauppojen lahjoittaman hävikkiruuan määrä väheni, jolloin seurakunnat pystyivät yhteistyössä muiden ruoka-aputoimijoiden kanssa jakamaan vähemmän ruoka-apua.

Tavoitteiden toteutuminen

Painopisteet	Tavoitteet vuodelle 2023	Mittarit / tavoitteiden toteutuminen
1 a, b 2 a, b 3 a, c 4 a, c 6 a, b, d	1. Olemme edistäneet kirkon kannalta keskeisten vaikuttamistavoitteiden toteutumista yhteiskunnassa	Olemme huomioineet kirkon hallitusohjelmatavoitteet toiminnassamme. Arvio: Toteutunut. <ul style="list-style-type: none"> Hallitusohjelmatavoitteita työstettiin yhdessä Kirkkohallituksen ja eri järjestöjen kesken. Tavoitteita saatiin kirjauksina hallitusohjelmaan. Hallitusohjelmatavoitteiden pohjalta on järjestetty keskustelutilaisuuksia ja teemat on huomioitu eri julkaisuissa. Antamissamme lausunnoissa on huomioitu kirkon hallitusohjelmatavoitteet. <p>Olemme huomioineet kirkon strategiset viestintäkärjet toiminnassamme. Arvio: Toteutunut osittain.</p> <ul style="list-style-type: none"> Uskonnonvapauden juhlavuoden tapahtumia tuotettiin verkostoyhteistyönä ja teema nousi esiin mm. SuomiAreenassa ja kirkon kasvattajille suunnatussa kaksikielisessä seminaarissa. Sosiaali- ja terveydenhuollossa toteutettiin osastotunteja uskonnonvapausteemasta

		<ul style="list-style-type: none"> • Yhteinen käsitys hengellisyyden monimuotoisuudesta ja sen vaikutuksesta työhömmö vaatii edelleen työstämistä. <p>Olemme osallistuneet vaikuttamistoimintaan ja tilannekuvaan liittyvän yhteisen rakenteen luomiseen Kirkkohallituksessa. Arvio: Toteutunut.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osaston työntekijät osallistuivat vaikuttamistoimintaan ja tilannekuvaan liittyvään yhteiseen toimintaan ja suunnitteluun
	<p>2. Olemme levittäneet ja juurruttaneet hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistäviä toimintamalleja kirkossa</p>	<p>Olemme edistäneet lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ja mielenterveyttä perustamalla uusia Walk in- terapiapisteitä ja kouluttamalla SekasinChat-päivystäjiä. Arvio: Toteutunut.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Olemme olleet mukana mahdollistamassa terapiapisteiden määrän kasvua. • Kirkon päivystäjien verkostoa ja yhteistyötä Sekasin-kollektiivin kanssa on vahvistettu. • Kirkkohallitus on ollut mukana tehostetun nuorisotyön toiminnassa sekä lapsen ja perheen surua käsittelevissä verkostoissa. • Kirkkohallitus on varmistanut seurakuntien mukanaolon mahdollisuuden hyvinvointialueiden perhekeskusverkostoissa. <p>Yhteistyö seurakuntien ja järjestöjen sekä muiden hyvinvointitoimijoiden välillä on tiivistynyt. Arvio: Toteutunut.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Olemme olleet mukana monissa yhteistyön muodoissa (mm. Ylivelkaantuneiden ekosysteemi, Hiilineutraali-kirkko, Perhekeskusverkosto, Parisuhdeverkosto Kataja, Saava-hanke, SEN turvapaikkatyöryhmä) • Solmimme Lasten ja nuorten keskuksen kanssa kaksi uutta sopimus pohjaista ratkaisua: Walk in -toiminta ja Liikkuva seurakunta -brändi • Aloitimme yhteistyössä kirkon Henkisen huollon organisaation valtakunnallisen koordinaation kehittämisen • Käynnistimme valmiussuunnittelun kehittämiseen ja turvallisuuskäytänteiden jakamiseen liittyvän yhteistyön Ruotsin ja Norjan luterilaisten kirkkojen kanssa
	<p>3. Olemme tukeneet seurakuntia hengellisen elämän vahvistamisessa</p>	<p>Evankelioinnin toimintalinjauksen eteneminen. Arvio: Toteutunut.</p> <p>Jumalanpalvelusbarometrin toteuttaminen. Arvio: Toteutunut.</p> <p>Kirkollisiin toimitusten teologiaan liittyvän pohjatyon edistäminen. Arvio: Toteutunut.</p>
	<p>4. Olemme tehneet kokonaisarvioinnin valituista osaston toiminnoista ja käynnistäneet tarvittavat toimenpiteet</p>	<p>Neuvottelupäiviä, tapahtumia, julkaisuja, verkkopalveluita ja Kirkon keskusteluapua koskevien kokonaisarviointien pohjalta on käynnistetty toimenpiteet. Arvio: Toteutunut osittain.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neuvottelupäiviin ja tapahtumiin liittyvä työskentely toteutettiin. Käytännön toimenpiteet vasta alussa • Kirkon keskusteluapua koskeva kokonaisarvio on käynnistetty.

	5. Olemme toteuttaneet laadukkaasti kirkolliskokouksen osastolle osoittamat kärkihankkeet ja muut tehtävät (Millenniaalien kirkko, Hiilineutraali kirkko 2030, Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma)	Kärkihankkeiden sisäiset mittarit. Arvio: Toteutunut. Toiminnallisen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman eteneminen. Arvio: Toteutunut.
--	--	---

Vaikuttavuuden arviointi

Kirkon merkittävyys suomalaisessa yhteiskunnassa vahvistuu ja se on haluttu yhteistyökumppani. **Arvio: Toteutunut osittain.**

- Sopimusperusteinen yhteistyö sosiaali- ja terveydenhuollossa jatkuu.
- Sopimussyhteistyö kuntien opetustoimen ja koulutuskuntayhtymien kanssa etenee.
- Perheneuvonnan sopimukset hyvinvointialueiden kanssa ovat pääosin jatkuneet.
- Hiilineutraali kirkko 2030 -kärkihanketta on toteutettu.
- Olemme mukana Kiintiöpakolaisten yhteislähtöinen kotoutuminen AMIF-hankkeessa (SPR, Kirkkohallitus ja Humak)
- Rikosseuraamuslaitoksen organisaation kokonaisuutoksessa vankilasielunhoito on sijoitettuna edelleen Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan rakenteeseen.
- Vammaisalan verkostoissa kirkko on hyvin toivottu yhteiskumppani.
- Päiväkotiyhteistyöhön kirjattiin yli 40 000 osallistumiskertaa enemmän kuin edellisellä vuonna.
- Luterilaisten kirkkojen pohjoismainen verkosto yhteiskuntien resilienssin tukemiseksi järjesti kaksi pohjoismaista tapaamista, joihin osallistui monia yhteistyökumppaneita, kuten Suomen ulkoministeriö ja Ruotsin puolustusvoimat.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi, mielenterveys ja usko tulevaisuuteen ovat kohentuneet ja koettu yksinäisyys on vähentynyt. **Arvio: Ei ole pystytty arvioimaan.**

- Muotoilimme vaikuttavuustavoitteen tällä kohtaa liian kunnianhimoisesti ja tämän mittaaminen on mahdotonta.
- Rippikoululaisten itsearviokyselyssä on hyvinvointikysymyksiä ja numeerisia tunnuslukuja, joilla tätä tavoitetta voidaan seurata.
- Kirkko on kutsuttu mukaan Hyvinvointialueiden Perhekeskusten ja avoimien kohtaamispaikkojen kehittämistyöhön.

Hengellinen etsintä kanavoituu nykyistä vahvemmin kirkon piiriin. **Arvio: Ei toteutunut.**

- Jäsenkehityksen näkökulmasta tämä ei ole toteutunut. Hengellinen etsintä tapahtuu tällä hetkellä monissa erilaisissa muodoissa ja näin vain kirkon jäsenyydellä ei voida mitata tätä tavoitetta.
- Rippikoulussa kirkkoon liittyneiden ja kastettujen määrä on kasvanut.

Seurakuntien työntekijöiden ja vapaaehtoisten kyky toteuttaa kirkon missiota on vahvistunut. **Arvio: Toteutunut osittain.**

- Toteutimme Mitä vielä? - vertaisryhmän ohjaajan oppaan.
- Toteutettu Kotikäyntityön opas sekä vapaaehtoisille että seurakunnan työntekijöille.
- Valmisteltiin kirkon keskusteluavun päivystäjille uusi koulutusmateriaali Toivon tuokiota.
- Koulutimme seurakunnissa jumalanpalveluksen osallisuuden vahvistamista.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutuu kirkossa nykyistä paremmin. **Arvio: Toteutunut osittain.**

- Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma on hyväksytty, mutta tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta tai muutoksesta parempaan ei pystytty vielä raportoimaan.
- Kirkossa on vielä työtä saavutettavuusasenteiden parantamiseksi. Yhdenvertaisuus vammaisten ihmisten osalta ei vielä toteudu.

Kirkko toimii vaikuttavammin luomakunnan parhaaksi. **Arvio: Toteutunut osittain.**

- Hiilineutraali kirkko 2030 -kärkihankkeessa on yhteistyössä SYKE:n kanssa laadittu tiekartta, joka auttaa arvioimaan toimiemme vaikuttavuutta ilmastonmuutokseen ja osin muihin ympäristövaikutuksiin.
- Seurakuntia on tuettu liittymään kirkon ympäristöjärjestelmään. Mukana ovat lähes kaikki suurimmat seurakuntataloudet. Tavoitteesta, jonka mukaan kaikki seurakunnat liittyvät järjestelmään vuoteen 2025 mennessä, ollaan vielä kaukana.

Osaamisen kehittäminen

Vaikuttavuusarvioinnin osaamisen kehittäminen **Arvio: Ei toteutunut.**

- Vaikuttavuusajatteluun tutustuttiin yksittäisissä työpajoissa, mutta varsinainen kouluttautuminen siirtyi.

Digiosaamisen kehittäminen **Arvio: Toteutunut osittain.**

- Valmistelimme Kirkkohallituksen johtoryhmälle esityksen Tekoälytyöryhmän perustamisesta.

Hankeosaamisen kehittäminen. **Arvio: Toteutunut.**

- Osastoa koskeva hankesuunnitelmaopas päivitettiin ja hankeprosessi otetaan käyttöön vuoden 2024 aikana.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Toiminnallisen osaston tilinpäätös oli noin 54 000 euroa alijäämäinen. Toimintatuotot olivat noin 113 000 euroa suuremmat kuin talousarviota laadittaessa arvioitiin. Tähän vaikuttivat suurimpana tekijänä kahden tapahtuman arvioitua suuremmat osallistujamaksut. Osaston toimintakulut olivat noin 167 500 euroa budjetoitua suuremmat. Tämä johtui henkilöstökuluista, jotka olivat 213 000 budjetoitua suuremmat. Osaston yksiköistä osastonjohtajan sekä diakonia ja yhteiskunta yksiköt pysyivät annetussa talousarvioraamissa.

Talousarvion 2023 toteumavertailu

Toiminnallinen osasto yhteensä	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	216 563	105 400		218 802	-113 402	-207,6
Maksutuotot	0	32 000		96	31 904	-0,3
Vuokratuotot	200					
Muut toimintatuotot	213 638	73 400		207 406	-134 006	-282,6

104

Kirkon keskusrahaston toimintakertomus ja tilinpäätös 1.1.–31.12.2023

KIRKKOHALLITUS⁺

Sisäiset tuotot	2 725		11 300	-11 300	0,0
Toimintakulut	-3 302 816	-3 250 787	-3 418 316	167 529	-105,2
Henkilöstökulut	-2 428 693	-2 321 687	-2 534 932	213 245	-109,2
Palkat ja palkkiot	-1 820 739	-1 826 616	-1 945 458	118 842	-106,5
Henkilösivukulut	-552 425	-547 963	-594 313	46 350	-108,5
Henkilöstökulujen oikaisuerät	-55 529	52 892	4 839	48 053	-9,1
Palvelujen ostot	-789 667	-806 900	-761 323	-45 577	-94,4
Palvelun ostot - sisäiset	-3 651		-35 697	35 697	0,0
Vuokratkulut	-545		-5 596	5 596	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-25 295	-82 700	-40 891	-41 809	-49,4
Annetut avustukset	-46 500	-35 000	-35 400	400	-101,1
Muut toimintakulut	-8 465	-4 500	-4 477	-23	-99,5
TOIMINTAKATE	-3 086 253	-3 145 387	-3 199 514	54 127	-101,7

Osaston johtajan toimisto	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot				15 687	-15 687	0,0
Muut toimintatuotot				15 687	-15 687	0,0
Toimintakulut	-398 531	-363 625		-328 421	-35 204	-90,3
Henkilöstökulut	-210 716	-92 025		-155 732	63 707	-169,2
Palkat ja palkkiot	-112 248	-111 475		-119 648	8 173	-107,3
Henkilösivukulut	-34 643	-33 442		-36 085	2 643	-107,9
Henkilöstökulujen oikaisuerät	-63 825	52 892			52 892	
Palvelujen ostot	-144 499	-220 900		-125 418	-95 482	-56,8
Palvelun ostot - sisäiset	-1 551			-4 066	4 066	0,0
Vuokratkulut				-2 042	2 042	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-3 205	-15 700		-14 215	-1 485	-90,5
Annetut avustukset	-38 500	-35 000		-26 900	-8 100	-76,9
Muut toimintakulut	-60			-48	48	0,0
TOIMINTAKATE	-398 531	-363 625		-312 734	-50 891	-86,0

Diakonia ja yhteiskunta	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	67 429	32 000		87 094	-55 094	-272,2
Maksutuotot		32 000			32 000	
Vuokratuotot	200					
Muut toimintatuotot	65 814			81 558	-81 558	0,0
Sisäiset tuotot	1 415			5 536	-5 536	0,0
Toimintakulut	-1 311 289	-1 438 171		-1 474 246	36 075	-102,5
Henkilöstökulut	-1 054 604	-1 095 171		-1 159 475	64 304	-105,9
Palkat ja palkkiot	-804 304	-842 439		-887 998	45 559	-105,4
Henkilösivukulut	-252 849	-252 732		-273 849	21 117	-108,4
Henkilöstökulujen oikaisuerät	2 548			2 373	-2 373	0,0
Palvelujen ostot	-241 955	-306 500		-292 734	-13 766	-95,5

KIRKKOHALLITUS[†]

Palvelun ostot - sisäiset	-650		-1 604	1 604	0,0
Vuokratkulut			-1 178	1 178	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-2 410	-33 500	-7 909	-25 591	-23,6
Annetut avustukset	-8 000		-8 500	8 500	0,0
Muut toimintakulut	-3 670	-3 000	-2 846	-154	-94,9
TOIMINTAKATE	-1 243 860	-1 406 171	-1 387 152	-19 019	-98,6

Jumalanpalvelus ja kasvatus	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	149 594	73 400		116 021	-42 621	-158,1
Maksutuotot				96	-96	0,0
Muut toimintatuotot	148 284	73 400		110 161	-36 761	-150,1
Sisäiset tuotot	1 310			5 764	-5 764	0,0
Toimintakulut	-1 561 899	-1 448 991		-1 615 649	166 658	-111,5
Henkilöstökulut	-1 136 059	-1 134 491		-1 219 724	85 233	-107,5
Palkat ja palkkiot	-883 153	-872 702		-937 812	65 110	-107,5
Henkilösivukulut	-258 655	-261 789		-284 380	22 591	-108,6
Henkilöstökulujen oikaisuerät	5 749			2 467	-2 467	0,0
Palvelujen ostot	-400 190	-279 500		-343 170	63 670	-122,8
Palvelun ostot - sisäiset	-1 450			-30 027	30 027	0,0
Vuokratkulut	-545			-2 376	2 376	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-19 119	-33 500		-18 768	-14 732	-56,0
Muut toimintakulut	-4 536	-1 500		-1 583	83	-105,5
TOIMINTAKATE	-1 412 305	-1 375 591		-1 499 628	124 037	-109,0

1.9.5.6 Ulkoasiain osasto

Johdanto

Ulkoasiain osasto hoitaa kirkon ekumeenisia ja kansainvälisiä suhteita ja niihin liittyviä teologisia asioita, koordinoi kirkon lähetysjärjestöjen ja Kirkon Ulkomaanavun yhteistä toimintaa, osallistuu uskontojen väliseen keskusteluun ja yhteydenpitoon muiden uskontojen kanssa sekä vastaa ulkomailla asuvien suomalaisten parissa tehtävästä kirkollisesta työstä.

Tehtävät

Ulkoasiain osasto valmistelea ja toimeenpanee kirkkomme teologisia dialogeja, hoitaa yhteyksiä eri kirkkoihin, kansainvälisiin kirkkoliittoihin ja Suomen Ekumeeniseen Neu-

vostoon sekä yliopistoihin ja tutkimuslaitoksiin. Osasto koordinoi ystävyysseurakuntatyötä, erityisesti suhteita Inkerin, Viron ja Unkarin evankelis-luterilaisiin seurakuntiin sekä hoitaa stipendivaihtoa sopimuskirkkojen kanssa.

Osasto koordinoi kirkon lähetysjärjestöjen ja Kirkon Ulkomaanavun yhteistä toimintaa. Se huolehtii kirkon lähetystyön yhteisestä linjauksesta ja kasvatus-, koulutus- ja tiedotustoiminnasta. Se hoitaa yhteyksiä lähetysten kansainvälisiin toimijoihin ja verkostoihin ja seuraa kansainvälistä lähetystyötä ja missiologista keskustelua. Lisäksi osasto osallistuu uskontojen väliseen keskusteluun ja yhteydenpitoon muiden uskontojen kanssa.

Osasto vastaa ulkomailla asuvien suomalaisten parissa tehtävän kirkollisen työn suunnittelusta ja toteutuksesta yhteistyössä paikallisten sisarkirkkojen kanssa. Ulkomailla arvioidaan asuvan yhteensä 1,5 miljoonaa suomalaistaustaista henkilöä. Kirkon ulkosuomalaistyötä tehdään lähes 40 maassa. Ulkosuomalaisia palvelee noin 160 päätoimista työntekijää, jotka muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta ovat ulkomaisten sisarkirkkojen palveluksessa.

Henkilötyövuosien määrä vuosina 2021–2023

2021: 23,8; 2022: 20,4; 2023: 13,2

Keskeiset tapahtumat vuonna 2023 ja tavoitteiden toteutuminen

Kirkkomme on Luterilaisen maailmanliiton (LML) ja Euroopan kirkkojen konferenssin (EKK) perustajajäsen. Molempien kirkkoliittojen yleiskokoukset pidettiin vuonna 2023. Euroopan kirkkojen konferenssin yleiskokous järjestettiin kesäkuussa Tallinnassa teemalla ”Jumalan siunauksen alla” ja Luterilaisen maailmanliiton yleiskokous syyskuussa Krakovassa teemalla ”Yksi ruumis, yksi henki, yksi toivo”. Ulkoasiain osasto koordinoi yleiskokouksiin liittyviä valmisteluja sekä sisältöjen että käytännön asioiden osalta. Valmistelussa tehtiin yhteistyötä pohjoismaisten luterilaisten kirkkojen kanssa, EKK:n yleiskokouksen osalta myös ekumeenisista yhteistyötä ortodoksien, metodistien ja Suomen Ekumeenisen Neuvoston kanssa.

Teologinen dialogi Suomen ortodoksien kanssa jatkui, ja teologinen dialogi Helsingin katolisen hiippakunnan kanssa käynnistettiin uudelleen. Ekumeenisesta teologiasta laadittiin sekä akateemisia että yleistajuisia julkaisuja. Ulkoasiain osasto osallistui Suomen Ekumeenisen Neuvoston vuoden 2023 painopisteen (”Kotimainen ekumenia ja yhdessä vaikuttaminen”) toteuttamiseen.

Lähetyksen ja kansainvälisen diakonian perussopimukset vuosille 2023–2028 valmistuivat ja ne allekirjoitettiin kesäkuussa 2023. Lähetyskumppanuusneuvottelujen valmistelu käynnistyi. Lähetyksen peruslinjauksesta ”Yhteinen todistus 2023” viestittiin seurakuntiin ja hiippakuntiin, ja sitä käytettiin oppimateriaalina kirkon henkilöstökoulutuksessa.

Vuonna 2023 vietettiin Suomen uskonnonvapauden 100-vuotisjuhlaa. Juhlavuosi näkyi vuoden kierrossa eri tilanteissa, mm. seminaareissa ja koulutuksissa. Yhteistyötä Uskot-foorumin ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa vahvistettiin edelleen.

Suomen Merimieskirkon ja Kirkkohallituksen yhteistyötä tiivistettiin siten, että 1.6.2023 alkaen Merimieskirkko on turistityön operatiivinen toimija. Opiskelijatyötä ulkosuomalaistyössä kehitettiin siten, että sille luotiin toimiva rakenne.

Keskeisimpien tavoitteiden toteutuminen ja toteutumiseen vaikuttaneet tekijät

Euroopan kirkkojen konferenssin yleiskokouksessa päätettiin organisaation tulevista painopisteistä sekä valittiin presidentit ja muu hallitus seuraavaan yleiskokoukseen saakka. Kirkkomme piispainkokouksessa määritellyt tavoitteet toteutuivat. Saimme professori Pamelan Slotten kirkkomme edustajaksi EKK:n hallitukseen. Suomen ortodoksisen kirkon edustajaksi valittiin projektikoordinaattori Maria Mountraki, joka työskentelee Kirkkohallituksen ulkoasiain osastolla. Kirkkomme esittämät näkökohdat jäsenmaksun kohtuullistamisesta ja siihen liittyvien pelisääntöjen uudistamisesta kirjattiin kokousasiakirjoihin. Yleiskokouksesta viestittiin kirkon viestinnän tiedotteiden, sosiaalisen median, luentojen ja artikkelien sekä kirkolliskokouksen informoimisen kautta. Suomalaisia stueritteja oli kokouksessa jälleen runsaasti mukana. Yleiskokouksen tavoitteiden saavuttamiseen vaikutti osaltaan toimiva yhteistyö sekä kotimaisten että pohjoismaisten sisarkirkkojen kanssa.

Kirkkomme piispainkokouksessa määritellyt tavoitteet toteutuivat myös Luterilaisen maailmanliiton yleiskokouksessa. Saimme kirkkomme edustajaksi Jussi Luoman Luterilaisen maailmanliiton neuvostoon ja hänen tultuaan valituksi LML:n vaikuttamistoimintaa käsittelevän komission puheenjohtajaksi saimme paikan hieman yllättäen myös LML:n hallituksesta. Yleiskokouksesta viestittiin kirkon viestinnän tiedotteiden, sosiaalisen median, luentojen ja artikkelien sekä kirkolliskokouksen informoimisen kautta. Suomalaisia stueritteja saimme tällä kertaa ainoastaan yhden LML:n yleiskokoukseen.

Teologisille dialogeille asetetut tavoitteet toteutuivat. Teologinen dialogi Suomen ortodoksisen kirkon kanssa jatkui ja oppikeskusteluihin liittyen julkaistiin keväällä keskus-

telujen kokoomajulkaisu ”Kaste ja pelastus” suomi-englanti-versiona Kirkko ja toiminta -sarjassa. Syksyllä järjestettiin valmistautumispalaveri huhtikuussa 2024 järjestettävää seuraavaa teologista dialogia varten. Teologista dialogia Helsingin katolisen hiippakunnan ja Kristittyjen ykseyden edistämisen osaston edustajien kanssa käynnistettiin uudelleen, kun Helsingin katolinen hiippakunta sai syksyllä uuden piispan. Suomen Vapaakirkon kanssa yhteisessä neuvottelukunnassa käytyjen keskustelujen tuloksena julkaistiin keväällä Kirkko ja toiminta -sarjassa verkkojulkaisu ”Raamattu, kristillinen elämä ja teologia”. Lisäksi järjestettiin tässä yhteydessä julkistamisseminaari Teopoliksessa Tampereella. Suomen helluntaiherätyksen kanssa käynnistettiin keskustelut uudesta käsiteltävästä aiheesta ja päätettiin keskittyä yhteisen syventävän ja selkeyttävän julkaisun valmisteluun siitä, miten ymmärrämme ekumeenisen toiminnan ja sen tavoitteet. Dialogien onnistumista edisti pitkäkestoiset luottamukselliset suhteet, jotka ovat rakentuneet vuosien saatossa.

Ekumeenisesta teologiasta laadittiin lukuisia julkaisuja. Reseptio-aikakauskirjasta ilmestyi kaksi numeroa teemoinaan ”Ekumenian ilmansuunnat: oikeudenmukaisuus, sovinto ja ykseys” sekä ”Yleiskokousten vuosi & ekumenia ja liturgia”. Teologisessa Aikakauskirjassa julkaistiin artikkeli Faith and Order -asiakirjasta ”Kirkko: yhteistä näkyä kohti” annetuista kirkkojen vastauksista tehdystä analyysistä sekä syksyllä Risto Aho- sen juhla- ja kirjassa artikkeli synodaalisuudesta ekumeenisena ja missionaarisisena mahdollisuutena. Yleistajuisia artikkeleja julkaistiin Kirkonkellossa ja Kirkkomme lähetys -lehdessä sekä Kotimaan blogissa. Haastatteluja ja asiantuntijaluentoja julkaistiin Ekumenia ja teologia -sivustolla.

Lähetyksen ja kansainvälisen diakonian perussopimukset vuosille 2023–2028 valmistuivat ja ne allekirjoitettiin kesäkuussa 2023. Perussopimuksen mukaiset ohjauskustelut käytiin syksyllä ja niiden seurauksena piispainkokous käynnisti lokakuussa kahden järjestön kanssa kuulemismenettelyn sopimusrikkomusten vuoksi. Lähetyskumppanuusneuvottelujen valmistelu käynnistyi, projektikoordinaattori rekrytoitiin ja alustava suunnitelma kumppanuusneuvotteluista ja sinne kutsuttavista kumppaneista valmistui. Lähetyksen peruslinjauksesta ”Yhteinen todistus 2023” viestittiin seurakuntiin ja hiippakuntiin useissa yhteyksissä, ja sitä käytettiin oppimateriaalina kirkon henkilöstökoulutuksessa Diakonia, missio ja globaali vastuu -koulutuksissa. Siitä on lisäksi itseopiskeltava kurssi Vuolearning-alustalla, jota on käytetty kirkon kansainvälisen työn erityiskoulutuksessa. Kirkon kansainvälisen työn erityiskoulutusta kehitettiin koko kirkon tasolla. Yhteistyötä globaalikasvatuksen eri toimijoiden kanssa vahvistettiin, mutta jatkuvat muutokset, mm. keskeisten toimijoiden resurssien väheneminen, ovat

haitanneet globaali- ja lähetyskasvatuksen kehittämistä. Kirkon erityiskoulutusten moduuli ”Muuttuva uskonnollisuus ja uskontojen kohtaaminen” uudistettiin digitaalisesti saavutettavaksi, ja se keräsi aiempaa enemmän opiskelijoita myös lähiopetukseen.

Hiippakunnissa kansainvälisen työn resurssit ovat vähentyneet sekä tuomiokapitu-leissa että seurakunnissa. Seurakunnissa jatkui lähetys- ja kansainvälisen työn ohjaa-jien tai vastaavaa työtä tekevien virkojen väheneminen, yhteensä seurakunnissa oli 126 viranhaltijaa (laskua 36 vuodesta 2019). Näiden lisäksi on palkkiotoimisia tai va-paaehtoisia. Lisäksi on havaittavissa siirtymistä viroista toimiin, mikä antaa mahdolli-suuden esim. kelpoisuusehtojen madaltamiseen. Loppuvuodesta KKK sai valmiiksi kir-kon lähetystyön toimikunnan kanssa valmistellun lähetystyön mallijohtosäännön, joka antaa välineitä seurakunnan lähetystyön organisointiin ja vahvistamiseen.

Uskontojen kohtaamisen kysymyksissä uskonnonvapauden juhlavuosi 2023 oli vilkas. Yhteiskunnallisessa keskustelussa rasismi, radikalisoituminen ja uskontojen vaikutus yhteiskuntarauhan ylläpitämiseen nousivat erityisesti valtioneuvoston lausuntopyyntö-kierroksilla ajankohtaisiksi kysymyksiksi. Kirkolliskokous käsitteli maahanmuuttaja-taustaisten uskonnonvapautta ja kristityksi kääntyneihin kohdistunutta väkivallan uh-kaa. Verkostoja vahvistettiin vuoden aikana erityisesti yhteiskunnallisen vaikuttamis-työn ja kansainvälisten uskontodialogitoimijoiden osalta. Yhteistyö USKOT-foorumin kanssa tiivistyi pohjoismaisen uskontodialogiverkostohankkeen myötä ja FOKUS ry:n kanssa julkaistiin Yhteisymmärrysviikon opas seurakunnille sekä Erätauko-keskustelu-jen Ilon ja rauhan dialogi -malli. YK:n Yhteisymmärrysviikon aikaista viestintää tehos-tettiin ja Yhteisymmärrysviikon tapahtumien määrä seurakunnissa nousi edellisvuo-desta.

Ulkosuomalaisyössä tavoitteet toteutuivat määrätietoisien tavoitteellisen työskentelyn ansiosta. Turistityö siirtyi Suomen Merimieskirkolle tavoitteen mukaisesti 1.6.2023 ja turistityön operaatioiden sujuvuutta on sen jälkeen arvioitu säännöllisesti Kirkkohalli-tuksen ja Merimieskirkon välisessä yhteistyöryhmässä, jossa on voitu todeta siirron onnistuneen ongelmitta ja operaatioiden olevan sujuvaa. Opiskelijatyö ulkomailla on käynnistetty järjestämällä kaksi seminaaria. Niissä on koulutettu 13 ulkosuomalais-työntekijää (10 pappia ja kolme sosiaalikäyttäjää) kahdeksasta eri Euroopan maasta tekemään myös opiskelijatyötä osana omaa työtään. Kaikille koulutukseen osallistu-neille on Suomesta oppilaitostyön asiantuntijamentori, joka osallistui myös seminaa-reihin ja on sitoutunut tukemaan ulkosuomalaisyöntekijää tämän työssä ulkomailla opiskelevien suomalaisten parissa. Opiskelijatyön osalta tavoitteet ylitettiin, sillä ta-voitteena oli, että Euroopassa olisi vähintään viisi ulkosuomalaisyöntekijää, joiden

tehtävänkuvassa on opiskelijatyö ja jotka ovat saaneet tähän tehtävään koulutusta ja mentorin Suomesta.

Muu toiminta ja toimintaan vaikuttaneet tekijät

Venäjän ortodoksisen kirkon kehitystä seurattiin ja arvioitiin muun muassa katsausten ja kirkon nykytilaa aatehistoriallisen analyysin valossa tarkastelevan artikkelin muodossa sekä järjestämällä kevätkaudella kutsuwebinaari ja lyhyitä kuulemistilaisuuksia asiantuntijavieraiden kera.

Teologisia stipendejä haettiin jälleen varsin vilkkaasti koronapandemian jäätyä taakse. Samalla kiinnostus niitä kohtaan lisääntyi, kun kokouksiin ja koulutuksiin oli taas mahdollisuus osallistua paikan päällä.

Yhteyksiä globaalin etelän kirkkoihin vahvistettiin Luterilaisen maailmanliiton yleiskokouksessa. Arkkipiispa Tapio Luoma seurueineen vieraili Latinalaisessa Amerikassa marraskuussa, mikä vahvisti suhteita arkkikihiippakunnan kumppanikirkkoon El Salvadorissa ja tarjosi mahdollisuuden tutustua Suomen Lähetysseuran ja Luterilaisen maailmanliiton työhön Kolumbiassa, sekä siihen miten vähemmistökirkot voivat toimia aktiivisesti vaikeissa olosuhteissa. Yhteyksiä globaaliin etelään vahvistettiin myös ei-eurooppalaisten alueellisten ekumeenisten järjestöjen yleiskokouksissa. Eurooppalaisen EKK:n lisäksi myös Aasian kirkkojen ekumeeninen kattojärjestö Christian Conference of Asia piti yleiskokouksensa Intiassa syys-lokakuun vaihteessa, ja Afrikan kirkkojen ekumeeninen kattojärjestö All Africa Conference of Churches piti oman yleiskokouksensa Nigeriassa marraskuussa. Ulkoasiain osaston edustaja osallistui kutsuttuna näihin molempiin yleiskokouksiin.

Global Christian Forum on kattavin ekumeeninen verkosto, joka tavoittaa myös järjestäytyneiden ekumeenisten organisaatioiden ulkopuolella olevat kirkot – erityisesti nopeasti kasvavat helluntailais-karismaattiset kirkot. Forumin perustajajäseniä ovat Kirkkojen maailmanneuvosto, Paavillinen ykseysneuvosto ja Maailman evankelinen allianssi. Nykyisin sen toiminnassa on mukana myös Helluntailaisten maailmanjärjestö. Foorumin komitea kokoontui Helsingissä kesäkuun lopulla. Kokouksen keskeisenä tehtävänä oli vuoden 2024 globaalien kokouksen valmistelu. Kokous pidetään Ghanassa huhtikuussa 2024. Komitean työskentelyyn kuului sekä ohjelman laatiminen että eri tahoilta tulleiden osanottajaehdokkaiden valinta. Helsingissä pidetty kokous tarjosi mahdollisuuden esitellä Global Christian Forumille Suomen ekumeenista toimintaa.

Kirkolliskokous hyväksyi kevätistunnossaan kirkkomme ja Unkarin evankelis-luterilaisen kirkon välisen yhteistyösopimuksen. Unkarin evankelis-luterilaisen kirkon johto

vieraili Suomessa lokakuussa, jolloin kirkkojen välinen yhteistyösopimus allekirjoitettiin. Unkarin kirkolle esiteltiin myös laajasti kirkkomme toimintaa. Reininmaan evankelisen kirkon johto vieraili lokakuussa Suomessa. Vierailun tarkoituksena oli esitellä kirkkomme työtä ja jakaa kokemuksia niistä yhteisistä haasteista, joita kummallakin kirkolla on.

Ukrainan autokefalisen ortodoksisen kirkon ja luterilaisen kirkon johto vieraili joulukuussa Suomessa. Taustalla oli pohjoismaiden luterilaisten kirkkojen priimasten ja Suomen ortodoksisen kirkon arkkipiispan yhteinen kutsu. Suomessa vierailu toteutui sekä Turussa että Helsingissä. Vierailu tarjosi mahdollisuuden saada ensikäden tietoa Ukrainan tilanteesta yleensä ja kirkkojen tilanteesta sodan keskellä. Turussa vieraat osallistuivat Ekumeeniseen jouluun, Helsingissä ohjelmassa oli eduskunnan puhemiehen tapaaminen ja juhlava palvelus Uspenskin katedraalissa sekä useita keskustelutilaisuuksia.

Suunnitellut seminaarit ja webinaarit toteutuivat ja saivat hyvää palautetta, mutta osallistujamäärä jäi toivottua vähäisemmäksi. Näyttää siltä, että seminaarityyppisiä tilaisuuksia kannattaa järjestää erityisesti tietyille kohderyhmille ja yhteistyössä kumppanien kanssa. Yksi esimerkki toimivasta kumppanuudesta oli ekumeenisteologisen seminaarin järjestäminen Suomen Ekumeenisen Neuvoston syyskokouksen yhteydessä.

Tavoitteiden toteutuminen

Painopisteet	Tavoitteet vuodelle 2023	Mittarit / tavoitteiden toteutuminen
1. b, d 2. a 3. a	1. Suomen Merimieskirkon ja Kirkkohallituksen yhteistyö tiivistyy siten, että 1.6.2023 alkaen Merimieskirkko on turistityön operatiivinen toimija.	Turistityön operaatiot sujuvat moitteetta uudessa mallissa. Arvio: Toteutunut.
4. a, b, d 5. a 6. c	2. Opiskelijatyölle on luotu ulkosuomalaistyössä rakenne, joka mahdollistaa systemaattisen kehittämisen.	Euroopassa on vähintään viisi ulkosuomalaistyön pappia, joiden tehtäväkuvassa on opiskelijatyö ja jotka ovat saaneet tähän tehtävään koulutusta ja mentorin Suomesta. Arvio: Toteutunut.
	3. Osallistuminen Luterilaisen maailmanliiton ja Euroopan kirkkojen konferenssin yleiskokouksiin, valmisteluprosessien koordinointi ja yleiskokousten sisällöistä viestiminen. Nuorten osallistaminen stuerttiohjelmien kautta.	Kirkkomme tavoitteet tulevat esiin yleiskokouksissa, yleiskokouksista on viestitty monikanavaisesti. Suomalaisten stuerttien määrä yleiskokouksissa. Arvio: Toteutunut.
	4. Koko kirkon yhteinen näky lähetyksestä vahvistuu. Kirkon lähetyksen eri toimijat (seurakunnat, hiippakunnat, järjestöt) edistävät lähetyksen peruslinjausta Yhteinen todistus. Lähetykskumppanuusneuvottelujen valmistelu etenee aikataulussa. toteutus-suunnitelma on valmis Kehitämme kirkon kansainvälisen työn erityiskoulutusta sekä globaali- ja lähetykskasvatusta koko kirkon tasolla. Kirkon kansainvälisen työn erityiskoulutus on ajankohtaista ja kiinnostavaa, ja palvelee seurakuntien tarpeita. Yhteistyö eri globaalikasvatuksen toimijoiden kanssa vahvistuu.	Lähetyksen ja kansainvälisen diakonian perussopimukset vuosille 2023–2028 allekirjoitetaan kesäkuussa 2023. Arvio: Toteutunut. Lähetyksen peruslinjauksesta Yhteinen todistus 2023 on viestitty seurakuntiin ja hiippakuntiin, ja sitä käytetään oppimateriaalina kirkon henkilöstökoulutuksessa. Arvio: Toteutunut. Lähetykskumppanuusneuvottelujen toteutussuunnitelma valmistuu. Arvio: Toteutunut. Kansainvälisen työn erityiskoulutuskursien osallistujamäärä nousee ja suunnitellut kurssit toteutuvat. Arvio: Toteutunut osittain. Gloaali- ja lähetykskasvatuksen kehittämistarpeet on kartoitettu ja löydetty mahdollisia ratkaisuja sen vahvistamiseen. Arvio: Toteutunut osittain.
	5. Teologisen dialogin jatkaminen Suomen ortodoksisen kirkon kanssa sekä viime kierrosten aineistojen julkaiseminen. Teologisen dialogin jatkaminen Helsingin katolisen hiippakunnan kanssa. Suomen Vapaakirkon kanssa työstettyjen keskustelumateriaalien julkaiseminen ja yhteisen seminaarin järjestäminen. Uuden neuvottelukierroksen järjestäminen Suomen helluntaiherätyk-	Dialogien toteutuminen suunnitelmien mukaan. Seminaarien toteutuminen ja taivoittavuus. Arvio: Toteutunut. Valmistuneiden julkaisujen määrä. Arvio: Toteutunut.

	<p>sen kanssa. Venäjän ortodoksisen kirkon kehityksen seuraaminen ja aiheeseen liittyvän kutsuseminaarin järjestäminen. Reseptio-lehden ohella julkaistaan vertaisarvioituja artikkeleita ekumeenisesta teologiasta kotimaassa ja kansainvälisesti 2–3 kpl sekä lisäksi yleistajuisia kirjoituksia ajankohtaisista ekumeenisista ja teologisista aiheista. Hyödynnetään myös kirkon uudistettujen verkkosivujen tarjoamia mahdollisuuksia.</p>	
--	--	--

Vaikuttavuuden arviointi / tavoitteiden toteutuminen

Suomalaisten kirkolliset palvelut turvataan ulkomailla, kun kotimaan hallintoon saadaan tehtyä merkittävät säästöt. Näin suomalaisia voidaan jatkossakin palvella laadukkaasti heidän asuessaan ulkomailla. Vaikutusmittari: palveluiden taso säilyy hyvänä samalla, kun kotimaan hallinnosta saadaan merkittävät säästöt. **Arvio: Toteutunut.**

Lähetys ja kansainvälinen diakonia ymmärretään yhä vahvemmin kirkon keskeisenä tapana olla olemassa. Vaikutusmittari: Yhteinen todistus -asiakirja ja lähetyksen perussopimus tunnetaan seurakunnissa ja sitä käytetään aktiivisesti seurakuntien päätöksenteon tukena. **Arvio: Toteutunut.**

Kirkkomme Lähetys -lehti ja muut viestinnän kanavat (esim. Facebook-sivut ja -ryhmät) tunnetaan kirkon työntekijöiden ja luottamushenkilöiden keskuudessa. Vaikutusmittari: lukija- ja seuraajamäärät kasvavat. Yhä useampi kirkon työntekijä osallistuu kansainvälisen työn erityiskoulutukseen ja muuhun osastomme järjestämään koulutukseen. Vaikutusmittari: osallistujamäärä kasvaa. **Arvio: Toteutunut osittain.**

Ymmärrys kirkon missionaarisuudesta muuttuvassa toimintaympäristössä vahvistuu. Hyödynnämme kontekstuaalisen teologian lähestymistapaa omassa asiantuntijatyössämme ja puheenvuoroissamme. Vaikutusmittari: Kirkon teologiset asiakirjat ja puheenvuorot näyttäytyvät relevantteina ja ajanmukaisina, ja niitä hyödynnetään sekä kirkon eri tehtäviin valmistavassa koulutuksessa että kirkon henkilökoulutuksessa. **Arvio: Toteutunut.**

Keskusteluyhteyden säilyminen sekä sisällöllisesti tuloksekkaat keskustelut ja prosessit ekumeenisen kumppanin kanssa ovat osa työn tavoiteltua onnistumista. Tämän lisäksi tulee sen arvioiminen, miten organisoidusti tieto käydyistä keskusteluista, asiakirjoista ja sopimuksista välittyy opiskelijoille, kirkon työntekijöille, luottamushenkilöille ja muille kiinnostuneille. Yksi kriteeri tälle on ekumeeniselta kumppanilta saatu palaute ekumeenisten sopimusten toteutumisesta arjessa sekä ekumeenisen materiaalin konkreettinen sisällyttäminen koulutusten sisältöihin ja nelivuotiskertomusta varten kerätyt tilastot ekumeenisesta toiminnasta. **Arvio: Toteutunut.**

Osaamisen kehittäminen / tavoitteiden toteutuminen

Ulkoasiain osastolla tarvitaan hankeosaamisen, vaikuttavuuden arviointiin liittyvän osaamisen ja digiosaamisen kehittämistä. **Arvio: Toteutunut osittain.**

Etäkokousvälineitä on hyvä edelleen käyttää niiden tuomien kustannussäästöjen, tehokkuuden ja uusien yhteyksien vuoksi. Samalla on hyvä pitää huolta riittävästä mahdollisuudesta tavata fyysisesti ja rakentaa luottamuksellisia ja avoimia suhteita sekä

pohtia aikaa vieviä kysymyksiä vapaamuotoisemmin ajatellen etenkin uusia kumppanuuksia mutta myös uusia työntekijöitä ja luottamushenkilöitä.

Kirkon keskusrahaston säästöjen kohdentuminen pääosin Kirkkohallitukseen merkitsi huomattavaa leikkausta kirkkomme kansainvälisten ja ekumeenisten suhteiden hoitamiseen varattuihin määrärahoihin. Tehtyjen leikkausten vuoksi ulkomaisia yhteyksiä joudutaan jatkossa priorisoimaan entistä tarkemmin. Kansainvälisten ja ekumeenisten yhteyksien rahasto kärsi vuonna 2022 merkittävistä kurssitappioista niin, että vielä vuonna 2023 rahastosta ei ollut mahdollista myöntää avustuksia. Vuoden 2023 tuotto on kuitenkin ollut hyvä, mikä mahdollistaa jatkossa rahaston käytön sen sääntöjen mukaisiin tarkoituksiin.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Ulkoasiain osaston talousarvion toteuma oli 90,6 %. Tähän vaikutti se, että asiantuntijatehtäviä oli pitkään täyttämättä. Samalla syntyi säästöjä näiden asiantuntijoiden matka- ja muista kuluista. Ulkomaisen edustamisen ja vastavierailuiden toimintakate oli 112,8 %, mikä johtui tämän kustannuspaikan merkittävistä leikkauksista samaan aikaan kun vuodelle 2023 osui kaksi ekumeenisten järjestöjen yleiskokousta.

Talous toteutui ulkosuomalaistyössä talousarvion puitteissa huolimatta siitä, että ulkosuomalaistyön vuotuisen kolehdin tuotto jäi noin 7 000 euroa / 13 % alle tavoitteen, joka oli 55 000 euroa.

Luterilaisen maailmanliiton yleiskokouksen nuorisodelegaattien mielenilmaisu ilmastomuutokseen. Kuva: LML/Marie Renaux.

Talousarvion 2023 toteumavertailu

Ulkoasiain osasto yhteensä	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	12 266			17 926	-17 926	0,0
Maksutuotot	27			64	-64	0,0
Vuokratuotot	1 211			1 492	-1 492	0,0
Muut toimintatuotot	10 328			16 370	-16 370	0,0
Sisäiset tuotot	700					
Toimintakulut	-1 515 081	-1 328 100		-1 221 087	-107 013	-91,9
Henkilöstökulut	-1 074 503	-859 650		-788 267	-71 383	-91,7
Palkat ja palkkiot	-831 419	-661 100		-606 356	-54 744	-91,7
Henkilösivukulut	-249 137	-198 550		-182 860	-15 690	-92,1
Henkilöstökulujen oikaisuerät	6 053			949	-949	0,0
Palvelujen ostot	-313 539	-328 700		-296 230	-32 470	-90,1
Palvelun ostot - sisäiset	-2 267			-4 106	4 106	0,0
Vuokratulut	-414			-150	150	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-13 768	-6 150		-9 879	3 729	-160,6
Annetut avustukset	-98 115	-120 800		-109 516	-11 284	-90,7
Muut toimintakulut	-12 475	-12 800		-12 940	140	-101,1
TOIMINTAKATE	-1 502 815	-1 328 100		-1 203 162	-124 938	-90,6

KUO, yhteinen	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	9 858			14 487	-14 487	0,0
Maksutuotot	27			64	-64	0,0
Muut toimintatuotot	9 131			14 423	-14 423	0,0
Sisäiset tuotot	700					
Toimintakulut	-524 448	-196 100		-213 232	17 132	-108,7
Henkilöstökulut	-278 854	-145 000		-133 900	-11 100	-92,3
Palkat ja palkkiot	-216 380	-111 500		-102 340	-9 160	-91,8
Henkilösivukulut	-64 124	-33 500		-31 844	-1 656	-95,1
Henkilöstökulujen oikaisuerät	1 650			284	-284	0,0
Palvelujen ostot	-186 230	-48 400		-60 149	11 749	-124,3
Palvelun ostot - sisäiset	-2 267			-3 465	3 465	0,0
Vuokratulut	-104					
Aineet ja tarvikkeet	-8 981	-1 400		-2 947	1 547	-210,5
Annetut avustukset	-35 850	-1 300			-1 300	
Muut toimintakulut	-12 163			-12 771	12 771	0,0
TOIMINTAKATE	-514 591	-196 100		-198 744	2 644	-101,3

Ulkomainen edustus	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	257			1 944	-1 944	0,0

KIRKKOHALLITUS[†]

Muut toimintatuotot	257		1 944	-1 944	0,0
Toimintakulut	-25 411	-150 000	-171 149	21 149	-114,1
Henkilöstökulut			-825	825	0,0
Palkat ja palkkiot			-640	640	0,0
Henkilösivukulut			-185	185	0,0
Palvelujen ostot	-24 352	-150 000	-164 880	14 880	-109,9
Aineet ja tarvikkeet	-1 059		-2 894	2 894	0,0
Annetut avustukset			-2 500	2 500	0,0
Muut toimintakulut			-51	51	0,0
TOIMINTAKATE	-25 154	-150 000	-169 205	19 205	-112,8

Teologiset asiat	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	940			2	-2	0,0
Muut toimintatuotot	940			2	-2	0,0
Toimintakulut	-282 190	-238 000		-219 293	-18 707	-92,1
Henkilöstökulut	-225 441	-175 800		-172 733	-3 067	-98,3
Palkat ja palkkiot	-174 049	-135 200		-133 442	-1 758	-98,7
Henkilösivukulut	-52 389	-40 600		-39 291	-1 309	-96,8
Henkilöstökulujen oikaisuerät	997					
Palvelujen ostot	-23 799	-25 400		-13 602	-11 798	-53,6
Aineet ja tarvikkeet	-1 790	-1 000		-1 908	908	-190,8
Annetut avustukset	-31 035	-35 000		-31 030	-3 970	-88,7
Muut toimintakulut	-124	-800		-20	-780	-2,5
TOIMINTAKATE	-281 250	-238 000		-219 290	-18 710	-92,1

Ulko-suomalaistyö	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	1 211			1 492	-1 492	0,0
Vuokratuotot	1 211			1 492	-1 492	0,0
Toimintakulut	-333 164	-302 100		-299 387	-2 713	-99,1
Henkilöstökulut	-279 096	-216 250		-225 778	9 528	-104,4
Palkat ja palkkiot	-215 602	-166 300		-173 083	6 783	-104,1
Henkilösivukulut	-64 636	-49 950		-52 695	2 745	-105,5
Henkilöstökulujen oikaisuerät	1 142					
Palvelujen ostot	-53 357	-38 000		-25 831	-12 169	-68,0
Palvelun ostot - sisäiset				-641	641	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-628	-1 350		-667	-683	-49,4
Annetut avustukset		-46 500		-46 450	-50	-99,9
Muut toimintakulut	-83			-20	20	0,0
TOIMINTAKATE	-331 953	-302 100		-297 895	-4 205	-98,6

KLK	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintakulut	-349 868	-441 900		-318 027	-123 873	-72,0
Henkilöstökulut	-291 113	-322 600		-255 032	-67 568	-79,1
Palkat ja palkkiot	-225 388	-248 100		-196 852	-51 248	-79,3
Henkilösivukulut	-67 989	-74 500		-58 845	-15 655	-79,0
Henkilöstökulujen oikaisuerät	2 264			665	-665	0,0
Palvelujen ostot	-25 800	-66 900		-31 768	-35 132	-47,5
Vuokratulut	-310			-150	150	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-1 310	-2 400		-1 464	-936	-61,0
Annetut avustukset	-31 230	-38 000		-29 536	-8 464	-77,7
Muut toimintakulut	-105	-12 000		-78	-11 922	-0,6
TOIMINTAKATE	-349 868	-441 900		-318 027	-123 873	-72,0

1.9.5.7 Kirkon viestintä

Johdanto

Kirkkohallituksen mission mukaisesti Kirkon viestintä (KV) edistää uskon, toivon ja rakkauden toteutumista kirkossa ja muualla yhteiskunnassa. Tätä missiota Kirkon viestintä toteuttaa hoitamalla ja mahdollistamalla kirkon yhteistä ulkoista ja sisäistä viestintää, edistämällä kirkon yhteiskunnallista vaikuttamista ja näkyvyyttä sekä tuemalla viestinnällisesti seurakuntia ja muita kirkon toimijoita. Yksikön visiona on olla rohkea viestinnän uudistaja ja edelläkävijä kirkon ja ihmisten parhaaksi.

Tehtävät

KV välittää ajankohtaista ja vaikuttavaa viestiä kirkosta monikanavaisesti. Yksikkö kehittää vuoropuhelun kanavia sekä perinteisissä että uusissa viestintäfoorumeissa, verkosta tapahtumiin, virtuaalisesti ja livenä.

KV vastaa kirkon valtakunnallisesta viestinnästä sekä tukee kokonaiskirkon strategista viestintää ja tuottaa kirkon yhteisiä viestintäsisältöjä. KV tarjoaa viestintäkonsulttiota, esimerkiksi kriisiviestintätilanteissa, ja järjestää viestintäkoulutuksia. Yksikkö kehittää ja ylläpitää kirkon yhteisiä verkkosivustoja (esim. evl.fi, sakasti.fi, virsikirja.fi, kirkkovoosikalenteri.fi, kirkkokasikirja.fi), seurakuntasivustojen verkkoalustaa eli Luk-

kari-julkaisujärjestelmää sekä tuomiokapituleille piispa- ja hiippakuntasivustojen julkaisujärjestelmää. KV:n tehtäväalueeseen kuuluu myös Kirkkohallituksen työyhteisöviestintä.

Yhteistyössä Yleisradion kanssa KV tuottaa suomenkieliset radion ja tv:n jumalanpalvelukset, radiohartaudet sekä Pisara-ohjelman. Lisäksi tuotetaan journalistisin periaattein toteutettu Horisontti-ohjelma Yle Radio 1:lle. Yhteensä ohjelmapaikkoja on Ylen kanavilla yli 1 000.

Henkilötyövuosien määrä vuosina 2021–2023

2021: 26,22; 2022: 25,8; 2023: 26,0

Vakituisia työntekijöitä oli vuonna 2023 sama määrä kuin 2022: 26 työntekijää. Vakituiset henkilötyövuodet jakautuivat yksiköittäin seuraavasti: Ylen Ohjelmatuotannot 9,6 htv, Kehitys ja verkko 8 htv (josta Lukkari-tiimissä 3 htv) ja Viestintäpalvelut 7 htv. Henkilötyövuosia kartuttivat 0,4 henkilötyövuoden verran viestinnän harjoittelija sekä ohjelma- ja projektiokohtaiset, tuntityönä ostetut esiintyjä- ja asiantuntijapalvelut.

Keskeiset tapahtumat vuonna 2023 ja tavoitteiden toteutuminen

Tavoite 1: Koko kirkon viestintä on kehittynyt tyyliältään tunnistettavammaksi. Kirkon viestintää on toteutettu aktiivisessa yhteistyössä kirkollisten viestijöiden eri verkostojen kanssa.

Kesäkuussa 2023 päättyneen kokonaiskirkollisen viestintäselvityksen keskeisin johtopäätös oli selkeä: kirkon viestintätyötä on syytä tehdä yhä enemmän yhteisesti ja yhteistyössä. Tämä vahvisti ja tuki Kirkon viestinnän tavoitetta entistä vahvemmassa yhteistyössä kirkon viestijäverkostojen kanssa toteutettavasta viestinnästä, jonka tyyli on tunnistettavissa.

Koko kirkon yhteinen Kohti yhteistä ilmettä -työ käynnistettiin toukokuussa. Työn tavoitteena on kirkastaa kokonaiskirkon ilmettä ja tarkentaa viestinnän äänensävyä niin, että viestin ytimessä on Kristus ja viestinnän ytimessä ihminen. Kirkon ilmeen ja viestinnän äänensävyn tulisi puhutella ja koskettaa erityisesti strategista kohderyhmää millenniaaleja sekä myös muita kuin kirkon sisäpiirissä toimivia. Niiden tulisi myös kuvastaa aidosti tämän päivän kirkkoa. Kirkon viestintä vetää ilmetyötä, ja projektitiimiin ilmoittautuivat Espoon, Helsingin, Kuopion ja Porvoon seurakuntayhtymät sekä Seinäjoen, Viitasaaren ja Helsingin Mikaelin seurakunnat. Lisäksi pilotoidaan ilmettä sairaalasielunhoidon ja Kirkon mediasäätien näkökulmasta. Koko kirkon kenttää kut-

suttiin mukaan osallistumaan kyselyin, Teams-virtuaalikeskusteluihin ja työpajoin. Aloituskyselyyn saatiin yli tuhat vastausta työntekijöiltä ja luottamushenkilöiltä. Työ jatkuu vuonna 2024.

Kirkon pääsivusto evl.fi ja sitä syventävä evl.fi/plus julkaistiin teknisesti ja sisällöllisesti uudistettuna lokakuussa 2023. Sivuston ensisijaiseksi kohderyhmäksi on määritetty 25–45-vuotiaat uteliaat millenniaalit; sivusto sisältää luonnollisesti myös muille ryhmille suunnattuja sisältöjä. Uuden kohderyhmän myötä sivustolle luotiin mallipersona, Millenniaali-Laura, sekä tyyliopas, joka auttaa ylläpitäjiä tuottamaan tutkittuun tietoon pohjautuvaa kohderyhmälähtöistä sisältöä. Päivittäjille ja sisällöntuottajille, joita sivustolla on kaikkiaan noin 100, tarjottiin koulutusta, kirjallisia ohjeita, tukikanavia sekä 14 sisältökliniikkaa.

Seurakuntien käyttöön KV:n tuottama Lukkari-julkaisualusta on vuoden 2023 lopussa käytössä yli 98 prosentilla seurakuntatalouksista. Palvelun teknisen toimivuuden ja skaalaavuuden varmistamiseksi sekä vakauden ja sujuvuuden parantamiseksi erityisesti kuormituspiikeissä tuotanto siirrettiin vuoden 2023 aikana pilviarkkitehtuuriin.

Vuoden loppupuolella käynnistettiin uuden Lukkari-sivustomallin kehittäminen erityisesti suurimpien kaupunkien tarpeisiin. Lisäksi käynnistettiin palvelumuotoiluprojekti, jossa alustaa kehitetään yhdessä seurakuntien ja verkkosivukävijöiden kanssa.

Vuoden 2024 alkupuolella järjestettävien kirkolliskokous- ja hiippakuntavaltuustovaalien valtakunnallisen vaaliviestinnän koordinointi käynnistettiin. KV hankki ja toteutti vaaleihin ehdokkaiden esittäytymistä varten ehdoksgallerian. Käytössä on saman toteuttajan tuote kuin seurakuntavaaleissa vuonna 2022.

Koko kirkon viestintäkokonaisuuden tarpeisiin sopivan materiaalipankin selvitys jatkui. Vanha mediapankki vaihdetaan uuteen järjestelmään vuonna 2024.

Vuodeksi 2023 tuotettiin ensimmäistä kertaa Kirkkohallitukselle nk. strategisen viestinnän painopisteet. Ne ovat viestinnän kärkiä proaktiivisissa ulostuloissa ja mahdollisuuksien mukaan tarkastelukulmia kaikessa viestinnässä. Painopisteet ohjaavat ennen kaikkea viestinnällisiä valintoja. Niitä olivat vuonna 2023 uskonnonvapaus, resilienssi (turva, toivo, luottamus) sekä monimuotoinen hengellisyys.

Sata vuotta täyttänyt uskonnonvapaus oli pääteema mm. Porin SuomiAreenassa keuhällä sekä Ylen koordinoimalla Hyvin sanottu -keskustelufestivaalilla Hämeenlinnassa syksyllä. Teemaa nostettiin myös Horisontti-ohjelmassa, tutkimusjulkaisun ja rasimikeskusteluun liittyvien puheenvuorojen yhteydessä sekä uuden vakaumustahto-työkälyn ja huhtikuussa pidetyn ekumeenisen juhlan viestinnässä.

Uskonnonvapaus oli vahvasti esillä myös toimittajille suunnatussa uskontolukutaito-koulutuksessa. Kirkon viestintä toteutti kolmiosaisen koulutuksen yhteistyössä Kirkon tutkimus ja koulutus -yksikön, Suomen ekumeenisen neuvoston ja USKOT-foorumin kanssa. Mukana suunnittelussa ja toteutuksessa oli asiantuntijoita jo päättyneestä Argumenta-uskontolukutaitohankkeesta Helsingin yliopistosta ja Lapin yliopistosta. Kouluttajina toimi lukuisia tutkijoita ja kokemusasiantuntijoita. Kurssille osallistui reilut 30 toimittajaa ja viestijää.

Kristityn elämän resilienssiä kasvattavista ja monimuotoisen hengellisyysden elementistä viestinnässä nostettiin erityisesti rukousta. Keväällä KV tuki kirkon osallistumista kansainväliseen Tulkoon sinun valtakuntasi -rukouuskampanjaan. Syksyllä tuotettiin rukousteemaisen Rukouksen kaipuu -piispainkirjeen julkistustilaisuus tuomiokirkon kryptaan yhteistyössä piispainkokouksen kanslian kanssa. Toteutuksessa olivat mukana Helsingin tuomiokirkkoseurakunta, Tuomas-yhteisö sekä Lasten ja nuorten keskus. Seurakuntia rohkaistiin järjestämään vastaavia tilaisuuksia. Lisäksi tuotettiin rukousteemainen video sekä Yleen teemaan liittyviä aamuhartauksia. Toivon viestiä välitettiin vahvasti myös radion ja television muissa hartausohjelmissa. Uuteen evl.fi-sivustoon toteutettiin Hiljenny-osio, jonka kehittäminen jatkuu vuonna 2024.

Resilienssin kasvattamiseen pyrittiin myös seurakuntien käyttöön toteutetussa Eko-paasto-kampanjassa teemalla Arjen tekoja, toivon sanoja. Kampanja toteutettiin yhdessä Marttojen ja Suomen ympäristökeskuksen kanssa. Kampanjan medianäkyvyys oli hyvä. Sosiaalisessa mediassa kampanjan mainossisällöt näkyivät yli miljoona kertaa. Yhteisiä some-sisältöjä seurakuntien käyttöön tuotettiin lisäksi mm. Ukrainan tilanteeseen liittyen. KV osallistui myös Espoon ja Vantaan seurakuntayhtymien vetämään kastekampanjaan.

Kirkon yhteistä jouluviestintää KV teki muun muassa tukemalla pääkaupunkiseudun seurakuntien vetämän joulukalenterikampanjan vaikuttajaviestintää sekä Jouluradion Hoosianna-videota. Video toteutettiin tällä kertaa tekoälyn avulla, eikä se noussut yleisön suosikiksi. Jouluradio oli kokonaisuudessaan toista vuotta peräkkäin koko Suomen kolmanneksi tavoittavin radiokanava.

Kummipäivää KV tuki osallistumalla vaikuttajaviestintään, jota toteutettiin yhteistyössä perhebloggaaja Karoliina Pentikäisen ja ex-maajoukkuekoripalloilija Shawn Huffin (pro bono) kanssa. Kummipäivää koordinoi Lasten ja nuorten keskus.

Mikkelin piispainvaalin viestintää toteutettiin yhdessä Mikkelin hiippakunnan tuomikapitulin kanssa. Vaalien medianäkyvyys oli hyvä (verkkomediaosumia 639 kappaletta ja tavoitavuus 76 miljoonaa, sosiaalisen median tavoitavuus 2,6 miljoonaa).

KV osallistui eduskuntavaalien hallitusohjelmataivoitteiden laadintaan kansliapäällikön toimiston johdolla ja oli mukana yhteistyössä Helsingin seurakuntayhtymän kanssa toteuttamassa vaalien arvokeskustelua Helsingin tuomiokirkon kryptassa.

KV osallistui Hiilineutraali kirkko 2030 -kärkihankkeen työryhmään sekä Hiilineutraalit seurakunnat -seminaarin ja Kuule ja kysy Kirkon ympäristödiplomista -webinaarisarjan järjestämiseen. Ympäristödiplomien käyttöön kannustanut webinaari järjestettiin vuonna 2023 seurakunnille ja hiippakunnille kymmenen kertaa eri asiantuntijoiden kanssa; linjoilla oli 50–100 kuulijaa per kerta.

KV oli toteuttamassa kirkon läsnäoloa ja näkyvyyttä Porin SuomiAreenassa yhdessä toiminnallisen osaston, Turun arkkhiippakunnan ja Porin seurakuntayhtymän kanssa. Hyvin sanottu -festivaaliin osallistuttiin keskustelulla teemasta "Uskonnon, omantunnon ja ajatuksen vapaus nuorten arjessa".

KV tuotti kansliapäällikön toimiston ja arkkipiispan kanslian kanssa Arvojen Akatemian, joka oli järjestyksessään 24. Akatemian muodostavat arkkipiispan vuosittain koollekutsumana eri yhteiskunnan eri sektoreita, kuten julkista hallintoa, talous- ja järjestöelämää, politiikkaa, tiedotusvälineitä, tiedettä ja koulutusta, kulttuuria ja kirkkoa edustavat osallistujat. Arvojen Akatemia tarjoaa yhteiskunnan vaikuttajille foorumin yhteiselle keskustelulle arvoista.

KV:n viestintäasiantuntija osallistui Luterilaisen maailmanliiton yleiskokoukseen Puolan Krakovassa syyskuussa. Kokouksesta tuotettiin sitä ennen, sen aikana ja sen jälkeen sisältöä monikanavaisesti, ja viestintäyhteistyötä tehtiin myös Kotimaan, Suomen Lähetysseuran sekä Kirkon ulkomaanavun kanssa.

Viestintäpäivä kirkon viestijöille järjestettiin tänä vuonna etätoteutuksena Liveto-alustalla, teemanaan Vapaus. Osallistujia etäviestintäpäivässä oli 225. Syksyllä järjestettiin myös tutustumis- ja orientaatiopäivä uusille viestijöille Kirkon talolla. Päivään osallistui 23 uutta viestijää eri puolilta kirkkoa. KV oli mukana myös muun muassa Espoon hiippakunnan viestintäpäivässä. Marraskuussa osallistuttiin Helsingin hiippakunnan koordinoimana Uusimaa2023-kriisiviestintäharjoitukseen.

KV tuotti entiseen tapaan vuonna 2023 kolme Viestinnän ja vuorovaikutuksen pastoraalia. Jumalanpalvelukset mediassa -koulutus järjestettiin kerran. Lisäksi järjestettiin neljä viestinnän saavutettavuuteen liittyvää koulutusta kirkon työntekijöille ja luottamushenkilöille.

Kirkon viestijät -teams-ryhmässä käydään keskustelua ja tehdään yhteistyötä useissa kanavissa. Ryhmässä on yli 300 jäsentä. Viestijöille suunnatulla Tapuli-uutiskirjeellä oli 992 tilaajaa, ja Sakasti-intrassa oli lähes 18 000 käyntiä kuukaudessa.

Tavoite 2: Kirkon viestintä tavoittaa entistä paremmin erityisesti valitut kohderyhmät. Viestintä muuttuu vuorovaikutteisemmaksi.

Evl-sivuston käyttäjämäärät säilyivät hyvällä tasolla myös kohderyhmäudistuksen jälkeen. Esimerkiksi joulukuussa 2023 sivustoilla oli 224 409 käyntiä ja 617 531 sivukatselua. Evl.fi:n suosituimpia sisältöjä ovat: evl.fi etusivu, Hiljentymis-osion Päivän sana, Avoimet työpaikat, Kirkollinen sanasto Aamenesta Öylättiin sekä Kirkon asiointipalvelut. Plussan suosituimpia sisältöjä olivat aineistot kirkkovuoden pyhäpäiviin, rukoukset ja esirukoukset.

Kirkon eri sivustoilla käytettävä verkkosivustoanalytiikka vaihdettiin vuonna 2023 tietosuojaviranomaisten ohjeiden mukaisesti amerikkalaisesta Google Analyticsista eu-rooppalaiseen avoimen lähdekoodin Matomo-analytiikkaan.

Osana evl.fi-sivustouudistusta verkkosivuille konseptoitiin nk. Oma media -osio. Staattisten sisältösivujen rinnalle tuotettiin erityisesti millenniaaleille suunnattuja artikkeleita sekä niihin liittyviä some-sisältöjä. Vuonna 2023 julkaistiin noin 20 Oma media -artikkelia. Oma median kehitystä jatketaan yhdessä seurakuntien kanssa vuonna 2024.

Kirkon viestinnän julkaisemia podcasteja kuunneltiin vuonna 2023 yli 15 000 kertaa. Yhteistyössä arkkipiispankanslian kanssa käynnistettiin Arkkipiispan talossa -podcast ja yhdessä Toiminnallisen osaston kanssa Kirkko kiinni? -podcast, jossa pohdittiin miten kirkko, seurakunnat ja kirkon työntekijät parhaiten kohtaisivat millenniaaleja. Myös Suhde klinikalla -podcast keräsi yhä paljon kuuntelijoita, vaikka sen ensimmäinen tuotantokausi on tehty jo vuonna 2019.

Vuoden 2023 aikana KV lähetti 152 tiedotetta. Mediaosumia verkkomediassa oli vuoden aikana yhteensä 17 000. Näistä 943 oli osumia Yle.fi:ssä ja 640 Helsingin Sanomissa.

Kirkko Suomessa -Facebook-sivua seuraa 62 807 tiliä (62 500), ja Instagramissa seuraajia on yli 15 000 (14 500) tiliä. Kirkko Suomessa -Facebook-tilin kattavuus oli 559 603 ja Instagram-tilin kattavuus oli 133 332. Kirkko Suomessa -tilin Euroviisuihin liittyvä Käärijä-julkaisu, jossa kuvankäsittelyn keinoin oli Helsingin tuomikirkolle puettu Käärijän bolero, nousi lähes ilmiöksi myös somen ulkopuolella, mm. Helsingin Sanomissa.

X-palvelussa (entinen Twitter) kirkon tilillä on 10 570 (10 400) seuraajaa. X:n merkitys viestinnälle on vähentynyt seuraajien vaihtaessa eri palveluihin X:n sisältämien epävarmuuksien ja vihapuheen vuoksi.

Verkkosivujen palautekanavan kautta saatiin yhteensä 500 (779) kansalaispalautetta, joihin vastaaminen priorisoitiin korkealle. Eniten yhteydenottoja tuli verkkosivustojen sisältöön, KV:n Yle-tuotantoihin, virkatodistustilauksiin, kirkon ja seurakuntien toimintaan sekä vihkimiseen ja häihin liittyen.

Radiojumalanpalvelusten jo päättyneen kehittämishankkeen yhteydessä määriteltiin, että lisää kuuntelijoita radiojumalanpalveluksille voidaan löytää lähinnä työikäisten naisten kohderyhmästä. Vastaavaa potentiaalia on nähty myös muissa radion ja tv:n hartausohjelmissä sekä Horisontissa. Edelleen hartausohjelmien tyyppikuuntelija tai -katsoja on yli 60-vuotias nainen.

Radion ja tv:n formaattijumalanpalvelukset tavoittavat hieman kello 10 ”normimesuja” laajemmin eri ikäisiä ja ovat sukupuolijakaumaltaan hieman tasaisempia. Radion puolella toteutettiin mm. Sohvakirkkoja, Musiikkijumalanpalveluksia, Pyhiinvaelluskirkkoja sekä Meditatiivisia jumalanpalveluksia. Television erityisformaatteja olivat Nojatuolikirkko, Riemulaulut, Reissukirkko ja Studiokirkko. Vuonna 2023 tutkittiin ja kehitettiin erityisesti tv-jumalanpalvelusten Kirkkovieras-konseptia. Ensimmäiset Kirkkovieras-ohjelmat toteutetaan keväällä 2024.

Radion aamuhartaus keräsi keskimäärin 66 300 (68 300 vuonna 2022) kuulijaa. Iltahartaudet keräsivät maanantaista torstaihin keskimäärin 50 000 (68 200 vuonna 2022, jolloin luvussa mukana myös uusinnat) ja lauantaisin 99 000 (95 000). Suora hartaus kuultiin presidentti Martti Ahtisaaren muiston kunnioittamiseksi lokakuussa. Hartauden piti piispa Teemu Laajasalo. Hartaita säveliä - ja Iltahartaus-ohjelmien elementtejä uudella tavalla yhdistelevä, vuonna 2022 aloitettu kokeilu jatkui vuonna 2023: perjantain musiikkihartaus keräsi 51 000 kuuntelijaa.

Radiojumalanpalvelusten kuuntelijamäärät säilyivät lähes ennallaan. Kello 10 luterilaisten jumalanpalvelusten kuuntelijamäärä oli 109 300 (110 300 vuonna 2022) ja ortodoksisen ja katolisen kirkon sekä vapaiden kirkkojen ja seurakuntien kello 11 lähetys 65 3000 (65 000).

Koronavuonna 2020 alkanut käytäntö, että joka sunnuntai sekä kirkollinen pyhä on tv-jumalanpalvelus, jatkui. Merkittävä osa tv-lähetyksistä oli edelleen uusintoja. Lähetyksiä oli 61 (62), joista uusia tuotantoja 33 (31). Tv-jumalanpalveluksia lähetettiin uusintoihin 109 kappaletta. Televisiojumalanpalvelusten katsojamäärä laski selvästi, palvelu-uusintoihin keskimääräinen katsojamäärä oli 109 800 (152 700 vuonna

2022). Vuoden katsotuin lähetys oli perinteisesti itsenäisyyspäivän jumalanpalvelus, joka keräsi 337 000 (307 000) katsojaa. Toiseksi katsotuin oli 1. adventin jumalanpalvelus, joka keräsi 199 000 (213 000) katsojaa. Areena käynnistyksiä eniten, 52 800, oli itsenäisyyspäivän jumalanpalveluksella.

Pisaran lähetyksillä oli yhteensä keskimäärin 115 000 katsojaa (160 200 vuonna 2022). Eniten katsojia, 178 000, keräsi jakso, jossa lukijana oli kenialais-suomalainen kättilö Sarah Onditi sekä jakso, jossa lukijana teologi ja taiteilija Limppu Witick: 243 000. Jälkimmäisen ohjelman korkeaa lukua selittää osaltaan samalle päivälle osuneet kuningas Charles III kruunajaiset.

Horisontti-ohjelma tuotti sisältöjä kirkon, uskontojen, etiikan ja yhteiskunnan kysymyksistä Yle Radio 1:lle. Ohjelma tavoitti keskimäärin 42 700 (41 5000) kuuntelijaa.

Tavoite 3: Kirkon viestinnän työntekijät viihtyvät työssään ja ovat ylpeitä työstään ja kollegoistaan. Yhdessä tekeminen yksiköiden kesken on lisääntynyt.

Työhyvinvointia mittaavan Pulssi-kyselyn tulosten mukaan Kirkon viestinnän työntekijöiden työhyvinvointiin liittyvät tavoitteet toteutuivat. Sekä kevään omassa mittauksessa että syksyn Pulssi-kyselyssä päästiin aiempaa hieman parempiin kokonaislukuihin. Keskiarvo ylitti syksyllä ensimmäistä kertaa todella pitkään aikaan kolmosen. Mm. Evi.fi- ja Oma media -projektien koettiin rakentaneen konkreettista yhteistyötä yli yksikkörajojen. Työhyvinvointia käsiteltiin säännöllisesti ja tavoitteellisesti KV:n kevään tapaamisissa. Huolimatta mittareiden liikahtamisesta ylöspäin työhyvinvoinnin kehittämiseen KV:ssa tulee jatkossakin kiinnittää erityishuomiota.

Osaamisen kehittämisen tavoitteet toteutuivat heikokkosti. Kirkon viestinnän henkilöstön kouluttautumisen tulee jatkossa olla suunnitelmallisempaa, ja sille on varattava aikaa.

Tavoitteiden toteutuminen

KV:n laaja perustyö – Ylelle tuotettavat ohjelmat, päivittäinen organisaatioviestintä sekä jatkuva verkko- ja kehittämistyö – on toiminut hyvin. Kaikki asetetut kehittämistavoitteet toteutuivat myös joko kokonaan tai osittain.

Työn vaikuttavuudesta erityisen myönteisen viestin antoi T-median vuodesta 2018 seurattu, loppuvuodesta julkaistu Luottamus ja maine 2023 -tutkimus. Tutkimuksen mukaan suuren yleisön luottamus Suomen ev.lut. kirkkoa kohtaan ja kirkon maine teki selvän loikkauksen ylöspäin. Maineeseen ja mielikuviin vaikuttaa kaikki se, mitä kirkossa tehdään, viestinnän eri toimijoiden työn tulokset siinä mukana. Mielikuvilla ja

luottamuksella nähdään olevan selvä korrelaatio ihmisten toimintaan, kuten halukkuuteen olla jäsen, kuulla organisaation kantoja ja puhua organisaatiosta ja sen toiminnasta hyvä.

Myös kirkon jäsenyysluvuihin voidaan nähdä myönteistä viestiä. Vaikka kirkon jäsenmäärä laski myös vuonna 2023, kirkkoon liittyneiden määrä kasvoi ja kirkosta eroaminen oli edellisvuotta maltillisempaa. Samalla mediaseuranta kertoo viestiä, että yleinen suhtautuminen uskoon ja kirkkoon olisi tullut myönteisemmäksi: uskosta ja kirkkosuhteesta puhuminen on luontevaa.

Painopisteet	Tavoitteet vuodelle 2023	Mittarit / tavoitteiden toteutuminen
<p>Selkeytämme vastuunjakoa ja kehitämme yhteistyötä Kirkkohallituksen, tuomiokapitulien, seurakuntien ja järjestöjen kesken.</p> <p>Toteutamme ja koordinoimme ajankohtaista, avointa ja dialogista viestintää.</p> <p>Tuemme seurakuntia löytämään monimuotoisia tapoja toimia ja viestiä, jotta ihmiset voivat olla kristittyjä itselleen merkityksellisillä tavoilla.</p> <p>Edistämme katsomus- ja uskontodialogia, kristillistä todistusta, lähetystä, eukumeniaa ja positiivista uskonnonvapautta kirkossa ja yhteiskunnassa niin kotimaassa kuin kansainvälisesti.</p> <p>Edistämme yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista kirkossa.</p> <p>Korostamme työssämme toivon näkökulmaa sekä luottamusta tulevaisuuteen.</p>	<p>1) Koko kirkon viestintä on kehittynyt tyyliään tunnistettavammaksi. Kirkon viestintää on toteutettu aktiivisessa yhteistyössä kirkollisten viestijöiden eri verkostojen kanssa.</p> <p>2) Kirkon viestintä tavoittaa entistä paremmin erityisesti valitut kohderyhmät. Viestintä muuttuu vuorovaikutteemmaksi.</p>	<p>Viestinnän suunnittelu ja toteutus yhdessä kirkon eri toimijoiden kanssa (srkt, järjestöt, hpkt, kärkihanke Milleniaalien kirkko; yhteistyön laajuus, määrä, taso). Arvio: Toteutunut</p> <p>Kirkkomielikuva paranee (Luottamus ja Maine -tutkimus, tunnettuustutkimus). Arvio: Toteutunut</p> <p>Kirkon yhteisten sisällöllisten viestintäkärkien näkyvyys ja tavoitavuus (analytiikka ja tavoitavuusmittarit). Arvio: Toteutunut osittain</p> <p>Kirkosta eroaminen vähenee (tilasto). Arvio: Toteutunut</p> <p>Sisällöntuotannon prosessi on uudistettu (k/e). Arvio: Toteutunut osittain</p> <p>Viestintä on monikanavaista (kanavien määrä, sisällöt, analytiikka). Arvio: Toteutunut</p> <p>Kohderyhmien tavoitavuus ja vuoropuhelun määrä (analytiikka, kyselyt). Arvio: Toteutunut osittain</p> <p>evl.fi-sivusto on uudistettu aikataulusaan (kärkihanke). Pääkohderyhmän mielikuva sivustosta on sivuston käyttäjäkyselyssä positiivinen (vähintään 4 asteikolla 1-5). Arvio: Toteutunut osittain</p> <p>Ylen hartausohjelmien formaatteja on jatkokehitetty ja kohderyhmiä laajennettu (tavoitavuus). Arvio: Toteutunut osittain</p>

		Hartausohjelmien tuotantotapoja kehitetty yhteistyössä Ylen kanssa. Arvio: Toteutunut osittain Kirkon jäsenyys on vahvistunut, erityisesti Millenniaalien kirkon kohderyhmissä (jäsenmäärän muutokset). Arvio: Toteutunut osittain
	3) Kirkon viestinnän työntekijät viihtyvät työssään ja ovat ylpeitä työstään ja kollegoistaan. Yhdessä tekeminen yksiköiden kesken on lisääntynyt.	Työhyvinvointi parantunut (työhyvinvoinnin mittarit). Arvio: Toteutunut KV:n yksiköt läpileikkaavien tekemisten määrä. Arvio: Toteutunut

Vaikuttavuuden arviointi / tavoitteiden toteutuminen

Mielikuva kirkosta on myönteinen ja ymmärrys moniäänisestä kirkosta on lisääntynyt. (mielikuvamittarit, mediaseuranta). **Arvio: Toteutunut**

Kirkon jäsenet kokevat kirkon merkitykselliseksi ja haluavat kuulua kirkkoon. (mielikuvamittarit, jäsenyystilastot, kansalaispalaute). **Arvio: Toteutunut**

Kirkko on relevantti ja haluttu yhteistyökumppani. (yhteistyökumppanuuksien määrän ja laadun kehitys). **Arvio: Toteutunut osittain**

Vaikuttavuuden arviointi / tavoitteiden toteutuminen

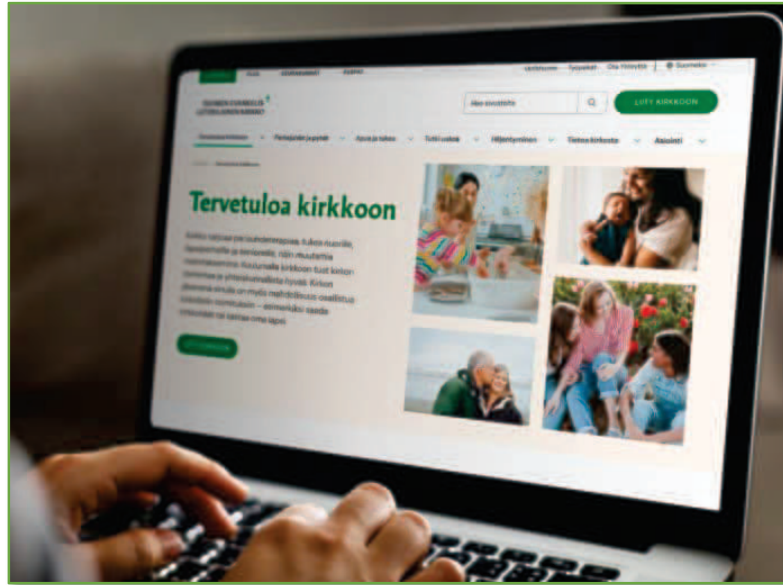
Projektiosaaminen. **Arvio: Ei toteutunut**

Monikanavainen sisällöntuotanto. **Arvio: Toteutunut osittain**

Työsuhdetaidot. **Arvio: Toteutunut**

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Toimintakate jäi ylijäämäiseksi. Koko vuoden ylläpidettiin erityisen vahvaa kulukuria. Budjettikehyksen pienennys vuodesta 2022 vuoteen 2023 oli ollut erittäin merkittävä, ja henkilöstökulujen arvioitiin vuonna 2023 nousevan budjetoitua suuremmiksi. KV on karsinut mm. kansainvälisistä kontakteista: Suomessa järjestettäväksi suunniteltu kristillisten tuotantojen festivaali siirtyi järjestettäväksi Saksaan ja edustus WACCin (The World Association for Christian Communication) elimissä lopetettiin.

Evl.fi:n uudistusprojektissa käytiin läpi yli 3 000 edellisen version sivua, jotka karsittiin, uusittiin tai tuoreutettiin. Uuden alustan modulaaristen sisältökomponenttien myötä sivuston ylläpito ja kehitys on aiempaa joustavampaa. Sivuston ensisijaisena kohderyhmänä ovat millenniaalit, mikä näkyy myös visuaalisissa ratkaisuissa.

Talousarvion 2023 toteumavertailu

Kirkon viestintä yhteensä	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	114 972	90 000		94 983	-4 983	-105,5
Maksutuotot	26 322	20 000		12 266	7 734	-61,3
Tuet ja avustukset	6 400			1 600	-1 600	0,0
Muut toimintatuotot	80 090	70 000		81 117	-11 117	-115,9
Sisäiset tuotot	2 160					
Toimintakulut	-2 564 406	-2 682 717		-2 607 640	-75 077	-97,2
Henkilöstökulut	-1 949 367	-1 992 036		-2 065 825	73 789	-103,7
Palkat ja palkkiot	-1 509 869	-1 532 336		-1 585 857	53 521	-103,5
Henkilösivukulut	-453 516	-459 700		-483 231	23 531	-105,1
Henkilöstökulujen oikaisuerät	14 017			3 263	-3 263	0,0
Palvelujen ostot	-517 355	-608 875		-461 611	-147 265	-75,8
Palvelun ostot - sisäiset	-680	-12 000		-701	-11 299	-5,8
Vuokratulot	-955	-2 000			-2 000	
Aineet ja tarvikkeet	-28 799	-25 000		-37 409	12 409	-149,6
Annetut avustukset	-47 500	-40 000		-40 210	210	-100,5
Muut toimintakulut	-19 750	-2 806		-1 885	-921	-67,2
TOIMINTAKATE	-2 449 434	-2 592 717		-2 512 657	-80 060	-96,9

KIRKKOHALLITUS[†]

Hallintopalvelut	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	31 895			1 224	-1 224	0,0
Maksutuotot	26 322					
Muut toimintatuotot	3 413			1 224	-1 224	0,0
Sisäiset tuotot	2 160					
Toimintakulut	-246 045	-269 428		-216 212	-53 216	-80,2
Henkilöstökulut	-122 419	-130 512		-139 108	8 596	-106,6
Palkat ja palkkiot	-96 757	-100 394		-107 418	7 024	-107,0
Henkilösivukulut	-28 038	-30 118		-31 690	1 572	-105,2
Henkilöstökulujen oikaisuerät	2 376					
Palvelujen ostot	-72 695	-77 250		-35 500	-41 750	-46,0
Palvelun ostot - sisäiset		-12 000		-95	-11 905	-0,8
Vuokratulut	-955	-2 000			-2 000	
Aineet ja tarvikkeet	-2 126	-5 000		-1 158	-3 842	-23,2
Annetut avustukset	-47 500	-40 000		-40 210	210	-100,5
Muut toimintakulut	-350	-2 666		-140	-2 526	-5,3
TOIMINTAKATE	-214 149	-269 428		-214 988	-54 440	-79,8

Viestintäpalvelut	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	4 000	20 000		12 258	7 742	-61,3
Maksutuotot		20 000		12 258	7 742	-61,3
Muut toimintatuotot	4 000					
Toimintakulut	-689 166	-692 552		-659 085	-33 467	-95,2
Henkilöstökulut	-518 869	-521 617		-544 734	23 117	-104,4
Palkat ja palkkiot	-403 230	-401 244		-419 036	17 792	-104,4
Henkilösivukulut	-119 344	-120 373		-126 742	6 369	-105,3
Henkilöstökulujen oikaisuerät	3 704			1 044	-1 044	0,0
Palvelujen ostot	-150 638	-168 875		-111 029	-57 846	-65,7
Palvelun ostot - sisäiset	-40			-170	170	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-2 011	-2 000		-1 526	-474	-76,3
Muut toimintakulut	-17 608	-60		-1 625	1 565	708,3
TOIMINTAKATE	-685 166	-672 552		-646 827	-25 725	-96,2

Ohjelmatuotannot	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	79 077	70 000		81 494	-11 494	-116,4
Tuet ja avustukset	6 400			1 600	-1 600	0,0
Muut toimintatuotot	72 677	70 000		79 894	-9 894	-114,1
Toimintakulut	-769 821	-832 109		-826 853	-5 256	-99,4
Henkilöstökulut	-724 168	-745 819		-758 627	12 808	-101,7
Palkat ja palkkiot	-558 477	-573 707		-582 720	9 013	-101,6
Henkilösivukulut	-170 380	-172 112		-178 126	6 014	-103,5

KIRKKOHALLITUS[†]

Henkilöstökulujen oikaisuerät	4 689		2 219	-2 219	0,0
Palvelujen ostot	-42 542	-83 250	-66 758	-16 492	-80,2
Palvelun ostot - sisäiset	-640		-436	436	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-699	-3 000	-992	-2 008	-33,1
Muut toimintakulut	-1 772	-40	-40	0	-100,0
TOIMINTAKATE	-690 744	-762 109	-745 359	-16 750	-97,8

Kehitys ja verkko	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot				8	-8	0,0
Maksutuotot				8	-8	0,0
Toimintakulut	-785 402	-888 628		-902 134	13 506	-101,5
Henkilöstökulut	-536 740	-594 088		-634 209	40 121	-106,8
Palkat ja palkkiot	-414 970	-456 991		-485 000	28 009	-106,1
Henkilösivukulut	-125 018	-137 097		-149 210	12 113	-108,8
Henkilöstökulujen oikaisuerät	3 248					
Palvelujen ostot	-224 679	-279 500		-234 112	-45 388	-83,8
Aineet ja tarvikkeet	-23 962	-15 000		-33 733	18 733	-224,9
Muut toimintakulut	-20	-40		-80	40	-200,0
TOIMINTAKATE	-785 402	-888 628		-902 126	13 498	-101,5

Seurakuntavaalit	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintakulut	-73 972			-8 200	-8 200	0,0
Henkilöstökulut	-47 170			-10 854	-10 854	0,0
Palkat ja palkkiot	-36 434			-8 317	-8 317	0,0
Henkilösivukulut	-10 736			-2 537	-2 537	0,0
Palvelujen ostot	-26 802			-2 654	2 654	0,0
TOIMINTAKATE	-73 972			-8 200	-8 200	0,0

Lukkari	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintakulut	0			-11 557	11 557	0,0
Palvelujen ostot	0			-11 557	11 557	0,0
TOIMINTAKATE	0			-11 557	11 557	0,0

1.9.5.8 Kirkon tutkimus ja koulutus

Johdanto

Tutkitulla tiedolla ja henkilöstökoulutuksella on avainrooli seurakuntien ja kirkon yhteisen toiminnan kehittämisenä. Kirkon on tärkeää harjoittaa itsenäistä tutkimus- ja koulutustoimintaa, jolla se varmistaa tarvitsemansa tiedon saamisen ja toiminnan kehittämisen. Kirkolliskokouksen toimeksiantona tehtävä, jo vuosikymmeniä toteutettu kirkon nelivuotiskertomus kokoaa yhteen uskonnollisuuden muutoksen suuria linjoja. Koulutustoiminta toteuttaa mm. Kirkon säädöskokoelmissa määriteltyjä koulutuskokonaisuuksia (KS 166, 170, 171). Visiona on, että Kirkon tutkimus ja koulutus toimii yhdyspintana kirkon ja muun yhteiskunnan välissä sekä voimistaa kirkon merkityksellisyttä yhteiskunnan todellisuudessa.

Yksikön tehtävät

Yksikkö järjestää ja toteuttaa henkilöstökoulutusta kirkon työntekijöille (koulutus, koordinaatio) sekä osallistuu kirkon ammattien koulutusten ja tutkintojen kehittämiseen yhteistyössä työelämän ja kouluttavien laitosten ja järjestöjen kanssa (vaikuttaminen). Koulutustoiminnan tukena järjestetään majoitus- ja kokoustoimintaa Kirkon koulutuskeskuksessa. Yksikkö toteuttaa tutkimuksia, jotka ovat tarpeen kirkon ja seurakuntien toiminnan kehittämiseksi ja jakaa vuosittain apurahoja kirkon alan tutkimuksille, julkaisee kirkkoa koskevaa tutkimusta sekä ylläpitää tietokantaa uskonnollisista ryhmistä.

Henkilötyövuodet

Kirkon tutkimuksessa ja koulutuksessa työskenteli vuoden 2023 alussa yhteensä 19 työntekijää, kun yksikön kaksi toimistosihiteeriä siirtyivät Kirkkohallituksen yhteisen toimistopalvelutiimin osaksi.

Henkilötyövuosien määrä vuosina 2021–2023

2021: 9,7; 2022: 20,3; 2023: 19,0

Keskeiset tapahtumat vuonna 2023 ja tavoitteiden toteutuminen

Tutkimus- ja koulutustoiminnan tunnettuuden kasvu ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen vahvistaminen

Yksikön tuottama tutkimustieto on noussut entistä tärkeämpään rooliin, kun yhteiskunnassa korostetaan aiempaa vahvemmin tiedolla johtamista. On tärkeää, että kirkon päätöksenteossa ja ennakoinnissa voidaan tukeutua talouden kiristyessä tietoon ja tutkimuksiin. Kirkon tuottama tutkimustieto on yhteiskunnassa laajasti tunnettua ja

käytettyä. Tunnetuimman tuotteen, kirkon nelivuotiskertomuksen pitkät ja Suomessa ainutlaatuiset aikasarjat antavat mahdollisuuden pitkällä aikajanelalla tapahtuvien muutosten analysointiin. Tutkimus vetää yhteen suomalaisten arvojen ja asenteiden muuttosta, kirkon työntekijöiden ja luottamushenkilöiden ajattelumaailmaa sekä seurakuntien työssä ja toiminnassa tapahtuvia muutoksia. Tämän ohella ajankohtaistutkimukset vastaavat nopeisiin tiedontarpeisiin.

Kirkkoa ja uskonnollisuutta koskeva tutkimustieto kiinnostaa mediaa. Vuonna 2023 annettiin lähes 70 tutkimukseen liittyvää haastattelua, joista valtaosa (66 %) oli valtakunnallisessa mediassa. Kysytyimpiä aiheita olivat uskonnollisuus (42 %), uskonnolliset liikkeet ja yhteisöt (21 %) sekä uskontojen kohtaaminen ja ekumenia (15 % haastatteluista). Tutkijat pitivät vuonna 2023 lähes 60 esitelmää. Tutkimuskentän asiantuntemusta jaettiin yli kolmessakymmenessä työryhmässä, joista valtaosa oli kirkollisia (47 %) ja tieteellisiä (41 %). Yksikön työntekijöitä on mukana Kirkkohallituksen yhteisissä hankkeissa ja työryhmissä, esimerkiksi evankelointitoiminnan vahvistamista valmistelevassa työryhmässä ja kirkon tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman työryhmässä. Yksikön julkaisusarjassa valmistui vuonna 2023 kuusi kirjajulkaisua. Tutkijat kirjoittivat 14 tieteellistä tai yleistajuista artikkelia, noin 20 blogia ja yleistajuista tekstiä sekä kolme kirja-arvostelua.

Yksikkö valmistelee Kirkkohallituksen antamat koulutuspoliittiset lausunnot. Niitä annettiin kahdeksan, joista kolmella havaittiin olleen vaikutusta tutkintojen perusteiden sisältöön. Muista lausunnoista ei ole nähtävillä lausuntoyhteenvedoa tai lopullista tuotosta, mistä vaikutusta voitaisiin päätellä.

Kirkon missioon perustuvan asiantuntijuuden, työotteen ja toiminnan vahvistaminen tutkitun tiedon ja osaamisen kehittämisen avulla

Kirkkohallituksen toteuttaman henkilöstökoulutuksen tavoitteena on vastata seurakuntien osaamistarpeisiin ja henkilöstön osaamisen kehittämiseen. Koulutustoiminnasta kerätyssä palautteessa osallistujat arvioivat yksikön tarjoaman koulutuksen laadukkaaksi, monipuoliseksi ja työelämän tarpeita vahvasti tukevaksi. Palautteen mukaan noin 74 % vastaajista koki kirkon työntekijäidentiteetin vahvistuneen paljon tai erittäin paljon ja noin hieman yli puolet (noin 58 %) koki luottamuksen kirkon työn merkitykseen vahvistuneen koulutusten myötä paljon tai erittäin paljon.

Moduulirakenteisten erityiskoulutusten kokonaisuutta on uudistettu yhteistyössä Kirkkohallituksen eri osastojen kanssa. Uudistuksen myötä sisältöjä tarkastellaan aiempaa vahvemmin laajempina kokonaisuuksina tai ilmiöinä työalapohjaisen tarkastelun sijaan sekä koulutusten vaikutusten ja vaikuttavuuden näkökulmasta. Uudistusta ohjaavia

tavoitteita ovat mm. muutoskyvyn ja tulevaisuuslähtöisyyden vahvistaminen, seurakuntalaisten kanssa toimiminen, kirkon työntekijän ammatillisen ja hengellisen identiteetin tukeminen sekä seurakuntien taloudellisten resurssien vähenemiseen varautuminen.

Kirkon henkilöstökoulutuksessa hyödynnettiin yhteiskunnan koulutusjärjestelmän mahdollisuuksia. Koulutuskalenterin kautta seurakunnille on viestitty aiempaa enemmän avoimen korkeakouluopetuksen sekä toisen asteen ammatillisen koulutuksen tukemisen osien tarjonnasta. Kirkkohallituksen sekä Opetushallituksen toteuttamien osamistarvekyselyjen tuloksia hyödynnetään koulutusten kehittämisessä. Vuonna 2023 koulutuksen seurantaryhmissä selvitettiin erityisesti määrällisiä koulutustarpeita.

Vuonna 2023 yksikkö tarjosi noin 70 koulutusta, joista kahdeksan peruttiin osallistujien vähyyden vuoksi. Toteutuneiden koulutusten ryhmäkoot pienenivät valtaosin. Osallistujia oli yhteensä noin 1140, mikä oli 15,4 % vähemmän kuin edellisellä vuonna. Kokonaisosallistujamäärä ei poikkea viiden vuoden keskimääräisistä osallistujatilastoista.

Tutkimuksen ja koulutuksen viestinnän ja julkaisutoiminnan kehittäminen, sen saavutettavuus ja monikanavaisuus sekä uusien tiedon julkistamisen tapojen kehittäminen

Yksikössä on työstyetty vuoden aikana viestinnän kehittämistä ja suunnitelmallisuutta. Tutkimuksen viestinnän vuosikello on valmisteilla ja verkkosivujen uudistus tekeillä. Koulutuksen verkkosivut on jo uudistettu. Yksikön sosiaalisen median kanavat ovat keränneet uusia seuraajia ja yksikön työntekijät ovat omilla asiantuntijaprofiileillaan osallistuneet sosiaalisessa mediassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin keskusteluihin hyödyntäen niissä uskoon liittyvää tutkimustietoa.

Tutkimustiedon levittämiseen on kehitetty myös uusia muotoja. Alkaneessa nelivuotiskertomushankkeessa rakennetaan hiippakuntakohtaisia raportteja, jotta tutkimushankkeen tarjoamaa tietoa voidaan aiempaa paremmin hyödyntää ja soveltaa alueellisella tasolla. Millenniaalit-tutkimushankkeessa tietoa levitettiin muiden kanavien ohella myös Kirkon viestinnän kanssa toteutetun erillisen podcast-sarjan kautta. Julkaisutoiminnan prosesseja on kehitetty. Erityistä huomiota on kiinnitetty kirjaprojektien käynnistämiseen ja roolien selkeyttämiseen sekä kustannusten seurantaan.

Tutkimushankkeet

Tutkimuksessa vuoden 2023 päähankkeena oli uskonnonvapauden 100-vuotismarkkinavuoteen kytkeytyvä -tutkimuskokonaisuus, jossa analysoitiin kirkon yhteiskunnalliseen rooliin ja uskonnonvapauteen liittyviä teemoja. Hankkeessa julkaistiin tutkimusjulkaisu

[Kirkko yhteiskunnassa: suhteet ja rajapinnat. Uskonnonvapauslaki 100 vuotta.](#) sekä viisi [raporttia](#) uskonnonvapauden eri ulottuvuuksista. Kirkko ja tutkimus -blogissa julkaistiin aiheeseen liittyvä blogitekstien sarja.

Kirkon työmuotoja ja työhyvinvointia on tutkittu kolmessa tutkimusjulkaisussa. [Lupa uskoa ja kasvaa. Kirkon kasvatuksen barometri 2022](#) selvittää kirkon kasvatustyön ajankohtaiskysymyksiä ja nuorisotyöntekijöiden ammatti-identiteetin muutoksia koronapandemian aikana. Pappien, teologien ja kanttoreiden työhyvinvointiin pandemian aikana sen sijaan pureutuu [Kutsumus pandemian puristuksessa](#) -tutkimus. Ensimmäistä kertaa julkaistussa jumalanpalvelusbarometrissa [Kohti merkityksellisyyttä, kiinni perinteessä. Jumalanpalvelusbarometri 2023](#) syvennyttiin jumalanpalveluksen muutokseen ja kehittämiseen liittyviin teemoihin.

Millenniaalien kärkihankkeeseen kytkeytyvässä [Millenniaalien kirkko. Kulttuuriset muutokset ja kristillinen usko](#) -artikkelikokoelmassa tarkastellaan sitä, mitä millenniaalien sukupolvi ajattelee kirkosta, katsomuksesta ja elämänarvoista. [Eläinteologia ja eläinoidkeudet kirkon kysymyksenä](#)-julkaisussa perehdyttiin ajankohtaiseen kysymyksen eläinten oikeuksista sekä teologiseen pohdintaan eläinten asemasta.

Pitkittäistutkimuksilla seurataan seurakuntien toimintaa, uskonnollisuuden muutoksia ja kirkon henkilöstön ajankohtaisia kysymyksiä. Diakonia-ammattikorkeakoulun kanssa toteutettavassa pitkittäistutkimushankkeessa kootaan tietoa eri puolella Suomea sijaitsevien seurakuntien toiminnasta. Kasvu kirkon työntekijäksi -tutkimushankkeiden kokonaisuudessa yksikkö oli mukana Itä-Suomen yliopiston vetämän *Maisterista papiksi* -hankkeen työskentelyssä. Uskonnot Suomessa -tietokanta kokoaa laajasti tietoa Suomessa toimivista uskonnollisista yhteisöistä ja siellä on yli 1170 Suomessa toimivan uskonnollisen yhteisön tiedot.

Yksikkö osallistui *Complexity and Beyond in Studies of Religiosity in Nordic Countries* -tutkimushankkeeseen, jossa on analysoitu uskonnon asemaa Pohjoismaissa. Hankkeessa syntynyt artikkelikokoelma on julkaisuprosessissa. Tutkimus on mukana Pohjoismaisten kirkkojen *Baptism in times of change* -hankkeessa, jossa kootaan yhteen kirkoissa tehtyä kastetutkimusta ja toiminnan kehittämistä. Vuosina 2023–2024 projekti tuottaa englanninkielisen tutkimusjulkaisun, joka julkaistaan Ruotsin kirkon tutkimussarjassa.

Tutkimuksen myöntämällä apurahoilla kyettiin tukemaan yhdeksää tutkimushanketta, jotka käsittelevät kirkon toiminnan kehittämisen ja uskonnollisuuden muutoksen keskeisiä teemoja.

Henkilöstökoulutuskalenteri

Henkilöstökoulutus selvityksen yhteydessä havaittiin, että koulutustoiminnan kehittämiseen tarvitaan monikäyttöisempää asiakastietojärjestelmää joko henkilöstökoulutuskalenterin osana tai muulla tavoin. Henkilöstökoulutuskalenteria ei voitu uudistaa resurssien puutteen vuoksi. Vuoden 2023 aikana pystyttiin tekemään tarvittavat ylläpitoratkaisut sekä luotiin kalenterin osaksi evl.fi/plussan Koulutuksen tilastot -sivuilla julkaistua [Koulutusten tarjonta ja toteuma](#) -Power BI raporttia. Kalenterissa julkaistavat tapahtumat arvioidaan niin, että ne vastaavat seurakuntien tarpeita. Vuonna 2023 kalenterissa julkaistiin yhteensä noin 400 tapahtumaa, joista koulutuksia oli noin 320, tilauskoulutuksia 60 ja verkostotapaamisia 20. Kevään 2024 aikana kartoitetaan yhdessä talousosaston/it-hallinto kanssa tulevaisuuden tarpeisiin mahdollisia muita järjestelmävaihtoehtoja.

Muutososaamisen vahvistaminen: tutkimustieto ja koulutuksen kautta hankittu osaaminen palvelee työ- ja toimintakulttuurien kehittämisprosesseja

Vuonna 2023 yksikössä valmistui koulutusten pedagogisia prosesseja käsitellyt työskentely, jonka tulokset koottiin Haluamme edistää oppimista -dokumenttiin. Keskiöön nostettiin koulutustoiminnan päämäärä, oppiminen. Tätä tarkastellaan tulevaisuuteen suuntautuvan uteliaisuuden, kiinnostavan keskeneräisyyden ja kokeilujen kautta. Koulutuksissa kannustetaan tekemään yhdessä seurakuntalaisten kanssa toivon ja todellisuuden kytkeytyvää elävää teologiaa. Osaamisen kehittämisen keskiössä on koulutuksiin osallistujien ja heidän työyhteisöjensä uudistumiskyvyn ja muutokkyvykkyyden vahvistaminen. Tämä toteutuu muun muassa kehitystehtävissä, joita erityiskoulutuksiin osallistuvat toteuttavat seurakunnissa.

Koulutukset näyttäytyvät edelleen vahvasti työntekijän oman osaamisen kehittämisenä. Vuoden 2023 koulutuskyselyjen mukaan koulutuksiin osallistujat hyödyntävät oppimaansa eniten kokeilemalla opittua käytännössä omassa työssään (82 % vastaajista) esimerkiksi tekemällä jotakin toisin (75 % vastaajista) tai kiinnittämällä huomio johonkin uuteen asiaan (72 % vastaajista). Koulutuksen sisällöistä kerrotaan työyhteisössä selvästi harvemmin (55 % vastaajista).

Uskonnollisen kentän ja kulttuurisen ympäristön monipuolistuminen näkyy koulutuksissa niin, että seurakuntien työntekijät kaipaavat tietoa ja ymmärrystä uusista ilmiöistä ja eri tavoista hahmottaa uskonnollisuutta. Myös yhteistyöverkostoissa tapahtuvat muutokset (esim. hyvinvointialueet) vaikuttavat niin, että seurakuntien ja työnte-

kijöiden on etsittävä uudenlaisia yhteistyön tekemisen tapoja. Koulutuksiin osallistujien kokemus on, että vertaisoppiminen eri puolilta Suomen tulevilta seurakuntien työntekijöiltä on koulutusten merkittävä anti.

Yksikkö tuottaa ennakointiaineistoa ja tutkimuksia kirkon alan työntekijöistä ja työvoimantarpeesta. Vuoden 2023 aikana työvoimapulaan ja rekrytointiin liittyvät kysymykset sekä rekrytointiosaamisen kehittämistarpeet nousivat laajasti esille. Hiippakuntien arvioiden mukaan vaikeinta on saada työvoimaa kasvatuksen ja diakonian tehtäväläueilla. Yksikkö kartoitti rekrytointiin liittyviä materiaali- ja viestintätarpeita mm. koulutuksen seurantaryhmissä ja koordinoi toimenpiteitä Kirkkohallituksessa.

Yksikön yhteinen työkenttä on selkiytynyt ja yhteiset toimintaprosessit on vakiinnettu. Henkilöstökoulutus ja koulutuksen suunnittelu on työelämä- ja tutkimusperustaista ja koulutuksessa kertynyttä tietoa hyödynnetään tutkimuksessa.

Yksikön yhteisessä työskentelyssä tutkimuksen ja koulutuksen toisiaan rikastava ajattelu konkretisoituu esimerkiksi nelivuotiskertomuksen työstämisessä. Yksikössä kehitetään empiirisiin tutkimuksiin perustuvaa teologiaa, joka avulla voidaan kehittää kirkon toimintaa muuttuvassa yhteiskunnallisessa tilanteessa.

Vuonna 2023 valmistuneen Kirkon henkilöstökoulutusselvityksen avulla luotiin kokonaiskäsitys erityisesti Kirkkohallituksen koulutustoiminnasta, sen toteutumisesta sekä vastaavuudesta seurakunnissa tarvittavaan osaamiseen sekä koulutuksen vaikuttavuudesta. Johtopäätöksenä oli, että kokonaiskuva kirkon, Kirkon keskusrahaston tai Kirkkohallituksen toteuttamasta henkilöstökoulutuksesta ei ole kaikilta osin tarkka. Syynä tähän on henkilöstökoulutuksen järjestäjien ja toteuttajien runsaus ja niiden käytäntöjen erilaisuus. Koulutustoiminnan kehittämiseksi ja resurssien säästämiseksi raportissa ehdotetaan käsitteellisiä selvennyksiä sekä rakenteellisia muutoksia koulutustoimintaan. Koulutusten sisällöllisiksi, kaikkia koulutuksia koskeviksi läpäiseviksi näkökulmiksi nostetaan seurakuntalaisten osallisuuden, vapaaehtoistoiminnan ja seurakuntalaisten kanssa tehtävän työn vahvistumisen sekä työntekijöiden hengellisen elämän ja kirkon työntekijän identiteetin tukeminen.

Koulutuspoliittisen vaikuttamistoiminnan prosessit ja käytännöt Kirkkohallituksessa vakiintuivat vuoden 2023 aikana. Keskeinen tehtävä oli verrata ja analysoida hallitusohjelmaan tehtyjä kirjauksia suhteessa kirkon koulutuspoliittisiin tavoitteisiin sekä koota konkreettisia vaikuttamisnäkökulmia ja toimenpiteitä.

Tulevaisuuden näkymät

Tiedolla johtamisen prosessit kirkossa tehostuvat, kun tutkimusten tuloksia voidaan aiempaa tehokkaammin hyödyntää koulutusten suunnittelussa ja toteutuksessa. Jatkossa ennakointiin (mm. työvoiman riittävyys) tulee kiinnittää enemmän huomiota. Kirkon rekrytointihaasteet luovat tarvetta vahvistaa toimia, jotka tukevat kirkon alalle opiskelevien ja kirkon työssä olevien kirkollista identiteettiä. Tämä voi toteutua henkilöstökoulutuksen yhteydessä sekä yhteistyössä kouluttavien laitoksen kanssa. Rekrytointia kehitetään tulevina vuosina yhdessä kirkon viestinnän, hiippakuntien, kouluttavien laitosten sekä Kirkkohallituksen yksiköiden kanssa.

Koulutuksiin osallistujien määrä tulee todennäköisesti vähenemään pitkällä aikavälillä. Työuran aikaisella koulutuksella on tulevaisuudessa painoarvoa sekä ammatillisen osaamisen kehittymisen että työn merkityksellisuuden vahvistumisen näkökulmasta. Lähikoulutusten majoitusvuorokaudet laskevat edelleen, mikä vaikuttaa lähikoulutusten kustannuksiin.

Painopisteet	Tavoitteet vuodelle 2023	Mittarit / tavoitteiden toteutuminen
1a 1d 2a 3b	1. Tutkimus- ja koulutustoiminnan tunnettuuden kasvu, verkostoyhteistyön vahvistuminen ja yksikön yhteiskunnallisen vaikuttamistoiminnan kehittäminen.	<ul style="list-style-type: none"> Asiantuntijalausuntojen ja esitelmien määrät eri foorumeilla. Arvio: Toteutunut Suosittelujen ja kehittämis ehdotusten huomiointi kirkollisessa päätöksenteossa. Arvio: Toteutunut osittain OKM:n ja OPH:n työryhmissä toimivien Kirkkohallituksen edustajien määrä ja toiminnan vaikuttavuus. Arvio: Toteutunut
	2. Kirkon missioon perustuvan asiantuntijuuden, työtteen ja toiminnan tukeminen tiedolla ja osaamisen kehittämisellä.	<ul style="list-style-type: none"> Koulutuskyselyn tulokset identiteetistä ja luottamuksesta kirkon työhön. Arvio: Toteutunut Eryityskoulutusten moduulit (tarjonta, sisältö) on päivitetty. Arvio: Toteutunut osittain
	3. Tutkimuksen ja koulutuksen viestintää ja julkaisu toimintaa kehitetään koordinoitusti ja se on saavutettavaa ja monikanavaista. Uusia tiedon julkistamisen tapoja (mm. podcastit, vlogit) kehitetään.	<ul style="list-style-type: none"> Julkaisu suunnitelmien toteutumista seurataan. Arvio: Toteutunut Kirkon uudistetun henkilöstökoulutuskalenterin käyttäjäkokemuksen seuranta. Arvio: Ei toteutunut Palautekyselyt julkaisuista ja muista viestintätuotteista. Arvio: Ei toteutunut Uusien julkaisukanavien toteutukset. Arvio: Toteutunut osittain

	<p>4. Muutososaamisen vahvistaminen: tutkimustieto ja koulutuksen kautta hankittu osaaminen palvelee työ- ja toimintakulttuurien kehittämisprosesseja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Koulutuskyselyn tulokset koskien opitun hyödyntämistä käytännössä. Arvio: Toteutunut osittain • Erityiskoulutusten ja kyselyjen avulla lisätään tietoa muutos- ja kehittämisprosesseista seurakunnissa. Arvio: Toteutunut
	<p>5. Yksikön yhteinen työkenttä on selkiytynyt ja yhteiset toimintaprosessit on vakiinnutettu. Henkilöstökoulutus ja koulutuksen suunnittelu on työelämä- ja tutkimusperustaista ja koulutuksessa kertynyttä tietoa hyödynnetään tutkimuksessa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Koulutus- ja tutkimusprosessien ominaispiirteiden parempi ymmärtäminen ja hyödyntäminen yksikössä. Arvio: Toteutunut • Yksikön henkilöstön koettu motivaatio ja työtyytyväisyys lisääntyy. Arvio: Toteutunut

Vaikuttavuuden arviointi / tavoitteiden toteutuminen

Tiedolla johtaminen kirkossa on vahvistunut. Mittari: Kirkon kehittäminen ja päätöksenteko perustuvat vahvemmin tutkimuksen ja koulutuksen tuottamaan tietoon. **Arvio: Toteutunut osittain.**

Kirkon merkitys yhteiskunnassa on vahvistunut. Mittari: Kirkon rooli uskonnollisena toimijana mutta myös uskontoasiantuntijana on vahvistunut ja työntekijät ovat sitoutuneita kirkon missioon. **Arvio: Toteutunut osittain.**

Työ kirkossa koetaan merkityksellisenä. Mittari: Kirkon työntekijöiden työtyytyväisyys ja kokemus työn merkityksellisyydestä lisääntyy; siirtyminen muun työantajan töihin vähenee. **Arvio: Toteutunut osittain.**

Koulutuspoliittiset asiantuntijalausunnot edesauttavat sitä, että kirkon virkoihin ja tehtäviin vaadittavat ja pätevöittävät tutkinnot ja opinnot säilyvät osana yhteiskunnan koulutusjärjestelmää ja tuottavat seurakunnan työssä tarvittavaa osaamista. **Arvio: Toteutunut.**

Osaamisen kehittäminen / tavoitteiden toteutuminen

Yhteinen osaamisen kehittämisen mahdollisuus avautuisi tutustumisesta toimijoihin, jotka tekevät yhteiskunnallista vaikuttamistyötä ja toimivat tiedon ja osaamisen kentillä. Esimerkiksi Sitra, Puolustusvoimat ja erilaiset järjestökeskukset ovat toimijoita, joihin tutustuminen benchmarking-periaatteella voisi hyödyttää Kirkon tutkimuksen ja koulutuksen työn kehittämistä. **Arvio: Ei toteutunut.**

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tutkimus ja koulutus -yksikön talousarvion toteuma oli 104 %. Ylitykset muodostuivat ravitsemuspalveluista, henkilöstö- ja vuokratuista ja sekä julkaisujen kustannuksista. Palkkaratkaisujen myötä henkilöstökulut nousivat ennakoitua suuremmiksi. Lisäksi Koulutuskeskuksen lisääntyneen kokoustoiminnan (mm. Kirkkohallitus) vuoksi osa-aikaisen kokous- ja aulapalvelusihteerin työaikaa nostettiin ja Kirkkopalvelujen

omistamien vuokratilojen hinnat nousivat lyhyellä aikataululla. Näiden ohella vuodelta 2022 siirtynyt julkaisu sekä paino- ja postikulujen nousu nostivat julkaisukustannukset ennakoitua suuremmaksi.

Yksikön vuosi alkoi tulevaisuustyöskentelyllä ja arkkipiispan kanslian tapaamisella.

Talousarvion 2023 toteumavertailu

Kirkon tutkimus ja koulutus yhteensä	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	583 826	673 100		682 256	-9 156	-101,4
Myyntituotot	6 699	15 000		24 619	-9 619	-164,1
Maksutuotot	529 782	648 100		572 979	75 121	-88,4
Vuokratuotot	9 847	10 000		11 355	-1 355	-113,5
Muut toimintatuotot	13 924			3 220	-3 220	0,0
Sisäiset tuotot	23 574			70 083	-70 083	0,0
Toimintakulut	-2 304 776	-2 245 911		-2 317 648	71 737	-103,2
Henkilöstökulut	-1 636 543	-1 624 800		-1 643 137	18 337	-101,1
Palkat ja palkkiot	-1 262 692	-1 249 800		-1 264 098	14 298	-101,1
Henkilösivukulut	-375 282	-375 000		-383 482	8 482	-102,3
Henkilöstökulujen oikaisuerät	1 431			4 442	-4 442	0,0
Palvelujen ostot	-411 226	-421 511		-488 812	67 301	-116,0
Palvelun ostot - sisäiset	-588			-500	500	0,0
Vuokratulut	-21 177	-16 100		-25 064	8 964	-155,7

KIRKKOHALLITUS[†]

Aineet ja tarvikkeet	-18 019	-35 100	-16 501	-18 599	-47,0
Annetut avustukset	-214 674	-146 000	-141 898	-4 102	-97,2
Muut toimintakulut	-2 549	-2 400	-1 736	-665	-72,3
TOIMINTAKATE	-1 720 950	-1 572 811	-1 635 391	62 580	-104,0

Tutkimus	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	20 106	15 000		32 158	-17 158	-214,4
Myyntituotot	6 699	15 000		24 619	-9 619	-164,1
Maksutuotot	7					
Muut toimintatuotot	13 400			3 220	-3 220	0,0
Sisäiset tuotot				4 319	-4 319	0,0
Toimintakulut	-874 397	-793 011		-834 305	41 294	-105,2
Henkilöstökulut	-580 835	-563 200		-587 089	23 889	-104,2
Palkat ja palkkiot	-448 793	-433 200		-451 824	18 624	-104,3
Henkilösivukulut	-132 649	-130 000		-137 013	7 013	-105,4
Henkilöstökulujen oikaisuerät	607			1 749	-1 749	0,0
Palvelujen ostot	-67 101	-75 511		-95 126	19 615	-126,0
Vuokrakulut	-10 186	-8 100		-9 041	941	-111,6
Aineet ja tarvikkeet	-1 184			-1 051	1 051	0,0
Annetut avustukset	-214 674	-146 000		-141 898	-4 102	-97,2
Muut toimintakulut	-418	-200		-100	-100	-50,0
TOIMINTAKATE	-854 291	-778 011		-802 146	24 135	-103,1

Koulutus	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	563 720	658 100		650 098	8 002	-98,8
Maksutuotot	529 775	648 100		572 979	75 121	-88,4
Vuokratuotot	9 847	10 000		11 355	-1 355	-113,5
Muut toimintatuotot	524					
Sisäiset tuotot	23 574			65 764	-65 764	0,0
Toimintakulut	-1 430 379	-1 452 900		-1 483 343	30 443	-102,1
Henkilöstökulut	-1 055 708	-1 061 600		-1 056 049	-5 551	-99,5
Palkat ja palkkiot	-813 898	-816 600		-812 274	-4 326	-99,5
Henkilösivukulut	-242 634	-245 000		-246 468	1 468	-100,6
Henkilöstökulujen oikaisuerät	824			2 694	-2 694	0,0
Palvelujen ostot	-344 125	-346 000		-393 686	47 686	-113,8
Palvelun ostot - sisäiset	-588			-500	500	0,0
Vuokrakulut	-10 992	-8 000		-16 023	8 023	-200,3
Aineet ja tarvikkeet	-16 835	-35 100		-15 450	-19 650	-44,0
Muut toimintakulut	-2 132	-2 200		-1 636	-565	-74,3
TOIMINTAKATE	-866 660	-794 800		-833 245	38 445	-104,8

1.9.5.9 Kyrkans central för det svenska arbetet

Inledning

Kyrkans central för det svenska arbetet (KCSA) är en specialenhet vid Kyrkostyrelsen och ansvarar för helhetskyrkans svenska verksamhet. KCSA arbetar på ett sätt som beaktar det unika för den finlandssvenska kulturen och är relevant för det finlandssvenska kyrkliga fältet. KCSA består av enheterna för Kyrkans verksamhet och Kommunikation och har ett nära samarbete med Kyrkostyrelsens övriga avdelningar (främst då Verksamhetsavdelningen och Kyrkans kommunikation), Borgå stift och dess församlingar.

Uppgifter

Enheten för kyrkans verksamhet arbetar med frågor som berör småbarnspedagogik, undervisning, kristen fostran, själavård, konfirmandarbete, kultur, vuxenarbete och samhälle. Inom enheten finns även två prästtjänster för arbetet bland döva och personer med intellektuella funktionsvariationer. Enheten arrangerar årligen Ungdomens kyrkodagar (UK), Forum för kyrkans fostran och ansvarar för och koordinerar Kyrkans samtalstjänst.

Enheten för kommunikation betjänar finlandssvenska medier med ändamålsenlig information, upprätthåller kyrkans svenska webbtjänster och sociala mediekkanaler och koordinerar och producerar andakter och gudstjänster i radio och tv i samarbete med Svenska YLE.

Till den svenska centralens uppdrag hör att följa med, beakta och informera om ny lagstiftning och utveckling som berör kyrkans verksamhet och skapa material och verktyg som stöder församlingarna i deras arbete. Den samlar också församlingarnas anställda till forum och bidrar med sakkunskap till kyrkans svenska personalutbildning. Dessutom står den i växelverkan med de nordiska systerkyrkorna och samarbetar aktivt med samhällliga aktörer, i synnerhet inom Svenskfinland.

Antal årsverken 2021–2023

2021: 16,7; 2022: 15,0; 2023: 14,9

Verksamhetsberättelse 2023

KCSA har under 2023 i enlighet med Kyrkostyrelsens strategi förverkligat och koordinerat en aktuell, öppen och dialoginriktad kommunikation och stött församlingarnas arbete med beaktande av på forskning baserad kunskap och erhållen respons. Vi har

dessutom hjälpt församlingarna att finna mångsidiga sätt att arbeta och kommunicera så att människor kan leva som kristna på ett för dem betydelsefullt sätt.

De nya välfärdsområdena inledde sin verksamhet vid årsskiftet vilket även påverkade KCSA:s arbete bland personer med intellektuell funktionsvariation. Samkommunen Kårkullas verksamhet överfördes till fyra nya välfärdsområden och integreringen i de nya välfärdsområdena har inte skett problemfritt. KCSA:s omsorgspräst har stött både klienter och personal i processen, som kommer att fortgå under de kommande åren.

Professionstidningen Nyckeln som riktar sig till församlingsanställda och förtroendevalda började under året utges i digital form. Processen var arbetsdryg men de första intrycken är positiva. Så gott som alla församlingar i Borgå stift gav även ekonomiskt bidrag för att säkra utgivningen och den digitala versionen av Nyckeln är nu tillgänglig för alla anställda och förtroendevalda i de svenska församlingarna

KCSA utvecklade och breddade under året sitt samarbete med Kyrkans kommunikation och Kyrkostyrelsens verksamhetsavdelning. Samarbetet med Kyrkans kommunikation gällande de nya evl.fi sidorna var fruktbart och slutresultatet bra. KCSA:s sakkunniga höll regelbunden kontakt med verksamhetsavdelningens anställda inom ramen för bl.a. Stigen-projektet och arbetet med Millennialerna. Ett annat stort gemensamt projekt med verksamhetsavdelningen var planeringen av Kasvatuksen päivät som för första gången ordnades på både svenska och finska i början av år 2024.

Utöver kontakterna till det finskspråkiga kyrkliga arbetet hade KCSA under året regelbundna kontakter till nordiska och europeiska nätverk och samarbetspartners. Anställda från KCSA deltog i bl.a. Nordiska radio och TV-mötet i Trondheim, European Forum for Teachers of Religious Education, European Conference of Christian Education och Lutherska världsförbundets generalförsamling i Krakow. Stefan Myrskog ansvarade 20.11-12.12 för kyrkans julgudstjänster för finländare bosatta i Sydamerika. Besöken gjordes i samarbete med de finska ambassaderna i respektive land och hölls i Brasilien (Rio de Janeiro, Penedo och São paulo), Argentina (Oberá och Buenos Aires), Chile (Santiago) och Peru (Lima). Mässor, samtal, hembesök och De vackraste julsångerna ingick i programmet.

Under år 2023 förverkligade och koordinerade KCSA en aktuell, öppen och dialoginriktad kommunikation genom olika samlingar för dem som arbetar med kommunikation i församlingarna. Genom regelbundna möten för församlingarnas kommunikatörer och pressutskick om kyrkliga beslut och kyrkans verksamhet bidrog KCSA till att ge en mångsidig och relevant bild av kyrkan. Arbetet med radioandakterna, radio- och TV-gudstjänsterna samt programmet Himlaliv fortgick som tidigare i gott samarbete med

Svenska Yle. Under året inleddes samtidigt en diskussion med Svenska Yle kring utbudet av andliga program i radio och TV, samt möjligheten att utveckla programmen och utnyttja ny produktionsteknik. Målsättningen var att finna former som är kostnadseffektiva och som fungerar innehållsligt och kommunikativt i dagens medielandskap.

Arbetet i sociala medier koncentrerades främst till Facebook och Instagram med fokus företrädesvis på satsningar som relaterade till kyrkoåret och för helhetskyrkan viktiga händelser och kampanjer. Genom vår medverkan vid Bokmässan och Stafettkarnevalen mötte vi barn, unga och vuxna med kyrkans grundbudskap. Ungdomens Kyrkodagar hölls liksom tidigare år och lockade 123 delegater från 24 församlingar. Årets tema var Tillsammans.

Under året stödde KCSA församlingarnas arbete med beaktande av på forskning baserad kunskap och informerade om och aktualiserade relevant forskning om religionsfrihet, fostran, småbarnspedagogik och kyrkans roll i samhället. Informationen delgavs genom artiklar som distribuerade av Kyrklig tidningstjänst och i nyhetsbrevet I kyrkan. KCSA:s anställda medverkade i Borgå stifts personalutbildning och vid olika utbildningsdagar i prosterier och församlingar.

Vi gav utgående från forskning och omvärldsanalyser församlingarna beredskap att hitta fungerande samarbeten med centrala aktörer inom samhällets småbarnspedagogik och i kontakten till skolor och läroinrättningar. Vi uppmuntrade församlingarna att ingå samarbetsavtal med skolorna gällande skolsamverkan och ordnade retreatar för religions- och klasslärare.

Vi hjälpte under året församlingarna att finna mångsidiga sätt att arbeta och kommunicera så att människor kan leva som kristna på ett för dem betydelsefullt sätt. Via mentorskap, personliga kontakter och regelbundna digitala överläggningar hjälpte vi församlingarna att möta människor med det kristna budskapet på ett relevant sätt. Inom ramen för våra specialuppgifter erbjöd vi döva och personer med intellektuella funktionsvariationer gudstjänster, andakter och själavård på teckenspråk, genom stödtecken, samt konstnärliga och musikaliska uttryck. Kyrkans samtalstjänst och själavårdsschatten betjänade hela det svenskspråkiga Finland och svarade mot människors behov av stöd och själavård. Till samtalstjänsten hör telefonjouren, chatten och nätjouren. Antalet kontaktförsök till telefonjouren minskade något. Under året inkom cirka 2000 samtal, varav 1200 samtal besvarades. Chatten hade 50 kontakter medan nätjouren fick mejl från 32 olika personer. Arbetet på språköarna intensifierades under året genom flera besök och ökat antal gudstjänster. De här insatserna bidrog till att öka förståelsen för det svenskspråkiga arbetet på språköarna.

Vi bidrog till att synliggöra kyrkan och dess budskap och kommunicerade en positiv andlighet genom vår programproduktion i radio och TV. Vi producerade även aktuella videon som församlingarna kunde använda i anslutning till kyrkoårets högtider och olika kampanjer. Enheten för kommunikation gjorde även under hela året en både personellt och tidsmässigt stor kommunikationsinsats i planeringen och genomförandet av Borgå stifts 100-årsjubileum.

Vi har under året i enlighet med Kyrkostyrelsens strategi betonat hoppets dimension och vikten av att med tillförsikt möta framtida utmaningar. Vi har i vårt arbete strävat efter att prioritera p.g.a. minskande resurser och samtidigt utveckla nya arbetsätt och rutiner. I den här processen har vi fokuserat på kärnverksamheten och vikten av att utföra våra grundläggande uppgifter trots att resurserna har minskat. Antalet resor har minimerats och vi har arbetat virtuellt då det varit funktionellt möjligt.

KCSA:s målsättningar för år 2023

Tyngdpunkter	Målsättningar för 2023	Mätare/bedömningskriterier
Vilka tyngdpunkter från strategin Öppna dörrar utvecklas och främjas i verksamheten. a, b, c, d a, b a, b, c a, - d	1. Vi förverkligar och koordinerar en aktuell, öppen och dialoginriktad kommunikation genom den förnyade evl.fi, olika typer av utvecklingsprojekt och samlingar för dem som arbetar med kommunikation i församlingarna. Vi deltar i Bokmässan och Stafettkarnevalen.	1. Utvärdering sker genom respons på evenemang och deltagarantal samt besökarantal vid Bokmässan och Stafettkarnevalen. Statistik från webbplatser och sociala medier. Bedömning: Genomfört
	2. Vi stöder församlingarnas arbete med beaktande av på forskning baserad kunskap genom Stigen-konceptet för fostran, fokus på att nå millennialerna och kontakter till skolor och de som arbetar inom småbarnspedagogik.	2. Målsättningen utvärderas och mäts genom antalet församlingar som implementerar Stigen och arbetet bland millennialerna, samt antalet kontakter till skolor och företrädare för småbarnspedagogiken. Bedömning: Delvis genomfört
	3. Vi stöder och hjälper församlingarna att finna mångsidiga sätt att arbeta och kommunicera så att människor kan leva som kristna på ett för dem betydelsefullt sätt. Arbetet sker på många sätt, bl.a. via kyrkans samtals-tjänst, kyrkans dövarbete och arbetet bland personer med intellektuell funktionsnedsättning.	3. Målsättningen utvärderas genom antalet kontakter i dövarbetet och omsorgsarbetet. Genomförda läger, samlingar, gudstjänster andakter och besök på boenden. Samtals-tjänsten utvärderas genom antalet samtal och kontakter till själavårdschatten. Bedömning: Genomfört
	4. Vi betonar hoppets dimension och tillförsikt inför framtiden i vårt arbete. Vi utvärderar följderna av Corona-pandemin och utvecklar vårt nuvarande arbete och söker nya verksamhetsmöjligheter	4. Genom konsultationer, utbildningar och personligt stöd uppmuntras församlingsanställda till en positiv och frimodig approach i kontakten till samhället och samarbetspartners. Resultatet analyseras utgående från antalet genomförda utbildningar

		och kontakter till församlingarna samt responsen på dem. Bedömning: Genomfört
	5. Vi utvecklar och breddar vårt samarbete med Kyrkans kommunikation, Kyrkostyrelsens verksamhetsavdelning och nordiska kolleger. Vi gör det med en positiv inställning och genom att värna den finlandssvenska särprägel.	5. Målet utvärderas genom antalet genomförda samarbetsprojekt, virtuella kontakter och deltagande i nordiska nätverk samt kontakter till nordiska kolleger. Bedömning: Genomfört

Utvärdering av verkan

Vilken verkan följer för kyrkan och församlingsmedlemmarna, för samhällets olika aktörer och människornas välbefinnande om målsättningarna förverkligas?

Målsättningarna inspirerar och utvecklar vårt eget arbete. Vi förmår också stöda församlingarna och deras anställda att analysera sin verksamhetskontext, och utveckla sitt arbete inom olika sektorer så att det motsvarar de nya behov som har uppstått efter Corona-pandemin. **Bedömning: Genomfört**

Vår insats inom personalutbildningen och Stigen-konceptet bidrar till att församlingsanställda inser behovet av nytänkande, kreativitet och att frimodigt söka nya lösningar och arbetsmetoder i sitt arbete. **Bedömning: Genomfört**

I våra kontakter till skola och småbarnspedagogik arbetar vi med respekt för våra samarbetspartners och strävar efter att kyrkan och den kristna fostran utgående från den positiva religionsfriheten uppfattas som en resurs i skolornas vardag. **Bedömning: Genomfört**

Svenska Yle upplever vår programproduktion ändamålsenlig och motsvarar deras behov av andaktsprogram sådan den definieras i lagen om Rundradion. Verkan mäts kvalitativt genom respons, enkäter och vid konsultationer. Där det är motiverat och genomförbart använder vi även kvantitativa mätare som tar fasta på antal lyssnare, deltagarantal i evenemang och kontakter till samtalstjänsten och själavårdsschatten. **Bedömning: Genomfört**

Förverkligande av de ekonomiska målsättningarna

År 2023 var ekonomiskt utmanande och budgeten överskreds med 41 006 €. Den största orsaken till överskridningen var de höga löneförhöjningarna under året som inte hade beaktats när budgeten gjordes upp.

KCSA har under de senaste åren medvetet anpassat sin verksamhet till de minskande resurserna. År 2022 minskade personalen med 1,5 årsverken för att möta kyrkomötets krav på sparåtgärder och år 2023 lämnades en befattning obesatt då innehavaren sade upp sig. Trots dessa inbesparingar är ekonomin ansträngd. KCSA:s verksamhetsmedel är avsevärt mindre än inom andra avdelningar i Kyrkostyrelsen och enheten är i dagsläget helt beroende av extern finansiering i form av fyra stiftskollekter och församlingarnas ekonomiska bidrag till Kyrkans samtalstjänst för att balansera sin budget. KCSA:s ekonomi var under år 2023 så ansträngd att ytterligare nedskärningar i budgeten tveklöst medför att grunduppdraget hotas.

Kirkon ruotsinkielisen työn keskus

Johdanto

Kirkon ruotsinkielisen työn keskus (KRTK) on Kirkkohallituksen erillisyksikkö, joka vastaa kokonaiskirkon ruotsinkielisestä toiminnasta. KRTK:n työssä otetaan huomioon suomenruotsalaisen kulttuurin erityispiirteet, jotka vaikuttavat merkittävästi ruotsinkielisellä kirkollisella toimintakentällä. KRTK:ssa on kaksi yksikköä: toiminnallinen yksikkö ja viestintäyksikkö. Keskus tekee tiivistä yhteistyötä Kirkkohallituksen muiden osastojen (lähinnä Kirkon viestinnän ja toiminnallisen osaston) ja Porvoon hiippakunnan ja sen seurakuntien kanssa.

Tehtävät

Toiminnallisen yksikön vastuualueisiin kuuluvat varhaiskasvatukseen, opetukseen, kristilliseen kasvatukseen, sielunhoitoon, rippikoulutyöhön, kulttuuriin, aikuistyöhön ja yhteiskuntaan liittyvät asiat. Yksikössä on myös kaksi papinvirkkaa: kehitysvammaistyöpappi ja kuurojenpappi. Yksikkö järjestää vuosittain Nuorten kirkkopäivät (Ungdomens kyrkodagar) ja Kirkon kasvatusfoorumin (Forum för kyrkans fostran), sekä vastaa Palvelevasta puhelimesta ja koordinoi sen toimintaa.

Viestintäyksikkö palvelee suomenruotsalaista mediaa asianmukaisella tiedotuksella, ylläpitää kirkon ruotsinkielisiä verkkopalveluja ja sosiaalisen median kanavia sekä koordinoi ja tuottaa hartauksia ja jumalanpalveluksia radioon ja televisioon yhteistyössä Svenska Ylen kanssa.

KRTK:n tehtäviin kuuluu seurata kirkon toimintaa koskevaa uutta lainsäädäntöä ja kehitystä, ottaa ne huomioon ja tiedottaa niistä sekä tuottaa materiaalia ja työkaluja seurakunnille tukemaan niiden työtä. Lisäksi keskus kokoaa seurakuntien työntekijöitä foorumeihin ja tarjoaa asiantuntemusta kirkon ruotsinkieliseen henkilöstökoulutukseen. KRTK pitää myös yhteyttä pohjoismaisiin sisarkirkkoihin ja tekee aktiivista yhteistyötä yhteiskunnan toimijoiden kanssa, erityisesti Suomen ruotsinkielisillä alueilla.

Henkilötyövuosien määrä vuosina 2021–2023

2021: 16,3; 2022: 15,1; 2023: 14,1

Toimintakertomus 2023

KRTK on vuoden 2023 aikana Kirkkohallituksen strategian mukaisesti toteuttanut ja koordinoi ajantasaista, avointa ja vuorovaikutteista viestintää ja tukenut seurakun-

tien työtä ottaen huomioon tutkimukseen perustuvan tiedon ja saadun palautteen. Lisäksi olemme auttaneet seurakuntia löytämään monipuolisia tapoja toimia ja viestiä niin, että ihmiset voivat elää kristittyinä heille merkityksellisellä tavalla.

Uudet hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuodenvaihteessa, mikä vaikutti myös KRTK:n työhön kehitysvammaisten parissa. Kårkulla Samkommunenin toiminta siirtyi neljälle uudelle hyvinvointialueelle, eikä integrointi uusien hyvinvointialueiden kanssa ole sujunut ongelmitta. KRTK:n hoivapappi on tukenut sekä asiakkaita että henkilökuntaa prosessissa, joka jatkuu tulevina vuosina.

Seurakuntien työntekijöille ja luottamushenkilöille suunnattu ammattilehti Nyckeln alkoi ilmestyä digitaalisessa muodossa vuoden aikana. Prosessi oli työläs, mutta ensivaikutelmat ovat positiivisia. Lähes kaikki Porvoon hiippakunnan seurakunnat antoivat myös taloudellista tukea julkaisujen turvaamiseen, ja Nyckeln on nyt kaikkien ruotsinkielisten seurakuntien työntekijöiden ja luottamushenkilöiden saatavilla.

KRTK kehitti ja laajensi vuoden aikana yhteistyötään Kirkon viestinnän ja Kirkkohallituksen toiminnallisen osaston kanssa. Yhteistyö Kirkon viestinnän kanssa uusia evl.fisivuja koskien oli hedelmällistä ja lopputulos hyvä. KRTK:n asiantuntijat olivat säännöllisesti yhteydessä operatiivisen osaston työntekijöihin muun muassa Polku-hankkeen ja Milleniaalien parissa tehtävän työn yhteydessä. Toinen suuri yhteinen hanke toiminnallisen osaston kanssa oli Kasvatuksen päivät -tapahtuman suunnittelu, joka järjestettiin ensimmäistä kertaa sekä suomeksi että ruotsiksi vuoden 2024 alussa.

Suomenkielisen kirkollisen työn lisäksi KRTK piti vuoden aikana säännöllisesti yhteyksiä pohjoismaisiin ja eurooppalaisiin verkostoihin ja yhteistyökumppaneihin. KRTK:n henkilökunta osallistui pohjoismaiseen radio- ja televisiokokoukseen Trondheimissa, uskonnonopettajien eurooppalaiseen foorumiin, Euroopan kristillisen kasvatuksen konferenssiin ja Luterilaisen maailmanliiton yleiskokoukseen Krakovassa. Stefan Myrskog vastasi 20.11.–12.12. kirkon joulujumalanpalveluksista Etelä-Amerikassa asuville suomalaisille. Vierailut toteutettiin yhteistyössä kunkin maan Suomen suurlähetystöjen kanssa Brasiliassa (Rio de Janeiro, Penedo ja São Paulo), Argentiinassa (Oberá ja Buenos Aires), Chilessä (Santiago) ja Perussa (Lima). Ohjelmaan kuuluivat messut, keskustelut, kotikäynnit ja Kauneimmat joululaulut.

Vuoden 2023 aikana KRTK toteutti ja koordinoi ajantasaista, avointa ja vuorovaikutteista viestintää erilaisissa tilaisuuksissa seurakuntien viestinnän parissa työskenteleville. KRTK auttoi antamaan monipuolisen ja merkityksellisen kuvan kirkosta seurakuntien tiedottajien säännöllisten kokousten ja kirkon päätöksiä ja toimintaa koskevien lehdistötiedotteiden avulla. Työ radiohartauksien, radio- ja tv-jumalanpalvelusten

sekä Himlaliv-ohjelman parissa jatkui entiseen tapaan hyvässä yhteistyössä Svenska Ylen kanssa. Vuoden aikana käynnistyi samalla keskustelu Svenska Ylen kanssa radion ja television hengellisten ohjelmien tarjonnasta sekä mahdollisuudesta kehittää ohjelmia ja hyödyntää uutta tuotantoteknologiaa. Tavoitteena oli löytää nykyisistä media-
maiemista kustannustehokkaita, sisällöllisesti ja viestinnällisesti toimivia muotoja.

Sosiaalisen median työ keskittyi pääasiassa Facebookiin ja Instagramiin. Työssä keskityttiin pääasiassa kirkkovuoteen liittyviin aloitteisiin sekä koko kirkon kannalta tärkeisiin tapahtumiin ja kampanjoihin. Osallistumalla Kirjamesuille ja Stafettkarnevalen tapahtumaan välitimme lapsille, nuorille ja aikuisille kirkon perussanomaa. Nuorten Kirkkopäivät pidettiin edellisvuosien tapaan ja niihin osallistui 123 edustajaa 24 seurakunnasta. Tämän vuoden teemana oli Tillsammans – Yhdessä.

Vuoden aikana KRTK tuki seurakuntien työtä huomioiden tutkimukseen perustuvan tiedon sekä tiedotti ja päivitti asiaankuuluvaa tutkimusta uskonnonvapaudesta, koulutuksesta, varhaiskasvatuksesta ja kirkon roolista yhteiskunnassa. Tietoa annettiin Kirkon lehtipalvelun jakamissa artikkeleissa ja Kirkossa- uutiskirjeessä. KRTK:n työntekijät osallistuivat Porvoon hiippakunnan henkilöstökoulutukseen sekä erilaisiin rovastikunnissa ja seurakunnissa pidettyihin koulutuspäiviin.

Annoimme tutkimuksen ja toimintaympäristöanalyysien pohjalta seurakunnille valmiuksia löytää toimivia yhteistyötapoja yhteiskunnan keskeisten varhaiskasvatustoimijoiden kanssa sekä yhteydenpidossa kouluihin ja oppilaitoksiin. Seurakuntia kannustettiin tekemään kouluyhteistyötä koskevia yhteistyösopimuksia koulujen kanssa ja järjestämään uskonnon- ja luokanopettajien retriittejä.

Vuoden aikana autoimme seurakuntia löytämään monipuolisia tapoja toimia ja viestiä niin, että ihmiset voivat elää kristittyinä heille merkityksellisellä tavalla. Mentoroinnin, henkilökohtaisten kontaktien ja säännöllisten digitaalisten neuvottelujen kautta autoimme seurakuntia kohtaamaan kristillisen sanoman omaavia ihmisiä relevantilla tavalla. Erityistehtävien puitteissa tarjosimme kuuroille ja kehitysvammaisille jumalanpalveluksia, hartauksia ja sielunhoitoa viittomakielellä ja tukiviittomin sekä taiteellisia ja musiikillisia esityksiä. Kirkon keskusteluapu ja sielunhoidollinen chat palvelivat koko ruotsinkielistä Suomea ja vastasi ihmisten tuen ja sielunhoidon tarpeisiin. Kirkon keskusteluapuun kuuluvat puhelinpäivystys, chat ja Palveleva netti. Yhteydenottojen määrä puhelinpäivystykseen laski hieman. Puheluita saapui vuoden aikana noin 2 000, joista 1 200 vastattiin. Chatissa oli 50 kontaktaa, kun taas Palveleva netti sai sähköpostia 32 eri henkilöltä. Kielisaarekkeissa työskentelyä tiivistettiin vuoden aikana lisäämällä käyntikertoja ja jumalanpalvelusten määrää. Nämä toimet auttoivat lisäämään ruotsinkielisen työn ymmärrystä kielisaarekkeissa.

Lisäsimme kirkon ja sen sanoman näkyvyyttä ja välitimme viestiä myönteisestä hengellisydestä radio- ja televisio-ohjelmatuotantomme kautta. Tuotimme myös ajankohtaisia videoita seurakunnille käytettäväksi kirkkovuoden juhlien ja erilaisten kampanjoiden yhteydessä. Viestintäyksikkö panosti koko vuoden ajan sekä henkilöstön osalta että ajallisesti suuresti Porvoon hiippakunnan 100-vuotisjuhlavuoden suunnitteluun ja toteutukseen.

Olemme vuoden aikana korostaneet Kirkkohallituksen strategian mukaisesti toivon ulottuvuutta ja tulevaisuuden haasteiden luottavaista kohtaamista. Olemme työsamme pyrkineet tekemään priorisointeja vähenevän henkilöstön takia ja samalla kehittämään uusia toimintatapoja ja työmenetelmiä. Tässä prosessissa olemme keskittyneet ydintoimintaamme ja perustehtävien suorittamisen tärkeyteen, vaikka resurssit ovat vähentyneet. Matkustamista on vähennetty ja olemme työskennelleet virtuaalisesti silloin, kun se on ollut toiminnallisesti mahdollista.

KRTK:n tavoitteet vuodelle 2023

Painopisteet	Tavoitteet vuodelle 2023	Mittarit/arviointikriteerit
1. a, b, c, d 2. a, b 3. a, b, c 4. a, 5. – 6. d	1. Toteutamme ja koordinoimme ajantasaista, avointa ja vuorovaikutteista viestintää uudistetun evl.fi-sivuston, erilaisten kehittämishankkeiden ja seurakunnissa viestintätehtävissä työskenteleville järjestettävien tilaisuuksien kautta. Osallistumme Kirjamessuille ja Stafettkarnevalen-tapahtumaan.	1. Arviointi tapahtuu tapahtumista saadun palautteen, osallistujamäärien sekä Kirjamessujen ja Stafettkarnevalen-tapahtuman kävijämäärien perusteella. Tilastot verkkosivuilta ja sosiaalisesta mediasta. Arvio: Toteutunut
	2. Tuemme seurakuntien työtä tutkimukseen perustuvan tiedon perusteella kasvatuksen Polku-konseptilla keskittyen millenniaalien tavoittamiseen sekä yhteyden pitämiseen kouluihin ja varhaiskasvatuksen ammattilaisiin.	2. Tavoitetta arvioidaan ja mitataan Polku-konseptia ja millenniaalityötä toteuttavien seurakuntien lukumäärän sekä koulujen ja varhaiskasvatuksen edustajien kanssa käydyn yhteydenpidon määrän perusteella. Arvio: Toteutunut osittain
	3. Tuemme seurakuntia ja autamme niitä löytämään monipuolisia tapoja toimia ja viestiä niin, että ihmiset voivat elää kristittyinä heille merkityksellisellä tavalla. Työtä tehdään monin tavoin, mm. kirkon keskusteluavun, kirkon kuurojen parissa tehtävän työn ja kehitysvammaistyön kautta.	3. Tavoitetta arvioidaan kuurojen ja kehitysvammaisten parissa tehtävässä työssä toteutuneiden kontaktien määrän avulla. Toteutetut leirit, tilaisuudet, jumalanpalvelukset, hartaudet ja vierailut asuntoiloissa. Keskusteluapua arvioidaan keskustelujen ja sielunhoito-chatiin tulleiden yhteydenottojen määrän perusteella. Arvio: Toteutunut

	<p>4. Painotamme työssämme toivon ulottuvuutta ja luottamusta tulevaisuuteen. Arvioimme koronapandemian vaikutuksia ja kehitämme nykyistä työtämme ja etsimme uusia toimintamahdollisuuksia</p>	<p>4. Konsultaatioilla, koulutuksilla ja henkilökohtaisella tuella kannustetaan seurakuntien työntekijöitä myönteiseen ja avoimieliseen asenteeseen suhteessa yhteiskuntaan ja yhteistyökumppaneihin. Tuloksia analysoidaan toteutuneiden koulutusten ja seurakuntien kanssa käydynt yhteydenpidon määrän sekä niistä saadun palautteen perusteella. Arvio: Toteutunut</p>
	<p>5. Kehitämme ja laajennamme yhteistyötämme Kirkon viestinnän, Kirkkohallituksen toiminnallisen osaston ja pohjoismaisten kollegojen kanssa. Toimimme näin positiivisella asenteella ja vaalimalla suomenruotsalaisia erityispiirteitä.</p>	<p>5. Tavoitetta arvioidaan toteutettujen yhteistyöhankkeiden ja virtuaalisten kontaktien määrän sekä pohjoismaisiin verkostoihin osallistumisen ja pohjoismaisten kollegojen kanssa käydynt yhteydenpidon määrän perusteella. Arvio: Toteutunut</p>

Vaikuttavuuden arviointi

Tavoitteet innostavat ja kehittävät omaa työtämme. Pystymme myös tukemaan seurakuntia ja niiden työntekijöitä niiden toimintakontekstin analysoinnissa sekä niiden työn kehittämässä eri sektoreilla, jotta se vastaa koronapandemian jälkeen syntyneisiin uusiin tarpeisiin. **Arvio: Toteutunut**

Panoksemme henkilöstökoulutukseen ja Polku-konseptiin auttaa seurakuntien työntekijöitä ymmärtämään uudenlaisen ajattelun ja luovuuden tarpeen ja etsimään rohkeasti uusia ratkaisuja ja työtapoja työssään. **Arvio: Toteutunut**

Toimimme koulu- ja varhaiskasvatussuhteissamme yhteistyökumppaneitamme kunnioittaen ja pyrimme siihen, että kirkko ja kristillinen kasvatusta koetaan myönteisen uskonnonvapauden pohjalta voimavarana koulujen arjessa. **Arvio: Toteutunut**

Svenska Yle pitää ohjelmatuotantoamme tarkoituksenmukaisena ja vastaa yleisradiolaissa määriteltyyn hartausohjelmien tarpeeseen. **Arvio: Toteutunut**

Vaikuttavuutta mitataan laadullisesti palautteilla, kyselyillä ja konsultaatioissa. Käytämme myös määrällisiä mittareita, joissa huomioidaan kuuntelijoiden määrät, tilaisuuksien osallistujamäärät sekä yhteydenotot keskusteluapuun ja sielunhoito-chattiin, silloin, kun käyttö on perusteltua ja mahdollista. **Arvio: Toteutunut**

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Vuosi 2023 oli taloudellisesti haastava, ja talousarvio ylittyi 41 006 eurolla. Suurin syy ylitykseen oli vuoden aikana tehdyt suuret palkankorotukset, joita ei ollut otettu huomioon talousarviota laadittaessa.

KRTK on viime vuosina tietoisesti sopeuttanut toimintansa väheneviin resursseihin. Vuonna 2022 henkilöstöä vähennettiin 1,5 henkilötyövuodella kirkkoneuvoston edellyttämien säästötoimenpiteiden toteuttamiseksi, ja vuonna 2023 yksi virka jäi avoimeksi viranhaltijan irtisanoutumisen vuoksi. Säästöistä huolimatta talous on kireällä.

KRTK:n toimintavarat ovat huomattavasti pienemmät kuin muiden Kirkkohallituksen

osastojen toimintavarat, ja yksikkö on tällä hetkellä täysin riippuvainen ulkoisesta rahoituksesta, joka koostuu neljästä hiippakuntakolehdista ja seurakuntien tuesta Kirkon keskusteluavulle, voidakseen pitää budjettinsa tasapainossa.

KRTK:n talous oli vuoden 2023 aikana niin kireällä, että talousarvion lisäleikkaukset epäilemättä uhkaavat sen perustehtävää.

Uusi evl.fi otettiin käyttöön syksyllä 2023. / Hösten 2023 tog nya evl.fi i bruk.

Talousarvion 2023 toteumavertailu

Kirkon ruotsinkielisen työn keskus yhteensä	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	105 534	95 000		104 778	-9 778	-110,3
Maksutuotot	20 229	25 000		27 420	-2 420	-109,7
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	28 117	20 000		21 890	-1 890	-109,4
Muut toimintatuotot	57 189	50 000		55 468	-5 468	-110,9
Toimintakulut	-1 252 694	-1 210 348		-1 261 132	50 784	-104,2
Henkilöstökulut	-1 097 090	-1 103 000		-1 141 926	38 926	-103,5
Palkat ja palkkiot	-847 545	-848 700		-877 499	28 799	-103,4
Henkilösivukulut	-252 468	-254 300		-265 427	11 127	-104,4
oikaisuerät	2 923			1 000	-1 000	0,0
Palvelujen ostot	-133 502	-102 848		-103 653	805	-100,8
Palvelun ostot - sisäiset	-2 368			-4 517	4 517	0,0
Vuokratulut	-6 280					
Aineet ja tarvikkeet	-10 446	-4 500		-8 738	4 238	-194,2
Annetut avustukset	-2 422			-2 190	2 190	0,0
Muut toimintakulut	-587	0		-108	108	0,0
TOIMINTAKATE	-1 147 160	-1 115 348		-1 156 354	41 006	-103,7

KIRKKOHALLITUS†

Kirkon ruotsinkielisen työn keskus	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	74 805			79 727	-79 727	0,0
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	20 117			21 890	-21 890	0,0
Muut toimintatuotot	54 688			57 838	-57 838	0,0
Toimintakulut	-273 237	-259 700		-245 049	-14 651	-94,4
Henkilöstökulut	-224 952	-225 200		-214 195	-11 005	-95,1
Palkat ja palkkiot	-173 800	-173 500		-165 024	-8 476	-95,1
Henkilösivukulut	-51 152	-51 700		-49 171	-2 529	-95,1
Palvelujen ostot	-29 831	-33 300		-23 640	-9 660	-71,0
Palvelun ostot - sisäiset	-2 368			-1 537	1 537	0,0
Vuokratulut	-5 680					
Aineet ja tarvikkeet	-7 883	-1 200		-3 439	2 239	-286,6
Annetut avustukset	-2 422			-2 190	2 190	0,0
Muut toimintakulut	-100	0		-47	47	0,0
TOIMINTAKATE	-198 432	-259 700		-165 321	-94 379	-63,7

Viestintä	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot		10 000			10 000	
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat		10 000			10 000	
Toimintakulut	-431 797	-409 100		-423 260	14 160	-103,5
Henkilöstökulut	-396 828	-386 900		-405 277	18 377	-104,7
Palkat ja palkkiot	-305 200	-297 600		-311 378	13 778	-104,6
Henkilösivukulut	-92 248	-89 300		-94 900	5 600	-106,3
Henkilöstökulujen oikaisuerät	620			1 000	-1 000	0,0
Palvelujen ostot	-33 785	-21 000		-14 337	-6 663	-68,3
Palvelun ostot - sisäiset				-980	980	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-1 163	-1 200		-2 645	1 445	-220,4
Muut toimintakulut	-21			-20	20	0,0
TOIMINTAKATE	-431 797	-399 100		-423 260	24 160	-106,1

Toiminta	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	30 730	85 000		25 051	59 949	-29,5
Maksutuotot	20 229	25 000		27 420	-2 420	-109,7
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	8 000	10 000			10 000	
Muut toimintatuotot	2 501	50 000		-2 369	52 369	4,7
Toimintakulut	-546 683	-541 548		-592 824	51 276	-109,5
Henkilöstökulut	-475 310	-490 900		-522 453	31 553	-106,4
Palkat ja palkkiot	-368 545	-377 600		-401 097	23 497	-106,2
Henkilösivukulut	-109 068	-113 300		-121 356	8 056	-107,1
Henkilöstökulujen oikaisuerät	2 303					

KIRKKOHALLITUS[†]

Palvelujen ostot	-68 908	-48 548	-65 675	17 127	-135,3
Palvelun ostot - sisäiset			-2 000	2 000	0,0
Vuokratkulut	-600				
Aineet ja tarvikkeet	-1 400	-2 100	-2 654	554	-126,4
Muut toimintakulut	-465		-41	41	0,0
TOIMINTAKATE	-515 953	-456 548	-567 773	111 225	-124,4

1.9.5.10 Piispainkokouksen kanslia

Johdanto

Piispainkokouksen kanslia auttaa piispainkokousta toteuttamaan kirkkolain ja kirkkojärjestyksen tälle säätämät tehtävät, jotka liittyvät kirkon uskoon, opetukseen, ekumeniaan ja lähetystehtävään sekä uskontosuhteisiin, hiippakuntien hoitoon sekä pappisvirkaan, jumalanpalveluselämään ja rippikouluun. Lisäksi piispainkokouksen kanslia tukee arkkipiispan ja piispojen kollegion työskentelyä sekä Kirkkohallituksen toimintaa erityisesti teologisissa kysymyksissä. Kanslia vastaa ulkomaisten tutkintojen tunnustamiseen liittyvistä valmisteluista ja koordinaatiosta

Piispainkokouksen kanslian henkilöstön muodostavat piispainkokouksen pääsihteeri ja piispainkokouksen teologinen sihteeri. Kokousten ja toimistopalvelujen järjestämisessä merkittävää tukea on saatu hallintosihteeriltä (n. ½ htv). Vuonna 2023 piispainkokouksen kanslian yhteydessä työskenteli myös Saamelaiset kirkossa -hankkeen (2023–2024) projektikoordinaattori.

Henkilötyövuosien määrä vuosina 2021–2023

2021: 2,0; 2022: 2,0; 2023: 3,0

Keskeiset tapahtumat vuonna 2023 ja tavoitteiden toteutuminen

Toimintavuoden aikana piispainkokous on työskennellyt suunnitellusti. Kokouksia on ollut kuusi. Keskeisiä asioita ovat olleet:

- Yhteistyöasiakirja Unkarin evankelis-luterilaisen kirkon kanssa. Esitys kirkolliskokoukselle huhtikuussa 2023.
- Kirkollisten toimitusten uudet kollehtarukoukset. Esitys kirkolliskokoukselle huhtikuussa 2023.

- Luterilais-ortodoksiset oppikeskustelut pelastuksesta vanhurskauttamisena ja jumalallistumisena sekä asiakirja Kristuksen omaksi otetut ja hänen seuraajikseen kutsutut: pelastus vanhurskauttamisena ja jumalallistumisena.
- Pohjois-Amerikan anglikaanis-luterilaisten sopimusten rinnasteisuuden tunnustaminen Porvoon julistuksen kanssa. Esitys kirkolliskokoukselle syyskuussa 2023.
- Uuden kirkkolain ja kirkkojärjestyksen hyväksymisen seurauksena päivitettiin piispainkokouksen työjärjestys ja seuraavat kirkon säädöskokoelman säädökset:
 - Nro 168: Piispainkokouksen päätös pappisvirkaan vaadittavasta teologisesta tutkinnosta
 - Nro 169: Piispainkokouksen päätös papiksi vihkimistä tai lehtorin oikeuksia hakevalta vaadittavista todistuksista
 - Nro 170: Piispainkokouksen päätös pastoraalitutkinnosta
 - Nro 171: Piispainkokouksen päätös ylemmästä pastoraalitutkinnosta
 - Nro 172: Piispainkokouksen päätös kirkkoherralta vaadittavasta seurakuntatyön johtamisen tutkinnosta
 - Nro 173: Piispainkokouksen päätös sairaalapapin ja kehitysvammaistyön papin virkoihin vaadittavasta tutkinnosta
 - Nro 174: Piispainkokouksen päätös kristilliselle yhdistykselle, säätiölle tai muulle yhteisölle myönnettävästä luvasta pitää rippikoulua
 - Nro 175: Piispainkokouksen päätös kirkkoon liittyvälle annettavasta opetuksesta
 - Nro 176: Piispainkokouksen päätös muun kirkon jäsenen osallistumisesta ehtoolliseen
 - Nro 177: Piispainkokouksen päätös toisen evankelis-luterilaisen kirkon tai muun kristillisen uskontokunnan tai yhteisön papin edellytyksistä suorittaa jumalanpalveluksia ja kirkollisia toimituksia
- Piispainkokouksen ohje papin ja lehtorin virkapukeutumisesta.
- Piispainkokouksen suositus diakonian virkaan vihkimisestä.
- Piispainkokouksen ohje kirkkolain KL 11: 4 §:ssä tarkoitettujen kirkollisten arvonimien myöntämisestä.
- Piispainkirje rukouksesta (Rukouksen kaipuu / Bön och längtan). Julkaistiin lokakuussa 2023.
- Hyväksyttiin kirkon tavoitteet Euroopan kirkkojen konferenssin vuoden 2023 yleiskokoukseen sekä Luterilaisen maailmanliiton yleiskokoukseen Krakovassa 13.–19.9.2023.
- Ekumeenisen toimintalinjauksen väliarviointi.
- Lausunto kirkkojärjestyksen muutoksesta.

- Tulevaisuusvaliokunnan mietinnön perusteella kävi lähetekeskustelun teologi-
sesta työskentelystä spiritualiteetista.
- Ohjauskeskustelut kirkon lähetysjärjestöjen kanssa 2023, joiden perusteella
käynnistettiin jatkotyöskentely Suomen Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen ja
Suomen Evankelisluterilaisen Kansanlähetyksen kanssa.
- Edustajien nimeäminen kirkkoliittojen (EKK) ja yhteistyöverkostojen (USKOT-
foorumi, Merimieskirkon hallitus, Ekumeeninen neuvosto) kokouksiin.
- Päätettiin jäsenmaksuista ja erityisavustuksista kirkkojen kansainvälisille yhteis-
työjärjestöille vuonna 2024
- Nimettiin edustajia Kirkkohallituksen toimielimiin sekä piispainkokouksen alaisiin
työryhmiin.

Edellä mainittujen päätösten ja käynnistettävien hankkeiden valmistelun ohella piispain-
kokouksen kanslia on työskennellyt myös jo aiemmin käynnistettyjen hankkeiden pa-
rissa. Tällaisia ovat olleet mm.

- Selvitys kirkollisten toimitusten teologiasta. Keväällä 2023 järjestettiin seminaari
kirkollisten toimitusten teologiasta ja tuolloin kuultujen alustusten pohjalta on
valmisteltu erillistä julkaisua. Käsikirjoitus on valmistunut ja valmis kirja julkais-
taan kevään 2024 kuluessa.
- Rukouselämän vahvistaminen. Piispainkirje rukouksesta julkaistiin lokakuussa
2023 kahdella kielellä. Samanaikaisesti on verkostoyhteistyönä valmisteltu kou-
lutuksia ja tapahtumia rukouselämän vahvistamiseksi. Ne toteutuvat vuoden
2024 aikana.
- Selvitys avioliittokäsityksestä vallitsevan erimielisyyden ratkaisemiseksi. Asia on
edelleen valmisteilla. Tavoitteena on, että piispainkokous tekee asiasta esityksen
kevään 2024 aikana.
- Saamelaiset kirkossa -hanke. Hanke on käynnistynyt suunnitellusti ja vastaan-
otto erityisesti saamelaisaluilla on ollut myönteinen. Hankkeen puitteissa on jär-
jestetty paikallisia kohtaamisia. Merkittävää on ollut myös tapaaminen valtakun-
nallisen komission kanssa. Hankkeessa valmistellaan keväällä 2025 julkaistavaa
antologiaa. Projektikoordinaattori on valittu KMN eksekutiivikomitean päätök-
sellä alkuperäiskansojen referenssiryhmän puheenjohtajaksi marraskuussa 2023
ja toimii roolissaan kansainvälisissä ekumeenisissa tehtävissä alkuperäiskanso-
jen parissa.
- Yhteistyö yliopistojen kanssa. Korkeakoulutuksen työseminaari toteutui onnistu-
neesti Joensuussa helmikuussa 2023. Maisterista papiksi - tutkimushankkeen ra-
portti (Opinnoista pappisuralle: papputeen kasvu, haasteet ja muutokset) on

valmistunut ja siitä keskustellaan piispojen ja yliopistojen tapaamisessa tammi-kuussa 2024. Sekä Helsingin että Itä-Suomen yliopiston teologian opiskelijoiden kanssa on järjestetty tärkeitä kohtaamisia.

Toimintavuodelle asetettiin tavoitteeksi myös:

- Vahvistamme avoimuutta piispainkokouksen kanslian toiminnassa huolehtimalla ajantasaisesta verkkosivujen sisällöistä sekä kokouksia koskevasta viestinnästä. Tavoite on toteutunut. Asialistat on julkaistu suunnitellusti, verkkosivut päivitetty kesällä 2023, uusi alusta otettu käyttöön syksyllä ja kaikki linkit on tarkistettu.

Tavoitteiden toteutuminen

Painopisteet	Tavoitteet vuodelle 2023	Mittarit / tavoitteiden toteutuminen
1c, 2a, 2b, 2c, 3b, 3c, 4a, 6a, 6b, 6c ja 6d	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvistamme avoimuutta piispainkokouksen kanslian toiminnassa huolehtimalla ajantasaisesta verkkosivujen sisällöistä sekä kokouksia koskevasta viestinnästä. (1c) 	Viestinnän nopeus ja verkkoaineistojen pysyminen ajan tasalla. Arvio: Toteutunut
	<ul style="list-style-type: none"> • Teemme selvityksen kirkollisten toimistusten teologiasta. Osana selvitystä on kysymys kirkon jäsenyydestä ja jäseneksi ottamisesta. Tavoitteena on tukea kirkkoon liittyvää elämään kristittyinä. Kysymykset kontekstuaalisuudesta ovat olennaisia selvityksessä. (2a, 2b, 2c) 	Julkaisu valmistuu syksyllä 2023. Se on käyttökelpoinen oppikirjana ja palvelee Kirkollisten toimitusten kirjan uudistamista. Arvio: Toteutunut osittain.
	<ul style="list-style-type: none"> • Työskentelemme rukouselämän vahvistamiseksi kirkossa. (2b, 2c) 	Piispainkirje rukouksesta valmistuu. Arvio: Toteutunut.
	<ul style="list-style-type: none"> • Selvitettäessä vaihtoehtoja avioliittokäsityksestä vallitsevan erimielisyyden ratkaisemiseksi edistetään yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista kirkossa. (3b, 3c) 	Piispainkokouksen mahdolliset esitykset ja selvitykset asiasta. Arvio: Toteutunut osittain.
	<ul style="list-style-type: none"> • Saamelaisia koskevan osallistavan toetus- ja sovintoprosessin toteutuminen. (3b, 3c, 4a) 	Tavoitteena on saada prosessi valmiiksi vasta vuonna 2024, jolloin vuoden 2023 toimintaa arvioidaan prosessin käynnistymisen ja saatujen kokemusten perusteella. Arvio: Toteutunut.
	<ul style="list-style-type: none"> • Teologikoulutustoimikunnan työskentely, kirkollisen korkeakoulutuksen työseminaari, teologikoulutusta koskevat haasteet sekä osallistuminen Maisterista papiksi -tutkimushankkeeseen edellyttävät hyvää yhteistyötä teologikoulutuksen verkostoissa (yliopistot, Kirkon tutkimus ja koulutus, ammattijärjestöt). (2a, 4a) 	Toimikunnan sujuva työskentely, vierailut yliopistoissa, työseminaarin toteutuminen, Maisterista papiksi -julkaisun ilmestyminen. Arvio: Toteutunut.

	<ul style="list-style-type: none"> Säästämme matkakuluissa ja pyrimme toteuttamaan matkat ekologisesti keskeisillä tavalla. (6a, 6b) 	Saavutettu säästö. Arvio: Toteutunut osittain
--	---	--

Vaikuttavuuden arviointi / tavoitteiden toteutuminen

Piispainkokouksen toteuttamien hankkeiden (kirkollisten toimitusten teologia, rukousta koskeva kirjanen, avioliittokäsityksiä koskeva työskentely sekä kirkon ja saamelaisten välinen totuus- ja sovinto-prosessi) tavoitteena on tukea suomalaista kristillisyyttä ja seurakuntalaisten mahdollisuuksia elää ja toimia kristittyinä. Tavoite on abstrakti ja vaikutusten arviointi on vaikeaa, mutta tuotettujen aineistojen ja valmistuneiden hankkeiden vastaanotto antaa jonkinlaisen kuvan toteutusten vaikuttavuudesta. Konkreettisen kuvan saa hankkeita koskevasta lehtikirjoittelusta, näkyvyydestä mediassa sekä pidemmällä aikavälillä esimerkiksi kirkollisten toimitusten toteutus- ja osanottajamääristä.

Arvio: Toteutunut osittain. Vuonna 2023 monet edellä kuvatuista hankkeista ovat valmisteluvaiheessa, joten vaikuttavuuden arviointi on vielä liian varhaista. Piispainkirje rukouksesta valmistui kahdella kielellä toimintavuoden aikana ja sen vastaanotto on ollut positiivinen. Toimitusten teologiaan liittyvä seminaari herätti paljon kiinnostusta ja osoitti, että kirkollisten toimitusten kehittämiseksi on tarvetta. Saamelaiset kirkossa -hanke on erityisesti saamelaisalueilla otettu vastaan myönteisesti ja siihen kohdistetaan merkittäviä odotuksia. Yhteistyö yliopistojen kanssa on luontevaa ja odotukset tammikuussa järjestettävälle piispojen ja yliopistojen kohtaamiselle ovat positiiviset.

Osaamisen kehittäminen / tavoitteiden toteutuminen

Hankkeet edellyttävät vahvaa teologista osaamista, jota löytyy kansliasta, piispoilta sekä verkostoista (erityisesti toimitusten teologia). Teologisen osaamisen ohella tarvitaan viestinnällistä osaamista sekä toimintaympäristön ja kontekstuaalisuuden haasteiden ymmärtämistä. Näin hankkeet voidaan toteuttaa kirkon jäsenten kannalta mielekkäällä tavalla.

Arvio: Toteutunut. Piispainkokouksen kansliassa on osallistuttu teologista osaamista vahvistaviin hankkeisiin mm. kirjoittamalla artikkeleita tutkimusraportteihin sekä osallistumalla teologisiin seminaareihin (kanslioiden verkostotapaaminen Islannissa, Luther-tutkimuksen seminaari Tanskassa, KMN järjestämä YK:n alkuperäiskansojen pysyväisfoorumien strategiakokous New Yorkissa). Projektikoordinaattori on osallistunut organisaatiokonsultoinnin erityiskoulutukseen. Kansliassa on valmisteltu piispojen viestintäkoulutusta yhdessä Kirkon viestinnän kanssa ja johtamiskoulutusta yhteistyössä Kirkon tutkimuksen ja koulutuksen kanssa.

Piispainkokouksen päätökset sekä piispojen käynnistämät yhteiset hankkeet vaikuttavat olennaisesti piispainkokouksen kanslian toimintaan. Viime vuosien kuluessa tämä on merkinnyt erilaisten hankkeiden käynnistämistä, joissa piispainkokouksen kanslialla on keskeinen vastuu. Näitä hankkeita ja prosesseja on kuvattu toimintakertomuksen yhteydessä. Hankkeet ovat olleet erittäin mielekkäitä ja niiden organisoimiseen on piispainkokouksen kansliassa riittävästi asiantuntemusta. Hankkeet kuitenkin tuottavat jonkin verran kustannuksia (kirjojen julkaiseminen ja kääntäminen, seminaarien järjestäminen yms.), joiden täysimittaiseen kattamiseen tulee jatkossa varautua.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Taloudellisesti piispainkokouksen kanslian vuosi toteutui lähelle suunniteltua tasoa, mutta kulurakenteessa on havaittavissa vinoutuma, joka on syytä korjata lähivuosina. Kokonaisuudessaan toimintakate oli 102,2 % (+8 234), josta kanslian osuus oli 108,5 (+28 076) ja teologikoulutustoimikunnan osuus 51,6 % (-21 935). Tämä merkitsee sitä, että teologian opiskelijoiden soveltuvuustutkimuksista tulevat säästöt tasaavat kokonaisuutta. Kanslian kulujen nousu paitsi yleisestä kustannustason nousun ohella useasta seikasta, joita ovat mm. edellä kuvatut piispainkokouksen käynnistämät hankkeet. Näistä on aiheutunut seminaarikustannuksia, kirjoittajapalkkioita yms., joita ei ole aikanaan kyetty budjetoimaan. Kustannuksia nostivat myös piispainkokousten järjestäminen Kirkkonummella ja Järvenpäässä sekä osallistuminen kanslioiden pohjoismaisen verkoston tapaamiseen Islannissa.

Piispainkokouksen kanslian talousarvio 2023 sisälsi 90 000 euron kertaerän Ságastalimat - Kirkon ja saamelaisten välinen totuus- ja sovintoprosessi -hankkeeseen. Vuonna 2023 hankkeen kulut olivat yhteensä 76 790 euroa, josta henkilöstökulut 94 %. Vastaava kertaerä sisältyy kanslian talousarvioon 2024.

Piispa Mari Leppänen ja emeritus piispa Seppo Häkkinen piispainkirjeen julkistamistilaisuudessa Kryptassa 29.10.2023.

Talousarvion 2023 toteumavertailu

Piispainkokouksen kanslia yhteensä	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	4 275			2 750	-2 750	0,0
Maksutuotot	675					
Muut toimintatuotot				550	-550	0,0
Sisäiset tuotot	3 600			2 200	-2 200	0,0
Toimintakulut	-285 227	-375 325		-386 309	10 984	-102,9
Henkilöstökulut	-186 545	-191 000		-268 487	77 487	-140,6
Palkat ja palkkiot	-143 589	-146 000		-205 194	59 194	-140,5
Henkilösivukulut	-43 976	-45 000		-63 293	18 293	-140,7
Henkilöstökulujen oikaisuerät	1 020					
Palvelujen ostot	-95 583	-178 225		-108 724	-69 501	-61,0
Palvelun ostot - sisäiset	-60			-4 772	4 772	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-914	-1 600		-970	-630	-60,6
Annetut avustukset	-2 065	-4 000		-3 278	-722	-81,9
Muut toimintakulut	-60	-500		-78	-422	-15,6
TOIMINTAKATE	-280 952	-375 325		-383 559	8 234	-102,2

Piispainkokouksen kanslia	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	3 600			2 750	-2 750	0,0
Muut toimintatuotot				550	-550	0,0
Sisäiset tuotot	3 600			2 200	-2 200	0,0
Toimintakulut	-245 571	-330 050		-360 876	30 826	-109,3
Henkilöstökulut	-186 545	-191 000		-268 487	77 487	-140,6
Palkat ja palkkiot	-143 589	-146 000		-205 194	59 194	-140,5
Henkilösivukulut	-43 976	-45 000		-63 293	18 293	-140,7
Henkilöstökulujen oikaisuerät	1 020					
Palvelujen ostot	-57 992	-136 950		-86 625	-50 325	-63,3
Palvelun ostot - sisäiset	-60			-4 772	4 772	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-914	-1 600		-915	-685	-57,2
Muut toimintakulut	-60	-500		-78	-422	-15,6
TOIMINTAKATE	-241 971	-330 050		-358 126	28 076	-108,5

Piispainkokouksen työryhmät	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintakulut	-244			-330	330	0,0
Palvelujen ostot	-244			-330	330	0,0
TOIMINTAKATE	-244			-330	330	0,0

Piispainkokouksen ist. työryhmät	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	675					
Maksutuotot	675					
Toimintakulut	-944			-1 762	1 762	0,0
Palvelujen ostot	-944			-1 707	1 707	0,0
Aineet ja tarvikkeet				-55	55	0,0
TOIMINTAKATE	-269			-1 762	1 762	0,0

Teologikoulutuksen toimikunta	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintakulut	-38 468	-45 275		-23 340	-21 935	-51,6
Palvelujen ostot	-36 402	-41 275		-20 062	-21 213	-48,6
Annetut avustukset	-2 065	-4 000		-3 278	-722	-81,9
TOIMINTAKATE	-38 468	-45 275		-23 340	-21 935	-51,6

1.9.5.11 Arkkipiispan kanslia

Johdanto

Arkkipiispan kanslian tehtävänä on avustaa arkkipiispaa hänen viranhoidossaan. Arkkipiispantalon tontilla sijaitsevassa kanslian Turun toimipisteessä työskentelevät arkkipiispan erityisavustaja ja sihteeri ja Helsingin toimipisteessä Kirkon talossa arkkipiispan kaksi teologista erityisavustajaa.

Arkkipiispan rooli yhteiskunnallisena arvojohtajana, kirkkomme äänenä ja ekumeenisten ja kansainvälisten suhteiden hoitajana painottui kanslian työssä. Arkkipiispan kokonaiskirkollisten ja hiippakunnallisten tehtävien kautta kanslian työ palvelee Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Kirkkohallituksen strategian tavoitteita.

Henkilötyövuosien määrä vuosina 2021–2023

2021: 4,0; 2022: 4,2; 2023: 4,0

Keskeiset tapahtumat vuonna 2023 ja tavoitteiden toteutuminen

Tehtävänsä mukaisesti Arkkipiispan kanslia huolehti siitä, että arkkipiispalla on ajantasainen ja kattava tieto yhteiskunnallisesta tilanteesta, kansainvälisistä ja ekumeenisista kysymyksistä, mediakentästä, seurakuntien toiminnasta ja haasteista sekä taloudellisista tilanteesta ja ennusteista.

Vuoden aikana arkkipiispan kansliassa tapahtui henkilöstövaihdoksia. Yhteiskuntasuhteista vastaava teologinen erityisavustaja vaihtui, tehtävän edeltäjän siirtyessä uuteen työpaikkaan. Yhteiskuntasuhteista vastaava teologinen erityisavustaja rekrytoitiin ensin määräajaksi, minkä jälkeen tehtävään valittiin toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen uusi työntekijä. Muu henkilöstö pysyi vuoden 2023 ajan ennallaan.

Yhteiskuntasuhteet

Arkkipiispan yhteiskuntasuhteiden avaintekijöitä ovat verkottuminen ja vaikuttavuus. Vuoden 2023 ajalle ajoittui uuden hallituksen työn aloitus, ja arkkipiispan kanslia oli aktiivisesti mukana hallitusohjelmavoitteiden laadinnassa sekä niiden läpiviemisessä ja vaikuttamisessa. Tavoitteita pidettiin myös aktiivisesti esillä arkkipiispan kanslian viestinnässä. Arkkipiispa tapasi sekä Varsinais-Suomen että Satakunnan kansanedustajia ja oli kuultavana hallitusohjelman laadintavaiheessa. Lisäksi hän otti lokakuussa 2023 kantaa hallitusohjelman ihmiskuvaan. Arkkipiispa juonsi Kirkon arvokeskustelun puoluejohtajille ennen eduskuntavaaleja. Arkkipiispan kansliassa tuettiin arkkipiispan työtä ministeritapaamisten ja muiden vaikuttajatapaamisten järjestelyissä. Vuonna 2023 arkkipiispan säännöllisten verkostotapaamisten, Arvojen Akatemian ja Arvojen Areenan uudet kurssin kokoontuivat. Arvojen Eurooppa-seminaari järjestettiin Brysselissä. Yhteiskuntasuhteita hoidettiin aktiivisessa yhteistyössä kansliapäällikön toimiston kanssa.

Media ja viestintä

Mediaympäristön muutos, sen sirpaloituminen ja monimuotoistuminen vaativat huomiota ja kokeiluja. Arkkipiispan julkisissa esiintymisissä ja viestinnässä suunta kulki kohti vuorovaikutuksellisuutta ja arkkipiispan oman persoonan läsnäoloa. Vuoden 2023 aikana aloitettiin Arkkipiispan talossa -podcast, jonka vieraana oli vuoden 2023 aikana nimekkäitä ja vastuullisessa asemassa olevia henkilöitä. Podcastin myötä arkkipiispan arvojohtajuus vahvistui. Vuoden 2023 aikana saatiin vahvasti käyntiin arkkipiispan Instagram-tili ja monipuolistettiin muidenkin somekanavien sisältöjä. Instagramissa oli vuoden 2023 lopussa 1501 seuraajaa ja Instagramin tavoitavuus oli 35 597 ensimmäisenä toimintavuotena. Arkkipiispan Facebook-sivun tavoitavuus oli vuoden 2023 aikana 324 922 (+13,5 % vuoteen 2022 nähden) ja sillä oli 9307 seuraajaa (+ 6,5 %). Mediaosumia journalistisessa verkkomediassa tapahtui 654 (+ 30 %) kertaa vuoden 2023 aikana.

Arkkipiispa antoi vuoden aika 55 haastattelua eri medioille. Lisäksi hän kirjoitti vieraskynän Helsingin Sanomiin, pääkirjoituksen Turun Sanomiin ja tuotti hartauksia YLE radioon useiden muiden omien puheenvuorojen ja kirjoitusten lisäksi. Arkkipiispan kanslia tuki arkkipiispaa mediaulostulojen taustavalmisteluissa.

Arkkipiispa tapasi sekä Varsinais-Suomen ja Satakunnan että valtakunnallisten medioiden päätoimittajia ja vieraili Helsingin Sanomien Turun toimituksessa.

Kansainväliset ja ekumeeniset suhteet

Arkkipiispa vieraili vuoden aikana useissa maissa sekä tapasi laajan joukon ekumeenisia kumppaneita. Arkkipiispa tapasi useita suurlähettiläitä vuoden 2023 aikana henkilökohtaisesti. Hän tapasi eri kirkkojen ja uskontojen johtajia vuoden aikana säännöllisesti. Hän osallistui pohjoismaisten priimasten kokoontumiseen Norjassa maaliskuussa 2023, vieraili Viron konsistorissa ja suurlähetystössä maaliskuussa 2023, osallistui Kirkkojen maailmanneuvoston keskuskomiteaan Genevessä kesäkuussa sekä Luterilaisen maailmanliiton yleiskokoukseen Krakovassa, Puolassa syyskuussa. Arkkipiispan kanslian toimesta isännöitiin Ukrainalaisten kirkkojen johtajien (Ortodoksinen kirkko Ukrainassa sekä Ukrainan saksalainen luterilainen kirkko) vierailua joulukuussa 2023 Turussa ja Helsingissä osana Ekumeenista joulua solidaarisuuden osoituksena Ukrainan sotatilanteelle. Arkkipiispan kanslia osallistui myös Unkarin ev.lut. kirkon vierailuun sekä Patriarkka Bartolomeoksen Suomen vierailuun yhdessä Suomen ortodoksisen kanssa vuoden 2023 aikana.

Arkkipiispa seurueineen matkusti marraskuussa 2023 Latinalaiseen-Amerikkaan ja Kolumbiaan uudistamaan Salvadorin luterilaisen kirkon ja Turun arkkihiippakunnan välisen yhteistyösopimuksen. Samalla arkkipiispa tutustui Suomen Lähetysseuran kohteisiin Kolumbiassa.

Arkkipiispan kanslia tuki arkkipiispan matkavalmisteluja ja kansainvälisten suhteiden hoitamista.

Hiippakunnallinen työ

Arkkipiispan kaitsenta-alueella kanslia osallistui arkkipiispan ja Turun arkkihiippakunnan tuomiokapitulin työhön seurakuntien tukemiseksi. Turun Henrikinseurakunnassa järjestettiin piispantarkastus. Yhteistyö Turun kaupungin kanssa oli aktiivista ja näkyi jälleen esimerkiksi Turun ekumeenisen joulun toteutuksessa. Tuomiokapitulin ja arkkipiispan kanslian välinen yhteistyö oli koko vuoden ajan tiivistä. Yhteyksiä vahvistettiin entisestään myös Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän seurakuntiin, jotka ovat arkkipiispan kaitsenta-alueen seurakuntia.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Henkilöstövaihdokset vaikuttivat talousarvion toteutumiseen, sillä pitkään tehtävässä toimineelle maksettiin marraskuun lopussa pitämättä jääneitä lomia työsuhteen päätyessä. Tämä vaikutti talousarvioon palkkojen osalta ylittävästi. Samoin työehtosopimusten tarkistusten myötä tapahtuneet palkkojen nousut vaikuttivat palkkojen osalta budjetin ylittymiseen.

Arkkiihppakunnan tuomiokapitulin kanssa tarkennettiin arkkipiispan viranhoidon kulu-
jen jakautumista. Vuoden 2023 aikana maksatusta tarkennettiin siten, että jatkossa
hiippakunnasta siirretään arkkipiispan kanslialle maksettavaksi kuluja, jotka koituivat
arkkipiispan valtakunnallisesta viranhoidosta. Näiden maksujen osoittaminen arkkipiis-
pan kanslian budjetista aloitettiin jo vuonna 2023, mikä rasitti arkkipiispan kanslian
budjettia ohi talousarvion. Lisäksi henkilövaihdokset ja uusien työntekijöiden työväli-
neiden hankinta sekä rekrytointikulut rasittivat kanslian budjettia yli arvioidun.

Talousarvion 2023 toteumavertailu

Arkkipiispan kanslia yhteensä	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot				22	-22	0,0
Muut toimintatuotot				22	-22	0,0
Toimintakulut	-349 557	-343 325		-400 531	57 206	-116,7
Henkilöstökulut	-312 660	-316 375		-359 787	43 412	-113,7
Palkat ja palkkiot	-241 007	-243 063		-275 241	32 178	-113,2
Henkilösivukulut	-72 477	-73 312		-84 546	11 234	-115,3
Henkilöstökulujen oikaisuerät	824					
Palvelujen ostot	-31 053	-24 650		-34 553	9 903	-140,2
Palvelun ostot - sisäiset	-440			-264	264	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-5 341	-2 100		-5 664	3 564	-269,7
Muut toimintakulut	-63	-200		-264	64	-131,9
TOIMINTAKATE	-349 557	-343 325		-400 509	57 184	-116,7

1.9.5.12 Kirkolliskokous

Johdanto

Kirkolliskokous on kirkon ylin päättävä toimielin. Se käsittelee asioita, jotka koskevat kirkon oppia ja työtä sekä kirkon lainsäädäntöä, hallintoa ja taloutta. Se myös vastaa kirkon suhteista valtioon, muihin kirkkoihin ja järjestöihin.

Kirkolliskokous kokoontuu työjärjestyksensä mukaan yhteisille istuntokausille kaksi kertaa vuodessa, toukokuussa ja marraskuussa. Päätökset tehdään istuntokausien aikana järjestettävissä täysistunnoissa. Asioiden valmistelu tapahtuu valiokunnissa, joita on vielä tämän toimikauden loppuun saakka yhdeksän: käsikirja-, peruste-, laki-, hallinto-, talous-, tulevaisuus-, yleis- ja kansliavaliokunta sekä toimitusvaliokunta, jonka vastuut siirtyvät kirkolliskokouksen seuraavalla toimikaudella kansliavaliokunnalle. Lisäksi valitsijat valmistelevat ja tekevät päätöksiä henkilövalinnoista. Kullakin valiokunnalla on valiokuntas sihteeri. Kirkolliskokouksen työtä ohjeistetaan ja kehitetään puheenjohtajien neuvoston johdolla, joka valmistelee myös kirkolliskokouksen sisäisiä päätettäväksi tulevia asioita. Puheenjohtajiston tehtävänä on johtaa kirkolliskokousta ja suunnitella istuntokauden työskentelyä. Kirkolliskokouksen valmistelevat toimielimet kokoontuvat tarpeen mukaan myös istuntokausien väliaikoina.

Katsaus suunnitelmakauteen 2023–2025

Vuosi 2023 oli kirkolliskokouksen tämän toimikauden viimeinen vuosi. Kirkolliskokouksen maallikko- ja pappisedustajien vaalit olivat helmikuussa 2024, ja uusi toimikausi alkaa 1.5.2024. Kirkolliskokous käsittelee vuonna 2023 sille tulevia esityksiä ja aloitteita sekä valiokunnista valmistuvia mietintöjä. Yhtään asiaa ei jäänyt käsittelemättömänä raukeamaan kuluneen toimikauden lopulla. Viimeisenä vuonna kirkolliskokouksen kulut ovat tyypillisesti olleet hieman muita vuosia vähäisemmät. Säästö- ja hiilineutraalisuustavoitteet on otettu huomioon myös kirkolliskokouksen työskentelyssä siinä määrin kuin kirkolliskokouksen tehtävän tehokas hoitaminen sen mahdollistaa.

Kuluneella toimikaudella on toiminut puheenjohtajien neuvoston perustama kirkolliskokouksen työskentelyn kehittämistyöryhmä. Kehittämistyöryhmä on muun muassa laatinut valiokuntiin sijoittamista koskevan ohjeen vuonna 2022, toteuttanut työskentelyn kehittämistä koskeva kyselyn vuonna 2023 ja koonnut arvioinnit valiokuntien työskentelystä toimikauden päättyessä 2023. Kehittämistyöryhmä oli myös vastuussa kirkolliskokouksen työjärjestyksen päivittämisestä vastaamaan vuonna 2023 voimaan tullutta uutta kirkkolainsäädäntöä.

Uusi kirkkolainsäädäntö tuli voimaan 1.1.2023. Kyseessä oli kirkkoa koskevan lainsäädännön kokonaiskodifiointi, jossa säädettiin Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle uusi kirkkolaki sekä uudet lait kirkon viranhaltijasta, kirkon työmarkkinailaitoksesta ja kirkon eläkerahastosta. Samaan aikaan uuden kirkkolain kanssa tuli voimaan kirkolliskokouksen hyväksymä uusi kirkkojärjestys. Näiden uudistusten myötä kirkolliskokouksen käsiteltäväksi tuli vuonna 2023 esityksiä, jotka koskivat muun muassa kirkkolain ja -järjestyksen muuttamista niihin jääneiden epäselvyyksien osalta. Lisäksi kirkolliskokous ehdotti säädettäväksi yhteistoimintaa kirkossa koskevan lain, jolla korvattaisiin kirkon virka- ja työehtosopimusten yhteistoimintaa koskevat osiot ja muutettaisiin kirkon viranhaltijasta annettua lakia.

Uuteen kirkkolakiin sisältyy mahdollisuus järjestää kirkolliskokouksen täysistunnot sähköisinä kokouksina, mutta toimikauden loppuun saakka täysistunnot pidettiin lähi-kokouksina Linnasmäen opistolla Turussa. Eräät valiokunnat, puheenjohtajisto ja puheenjohtajien neuvosto sekä kirkolliskokouksen työskentelyn kehittämisyöryhmä sen sijaan pitivät istuntokausien välissä kokouksensa sähköisesti. Tulevan toimikauden puheenjohtajien neuvoston tehtäväksi jää sen arvioiminen, onko kirkolliskokouksen täysistunnon tarkoituksenmukaista kokoontua sähköisesti ja missä tilanteessa.

Kirkolliskokouksen kanslian henkilöstö

Kirkkohallituksessa kirkolliskokouksen tehtäviä osana muuta työnkuvaansa hoitavat kirkolliskokouksen pääsihteeri, hallintosihteeri ja toimistosihteeri. Heidän osaltaan henkilöstömäärää kuvaavat luvut on esitetty osana hallinto-osaston henkilöstötietoja.

Kirkolliskokouksen kanslian kokoonpanoon kuuluvat lisäksi valiokuntasihteerit, valitsijoiden sihteeri sekä notaari. Muuta henkilötyövoimaa hankitaan istuntokausien ajaksi myös ostopalveluna. Lisäksi Kirkkohallituksen henkilöstöä osallistuu kirkolliskokous-asiakirjojen kääntämiseen, kirkolliskokouksen puheiden litteroinnin prosessiin, istuntojen striimaamiseen, viestintään ja tietotukeen. Tulevaisuudessa työtapojen kehittäminen ja tehostaminen voi vähentää työvoiman tarvetta istuntokausilla. Toisaalta kirkolliskokouksen toiminnan kehittäminen luo kanslialle uusia tehtäviä. Kirkolliskokoustehtäviä hoitavien osaamista kehitetään Kirkkohallituksen hallinto-osastolla, sisäisillä koulutuksilla ja säännöllisellä yhteydenpidolla. Kirkolliskokouksen kanslian tehtävänä osana hallinto-osaston tavoitteita on kehittää kirkolliskokouksen ja hiippakuntavaltuustojen vaalien ohjeita ja lomakkeita. Ohjeiden ja lomakkeiden ylläpitoon ja kehittämiseen osallistuvat hiippakuntien ohella kirkon viestintä ja kirkolliskokouksen kanslia. Kanslia on yhteistyössä Kirkkohallituksen hallinto-osaston kanssa huolehtinut lomakkeiden päivittämisestä saavutettavaan muotoon.

Talousarvion 2023 toteumavertailu

Kirkolliskokous	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintakulut	-657 271	-823 700		-784 867	-38 833	-95,3
Henkilöstökulut	-337 317	-430 000		-356 839	-73 161	-83,0
Palkat ja palkkiot	-316 543	-400 000		-323 116	-76 884	-80,8
Henkilösivukulut	-20 773	-30 000		-33 723	3 723	-112,4
Palvelujen ostot	-319 284	-392 200		-426 019	33 819	-108,6
Aineet ja tarvikkeet	-670	-1 500		-2 009	509	-134,0
TOIMINTAKATE	-657 271	-823 700		-784 867	-38 833	-95,3

Kirkolliskokouksen kustannuspaikalle kirjataan kirkolliskokouksesta aiheutuvat kokouspalkkiot, vuosikorvaukset ja ansionmenetykskorvaukset, tuntipalkat ja muut palkkiot. Palvelujen ostoissa 256 800 euroa aiheutui kokouspaikkaan liittyvistä kuluista.

Kirkolliskokouksen työhön, kokouksiin ja valiokuntakuulemisiin osallistuvien henkilöiden palkkakustannukset ja muut menot kirjataan kunkin osaston ja hiippakunnan kuluiksi. Nämä kulut karkeasti arvioiden ovat noin 280 000 euroa. Kirkolliskokouksesta aiheutuvat kulut yhteensä ovat näin ollen noin 1 065 000 euroa.

1.9.5.13 Kirkon ulkosuomalaistyö

Ulkosuomalaistyön maabudjetin osalta toteuma oli 100,4 %. Voidaan siis todeta resurssoinnin suunnittelun osuneen kokonaisuutena kohdalleen. Uutena kustannusneutraalina avustuksena maabudjetin sisällä oli Suomen Merimieskirkolle osoitettu 250 000 euron avustus. Sillä Merimieskirkko pystyi hoitamaan sille Kirkkohallitukselta 1.6.2023 siirtyneen ns. turistityön, joka kattaa ulkosuomalaistyön Manner-Espanjassa, Kanarian saarilla sekä itäisellä Välimerellä. Tämä siirto on osa Kirkkohallituksen ja Suomen Merimieskirkon välistä tiivistyvää yhteistyötä, jonka myötä ulkosuomalaistyön kotimainen hallinto siirtyy kokonaisuudessaan Merimieskirkolle vuoden 2025 alussa samalla, kun Kirkon ulkosuomalaistyön yksikkö Kirkkohallituksessa lakkautetaan. Tällä järjestelyllä Kirkkohallitus säästää ulkosuomalaistyön hallintomenoissa 45 prosenttia vuonna 2025 verrattuna vuoteen 2020, jolloin tiivistävästä yhteistyöstä sovittiin. Ulkosuomalaistyön hallinnon kulut eivät ole osa ulkosuomalaistyön maabudjettia, vaan ne esitetään osana Kirkon ulkoasiainosaston talousarviota.

Kirkon ulkosuomalaistyö, talousarvion 2023 toteumavertailu

Ulkosuomalaistyö yhteensä	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	66 908	67 000		59 622	7 378	-89,0
Vuokratuotot	21 196	12 000		10 442	1 558	-87,0
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	45 695	55 000		47 906	7 094	-87,1
Muut toimintatuotot	17			1 275	-1 275	0,0
Toimintakulut	-1 374 793	-1 490 000		-1 488 681	-1 319	-99,9
Henkilöstökulut	-413 875	-226 750		-251 984	25 234	-111,1
Palkat ja palkkiot	-323 738	-175 250		-195 220	19 970	-111,4
Henkilösivukulut	-91 892	-51 500		-58 921	7 421	-114,4
Henkilöstökulujen oikaisuerät	1 755			2 158	-2 158	0,0
Palvelujen ostot	-44 789	-16 400		-59 104	42 704	-360,4
Vuokratkulut	-495					
Aineet ja tarvikkeet	-2 508			-989	989	0,0
Annetut avustukset	-884 140	-1 246 850		-1 166 967	-79 883	-93,6
Muut toimintakulut	-28 987			-9 637	9 637	0,0
TOIMINTAKATE	-1 307 885	-1 423 000		-1 429 058	6 058	-100,4

Kohdema / toimintakate	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Saksa	-92 527	-90 000		-109 804	19 804	-122,0
Norja	-2 142			-1 988	1 988	0,0
Tanska	-40 514	-44 000		-40 553	-3 447	-92,2
Itävalta	-32 128	-34 000		-34 000	0	-100,0
Sveitsi	-12 273	-65 000		-137 992	72 992	-212,3
USA	-371 603	-320 000		-325 216	5 216	-101,6
Kanada	-26 434	-20 000		-24 803	4 803	-124,0
Australia	-85 000	-60 000		-64 667	4 667	-107,8
Kanarian saaret	-112 232	-60 950		-59 987	-963	-98,4
Manner-Espanja	-280 230	-129 950		-129 756	-194	-99,9
Ranska	-105 000	-105 000		-105 000	0	-100,0
Venäjä		-2 000		-941	-1 059	-47,0
Italia	-3 300	-3 300		-3 000	-300	-90,9
Viro	-98 194	-100 100		-109 060	8 960	-109,0
Muut maat, uud.proj.	-13 413	-101 300		-61 382	-39 918	-60,6
Ulkosuom.työn yht.	45 695	55 000		47 906	7 094	-87,1
Kreikka, Rhodos	-972			-437	437	0,0
Kypros	-37 901	-27 400		-18 378	-9 022	-67,1
Kaakkois-Aasia	-39 716	-65 000			-65 000	
Avustus Merimieskirkko		-250 000		-250 000	0	-100,0
TOIMINTAKATE YHT.	-1 307 885	-1 423 000		-1 429 058	6 058	-100,4

1.9.5.14 Kiinteistöt

Kiinteistöjen ylläpitoon (jätehuolto, siivous, lämmitys, sähkö) liittyvät kulut ovat kasvaneet. Kirkon koulutuskeskuksen Järvenpään kiinteistöön hankittiin Kirkkopalvelut ry:ltä käytettyjä kalusteita, joita ei ollut budjetoitu vuoden 2023 talousarvioon.

Kiinteistöt, talousarvion 2023 toteumavertailu

Kiinteistöt yhteensä	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	155 370	155 100		162 818	-7 718	-105,0
Vuokratuotot	153 212	155 100		148 499	6 601	-95,7
Muut toimintatuotot	2 158			14 319	-14 319	0,0
Toimintakulut	-526 722	-474 900		-512 561	37 661	-107,9
Palvelujen ostot	-350 646	-300 500		-315 503	15 003	-105,0
Vuokratulot	-21 133	-35 900		-16 754	-19 146	-46,7
Aineet ja tarvikkeet	-114 174	-96 300		-137 240	40 940	-142,5
Muut toimintakulut	-40 770	-42 200		-43 064	864	-102,0
TOIMINTAKATE	-371 352	-319 800		-349 743	29 943	-109,4

Eteläranta 8, talousarvion 2023 toteumavertailu

Eteläranta 8 (Kirkon talo)	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	2 922			3 333	-3 333	0,0
Vuokratuotot	764			214	-214	0,0
Muut toimintatuotot	2 158			3 119	-3 119	0,0
Toimintakulut	-114 361	-111 600		-127 631	16 031	-114,4
Palvelujen ostot	-99 884	-85 400		-119 030	33 630	-139,4
Vuokratulot	-9 021	-23 000		-5 297	-17 703	-23,0
Aineet ja tarvikkeet	-2 846			-1 442	1 442	0,0
Muut toimintakulut	-2 610	-3 200		-1 862	-1 338	-58,2
TOIMINTAKATE	-111 439	-111 600		-124 298	12 698	-111,4

Kirkon koulutuskeskus, Järvenpää, talousarvion 2023 toteumavertailu

Koulutuskeskus	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	152 448	155 100		159 485	-4 385	-102,8
Vuokratuotot	152 448	155 100		148 285	6 815	-95,6
Muut toimintatuotot				11 200	-11 200	0,0
Toimintakulut	-402 297	-363 300		-384 761	21 461	-105,9
Palvelujen ostot	-240 698	-215 100		-196 364	-18 736	-91,3
Vuokratulot	-12 112	-12 900		-11 458	-1 443	-88,8

Aineet ja tarvikkeet	-111 327	-96 300	-135 798	39 498	-141,0
Muut toimintakulut	-38 160	-39 000	-41 142	2 142	-105,5
TOIMINTAKATE	-249 849	-208 200	-225 276	17 076	-108,2

1.9.6 Hiippakunnallinen toiminta 2023

Hiippakunnalliseen toimintaan kuuluvat tuomiokapituleiden perustoimintaan liittyvät tuotot ja kulut, tuomiokapituleiden talousarvioissa esitetyt toimitilakulut, eräät yhteiset kulut ja kiinteistön omistajan toimitilakulut. Hiippakunnallisen toiminnan kulut vuonna 2023 olivat noin 30 % Kirkon keskusrahastomaksulla rahoitettavan toiminnan kuluista.

Perustoiminnalla tarkoitetaan tuomiokapituleiden henkilöstö- yms. muuttuvia kuluja (matkat, aineet ja tarvikkeet, palveluiden ostot). Toimitilakuluihin kirjataan toimitilojen ylläpitokulut, joita ovat esim. sähkö, vesi, lämmitys, siivous, jätehuolto, vartiointi, irtaimen omaisuuden vakuutusmaksut ja mahdolliset tilavuokrat.

Tuomiokapituleiden yhteisiin kuluihin kirjataan kulut, jotka ovat aiheutuneet Kirkon työhön opiskelevien päivien (KiTOS) järjestämisestä. Päivät on järjestetty vuodesta 2014 lähtien. Koulutukset on suunnattu työuran alkuun osaksi perehdyttämistä. Tämän lisäksi yhteisiin kuluihin kirjataan piispojen nettisivujen ylläpito. Vuoden 2023 talousarviossa varattiin kertaluonteisena eränä 30 000 euroa Porvoon hiippakunnan 100-vuotisjuhliin. Lisätalousarviossa myönnettiin kertaluonteisena eränä 50 000 euroa Mikkelin piispanvaihdoksesta aiheutuviin kuluihin. Edellisten lisäksi Turun arkkihiippakunnan pyhiinvaellushankkeelle kohdennettiin 20 000 euroa.

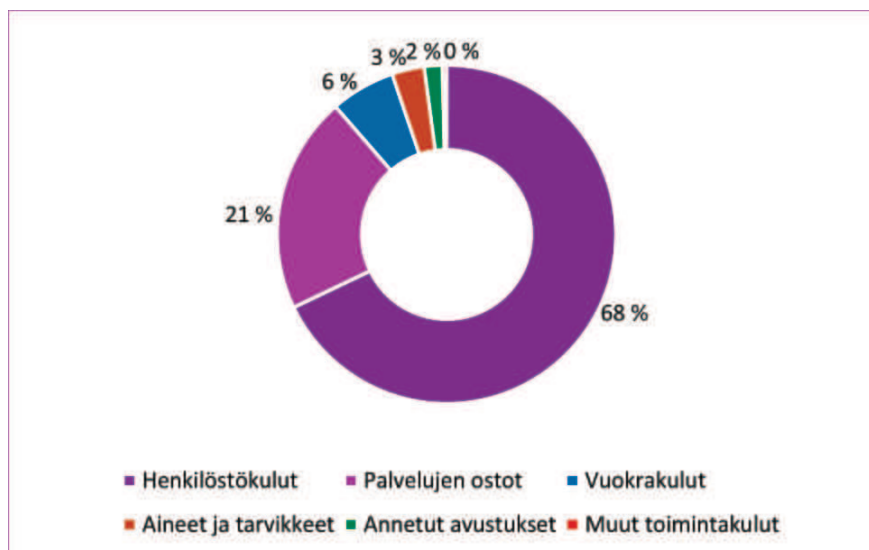
Kiinteistön omistajan kuluina kirjataan toimitiloihin kohdistuneet korjaustyöt sekä kiinteistöverot.

Yksityiskohtainen talousarvioiden toteutumavertailu esitetään hiippakunnittain jäljempänä siten, että tuomiokapituleiden perustoiminnan tuotot ja kulut (= kirkolliskokouksen päättämä sitovuustaso, toimintakate) esitetään omana taulukkona ja toimitilojen tuotot ja kulut omana taulukkona.

Hiipakunnallinen toiminta yhteensä, talousarvion 2023 toteumavertailu

	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutos	TP 2023	Yli-ali	T-%	TP23 vs TP22
Toimintatuotot	872 003	800 146		1 276 396	-476 250	-159,5	46,4 %
Korvaukset	47 000	45 000		46 000	-1 000	-102,2	-2,1 %
Maksutuotot	404 873	378 450		442 327	-63 877	-116,9	9,3 %
Vuokratuotot	104 153	101 300		106 563	-5 263	-105,2	2,3 %
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	81 204	70 000		94 023	-24 023	-134,3	15,8 %
Tuet ja avustukset	43 242	165 796		23 237	142 559	-14,0	-46,3 %
Muut toimintatuotot	157 328	6 600		472 441	-465 841	-7 158,2	200,3 %
Sisäiset tuotot	34 202	33 000		91 805	-58 805	-278,2	168,4 %
Toimintakulut	-14 094 115	-13 612 848	-50 000	-14 278 744	615 896	-104,5	1,3 %
Henkilöstökulut	-9 533 200	-9 735 103		-9 696 495	-38 608	-99,6	1,7 %
Palkat ja palkkiot	-7 430 407	-7 556 725		-7 492 400	-64 325	-99,1	0,8 %
Henkilösivukulut	-2 194 706	-2 182 378		-2 234 522	52 144	-102,4	1,8 %
Henkilöstökulujen oikaisuerät	91 912	4 000		30 427	-26 427	-760,7	-66,9 %
Palvelujen ostot	-2 918 766	-2 275 450	-50 000	-2 878 013	552 563	-123,8	-1,4 %
Palvelun ostot - sisäiset	-28 747			-80 556	80 556	0,0	180,2 %
Vuokratulut	-895 564	-863 500		-880 099	16 599	-101,9	-1,7 %
Aineet ja tarvikkeet	-463 655	-437 006		-440 588	3 582	-100,8	-5,0 %
Annetut avustukset	-215 399	-252 000		-246 267	-5 733	-97,7	14,3 %
Muut toimintakulut	-38 784	-49 789		-56 725	6 936	-113,9	46,3 %
TOIMINTAKATE	-13 222 112	-12 812 702	-50 000	-13 002 348	139 646	-101,1	-1,7 %

Hiipakunnallinen toiminta, toimintakulut 2023

Hiippakunnallinen toiminta yhteensä 2023

	Hiippakunnallinen toiminta yhteensä	Turun arkkihiippakunta	Tampereen hiippakunta	Oulun hiippakunta	Mikkelin hiippakunta	Porvoon hiippakunta	Kuopion hiippakunta	Lapuan hiippakunta	Heisingin hiippakunta	Espoon hiippakunta	Tuomio-kapitulien toimitilat	Tuomio-kapitulien yhteiset
Toimintatuotot	1 276 396	232 333	85 901	37 981	43 001	105 972	52 234	503 886	115 862	51 623	8 325	39 280
Korvaukset	46 000	46 000										
Maksutuotot	442 327	100 575	38 403	9 756	33 201	59 853	8 325	120 800	30 910	32 567		7 938
Vuokratuotot	106 563	16 515	16 077			20 897	20 207		24 543		8 325	
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	94 023	21 253	1 392	13 536		9 968	15 819	1 777	17 093	13 185		
Tuet ja avustukset	23 237		1 348	4 859	3 316	6 449	2 975		2 224	2 066		
Muut toimintatuotot	472 441	1 961	28 651	9 830	5 764	1 825	4 908	380 509	38 491	488		13
Sisäiset tuotot	91 805	46 029	30		720	6 980		800	2 600	3 316		31 330
Toimintakulut	-14 278 744	-2 042 323	-1 356 473	-1 647 600	-1 406 345	-1 534 000	-1 308 445	-1 809 972	-1 559 467	-1 284 991	-92 664	-236 462
Henkilöstökulut	-9 696 495	-1 483 521	-991 737	-1 170 125	-1 103 297	-1 102 715	-991 512	-1 011 803	-903 162	-931 140		-7 482
Palkat ja palkkiot	-7 492 400	-1 149 827	-756 745	-907 006	-851 423	-856 542	-769 493	-784 807	-695 566	-715 312		-5 681
Henkilösivukulut	-2 234 522	-347 965	-222 647	-270 532	-253 932	-251 703	-222 169	-237 270	-210 650	-215 852		-1 802
Henkilöstökulujen oikaisuerät	30 427	14 271	-12 345	7 413	2 057	5 530	150	10 274	3 053	24		
Palvelujen ostot	-2 878 013	-311 592	-247 426	-410 123	-209 988	-240 686	-181 367	-610 286	-301 363	-141 160	-15 425	-208 598
Palvelun ostot - sisäiset	-80 556	-12 316	-13 867	-1 755	-35 928	-5 441	-3 646	-2 763	-999	-3 841		
Vuokratulut	-880 099	-127 066	-28 906	-1 279	-3 648	-72 913	-68 743	-86 665	-292 116	-151 535	-43 155	-4 074
Aineet ja tarvikkeet	-440 588	-76 481	-26 193	-62 915	-33 884	-68 854	-33 648	-42 962	-31 864	-39 161	-10 184	-14 442
Annetut avustukset	-246 267	-30 822	-19 352	-500	-18 352	-43 063	-28 352	-55 273	-31 444	-18 146		-963
Muut toimintakulut	-56 725	-527	-28 991	-903	-1 248	-329	-1 178	-220	1 481	-9	-23 900	-903
TOIMINTAKATE	-13 002 348	-1 809 990	-1 270 572	-1 609 619	-1 363 344	-1 428 029	-1 256 211	-1 306 087	-1 443 605	-1 233 368	-84 340	-197 182

Kirkon keskusrahaston toimintakertomus ja tilinpäätös 1.1.-31.12.2023

1.9.6.1 Turun arkkihiippakunta

Johdanto

Toiminta-ajatus, missio, visio ja strategia

Vuosi 2023 oli Turun arkkihiippakunnan tuomiokapitulin 747. toimintavuosi. Toimintalinjauksensa (2022) mukaan Turun arkkihiippakunnan tuomiokapituli on uudistuvan seurakuntaelämän suunnannäyttävä, joka toimii arkkihiippakunnan seurakuntien ja seurakuntayhtymien kumppanina. Tuomiokapituli tukee seurakuntien työyhteisöjä, työntekijöitä ja vastuunkantajia sekä johtamista ja hallintoa. Lisäksi tuomiokapituli vaikuttaa hiippakunnan alueen verkostoissa ja osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Hiippakuntaan kuului toimintavuonna yhteensä 46 seurakuntaa ja viisi rovastikuntaa.

Arkkipiispa Tapio Luoman kaitsenta-alueeseen kuuluvat Turun tuomiorovastikunnan suomenkieliset seurakunnat (9 kpl): Turun Henrikiseurakunta, Kaarinan seurakunta, Turun Katariinaseurakunta, Maarian seurakunta, Turun Martinseurakunta, Turun Mikaelinseurakunta, Paattisten seurakunta, Piikkiön seurakunta ja Turun Tuomiokirkkoseurakunta.

Turun arkkihiippakunnan piispa Mari Leppäsen kaitsenta-alueeseen kuului 37 seurakuntaa. Paimion rovastikunta: Liedon seurakunta, Loimaan seurakunta, Länsi-Turunmaan suomalainen seurakunta, Paimion seurakunta, Pöytyän seurakunta, Salon seurakunta ja Someron seurakunta. Nousiaisten rovastikunta: Kustavin seurakunta, Laitilan seurakunta, Maskun seurakunta, Mynämäen seurakunta, Naantalın seurakuntayhtymä (Merimaskun seurakunta, Naantalın seurakunta, Rymättylän seurakunta), Nousiaisten seurakunta, Pyhärannan seurakunta, Raision seurakunta, Ruskon seurakunta, Taivassalon seurakunta, Uudenkaupungin seurakunta ja Vehmaan seurakunta. Ala-Satakunnan rovastikunta: Eurajoen seurakunta, Euran seurakunta, Harjavallan seurakunta, Huittisten seurakunta, Kokemäen seurakunta, Nakkilan seurakunta, Rauman seurakunta ja Säskylä-Köyliön seurakunta. Porin rovastikunta: Kankaanpään seurakunta, Merikarvian seurakunta. Porin evankelisluterilainen seurakuntayhtymä (Keski-Porin seurakunta, Länsi-Porin seurakunta, Meri-Porin seurakunta, Porin Teljän seurakunta, Noormarkun seurakunta) ja Ulvilan seurakunta.

Edellisvuoteen (2022) verrattuna seurakuntien määrä väheni kolmella, kun Martinkosken seurakunta liittyi Salon seurakuntaan, Karvian seurakunta liittyi Kankaanpään seurakuntaan ja Siikaisten seurakunta liittyi Kankaanpään seurakuntaan. Kaikki kolme liitosta astuivat voimaan 1.1.2023.

Hiippakuntavaltuuston kokoonpano

Maallikkojäsenet: Annikka Viitaniemi (pj), Kerttu Palmunen (vpj), Tommy Björkskog, Jorma Hellstén, Kimmo Koivisto, Simo Korpela, Aki Laaksonen, Hanna Lindberg, Anna Lintunen, Iisak Pertola, Sanna Pitkänen, Harri Saine, Kaarina Valo-Laukkanen ja Jarkko Viljanen. Pappisjäsenet: Miika Ahola, Ville Auvinen, Pasi Jaakkola, Juhana Markkula, Maria Ollila, Saara Palmunen ja Mia Pusa.

Hiippakuntavaltuusto kokoontui toimintavuonna 2023 kolme kertaa (14.2.2023, 20.3.2023 ja 14.6.2023). Aloitteita ei tehty.

Tuomiokapitulin istunnon kokoonpano: Turun arkkihiippakunnan piispa Mari Leppänen, arkkipiispa Tapio Luoma (pj oman vastualueensa asioissa), tuomiorovasti Aulikki Mäkinen, lakimiesasessori Matleena Engblom, pappisasessori Jani Kairavuo, pappisasessori Kaisa Huhtala (31.5.2023 asti), pappisasessori Anna-Kaisa Hautala (1.6.2023 lukien), maallikkojäsen Kimmo Koivisto, hiippakuntadekaani Mika Nokelainen. Läsnaolo- ja puheoikeus istunnossa: hiippakuntavaltuuston puheenjohtaja Annika Viitaniemi ja hiippakuntapastori Pauliina Järvinen (siht.)

Tuomiokapitulin istunto kokoontui 17 kertaa ja käsitteli 321 pykälää.

Tuomiokapitulin henkilötyövuosien määrä sekä tapahtuneet muutokset

2021: 15,4; 2022: 17,7; 2023: 16,3

Turun arkkihiippakunnan ja Tampereen hiippakunnan tuomiokapitulit laativat sopimuksen, jonka nojalla hiippakuntasihteeri (seurakuntien talous- ja rakennemuutosasiat) Mika Piittalan työajasta ja palkkakuluista 40 % kohdentuu Tampereen hiippakunnalle. Sopimus on voimassa 1.8.2023—31.7.2024. Järjestelyn toimivuutta ja sopimuksen jatkoa arvioidaan keväällä 2024.

Tuomiokapitulissa työskenteli projektirahoituksella kaksi työntekijää pyhiinvaellushankkeissa. Hankkeista toinen eli OKM:n rahoittama Merkityksellisen matkailun (pyhiinvaellus) kehittämishanke päättyi hankesuunnitelman mukaisesti 31.12.2023.

Hiippakuntasihteeri (seurakuntatyö ja kirkon missio) Anssi Nurmi oli vuorottelupaalla 14.8.—31.12.2023 Vuorotteluvapaan sijaisena toimi FM Tiina Peltonen, joka työskenteli pyhiinvaellusprojektin ja viestinnän tehtävissä.

Keskeiset tapahtumat vuonna 2023 ja painopisteet

1. Arkkhiippakunnan piispan vierailut seurakunnissa. Piispa seurueineen (erityisavustaja ja hiippakuntadekaani) teki seurakuntavierailun 13 piispan kaitsenta-alueeseen kuuluvaan seurakuntaan. Kesäkuussa 2023 toteutuneen Rymättylän seurakuntavierailun myötä tuli päätökseen vuonna 2021 käynnistynyt piispan vierailukiertue kaikkiin kaitsenta-alueensa seurakuntiin. Päivän mittaisella vierailulla käsiteltiin työyhteisön tilaa ennakkokyselyjä hyödyntäen. Lisäksi arvioitiin seurakunnan tulevaisuuden näkymiä 10 vuoden kuluttua. Tulevaisuustyöskentelyyn osallistuivat myös luottamushenkilöt. Päivä päättyi aina iltakirkkoon, jossa kohdattiin myös seurakuntalaisia. Kiertueella kertyneitä kokemuksia ja havaintoja käsiteltiin arkkhiippakunnan kirkkoherrojen kokouksessa syyskuussa 2023.
2. Piispantarkastuksen uudistaminen. Arkkhiippakunnan piispan ja arkkipiispan johdolla uudistettiin piispantarkastusprosessi. Uusimuotoisen tarkastuksen suunnittelussa hyödynnettiin kohdassa 1 mainituista seurakuntavierailuista ja toimitetuista piispantarkastuksista saatuja kokemuksia. Ensimmäinen uusimuotoinen tarkastus toteutuu maaliskuussa 2024.
3. Rovastikunta 2030 prosessi. Rovastikuntiin on muodostettu erilliset talouden ja toiminnan, kiinteistötoimen ja hautaustoimen työryhmät. Niiden tehtävänä on kehittää seurakuntien välistä yhteistyötä ja yhteistyörakenteita. Konkreettista yhteistyötä on syntynyt mm. kiinteistöjen Sähköisen huoltokirjan (Granlund Manager) koko kirkon tasoisiksi laajenneessa hankinnassa ja käyttöönotossa sekä hautakarttaohjelman hankinnan valmistelussa. Talouden ja toiminnan ryhmät ovat mallintaneet ja arvioineet erilaisia rakennevaihtoehtoja.
4. Pyhiinvaellustoiminnan kehittäminen. Tuomiokapitulissa toimiva ja OKM:n rahoittama Merkityksellisen matkailun (pyhiinvaellus) hanke päättyi hankesuunnitelman mukaisesti 31.12.2023. Projektikoordinaattori Karoliina Haapalehdon luotsaamassa hankkeessa saavutettiin hankesuunnitelman mukaiset tavoitteet. Pyhiinvaellustoiminnan ensimmäinen hankekausi päättyi 31.12.2022. Loppuvuodesta 2022 solmittiin yhteistyösopimukset (Turun arkkhiippakunnan tuomiokapituli sekä Turun kaupunki, Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä, Domkapitlet i Borgå Stift ja Kirkkohallitus) uudesta hankekaudesta 2023–2025. Sopijaosapuolet sitoutuivat hankebudjettiin, jonka loppusumma on 294 000 €. Projektipäällikkö Annastiina Papinahan johtaman hankkeen toimintavuosi 2023 toteutui hanketavoitteiden mukaisesti.

5. Kristillisen uskon sanoittaminen ja Pyhän tulkitseminen viestintävälineissä. Arkkihiippakunnan piispa ja arkkipiispa ovat esiintyneet säännöllisesti kansallisesti merkittävässä medioissa (mm. YLE, HS, TS) ja paikallisissa medioissa, ja tehneet näkyväksi kirkon työtä ja sanomaa sekä ottaneet kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Muu toiminta ja toimintaan vaikuttaneet tekijät

Tuomiokapituli toimi seurakuntien ja seurakuntayhtymien kumppanina, tuki seurakuntien työyhteisöjä, työntekijöitä, vastuunkantajia, johtamista ja hallintoa sekä vaikutti hiippakunnan alueen verkostoissa ja osallistui yhteiskunnalliseen keskusteluun. Tätä toteutettiin monipuolisesti ohjaamalla ja neuvomalla hallintoasioissa, tekemällä hallintopäätöksiä, tukemalla seurakuntien strategista suunnittelua ja johtamista, työyhteisöjen hyvinvointia ja seurakuntatyön kehittämistä sekä viestimällä.

Uusi kirkkolaki tuli voimaan 1.7.2023, ja seurakuntien tuli uudistaa hallintosääntönsä. Tuomiokapitulin hallintoyksikkö antoi näihin asioihin liittyvää neuvontaa ja koulutusta runsaasti kevään ja syksyn 2023 aikana lähikoulutuksena rovastikuntailtojen yhteydessä sekä yhteensä yhdeksässä verkkokoulutuksessa.

Tuomiokapitulin työjärjestys ja johtosääntö uudistettiin, samoin tuomiokapitulin rahaston säännöt. Tuomiokapitulille hyväksyttiin matkustussääntö sekä laadittiin talous-sääntö, joka lähetettiin hiippakuntavaltuuston hyväksyttäväksi.

Arkkihiippakunnan piispa luennoi säännöllisesti valtakunnallisella maanpuolustuskursilla uskonnollisten yhteisöjen roolista yhteiskunnan henkisessä kriisinkestävydessä. Kurseja toteutetaan neljä kertaa vuodessa.

Tavoitteiden toteutuminen

Turun arkkihiippakunnan tuomiokapitulilla on toimintalinjaus vuoteen 2026. Siinä on määritelty neljä painopistealuetta (menestystekijää), joissa on tärkeä onnistua hyvin. Kullekin painopistealueelle on määritelty tavoitteet. Vuotuisessa toimintasuunnitelmassa tuomiokapitulin sisäiset tiimit määrittelevät painopistealueista ja tavoitteista johdetut konkreettiset toimenpiteet, jotka toteutetaan toimintavuoden aikana. Tiimien toimintasuunnitelmissa määriteltyjä toimenpiteitä on yli 20. Vuoden 2023 toimintasuunnitelmaan ja -kertomukseen on valittu kahdeksan toimenpiteen otos, joka kuvaa tuomiokapitulin toiminnan eri ulottuvuuksia.

Menestystekijä: Pyhän tulkitseminen

Tavoite: Tunnistetaan, mitä usko ja pyhyys merkitsevät eri ihmisille

Toimenpide 1: Uskon sanoittaminen profaanissa mediassa ja ei-kirkollisissa tilaisuuksissa sekä somen erilaisissa kanavissa.

Arvio: Toteutui. Arkkhiippakunnan piispan kolumnit (TS 10, HS 7, YLE 2). Somejulkaisuja oli 158. Tavoittavuus oli tyypillisesti 6000–7000/postaus. Tklin somejulkaisuja oli yhteensä 320.

Toimenpide 2: Varmistetaan pyhiinvaellushankkeen rahoitus kolmivuotiskaudeksi 2023–2025.

Arvio: Toteutui. Turun arkkhiippakunnan tuomiokapituli sekä Turun kaupunki, Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä, Domkapitlet i Borgå Stift ja Kirkkohallitus laativat yhteistyösopimukset Pyhiinvaellustoiminnasta 2023-2025. Sopimuksissa sitouduttiin hankebudjettiin, jonka loppusumma on 294 000 €. Uuden hankekauden ensimmäinen toimintavuosi toteutui hankkeen tavoitteiden mukaisesti.

Menestystekijä: Resurssiviisas toiminta

Tavoite: Käytetään toimintaresursseja kestävän kehityksen periaatteita noudattaen ja kustannustehokkaasti.

Toimenpide 3: Ohjataan ja tuetaan seurakuntia kiinteistömässän hallittuun supistamiseen.

Arvio: Toteutui. Arkkhiippakunnan seurakuntatalouksista (31) on voimassa oleva kiinteistöstrategia 17/31, prosessissa 13/31. Yhdellä seurakuntataloudella ei ole voimassa olevaa eikä valmistelussa olevaa kiinteistöstrategiaa.

Toimenpide 4: Vähintään 40 % tklin järjestämistä koulutus- ja verkostoyhteistyöpäivistä järjestetään etävälinein.

Arvio: Toteutui. Tilastointi ei ole täysin tarkka, mutta näyttää siltä, että lähes puolet kirjatusta koulutukseen ja verkostotoimintaa liittyvistä toimista tapahtui etänä. Suunta on hyvä.

Menestystekijä: Rohkea vaikuttamistyö

Tavoite: Tuomiokapituli ja seurakunnat vaikuttavat ja vaikuttuvat alueellisissa verkostoissa.

Toimenpide 5: Arkkhiippakunnan piispa kokoaa omia verkostoja alueen toimijoista ja vaikuttaa erilaisissa yhteiskunnallisissa verkostoissa.

Arvio: Toteutui. Arkkihiippakunnan piispalla oli 5 säännöllisesti kokoontuvaa verkostoa (Satakunnan ja Varsinais-Suomen kansanedustajat, viestimien päätoimittajat, nuoret vaikuttajat, Turun seudun saamelaiset ja uskontojohtajat), 30 puheenvuoroa kirkon ulkopuolisissa verkostoissa ja 36 läsnäolo- tai tapaamiskertaa eri verkostoissa.

Toimenpide 6: Tuomiokapituli kokoaa ja käynnistää Varsinais-Suomen hyvinvointialueella eri toimijoista koostuvan Sote-tilannehuoneen. Se luo tilannekuvaa rakentuvasta hyvinvointialueesta, tunnistaa seurakuntien uusia toimintamahdollisuuksia muotoutuvassa rakenteessa ja viestii näistä mahdollisuuksista seurakuntiin.

Arvio: Toteutui osittain. Tilannehuoneen aihio syntyi loppusyksystä 2023, kun suurimpien seurakuntien edustajat ja tkli perustivat säännöllisesti kokoontuvan seurantaryhmän. Tklin toimijat osallistuivat vuoden aikana 15:een Varhan ja seurakuntien suhdetta hahmottavaan kokoukseen.

Menestystekijä: Ennakkoluuloton kokeilukulttuuri ja hyvinvoivat työyhteisöt.

Tavoite: Ollaan avoimia uusille toimintavoille – kokeillaan, erehdytään, opitaan ja onnistutaan.

Toimenpide 7: Tuomiokapituli perustaa seurakuntien tueksi hanketukiyksikön. Se tukee seurakuntia hankehakemusten (esim. Keva, ESR, THL) laatimisessa ja hankkeiden hallinnoinnissa.

Arvio: Ei toteutunut. Seurakunnissa ei ollut luontaista kysyntää tälle toiminnalle. Kehittämistiimissä perustehtävän hoitaminen tilapäisesti vähemmällä henkilöstöresurssilla vei voimavaroja toimenpiteen toteuttamiselta.

Menestystekijä: Ennakkoluuloton kokeilukulttuuri ja hyvinvoivat työyhteisöt.

Tavoite: Ennakoidaan jatkuvasti ja systemaattisesti tulevaisuutta

Toimenpide 8: Tkli tarjoaa seurakuntien käyttöön osallistavilla menetelmillä (esim. Tulevaisuustaaajuus, Siunauksen signaalit) toteutettavia tulevaisuus- ja ennakointityöskentelyjä. Arvio: Toteutui. Kaikilla seurakuntavierailuilla toteutettiin määrämuotoinen tulevaisuustyöskentely. Lisäksi erilaisten tulevaisuustyöskentelyjen menetelmiä hyödynnettiin seurakuntien strategiaprosesseissa ja eri tehtäväalueiden kehittämistyössä. Yhteensä tulevaisuustyöskentelyjä oli 20 kpl.

Tulevaisuuden näkymät

Toimintavuonna päättynyt arkkhiippakunnan piispan seurakuntavierailukierros osoitti, että seurakunnissa tehdään työtä sitoutuneesti ja suurella sydämellä. Pandemia ja Ukrainan sota ovat osoittaneet kykyä ketterään toimintaan. Kirkkotiloja kehitetään monikäyttöisemmäksi. Työtoverien keskinäinen tuki ja apu kannattelevat arjen työssä. Paikallisuus koetaan voimavaraksi. Huolta aiheuttavat huonokuntoinen kiinteistömassa, osaavien työntekijöiden riittävyys, varhaiskasvatuksen murros, johtamiseen liittyvät kysymykset ja eri sukupolvien erilainen suhde työhön.

Seurakunnissa toteutetut tulevaisuustyöskentelyt ovat osoittaneet, että tulevaisuuden ja siihen vaikuttavien kehityskulkujen (seurakuntien jäsenmäärän kehitys, syntyneiden ja kuolleiden suhde sijaintikunnassa, alueellinen muuttoliike, talousalueen elinvoima ja vetovoimaisuus jne.) hahmottaminen on hyvin vaihtelevaa. Katse ei tahdo kantaa käsillä olevaa toimintaa ja meneillään olevaa valtuustokautta pidemmälle. Tulevaisuuden lukutaitoa, tulevaisuustietoisuutta ja ennakointia pitää vahvistaa seurakunnissa.

Seurakunnan hallinnollinen itsenäisyys ei ole uskon sisältö ja kohde eikä itseisarvo. Tärkeää on hyvätasoisen seurakuntatyön turvaaminen kirkon jokaisella kolkalla nykyistä seurakuntarajoista riippumatta. On syytä kunnioittaa ja arvostaa niitä seurakuntia, jotka ottavat vastaan taloudellisen ja toiminnallisen kantokykynsä menettäneet seurakunnat. Tällaista solidaarisuuden, omasta jakamisen ja toisen puoleen kääntymisen henkeä tarvitaan kirkossa lisää. Kirkossa tarvitaan myös seurakuntarakenteen uudistus.

LSAVI:n alueelliset valmiusharjoitukset Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa ovat tehneet näkyväksi, miten merkittävä toimija kirkko ja sen seurakunnat ovat kriisitilanteissa. Kirkon perussanoma luo toivoa ja turvaa. Seurakuntien henkilöstö-, kiinteistö- ja muut resurssit ovat määrällisesti merkittävä voimavara sekä siviili- että sotilaallisessa kriisitilanteissa. Tuomiokapitulin ja seurakuntien on tärkeitä olla mukana kehittämässä mahdollisimman saumatonta yhteistyötä eri toimijoiden välillä.

Turvallisuustilanteen kiristyminen on lisännyt turvallisuuspuhetta yhteiskunnan eri taasoilla. On viitteitä siitä, että turvallisuuden nimissä aletaan liian kevyin perustein polkea yksittäisten ihmisten ja ihmisryhmien perus- ja ihmisoikeuksia. Kirkon ja seurakuntien on tärkeitä pitää aktiivisesti esillä evankeliumin sanomasta ja lähimmäisen rakkauden periaatteesta nousevaa perus- ja ihmisoikeusnäkökulmaa.

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 2023 alusta lukien. Niiden toimintaan on merkittävästi vaikuttanut rahoitusaliäämä, joka pitää korjata nopealla aikataululla. Seurakunnat ovat etsineet yhteistyöpintoja hyvinvointialueiden kanssa. Erityisesti Varsinais-Suomessa tämä vaatii edelleen työtä ja proaktiivista toimintaa seurakunnilta.

Taloulosa toimintakertomukseen 2023

Varsinainen toiminta

Vuoden 2023 varsinaisen toiminnan talousarvio laadittiin hiippakunnalle ilmoitetun kehysten pohjalta. Uutena käytäntönä otettiin käyttöön talousarviota valmisteltaessa erilliset budjettineuvottelut Kirkkohallituksen talousosaston ja tuomiokapitulin kesken. Neuvotteluissa käsiteltiin muun muassa kirkon yhteisiin työmuotoihin liittyvien tehtävien rahoitusta (arkkipiispa, kuurojen- ja yhdenvertaisuustyön pappi ja vankiladiakoni).

Kirkolliskokous päätti arkkihiippakunnan varsinaisen toiminnan toimintakatteeksi 1 548 800 euroa. Toteutunut toimintakate oli 1 550 189,61 euroa (100,1 %).

Noin 90 % tuomiokapitulin varsinaisen toiminnan kuluista muodostuu henkilöstömenoista eli oman henkilökunnan palkoista ja lääninrovastien, pappisasessorien ja tuomiorovastin palkkioista sivukuluineen. Vuonna 2023 palkkakuluja säästy, kun vankiladiakonin virka oli kuuden kuukauden ajan täyttämättä ja talouden hiippakuntasihteerin työpanosta kohdennettiin 40 % Tampereen hiippakuntaan.

Muu kuin varsinainen toiminta

Varsinaisen toiminnan ohella tuomiokapitulin taloudenpitoon liittyi vuonna 2023 tuomiokapitulin rahasto, toimitilat sekä pyhiinvaellusprojekti ja Merkityksellisen matkailun (pyhiinvaellus) hanke. Näiden talous ei sisälly varsinaisen toiminnan kehukseen.

Tuomiokapitulin omakatteisen erillisrahaston tarkoituksena on tukea Turun arkkihiippakunnan ja koko hiippakunnan toimintaa. Rahastosta voidaan tuomiokapitulin päätöksellä myöntää avustuksia kirkon ja hiippakunnan tehtäviä ja toimintoja edistäviin tarkoituksiin. Rahaston käytöstä päättää tuomiokapituli. Vuonna 2023 rahastosta tuettiin pyhiinvaellusprojektiä 20 000 eurolla tuomiokapitulin päätöksen mukaisesti.

Vuonna 2023 rahaston ylijäämä oli 21 101,66 euroa, joka siirretään rahaston pääomaan. Rahaston maltillista tuottoa selittää markkinatilanne. Myös rahaston omista-

mien osakkeiden arvo oli melko alhaalla tilikauden päättymishetkellä. Rahaston säännöt uudistettiin toimintavuoden aikana, ja kuluvana vuonna rahastolle laaditaan sijoitussuunnitelma ja riskinhallintasuunnitelma.

Toimitilojen tulos oli 65 674 euroa alijäämäinen.

Pyhiinvaellusprojektin tulos oli 13 406 euroa ylijäämäinen ja Merkityksellisen matkailun hankkeen tulos oli 6 863 euroa alijäämäinen.

Painopisteet	Tavoitteet vuodelle 2023	Mittarit / Tavoitteiden toteutuminen
1. Pyhän tulkitseminen	<p>1. Tunnistetaan, mitä pyhyys ja usko merkitsevät erilaisille ihmisille</p> <p>-Uskon sanoittaminen profaanissa mediassa ja ei-kirkollisissa tilaisuuksissa sekä somen erilaisissa kanavissa.</p> <p>-Varmistetaan pyhiinvaellushankkeen rahoitus kolmivuotiskaudeksi 2023-2025.</p>	<p>Julkaisujen tavoitavuus ja reaktiot, keskusteluseuranta. Arvio: Toteutui.</p> <p>Uusien pyhiinvaellustoimintojen käynnistymisten määrä seurakunnissa. Arvio: Toteutui.</p> <p>Saatu rahoitus. Arvio: Toteutui.</p>
2. Resurssiviisas toiminta	<p>2. Käytetään toimintaresursseja kestävästi kehityksen periaatteita noudattaen ja kustannustehokkaasti.</p> <p>-ohjataan ja tuetaan seurakuntia kiinteistömäärän hallittuun supistamiseen</p> <p>-Vähintään 40 % tklin järjestämistä koulutus- ja verkostoyhteistyöpäivistä järjestetään etävälinein.</p>	<p>Arkkhiippakunnan seurakuntien kiinteistöstrategioiden määrä. Arvio: Toteutui.</p> <p>Etänä toteutettujen kokous- ja koulutuspäivien määrä. Arvio: Toteutui osittain.</p> <p>Matkakustannusten määrä. Arvio: Ei toteutunut.</p>
3. Rohkea vaikuttamistyö	<p>3. Tkli ja seurakunnat vaikuttavat ja vaikuttavat alueellisissa verkostoissa</p> <p>-Arkkhiippakunnan piispa kokoaa omia verkostoja alueen toimijoista ja vaikuttaa erilaisissa yhteiskunnallisissa verkostoissa</p> <p>- Tuomiokapituli kokoaa ja käynnistää Varsinais-Suomen hyvinvointialueella eri toimijoista koostuvan Sote-tilannehuoneen. Se luo tilannekuvaa rakentuvasta hyvinvointialueesta, tunnistaa seurakuntien uusia toimintamahdollisuuksia muotoutuvassa rakenteessa ja viestii näistä mahdollisuuksista seurakuntiin.</p>	<p>Verkostojen määrä. Arvio: Toteutui.</p> <p>Läsnäolokertojen määrä verkostotapaamisissa. Arvio: Toteutui.</p> <p>Puheenvuorojen ja esitysten määrä kirkon "ulkopuolisissa" verkostoissa. Arvio: Toteutui.</p> <p>Tilannehuoneen kokoontumiskerrat. Arvio: Toteutui osittain.</p>
4. Ennakkoluuloton kokeilukulttuuri ja hyvinvoivat työyhteisöt	<p>4. Ollaan avoimia uusille toimintavoille – kokeillaan, erehdytään, opitaan ja onnistutaan.</p> <p>- Tuomiokapituli perustaa seurakuntien tueksi hanketukiyksikön. Se tukee seurakuntia hankehakemusten (esim. Keva, ESR, THL) laatimisessa ja hankkeiden hallinnoinnissa.</p>	<p>Rahoitettujen hankkeiden määrä/vuosi. Arvio: Ei toteutunut.</p>

5. Ennakoluuloton kokeilukulttuuri ja hyvinvoivat työyhteisöt	5. Ennakoidaan jatkuvasti ja systemaattisesti tulevaisuutta -Tkli tarjoaa seurakuntien käyttöön osallistavilla menetelmillä (esim. Tulevaisuustaaajuus, Siunauksen signaalit) toteutettavia tulevaisuus- ja ennakointityöskentelyjä.	Tulevaisuus- ja ennakointityöskentelyjen määrä seurakunnissa. Arvio: Toteutui.
---	---	---

Vaikuttavuuden arviointi / Tavoitteiden toteutuminen

Mitä vaikutuksia tavoitteiden toteutumisesta seuraa kirkolle ja seurakuntalaisille, yhteiskunnan eri toimijoille ja ihmisten hyvinvoinnille?

Millä mittareilla näitä tavoiteltuja vaikutuksia voitaisiin seurata?

Ihmisten kristillinen identiteetti ja kokemus elämän merkityksellisyydestä vahvistuu. Kirkon asema yhteiskunnallisena keskustelijana vahvistuu. Kirkollisten toimijoiden rooli ja merkitys tärkeänä yhteiskunnan vakautta ja eheyttä rakentavana toimijana tunnustetaan ja tunnustetaan entistä paremmin. **Arvio:** Toteutui osittain. Kirkon luotettavuus nousi, mistä Kirkko palkittiinkin alkuvuodesta 2024. AVI:n koordinoimassa viranomaisyhteistyössä kirkon ja seurakuntien rooli ja resurssit tunnustetaan entistä paremmin.

Tulevaisuuteen tähtäävä kehittämisajattelu vahvistuu seurakunnissa. Seurakuntien toiminta, rakenteet ja valinnat perustuvat asianmukaiseen tietoon, ovat ajanmukaisia ja vastaavat alueen ihmisten erilaisiin hengellisiin ja aineellisiin tarpeisiin. Seurakuntien työntekijöillä on valmiutta ja osaamista uuteen, ja seurakunnan alueella asuvat ihmiset kokevat itsensä tervetulleiksi toimimaan palkattujen työntekijöiden rinnalla. **Arvio:** Toteutui osittain. Vaihteluväli rovastikuntakokonaisuuksien ja yksittäisten seurakuntien välillä on suuri. Tulevaisuus- ja ennakointitaitoja pitää kehittää. Vapaaehtoisten rooli on seurakunnittain vaihteleva.

Vaikutuksia voidaan seurata säännöllisesti toteutettavien tutkimuksien, seuraamalla kirkon lainsäädännöllisen aseman ja kirkon ja valtion suhteiden kehittymistä, arvioimalla kirkollisten toimijoiden näkyvyyttä, osallistumista ja kokemuksia erilaisissa yhteiskunnallisissa verkostoissa toimimisesta, mittaamalla ja arvioimalla seurakuntien strategisessa suunnittelussa ja sen toimeenpanossa tapahtuneita konkreettisia muutoksia.

Osaamisen kehittäminen / Tavoitteiden toteutuminen

Mitä osaamista tarvitaan tavoitteiden toteuttamiseksi ja vaikutusten aikaansaamiseksi?

Arkkhiippakunnan tuomiokapitulin henkilöstöllä on erittäin hyvät valmiudet tehtäviensä toteuttamiseen. Lisää osaamista tarvitaan verkostomaisessa toiminnassa, tulevaisuus- ja ennakointityöskentelyn menetelmissä ja hankerahoitustoiminnassa. Viestinnän osaamista pitää vahvistaa sisäisen koulutuksen keinoin niin, että asiantuntijaviestintä vahvistuu. **Arvio:** Toteutui osittain. Tuomiokapituli toimi aktiivisesti verkostoissa ja koulutti omaan henkilöstöään tulevaisuus- ja ennakointitaidoissa. Asiantuntijaviestintä vahvistui mm. uusien somekirjoitussarjojen myötä. Hankerahoitusosaaminen ei edistynyt.

Salon torilla vietettiin helluntaina Lähetysjuhlien messua, jonka yhteydessä siunattiin uusia työntekijöitä tehtäviinsä. (Kuva: Roosa Keski-Vähälä / Salon seurakunta)

Turun arkkihiippakunnan talousarvion 2023 toteumavertailu (perustoiminta)

	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	24 411	70 700		85 904	-15 204	-121,5
Maksutuotot	4 460	35 700		40 450	-4 750	-113,3
Vuokratuotot	0	15 500		16 515	-1 015	-106,5
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	16 851	16 000		15 749	251	-98,4
Tuet ja avustukset		3 500			3 500	
Muut toimintatuotot	2 500			161	-161	0
Sisäiset tuotot	600			13 029	-13 029	0
Toimintakulut	-1 529 356	-1 619 500		-1 636 094	16 594	-101
Henkilöstökulut	-1 359 666	-1 403 800		-1 359 155	-44 645	-96,8
Palkat ja palkkiot	-1 050 311	-1 087 000		-1 054 744	-32 256	-97
Henkilösivukulut	-314 421	-318 800		-318 681	-119	-100
Henkilöstökulujen oikaisuerät	5 066	2 000		14 271	-12 271	-713,5
Palvelujen ostot	-101 573	-177 000		-205 895	28 895	-116,3
Palvelun ostot - sisäiset	-1 360			-12 316	12 316	0
Vuokratulot	-525	-7 500		-793	-6 707	-10,6
Aineet ja tarvikkeet	-47 387	-13 700		-26 587	12 887	-194,1

KIRKKOHALLITUS[†]

Annetut avustukset	-17 180	-17 500	-30 822	13 322	-176,1
Muut toimintakulut	-1 666	0	-527	527	0
TOIMINTAKATE *	-1 504 945	-1 548 800	-1 550 190	1 390	-100,1

*) Turun arkkihiippakunnan perustoiminnan toimintakate vuoden 2022 tilinpäätöksessä oli 1 633 382,80 euroa. Tuomiokapituli päätti muuttaa kustannuspaikkajaottelua vuoden 2023 alusta talouden seurannan parantamiseksi siten, että perustoiminnan kulut kirjataan yhdelle kustannuspaikalle. Ero vuosien 2022 ja 2023 tilinpäätösten välillä on 128 437,95 euroa, mikä johtuu arkkihiippakunnan projektien kirjanpidollisen käsittelyn muutoksesta.

Toimitilat, talousarvion 2023 toteumavertailu

	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	15 924			0	0	0,0
Vuokratuotot	15 924			0	0	0,0
Toimintakulut	-221 337	-200 500		-266 074	65 574	-132,7
Palvelujen ostot	-66 647	-60 400		-96 450	36 050	-159,7
Vuokratulot	-117 082	-113 000		-126 123	13 123	-111,6
Aineet ja tarvikkeet	-37 609	-27 100		-43 501	16 401	-160,5
TOIMINTAKATE	-205 413	-200 500		-266 074	65 574	-132,7

1.9.6.2 Tampereen hiippakunta

Johdanto

Toiminta-ajatus

Tampereen hiippakunta on alueensa seurakuntien kumppani kirkon missiossa. Kumppanuus tarkoittaa yhdessä tekemistä, luotettavuutta ja vuorovaikutusta. Toimimme kapitulin ovet auki -strategian mukaan toimintaympäristöä tutkien ja tulevaisuuteen suuntautuen. Toimintaa ohjaavia arvojamme ovat oppiminen ja vastuullisuus. Arvioimme ja tarvittaessa uudistamme tehtäviämme.

Tuomiokapitulin työn tarkoitus on mahdollistaa seurakuntatyön paras toteutuminen; ilo, toivo ja uudistuminen. Tuki työyhteisöille, työntekijöille, johtamiselle ja hallinnolle konkretisoituu ohjauksessa ja konsultoinnissa, valmennuksessa ja koulutuksessa, viestinnässä tai muutostilanteisiin liittyvässä tuessa. Neuvomme hallinnollisissa asioissa ja vastaamme papiston henkilöstöhallinnosta ja uusien työntekijöiden valmen-

KIRKKOHALLITUS[†]

nuksesta. Kutsumme ajattelemaan yhdessä ja katsomaan tulevaan, liittymään yhteiskuntaan ja verkostoihin. Tehtäväämme toteutamme yhdessä seurakuntien ja muiden kumppaneidemme kanssa.

Seurakunnat

Hiippakuntaan kuului toimintakertomusvuonna 37 seurakuntaa viidessä rovastikunnassa: Tuomiorovastikunta (Tampereen Eteläinen, Messukylä, Tuomiokirkko ja Harju), Hämeenkyrön (Ikaalinen, Hämeenkyrö, Ylöjärvi, Nokia, Pirkkala, Kihniö, Parkano, Sastamala) ja Kangasalan (Kangasala, Akaa, Sääksmäki, Pälkäne, Lempäälä, Vesilahti, Urjala, Ruovesi, Orivesi, Mänttä-Vilppula, Punkalaidun, Virrat) rovastikunnat sijaitsevat Pirkanmaalla, Hämeenlinnan (Hämeenlinna-Vanaja, Hauho, Lammi, Hattula, Loppi, Janakkala, Riihimäki, Hausjärvi) ja Tammelan (Tammela, Forssa, Ypäjä, Humppila, Jokioinen) rovastikunnat Kanta-Hämeessä.

Hiippakuntavaltuusto, jäsenet ja aloitteet

Hiippakuntavaltuustoon kuuluu 7 pappisjäsentä: Jari Kemppainen, vara-pj., Risto Korhonen, Hanna-Leena Kevätsalo-Vuorio, Yrjö Niemi, Heidi Pitkänen, Heikki Repo, Ulla Ruusukallio ja 14 maallikkojäsentä: Kari Aakula, Antti Ahonen, Asko Alajoki, Tiina Eskelinen, Mikko Hieta, Anna-Kaisa Immonen, Timo Koivula, pj., Tytti Lindroos, Olli Löytty, Anja Peräkääly, Torsti Tulenheimo, Mikko Uotila, Ritva Viitala, Tuula Yli-Krekola. Tampereen hiippakunnasta Kirkkohallituksen maallikkojäseneksi on valittu Kalle Mäki. Hänellä on siten hiippakuntavaltuuston kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus.

Vuoden 2023 aikana kokouksia on pidetty kaksi: helmikuussa ja toukokuussa. Hiippakuntavaltuustossa on vuoden 2023 aikana tehty kolme aloitetta:

- Aloite työryhmän perustamisesta Tampereen hiippakunnan hiippakuntavaltuuston työskentelyn kehittämiseksi.
- Aloite hiippakuntavaltuuston kokousten striimaamisesta verkkoon.
- Aloite seurakuntien työn rahoituksesta Tampereen yliopistollisessa sairaalassa.

Tuomiokapitulin istunto

Istunnon jäseniä ovat piispa Matti Repo pj., tuomiorovasti Olli Hallikainen 30.9. saakka ja Olli-Pekka Silfverhuth 1.10. alkaen, lakimiesasessori Jorma Juutilainen, hiippakuntadekaani Terhi Törmä, maallikkojäsen Tiina Eskelinen sekä pappisasessorit Leena Sorsa ja Juha Itkonen. Istunnon sihteerinä on toiminut notaari Hannu Laukkonen. Lisäksi kokouksissa läsnä on ollut hiippakuntavaltuuston puheenjohtaja Timo Koivula. Tuomiokapituli kokoontui 12 kertaa.

Henkilötyövuodet

Tuomiokapitulin henkilötyövuosien määrä on kehittynyt seuraavasti: 2021: 10 henkeä, 2022: 10 henkeä, 2023: 9 henkeä. Vuoden 2023 lopussa tuomiokapitulissa oli 9 vaki-
tuista työntekijää. Lisäksi arkkhiippakunnalta on ostettu talouden, rakenteiden ja kiin-
teistöjen alan asiantuntijuutta 1.8. alkaen 40 % verran.

Keskeiset tapahtumat

Tampereen hiippakunta liittyy suunnittelukauden toiminnassaan kirkon yhteiseen Ovet
auki -strategiaan ja sen pohjalta nouseviin omiin lähivuosien painopisteisiinsä (Kapitu-
lin ovet auki). Näistä painopisteistä oli asetettu viisi erityistä tavoitetta vuodelle 2023.
Seuraavassa arviointia kunkin tavoitteen toteutumisesta:

1. Seurakuntiemme yhdenvertaisuusosaaminen on kasvanut.

Vuoden 2023 aikana toteutettiin Ovet auki kaikille -yhdenvertaisuusaamupäivä jokai-
sessa rovastikunnassa. Osallistuminen seurakunnista oli melko kattavaa etenkin johta-
vien luottamushenkilöiden osalta. Yhteensä osallistujia n. 180 henkeä. Koulutuspalaut-
teena kerätyn itsearvioinnin mukaan osaaminen kasvoi etenkin rekrytoinnin yhdenver-
taisuudessa. Myös tietoisuus yhdenvertaisuuden merkityksestä lisääntyi. Yhdenvertai-
suusosaamisen syventäminen vaatii kuitenkin vielä työtä, ja tuomiokapituli voi omalla
toiminnallaan tukea seurakuntia kohti konkretiaa syrjimättömyydessä. Vuoden 2024
jälkeen on aika arvioida jälleen tilannetta.

2. Seurakunnat ovat tunnistettu toimija hyvinvointialueilla ja henkinen huolto toimii vakiintuneesti pelastustoimen kumppanina.

Vuosi 2023 merkitsi hyvinvointialueyhteistyössä siirtymää valmistelevasta yhteistyöstä
kohti konkreettista toimintaa. Seurakuntien tunnistettavuutta tuki jo valmisteluvai-
heessa toteutunut keskustelu. Varsinkin perhekeskusyhteistyössä seurakuntien rooli
tunnistetaan jo aiemmin tehdyn pitkäjänteisen yhteistyön pohjalta. Tämän vuoksi seu-
rakuntien edustajia on kutsuttu erilaisiin hyte-yhteistyön foorumeihin ja työryhmiin.
Näiden organisoitumisen suhteen hyvinvointialueet poikkeavat toisistaan. Kaiken kaik-
kiaan organisoitumisessa ja toimintatavoissa on paljon vielä kesken. Hyvinvointialuei-
den toiminta on vasta rakentumassa. Seurakuntien yhdyspintatyössä on vielä kehitet-
tävää esimerkiksi verkostomaisessa viestinnässä. Uusi tilanne vaatii vielä oppimista
puolin ja toisin. Oma kysymyksensä on, miten hyvinvointialueiden palveluverkkojen
tiivistäminen tulee vaikuttamaan eri paikkakuntien ilmapiiriin ja millaiseksi seurakun-
nan rooli muotoutuu yhä niukkenevien sote-resurssien toimintaympäristössä.

HVA-yhteistyöhön liittyy myös seurakuntien henkisen huollon maakunnallinen organisoituminen. Se on vaatinut ja vaatii paljon työtä, mutta on tässä vaiheessa toteutunut melko hyvin. Tätä ovat tukeneet yhteiset koulutukset verkostotoimijoiden (SPR ja maakunnalliset sosiaali- ja kriisipäivystykset) kanssa. Seurakuntien ja tuomiokapitulin edustajat ovat mukana myös valmiuteen liittyvissä maakunnallisissa foorumeissa, mikä vahvistaa asemaa yhtenä pelastustoimen kumppanina.

3. Seurakuntien perustehtävää on tuettu tavalla, joka on lisännyt hengellisen elämän monimuotoisuutta ja vahvistanut sekä kirkon työntekijöiden että seurakuntalaisten identiteettiä.

Ikkunoita kristilliseen spiritualiteettiin -koulutuksiin osallistui 22 henkilöä eri ammattiryhmistä, ja välittömän osallistujapalautteen mukaan ne ovat onnistuneet tavoitteessaan.

Uusien työntekijöiden valmennus toteutui myös moniammatillisesti ja kokosi kuluneena vuonna 41 henkeä tutkimaan omaa identiteettiä kirkon työntekijänä. Hengellisen matkakumppanuuden päiviä toteutettiin piispantarkastusten yhteydessä.

Etenkin uusien työntekijöiden valmennus on osoittautunut vaikuttavaksi tavaksi tukea työntekijäidentiteettiä ja kokemusta yhteisestä työstä. Parhaimmillaan valmennus vaikuttaa arvostuksen kokemukseen ja arjen yhteistyön sujuvuuteen eri ammattiryhmien välillä. Valmennusta on kehitetty vastaamaan entistä paremmin myös pappisvirkaan tulevien siirtymää yliopistosta seurakuntatyöhön ja seurakunnista tulevilla valmentajakumppaneilla on iso merkitys kokonaisuuden rakentumisessa.

Tutkimusaineiston valossa hengellisen matkakumppanuuden tarjoaminen on tulevina vuosina entistä tärkeämpää seurakuntatyön mielekkyyden säilymisessä ja vahvistamisessa. Monimuotoisen hengellisen elämän vaikuttavuutta seurakuntalaisen näkökulmasta ei vielä vuoden aikana arvioitu. Kyseisellä aihealueella – kuten tuomiokapitulin työn vaikuttavuuden arvioinnissa laajemminkin – on myös hyvin haastavaa tutkia, mikä vaikutus syntyy nimenomaan hiippakunnallisen toiminnan seurauksena.

4. Tuomiokapitulin työtä johdetaan vaikuttavuusperusteisesti.

Kuluneena vuotena tuomiokapitulin henkilöstö on jälleen pienentynyt, joten työn vaikuttavuuden arviointi olisi tärkeää. Se on kuitenkin haastavaa, ja ulkopuolisen toimijan tarkastelu valottaisi asiaa syvällisemmin. Esimerkiksi lääninrovastien kanssa käytöjen arvioivien keskustelujen perusteella tuomiokapitulin työn merkityksellisyys nou-

see siitä, että se on toimijana seurakuntia lähellä. Tähän yhdessä tekemisen ulottuvuuteen myös toimintatavat tähtäävät. Hallinnollisen neuvonnan ja ohjauksellisen tuen merkitys on suuri. Myös johtamisen tuki, ohjaus ja uusien työntekijöiden valmennus nousevat esiin. Kuluneen vuoden aikana tulevaisuuteen tähtäävään taloudelliseen kestävyYTEEN on panostettu hankkimalla asiantuntijaresurssia arkkihiippakunnasta.

Resursseja on muutenkin kohdistettu painopisteisiin ja arvioitu puolivuotisseurannassa tavoitteiden toteutumista. Mittaristoja kuitenkin puuttuu, ja usein vaikuttavuuden arviointi toteutuu välittömän kokemuservioinnin kautta. Vaikuttavuusperusteisuuteen kuitenkin pyritään.

5. Seurakuntien toteutuneet ja edessä olevat muutosprosessit on johdettu laadukkaasti.

Seurakunnissa on toteutettu tuomiokapitulin taholta yli 30 erilaista ohjausprosessia työyhteisöissä, tiimeissä tai henkilökohtaisesti. Jotkut ovat yksittäisiä työskentelyjä, osa koko vuoden ajalle ulottuneita tai piispantarkastukseen liittyviä. Useat näistä liittyvät erilaisiin muutostilanteisiin. Tavoitteena on ollut tukea ohjauksen keinoin johtamista ja työyhteisöä muutoksessa.

Johtamisen tueksi on toteutettu myös erilaisia foorumeita (päivä johtamisen tueksi, talousjohton päivät, yhteisen johtamisen päivät ylimmälle viranhaltija- ja luottamushenkilöjohdolle) ja ajankohtaistilanteita.

Muutostilanteessa elävien seurakuntien (Urjala-Punkalaidun) kokemuksista on vuoden aikana tehty yksi selvitys ja jatkossa ulkopuolisen tahon tekemiä selvityksiä olisi hyvä hyödyntää enemmänkin.

Yksittäisen ohjausprosessin vaikutuksesta ei vuoden aikana tehty työyhteisökyselyä, ja vaikka erilaiset ohjausryhmät tuottavat prosessien arviointia osana tehtäväänsä, syvempi arviointi kertoisi enemmän vaikuttavuudesta ja sen osatekijöistä. Johtamisen ja muutosvaiheiden tuki tulee myös jatkossa olemaan keskeinen osa tuomiokapitulin ohjaustyötä, sillä sen merkityksellisyys tunnistetaan.

Muita huomioita vuodesta 2023

Määriteltyjen tavoitteiden lisäksi vuoden keskeisiä tapahtumia olivat hiippakunnan juhluvuosi 100 vuotta Tampereella ja osana sen viettoa synodaalokokous muille kuin seurakuntatehtävissä tällä hetkellä toimiville. Synodaalokokouksesta saadun palautteen perusteella se oli sisällöltään onnistunut. Muut juhluvuoteen liittyvät tapahtumat toteutettiin pienimuotoisesti ja toisaalta verkostojen kanssa juhlien. Yhteiskunnallista

merkittävyyttä juhluvuosi tuotti sen kunniaksi tehdyllä päätöksellä, jonka mukaan juhluvuoden rahastosta osoitettiin Lastenklinikan kummeille merkittävä lahjoitus nuorten mielenterveystyön tukemiseen.

Juhluvuoden lisäksi vuotta leimasivat myös uusien luottamushenkilöiden perehdyttäminen, uusi kirkkolaki sekä siihen liittyvä koulutus ja neuvonta. Vuoden 2023 erityisten tapahtumien lisäksi tuomiokapituli toteutti ja kehitti perustehtäviä kuten rekrytointitukea, uusien työntekijöiden valmennusta ja piispantarkastuksia.

Tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteen toteutumista on arvioitu suhteessa mittaristoon sanoin: *"Toteutunut"*, *"Toteutunut osittain"* tai *"Ei toteutunut"*.

Painopisteet	Tavoitteet vuodelle 2023	Mittarit / Tavoitteiden toteutuminen
<p>Mitä painopisteitä toiminnalla edistetään?</p> <p>1) 3 d, a 2) 3b, 4 a, b, 5 a 3) 1 a, b, 3 b, c 4) 4 b, c, d, 5 c 5) 6 a, b, 5 b, c</p> <p>Vuonna 2023 tuomiokapituli tukee seurakuntien työtä erityisesti seuraavissa tavoitteissa:</p>	<p>1. Seurakuntiemme yhdenvertaisuusosaaminen on kasvanut.</p>	<p>-itsearviointi (verrataan muu- tosta aiempaan). Arvio: Toteutunut.</p> <p>-yhdenvertaisuustilanteen yleinen arviointi 2024 ja muutos keväeseen 2022. Arvio: Ei toteutunut.</p> <p>-koulutettujen työntekijöiden ja luottamushenkilöiden seurakuntakohtainen kattavuus. Arvio: Toteutunut osittain.</p>
	<p>2. Seurakunnat ovat tunnistettu toimija hyvinvointialueilla ja henkinen huolto toimii vakiintuneesti pelastustoimen kumppanina.</p>	<p>-yhteistyömalli on rakentunut tarkoituksenmukaiseksi. Arvio: Toteutunut osittain.</p> <p>-seurakuntien roolin muutos (verkostokysely). Arvio: Ei toteutunut.</p> <p>- henkisen huollon verkostopäivät ja kerätty palaute. Arvio: Toteutunut.</p>
	<p>3. Seurakuntien perustehtävää on tuettu tavalla, joka on lisännyt hengellisen elämän monimuotoisuutta ja vahvistanut sekä kirkon työntekijöiden että seurakuntalaisten identiteettiä.</p>	<p>-Spiritualiteetti- ja matkakumppanuus-koulutukset ja niistä kerätty kokemuspalaute. Arvio: Toteutunut.</p> <p>-kokemuserviointi seurakuntalaisia osallistavalla tavalla. Arvio: Ei toteutunut.</p>
	<p>4. Tuomiokapitulin työtä johdetaan vaikuttavuusperusteisesti.</p>	<p>-tavoitteilla on mittarit ja luotu seuranta. Arvio: Toteutunut osittain.</p>

		-työn vaikutukset määritelty. Arvio: Ei toteutunut. -resurssit on kohdistettu vaikutusperusteisesti. Arvio: Toteutunut osittain.
	5. Seurakuntien toteutuneet ja edessä olevat muutosprosessit on johdettu laadukkaasti.	-muutosta tukevien ohjausprosessien määrä. Arvio: Toteutunut. -ohjausprosessien laatu ja vaikutus yksilö- ja yhteisötasolla (työyhteisökysely). Arvio: Toteutunut osittain.

Vaikuttavuuden arviointi / Tavoitteiden toteutuminen

1. Yhdenvertaisuuden vahvistuminen yhteiskunnassa ja seurakunnissa johtaa jaetumpaan kokemukseen siitä, mitä on elää yhteisöjemme jäsenenä. Tätä vaikutusta voidaan arvioida esimerkiksi arvioivalla Erätauko-keskustelulla, johon on kutsuttu osallistujia eri taustoista. Dialoginen työotteemme tuottaa myös rakentavampaa vuorovaikutusta yhteisöissä ja osallisuuden lisääntymistä. **Arvio:** Ei toteutunut.

2. Työmme tuottaa yhteiskuntaan yhteistä hyvää ja kumppanuusverkostojen vahvistumista. Kanta-Hämeen ja Pirkanmaan ihmisten hyvinvointi ja henkinen kriisinkestokyky lisääntyvät, kun seurakunnat ja hyvinvointialueet löytävät toimivat yhteistyötavat uudessa rakenteessa. Vertailuaineistoa ei uudessa rakenteessa ole, mutta THL ja muut laitokset tekevät kyselyjä, joiden perusteella hyvinvointia voidaan arvioida yhteiskunnan näkökulmasta. Seurakuntien roolin tunnistamiseen ja merkitykseen voidaan toteuttaa toimijaverkostossa kysely. **Arvio:** Toteutunut osittain.

3. Seurakuntien toiminnalla on merkitystä ihmisten hengelliselle elämälle ja seurakunnan työntekijöillä on riittävästi tukea omalle identiteetilleen. Tämän vaikutuksen toteutumista voidaan seurata subjektiivisen kokemuksen arvioinnilla esimerkiksi erilaisissa arviointityöpajoissa tai haastattelujen muodossa. **Arvio:** Toteutunut osittain.

4. Oman työmme vaikuttavuusperusteisuus lisää ymmärrystä seurakuntien ja kirkon aikaansaamasta hyvästä ja merkityksestä. **Arvio:** Ei toteutunut.

5. Kun muutokseen tarjotaan tukea, paikallistasolla säilyy tulevaisuususkko ja luottamus epävarmuudesta huolimatta. Ohjauksellinen tuki vapauttaa seurakuntien voimavaroja kehittämiseen ja kokeilemiseen ja hyvän työilmapiirin ylläpitämiseen. Tätä voidaan mitata työyhteisön sisällä arvioivalla kyselyllä, samoin paikallisen tason muut kyselyt subjektiiviseen kokemukseen liittyen ovat mahdollisia. Seurakunnan lisäksi laadukkaasti johdetut ja tuetut muutosprosessit tuottavat laajemminkin yhteisöihin osallisuuden kokemuksen vahvistumista. **Arvio:** Toteutunut osittain.

Osaamisen kehittäminen / Tavoitteiden toteutuminen

Vaikuttavuusarvioinnin osaamista, jotta työtä opitaan johtamaan vaikuttavuudesta käsin. **Arvio:** Ei toteutunut.

Vaikuttavuuden arviointiin tarvitaan myös työpajaosaamista, jota on saatavissa mm. Sitran menetelmiä soveltamalla. Ulkopuolisen ohjaajan tuki käytännön arviointityöpajassa tarvitaan. **Arvio:** Ei toteutunut.

Jotta kehittyisimme tulevaisuusorientaatioissa, meidän tulee laajentaa tulevaisuustyöskentelyosaaamista kapitulini tiimissä. Ohjausta tähän saamme tiimin sisältä. Tulevaisuusprosessien johtamisen tueksi tarvitsemme myös talous- ja tilasto-osaamista. Tässä hyödynnämme Kirkkohallitusta sekä ulkopuolisia asiantuntijoita, jotka voivat toimia selvityshenkilöinä. Tämä osaaminen kuitenkin tarkoittaa jonkin verran kustannuksia joko hiippakunnalle tai seurakunnille, joiden kanssa tulevaisuustyöskentelyjä toteutetaan. **Arvio:** Toteutunut.

Tavoitteiden saavuttamiseksi myös yhteistä yhdenvertaisuusosaamista on hyvä kehittää. Tähän löytyy jo valmista materiaalia ja lisäksi voimme hyödyntää asiantuntijavierailuja myös omaan oppiimme. **Arvio:** Toteutunut osittain.

Verkostojohtamisen osaamista olisi myös hyvä kehittää, sillä työ tapahtuu usein juuri kumppanuuksia vahvistamalla. **Arvio:** Toteutunut.

Tulevaisuuden näkymät

Vuoden 2023 aikana on jouduttu henkilöstön vähetessä edelleen arvioimaan, mikä tehtävissä on keskeistä ja vaikuttavaa ja millä tavalla löydetään paras osaaminen kunkin tehtävään. Kumppanuusajattelumme on vahvistunut tämän vuoksi. Yhteistyö arkkhiippakunnan kanssa talouden asiantuntijan tehtävää koskien on konkreettinen esimerkki yhdessä tekemisestä. Tästä on vuoden aikana syntynyt hyviä kokemuksia. Lähitulevaisuudessa erilaisen tulevaisuustyöskentelyn merkitys kasvaa. On aktiivisesti pyrittävä löytämään uusia ratkaisuja talouden, toiminnan ja rakenteiden näkökulmasta.

Verkostomaisessa työtavassa suhteiden merkitys on suuri. Tähän on kiinnitettävä huomiota myös jatkossa, kun toimintaympäristö edellyttää yhä enemmän verkosto-osaamista myös seurakunnilta.

Jos suhteet eivät ole kunnossa, asiat eivät tapahdu. Hyvinvointialueiden aloitettua vuoden aikana on opittu työskentelemään yhteisillä rajapinnoilla. Rajapinnoilla on myös koko yhteiskuntaa koskevia haastavia kysymyksiä, joiden äärellä keskinäisriippuvuus tulee ilmeiseksi.

Kuluneen vuoden aikana johtamisen keskeisyys on noussut jälleen esiin seurakuntien hyvän työn edellytyksenä. Jatkossa on kiinnitettävä edelleen huomiota siihen, että kirkkoherranvirka olisi täyttöprosessista alkaen houkutteleva vaihtoehto. Muutenkin

rekrytointi näyttäytyy tulevaisuuden haasteena, johon kirkossa tulisi joka tasolla pyrkiä vastaamaan. Uhkakuvana on, ettei tehtäviin löydy riittävän osaavia tekijöitä.

Tuomiokapitulin omassa työssä tarvitsemme oppimaamme arvioivaa priorisointia myös tulevaisuudessa. Uhkakuvana näyttäytyy taloudellisten resurssien kireys.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tuomiokapitulille vuosi 2023 oli taloudellisesti vaikea. Talousarvion toteuma oli toiminnan osalta 1 202 551,29 euroa. Budjetti ylittyi näin ollen n. 9,6 %. Tämä selittyy useilla eri tekijöillä. Vuoden 2023 palkankorotukset olivat tasoltaan selvästi tavallista suurempia. Inflaatio nosti tavaroiden ja palveluiden hintoja laajalla pohjalla, eikä tähän oltu varauduttu budjetissa. Vuoden 2023 aikana tuomiokapituli järjesti paljon tapahtumia, joista erityisesti muualla kuin kirkon virassa toimivien ja eläkkeellä olevien pappien ja lehtorien synodaalikokous sekä yhteisen johtamisen päivät olivat merkittäviä taloudellisia satsauksia. Turun arkkihiippakunnalta ostettiin talouden asiantuntijapalveluita ja lisäksi sille maksettiin viiveellä vuodelle 2022 kuuluvia kuluja hiippakuntien yhteisen johtamiskoulutuksen järjestämisestä. Tuomiokapitulille syntyi ennakoimattomia kuluja yhdestä kirkkoherran irtisanoutumissopimuksesta, jonka kulut maksetaan puoliksi kyseisen seurakunnan kanssa. Myös hiippakunnan juhluvuoden tilaisuudet, seurakuntien luottamushenkilöiden perehdytykset, uuteen kirkkolainsäädäntöön liittyvät koulutukset, seurakuntien talousjohdon päivien järjestäminen sekä kirkolliskokous- ja hiippakuntavaltuustovaaleihin valmistautuminen vaativat taloudellisia resursseja vuonna 2023.

Toimitilojen osalta talousarvion toteuma oli 68 021,12 euroa, joka merkitsee budjetin ylittymistä n. 8 %:lla. Budjettiylityksen taustalla on pääosin yleinen kustannustason nousu.

Tuomiokapitulin rahastolle vuosi 2023 oli edellisvuotta parempi. Rahaston sijoitustuotot olivat 114 887,84 euroa. Tuomiokapituli päätti joulukuussa 2023 tehdä hiippakunnan juhluvuoden kunniaksi rahastosta 50 000 euron lahjoituksen Tampereen Lastenklinikan Tuki ry:lle käytettäväksi Tampereen yliopistollisen sairaalan nuorisopsykiatrian osaston toiminnan tukemiseen. Rahaston taseessa tämä näkyy lisääntyneenä velkana keskusrahastolle. Siirroksi omakatteiseen rahastoon muodostui lopulta 52 533,49 euroa.

Uuden kauden aluksi luottamushenkilöt tapasivat toisiaan rovastikunnallisissa luottamushenkilökoulutuksissa. Kuva: Tuulia Matilainen.

Tampereen hiippakunnan talousarvion 2023 toteumavertailu (perustoiminta)

	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	36 617	32 000		69 824	-37 824	-218,2
Maksutuotot	33 205	30 000		38 403	-8 403	-128,0
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	1 476			1 392	-1 392	0,0
Tuet ja avustukset	1 284	2 000		1 348	652	-67,4
Muut toimintatuotot	2			28 651	-28 651	0,0
Sisäiset tuotot	650			30	-30	0,0
Toimintakulut	-1 115 915	-1 129 488		-1 272 375	142 887	-112,7
Henkilöstökulut	-919 001	-941 993		-991 737	49 744	-105,3
Palkat ja palkkiot	-706 343	-738 727		-756 745	18 018	-102,4
Henkilösivukulut	-212 658	-205 266		-222 647	17 381	-108,5
Henkilöstökulujen oikaisuerät		2 000		-12 345	14 345	617,2
Palvelujen ostot	-148 279	-149 000		-213 213	64 213	-143,1
Palvelun ostot - sisäiset	-3 219			-13 867	13 867	0,0
Vuokratulut	-1 106			-195	195	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-7 631	-6 000		-5 020	-980	-83,7
Annetut avustukset	-36 303	-31 000		-19 352	-11 648	-62,4
Muut toimintakulut	-376	-1 495		-28 991	27 496	-1 939,2
TOIMINTAKATE	-1 079 298	-1 097 488		-1 202 551	105 063	-109,6

Toimitilat, talousarvion 2023 toteumavertailu

	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	15 504	17 000		16 077	923	-94,6
Vuokratuotot	15 504	17 000		16 077	923	-94,6
Toimintakulut	-76 193	-80 000		-84 098	4 098	-105,1
Palvelujen ostot	-28 774	-30 000		-34 213	4 213	-114,0
Vuokratulot	-27 593	-27 000		-28 711	1 711	-106,3
Aineet ja tarvikkeet	-18 953	-22 000		-21 174	-826	-96,2
Muut toimintakulut	-874	-1 000		0	-1 000	0,0
TOIMINTAKATE	-60 689	-63 000		-68 021	5 021	-108,0

1.9.6.3 Oulun hiippakunta**Johdanto**

Oulun hiippakunnan ja sen seurakuntien tehtävänä on kutsua ihmisiä Jumalan yhteyteen sekä rohkaista välittämään lähimmäisistä ja luomakunnasta. Pelastavan evankeliumin julistus, osallisuus, yhteisvastuu, heikoimpien puolesta puhuminen, sielunhoito, tasa-arvosta ja ihmisarvosta huolehtiminen sekä luomakunnan eheyden vaaliminen kuuluvat yhteen. Oulun hiippakunnan tehtävänä on tukea ja edistää kirkon tehtävän toteutumista hiippakunnassa ja sen seurakunnissa.

Oulun hiippakunnan Uskon, toivon ja rakkauden asialla pohjoisessa -strategialla halutaan innostaa seurakuntia uudenlaisen työotteen kokeiluun ja käyttöönottamiseen. Strategiassa muistutetaan marginaaleissa tehtävän työn merkityksestä, kuinka seurakunnallinen työ tulisi aina aloittaa kaikkein vähimmistä ja siitä, kuinka seurakuntien tulee olla valmiita muuttamaan totuttuja toimintamallejaan ja rakenteitaan

Oulun hiippakuntaan kuuluivat seuraavat 62 seurakuntaa: Alavieska, Enontekiö, Haapajärvi, Haapavesi, Hailuoto, Halsua, Haukipudas, Ii, Inari, Kalajoki, Kannus, Karjasilta, Kaustinen ja Ullava, Kemi, Kemijärvi, Keminmaa, Kempele, Kiiminki, Kittilä, Kokkolan suomalainen, Kolari, Kuusamo, Kälviä, Kärsämäki, Liminka, Lohtaja, Lumijoki, Muhos, Muonio, Nivala, Oulainen, Oulujoki, Oulun tuomiokirkko, Oulunsalo, Pelkosenniemi, Pello, Perho, Posio, Pudasjärvi, Pyhäjoki, Pyhäjärvi, Raahe, Ranua, Reisjärvi,

KIRKKOHALLITUS[†]

Rovaniemi, Salla, Sievi, Siikalatva, Simo, Sodankylä, Taivalkoski, Tervola, Toholampi, Tornio, Tuira, Tyrnävä, Utajärvi, Utsjoki, Vaala, Veteli, Ylitornio ja Ylivieska.

Hiippakuntavaltuuston puheenjohtajana toimi Jukka Paananen ja varapuheenjohtaja Eija Nivala. Jäseniä olivat: Markku Hekkala, Suvi Helanen, Arja Heikkinen, Anna-Leena Häkkinen, Juha Hänninen, Jukka Jaakkola (10.6.2023 alkaen), Hannu Kallunki, Rita Kumpulainen, Jari Kupsala, Pekka Lehto, Mirja-Liisa Lindström, Erja Oikarinen, Aslak Pekkala, Tapio Pokka, Arja Savuoja, Jouni Sirviö, Matti Taskila (2.3.2023 saakka), Antti Tornberg, Tuomas Tölli ja Kalervo Vuokila. Hiippakuntavaltuusto kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa. Hiippakuntavaltuustossa ei tehty aloitteita.

Tuomiokapitulin istunnoissa puheenjohtajana toimi piispa Jukka Keskitalo ja varapuheenjohtaja tuomiorovasti Satu Saarinen (virkavapaalla tammikuun). Jäseninä olivat lakimiesasessori Mari Aalto, hiippakuntadekaani Juha Rauhala, pappisasessori Mirva Ahola, pappisasessori Heikki Nissinen (28.2. saakka), pappisasessori Ilkka Mäkinen (1.3. alkaen) ja maallikkojäsen Hannu Kallunki sekä pappisvarajäsenenä Eija Nivala (tammikuun). Hiippakuntavaltuuston puheenjohtaja Jukka Paanasella oli kokouksissa läsnäolo- ja puheoikeus. Sihteerinä toimi vs. hiippakuntapastori Seija Helomaa (tammi-toukokuun ja loka-joulukuun) ja hiippakuntapastori Päivi Liiti (kesä-syyskuun). Tuomiokapituli kokoontui vuoden aikana yhteensä 13 kertaa.

Tuomiokapitulin henkilötyövuosien määrä

Tuomiokapitulin henkilötyövuosien määrä vuonna 2023 oli 13,38 (2022: 14,5 ja 2021: 14,98 htv).

Keskeiset tapahtumat vuonna 2023

Venäjän vuonna 2022 aloittama hyökkäyssota jatkuu Ukrainassa tuottaen alueen ihmisille inhimillistä kärsimystä ja epävakautta koko Eurooppaan. Sodan seurauksena Barentsin alueen kirkkojen välinen yhteistyö on keskeytynyt ja Suomeen on saapunut merkittävä määrä ukrainalaisia pakolaisia.

Suomen sotilaallisen liittoutumattomuuden aika päättyi, kun Suomesta tuli sotilasliitto Naton jäsen. Kuluneen vuoden aikana Suomi joutui Venäjän hybridivaikuttamisen kohteeksi. Venäjän toimesta tapahtui välineellistettyä maahanmuuttoa usealla rajanylityspaikalla, myös Oulun hiippakunnan alueella. Suomi joutui sulkemaan rajanylityspaikat itärajalla.

Suomen talouden kehitys on heikkoa ja julkinen velkaantuminen on huolenaiheena. Yksittäisten ihmisten ja perheiden toimeentulossa on vaikeuksia. Elinkustannukset

ovat nousseet merkittävästi, mikä on rasittanut ihmisten taloutta. Tämä on tuonut painetta erityisesti diakoniatyöhön ja siltä odotettuun taloudelliseen ja henkiseen auttamiseen.

Toimintavuonna järjestettiin monia tapahtumia ja koulutuksia sekä luotiin yhteistyöverkostoja.

Oulun hiippakunta oli Yhteisvastuu keräyksen vastuuhiippakunta kuluneena vuonna. Tämä näkyi aktiivisena toimintoina ja monipuolisina tapahtumina. Piispa Keskitalo toimi vuoden aikana keräyksen vastuupiispana ja näkyi laajasti keräyksen valtakunnallisessa viestinnässä sekä nosti keräyksen teemoja esille. Piispantarkastukset toteutettiin vuoden aikana Tyrnävän, Kalajoen, Utajärven, Tervolan, Iin sekä Sievin seurakunnissa.

Vuoden alusta toimintansa aloittaneiden hyvinvointialueiden järjestäytyminen ja niiden uudet käytänteet ovat asettaneet haasteita myös seurakunnille ja yhteistyölle. Sekä seurakunnat että hiippakunta pyrkineet vaikuttamaan asiaan niin, että yhteistyö sujuisi mahdollisimman hyvin. Alkuvuodesta piispa Jukka Keskitalon johdolla hiippakunnan ja seurakuntien edustajat tapasivat hyvinvointialueiden johtoa. Hyvinvointialueiden neuvottelukuntiin on nimetty seurakuntien ja hiippakunnan edustajia.

Oulun hiippakunta kutsuttiin jäseneksi 1.9.2023 perustettuun Pohjois-Pohjanmaan valmius- ja turvallisuusfoorumiin. Jäseninä ovat kaikki alueen kunnat sekä mm. Kainuun prikaati, Kainuun rajavartiosto, Maahanmuuttovirasto, Oulun hätäkeskus, Oulun poliisilaitos, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue ja Pohjois-Suomen aluehallintovirasto. Foorumin toiminta-ajatuksena on kehittää yhteistyön avulla alueen kokonaisturvallisuutta ja kriisinsietokykyä kaikissa turvallisuustilanteissa.

Seurakuntarakenneselvitystä tehtiin kahdeksassa hiippakunnan seurakunnassa kuluneena vuonna.

Kirkon innovaatorahoitus Dialogitaitajien alueelliseen kehittämishankkeeseen Rovaniemellä mahdollisti liittymisen Suomessa vietettyyn Uskonnonvapauden 100-vuotisjuhlaan. Päähakijana oli Kulttuuri- ja uskontofoorumi FOKUS, yhteistyökumppaneina ovat Rovaniemen kaupunki ja seurakunta, STEP-koulutus ja Oulun hiippakunta. Kulttuuri- ja uskontofoorumi FOKUS ry:n kokeilussa päämääränä on katsomusopetuksen kehittäminen ja katsomustietoinen dialogi.

Jumalanpalvelus- ja musiikkityön toiminnan keskiössä olivat neuvottelukunnan opintomatka Roomaan, Oulun hiippakunnan oratoriokuoron (OHO) konserttikiertue Kajaanissa, Kuusamossa ja Oulussa sekä kuoron valmistaminen vuoden 2024 J.S. Bachin Matteus-passion hankkeeseen yhdessä Oulu Sinfonian ja Oulun musiikkijuhlien kanssa.

Oulun hiippakunnan lähetysjuhlat ”Silmiesi alla” järjestettiin Ranualla. Onnistuneet juhlat kokosivat runsaasti seurakuntien työntekijöitä, luottamushenkilöitä ja vapaaehtoisia sekä järjestöjen edustajia.

Vuoden 2023 aikana hiippakunnan ympäristötoimikunta järjesti koulutukselliset ympäristöpäivät ja on viestinyt ympäristöasioista seurakuntiin. Ympäristödiplomi myönnettiin Rovaniemen, Raahan ja Kempeleen seurakunnille.

Oulun hiippakunnalla on vahvat ekumeeniset ja kansainväliset yhteydet. Syyskuussa piispa osallistui seurueineen Pohjoiskalotin kirkollisen yhteistyöverkoston seminaariin ja kokoukseen Luulajassa. Seminaari oli yhteinen eri kirkkojen saamelaistoimielimien kanssa ja aiheena oli tutustua eri maiden ja kirkkojen totuus- ja sovintoprosesseihin.

Nord-Hålogalandin hiippakunnan ja seurakuntien työntekijät vierailivat kahdesti Oulussa syksyllä 2023. Vierailujen aikana monet Oulun hiippakunnan ja seurakuntien työntekijät verkostoituivat norjalaisten kollegojen kanssa.

Yhteistyö Rikosseuraamuslaitoksen kanssa on vahvistunut. Piispa ja hiippakuntadekaani ovat pitäneet aktiivisesti yhteyttä Rikosseuraamuslaitokseen. Järjestetyissä tapaamisissa on keskusteltu mm. lähivuosina valmistuvien Vaalan ja Oulun vankiloiden kappeleista sekä vankilassa tehtävän hengellisen työn viroista.

Sápmelaččat girkus /Saamelaiset kirkossa -hanke on lähtenyt hyvin käyntiin. Hanke toteutetaan vuosina 2023–2024. Hankkeessa korostuu pastoraalinen ote, tutkimus ja kenttätö. Hanke jatkaa vuonna 2012 alkanutta saamelaisten ja kirkon välistä totuus- ja sovintoprosessia. Hanke vakiinnuttaa saamelaisten asemaa kirkossa, tukee ja vahvistaa saamelaisten kirkollista ja hengellistä elämää.

Saamelaistyön puitteissa ryhmä saamelaisnuoria teki opintomatkan Tansaniaan, Morogoron hiippakuntaan. Vierailun tarkoituksena oli vahvistaa siteitä toisen alkuperäiskansan parakuyo -masaiden kanssa.

RatKee -hanke jatkui toimintavuoden aikana. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa hiippakunnan organisaatiokonsulttien osaamista, yhteistyötä ja parempaa verkostoitumista seurakuntien kanssa ja näin edistää työyhteisöjen työhyvinvointia. Vuoden aikana RatKee -hankkeen konsultit (10) työskentelivät useissa seurakunnissa.

Vuoden 2023 alussa järjestettiin ”Viittomakielen alkeet seurakunnan työntekijöille”-kurssi, johon osallistui 14 työntekijää Oulun hiippakunnan seurakunnista. Kurssi onnistui tavoitteessaan lisätä hiippakunnan seurakuntien viittomakielisestä työstä vastaavien kielitaitoa ja valmiuksia tulkin käyttöön ja kuurojen kohtaamiseen.

Johtamisen päville Rovaniemellä osallistui toistasataa kirkkoherraa ja talouspäällikköä hiippakunnan seurakunnista. Päivillä käsiteltiin muun muassa aiheita: Miten työskennellä johtajana polarisoituvassa maailmassa ja Kirkkotilan muuttaminen monikäyttöiseksi.

Hiippakunnan strategian mukaisesti toukokuussa järjestettiin Soppaa ja siunausta -päivä D-asemalla, Oulun Tuirassa. Pohdimme yhdessä eri yhteistyötahojen kuten Itä-Suomen yliopiston, Dom -hankkeen, Prikka -hankkeen, Vantaan yhteinen pöytä -hankkeen sekä useiden hiippakunnan seurakuntien kanssa ruoka-apuun ja yhteisölliseen ruokailuun liittyviä kysymyksiä. Osallistujia päivään oli useasta kymmenestä hiippakunnan seurakunnasta.

Kiinteistöasiantuntijan apua tarjottiin edellisvuoden tapaan vähävaraisille seurakunnille. Kiinteistöasiantuntija on auttanut sovitun mukaisesti osaa seurakuntia kiinteistöstrategioiden laadinnassa sekä erilliskysymyksissä.

Tavoitteiden toteutuminen

Toiminnalle asetetut tavoitteet saavutettiin pääosin suunnitelmien mukaan. Hiippakunnan strategian mukaisesti onnistuttiin eri työaloilla ja tapahtumissa painottamaan marginaaleista lähtevän työn merkitystä. Hiippakunta järjesti useita koulutus- ja keskustelutilaisuuksia, joissa esimerkiksi syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tilanteeseen ja ruokaturvaan liittyviä kysymyksiä pohdittiin yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Lisäksi muun muassa kiinteistöasiantuntijan apua tarjottiin edellisvuoden tapaan vähävaraisille seurakunnille. Kiinteistöasiantuntija on auttanut kiinteistöstrategioiden laadinnassa sekä erilliskysymyksissä.

Hiippakunta tuki strategisen työskentelyn, työn ohjauksen ja yhteistyön kehittämistä järjestämällä koulutustilanteita eri ammattiryhmille, luottamushenkilöille ja vapaaeh-

toisille niin lähi- kuin verkkokoulutuksena. Seurakuntarakenneselvitystä tehtiin kahdeksassa seurakunnassa, seurakuntien luottamushenkilöille järjestettiin useita koulutustilanteita ja hyvinvointialueiden toimijoihin rakennettiin toimivat suhteet. Johtajuuteen ja työyhteisön toimivuuteen liittyviä koulutuksia järjestettiin useita erityisesti verkkokoulutuksina. Hiippakunnan organisoimasta jatkokoulutuksesta organisaatiokonsulteille valmistui 20 konsulttia, joista kymmenen työskenteli eri seurakunnissa kuluena vuonna. Näin tuettiin seurakuntien johtajuutta ja työhyvinvointia.

Hiippakunta tuki hengellisen elämän hoitamista muun muassa järjestämällä Tunturi-ohjaajakoulutuksen.

Painopisteet	Tavoitteet vuodelle 2023	Mittarit / Tavoitteiden toteutuminen
<p>Oulun hiippakunnan tuomiokapituli haluaa vuonna 2023 erityisesti vahvistaa seurakuntien kykyä reagoida toimintaympäristön muutoksiin, lisätä seurakuntien kykyä työhyvinvoinnin ja johtamisen kehittämiseksi sekä tukea seurakunnan työntekijöitä hengellisen elämän hoitamisessa. Nämä tavoitteet nousevat Oulun hiippakunnan strategiasta.</p>	<p>1. Tuemme strategisen työskentelyn, työn ohjauksen ja yhteistyön kehittämistä seurakunnissa</p> <p>Järjestämme koulutustilanteita ro-vastikunnissa ja seurakunnissa. Pidämme esillä Oulun hiippakunnan strategiaa.</p> <p>Tuemme rekrytointin kehittämistä.</p> <p>Tuemme seurakuntia muutostilanteissa ja verkostoitumisessa, sekä etsimme yhdessä seurakuntien kanssa rakenneratkaisuja.</p> <p>Tuemme seurakuntia uusien luottamushenkilöiden perehdyttämisessä.</p> <p>Seurakunnat tunnistetaan toimijoina hyvinvointialueella.</p>	<p>Itsearviointi. Arvio: Toteutunut osittain</p> <p>Palautekyselyt koulutuksiin ja tapahtumiin osallistuneille. Arvio: Toteutunut osittain</p> <p>Osallistujamäärien seuranta. Arvio: Toteutunut</p> <p>Piispantarkastuksessa annettujen kehittämistehtävien toteutuminen. Arvio: Toteutunut</p> <p>Kyselyt seurakuntien konsultointeihin liittyen. Arvio: Toteutunut osittain</p> <p>Hyvinvointialueiden keskeisiltä toimijoilta ja seurakunnilta pyydetään palaute. Arvio: Toteutunut osittain</p>
	<p>2. Toimimme työhyvinvoinnin lisäämiseksi ja johtajuuden vahvistamiseksi</p> <p>Järjestämme koulutuksia johtajuuteen ja työyhteisön toimivuuteen liittyen</p> <p>Vahvistamme hiippakunnan organisaatiokonsulttien osaamista</p> <p>Järjestämme esihenkilöille sovinto- ja sovittelukoulutuksen</p>	<p>Itsearviointi. Arvio: Toteutunut osittain</p> <p>Palautekyselyt koulutuksiin ja tapahtumiin osallistuneille. Arvio: Toteutunut</p> <p>Osallistujamäärien seuranta. Arvio: Toteutunut</p> <p>Kyselyt seurakuntien konsultointeihin liittyen. Arvio: Toteutunut osittain</p>

	Kapitulissa on nimetty yhteyshenkilö seurakuntien työhyvinvoinnin ja konsultaatiopyyntöjen kysymyksissä.	
	3. Tuemme hengellisen elämän hoitamista Tuemme taloudellisesti pienten ja vähävaraisten seurakuntien mahdollisuuksia osallistua retriitti- ja pyhiinvaellustoimintaan Organisoimme retriittejä ja järjestämme Tunturiretriitti- ohjaajakoulutuksen	Itsearviointi. Arvio: Toteutunut osittain Tapahtumien ja osallistujamäärien seuranta. Arvio: Toteutunut Palautekyselyt koulutuksiin ja tapahtumiin osallistuneille. Arvio: Toteutunut osittain
	4. Eri työalojen toiminnalliset tavoitteet 2023 ja hiippakunnan toiminnan tavoitteet vuosille 2023–2025	Toimintakertomukset ja niihin liittyvät mittarit. Arvio: Toteutunut osittain

Vaikuttavuuden arviointi / Tavoitteiden toteutuminen

Seurakuntien kyky hahmottaa muutoksia toimintaympäristössä kehittyä ja kyky reagoida muutoksiin paranee. **Arvio:** Toteutunut osittain Seurakunnan itseymmärrys omasta tehtävästään selkiytyy, vaihtoehtoisille työtavoille ja rakenteelle syntyy tilaa. **Arvio:** Toteutunut osittain Vaikka taloudelliset edellytykset heikkenevät on seurakunnallinen toiminta mahdollista koko hiippakunnan alueella. **Arvio:** Toteutunut osittain Seurakuntien rooli hyvinvointialueilla selkiytyy. **Arvio:** Seurakuntien työntekijöiden hengellinen elämä vahvistuu. **Arvio:** Toteutunut osittain

Mittarit: työhyvinvointikyselyt vuosittain, kehityskeskustelut, yhteistyöverkoston määrä ja laatu. **Arvio:** Toteutunut osittain

Osaamisen kehittäminen / Tavoitteiden toteutuminen

Johtajuuden haasteisiin ja kysymyksiin perehtyminen ja kouluttautuminen. **Arvio:** Toteutunut osittain Työyhteisöjen hyvinvointia lähestytään strategisella otteella (T. Jordan). **Arvio:** Toteutunut osittain Hiippakunnassa ja seurakunnissa perehdytään hyvinvointialueiden toimintaan. **Arvio:** Toteutunut

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Kirkolliskokous vahvisti Oulun hiippakunnan talousarvion kokonaiskehyyksi 1 631 111 euroa, toimintaan 1 516 111 euroa ja kiinteistökuluihin 115 000 euroa. Talousarvion toteuma toiminnan osalta oli 1 509 626 euroa (n. 99,6 %), joista henkilöstökuluja oli 1 170 125 euroa (77,5 % kokonaistoimintakuluista), ylijäämää kertyi siis

KIRKKOHALLITUS†

6 484 euroa. Toimitilojen osalta toteuma oli 100 004 euroa (n. 87 %), jolloin ylijäämäksi tuli n. 14 995 euroa.

Tuomiokapitulilla on erillisrahasto, josta voidaan tuomiokapitulin päätöksellä myöntää avustuksia kirkon ja hiippakunnan tehtäviä ja toimintoja edistäviin tarkoituksiin. Rahaston käytöstä päättää tuomiokapituli. Rahastosta ei ole nostettu varoja vuonna 2023.

Viittomakielisen työn toimintaa. Kuva Riikka Honkavaara / Canva.

Oulun hiippakunnan talousarvion 2023 toteumavertailu (perustoiminta)

	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	128 348	43 000		37 981	5 019	-88,3
Maksutuotot	19 610	24 000		9 756	14 244	-40,7
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	10 883	15 000		13 536	1 464	-90,2
Tuet ja avustukset	5 237	4 000		4 859	-859	-121,5
Muut toimintatuotot	92 618			9 830	-9 830	0,0
Toimintakulut	-1 742 402	-1 559 111		-1 547 596	-11 515	-99,3
Henkilöstökulut	-1 281 391	-1 181 211		-1 170 125	-11 086	-99,1
Palkat ja palkkiot	-993 395	-928 211		-907 006	-21 205	-97,7
Henkilösivukulut	-294 158	-253 000		-270 532	17 532	-106,9
Henkilöstökulujen oikaisuerät	6 163			7 413	-7 413	0,0
Palvelujen ostot	-416 192	-350 500		-344 606	-5 894	-98,3
Palvelun ostot - sisäiset	-3 486			-1 755	1 755	0,0
Vuokratulot	-1 571			-1 279	1 279	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-34 107	-25 500		-28 428	2 928	-111,5
Annetut avustukset	-4 500			-500	500	0,0
Muut toimintakulut	-1 156	-1 900		-903	-997	-47,5
TOIMINTAKATE	-1 614 055	-1 516 111		-1 509 615	-6 496	-99,6

Toimitilat, talousarvion 2023 toteumavertailu

	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintakulut	-99 988	-115 000		-100 004	-14 996	-87,0
Palvelujen ostot	-71 201	-85 000		-65 517	-19 483	-77,1
Vuokratulot	-357	-1 500			-1 500	
Aineet ja tarvikkeet	-28 430	-28 500		-34 487	5 987	-121,0
TOIMINTAKATE	-99 988	-115 000		-100 004	-14 996	-87,0

1.9.6.4 Mikkelin hiippakunta

Johdanto

Tuomiokapituli on 2.6.2020 hyväksynyt Rohkeasti kristittyinä -strategian vuosille 2021-2025. Strategian mukaisesti toiminta-ajatuksena on, että tuomiokapituli edistää piispan johdolla kirkon tehtävän toteutumista hiippakunnan seurakunnissa. Tämä tapahtuu vahvistamalla seurakuntien toimintaedellytyksiä, verkostoitumista ja ammatillista osaamista.

Visiona on se, että Mikkelin hiippakunta olisi vuonna 2025 dynaaminen ja innovatiivinen hiippakunta, jossa tuomiokapituli, seurakunnat ja yhteistyötahot yhdessä kehittävät toimintaansa yhä uusien seurakuntalaisten tavoittamiseksi ja tuovat toivoa ihmisten elämään. Mikkelin hiippakunnan alueelta lähdettäisiin aiempaa innokkaammin kouluttautumaan kirkon työhön, ja hiippakunnan seurakunnat näyttäytyisivät houkuttelevina työpaikkoina. Alati kasvava vapaaehtoisten joukko palvelisi seurakunnissa mielekkäissä ja vastuullisissa tehtävissä.

Koko strategiakauden painopisteinä ovat 1) seurakuntien tukeminen, 2) viestinnän kehittäminen, 3) verkostoituminen ja 4) viisas varautuminen seurakuntien tukemiseen ja rohkaisemiseen ajankohtaisissa haasteissa.

Mikkelin hiippakuntaan on vuonna 2023 kuulunut 36 seurakuntaa. Ne jakautuvat neljään maakuntapohjaiseen rovastikuntaan.

Etelä-Savon rovastikunta: Mikkelin tuomiokirkkoseurakunta, Savonlinna, Pieksämäki, Juva, Kangasniemi, Mäntyharju ja Hirvensalmi. Etelä-Karjalan rovastikunta: Lappeenrannan seurakuntayhtymä (Lappeenrannan, Sammonlahden, Lappeen, Lauritsalan ja Joutsenon srk:t), Imatra, Taipale, Luumäki, Ruokolahti ja Parikkala. Kymenlaakson rovastikunta: Kouvolan seurakuntayhtymä (Kouvolan, Kuusankosken, Anjalankosken, Valkealan ja Elimäen srk:t), Kotka-Kymi, Hamina ja Pyhtää. Päijät-Hämeen rovastikunta: Lahden seurakuntayhtymä (Keski-Lahden, Salpausselän, Launeen, Joutjärven ja Nastolan srk:t), Heinola, Hollola, Orimattila, Iitti, Asikkala ja Tainionvirta.

Hiippakuntavaltuuston kokoonpano, kokousten määrä ja tehdyt aloitteet

Simo Suutari (puheenjohtaja), Salla Natunen (maallikkojäsen), Minni Kuisma (maallikkojäsen), Pentti Rauhala (maallikkojäsen), Pekka Kotiaho (maallikkojäsen), Martti Talja (maallikkojäsen), Marja Sisko Nousiainen (maallikkojäsen), Kari Simolin (maallikkojäsen), Aimo Koskelo (maallikkojäsen), Juha Rantalainen (maallikkojäsen),

KIRKKOHALLITUS[†]

Vuokko Vänskä (maallikkojäsen), Eija Peura (maallikkojäsen), Seppo Eerola (maallikkojäsen), Jouko Leppänen (maallikkojäsen), Eija Juuma (pappisjäsen), Mirva Lehtinen (pappisjäsen), Elina Lehdeskoski (pappisjäsen), Anna Kinnunen (pappisjäsen), Heikki Pelkonen (pappisjäsen), Mika Malinen (pappisjäsen) ja Kaisa-Liisa Pehkonen-Suoranta (pappisjäsen).

Hiippakuntavaltuusto kokoontui vuonna 2023 kaksi kertaa. Hiippakuntavaltuusto teki 23.2.2023, 3 § kirkolliskokoukselle aloitteen sijoitustoiminnasta seurakuntatalouksissa ja tuomiokapituleissa. Kirkolliskokous päätti 12.5.2023, 2 § talousvaliokunnan mietinnön pohjalta jättää aloitteen raukeamaan.

Tuomiokapitulin istunnon kokoonpano ja kokousten määrä

Puheenjohtaja, piispa Seppo Häkkinen (31.8.2023 saakka); Puheenjohtaja, piispa Mari Parkkinen (1.9.2023 alkaen); Varapuheenjohtaja, tuomiorovasti Arja Huuskonen;

Jäsenet: Jyri Klemola (lakimiesasessori), Marko Marttila (hiippakuntadekaani 1.8.2023-), Kai Jantunen (vs. hiippakuntadekaani 1.1.-31.7.2023), Ann-Maarit Joenperä (pappisasessori 9.10.2023 saakka), Lassi Suihkonen pappisasessori 1.1.-3.6 ja 10.10.2023 alkaen), Kirsi Hämäläinen (pappisasessori 4.6.2023 alkaen), Aimo Koskelo (maallikkojäsen). Läsnaolo- ja puheoikeudella Leena Fritius (notaari) ja Simo Suutari (hiippakuntavaltuuston puheenjohtaja).

Tuomiokapitulin istunto kokoontui vuonna 2023 yhteensä 18 kertaa. Käsiteltävien asiapykäliden määrä oli 548.

Tuomiokapitulin henkilöstövuosien määrä 2021–23

Vuonna 2021: HTV 12,99; vuonna 2022: HTV 13,4; vuonna 2023: HTV 12,7

Tuomiokapitulin henkilöstössä oli useita vaihdoksia vuoden 2023 aikana. Eniten medianäkyvyyttä saavutti piispan vaihtuminen. Piispa Seppo Häkkinen jäi eläkkeelle 31.8.2023. Hänen seuraajakseen oli ehdolla neljä ansioitunutta pappia: Imatran kirkkoherra Mari Parkkinen, kenttäpiispa Pekka Särkiö, Savonlinnan kirkkoherra Sammeli Juntunen ja Kirkkohallituksen kansliapäällikkö Pekka Huokuna. Ensimmäinen vaalikierros pidettiin 25.5. Kaksi eniten ääniä saanutta olivat Parkkinen ja Särkiö. Toisella kierroksella 16.6. Parkkinen voitti Särkiön äänin 522–468. Parkkinen aloitti Mikkelin piispan virassa 1.9.2023. Juhlallinen piispanvihkimys toteutettiin Mikkelin tuomiokirkossa 3.9.2023. Se televisioitiin suorana lähetyksenä. Vihkimyksen toimitti arkkipiispa Tapio Luoma avustajineen. Juhlassa oli mukana monia ulkomaisia piispoja.

Pitkäaikaiset asiantuntijat Ari Tähkää (kasvatus) ja Ulla-Maija Harju (diakonia) jäivät eläkkeelle. Diakonian vs. asiantuntijana toimi 31.5.2023 saakka Anne Pöyry. Diakonian uutena asiantuntijana aloitti Elina Ingman 1.8.2023. Kasvatuksen vt. asiantuntijana toimi Juho Karjalainen 7.8.2023 alkaen. Vakinaiseksi kasvatuksen asiantuntijaksi valittiin Mika Ilvesmäki. Hän aloittaa virassaan 1.3.2024. Joulukuussa 2023 piispan uudeksi erityisavustajaksi nimitettiin Hanne-Maaria Rentola. Aiempi erityisavustaja Kalervo Pöykkö oli valittu Vantaan aluekeskusrekisterin johtajaksi. Marko Marttila palasi 1.8.2023 hiippakuntadekaanin virkaan oltuaan yhden vuoden virkavapaalla toista tehtävää hoitamassa.

Keskeiset tapahtumat vuonna 2023

Kiristynyt maailmanpoliittinen tilanne sekä tuhoisana jatkunut sota Ukrainassa johtivat siihen, että tuomiokapitulin toiminnassa keskeisellä sijalla olivat valmiussuunnitteluun liittyvät kysymykset. Kapitulin päivitetty valmiussuunnitelma hyväksyttiin kesäkuussa 2023.

Piispa Seppo Häkkinen piti piispantarkastukset Juvan, Tainionvirran ja Kotka-Kymin seurakunnissa. Piispa Mari Parkkinen aloitti seurakuntavierailut, joissa tavoitteena on molemminpuolinen tutustuminen. Ensimmäiset vierailut kohdistuivat Parikkalan ja Oripattilan seurakuntiin vuoden 2023 lopulla. Pappisvihkimyksiä oli toimintakertomusvuonna kolme. Yhteensä 12 pappia vihittiin pappisvirkaan. Diakoniavihkimyksiä oli yksi, vihittäviä yhteensä viisi.

Vuonna 2023 jumalanpalveluselämään osallistuminen kasvoi Mikkelin hiippakunnassa 6,7 % vuoden 2022 osallistujamäärään verrattuna. Vuonna 2023 messuihin, viikkomessuihin ja sanajumalanpalveluksiin osallistuttiin paikalla 364 885 kertaa ja verkossa 98 535 eli yhteensä 463 420 kertaa (vuonna 2022 yhteensä 434 350 kertaa). Striimaukset ja verkkovälitteinen hengellisyys palvelevat seurakunnissa merkittävää osallistujajoukkoa.

Piispa Seppo Häkkisen lähtömessu ja piispa Mari Parkkisen piispanvihkimysmessu toteutettiin laajan yhteistyöverkoston kanssa juhlijumalanpalveluksina. Piispa Seppo Häkkisen lähtömessu ja -juhla on koonnut Mikkelin hiippakunnan YouTube-kanavalla noin 4 100 katselukertaa. YLE:n ensilähetys ja pikausinta piispa Mari Parkkisen piispanvihkimysmessusta kokosivat 128 000 katsojaa.

Kansainvälinen toiminta on sisältänyt ukrainalaisten pakolaisten neuvontaa, jumalanpalvelusmateriaaleja venäjäksi, yhteistyön toteuttamista Ukrainan avustustyössä hiippakuntamme ukrainalaisten kanssa. Hiippakunnan kansainvälinen työ ja seurakuntien

keräykset saivat myönteistä huomiota tiedotusvälineissä, mm. YLE:n paikallisuutiset teki kolme juttua keräyksistä Mikkelissä. Vuoden 2023 aikana lähetettiin 30 puoliperävaunurekkakuormallista avustustarvikkeita Puolaan ja Puolan kautta Ukrainaan.

Vuonna 2023 uusi ympäristödiplomi myönnettiin Hollolan ja Kotka-Kymin seurakunnille sekä Kouvolan seurakuntayhtymälle.

Tavoitteiden toteutuminen

Vuoden 2023 toimintasuunnitelmassa asetettiin neljä keskeistä tavoitetta:

- 1) Tuomiokapituli tukee seurakuntia, kun niissä suunnitellaan koronan jälkeistä aikaa niin hengellisen toiminnan, tukipalvelujen kuin johtamisen näkökulmista.
- 2) Tuomiokapituli kehottaa seurakuntia päivittämään valmiussuunnitelmansa ajan tasalle ja varautumaan Ukrainan kriisin tuomaan pitkäkestoiseen epävarmuuteen. Seurakuntien tulee kiinnittää erityistä huomiota henkiseen kriisinkestävyyteen.
- 3) Tuomiokapituli rohkaisee seurakuntia uusiin avauksiin toiminnassa ja jäsenyyden vahvistamisessa sekä jäsenten hankinnassa.
- 4) Tuomiokapituli kehittää toimintaansa Kirkon ympäristödiplomin mukaisesti ja tukee seurakuntia ympäristödiplomin hankkimisessa.

Seurakuntien tukeminen koronan jälkeisessä ajassa on tärkeää. Osallistujamäärät seurakuntien järjestämiin tilaisuuksiin alkavat elpyä. Polku-toimintamallia on juurrutettu seurakuntiin. Toimintavuonna tuomiokapituli on järjestänyt lukuisia koulutuksia seurakuntien työntekijöille. Monet näistä koulutuksista ovat luonteeltaan moniammatillisia.

Tuomiokapituli on kehottanut seurakuntia päivittämään valmiussuunnitelmansa. Kapitulien työntekijöitä on aktiivisesti osallistunut hiippakunnan alueella toimivien maakunnallisten valmiusjohtoryhmien työskentelyyn sekä valmiusharjoituksiin.

Seurakuntien toiminnallisten tai jäsenyyteen liittyvien uusien avausten suunniteltu palkitsemiskäytäntö ei ole lähtenyt liikkeelle. Uusia avauksia lienee seurakunnissa syntynyt, mutta koronan jälkeinen toiminnan käynnistyminen sekä uudenlainen ajattelu on vienyt ja vie aikansa. Seurakuntien uusia toiminnallisia avauksia tai jäsenyyden vahvistamistoimenpiteitä ei ole kartoitettu.

Ympäristödiplomiseurakuntien määrä hiippakunnassa on vuoden 2023 lopussa yhteensä 21. Tuomiokapituli ohjaa määrätietoisesti vielä diplomia vailla olevia seurakuntia, jotta ne saisivat diplomin vuoden 2025 loppuun mennessä. Marraskuussa 2023

järjestetty ”Ympäristödiplomit kuntoon” -teemapäivä sekä sitä seurannut webinaari-sarja auttavat seurakuntia diplomien saavuttamisessa.

Strategiset painopisteet	Tavoitteet vuodelle 2023	Mittarit / Tavoitteiden toteutuminen
Tuemme yhteisöllisyyttä ja järjestämme vapaaehtoisuutta edistävää koulutusta.	1. Tuomiokapituli tukee seurakuntia, kun niissä suunnitellaan koronan jälkeistä aikaa niin hengellisen toiminnan, tukipalvelujen kuin johtamisen näkökulmista.	Tuomiokapituli järjestää seurakunnille vuoden 2023 aikana valmennustilaisuuksia sekä etänä että paikan päällä. Jokainen seurakunta tulee kohdattua. Arvio: Toteutunut osittain
Kirkko ja seurakunnat hakeutu- vat erilaisiin kumppanuuksiin. Työntekijöitä kannustetaan aktiiviseen ja laajasti verkottuneeseen työotteeseen.	2. Tuomiokapituli kehottaa seurakuntia päivittämään valmiussuunnitelmansa ajan tasalle ja varautumaan Ukrainan kriisin tuomaan pitkäkestoiseen epävarmuuteen. Seurakuntien tulee kiinnittää erityistä huomiota henkiseen kriisinkestävyyteen.	Valmiussuunnitelmat ovat ajan tasalla. Seurakunnat ovat verkostoituneet valmiusasioissa alueensa viranomaistahojen kanssa. Arvio: Toteutunut
Toteutamme kokeiluja ja vahvistamme kokeilukulttuuria, emmekä pelkää epäonnistumisia.	3. Tuomiokapituli rohkaisee seurakuntia uusiin avauksiin toiminnassa ja jäsenyyden vahvistamisessa sekä jäsenten hankinnassa.	Seurakuntien toimenpiteitä arvioi hiippakuntavaltuustosta koottu ryhmä, joka myöntää vuoden seurakunnallisesta teosta tunnustuspalkinnon. Arvio: Ei toteutunut
Terävöitämme ekologista ja sosiaalista vastuullisuutta kirkon toiminnassa.	4. Tuomiokapituli kehittää toimintaansa Kirkon ympäristödiplomin mukaisesti ja tukee seurakuntia ympäristödiplomin hankkimisessa.	Tavoite on lisätä ympäristödiplomiseurakuntien määrää vuoden 2023 aikana Mikkelin hiippakunnassa 4–6 seurakunnalla. Arvio: Toteutunut

Vaikuttavuuden arviointi / Tavoitteiden toteutuminen

Hiippakunta ja sen seurakunnat tavoittavat yhä useamman alueensa yhteistyökumppanin, jotka puolestaan kokevat kirkon tärkeäksi kumppaniksi. **Arvio: Toteutunut**

Seurakuntien työ kestävän kehityksen puolesta ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi on sijoitus tuleviin sukupolviin. Huoli planeettamme tilasta yhdistää monia toimijoita yhteiskunnassa ja globaalisti. **Arvio: Toteutunut**

Osaamisen kehittäminen / Tavoitteiden toteutuminen

Digi-taitojen osaamista on jatkuvasti kehitettävä seurakunnissa. Osaamisen on oltava riittävän laajalla pohjalla eikä vain muutamien yksittäisten työntekijöiden varassa. **Arvio: Toteutunut osittain**

Aiempaa useampien työntekijöiden on hallittava kestävän kehityksen periaatteita ja pystyttävä edistämään ekologista ajattelua seurakunnassa. **Arvio: Toteutunut osittain**

Henkiseen kriisinkestävyyteen on valmistauduttava koulutusten ja valmiusharjoitusten avulla. **Arvio: Toteutunut osittain**

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Kirjanpidon mukainen alijäämä vuodelta 2023 on 57 474 euroa. Normaalin toiminnan osalta tilinpäätös oli alijäämäinen 26 144 euroa. Alijäämän syntyminen keskeisimmät syyt ovat mittavat palkankorotukset sekä poikkeuksellisen korkea ja ennakoimaton inflaatio vuonna 2023. Kertaluonteisena eränä alijäämää kasvattavat piispanvaihdoksen kulut siltä osin, kuin ne ovat myönnettyä erillismäärärahaa suuremmat. Piispanvaihdon kokonaiskulut olivat 81 330 euroa ja myönnetty määräraha oli 50 000 euroa. Kirkolliskokous pienensi tuomiokapitulin ja Kirkkohallituksen esittämää määrärahaa. Koska kirkolliskokouksen päätös saatiin vasta toukokuussa, ei syyskuun alussa tapahtuneen piispanvaihkimyksen suunnitelmia ollut enää mahdollista sopeuttaa pienennettyyn määrärahaan.

Tuomiokapituli toteaa, että viimeisen kymmenen vuoden aikana kapitulin tilinpäätös on ollut kahdeksana vuotena ylijäämäinen ja kahtena vuotena alijäämäinen. Kumuloitu ylijäämä kymmeneltä vuodelta on 260 717 euroa ja kumuloitu alijäämä 96 095 euroa.

Mikkelin hiippakunnan talousarvion 2023 toteumavertailu (perustoiminta)

	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	44 496	147 780		42 684	105 096	-28,9
Maksutuotot	34 026	44 650		33 201	11 449	-74,4
Tuet ja avustukset		99 830		3 316	96 515	-3,3
Muut toimintatuotot	7 372	3 300		5 447	-2 147	-165,1
Sisäiset tuotot	3 098			720	-720	0,0
Toimintakulut	-1 346 717	-1 429 450		-1 381 093	-48 357	-96,6
Henkilöstökulut	-1 105 745	-1 144 000		-1 103 297	-40 703	-96,4
Palkat ja palkkiot	-860 065	-881 400		-851 423	-29 977	-96,6
Henkilösivukulut	-255 179	-262 600		-253 932	-8 668	-96,7
Henkilöstökulujen oikaisuerät	9 499			2 057	-2 057	0,0
Palvelujen ostot	-195 409	-219 250		-197 720	-21 530	-90,2
Palvelun ostot - sisäiset	-2 288			-35 928	35 928	0,0
Vuokratulot		-600		-3 648	3 048	-608,0
Aineet ja tarvikkeet	-24 910	-23 500		-21 558	-1 942	-91,7

KIRKKOHALLITUS[†]

Annetut avustukset	-17 229	-40 500	-18 352	-22 148	-45,3
Muut toimintakulut	-1 136	-1 600	-590	-1 010	-36,9
TOIMINTAKATE	-1 302 221	-1 281 670	-1 338 409	56 739	-104,4

Toimitilat, talousarvion 2023 toteumavertailu

	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	298	300		317	-17	-105,6
Muut toimintatuotot	298	300		317	-17	-105,6
Toimintakulut	-19 346	-24 500		-25 252	752	-103,1
Palvelujen ostot	-11 627	-15 000		-12 268	-2 732	-81,8
Aineet ja tarvikkeet	-7 662	-9 500		-12 327	2 827	-129,8
Muut toimintakulut	-57			-658	658	0,0
TOIMINTAKATE	-19 048	-24 200		-24 936	736	-103,0

1.9.6.5 Borgå stift. / Porvoon hiippakunta

Inledning

Verksamhetsidé

Borgå stift med sitt domkapitel och stiftsfullmäktige har som sin uppgift att stöda stiftets församlingar och kyrk-liga samfälligheter i fullföljandet av deras grunduppgifter, till vilka hör att förkunna Guds ord, förvalta sakramenten, tjäna diakonalt, missionera och förmedla kristen fostran. Domkapitlet sköter dessutom de myndighetsupp-gifter som i enlighet med kyrkans bekännelse och bestämmelserna i kyrkolagen och kyrkoordningen ankommer på det, d.v.s. att betjäna förvaltningen och ge stöd i det dagliga arbetet, samt att företräda kyrkan i ärenden som gäller stiftet.

Stiftets församlingar:

Agricola svenska församling, Borgå svenska domkyrkoförsamling, Brändö-Kumlinge församling, Eckerö-Hammarlands församling, Ekenäsnejdens svenska församling, Esbo svenska församling, Grankulla svenska församling, Hangö svenska församling, Ingå församling, Jakobstads svenska församling, Johannes församling, Jomala församling, Karis-Pojo svenska församling, Karleby svenska församling, Kimitoöns församling,

KIRKKOHALLITUS[†]

Korsholms svenska församling, Korsnäs församling, Kristinestads svenska församling, Kronoby församling, Kvevlax församling, Kyrklätts svenska församling, Larsmo församling, Lemland-Lumparlands församling, Malax församling, Mariehamns församling, Matteus församling, Norra Ålands församling, Nykarleby församling, Närpes församling, Pedersöre församling, Petrus församling, Replots församling, Rikssvenska Olaus Petri församling, Saltviks församling, Sibbo svenska församling, Sjundeå svenska församling, Solfs församling, Tammerfors svenska församling, Tyska ev-luth. församlingen i Finland, Vanda svenska församling, Vasa svenska församling, Väståbolands svenska församling, Vörå församling, Åbo svenska församling, Ålands södra skärgårdsförsamling

Stiftsfullmäktige

Stiftsfullmäktiges sammansättning 1.5.2020-30.4.2024. Två sammanträden hölls under 2023.

Domkapitlets kollegium

Lekmän: Anita Ismark (ordförande), Frank Lindholm, Hans Snellman, Jan-Erik Eklöf, Krister Mård, Magnus Engblom, Marcus Henricson (förlorade sin valbarhet under 2022). Thomas Fagerholm tillträdde som ersättare från februari 2023. Olle Victorzon, Rita Nordström-Lytz, Sabina Lumivirta, Susanne Björkman, Thomas Rosenberg, Åsa Eklund, Christian Beijar

Präster: Daniel Norrback, Katarina Gäddnäs, Sini Aschan, Jon Lindeman, Siv Jern, Tomas Klemets, Yvonne Terlinden (vice ordförande)

Domkapitlets kollegium

Domkapitlets kollegium 2023. Antalet sammanträden under 2023 var 15 st.

Bo-Göran Åstrand, biskop, ordförande; Mats Lindgård, domprost, vice ordförande; Mia Anderssén-Löf, stiftsdekan; Lars-Eric Henricson, lagfaren assessor; Stina Lindgård, prästassessor; Monica Heikel-Nyberg, prästassessor; Magnus Engblom, lekmannamedlem; Anita Ismark, stiftsfullmäktiges ordförande; Linus Stråhlman, notarie, sekretärare

Domkapitlets personårsverken 2023

Domkapitlets personal omfattade per 31.12.2023 14 personer anställda, vilket är en fler än 2022. I detta är inräknat en deltidsanställd stiftssekreterare för mission och in-

KIRKKOHALLITUS[†]

ternationell diakoni 10 % (fr.o.m. 27.4.2023). Byråsekreteraren för förvaltningsavdelningen deltidsanställd 52 %, tjänstledig sedan 7.9. I stället är gårdskarlstädaren tillfälligt anställd 100 % och både han och vaktmästaren får ett personligt tillägg för att sköta en del av byråsekreterarens uppgifter. Två anställda i arbetsavtalsförhållande (gårdskarlstädaren; besattes ordinarie under året och stiftssekreteraren för mission och diakoni; tidsbunden anställning). Domkapitlet har 12 anställda i tjänsteförhållande (byråsekreteraren för förvaltningsavdelningen deltidsanställd 52 %; vaktmästaren 60 % fr.o.m. 1.10.2023). Kvinnornas andel av de anställda är 9 (64 %), männens andel 5 (36 %).

Personalens sammanlagda medelålder: 52,21; Kvinnornas medelålder: 51,78; Männens medelålder: 53

Personalkostnaderna 2023 uppgick till 1 102 714,78 €, vilket är 6 % högre än föregående år. 77 528,29 € användes till resor vilket är 6 % mindre än året innan (egen personal). Utomstående personers resekostnader uppgick till 15 745,60 € vilket är 12 % mera än året innan. Arbetsplatshälsovårdens kostnader ökade med 25 %, dvs till 28 084,36 €. Arbetsgivaren har erbjudit personalen influensavaccin på arbetsplatsen och dessutom har man kunnat få fästingvaccin. Frånvaron med anledning av arbetsorförmåga ökade under året på grund av några längre tjänstledigheter.

Biskop	1,00
Lagfaren assessor	1,00
Stiftsdekan	1,00
Notarie	1,00
Stiftssekreterare, personalvård	1,00
Stiftssekreterare, församlingsdiakoni	1,00
Stiftssekreterare, gudstjänstliv och musik	1,00
Stiftssekreterare, personalutbildning	1,00
Stiftssekreterare, mission och internationell diakoni	0,07
Byråsekreterare, biskopen	1,00
Byråsekreterare, förvaltningsavdelningen	0,52
Byråsekreterare, verksamhetsavdelningen	1,00
Vaktmästare	1,00
Gårdskarlstädare	1,00
Projektanställd	0,09
Projektanställd	0,05
Sommarvikarie	0,60
Sammanlagt	13,33

Hur enhetens verksamhet främjar genomförandet av kyrkans strategi?

Domkapitlet hjälper församlingarna att fullgöra sina grunduppgifter genom att erbjuda personalfortbildning samt olika former av stöd, sakkunskap och information. Domkapitlet rustar församlingarna och de anställda att ta itu med framtidens utmaningar och att möta sina medlemmar med förståelse, respekt och kärlek.

Händelser i verksamhetsmiljön och verksamheten under år 2023

År 2023 uppmärksammades stiftets 100-årsjubileum runtom i församlingarna och i det offentliga rummet. Det ingav stor glädje och tacksamhet att uppmärksamma vad stiftet förmått uträtta för den svenskspråkiga befolkningen i Finland, liksom för kyrkan som helhet, under sitt första sekel. Det genererade också tillfälle till reflektion över identitet och samhörighet, vilket knöts samman i ordet tillsammanskraft, som blev jubiléets ledord.

Församlingarna, som år 2023 var 45 till antalet, är förhållandevis små och verkar ofta i tvåspråkiga samfälligheter. Implementeringen av den nya kyrkolagen innebar i vissa avseenden förenklade processer. Den nya kyrkolagen medförde dock en tillfällig intensifiering av stöd- och utbildningsbehov. Digitala plattformar som redskap för kommunikation, inklusive användningen av artificiell intelligens, fortsatte att utvecklas i församlingarna och i stiftet. Ur verksamhetsmiljön kan man fortsättningsvis utläsa en förhöjd krismedvetenhet relaterad till covid-19-pandemin och kriget i Ukraina. Det medför utmaningar vad gäller prioriteringar, förhållningssätt och krafter.

År 2023 vigdes sex präster (varav fyra kvinnor och två män), samt tre diakoner och en diakonissa (alla kvinnor). Under året förrättade biskopen fyra biskopsvisitationer. Biskopsvisitationerna föregås av förhandsbesök, förhandsgranskning av ekonomi och förvaltning. Stiftssekreteraren för personalvård för samtal med varje anställd.

Uppfyllandet av verksamhetsmål som godkänts i budgeten för år 2023

För år 2023 hade i verksamhetsplanen fastställts sex delmål: 1) genomförandet av Borgå stifts 100-årsjubileum, 2) stödåtgärder för församlingsstrukturer i förändring, 3) utvecklande av stiftets personalfortbildning, 4) utvecklande av rekryteringsprocesserna 5) uppföljning av utvecklingsfrågor som berör diakoner och ungdomsarbetsledare, 6) miljöarbetet i stiftet.

Stiftets 100-årsjubileum (1) genomfördes planenligt. Firandet av Borgå stift inleddes på nyårsdagen med festmessa i Borgå domkyrka och mottagning i biskopsgården. Jubileumssången "Vi är här för att bygga en framtidsbro" som sjöngs vid öppnandet av jubiléet, har sjungits under hela året vid fester, gudstjänster och samlingar runtom i

stiftet. Sången gav också ordet "Tillsammanskraft" som blev en överskrift för jubileumsåret. Jubiléet har på olika sätt uppmärksammats i så gott som alla stiftets församlingar. Biskopen, domkapitlets anställda och tidigare biskopar inbjöds att medverka vid många samlingar. Församlingarnas profil och verksamhet fick god synlighet genom möjligheten att presentera sitt deltagande i jubiléet på domkapitlets Facebook sida.

Under våren och sommaren besöktes Borgå av utfärdsgrupper från olika håll i stiftet. Till besöken hörde samvaro i biskopsgården, besök i domkapitelshuset och domkyrkan. Därtill ordnades välbesökta vårdagar i Borgå för ungdomar. I september höll de nordiska kyrkornas kanslichefer sitt möte i Borgå med besök i domkyrkan och domkapitlet samt samvaro i biskopsgården.

Den massmediala synligheten har varit omfattande. Borgå stift med dess särdrag har lyfts fram i såväl finlandssvensk som finsk media i tiotals intervjuer och i olika nyhetsinslag. I Aftonbladet och dess kultursida ingick även ett helsidesreportage om stiftet. På hösten sändes TV-serien "Fem biskopar" i Yle Fem. I samråd med KCSA producerades undervisningsmaterial om stiftet för skolorna och mindre videoinslag.

Jubileumsåret kulminerade i stiftsdagar och jubileumsfest på Konstfabriken i Borgå. Det välbesökta veckoslutet bestod av ett mångsidigt program med paneldiskussioner, sång, musik och tal. Vid jubileumsfesten medverkade bl.a. ärkebiskop Luoma, Svenska kyrkans ärkebiskop Modéus och undervisningsminister Henriksson. Borgå stad framförde hälsningar och bidrog med en betydande summa till festens genomförande. Stiftet gratulerades av såväl kyrkliga som samhälleliga samarbetspartners. Stiftsdagarna avslutades med en festmessa i domkyrkan som även sändes i TV och radio. I samband med jubiléet utgavs jubileumsboken "Tillsammanskraft. Stiftet, seklet, svenskan" med en upplaga på 1 000 ex.

Jubileumsåret avslutades med en jubileumssession för inbjudna gäster i domkapitlet den 1 december som hölls för att högtidlighålla stiftets födelsedag. Programmet bestod av anföranden som belyste stiftets historia, nuläge och framtid.

I stiftet inleddes arbete med att arbeta fram en egen strategi för stiftet.

Stödåtgärder för församlingsstrukturer i förändring (2) har erbjudits åt församlingar i stiftet. Stödet har innefattat tre omfattande utredningar utförda av därtill särskilt förordnad utredningsman samt genom i berörda församlingar och samfälligheter arrangerade diskussionstillfällen och andra därför avsedda åtgärder. Denna satsning har ekonomiskt uppgått till ca 17 500 €, förutom den arbetsinsats som utförts av anställda vid

domkapitlet. Malax, Petalax och Bergö församlingar bildade en ny gemensam församling 1.1.2023, vilken fick namnet Malax församling. Det innebar att församlingarna från sagda datum var 45 till antalet. Den nya kyrkorätten trädde ikraft 1.7.2023, vilket medförde förändringar i församlingars och samfälligheters förvaltning. Det ledde samtidigt till ett större behov av stödåtgärder till församlingar och samfälligheter inom förvaltningens område.

Den svenskspråkiga personalfortbildningen (3) slog under 2023 in på den av biskopsmötet förslagna vägen, där pastoralexamen förverkligas genom hybridlösningar med utnyttjande av både nät- och närstudier. Under slutet av år 2023 inkom anmärkningsvärt många anhållanden om studierätt för högre pastoralexamen.

Rekryteringsprocesserna (4) undersöktes under år 2023 och nätverket för studerande till kyrkliga yrken (SKY) utvecklades. I samarbete med Kirkon Tutkimus ja Koulutuskeskus har verksamhetsavdelningen tagit sig an att systematisera de kontaktskapande processerna till studerande. Samarbetet mellan Domkapitlet i Borgå stift och samarbetsnätverket mellan Åbo Akademi och Yrkeshögskolan Novia (Nåva Dei) utvecklades. Kontakten till Teologiska studentföreningen (TSF) var fortsatt god.

Uppföljning av utvecklingsfrågor som berör diakoner och ungdomsarbetsledare (5) uppfylldes såtillvida, att socionomer med inriktning på kyrkliga yrken nu utbildas av Yrkeshögskolan Novia i både Vasa och Åbo. Antagningen till bägge utbildningsenheterna har varit god år 2023. Kontakten mellan Domkapitlet och utbildningsenheterna är god.

Miljöarbetet i stiftet (6) förverkligas genom tillfälliga arrangemang, emedan ett beslut angående anställningen av en stiftssekreterare med ansvar för området inte har fattats. Under 2023 ansvarade notarien Linus Stråhlman för frågor som berör miljödiplom och vid Kyrkostyrelsen betjänade Irene Erkko de svenskspråkiga församlingarna med sakkunskap i miljöfrågor. Ett av målen i kyrkans nya klimatprogram är att alla församlingar skall ha Miljödiplomet inom år 2025. Domkapitlet inledde år 2023 en process med att ansöka om kyrkans miljödiplom. Domkapitlet tillsatte 23.11.2023 en miljöarbetsgrupp. Miljö- och klimatfrågor har förts fram vid olika evenemang och verksamhet. I samband med biskopsvisitationerna 2023 har de visiterade församlingarna uppmanats ansöka om kyrkans miljödiplom. I forum för ekonomipersonalen ingick en föreläsning om skogsbruk. En webinarieriserie om miljödiplomet förverkligades inte under 2023 pga. för få deltagare. För domkapitlets personal och medlemmarna i plenum ordnades 12.6.2023 en gemensam rekreationsdag till Noux nationalpark och Finlands naturcentrum Haltia.

Hur den ekonomiska målsättningen förverkligats 2023

Borgå stifts ekonomiska målsättning är att inom av kyrkomötet beviljade budgetmedel handha stiftets förvaltning och den svenska fortbildningen inom kyrkan på ett kostnadseffektivt sätt. Under år 2022 beviljade kyrkomötet stiftet 1 413 700 € i verksamhetsbidrag för år 2023. Stiftet firade sitt 100-årsjubileum under året, för vilket kyrkomötet beviljade ett särskilt bidrag om 30 000 €. På grund av den ökande inflationen under året steg samtliga kostnader markant. Lönerna justerades på grund av inflationen med 5 % i början av verksamhetsåret, vilket var mer än de budgeterade lönekostnaderna. Budgetmedlen överskreds under år 2023 med -14 328,90 €, vilket innebär en användningsgrad om 101 %. Verksamheten visade ett underskott om -19 644,04 € (101,6 %), medan fastighetssidan visade ett överskott om 5 315,14 € (96,5 %). Domkapitlet hade 14 anställda under år 2023. För uppgifter inom mission och internationellt arbete anställdes Kaj-Mikael Wredlund på 10 %. Robert Lemberg var anställd på 10 % en del av året som redaktör för stiftets jubileumsbok. För genomförandet av stiftets jubileum anställdes Henrik Sundström under en och en halv månad under hösten 2023. Budgetöverskridningen motiveras med lönejusteringen i början av året samt med stigande kostnader för arbetsplatshälsovården. Ytterligare har två personer varit delvis tjänstlediga under några månader av året.

Borgå stifts fond, som består av åt Borgå stift givna och testamenterade medel samt avkastningen för dem, skall användas stiftet till fromma. I fonden ingår den allmänna fonden benämnd Fiskus, Synodalfonden som är avsedd för präster i trångmål, Fonden för barn och ungdom, Diakonifonden samt Segerstråles gård, vilken ingår i Bostads Ab Segerstråles gård, som ägs av Borgå stift tillsammans med Svenska Litteratursällskapet i Finland. Domkapitlets fond förvaltas av kyrkans centralfond.

	Resultat 2023	Budget 2023	Avvikelse
Verksamhetsintäkter	105 971,57 €	95 800,00 €	10 171,57 €
Verksamhetskostnader	1 534 000,47 €	1 509 500,00 €	-24 500,47 €
Verksamhetsbidrag	1 428 028,90 €	1 413 700,00 €	-14 328,90 €
Underskott 2023			-14 328,90 €
Underskott 2022			- 16 114,95 €

Porvoon hiippakunta

Johdanto

Toiminta-ajatus

Porvoon hiippakunnan tuomiokapitulin ja hiippakuntavaltuuston tehtävänä on tukea hiippakunnan seurakuntia ja kirkkoyhteisöjä niiden perustehtävien toteuttamisessa, joita ovat Jumalan sanan julistaminen, sakramenttien toimittaminen, diakoniatyö, lähetystyö ja kristillinen kasvatusta. Lisäksi tuomiokapituli hoitaa viranomaistehtäviä, jotka kuuluvat sille kirkon tunnustuksen sekä kirkkolain ja kirkkojärjestyksen nojalla, palvelee hallintoa, tukee jokapäiväistä työtä sekä edustaa kirkkoa hiippakuntaa koskevissa asioissa.

Hiippakunnan seurakunnat:

Agricolan ruotsalainen seurakunta, Porvoon ruotsalainen tuomiokirkkoseurakunta, Brändö-Kumlingen seurakunta, Eckerö-Hammarlands församling, Tammisaarensuudun ruotsalainen seurakunta, Esbo svenska församling, Grankulla svenska församling, Hangö svenska församling, Ingå församling, Jakobstads svenska församling, Johannes församling, Jomala församling, Karjaan-Pohjan ruotsalainen seurakunta, Karleby svenska församling, Kemiönsaaren seurakunta, Korsholms svenska församling, Korsnäs församling, Kristiinankaupungin ruotsalainen seurakunta, Kronoby församling, Kvevlax församling, Kyrkslätt svenska församling, Larsmo församling, Lemland-Lumparlands församling, Maalahden seurakunta, Mariehamns församling, Matteus församling, Norra Ålands församling, Uusikaarlepyyn seurakunta, Närpes församling, Pedersöre församling, Petrus församling, Replots församling, Rikssvenska Olaus Petri församling, Saltviks församling, Sibbo svenska församling, Sjundeå svenska församling, Solfs församling, Tammerfors svenska församling, Suomen saksalainen evl seurakunta, Vanda svenska församling, Vasa svenska församling, Väståbolands svenska församling, Vörå församling, Åbo svenska församling, Ålands södra skärgårdsförsamling.

Hiippakuntavaltuusto

Hiippakuntavaltuuston kokoonpano 1.5.2020–30.4.2024. Vuonna 2023 pidettiin kaksi kokousta.

Tuomiokapitulin kollegio

Maallikkojäsenet: Anita Ismark (puheenjohtaja), Frank Lindholm, Hans Snellman, Jan-Erik Eklöf, Krister Mård, Magnus Engblom, Marcus Henricson (menetti vaalikelpoisuutensa vuoden 2022 aikana). Thomas Fagerholm aloitti sijaisena helmikuusta 2023 alkaen. Olle Victorzon, Rita Nordström-Lytz, Sabina Lumivirta, Susanne Björkman, Thomas Rosenberg, Åsa Eklund, Christian Beijar. Papit: Daniel Norrback, Katarina Gäddnäs, Sini Aschan, Jon Lindeman, Siv Jern, Tomas Klemets, Yvonne Terlinden (varapuheenjohtaja).

Tuomiokapitulin kollegio

Tuomiokapitulin kollegio vuonna 2023. Vuonna 2023 pidettiin 15 kokousta.

Bo-Göran Åstrand, piispa, puheenjohtaja; Mats Lindgård, tuomiorovasti, varapuheenjohtaja; Mia Anderssén-Löf, hiippakuntadekaani; Lars-Eric Henricson, lakimiesasessori; Stina Lindgård, pappisasessori; Monica Heikel-Nyberg, pappisasessori; Magnus Engblom, maallikkojäsen; Anita Ismark, hiippakuntavaltuuston puheenjohtaja; Linus Stråhlman, notaari, sihteeri.

Tuomiokapitulin henkilötyövuodet 2023

Tuomiokapitulin palveluksessa oli 31.12.2023 14 henkilöä, mikä on enemmän kuin vuonna 2022. Tähän sisältyy 10 prosentin osa-aikaisuudella oleva lähetystyön ja kansainvälisen diakonian hiippakuntasihteeri (27.4.2023). Hallinto-osaston toimistosihteeri, 52 prosentin osa-aikaisuus, lomalla 7.9. alkaen. Sen sijaan talonmies/siivooja työskentelee tilapäisesti 100-prosenttisessä työsuhteessa, ja sekä hän että talonmies saavat henkilökohtaisen lisän, jonka avulla he voivat hoitaa osan toimistosihteerin tehtävistä. Kaksi työsopimussuhteista työntekijää (talonmies-siivooja; täytetty pysyvästi vuoden aikana ja hiippakunnan lähetys- ja diakoniasihteeri; määräaikainen sopimus). Tuomiokapitulissa on 12 virkamiestä (hallintosihteeri on osa-aikainen 52-prosenttisesti, hallintosihteeri 60-prosenttisesti 1.10.2023 alkaen). Naisten osuus henkilöstöstä on 9 (64 %), miesten osuus 5 (36 %)

Henkilöstön yhteenlaskettu keski-ikä: 52,21; Naisten keski-ikä: 51,78; Miesten keski-ikä: 53

Henkilöstökulut vuonna 2023 olivat 1 102 714,78 €, joka on 6 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Matkoihin käytettiin 77 528,29 €, joka on 6 % vähemmän kuin edellisenä vuonna (oma henkilöstö). Ulkopuolisten henkilöiden matkakustannukset olivat 15 745,60 €, mikä on 12 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Työterveydenhuollon

KIRKKOHALLITUS⁺

kustannukset kasvoivat 25 %, eli olivat 28 084,36 €. Työnantaja on tarjonnut henkilöstölle influenssarokotuksia työpaikalla, ja lisäksi on tarjottu mahdollisuus saada punkkirokote. Työkyvyttömyysoissaolot lisääntyivät vuoden aikana muutamana pitemmän virkavapaan vuoksi.

Piispa	1,00
Lakimiesasessori	1,00
Hiippakuntadekaani	1,00
Notaari	1,00
Hiippakuntasihteeri, henkilöstöhuolto	1,00
Hiippakuntasihteeri, seurakuntadiakonia	1,00
Hiippakuntasihteeri, jumalanpalveluselämä ja musiikki	1,00
Hiippakuntasihteeri, henkilöstökoulutus	1,00
Hiippakuntasihteeri, lähetystyö ja kansainvälinen diakonia	0,07
Toimistosihteeri, piispa	1,00
Toimistosihteeri, operatiivinen osasto	0,52
Toimistosihteeri, toiminnallinen osasto	1,00
Vahtimestari	1,00
Talonmies-siivooja	1,00
Projektityöntekijä	0,09
Projektityöntekijä	0,05
Kesäsijainen	0,60
Yhteensä	13,33

Miten tuomiokapitulin toiminta tukee kirkon strategian toteutumista?

Tuomiokapituli auttaa seurakuntia hoitamaan perustehtäviään tarjoamalla henkilöstökoulutusta ja erilaista tukea, asiantuntemusta ja tietoa. Tuomiokapituli varustaa seurakuntia ja työntekijöitä vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin ja kohtaamaan jäsenensä ymmärtäen, kunnioittaen ja rakastaen.

Toimintaympäristön ja toiminnan tapahtumat vuoden 2023 aikana

Vuonna 2023 hiippakunnan 100-vuotisjuhlaa vietettiin seurakunnissa ja julkisissa tiloissa. Oli suuri ilo ja kunnia kiinnittää huomiota siihen, mitä hiippakunta on ensimmäisen vuosisatansa aikana saanut tehdä Suomen ruotsinkielisen väestön ja koko kirkon hyväksi. Juhlavuosi tarjosi myös tilaisuuden pohtia identiteettiä ja yhteenkuuluvuutta, mikä kietoutui sanaan yhteisvoima, josta tuli juhluvuoden teemasana.

Seurakunnat, joita vuonna 2023 oli 45, ovat suhteellisen pieniä ja toimivat usein kaksikielisissä yhteisöissä. Uuden kirkkolain toimeenpano tarkoitti eräiltä osin yksinkertaistettuja prosesseja. Uusi kirkkolaki johti kuitenkin tuki- ja koulutustarpeiden tilapäiseen lisääntymiseen. Digitaalisten alustojen kehittäminen viestinnän välineenä, mukaan lukien tekoälyn käyttö, jatkui seurakunnissa ja hiippakunnissa. Toimintaympäris-

töissä on edelleen nähtävissä COVID-19-pandemiaan ja Ukrainan sotaan liittyvä kohonnut kriisitietoisuus. Tämä asettaa haasteita priorisoinnille, lähestymistavalle ja ponnisteluille.

Vuonna 2023 vihittiin kuusi pappia (joista neljä naista ja kaksi miestä), kolme diakonia ja yksi diakonissa (kaikki naisia). Vuoden aikana piispa toimitti neljä piispantarkastusta. Piispantarkastuksia edeltävät alustavat vierailut sekä taloudelliset ja hallinnolliset tarkastukset. Henkilöstöhuollon hiippakuntasihteeri käy keskustelun jokaisen työntekijän kanssa.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2023

Vuodelle 2023 oli toimintasuunnitelmassa asetettu kuusi välitavoitetta: 1) Porvoon hiippakunnan 100-vuotisjuhlavuoden toteutus, 2) muuttuvien seurakuntarakenteiden tukitoimet, 3) hiippakunnan henkilöstökoulutuksen kehittäminen, 4) rekrytointiprosessien kehittäminen 5) diakonien ja nuorisotyönohjaajien kehittämiskysymysten seuranta, 6) hiippakunnan ympäristötyö.

Hiippakunnan 100-vuotisjuhla (1) toteutui suunnitellusti. Porvoon hiippakunnan juhla alkoi uudenvuodenpäivänä juhlamessulla Porvoon tuomiokirkossa ja vastaanotolla piispantalossa. Juhlavuoden avajaisissa laulettua juhlaaulua "Vi är här för att bygga en framtidsbro" on laulettu koko vuoden ajan juhlissa, jumalanpalveluksissa ja tilaisuuksissa eri puolilla hiippakuntaa. Kappaleesta löytyi myös sana "Tillsammanskraft", josta tuli juhlavuoden otsikko. Juhlavuotta on vietetty eri tavoin lähes kaikissa hiippakunnan seurakunnissa. Piispa, tuomiokapitulin työntekijät ja entiset piispat kutsuttiin osallistumaan moniin tilaisuuksiin. Seurakuntien profiili ja toiminta saivat hyvää näkyvyyttä, kun niillä oli mahdollisuus esitellä osallistumistaan juhlavuoteen tuomiokapitulin Facebook-sivulla.

Kevään ja kesän aikana Porvoossa vieraili retkiryhmiä eri puolilta hiippakuntaa. Vierailuihin kuuluivat yhdessäolo piispantalolla, vierailut tuomiokapitulitalossa ja tuomiokirkossa. Lisäksi Porvoossa järjestettiin nuorten kevätpäivät, joilla oli hyvä kävijämäärä. Syyskuussa Pohjoismaiden kirkkojen kansliapäälliköt pitivät kokouksensa Porvoossa, vierailivat tuomiokirkossa ja tuomiokapitulissa sekä viettivät aikaa yhdessä piispantalossa.

Näkyvyys joukkotiedotusvälineissä on ollut laajaa. Porvoon hiippakunta erityispiirteinen on noussut esiin niin suomenruotsalaisissa kuin suomalaisissa medioissa kymmenissä haastatteluissa ja eri uutisissa. Aftonbladetissa ja sen kulttuurisivulla oli myös

koko sivun mittainen juttu hiippakunnasta. Yle Fem -kanavan televisiosarja "Fem bis-kopar" julkaistiin syksyllä. KRTK:n kanssa yhteistyössä tuotettiin hiippakunnallista opetusmateriaalia kouluille sekä lyhyempiä videoita.

Juhlavuosi huipentui hiippakuntapäiviin ja vuosijuhlaan Porvoon Taidetehtaalla. Runsaasti osallistujia kerännyt viikonloppu sisälsi monipuolista ohjelmaa: paneelikeskusteluja, laulua, musiikkia ja puheita. Vuosipäivän juhlaan osallistuivat muun muassa arkkipiispa Luoma, Ruotsin kirkon arkkipiispa Modéus ja opetusministeri Henriksson. Porvoon kaupunki toi terveisensä ja vaikutti merkittävästi juhlan toteutukseen. Hiippakuntaa onnittelivat niin kirkolliset kuin yhteiskunnallisetkin yhteistyökumppanit. Hiippakuntapäivät päättyivät juhlamessuun tuomiokirkossa, joka lähetettiin myös televisiossa ja radiossa. Juhlan yhteydessä julkaistiin juhla kirja "Tillsammanskraft. Stifftet, seklet, svenskan", josta otettiin 1 000 kappaleen painos.

Juhlavuosi päättyi tuomiokapitulissa 1.12. hiippakunnan syntymäpäivän kunniaksi pidettyyn juhluvuoden kutsuvierasistuntoon. Ohjelma koostui hiippakunnan historiaa, nykytilaa ja tulevaisuutta valottavista puheenvuoroista.

Hiippakunnassa aloitettiin hiippakuntastrategian kehittäminen.

Muuttuvien seurakuntarakenteiden tukitoimia (2) on kohdistettu seurakuntien rakenteisiin. Tukeen on sisällytetty kolme siihen erikseen määrätyn selvitysmiehen tekemää laajaa selvitystä sekä asianomaisissa seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä järjestettyjä keskustelutilaisuuksia ja muita niitä varten tarkoitettuja toimenpiteitä. Tämän pannonuksen kustannukset olivat noin 17 500 €, tuomiokapitulin työntekijöiden tekemän työn lisäksi. Maalahden, Petolahden ja Bergön seurakunnat perustivat 1.1.2023 uuden yhteisen seurakunnan, jonka nimeksi tuli Maalahden seurakunta. Tämä tarkoitti sitä, että seurakuntia oli sanotusta ajankohdasta lähtien 45. Uusi kirkkolaki tuli voimaan 1. heinäkuuta 2023 ja toi muutoksia seurakuntien ja seurakuntayhtymien hallintoon. Se johti myös siihen, että seurakunnille ja seurakuntayhtymille suunnattujen tukitoimien tarve hallinnon alalla kasvoi.

Ruotsinkielinen henkilöstön täydennyskoulutus (3) lähdettiin piispainkokouksen ehdottamalle tielle, jossa pastoraalitutkinto toteutetaan hybridiratkaisuilla, joissa käytetään sekä verkko- että lähiopintoja. Loppuvuoden 2023 aikana ylempää pastoraalitutkintoa koskevia opiskeluoikeushakemuksia tuli huomattavan paljon.

Rekrytointiprosesseja (4) tutkittiin vuoden 2023 aikana ja kehitettiin kirkolliseen työhön opiskelevien (SKY) verkostoa. Toiminnallinen osasto on yhteistyössä Kirkon Tutkimus ja Koulutuskeskuksen kanssa systematisoinut opiskelijoiden kontakteja luovia

prosesseja. Yhteistyötä kehitettiin Porvoon hiippakunnan tuomiokapitulin sekä Åbo Akademin ja Novia-ammattikorkeakoulun (Nåva Dei) yhteistyöverkoston välillä. Yhteys Teologiska studentföreningeniin (TSF) jatkui hyvänä.

Diakonien ja nuorisotyönohjaajien kehittämiskysymysten seuranta (5) toteutui sikäli, että kirkon ammatteihin suuntautuneita sosionomeja kouluttaa Novia sekä Vaasassa että Turussa. Valinta molempiin koulutusyksiköihin on ollut hyvällä tasolla vuonna 2023. Yhteys tuomiokapitulin ja koulutusyksiköiden välillä on hyvä.

Hiippakunnan ympäristötyö (6) toteutuu tilapäisjärjestelyin, koska alueesta vastaavan hiippakuntasihteerin palkkaamisesta ei ole tehty päätöstä. Vuoden 2023 aikana ympäristödiplomeihin liittyvistä asioista vastasi notaari Linus Stråhlman ja Kirkkohallituksessa Irene Erkko palveli ruotsinkielisiä seurakuntia, joilla oli asiantuntemusta ympäristöasioissa. Kirkon uuden ilmasto-ohjelman yhtenä tavoitteena on, että kaikilla seurakunnilla on ympäristödiplomi vuonna 2025. Tuomiokapituli käynnisti vuonna 2023 kirkon ympäristödiplomien hakuprosessin. Tuomiokapituli asetti 23.11.2023 ympäristötyöryhmän. Ympäristö- ja ilmastokysymykset ovat nousseet esille erilaisissa tapahtumissa ja toiminnoissa. Vuoden 2023 piispantarkastusten yhteydessä tarkastettuja seurakuntia on kehoitettu hakemaan kirkon ympäristödiplomia. Taloushenkilöstön foorumeihin kuului luento metsätaloudesta. Ympäristödiplomia koskevaa webinaarisarjaa ei toteutettu vuonna 2023, koska osallistujia oli liian vähän. Tuomiokapitulin henkilöstölle ja täysistunnon jäsenille järjestettiin 12.6.2023 yhteinen virkistyspäivä Nuuksion kansallispuistoon ja Suomen luontokeskus Haltiaan.

Taloudellisen tavoitteen toteutuminen vuonna 2023

Porvoon hiippakunnan taloudellisena tavoitteena on ollut hoitaa hiippakunnan hallintoa ja ruotsinkielistä täydennyskoulutusta kirkossa kustannustehokkaasti kirkolliskokouksen myöntämien budjettivarojen puitteissa. Vuonna 2022 kirkolliskokous myönsi hiippakunnalle 1 413 700 € toiminta-avustuksen vuodelle 2023. Hiippakunta vietti 100-vuotisjuhlavuottaan, johon kirkolliskokous myönsi erillisavustuksena 30 000 €. Inflaation kasvun vuoksi vuoden aikana kaikki kustannukset nousivat merkittävästi. Palkkoja tarkistettiin inflaation vuoksi viidellä (5) prosentilla toimintavuoden alussa, mikä oli enemmän kuin palkkakustannuksiin oli budjetoitu. Budjettivarat ylittyivät vuoden 2023 aikana -14 325,90 €, eli käyttöaste oli 101 %. Toiminta oli alijäämäistä -19 644,04 € (101,6 %), kun taas kiinteistöpuolen ylijäämä oli 5 315,14 € (96,5 %). Tuomiokapitulin palveluksessa oli 14 henkilöä vuonna 2023. Lähetys- ja kansainvälisen työn tehtäviin palkattiin Kaj-Mikael Wredlund 10 prosentin työajalla. Robert Lem-

berg työskenteli osan vuodesta hiippakunnan juhlaohjelman toimittajana. Henrik Sundström palkattiin syksyllä 2023 puoleksitoista kuukaudeksi toteuttamaan hiippakunnan juhluvuotta. Talousarvion ylitystä perustellaan vuoden alussa tehdyillä palkkojen tarkistuksella ja työterveyshuollon kustannusten nousulla. Lisäksi kaksi henkilöä oli osittaisella virkavapaalla joitakin kuukausia vuoden aikana.

Porvoon hiippakunnan rahasto, joka muodostuu Porvoon hiippakunnalle annetuista ja testamentatuista varoista sekä niiden tuotoista, on käytettävä hiippakunnan hyväksi. Rahastoon kuuluvat yleisrahasto Fiskus, ahdingossa oleville papeille tarkoitettu synodaalirahasto (Synodalfonden), lapsille ja nuorille tarkoitettu Fonden för barn och ungdom, Diakoniarahasto (Diakonifonden) sekä Segerstråles gård -rahasto, joka kuuluu Porvoon hiippakunnan ja Svenska Litteratursällskapet i Finland -seuran kanssa omistamaan Bostads Ab Segerstråles gård -yhtiöön. Tuomiokapitulin rahastoa hoitaa kirkon keskusrahasto.

	Tulos 2023	Talousarvio 2023	Poikkeama
Toimintatuotot	105 971,57 €	95 800,00 €	10 171,57 €
Toimintakulut	1 534 000,47 €	1 509 500,00 €	-24 500,47 €
Toimintakate	1 428 028,90 €	1 413 700,00 €	-14 328,90 €
Alijäämä 2023			-14 328,90 €
Alijäämä 2022			- 16 114,95 €

Porvoon hiippakunnan talousarvion 2023 toteumavertailu (perustoiminta)

	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	76 809	76 000		84 296	-8 296	-110,9
Maksutuotot	37 351	54 000		59 853	-5 853	-110,8
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	5 395	16 000		9 968	6 032	-62,3
Tuet ja avustukset	29 974	3 000		6 449	-3 449	-215,0
Muut toimintatuotot	3 972	3 000		1 046	1 954	-34,9
Sisäiset tuotot	116			6 980	-6 980	0,0
Toimintakulut	-1 343 901	-1 339 400		-1 367 340	27 940	-102,1
Henkilöstökulut	-1 000 872	-1 112 400		-1 059 489	-52 911	-95,2
Palkat ja palkkiot	-786 714	-855 400		-823 194	-32 206	-96,2
Henkilösivukulut	-219 146	-257 000		-241 825	-15 175	-94,1
Henkilöstökulujen oikaisuerät	4 988			5 530	-5 530	0,0
Palvelujen ostot	-226 632	-157 200		-220 986	63 786	-140,6

KIRKKOHALLITUS[†]

Palvelun ostot - sisäiset	-7 881		-5 441	5 441	0,0
Vuokratulot	-12 358	-500	-1 740	1 240	-348,0
Aineet ja tarvikkeet	-46 407	-23 300	-36 291	12 991	-155,8
Annetut avustukset	-48 667	-45 000	-43 063	-1 937	-95,7
Muut toimintakulut	-1 085	-1 000	-329	-671	-32,9
TOIMINTAKATE	-1 267 092	-1 263 400	-1 283 044	19 644	-101,6

Toimitilat, talousarvion 2023 toteumavertailu

	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	20 042	19 800		21 676	-1 876	-109,5
Vuokratuotot	20 042	19 800		20 897	-1 097	-105,5
Muut toimintatuotot				779	-779	0,0
Toimintakulut	-163 365	-170 100		-166 661	-3 439	-98,0
Henkilöstökulut	-37 163	-42 100		-43 225	1 125	-102,7
Palkat ja palkkiot	-28 794	-32 400		-33 348	948	-102,9
Henkilösivukulut	-8 370	-9 700		-9 878	178	-101,8
Palvelujen ostot	-19 155	-10 200		-19 700	9 500	-193,1
Vuokratulot	-60 757	-66 900		-71 173	4 273	-106,4
Aineet ja tarvikkeet	-46 289	-50 900		-32 563	-18 337	-64,0
TOIMINTAKATE	-143 322	-150 300		-144 985	-5 315	-96,5

1.9.6.6 Kuopion hiippakunta

Johdanto

Kuopion hiippakunta edistää kirkon tehtävää ja ykseyttä sekä tukee hiippakunnan seurakuntia niiden tehtävässä.

Kuopion hiippakunnassa oli 44 seurakuntaa ja viisi rovastikuntaa. Iisalmen rovastikuntaan kuuluivat Kiuruveden, Rautavaaran ja Vieremän seurakunnat sekä Ylä-Savon seurakuntayhtymään kuuluvat Iisalmen, Nilakan, Lapinlahden, Sonkajärven ja Varpaisjärven seurakunnat. Joensuun rovastikuntaan kuuluivat Ilomantsin, Juuan, Kiteen, Kontiolahden, Lieksan, Liperin, Nurmeksien, Outokummun, Polvijärven ja Tohmajärven seurakunnat sekä Joensuun seurakuntayhtymään kuuluvat Enon, Joensuun, Pielisen-suun, Pyhäselän, Rantakylän ja Vaara-Karjalan seurakunnat. Kajaanin rovastikuntaan kuuluivat Hyrynsalmen, Kajaanin, Kuhmon, Paltamon, Puolangan, Suomussalmen ja

KIRKKOHALLITUS[†]

Sotkamon seurakunnat. Kuopion tuomiorovastikuntaan kuuluivat Siilinjärven seurakunta sekä Kuopion seurakuntayhtymään kuuluvat Kuopion tuomiokirkkoseurakunta ja Kuopion Alavan, Kallaveden, Männistön ja Puijon seurakunnat sekä Järvi-Kuopion seurakunta. Rautalammin rovastikuntaan kuuluivat Joroisten, Leppävirran, Niiniveden, Rautalammin, Suonenjoen ja Varkauden seurakunnat.

Hiippakuntavaltuusto kokoontui puheenjohtaja Pekka Niirasen johdolla kaksi kertaa (20.2. ja 31.5.2023). Maallikkojäseniä edustivat Ahonen Helena, Huttunen Markku, Iskanius Raija, Kaskiniemi Mikko, Ketonen Matti, Kilpeläinen Heli, Kopperoinen Juuso, Paavilainen Sauli, Pulkkinen Marjatta, Vehkaoja Tarja, Venäläinen Ritva, Väistö Eevi ja Välimäki Tarja sekä maallikkovarajäsen Jaakko Mikkola. Pappisjäseniä edustivat Hurtig Ruut, Knuuttila Elina, Marin Sanna, Mertanen Sanna, Oikarinen Esa, Pehkonen Niina ja Suutari Timo sekä pappisvarajäsen Juhani Saastamoinen. Aloitteita ei tehty.

Tuomiokapitulin istunnon jäseninä olivat puheenjohtaja piispa Jari Jolkkonen, tuomiorovasti Risto Voutilainen, lakimiesasessori Riikka Ryökäs, hiippakuntadekaani Sakari Häkkinen, maallikkoedustaja Elina Sirola sekä pappisasessorit Jari Uimonen ja Teemu Voutilainen. Lisäksi läsnä olivat hiippakuntavaltuuston puheenjohtaja Pekka Niiranen ja sihteeri Janne Bovellan sekä sihteerin sijaisena Marjaana Hartikainen. Tuomiokapituli kokoontui 16 kertaa.

Diakonian neuvottelukunta kokoontui neljä kertaa. Puheenjohtajana toimi Sirkka Jakonen, jäseninä Iris Lehto, Liisa Tiilikainen, Kirsi Laitinen, Antero Nieminen, Päivi Thitz, Seppo Sulko, Tanja Tilles-Tirkkonen, Heikki Hyvärinen ja Tanja Reinikainen sekä sihteerinä diakonian hiippakuntas sihteeri.

Tuomiokapitulissa määräaikaisena hiippakuntasihteerinä vuonna 2023 aloittanut työntekijä valittiin toistaiseksi voimassa olevaan hiippakuntasihteerin toimeen 1.9.2023 alkaen. Yksi neljästä hiippakuntasihteeristä irtisanoutui ja virka tuli avoimeksi 2.9.2023. Tehtävään palkattiin määräaikainen työntekijä ajalle 1.11.2023-31.5.2024. Lisäksi yksi virkasuhteinen työntekijä oli virkavapaalla 9.1.–3.4.2023 ja hänelle oli palkattuna viransijainen.

Henkilötyövouosien (htv) määrä Kuopion hiippakunnan tuomiokapitulissa vuonna 2023 oli 9,8. Vastaava luku vuosina 2022: 9,4; 2021: 10,2; 2020: 10,0 ja 2019: 12,7.

Keskeiset tapahtumat vuonna 2023

Vuonna 2023 piispantarkastus järjestettiin Kiuruveden, Siilinjärven ja Varkauden seurakunnissa. Näiden lisäksi toimitettiin kahdessa seurakunnassa ylimääräinen, rajatumpi piispantarkastus seurakunnissa ilmenneiden ongelmien vuoksi. Vuoden 2024 Kuopion seurakuntayhtymän piispantarkastuksen valmistelu aloitettiin syksyllä 2023.

Pappisvihkimyksiä ja niihin liittyviä ordinaatiovalmennuksia järjestettiin kaksi. Yhteensä vihittiin 15 pappia. Diakoniavihkimyksiä järjestettiin yksi, vihittäviä oli viisi. Diakonian ordinaatiovalmennus järjestettiin yhdessä Mikkelin tuomiokapitulin kanssa. Uusille kirkon työntekijöille järjestettiin henkilökohtaisesti ohjattu hiljaisuuden retriitti.

Hiippakunta järjesti moniammatillisen Johtamisen perusteet -koulutuksen sekä yhteistyössä Kirkon tutkimus ja koulutus -yksikön kanssa Diakonian teologia -koulutuksen. Pastoraalitutkinnon opintokokonaisuudet PT 4 ja PT 10 järjestettiin yhteistyössä Mikkelin hiippakunnan kanssa, samoin kuin Seurakuntatyön johtamisen tutkinto. Teologian opiskelijoille järjestettiin reflektiopäivät ja kaikille kirkon alan opiskelijoille järjestettiin kirkon työhön opiskelevien seminaari. Kasvatuksen alueelliset kehittämispäivät toteutettiin yhdessä Mikkelin hiippakunnan ja STEP-koulutuksen kanssa. Kasvatuksen brunseja järjestettiin kolmessa maakunnassa. Lähetys- ja kansainvälistä työtä tekevien vertaistapaaminen järjestettiin yhteistyössä Suomen Lähetysseura ry:n ja Suomen Piiliseura ry:n kanssa.

Johtaville luottamushenkilöille järjestettiin kirkkolakiin ja ajankohtaisiin asioihin liittyvä koulutuspäivä keväällä, syksyllä taas kaikille luottamushenkilöille puolen päivän mittainen neuvottelu- ja koulutuspäivä Teamsissa. Työnohjaajat kokoontuivat neuvotteluun maaliskuussa. Hiippakunnan työyhteisökonsultit kokoontuivat kaksipäiväiseen neuvotteluun marraskuussa. Vankilasielunhoitajat kutsuttiin neuvotteluun tuomiokapituliin niin ikään marraskuussa.

Kirkkoherroille ja muille johtaville viranhaltijoille järjestettiin koulutusta uudesta kirkkolaista sekä kaksipäiväinen Johtamisfoorumi. Lisäksi järjestettiin kerran kuukaudessa työneuvottelu virtuaalisesti. Vastaavanlaisia neuvotteluja järjestettiin myös diakonian viranhaltijoille sekä lähetys- ja kansainvälisestä työstä vastaaville. Kirkkohallituksen kanssa yhteistyössä toteutettiin talousjohdon tapaaminen. Yhteistyössä Mikkelin hiippakunnan kanssa järjestettiin kirkkomuusikoille virtuaalinen koulutuspäivä.

Kirkon yhteiskuntapäivät Joensuussa järjestettiin yhteistyössä Kirkkohallituksen, Joensuun seurakuntayhtymän ja hiippakunnan kanssa. Valtakunnalliset partiotyöntekijöi-

den päivät järjestettiin yhdessä Kirkkohallituksen kanssa. Johtavien nuorisotyönohjaajien valtakunnalliset päivät järjestettiin oppilaitosten ja ammattijärjestöjen kanssa. Hiippakunta osallistui Lasten ja nuorten keskus ry:n valtakunnallisen suurleirin toteutukseen Keuruulla. Hiippakunnan nuorisotapahtuma järjestettiin yhteistyössä Kajaanin seurakunnan ja Lasten ja nuorten keskuksen kanssa. Hiljaisuuden ystävät ry ja Kuopion hiippakunta järjestivät hiljaisuuden retriitinohjaajakoulutuksen vuoden aikana.

Arvio keskeisimpien tavoitteiden toteutumisesta

1. Vahvistamme seurakuntien jumalanpalveluselämää siten, että se läpäisee seurakunnan diakonian, kasvatuksen, lähetysten ja kaiken muun toiminnan.
 - a. Tuemme kirkkotilojen kehittämistä yhteisöjen keskuksiksi kirkkotilatryöryhmän mietinnön ”Saman katon alle” pohjalta.
 - b. Edistämme seurakuntien jumalanpalveluselämän ja muun hengellisen toiminnan saavutettavuutta.

Toteutuminen: Varpaisjärven, Maaningan ja Liperin kirkkojen peruskorjausten ja Kiihtelysvaaran kirkon jälleenrakentamisen yhteydessä on suunniteltu, että kirkkotilasta tehdään entistä monikäyttöisempi ja saavutettavuus paranee. Varpaisjärvellä uudistus on jo toteutettu, Liperissä, Maaningalla ja Kiihtelysvaarassa toteutunee vuonna 2024. Seurakunnat ovat lisänneet jumalanpalvelusten suoratoistoa ja verkkolähettyksiä.

2. Tuemme seurakuntia siten, että niillä on toiminnalliset, taloudelliset ja hallinnolliset edellytykset toimia. Arvioinnin apuna käytetään kriisiytyvän seurakunnan mittareita. Niiden pohjalta puutummme tarvittaessa seurakuntien tilanteeseen aktiivisesti ja tuemme seurakuntia muutoksessa.
 - a. Tuemme seurakuntien johtamista ja johtajia. Vahvistamme taloushallinnon tukea hiippakunnan seurakunnille. Järjestämme talouden ja hallinnon koulutusta yhdessä Kirkkohallituksen ja muiden toimijoiden kanssa.
 - b. Tuomiokapituli toimii siten, että työyhteisöjen ja työhyvinvoinnin kehittäminen seurakunnissa on jatkuvaa toimintaa, ja ongelmien osalta noudatetaan varhaisen puuttumisen mallia.

Toteutuminen: Johtamiskoulutusta on järjestetty monella tasolla: Pastoraalitutkinnon opintokokonaisuus PT 10 Työyhteisö ja hallinto, moniammatillinen Johtamisen perusteet (5 op), Seurakuntatyön johtamisen tutkinto (5 op), Hiippakunnallinen johtamisfoorumi, johtavien viranhaltijoiden konsultointi sekä koulutusta uudesta kirkkolaista. Kriisiytymisvaarassa olevia seurakuntia on autettu liitosprosessiin, joista toteutumassa

ovat vuoden 2025 alusta Kiteen ja Tohmajärven seurakuntien yhdistyminen Keski-Karjalan seurakunnaksi sekä tuomiokapitulin teettämä selvitys Varpaisjärven seurakunnan liittämiseksi Lapinlahden seurakuntaan. Vuoden 2024 alussa toteutui Outokummun ja Polvijärven seurakuntaliitos Outokummun-Polvijärven seurakunnaksi.

Seurakuntien työhyvinvointia on mitattu vuosittain lyhyellä kyselyllä kaikille seurakuntien työntekijöille sekä piispantarkastuksen yhteydessä toteutetulla laajemmalla itsearviointikyselyllä. Kehitettävien asioiden osalta on tuettu seurakuntia löytämään keinoja parantaa työhyvinvointia. Havaittuihin ongelmiin on puututtu välittömästi.

Seurakuntien strategiatyötä on pyydettyessä tuettu.

3. Edistämme seurakuntien verkostoitumista ja yhteistyötä viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa.
 - a. Seurakunnat tunnistetaan toimijoina hyvinvointialueilla. Seurakuntien perustoiminta voi liittyä osaksi hyvinvointialueiden ja kuntien palvelukokonaisuuksia.
 - b. Hoidamme kirkon hengellistä tehtävää yhteistyössä kirkollisten järjestöjen ja herätysliikkeiden kanssa.
 - c. Edistämme uskonnonvapauden toteutumista oppilaitoksissa, puolustusvoimissa ja vankiloissa sekä muutoin yhteiskunnassa.

Toteutuminen: Kaikilla kolmella hiippakunnan alueella toimivilla hyvinvointialueilla on järjestetty yhteisiä kokoontumisia seurakuntien, kuntien ja hyvinvointialueiden toimijoiden kanssa. Hyvinvointialueilla seurakuntien työtä arvostetaan, mutta muuttuneessa tilanteessa yhteistyön rakentaminen vie aikaa. Lääninrovastit on kutsuttu mukaan suhteiden rakentamiseen hyvinvointialueille. Kainuun hyvinvointialuejohtaja vieraili hiippakunnan johtamisfoorumissa.

Yhteydet kirkon alan palvelujärjestöihin ja lähetysjärjestöihin ovat hiippakuntatyössä arkipäivää. Hiippakunnan alueella Suomen Raamattuopiston Säätiö ja Herättäjä-Yhdistys ry pitävät rippikoululeirejä, joille tuomiokapituli on antanut luvan.

Uskonnonvapauden toteutumista on pyritty edistämään neuvotteluissa yhteiskunnan puolella asioista vastaavien kanssa. Puolustusvoimat yhteistyökumppanina huolehtii hyvin uskonnonvapaudesta. Vankilasielunhoitajien kanssa on pidetty yhteisiä neuvotteluja, Pyhäselän vankilan papin virka on edelleen täyttämättä ja rovastikunnan pappisto on huolehtinut vankilavierailuista. Oppilaitoksissa uskonnonvapauden toteutumista on edistetty rohkaisemalla seurakuntia ja kuntia laatimaan sopimus yhteistyöstä, mutta käytännöt vaihtelevat paikkakunnittain.

4. Kannustamme seurakuntia kestäväen kehityksen edistämiseen.
- a. Pyrimme siihen, että toimintalinjauksen lopussa yhä useammalla Kuopion hiippakunnan seurakunnalla on kirkon ympäristödiplomi.

Toteutuminen: Vuoden 2023 lopussa kirkon ympäristödiplomi on 19:llä seurakunnalla. Vireillä ympäristödiplomin hakeminen tai uusiminen on kuudessa seurakunnassa. Tuomiokapituli sai ympäristödiplomin joulukuussa 2023.

5. Toimimme yhteistyössä Jordanian ja Pyhän maan evankelisluterilaisen kirkon kanssa.
- a. Uudistamme toimikauden aikana kumppanuussopimuksen siten, että kumppanuuskirkkojen seurakuntien vuorovaikutus vahvistuu.

Toteutuminen: Kuopion hiippakunnan delegaatio piispan johdolla osallistui pappisvihkimykseen Jerusalemissa. Neuvottelut sopimuksen uusimiseksi aloitettiin, mutta ne keskeytyivät 7.10.2023 alkaneen Gazan sodan takia. Länsirannalla toimiva kumppanuuskirkkomme on tällä hetkellä suurissa vaikeuksissa sodan vuoksi, yhteyttä on kuitenkin pidetty aktiivisesti. Suomen Lähetysseuran kanssa järjestettiin keräys kumppanuuskirkon diakoniatyölle.

Tavoitteiden toteutuminen

Painopisteet	Tavoitteet vuodelle 2023	Mittarit / Tavoitteiden toteutuminen
Vahvistamme seurakuntien jumalanpalveluselämää.	1. Tuemme kirkkotilojen kehittämistä yhteisöjen keskuksiksi kirkkotilatyöryhmän mietinnön "Samman katon alle" pohjalta.	Tuomiokapituli on tietoinen jo toteutetuista tai vireillä olevista kirkkotiloihin kohdistuneista muutoksista. Arvio: Toteutunut.
Tuemme seurakuntia siten, että niillä on toiminnalliset, taloudelliset ja hallinnolliset edellytykset toimia.	2. Työyhteisöjen ja työhyvinvoinnin kehittäminen seurakunnissa on jatkuvaa toimintaa, ja ongelmien osalta noudatetaan varhaisen puuttumisen mallia.	Piispantarkastuksessa annettujen kehittämistehtävien toteutuminen. Arvio: Toteutunut osittain. Kokemukset seurakuntien konsultoinneista. Arvio: Toteutunut.
Edistämme seurakuntien verkostoitumista ja yhteistyötä viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa.	3. Seurakunnat tunnistetaan toimijoina hyvinvointialueilla.	Hyvinvointialueiden keskeisiltä toimijoilta ja seurakunnilta pyydetty palaute. Arvio: Toteutunut.
Kannustamme seurakuntia kestäväen kehityksen edistämiseen.	4. Yhä useammalla Kuopion hiippakunnan seurakunnalla on kirkon ympäristödiplomi.	Ympäristödiplomien määrä. Arvio: Toteutunut osittain.
Toimimme yhteistyössä Jordanian ja Pyhän maan evankelisluterilaisen kirkon kanssa.	5. Uudistamme kumppanuussopimuksen siten, että kumppanuuskirkkojen seurakuntien vuorovaikutus vahvistuu.	Uusi kumppanuussopimus on solmittu vuoden 2023 aikana. Arvio: Ei toteutunut.

Tulevaisuuden näkymät

Kuopion hiippakunta teki vuosia ylijäämäisen tilinpäätöksen. Säästyneitä varoja ei kuitenkaan sääntöjen mukaan saanut laittaa hiippakunnan rahastoon säästöön, vaan ne on käytetty Kirkon keskusrahaston yhteisiin kuluihin. Nyt tilanne on huolestuttava, sillä hiippakuntajaon ja kiristyneen taloustilanteen seurauksena hiippakunnan toimintamääräraha on niin pieni, että jatkossa hiippakunta ei pysty suoriutumaan vuoden 2023 tapaan seurakuntien tukemisesta. Säästötoimet painottuvat henkilöstöön, erityisesti toiminnallisella puolella.

Toinen huolenaihe on rekrytointi. Hiippakunnan seurakuntiin on yhä vaikeampi saada kirkon työntekijöitä. Miltei kaikilla aloilla on pulaa koulutetusta, ammattitaitoisesta henkilöstöstä. Kirkkoherran virkoihin ei ole kovin montaa hakijaa, diakonian virkoja on jouduttu väliaikaisesti täyttämään epäpäteillä työntekijöillä kelpoisuusehdot täyttävien hakijoiden puuttuessa.

Vaikka Itä-Suomi elää tällä hetkellä voimakasta ja nopeaa murroskautta väestön ikääntymisen ja muuttoliikkeen takia, yhteistyö eri viranomaistoimijoiden kanssa tarjoaa jatkossakin mahdollisuuden kirkon tehtävän toteuttamiseen ja seurakuntien tukemiseen niin, että kirkon sanoma tulee kuulluksi ja kirkon perustehtävä toteutuu seurakuntien välityksellä. Vähenevä työntekijäjoukko on hyvin vahvasti sitoutunut kirkon työhön ja työhyvinvointi on mittausten mukaan koko ajan parantunut.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Kirkolliskokous päätti Kuopion hiippakunnan tuomiokapitulin talousarvion kokonaisehykseksi 1 235 520 euroa. Kehys sisälsi henkilöstö- ja toimintamenoja 1 148 920 euroa ja toimitila- yms. kuluja 86 600 euroa. Kirkolliskokous ei myöntänyt tuomiokapitulille anottua lisätalousarviota.

Henkilöstö ja toiminta. Toimintatuottoja kertyi 32 026 euroa ja toimintakuluihin käytettiin 1 195 184 euroa. Toimintakate oli 1 163 157 euroa, joten tilinpäätös on 14 237 euroa alijäämäinen. Talousarvion toimintakate toteutui 101,2 %:sti. Vuoden 2023 toimintakate oli vuoden 2022 toimintakatteeseen verrattuna 101 541 euroa (9,6 %) suurempi. Toimintakatteen ero selittyy muun muassa sillä, että vuonna 2022 tuomiokapitulin tilinpäätös oli 125 413 euroa ylijäämäinen ja tuomiokapitulin kehys vuodelle 2023 pieneni vuodelle 2022 kehukseen ja talousarviomuutokseen verrattuna 37 905 euroa.

KIRKKOHALLITUS[†]

Vuoden 2023 toimintatuotot olivat 32 026 euroa, joka on 108 % budjetoidusta määrästä. Vuoden 2023 toimintatuotot olivat vuoden 2022 toimintatuottoihin verrattuna 5 274 euroa (14,1 %) pienemmät.

Toimintakuluista suurin kuluerä oli henkilöstökulut, 991 511 euroa, jotka toteutuivat 103 %:sti. Vuoden 2023 henkilöstökulut olivat vuoden 2022 henkilöstökuluihin verrattuna 67 743 euroa (13,3 %) suuremmat.

Palvelujen ostoihin käytettiin tilivuonna 147 070 euroa, joka on 89,5 % budjetoidusta määrästä. Vuoden 2023 palvelujen ostot olivat vuoden 2022 palvelujen ostoihin verrattuna 5 687 euroa (3,7 %) pienemmät. Toimintaan liittyvät vuokratulot toteutuivat 69,7 %. Aineita ja tarvikkeita hankittiin 22 490 eurolla ja talousarvioon niille varattu määräraha toteutui 128 %. Vuonna 2023 aineita ja tarvikkeita hankittiin vuoteen 2022 verrattuna 654 euroa (3 %) suuremmalla euromäärällä.

Kehittämisavustusta annettiin seurakuntien välisiin yhteistyöhankkeisiin Kiteen, Outokummun ja Polvijärven seurakunnille yhteensä 10 000 euroa. Pappisasessorien työn korvausta maksettiin 17 352 euroa. Jaettujen avustusten nettomääräksi tuli 28 351 euroa (101 % budjetoidusta). Vuonna 2023 avustuksia annettiin vuoden 2022 avustuksiin verrattuna 14 900 euroa (34,4 %) vähemmän.

Tuomiokapitulin henkilöstön osalta vuosi oli poikkeuksellinen. Virkavapauksilla, sijaisjärjestelyillä ja irtisanoutumisella oli merkittävä vaikutus henkilöstön palkka- ja sivukuluihin. Tämä näkyy muun muassa jaksotettujen palkojen (288 %), sosiaalimaksujen (150 %) ja eläkevakuutusmaksujen (313,7 %) toteutumisessa. Henkilöstövaihtuvuus vaikutti toimintaan siten, että osa koulutuksista/tapaamisista jäi toteutumatta tai toteutettiin tietoverkon välityksellä. Tämä on pienentänyt osallistujilta saatuja maksutuottoja ja vastaavasti pienentänyt koulutuksesta aiheutuneita asiantuntija-, matka-, majoitus- ja ravitsemuskustannuksia. Inflaation vaikutus näkyy aineiden ja tarvikkeiden kallistumisena (toteuma 128 %). Henkilöstökulujen nouseminen aiheuttaa huolta, koska henkilöstökulujen osuus vuoden 2023 toimintamäärärahoista oli 5/6.

Toimitilojen talousarvio oli 86 600 euroa. Talousarvioon toimintatuottoja kirjattiin 21 000 euroa. Toimintatuottojen toteuma oli 20 206 euroa. Tilikauden toimintakulut olivat 113 260 euroa. Toimintakate oli 93 054 euroa, joten tilikausi oli 6 454 euroa alijäämäinen. Vuoden 2023 toimintakate oli vuoden 2022 toimintakatteeseen verrattuna 6 040 euroa (6,9 %) suurempi. Tuomiokapitulin toimitilat ovat edulliset.

Tuomiokapitulin rahasto on luonteeltaan Kuopion hiippakunnan tuomiokapitulin vararahasto. Rahaston korko- ja osinkotuotot sekä myyntivoitot ja rahasotuotot olivat 30

KIRKKOHALLITUS[†]

860 euroa. Arvonmuutoksia kirjataan 11 034 euroa, joten sijoitustuotot ovat 41 894 euroa. Rahaston toimintakulut, 2 236 euroa, koostuvat posti- ja pankkipalveluista sekä muistamisista. Tilikauden tulos oli ylijäämäinen 39 657 euroa.

Erillisrahastot. Kuopion hiippakunnan tuomiokapitulissa on kaksi erillisrahastoa.

Reino Ylösen muistorahaston sääntöjen mukaan rahaston vuosittaisesta nettotuotosta jaetaan 2/3 apurahoina, stipendeinä tai muina avustuksina säännössä määrättyihin tarkoituksiin. Vuonna 2023 tuomiokapituli myönsi viisi 1 500–5 800 euron suuruista apurahaa, yhteensä 19 000 euroa. Rahaston vuosittaiset sijoitustuotot, jotka muodostuivat korko- ja osinkotuotoista ja rahastojen tuotto-osuuksista, olivat 24 096 euroa. Arvonmuutoksia kirjattiin 9 640 euroa. Tilikauden tulos oli ylijäämäinen 14 735 euroa.

Kerttu ja Oiva Turusen diakoniarahaston sääntöjen mukaan rahaston vuosittaisesta nettotuotosta jaetaan 2/3 opinto- ja apurahoina, tunnustuspalkintoina tai avustuksina säännöissä määrättyihin tarkoituksiin. Vuonna 2023 piispa myönsi 24 opinto- ja apurahaa tai tunnustuspalkintoja, yhteensä 14 800 euroa. Tuomiokapituli myönsi neljä diakonia-avustusta yhteismäärältään 4 850 euroa. Rahaston sijoitustuotot, jotka muodostuivat korko- ja osinkotuotoista ja muista rahastotuotoista, olivat 31 852 euroa. Arvonmuutoksia kirjattiin 47 994 euroa. Avustuksina, apurahoina ja stipendeinä jaettiin yhteensä 19 650 euroa. Tilikauden tulos oli ylijäämäinen 59 816 euroa.

Varpaisjärven kirkkoon rakennettiin peruskorjauksen yhteydessä mm. lasten tila, keittiö, yleisö-wc ja kanttorin työpiste. Kuva kanttorin työpisteeltä kirkkosaliin päin. Kuva: Rauni Juutinen.

Kuopion hiippakunnan talousarvion 2023 toteumavertailu (perustoiminta)

	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	37 300	29 600		32 027	-2 427	-108,2
Maksutuotot	19 016	21 100		8 325	12 775	-39,5
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	13 932	6 000		15 819	-9 819	-263,7
Tuet ja avustukset	2 490	2 500		2 975	-475	-119,0
Muut toimintatuotot	1 862			4 908	-4 908	0,0
Toimintakulut	-1 098 917	-1 178 520		-1 195 184	16 664	-101,4
Henkilöstökulut	-875 279	-965 500		-991 512	26 012	-102,7
Palkat ja palkkiot	-678 533	-743 000		-769 493	26 493	-103,6
Henkilösivukulut	-199 149	-222 500		-222 169	-331	-99,9
Henkilöstökulujen oikaisuerät	2 402			150	-150	0,0
Palvelujen ostot	-152 757	-164 400		-147 070	-17 330	-89,5
Palvelun ostot - sisäiset	-3 344			-3 646	3 646	0,0
Vuokratulut	-2 218	-2 500		-1 741	-759	-69,7
Aineet ja tarvikkeet	-21 836	-17 520		-22 491	4 971	-128,4
Annetut avustukset	-43 252	-28 000		-28 352	352	-101,3
Muut toimintakulut	-230	-600		-373	-227	-62,1
TOIMINTAKATE	-1 061 616	-1 148 920		-1 163 157	14 237	-101,2

Toimitilat, talousarvion 2023 toteumavertailu

	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	19 464	21 000		20 207	793	-96,2
Vuokratuotot	19 464	21 000		20 207	793	-96,2
Toimintakulut	-106 478	-107 600		-113 261	5 661	-105,3
Palvelujen ostot	-24 131	-30 500		-34 296	3 796	-112,4
Vuokratulut	-72 433	-65 000		-67 002	2 002	-103,1
Aineet ja tarvikkeet	-9 111	-10 500		-11 158	658	-106,3
Muut toimintakulut	-803	-1 600		-805	-795	-50,3
TOIMINTAKATE	-87 014	-86 600		-93 054	6 454	-107,5

1.9.6.7 Lapuan hiippakunta

Kirkkojärjestyksen 4. luvun 10 pykälän mukaan hiippakuntavaltuuston tehtävänä on hyväksyä hiippakunnan toiminta- ja talouskertomus. Tuomiokapituli valmistelee asian hiippakuntavaltuustolle (KJ 4:16).

Johdanto

Kirkon tehtävänä on kutsua ihmisiä Jumalan yhteyteen sekä rohkaista välittämään lähimmäisistä ja luomakunnasta. Lapuan hiippakunta tukee seurakuntia kirkon perustehtävän toteuttamisessa ja toteuttaa sitä tuomiokapitulin omassa työssä. Lisäksi hiippakunta vahvistaa seurakuntien toimintaedellytyksiä alueellaan. Hiippakunnan toimintaa ohjaavat perinteiset kristilliset hyveet: usko, toivo ja rakkaus (1. Kor. 13:13).

Hiippakuntavaltuusto on hyväksynyt Lapuan hiippakunnalle vuoteen 2026 suuntaavan strategian. Hiippakunta liittyy strategisissa tavoitteissa monilta osin kirkon yhteiseen Ovet auki -strategiaan. Hiippakunta toimii, keskustelee ja viestii rohkeasti kristillisen sanoman pohjalta. Tuomiokapitulin työ rakentuu luottamuksen, yhteisöllisyyden ja yhdessä tekemisen varaan.

Vuoden 2023 alussa Lapuan hiippakuntaan kuuluvien seurakuntien määrä väheni neljällä seurakuntaliitosten myötä, kun Lappajärven ja Vimpelin seurakunnat liittyivät Alajärven seurakuntaan, Evijärven seurakunta Kauhavan seurakuntaan ja Karijoen seurakunta Kauhajoen seurakuntaan. Kertomusvuonna seurakuntia oli näin ollen 36: Lapuan tuomiokirkkoseurakunta, Alajärven seurakunta, Alavuden seurakunta, Kauhavan seurakunta, Kuortaneen seurakunta, Soinin seurakunta, Ähtärin seurakunta, Ilmajoen seurakunta, Isojoen seurakunta, Isonkyrön seurakunta, Kauhajoen seurakunta, Kurikan seurakunta, Seinäjoen seurakunta, Teuvan seurakunta, Kaskisten seurakunta, Kristiinankaupungin suom. seurakunta, Laihian seurakunta, Mustasaaren suom. seurakunta, Pietarsaaren suom. seurakunta, Vaasan suom. seurakunta, Vähänkyrön seurakunta, Joutsan seurakunta, Jyväskylän seurakunta, Jämsän seurakunta, Keuruun seurakunta, Muuramen seurakunta, Petäjäveden seurakunta, Toivakan seurakunta, Uuraisten seurakunta, Hankasalmen seurakunta, Kinnulan seurakunta, Laukaan seurakunta, Pihtiputaan seurakunta, Saarijärven seurakunta, Viitasaaren seurakunta ja Äänekosken seurakunta.

Vuoden aikana meneillään oli kaksi laajaa seurakuntarakenneselvitystä, toinen eteläisessä ja toinen pohjoisessa Keski-Suomessa. Selvitysten tarkoituksena on etsiä ennakkoluulottomasti rakenneratkaisuja, joilla voidaan parhaiten turvata seurakuntien

työ hiippakunnan kaikissa osissa pitkällä aikavälillä. Selvitykset valmistuvat vuoden 2024 alkupuolella.

Hiippakuntavaltuuston puheenjohtajana toimi Eino Nissinen, varapuheenjohtajana Kirsi Pohjola (30.4.2023 saakka) ja Harri Silvolahti (14.6.2023 alkaen). Jäseniä olivat: Elina Kalliovalkama, Piia Kattelus-Kilpeläinen, Tuomas Koivuniemi, Suvi Ilonen, Siiri Muhonen, Kai Niemelä, Heikki Palola, Raija Pekkarinen, Erkki Puhalainen, Eija Sippola, Erkki Tukeva, Jari Tuukkanen, Pipsa Wilhelms, Aila Jaakkola, Tuomo Klapuri, Jenny Kärki, Minna Lainimo, Arto Lehtineva ja Kalle Hiltunen (1.5.2023 alkaen Kirsi Pohjolan siirryttyä pappisasessoriksi). Hiippakuntavaltuusto kokoontui vuoden aikana kahteen kokoukseen. Hiippakuntavaltuustolle ei tehty aloitteita.

Tuomiokapitulin istunnoissa puheenjohtajana toimi piispa Matti Salomäki. Varapuheenjohtajana toimi tuomiorovasti Jussi Peräaho. Jäseninä olivat lakimiesasessori Tuomas Hemminki, hiippakuntadekaani Terhi Kaira, pappisasessori Elina Tourunen (30.4.2023 saakka), pappisasessori Ari Auranen, pappisasessori Kirsi Pohjola (1.5.2023 alkaen) ja maallikkojäsen Kai Niemelä. Hiippakuntavaltuuston puheenjohtaja Eino Nissisellä oli kokouksissa läsnäolo- ja puheoikeus. Pöytäkirjanpitäjänä toimi hiippakuntapastori Jaakko Antila. Tuomiokapituli piti vuoden aikana yhteensä 14 kokousta.

Henkilötyövuodet 2021–2023

2021: 13,4; 2022: 13,0; 2023: 10,8

Henkilöstöstrategian mukaisesti joulukuussa 2022 avoimeksi jäänyt asiantuntijan virka lakkautettiin. Samoin liikuntapapin virka lakkautettiin sen jälkeen, kun neuvotteluissa Kuortaneen Urheiluopiston kanssa sovittiin, että liikuntapappi siirtyy urheiluopiston työntekijäksi. Toimistosihteerin perhevapaiden ajalle ei palkattu sijaista.

Keskeiset tapahtumat vuonna 2023

Kertomusvuonna seurakuntien työ Lapuan hiippakunnassa oli aktiivista. Paikallisseurakuntien järjestämän toiminnan lisäksi hiippakunnan alueella järjestettiin monia alueellisia ja valtakunnallisia tapahtumia, muun muassa neljät valtakunnalliset kesäjuhlat. Tuomiokapituli oli osaltaan mukana näiden tapahtumien järjestelyissä.

Strategisten kumppanuuksien näkökulmasta toimintavuotta leimasi hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyminen. Kertomusvuonna analysoitiin seurakuntien kanssa soteuudistuksen vaikutuksia seurakuntien kumppanuuksiin ja kirkon työn edellytysten turvaamista muutosten keskellä. Tuomiokapitulissa ja hiippakunnan seurakunnissa

seurattiin tarkasti toimintojen uudelleenorganisointumista ja osallistuttiin monien työryhmien työskentelyyn. Erityisesti perhekeskusten työn käynnistyminen, ruoka-apu ja taloudellinen auttaminen olivat ajankohtaisia ja tärkeitä kysymyksiä. Tuomiokapitulin johto tapasi kaikkien hiippakunnan alueella sijaitsevien hyvinvointialueiden (Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa ja Keski-Suomi) johtajat ja muita keskeisiä viranhaltijoita. Lääninrovasteilla oli keskeinen rooli yhteistyön mahdollistajina.

Rekrytoinnin haasteet lisääntyivät voimakkaasti. Yleiskuva työvoiman saatavuudesta hiippakunnan seurakuntiin oli heikko. Työvoiman saatavuus oli vaikeaa tai korkeintaan tyydyttävää lähes kaikissa ammattiryhmissä. Ongelmallinen rekrytointitilanne kosketti kaikkia seurakuntakokoluokkia, mutta erityisesti pieniä ja keskisuuria seurakuntia. Lisäksi tutkimukset kertoivat, että seurakuntien työntekijöiden kokemana työn merkityksellisyys on heikentynyt ja työn kuormittavuus lisääntynyt. Nämä haastavat henkilöstökysymykset olivat vuoden mittaan esillä monissa eri yhteyksissä, muun muassa hiippakunnan Johtamisen päivillä. Työnohjauksen kysyntä pysytteli edellisvuoden tasolla. Uutena muotona kokeiltiin työnohjausryhmiä kirkkoherroille (2 kpl) ja lähijohdajille (1 kpl). Niistä saatu palaute oli myönteistä.

Tuomiokapitulin Seinäjoen toimisto muutti joulukuun 2022 alussa Aalto-keskukseen Seinäjoen seurakunnalta vuokrattuihin toimitiloihin. Tammikuussa 2023 järjestetyissä avointen ovien tilaisuuksissa noin 300 henkeä tutustui tuomiokapituliin ja sen työhön. Kertomusvuoden aikana tilat ovat osoittautuneet käytännöllisiksi ja työntekoa hyvin palveleviksi. Tuomiokapitulin Jyväskylän toimistolla tehtiin mittava remontti ylemmässä kerroksessa tapahtuneen vesivahingon vuoksi. Remontin yhteydessä toteutettiin työviihtyvyyttä lisääviä toimenpiteitä.

Tavoitteiden toteutuminen

Kirkon yhteinen Ovet auki -strategia ja hiippakunnan Rohkeasti-strategia ovat ohjanneet kaikkea tuomiokapitulin työtä ja toimintaa. Strategian linjaukset olivat esillä vuoden mittaan järjestetyissä kokouksissa ja koulutuksissa. Seuraavassa tarkastellaan niitä strategioista johdettuja tavoitteita, jotka hiippakuntavaltuusto asetti vuodelle 2023.

1. Vietämme uskonnonvapauden 100-vuotisjuhlavuotta

Positiivisen uskonnonvapauden teemoja nostettiin esiin ja uskonnonvapauden merkitystä tehtiin näkyväksi erityisesti vuoden alkupuolella uutiskirje Lehtisessä, webinaareissa, piispan päivässä, henkilöstökoulutuksissa ja eri verkostoissa. Lisäksi tuomiokapitulin järjestämissä tilaisuuksissa ja koulutuksissa sekä esimerkiksi hartauspuheissa

ja -kirjoituksissa olivat keskeisesti esillä piispainkirjeet Raamattu (2021) ja Rukous (2023).

2. Edistämme hyvää hallintokulttuuria ja verkostoitumista

Piispantarkastukset toteutettiin Kauhajoen, Vähänkyrön ja Toivakan seurakunnissa sekä Lapuan tuomiokirkkoseurakunnassa. Lisäksi piispa teki tutustumisvierailut Ilmajoen, Muuramen, Jämsän, Pietarsaaren ja Kauhavan seurakuntiin.

Seurakuntien työntekijöitä ja luottamushenkilöitä koulutettiin uuden kirkkolainsäädännön käyttöön otossa ja soveltamisessa. Seurakuntia tuettiin uusien luottamushenkilöiden perehdyttämisessä ja tuomiokapituli järjesti hiippakunnallisen luottamushenkilöiden verkostoitumispäivän. Nuorten vaikuttajaryhmien työn käynnistämistä edistettiin pitämällä asiaa esillä luottamushenkilökoulutuksissa, erillisessä webinaarissa ja starttipäivässä. Seurakuntia kannustettiin kirkon ympäristödiplomin hankkimiseen vuoden 2025 loppuun mennessä. Loppuvuodesta käynnistettiin valmistelut hiippakuntavaltuusto- ja kirkolliskokousvaalien järjestämiseksi helmikuussa 2024.

Kirkon roolia ja merkitystä yhteiskunnassa vahvistettiin osallistumalla aktiivisesti viranomaisyhteistyöhön ja moniin verkostoihin. Seurakuntien keskinäistä verkostoimaista yhteistyötä tuettiin eri tavoin, esimerkiksi järjestämällä Teams-kokoontumisia eri työntekijäryhmille ja johtotehtävissä toimiville. Seurakuntien yhteistyö toteutui konkreettisesti myös valmiussuunnittelussa ja Henkisen huollon ryhmien toiminnassa. Lisäksi seurakuntia rohkaistiin verkostoitumaan eri toimijoiden, muun muassa kuntien, järjestöjen, oppilaitosten ja neljännen sektorien toimijoiden kanssa.

3. Aikuisten polut / Millenniaalit

Seurakuntia kannustettiin Aikuisten polut -mallin hyödyntämiseen ja millenniaalien kysymysten pohtimiseen. Monissa tilaisuuksissa (mm. webinaarit, koulutukset isoimmissa seurakunnissa) pyrittiin lisäämään ymmärrystä eri sukupolvien uskonnollisuudesta ja uskonnottomuudesta. Myös työyhteisökonsultteja ja työnohjaajia koulutettiin teemaan liittyen. Lähetys- ja kansainvälistä työtä kehitettäessä pyrittiin innostamaan millenniaaleja lähetystyöhön ja missionaarisuuteen.

Millenniaalien polku -ajatuksia on integroitu laajamittaisesti kaikkeen kirkolliseen ajatteluun koskien paitsi toimintaa myös seurakuntalaisuutta ja rekrytointeja. Kaikilla toimilla on pyritty edistämään seurakuntien ihmislähtöistä, monimuotoista ja ihmisille merkityksellistä toimintakulttuuria.

4. Avaamme luottavaisesti ovia tulevaisuuteen

Ukrainan sota, Israelin/Palestiinan konflikti sekä kiristynyt taloustilanne varjostivat monella tapaa toimintavuotta. Tilanne aiheutti painetta seurakuntien työntekijöille ja synkensi monien seurakuntalaisten elämää. Koko kertomusvuoden ajan toivon näkökulmaa pyrittiin ylläpitämään kaikessa tuomiokapitulin työssä, tilaisuuksissa ja verkostoissa. Seurakuntien työntekijöitä rohkaistiin toimimaan rauhan ja toivon rakentajina. Seurakuntia ja seurakuntalaisia muistutettiin eri yhteyksissä myös kansainvälisestä vastuusta. Toiveikas yhdenvertaisuus ja rauhankasvatus olivat globaalikasvatuksen näkökulmina esillä esimerkiksi syksyllä järjestetyillä kasvatuksen brunseilla. Etiopian kirkon Jimma Bethel -synodin presidentti Alemayehu Kebede vieraili tuomiokapitulissa elokuussa ja loppuvuodesta käynnistettiin projekti uuden auton hankkimiseksi synodin käyttöön.

Kertomusvuonna kuurojenpapin viittomakielisen työn perustana oli viittomakieliset jumalanpalvelukset, kirkolliset toimitukset, vierailut seurakuntien viittomakielisissä koontumisissa sekä henkilökohtaiset keskustelut kodeissa, palvelutaloissa ja etänä viittomakielisten videopuheluiden kautta. Viittomakielinen keskusteluapu oli saavutettava mistä päin Suomea tahansa. Huoli oman elämän kysymyksistä ja maailman levottomuuksista näkyi sekä videopuhelukeskusteluissa että muissa yhteydenotoissa yhä enemmän. Viittomakielinen työ verkossa ja erityisesti sosiaalisessa mediassa tavoitti hyvin kaikki ikäluokat.

Uutena viestinnällisenä kokeiluna käynnistettiin Kapitulin kahvipöydässä -podcast.

Painopisteet	Tavoitteet vuodelle 2023	Mittarit / Tavoitteiden toteutuminen
1. Olemme aloitteellinen ja aktiivinen kuuntelija ja keskustelija. Edistämme ihmisoikeuksia ja positiivista uskonnonvapautta. Keskustelemme ja viestimme rohkeasti Raamatun ja kristillisen sanoman pohjalta.	1. Vietämme uskonnonvapauden 100-vuotisjuhlavuotta	Positiivista uskonnonvapautta ja Raamattua esiin nostavien uutiskirjeiden, muiden kirjoitusten, koulutusten ja verkostotapaamisten määrä. Arvio: Toteutunut
2. Vahvistamme yhteistyötä paikallisten ja alueellisten toimijoiden sekä kirkollisten järjestöjen ja herätysliikkeiden kanssa. Edustamme selkeästi ja rohkeasti evankelis-luterilaista kirkkoa kaikissa yhteistyöverkostoissa, joissa olemme mukana.	2. Edistämme hyvää hallintokulttuuria ja verkostoitumista	Piispantarkastuksista saatu palaute, toteutuneet kirkkolaki- ja luottamushenkilökoulutukset, syntyneet uudet verkostot, rakennemuutosseurakuntien toiminnan seuranta. Arvio: Toteutunut

<p>3. Uskallamme ajatella asioita erilaisista näkökulmista, olemme avoimia uusille ideoille. Vahvistamme muutossitkeyttä ja -positiivisuutta seurakunnissa.</p> <p>4. Rakennamme yhteyttä ja yhteenkuuluvuutta pirstaleisessa ja polarisoituneessa maailmassa. Vahvistamme monikulttuurisuustaitojamme. Emme unohda ole-vamme osa maailmanlaajaa kirkkoa.</p> <p>Työmme keskiössä on toivo. Vähennämme tietoisesti huoli- ja pelkopuhetta.</p>		
	3. Tuemme Aikuisten polut -mallin käyttöönottoa	Koulutustilaisuuksiin osallistuneiden määrä, seurakunnilta saatu palaute. Arvio: Toteutunut
	4. Avaamme luottavaisesti ovia tulevaisuuteen	Eri yhteyksissä kerätty palaute, lähteykseen ja kansainväliseen diakoniaan suunnattujen avustusten ja lahjoitusten määrä. Arvio: Toteutunut osittain

Vaikuttavuuden arviointi / Tavoitteiden toteutuminen

1. Ihmiset tulevat tietoisiksi positiivisen uskonvapauden eri ulottuvuuksista, uskontojen välinen vuoropuhelu ja yhteiskuntarauha vahvistuvat – pitkäntähtäimen vaikutuksia, joita ei voida mitata tarkastelujakson aikana. **Arvio: pitkäntähtäimen vaikutuksia, joita ei voida mitata tarkastelujakson aikana**

Viime aikojen kriisit ovat lisänneet niin seurakuntalaisten kuin työntekijöiden huolikuormaa. Raamatun toivon sanat antavat pysyvyyttä muutoksen keskelle ja rohkeutta käydä tulevaisuuteen – pitkäntähtäimen vaikutuksia, joita ei voida mitata tarkastelujakson aikana. **Arvio: pitkäntähtäimen vaikutuksia, joita ei voida mitata tarkastelujakson aikana**

2. Seurakuntien työntekijät ja luottamushenkilöt oppivat tuntemaan uuden kirkkolainsäädännön. Seurakuntien hallintosäännöt onnistutaan uudistamaan ja siirtymävaiheesta selvittää mahdollisimman pitkälle ilman hallinnollisia virheitä – vaikutuksia voidaan seurata tarvittavan tuen ja neuvonnan määrällä ja määrän kehityksellä. **Arvio: Toteutunut**

Verkostoitumisen myötä seurakunnat saavat entistä vahvemman aseman paikallisina toimijoina. Seurakuntia arvostetaan yhteistyökumppaneina. Seurakunnat pystyvät edistämään paikallista hyvinvointia yhdessä muiden kanssa – seurakuntien toimintaedellytysten kehittyminen ja palaute seurakuntien työn merkityksellisyydestä yhteiskunnassa, valtakunnalliset kyselyt. **Arvio: pitkäntähtäimen vaikutuksia, joita ei voida mitata tarkastelujakson aikana**

3. Ihmiset kokevat uskon, toivon ja rakkauden elämänsä voimavaraksi ja halutessaan löytävät seurakunnasta itselleen merkityksellisen yhteisön. Seurakuntien toimintakulttuuri kehittyi monimuotoiseksi ja ihmisläheiseksi – toimintakulttuurin muutokset ovat hitaita, siksi pitkäntähtäimen vaikutuksia, joita ei voida mitata tarkastelujakson aikana. **Arvio: pitkäntähtäimen vaikutuksia, joita ei voida mitata tarkastelujakson aikana**

4. Niin kriisien kuin rauhankin keskellä hiippakunnan ja sen seurakuntien tehtävänä on muistuttaa, että Kristus on kaikkea pahaa voimakkaampi. Tätä kautta ihmiset voivat yhtäältä kokea turvallisuutta ja toisaalta aktivoitua auttamaan lähellä ja kaukana kärsiviä lähimmäisiä. – pitkäntähtäimen vaikutuksia, joita kuitenkin voidaan seurata esimerkiksi valtakunnallisilla kyselyillä. **Arvio: pitkäntähtäimen vaikutuksia, joita ei voida mitata tarkastelujakson aikana**

Osaamisen kehittäminen / Tavoitteiden toteutuminen

Viestintää, Raamatun tuntemusta ja sen tulkinnan taitoja, luovuutta ja innovatiivisuutta, kriittistä ajattelua, ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitoja sekä digiosaamista. **Arvio: Toteutunut osittain**

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Hiippakunnan tilikausi oli lievästi ylijäämäinen, 21 632 euroa. Merkittävä vaikutus oli pitkäaikaisilla virkavapauksilla, joihin ei palkattu sijaisia. Saadut henkilöstösäästöt vaikuttivat tuomiokapitulin palvelukykyyn ja lisäsivät henkilöstön kuormitusta. Ilman henkilöstömenoista saatuja säästöjä tilikauden tulos olisi ollut merkittävästi heikompi. Rahaston markkina-arvo kasvoi 87 765,46 euroa tilikauden 2023 aikana.

Uutena viestinnällisenä kokeiluna Lapuan hiippakunnan tuomiokapituli käynnisti Kapitulin kahvipöydässä -podcastin. Kapitulin kahvipöydässä on pohdittu yhdessä asiantuntijoiden kanssa muun muassa rekrytointiin, rakennemuutoksiin, ympäristötyöhön ja kirkolliseen demokratiaan liittyviä teemoja. Kuva: Mirca Mäensivu-Puukko

Lapuan hiippakunnan talousarvion 2023 toteumavertailu (perustoiminta)

	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	119 377	75 000		495 375	-420 375	-660,5
Maksutuotot	116 074	70 000		112 289	-42 289	-160,4
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	712	5 000		1 777	3 223	-35,5
Muut toimintatuotot	203			380 509	-380 509	0,0
Sisäiset tuotot	2 388			800	-800	0,0
Toimintakulut	-1 309 608	-1 276 900		-1 675 643	398 743	-131,2
Henkilöstökulut	-1 035 423	-1 000 000		-1 011 803	11 803	-101,2
Palkat ja palkkiot	-849 271	-769 000		-784 807	15 807	-102,1
Henkilösivukulut	-249 207	-231 000		-237 270	6 270	-102,7
Henkilöstökulujen oikaisuerät	63 056			10 274	-10 274	0,0
Palvelujen ostot	-242 694	-220 000		-576 655	356 655	-262,1
Palvelun ostot - sisäiset	-1 423			-2 763	2 763	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-18 539	-40 000		-28 928	-11 072	-72,3
Annetut avustukset	-9 940			-55 273	55 273	0,0
Muut toimintakulut	-1 588	-16 900		-220	-16 680	-1,3
TOIMINTAKATE	-1 190 230	-1 201 900		-1 180 268	-21 632	-98,2

Toimitilat, talousarvion 2023 toteumavertailu

	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	998	2 000		8 511	-6 511	-425,5
Maksutuotot				8 511	-8 511	0,0
Vuokratuotot	998	2 000			2 000	
Toimintakulut	-148 752	-205 000		-134 330	-70 670	-65,5
Palvelujen ostot	-48 395	-75 000		-33 631	-41 369	-44,8
Vuokratulut	-93 932	-100 000		-86 665	-13 335	-86,7
Aineet ja tarvikkeet	-6 424	-30 000		-14 034	-15 966	-46,8
TOIMINTAKATE	-147 754	-203 000		-125 819	-77 181	-62,0

1.9.6.8 Helsingin hiippakunta

Johdanto

Helsingin hiippakunta edistää alueellaan kirkon tehtävän toteutumista ja yhteisiä arvoja: usko, toivo, rakkaus. Helsingin hiippakunnassa on vuoden 2023 alusta 29 seurakuntaa, jotka kuuluvat kuuteen rovastikuntaan. Seurakuntayhtymiä on viisi, joista Helsingin ja Vantaan seurakuntayhtymät kattavat jäsenmäärästä noin 90 %. Seurakunnista neljä on seurakuntayhtymien ulkopuolella.

Tuomiorovastikuntaan kuuluvat Tuomiokirkkoseurakunta, Kallio, Lauttasaari, Paavali ja Töölö. Huopalahden rovastikuntaan kuuluvat Kannelmäki, Munkkiniemi, Pitäjänmäki ja Haaga. Malmin rovastikuntaan kuuluvat Malmi, Oulunkylä ja Pakila. Vartiokylän rovastikuntaan kuuluvat Herttoniemi, Helsingin Mikaelin seurakunta, Roihuvuori ja Vuosaari. Näiden rovastikuntien seurakunnat muodostavat Helsingin seurakuntayhtymän. Vantaan rovastikuntaan kuuluvat Hakunila, Hämeenkylä, Korso, Rekola, Tikkurila ja Vantaankoski. Vantaan rovastikunnan seurakunnat muodostavat Vantaan seurakuntayhtymän. Porvoon rovastikuntaan kuuluvat Agricolan suomalainen seurakunta (Loviisanseudun seurakuntayhtymä), Porvoon suomalainen seurakunta (Porvoon seurakuntayhtymä), Sipoon suomalainen seurakunta (Sipoon seurakuntayhtymä) sekä Asokolan, Myrskylän, Pornaisten ja Pukkilan seurakunnat.

Hiippakuntavaltuuston jäsenet toimikaudella 2020–2024: Viivi Ali-Löytty, pj., Lari Ahokas, Reino Halonen, Soili Haverinen, Kirsi Hiilamo, Heidi Hovisilta, Leena Huovinen, Loviisa Kaartokallio, Eija-Riitta Korhola, Samuli Korkalainen, Katri Korolainen, Paula Lehmuskallio, Hanna Mithiku, Jussi Mäkelä, Laura Late Mäntylä, Juha Perilä, Hannu Ronimus, Eve Rämö, Marjaana Toiviainen, Tiina Tuomela, Wiking Vuori, vpj. Kokousten määrä vuonna 2023 oli kaksi.

Lääninrovasteina ovat Juha Ilonen (Porvoon rovastikunta), Janne Silvast (Vantaan rovastikunta), Maika Vuori (Huopalahden rovastikunta), Jukka Pakarinen (Vartiokylän rovastikunta), Ulla Kosonen (Malmin rovastikunta), Kari Kanala (Tuomiorovastikunta).

Tuomiokapitulin istunnon kokoonpano: Piispa Teemu Laajasalo, tuomiorovasti Marja Heltelä, maallikkojäsen Hanna Mithiku, pappisasessori Hannu Pöntinen, pappisasessori Anna-Maija Viljanen-Pihkala, lakimiesasessori Ritva Saario, hiippakuntadekaani Reijo Liimatainen sekä hiippakuntavaltuuston puheenjohtaja Viivi Ali-Löytty. Sihteerinä toimii tuomiokapitulin notaari. Kokouksia oli vuonna 2023 12.

Tuomiokapitulin henkilöstö: Piispa Teemu Laajasalo, lakimiesasessori Ritva Saario, hiippakuntadekaani Reijo Liimatainen, hiippakuntasihteeri Hanna Remes, hiippakuntasihteeri Salla Poropudas, notaari Antti Luoma, talous- ja hallintosihteeri Birgit Kuusinen, piispan sihteeri Ulla Paananen, piispan erityisavustaja Satu Huttunen.

Tuomiokapitulin henkilötyövuosien määrä vuonna 2021 9,1 ja vuonna 2022 9,01, vuonna 2023 9,06. Henkilöstömäärässä ei tapahtunut suuria muutoksia. Hiippakuntasihteeri Salla Poropudas tuli valituksi Hakunilan kirkkoherranvirkaan. Uudeksi hiippakuntasihteeriksi valittiin Anna-Tiina Järvinen 22.1.2024 alkaen. Talousasioissa sijaisti 8.12-31.12.2023 osa-aikaisesti hallintosihteeri Anne Teittinen.

Keskeiset tapahtumat vuonna 2023

Tuomiokapitulin tehtävänä on tukea ja valvoa seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa ja hallintoa, hoitaa papiston henkilöstöasioita ja valvoa heidän ja seurakunnan ja seurakuntayhtymien muiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden tehtävien hoitoa ja elämää sekä hoitaa yhteyksiä yhteiskunnan eri tahoihin.

Piispantarkastuksia toimitettiin 4: Paavalin, Oulunkylän, Hämeenkyllän ja Vuosaaren seurakunnissa. Piispantarkastukset tukivat seurakuntien itsearviointia ja oman toiminnan suuntaamista.

Kirkkoherra asetettiin virkaansa Mikaelin, Töölön, Vantaankosken ja Haagan seurakunnissa. Pappisvihkimyksiä toimitettiin 2, joissa vihittiin yhteensä 12 pappia. Diakonian virkaan vihittiin 5 diakonia/diakonissaa. Orientoitumiskoulutukseen osallistui 8 ensimmäisessä seurakuntavirassa aloittanutta työntekijää.

PT10 -pastoraalikurssin suoritti 27 pappia, joista 14 oli Helsingin hiippakunnan pappeja. Johtamisen perusteet suoritti 19 opiskelijaa, joista 9 työskenteli Helsingin hiippakunnassa. Seurakuntatyön johtamisen tutkinnon suoritti 9 hiippakunnan pappia. Keväällä ja syksyllä järjestettyihin KiTOS-päiviin osallistui yhteensä 51 opiskelijaa. Teologian opiskelijoiden reflektiopäiviin osallistui 12 opiskelijaa. Seurakuntaharjoittelun suoritti 12 teologian opiskelijaa.

Helsingin hiippakunta järjesti yhdessä TYT:n sekä Espoon hiippakunnan ja Helsingin tuomiokirkkoseurakunnan kanssa teologian opiskelijoille rekrytointitapahtuman, jossa opiskelijoita kutsuttiin mukaan seurakuntien toimintaan harjoittelun sekä kausi- ja vapaaehtoistyön merkeissä. Tapahtumaan osallistui lähes 50 opiskelijaa ja 20 seurakuntien työntekijää.

Helsingin hiippakunta järjesti yhdessä Espoon hiippakunnan kanssa kummi-webinaarin 9.3.2023. Webinaariin osallistui yhteensä noin 60 pappia Helsingin ja Espoon hiippakunnista keskustelemaan ja jakamaan ajatuksia kummiudesta pyydettyjen alustuksien pohjalta.

Helsingin hiippakunta järjesti suntioille ja kirkon palvelutyössä toimiville Kristilliset symbolit suntion työssä koulutuksen 25.-27.9.2023. Koulutus kokosi 64 työntekijää koulutukseen.

Piispa kutsui hiippakunnan seurakuntien ammattiryhmistä keväällä nuorisotyöntekijöitä ja syksyllä kanttoreita kotiinsa keskustelemaan.

Askolan, Myrskylän ja Pukkilan seurakuntien valtuustofoorumissa asetettiin työryhmä, jonka tehtävänä oli selvittää seurakuntien tahtotila seurakuntarakenteen muutokseen. Jokaisessa seurakunnassa käytiin luottamushenkilöiden kanssa myös läpi uuden kirkkolain tuomia mahdollisuuksia seurakunnan sisäisen hallinnon ja aluehallinnon järjestämisessä. Askolan ja Pukkilan kirkkovaltuustot tekivät aloitteen uuden seurakunnan perustamisesta vuoden 2025 alusta lukien. Myrskylän seurakunta etsii yhteistyön suuntaa muualta.

Helsingin hiippakunta järjesti Espoon hiippakunnan ja Kaartin Jääkärirykmentin kanssa maanpuolustusaamupäivän 1.11.2023 Maanpuolustusaamupäivään osallistui jokaisesta seurakunnasta yksi työntekijä.

Helsingin hiippakunta osallistui Etelä-Suomen Aluehallintoviraston Uusimaa23-valmiusharjoitukseen yhdessä Espoon hiippakunnan kanssa. Osallistujia molemmista hiippakunnista oli yhteensä yli 40.

Valmiuspäällikkö osallistui Kaartin Jääkärirykmentin paikallispuolustusharjoitukseen, jossa harjoiteltiin viranomaisten yhteistoimintaa kaatuneidenhuollon prosessin osalta.

Seurakuntien ja seurakuntayhtymien sekä Kirkon viestinnän kanssa käydään jatkuvaa vuoropuhelua viestinnän kysymyksistä. Olemme toimineet aktiivisena tukena etenkin kriisiviestintätilanteissa. Hiippakunnan sosiaalisen median tileillä (Facebook, Instagram, X) tehtiin yhteensä 447 päivitystä vuoden aikana.

Mediaosumia piispasta oli yhteensä 996 kappaletta ja niiden tavoitavuus oli 385 miljoonaa. Piispan sosiaalisen median tileillä (Facebook, Instagram, X, TikTok) julkaistiin vuoden 2023 aikana yhteensä 1087 julkaisua. Televisiossa, radiossa, podcasteissa ja printtimediassa oli vuoden 2023 aikana yhteensä 35 piispan kirjoittamaa kirjoitusta, haastattelua tai muuta vierailua. Piispa oli puhujana tilaisuuksissa sekä paikan päällä

että etäyhteyden välityksellä ja teki lisäksi nauhoitettuja videotervehdyksiä vuoden aikana yhteensä 39 kertaa.

Piispalla on ollut vuoden aikana jumalanpalveluksia ja hartauksia, joissa hän on ollut saarnaamassa, toimittamassa tilaisuutta tai tuomassa tervehdyksen yhteensä 60 kappaletta. Piispa saarnasi tai piti puheen jumalanpalveluksissa ja hartauksissa yhteensä 27 kertaa.

Piispan virka-asunnossa järjestettiin yhteensä 14 vastaanottoa, joihin osallistui politiikan, tieteen, taiteen, yritysmaailman, julkishallinnon, median ja kirkon toimijoita. Vastaanottoihin osallistui yhteensä noin 600 osallistujaa. Piispalla oli 117 yksittäistä sovittua tapaamista kirkon, yritysmaailman, politiikan, tieteen, taiteen, järjestöjen ja julkishallinnon toimijoiden kanssa.

Piispa nimitettiin valtioneuvoston kanslian toimesta presidentti Martti Ahtisaaren valtiollisten hautajaisten suunnittelutoimikuntaan. Piispan erityisavustaja nimitettiin valtioneuvoston kanslian toimesta valtiollisten hautajaisten viestintäryhmään.

Piispa Laajasalo järjesti yhdeksän keskustelun sarjan Helsingin tuomiokirkon kryptassa marras-joulukuussa 2023 otsikolla ”Presidentin arvot” vuonna 2024 järjestettävien tavallan presidentin vaalien vuoksi. Keskusteluserjassa haastateltiin jokaista presidentinvaaliehdokasta yksitellen heidän elämästään ja arvoistaan. Presidentin arvot -keskustelut järjestettiin seuraavasti: ma 13.11. klo 13 Pekka Haavisto, ti 14.11. klo 13 Olli Rehn, pe 17.11. klo 13 Alexander Stubb, ma 20.11. klo 13 Jussi Halla-aho, ma 27.11. klo 13 Mika Aaltola, ma 4.12. klo 13 Sari Essayah, pe 8.12. klo 13 Jutta Urpilainen, ma 11.12. klo 13 Harry Harkimo, pe 15.12. klo 13 Li Andersson.

Keskusteluserja suoratoistettiin Ilta-Sanomien ISTV:n kautta Ilta-Sanomien nettisivuille. Katsojia jokaisella keskustelulla oli noin 300 000. Yhteensä keskustelut keräsivät verkon kautta 2,7 miljoona katsojaa. Tämän lisäksi Ilta-Sanomien tekivät jokaisesta tilaisuudesta useita uutisia. Keskusteluserjasta uutisoivat myös HBL, Kirkko & Kaupunki ja STT.

Viiteen keskusteluun osallistui lukiolaisryhmä. Lukiolaisia saapui Resson lukiosta, Alppilan lukiosta, Sibeliustukiosta ja kaksi kertaa Tikkurilan lukiosta. Lukiolaisia oli paikalla keskusteluissa yhteensä 130. Keskusteluihin oli mahdollista osallistua myös paikalla päällä kryptassa. Yleisöä kryptassa oli paikalla noin 70–110 jokaisessa keskustelussa.

Keskustelutarjaa varten luotiin oma graafinen ilmeensä, joka oli myös ehdokkaiden käytettävissä. Tilaisuudessa keskustelusta otettiin valokuvia, jotka olivat ehdokkaiden käytettävissä.

Pohjoismaiden pääkaupunkien piispat vierailivat maaliskuussa Helsingissä ja tutustuivat Helsingin hiippakunnan toimintaan. Toukokuussa piispa ja piispan erityisavustaja osallistuivat LC23 -johtajuuskonferenssiin Lontoossa. Piispan erityisavustaja oli Suomen evankelis-luterilaisen kirkon edustaja Theobalt konferenssissa Kööpenhaminassa.

Elokuussa piispa osallistui Ukraina iltaan, United for Peace –United for Ukraine.

Piispa on tavannut vuoden aikana eri maiden uskonnollisia johtajia kuten Butaren piispa Philippe Rukamban Rwandasta, imaami Omer Mohammed Husseinin, imaami Sharmarke Said Aw-Mussen, piispa Mar Shimun Danielin Irakista ja katolisen kirkon nuntius, arkkipiispa Julio Muratin.

Vuotta 2023 ovat leimanneet uuden luottamushenkilökauden alku sekä uuden kirkkolainsäädännön voimaantulo. Hiippakunnan luottamushenkilöiden neuvottelupäivä järjestettiin tammikuussa Helsingin Tuomiokirkossa. Luottamushenkilökoulutuksia on pidetty lisäksi Helsingin seurakuntayhtymässä ja kahdesti Porvoon rovastikunnassa. Lakimiesasessori on lisäksi ollut kouluttamassa ruotsinkielisten luottamushenkilöiden koulutuspäivässä.

Uutta kirkkolainsäädäntöä ja seurakuntien ja seurakuntayhtymien hallintosäädäntöä käsitteleviä koulutuksia on pidetty Helsingin seurakuntayhtymän johtajistolle, Vantaan seurakuntayhtymän Operalle, Itä-Uudenmaan seurakuntien talousjohdolle, Helsingin seurakuntayhtymän ja seurakuntien työntekijöille, Porvoon suomalaiselle seurakunnalle ja seurakuntayhtymälle. Lakimiesasessori on lisäksi ollut kouluttamassa aiheesta Kuopion hiippakunnan johtamisfoorumissa. Uuden kirkkolainsäädännön muutoksenhakuprosesseihin liittyvää koulutusta on pidetty Helsingin ja Vantaan seurakuntayhtymien ja seurakuntien työntekijöille. Lisäksi DIAK:ssa on pidetty rippisalaisuus-aiheinen koulutus.

Hallinnon osaamista on vahvistettu myös neuvonnan ja konsultoinnin avulla. Koulutusten ohella lakimiesasessori ja notaari ovat antaneet hallintoon, juridiikkaan ja henkilöstöhallintoon liittyvää neuvontaa seurakunnille ja seurakuntayhtymille. Notaari on laatinut seurakuntia varten papiston rekrytointiohjeen sekä papeille sivutoimilupahjeistuksen.

Helsingin hiippakunnan tuomiokapitulin työntekijät, kirkkoherrat ja Vantaan ja Helsingin seurakuntayhtymien johtajat vierailivat Brysselissä. Vierailun teema oli ”sodan varjo rauhan toivo”. Vierailulla tutustuttiin Suomen edustustojen toimintaan EU:ssa ja NATOssa. Lisäksi tutustuttiin Suomen Merimieskirkon toimintaan Benelux maissa, paikallisen luterilaisen kirkon All Lutheran Church of Brussels (ALCB) ja Eurodiaconian toimintaan. Helsingin hiippakunnan tuomiokapitulin työntekijät vierailivat joulukuussa Porvoon hiippakunnan tuomiokapitulissa tutustuen sen toimintaan.

Tavoitteiden toteutuminen

Painopisteet	Tavoitteet vuodelle 2023	Mittarit / tavoitteiden toteutuminen
<p>Tunnistamme ilmiöt ja tarpeet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Missionaarisuus • Toivo • Seurakuntatyön turvaaminen • Osallisuus, yhteisöllisyys ja hengellinen kasvu • Kirkon työn luonteen muutos, yhteistyö ja luottamus <p>Näihin tarpeisiin vastataan työn painopisteillä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Edistämme missionaarista ajattelua • Teemme kirkkoa näkyväksi • Tuemme työyhteisöjä • Rakennamme hyvän hallinnon kulttuuria 	<p>1. Edistämme kirkon julistustehtävän ja lähimmäisenrakkauden toteutumista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kannustamme jumalanpalveluselämän jatkuvaan kehittämiseen lisäämällä koulutusta. • Ohjaamme seurakuntia kutsumaan seurakuntalaisia aktiivisesti mukaan jumalanpalveluselämään ja seurakunnan toimintaan pandemia-ajan jälkeen. Korostamme seurakuntalaisten keskeistä roolia seurakunnassa. • Lisäämme seurakuntien diakonian virkaan vihittyjen yhteisiä tapaamisia ja vertaistukea • Edistämme yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa 	<p>Jumalanpalveluselämään liittyvän koulutuksen määrä. Erillisiä koulutustilanteita ei järjestetty</p> <p>Pidämme esillä seurakuntalaisten kutsumista ohjauksessamme ja koulutuksissamme. Piispantarkastusten messut</p> <p>Diakonian virkaan vihityille järjestettyjen tapaamisten ja vertaistuen määrä. Virkaan vihittyjen mentorointiryhmä, 4 tapaamista</p> <p>Järjestämme TaY-kyselyn luottamushenkilökausien alussa ja lopussa. Avauskysely toteutuu helmikuussa 2024</p>
	<p>2. Tuemme seurakuntia ja seurakuntayhtymiä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valmennamme ja kannustamme uusia seurakuntien ja seurakuntayhtymien luottamushenkilöitä • Tuemme ja ohjaamme kirkkoherrojen työtä • Tuemme ja ohjaamme seurakuntien ja seurakuntayhtymien työyhteisöjä • Edistämme hyvää hallintoa seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä 	<p>Hallintoon, juridiikkaan, henkilöstöhallintoon ja työyhteisöihin liittyvät konsultaatio- ja neuvontayhteydenotot sekä koulutukset. Ks. teksti</p> <p>Hiippakunnan luottamushenkilöiden neuvottelupäivä 14.1.2023. Toteutui</p> <p>Kirkkoherrojen kehityskeskustelut, piispan infot ja muut johtamisen forumit.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Tuemme seurakuntien vieraskielistä työtä 	<p>Kehityskeskusteluja 12 Piispan infoja 7 Kirkkoherrojen ja johtajien seminaari</p> <p>Piispantarkastusten kyselyt työyhteisöille.</p> <p>Toteutui, 4 tarkastusta</p> <p>Tarjosimme 2 vertaistuenfoorumia seurakunnissa vieraskielistä työtä tekeville,</p> <p>2 tapaamista Teams-tapaamista Diakoniatyössä ja kasvatustyössä toimiville. Kanttoreille järjestettiin 2 vertaisaamupäivää sekä yksi Teams-tapaaminen yhdessä Espoon hiippakunnan kanssa.</p>
	<p>3. Hoidamme yhteyksiä yhteiskunnan eri tahoihin</p> <ul style="list-style-type: none"> Luomme ja pidämme yllä aktiivista yhteistyötä politiikan, tieteiden, taiteen, yritysmaailman, julkishallinnon ja median toimijoihin. 	<p>Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen, niihin osallistuminen, eri työryhmissä toimiminen sekä puheenvuorot mediassa.</p> <p>Ks. teksti</p>
	<p>4. Teemme työtä toivon eteen</p> <ul style="list-style-type: none"> Viestimme toivosta Tuemme seurakuntatyöyhteisöjä pitkittyneessä poikkeusajassa tarjoamalla mahdollisuuksia jakaa kokemuksia Valvomme seurakuntien varautumista poikkeusaikoihin 	<p>Toivon teeman näkyminen osana viestintäämme.</p> <p>Piispan videopäivitykset Instagramissa</p> <p>Seurakunnille tarjotut työyhteisökeskustelut, lukumäärä.</p> <p>Kolmessa seurakunnassa yhteensä 21 tilannetta</p> <p>Ohjaamme ja koulutamme seurakuntia valmiussuunnittelussa sekä huolehdimme valmiussuunnitelmien päivittämisestä.</p> <p>Päivitämme hiippakunnan valmiussuunnitelman.</p> <p>Valmiussuunnitelma päivitetty 9 seurakunnassa 2022–2023. Hiippakunnan valmiussuunnitelma päivitetään 2024.</p>

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Talousarvio on laadittu normaalia toimintavuotta silmällä pitäen. Talousarviokehys oli suuruudeltaan 1 406 600,00 euroa, josta budjetoitujen henkilöstökulujen ja toimintamenojen osuus oli 1 119 000 euroa. Tilikauden toteumaksi muodostui 1 443 605,39 euroa, joka on 102,6 % talousarviosta ja 37 005,39 euroa alijäämäinen.

Kokonaisuutena talouteen on vaikuttanut yleinen hintatason nousu. Erityisesti henkilöstökulut ovat kasvaneet merkittävästi. Vuonna 2022 vakinaisten palkkojen toteumat olivat 566 325,67 ja vuonna 2023 638 134,01 euroa. Budjettia laadittaessa oletuksena oli, että aikaisemman vakiintuneen käytännön mukaisesti käytettävissä olisi myös edellisen vuoden ylijäämä kokonaan tai osittain. Tämä ei kuitenkaan toteutunut. Yleinen kustannustason nousu on aiheuttanut sen, että toteutuma on jäänyt alijäämäiseksi.

Oma vaikutuksensa on sillä, että edelleenkään taloushallinnon järjestelmät eivät mahdollista talouden seurantaan riittävän reaaliaikaisesti, eikä taloustilanteen muutoksiin ole siten mahdollisuutta reagoida oikea-aikaisesti. Kuvaavaa on, että vielä itsenäisyyspäivän aikaan näytti siltä, että budjetissa tullaan pysymään.

Vuosi 2023 oli ensimmäinen kokonainen toimintavuosi, johon covid-pandemia ei vaikuttanut. Vuoden aikana on siksi ollut tarve pitää myös pandemian vuoksi siirrettyjä tilaisuuksia. Toiminnan mahdollistuminen on näkynyt erityisesti palvelujen ostoina. Osan kustannuksista kattavat kurssi- ja osallistumismaksut. Kun ne otetaan huomioon, palvelujen ostot ovat 6 780 euroa ylijäämäiset budjetoituun nähden.

Hiippakunta on useissa yhteyksissä tuonut esiin vakavan huolen taloudellisten resursien riittämättömyydestä. Suurin yksittäinen kuluerä ovat henkilöstökulut. Talouden sopeuttamiseksi henkilöstöä on vähennetty johdonmukaisesti luonnollisen poistuman kautta. Vuonna 2010 tuomiokapitulissa oli 16 työntekijää. Nyt tuomiokapitulissa on piispan lisäksi kahdeksan työntekijää. Henkilöstöä ei ole mahdollista tästä enää supistaa.

Piispa Laajasalo haastatteli jokaista presidentinvaalien 2024 ehdokasta keskustelujassaan "Presidentin arvot" marras-joulukuussa 2023.

Helsingin hiippakunnan talousarvion 2023 toteumavertailu (perustoiminta)

	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	60 481	65 300		91 176	-25 876	-139,6
Maksutuotot	21 180	59 000		30 910	28 090	-52,4
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	11 695	4 000		16 951	-12 951	-423,8
Tuet ja avustukset	1 380	2 300		2 224	76	-96,7
Muut toimintatuotot	26 227			38 491	-38 491	0,0
Sisäiset tuotot				2 600	-2 600	0,0
Toimintakulut	-1 163 126	-1 184 300		-1 244 748	60 448	-105,1

248

Kirkon keskusrahaston toimintakertomus ja tilinpäätös 1.1.-31.12.2023

KIRKKOHALLITUS[†]

Henkilöstökulut	-881 883	-913 600	-903 162	-10 438	-98,9
Palkat ja palkkiot	-679 232	-702 800	-695 566	-7 234	-99,0
Henkilösivukulut	-203 285	-210 800	-210 650	-150	-99,9
Henkilöstökulujen oikaisuerät	635		3 053	-3 053	0,0
Palvelujen ostot	-228 649	-228 300	-283 349	55 049	-124,1
Palvelun ostot - sisäiset	-3 147		-999	999	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-26 876	-20 200	-27 274	7 074	-135,0
Annetut avustukset	-21 149	-22 000	-31 444	9 444	-142,9
Muut toimintakulut	-1 423	-200	1 481	-1 681	740,7
TOIMINTAKATE	-1 102 645	-1 119 000	-1 153 572	34 572	-103,1

Toimitilat, talousarvion 2023 toteumavertailu

	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	24 060	26 000		24 686	1 314	-94,9
Vuokratuotot	24 060	26 000		24 543	1 457	-94,4
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat				143	-143	0,0
Toimintakulut	-298 821	-313 600		-314 719	1 119	-100,4
Palvelujen ostot	-18 545	-27 000		-18 014	-8 986	-66,7
Vuokratulut	-276 296	-279 000		-292 116	13 116	-104,7
Aineet ja tarvikkeet	-3 980	-7 600		-4 590	-3 010	-60,4
TOIMINTAKATE	-274 761	-287 600		-290 034	2 434	-100,8

1.9.6.9 Espoon hiippakunta

Johdanto

Espoon hiippakunnan tuomiokapituli on toimintalinjauksessaan Kutsuttuina kirkon työssä määritellyt tehtäväkseen osallistua Kristuksen kirkon missioon mahdollistamalla, tukemalla ja turvaamalla seurakuntien työtä ja työyhteisöjä. Tämän lisäksi tuomiokapitulin resursseja on jouduttu kohdentamaan kokonaiskirkollisiin muutoksiin, joihin ei ole voitu varautua toiminta- ja taloussuunnitelmaa laadittaessa. Vuonna 2023 uusittiin papiston nimikirjajärjestelmä, jonka rakentamisessa tuomiokapitulin työpanos oli kriittinen. Espoon hiippakunnan tuomiokapituli on systemaattisesti kehittänyt kirkon virkoihin rekrytointia vahvistavia toimia yhdessä seurakuntien ja kouluttavien opilaitosten kanssa. Osaavan henkilöstön riittävyys on keskeinen tekijä kirkon ja sen seurakuntien työn kannalta.

Espoon hiippakunnassa on 19 seurakuntaa, jotka muodostavat kolme rovastikuntaa. Espoon tuomiorovastikuntaan kuuluvat Espoon tuomiokirkkoseurakunta, Espoonlahden seurakunta, Kauniaisten suomalainen seurakunta, Kirkkonummen suomalainen seurakunta, Leppävaaran seurakunta, Olarin seurakunta ja Tapiolan seurakunta. Lohjan rovastikuntaan kuuluvat Hangon suomalainen seurakunta, Karkkilan seurakunta, Lohjan seurakunta, Raaseporin suomalainen seurakunta, Siuntion suomalainen seurakunta ja Vihdin seurakunta. Tuusulan rovastikuntaan kuuluvat Hyvinkään seurakunta, Järvenpään seurakunta, Keravan seurakunta, Nurmijärven seurakunta, Mäntsälän seurakunta ja Tuusulan seurakunta. Seurakuntarakenteessa ei tapahtunut muutoksia vuoden 2023 aikana.

Hiippakuntavaltuuston jäsenet toimikaudella 2020–2024 ovat:

1) maallikkojäsenet: Pentti Aspila, Lea Ahonen, Anni Hyvärinen, Tuomo Hyvärinen, Mika Leppäaho, Jouni Mykkänen, Kirsi Nummi, Juha Pitkä, Jaakko Rahja, Sirpa Rantala, Päivi Raunu, Heikki Sorvari, Saila Sutinen ja Raija Urama.

2) pappisjäsenet: Vilppu Huomo (28.2.2023 alkaen), Sini Mäkelä, Mimosa Mäkinen, Meri-Anna Paloniemi (28.2.2023 asti), Juha-Pekka Rissanen, Juha Vähäsarja, Kaisa Yletyinen ja Heidi Zitting.

Hiippakuntavaltuusto kokoontui kaksi kertaa.

Tuomiokapitulin puheenjohtajana toimi piispa Kaisamari Hintikka ja jäseniä olivat tuomiorovasti Ari Paavilainen, vanhempi pappisasessori Tarja Meijer (30.4.2023 asti) ja

Eero Jokela (1.5.2023 alkaen), nuorempi pappisasessori Eero Jokela (30.4.2023 asti) ja Tiina Peippo (1.5.2023 alkaen), lakimiesasessori Aappo Laitinen, hiippakuntadekaani Mika Nurmi ja maallikkojäsen Lea Ahonen. Läsnäolo- ja puheoikeudella tuomiokapitulin istuntoihin osallistui hiippakuntavaltuuston puheenjohtaja Pentti Aspila. Istunnon esittelijänä ja sihteerinä toimi notaari Pilvi Keravuori. Tuomiokapitulin istunto kokoontui 11 kertaa.

Henkilötyövuosien määrä vuonna 2023 oli 10 (vuonna 2022 10,2 ja vuonna 2021 10,4). Henkilöstö on pysynyt samana vuoden 2023 ajan.

Keskeiset tapahtumat vuonna 2023

Espoon hiippakunnan tuomiokapituli päätti toteuttaa seurakuntien yhteydenottojen perusteella keväällä 2023 seurakuntakerroksen saadakseen laajan tilannekuvan hiippakunnan seurakuntien tilanteesta. Tuomiokapitulin työntekijöiden edustajat vierailivat tammi-toukokuussa kaikissa hiippakunnan seurakunnissa, mikä satoi resursseja ja aiheutti myös ennakoimattomia lisäkustannuksia. Vierailuilla työskenneltiin seurakuntien johtoryhmien, lähijohtajien tai koko työyhteisön kanssa. Työskentelyssä keskityttiin tunnistamaan vahvoja ja heikkoja signaaleja, joista erityisesti nousivat esiin rekrytointiongelmat, lasten ja nuorten hyvinvointi, jäsenkato sekä työyhteisöjen ja työntekijöiden jaksamiseen liittyvät kysymykset. Tuomiokapituli on käynnistänyt toimenpiteitä, kuten rekrytointitukitoimia, vastauksena näihin haasteisiin. Signaalityöskentelyjen tuloksia on jaettu myös webinaareissa. Seurakuntakerros edisti tuomiokapitulin vuorovaikutusta ja yhteydenpitoa seurakuntien kanssa. Vuodelle 2023 suunnitellut rovasti-kunnalliset skenaariotyöpajat siirrettiin kierroksen vuoksi toteutettavaksi alkuvuonna 2024.

Espoon hiippakunnassa piispantarkastuksia järjestetään vuosittain kaksi. Mäntsälän seurakunnan piispantarkastusviikko toteutui huhtikuussa. Järvenpäässä hallinnon, talouden ja suunnittelujärjestelmän tarkastus toteutettiin lokakuussa, ja piispantarkastusviikko ajoittuu keväälle 2024. Kauniaisten suomalaisen seurakunnan piispantarkastuksen suunnittelu on käynnistetty, ja piispantarkastus järjestetään vuonna 2024. Hangon suomalaisen seurakunnan piispantarkastuksen seurantatarkastus toteutettiin lääninrovastin johdolla toukokuussa. Lääninrovasti suoritti loppuvuodesta 2023 ylimääräisen seurantakäynnin Hankoon seurantatarkastuksessa tehtyjen havaintojen vuoksi.

Rovastikunnittain ja yksittäisissä seurakunnissa pidettiin ajankohtaisia kirkkolakiuudistukseen liittyviä koulutuksia sekä koulutusta seurakuntien uusille luottamushenkilöille.

Lisäksi järjestettiin hiippakunnallinen muutoksenhakuun ja uuteen kirkkolainsäädäntöön liittyvä teemapäivä, jonka tavoitavuus ylitti odotukset.

Ordinaatiovalmennuksen sisältöjä kehitettiin vastaamaan paremmin toimintaympäristön tarpeita ja vahvistamaan uusien työntekijöiden sitoutumista kirkon virkaan. Vuoden aikana on kehitetty ja uudistettu mm. kirjallisuutta, retriitin sisältöjä ja käytännön taitojen tukea. Vuonna 2023 järjestettiin kaksi pappis- ja diakonian virkaan vihkimystä, joissa vihittiin 11 pappia ja 6 henkilöä diakonian virkaan (5 diakonia + 1 diakonissa).

Kirkkoherroille järjestettiin ajankohtaisteemojen käsittelyä varten virtuaaliset "kvartaalikahvit". Ajatus virtuaalisille ajankohtaistapaamisille syntyi kirkkoherrojen kokouksessa, ja ensimmäisten kokemusten perusteella käytäntöä jatketaan ja kehitetään edelleen vuorovaikutuksellisemmiksi.

Yhdessä Helsingin hiippakunnan ja Helsingin yliopiston teologisen tiedekunnan opiskelijayhdistyksen kanssa järjestettiin rekrytointimessut, joilla seurakunnat tarjosivat teologian opiskelijoille mahdollisuuksia vapaaehtoistyöhön, harjoitteluihin ja kesätöihin. Ryhmä teologian opiskelijoita vieraili tuomiokapitulissa tutustumassa työhön ja työmahdollisuuksiin hiippakunnassamme.

Työnohjauksen kysyntä on pysynyt koronapandemian jälkeen korkealla tasolla, ja työnohjaajien resurssi on käytännössä kokonaan käytössä. Työnohjauksen tarpeeseen on vastattu kehittämällä työnohjauksen teemaryhmiä. Espoon hiippakunta vastasi keuhalla Helsingin, Porvoon ja Espoon hiippakuntien yhteisen työnohjaajien koulutuspäivän järjestämisestä. Vuoden aikana on myös valmisteltu toukokuussa 2024 pidettäviä valtakunnallisia työnohjaajien verkostopäiviä. Joulukuussa päättyi Helsingin ja Espoon hiippakunnille suunnattu työnohjaajakurssi, jolta valmistui 21 työnohjaajaa, joista 12 Espoon hiippakuntaan.

Seurakuntien työntekijöille suunnattua hengellisen elämän tuen kokonaisuutta on kehitetty suhteessa muuttuneisiin tarpeisiin ja entistä vähäisempiin resursseihin. Hengellistä ohjausta on tarjottu diakonian virkaan ja papeiksi vihityille. Hiljaisuuden viljely on ollut keskeisessä roolissa piispantarkastukseen kuuluvassa hengellisen elämän päivässä ja ordinaatiokoulutuksen retriittipäivissä. Seurakunnan tarpeiden mukaan räätälöity hengellisen elämän päivä toteutettiin Vihdissä. Tuomiokapituli järjesti keuhalla yhdessä Helsingin hiippakunnan tuomiokapitulin kanssa kummi-webinaarin, johon osallistui yhteensä noin 60 pappia.

Seurakunnat ovat perustaneet uuden kirkkolain edellyttämiä nuorten vaikuttajaryhmiä. Tuomiokapituli on tukenut nuorten vaikuttajaryhmien verkostoa. Nuorille luottamushenkilöille järjestettiin piispan johdolla webinaari heidän luottamustehtävänsä tukemiseksi.

Vuoden 2022 aikana selvitettiin ulkopuolisen rahoituksen mahdollisuuksia, minkä seurauksena käynnistettiin yhteistyö Kevan kanssa työkykyvalmennuksen järjestämiseksi. Valmennus antaa lähijohtajille valmiuksia työkyvyn kehittämiseen seurakunnassa. Koulutus alkoi keväällä 2023 ja se jatkuu kevääseen 2024. Mukana on lähijohtajia Espoon hiippakunnan ja Turun arkkihiippakunnan seurakunnista.

Hiippakunnan jokaisessa seurakunnassa ja seurakuntayhtymässä on nimetty vähintään yksi, useimmissa kaksi, häirintäyhdyshenkilöä. Yhdessä Helsingin hiippakunnan tuomiokapitulin ja poliisin edustajien kanssa on valmisteltu toimintaohjetta seksuaalisen häirinnän ja seksuaalirikosten ennaltaehkäisyyn ja tilanteiden käsittelyyn. Saavutettavuusyhdyshenkilö on nimetty vuoden aikana lähes jokaiseen seurakuntaan.

Tuomiokapitulin vierailu Edinburghin ystävyshiippakuntaan toteutui toukokuussa 2023. Vierailun aikana tutustuttiin ystävyshiippakunnan toimintaan ja työntekijöihin sekä pohdittiin kysymyksiä, jotka liittyvät toimintaympäristöön ja sen muutoksiin sekä keskinäisen yhteyden syventämiseen. Vierailusta laadittiin matkaraportti. Marraskuussa seurakuntapastori Maria Puotiniemi ja kirkkoherra Antti Malinen osallistuivat Edinburghin hiippakunnan pappien tapaamiseen Pitlochryssa. Tämä jo perinteeksi muodostunut vierailu tukee vuorovaikutusta sekä ajatusten- ja kokemustenvaihtoa hiippakuntien välillä.

Tammikuussa 2023 Espoon hiippakunnan piispa edusti evankelis-luterilaista kirkkoa johtaessaan Pyhän Henrikin päivän ekumeenisen delegaation vierailua Roomaan. Paavin yksityisaudienssin yhteydessä Rooman piispalle lahjoitettiin John Nurmisen säätiön kautta suojeltu pala Itämeren. Piispa Kaisamari Hintikka nosti puheessaan esille veden monitasoisen merkityksen kristinuskossa ja muussa elämässä sekä rauhan ja elonkirjon eteen tehtävän työn merkityksen. Paavin lisäksi delegaatio tapasi muita Vatikaanin toimijoita ja suomalaisia diplomaatteja sekä toimitti ekumeenisen jumalanpalveluksen Pyhän Henrikin muistopäivänä. Yhtye espoolaisesta CandoMini-kamarikuorosta vastasi musiikista.

Lähetystyön kysymykset seurakunnissa ovat nousseet esille useasti kuluneen vuoden aikana. Lähetyssteereiden määrä vähenee ja työnkuvat muuttuvat. Tuomiokapituli

järjesti seurakuntien lähetystyöstä vastaaville kohtaamisen foorumin, jossa pohdittiin muun muassa työn sisältöjä.

Hiippakunnan seurakuntien ja seurakuntayhtymien viestijät tapasivat syyskuussa. Päivässä pohdittiin viestinnän haasteellisuutta, erilaisten medioiden moninaisuutta, kohderyhmien pirstaloitumista ja kriisiviestinnän kysymyksiä.

Hiippakunnan alueella toimiva kuurojen pappi järjesti viittomakielisiä jumalanpalveluksia ja hartauksia sekä kuurojen leirin. Toiminnasta on laadittu erillinen toimintakertomus.

Ympäristötyö on edistynyt hiippakunnassa. Vuoden aikana seitsemän seurakuntaa on lähtenyt mukaan ympäristödiplomiprosessiin. Lisäksi on panostettu ympäristöasioiden viestintään uutiskirje Hiipassa ja sosiaalisessa mediassa.

Lakimiesasessori edusti tuomiokapitulia hiippakuntavaltuuston nimeämässä työryhmässä, joka järjesti lokakuussa kiinteistöasioita käsittelevän webinaarin seurakuntien kiinteistöistä vastaaville ja luottamushenkilöille. Webinaarin teemana olivat erityisesti seurakuntien leirikeskukset ja niiden käyttämisen kehittäminen yhteistyössä hiippakunnan seurakuntien kesken.

Espoon tuomiokapituli toimi kirkollisena yhteistyötahona Etelä-Suomen aluehallintoviraston järjestämän, erityisesti väestönsuojeluun ja -siirtoihin keskittyneen UUSI-MAA23-harjoituksen valmisteluissa. Harjoitus paransi tietoisuutta nykyisen turvallisuustilanteen haasteista ja antoi valmiuksia toimintaan ja yhteistyöhön normaali- ja poikkeusolojen häiriötilanteissa. Tuomiokapituli osallistui myös syksyllä järjestettyyn paikallispuolustusharjoitukseen, joka keskittyi kaatuneiden huoltoon. Tuomiokapitulilla on ollut aktiivinen edustus Etelä-Suomen alueellisessa valmiustoimikunnassa.

Hiippakuntien papiston nimikirjajärjestelmä uusittiin ja otettiin käyttöön joulukuussa. Tuomiokapitulin resursseja jouduttiin käyttämään merkittävästi projektiryhmän työskentelyyn. Papiston henkilöstöhallintoa koskevien hallinnollisten päätösten määrä kasvoi entisestään.

Tuomiokapitulin toimitilojen käytettävyyttä ja toimivuutta on lisätty, jotta ne vastaavat nykyisiä toiminnallisia tarpeita.

Tavoitteiden toteutuminen

Painopisteet	Tavoitteet vuodelle 2023	Mittarit / Tavoitteiden toteutuminen
<p>Painopiste 1: Mahdollis- tamme kohtaamisen ja oppi- sen tiloja.</p> <p>Painopiste 2: Tuemme strate- gista suunnittelua ja johta- mista.</p> <p>Painopiste 3: Tuemme ekolo- gista ja sosiaalista vastuuta.</p> <p>Painopiste 4: Turvaamme hy- vää hallintoa seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä.</p> <p>Painopiste 5: Tuemme hen- kistä kriisinkestävyyttä.</p>	<p>1. - seurakuntaorganisaatioiden (työntekijät, luottamushenkilöt) sisäisen yhteistyön kartoitus ja edistäminen</p> <p>- tuomiokapitulin asiantuntijoiden ohjaamaa kohtaamisen ja oppi- sen foorumia tarjotaan jokaiseen hiippakunnan seurakuntaan</p> <p>- seurakuntien henkilöstön hen- gellisen elämän syventäminen</p>	<p>- johdon, työntekijöiden ja luotta- mushenkilöiden motivaatio osal- listua hankkeen toteuttamiseen. Arvio: Toteutunut</p> <p>- seurakuntakohtaiset raportit. Arvio: Toteutunut</p> <p>- jatkotoimien tarve (esim. sisäi- nen koulutus). Arvio: Toteutu- nut</p> <p>- järjestetään kaksi hengellisen elämän päivää seurakuntien hen- kilöstölle. Arvio: Toteutunut osittain.</p>
	<p>2. - skenaariotyöpajat rovastikun- nittain</p> <p>- erityisesti seurakuntien uuden johdon tuki pitkän tähtäimen suunnittelussa ja strategisen joh- tamisen kehityspolulla</p>	<p>- seurakunnat ovat laatineet jä- senkehitystä, taloutta, kiinteistöjä ja henkilöstöä koskevat skenaar- iot (tai ajantasaistaneet aiemmin tehdyt) sekä niistä nousevat toi- menpidetarpeet ja varautumis- kartat. Arvio: Toteutunut osit- tain</p>
	<p>3. - kirkon ympäristödiplomin tai vastaavan sertifikaatin hankkimi- sen edistäminen hiippakunnassa</p> <p>- haetaan rahoitusta hankkee- seen, jolla tuetaan seurakuntien tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustie- toisuutta.</p>	<p>- tuomiokapitulin oma ympäristö- diplomi on uusittu. Arvio: Toteu- tunut</p> <p>- vähintään puolella hiippakunnan seurakunnista on voimassa oleva kirkon ympäristödiplomi tai vas- taava ympäristösertifikaatti. Ar- vio: Toteutunut osittain</p>
	<p>4. - hallinnollisten prosessien su- juvuuden, virheettömyyden ja oi- kea-aikaisuuden varmistaminen</p> <p>- seurakuntien muutoksenha- kuosoitusten oikeellisuus</p> <p>- hallinnon teemapäivän järjestä- minen seurakuntien henkilöstölle</p>	<p>- seurakuntiin palautettujen hal- lintoasioiden määrä. Arvio: To- teutunut</p> <p>- seurakunnille annettavan neu- vonnan määrä. Arvio: Toteutu- nut</p>
	<p>5. - osallistuminen ilmasto- ja tur- vallisuuskriisejä koskevaan yh- teiskunnalliseen keskusteluun</p> <p>- kokonaisturvallisuutta tukevien yhteistyöverkostojen luominen</p>	<p>- kohtaamiset sidosryhmien kanssa</p> <p>- näkyvyys mediassa.</p> <p>Arvio: Toteutunut</p>

	- HeHu-toiminnan kehittäminen hiippakunnassa	- HeHu-organisaation tehtävien selkeytymisen suhteessa hiippakuntaan, HeHu-organisaation tunnettuuden lisääntymisen seurakunnissa ja HeHun tarkoituksenmukaisen resursoinnin varmistaminen. Arvio: Toteutunut osittain
--	--	---

Vaikuttavuuden arviointi / Tavoitteiden toteutuminen

Painopiste 1: luottamushenkilöiden ja työntekijöiden yhteinen päämäärätietoisuus vahvistuu; vuonna 2023 aloittaneet luottamushenkilöt osallistetaan seurakunnan toimintaedellytysten ja -resurssien pitkäjänteiseen turvaamiseen; aktiivinen kyky arvioida ja priorisoida seurakuntaorganisaation osaamis- ja kehittämistarpeita vahvistuu. **Arvio: Toteutunut osittain**

Painopiste 2: strateginen johtaminen vahvistuu seurakuntaorganisaatioiden kaikilla tasoilla; johdon, henkilöstön ja luottamushenkilöiden vuorovaikutus lisääntyy; organisaation sisäinen luottamus syvenee; kokemus seurakunnan työn merkityksestä kasvaa. **Arvio: Toteutunut osittain**

Painopiste 3: kollektiivinen tietoisuus ympäristökatastrofin uhasta vahvistuu seurakuntaorganisaation kaikilla tasoilla; ymmärrys uhkia torjuvien toimien välttämättömyydestä kasvaa ja toimien määrä lisääntyy; jokaisen seurakunnan työntekijän ja luottamushenkilön henkilökohtainen vastuu ympäristöky-symyksissä kirkastuu. **Arvio: Toteutunut osittain**

Painopiste 4: ymmärrys hyvän hallinnon perusteista lisääntyy; seurakunnan työntekijöiden ymmärrys oikeellisen muutoksenhaun menettelystä vahvistuu. **Arvio: Toteutunut**

Painopiste 5: henkinen kriisinkestävyys vahvistuu; yhteiskunnan kokonaisturvallisuus lisääntyy. **Arvio: Toteutunut**

Osaamisen kehittäminen / Tavoitteiden toteutuminen

Painopiste 1: osaaminen olemassa. **Arvio: Toteutunut**

Painopiste 2: tuomiokapitulin asiantuntijoiden sisäinen koulutus seurakuntayhtymien ja seurakuntien talouden johtamiseen liittyvissä kysymyksissä. **Arvio: Toteutunut osittain**

Painopiste 3: osaaminen olemassa ympäristödiplomin edellyttämää auditointia lukuun ottamatta. **Arvio: Toteutunut**

Painopiste 4: osaaminen olemassa. **Arvio: Toteutunut**

Painopiste 5: osaaminen olemassa. **Arvio: Toteutunut**

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Hiippakunnan talousarvio laadittiin hiippakunnalle ilmoitetun kehyksen mukaisesti. Kirkolliskokous päätti hiippakunnan toimintakatteeksi 1 215 613 euroa, johon sisältyi toimitilakuluja 211 100 euroa. Vuoden 2023 toteuma oli 101,5 %.

Talousarvion sitovuustasona on tuomiokapitulin varsinaisen toiminnan talousarviokehys, joka vuonna 2023 oli 1 004 513 euroa. Kehys ylittyi 24 426 eurolla, siinä missä edellisenä vuonna ylijäämää oli 72 976 euroa. Tilinpäätös muodostui alijäämäiseksi ensimmäistä kertaa Espoon hiippakunnan historiassa. Merkittävimmät syyt ylitykselle olivat ennakoitua suuremmat henkilöstökulut ja palvelujen ostot. Henkilöstökulut ylityivät 13 721 eurolla. Huomionarvoista on, että jaksotettujen palkkojen osalta ylitys oli ilman sivukuluja 7 445 euroa. Edellisenä vuonna jaksotetut palkat olivat 18 482 euroa talousarviota alhaisemmat, joten erotus vuoteen 2022 oli yhteensä 25 927 euroa (toteuman osalta 40 927 €). Henkilöstökulut muodostivat noin 76,6 % kaikista kuluista (noin 70 % vuonna 2022). Palvelujen ostoissa talousarvio ylittyi 16 480 eurolla, mihin vaikutti osaltaan inflaatiosta johtuva kustannusten ennakoimaton nousu. Matkankuluja kasvattivat kevätkaudella toteutetut tuomiokapitulin edustajien vierailut kaikissa hiippakunnan seurakunnissa.

Toimintatuottoja oli 51 623 euroa eli 1 623 euroa arvioitua enemmän.

Toimitilojen osalta saavutettiin jonkin verran säästöjä talousarvioon verrattuna. Toteuma oli 96,8 %. Poistoja tuomiokapitulilla ei ole toimitiloihin liittyen, koska se toimii vuokratiloissa.

Tuomiokapitulilla on hoidossaan Espoon hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto. Rahaston yhteydessä on myös diakoniarahasto. Rahaston ohjesäännön mukaisesti sen tarkoituksena on tukea Espoon hiippakunnan tuomiokapitulin ja koko hiippakunnan toimintaa. Rahaston varat, mikäli niitä ei ole käytetty rahaston tarkoitusta palveleviin yleishyödyllisiin ja diakonisiin toimintoihin, on sijoitettava varmalla ja tuottavalla tavalla. Rahaston hoidosta, varojen sijoittamisesta ja varojen käytöstä päättää tuomiokapituli.

Tuomiokapitulin rahaston toimintatuotot olivat 60 514 euroa (54 998 euroa vuonna 2022, 55 053 euroa vuonna 2021) ja toimintakulut olivat 40 380 euroa (41 420 euroa vuonna 2022, 32 197 euroa vuonna 2021). Tilikauden tulos oli 20 134 euroa (13 578 euroa vuonna 2022, 22 856 euroa vuonna 2021).

Tuomiokapitulin ja Espoon tuomiokirkkoseurakunnan henkilöstöä kevään 2023 seurakuntakerroksella. Kuva: Mervi Ritokoski.

Espoon hiippakunnan talousarvion 2023 toteumavertailu (perustoiminta)

	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	54 078	50 000		51 623	-1 623	-103,2
Maksutuotot	38 154	40 000		32 567	7 433	-81,4
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	9 420	8 000		13 185	-5 185	-164,8
Tuet ja avustukset	2 878	2 000		2 066	-66	-103,3
Muut toimintatuotot	2 347			488	-488	0,0
Sisäiset tuotot	1 280			3 316	-3 316	0,0
Toimintakulut	-1 017 928	-1 054 513		-1 080 562	26 049	-102,5
Henkilöstökulut	-852 799	-917 419		-931 140	13 721	-101,5
Palkat ja palkkiot	-656 921	-705 707		-715 312	9 605	-101,4
Henkilösivukulut	-195 982	-211 712		-215 852	4 140	-102,0
Henkilöstökulujen oikaisuerät	104			24	-24	0,0
Palvelujen ostot	-122 004	-93 600		-110 080	16 480	-117,6
Palvelun ostot - sisäiset	-1 799			-3 841	3 841	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-24 101	-25 200		-17 347	-7 853	-68,8
Annetut avustukset	-17 180	-18 000		-18 146	146	-100,8
Muut toimintakulut	-46	-294		-9	-286	-2,9
TOIMINTAKATE	-963 850	-1 004 513		-1 028 939	24 426	-102,4

Toimitilat, talousarvion 2023 toteumavertailu

	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintakulut	-197 472	-211 100		-204 429	-6 671	-96,8
Palvelujen ostot	-28 280	-48 100		-31 080	-17 020	-64,6
Vuokratulot	-161 772	-150 000		-151 535	1 535	-101,0
Aineet ja tarvikkeet	-7 419	-13 000		-21 814	8 814	-168
TOIMINTAKATE	-197 472	-211 100		-204 429	-6 671	-96,8

1.9.6.10 Tuomiokapitulien toimitilat

Tuomiokapitulien yhteisiin toimitiloihin kirjataan kiinteistön omistajalle kuuluvia menoja (kiinteistöverot, vakuutukset, Mikkelin tuomiokapitulien vastikkeet) ja pienkorjaukset, joista tuomiokapituli ei itse vastaa.

Talousarvion 2023 toteumavertailu

Tuomiokapitulien toimitilat yhteensä	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	8 161			8 325	-8 325	0,0
Vuokratuotot	8 161			8 325	-8 325	0,0
Toimintakulut	-161 545	-158 200		-92 664	-65 536	-58,6
Henkilöstökulut	152					
Henkilösivukulut	152					
Palvelujen ostot	-98 376	-85 000		-15 425	-69 575	-18,1
Vuokratulot	-39 925	-50 000		-43 155	-6 845	-86,3
Aineet ja tarvikkeet	-1 151			-10 184	10 184	0,0
Muut toimintakulut	-22 245	-23 200		-23 900	700	-103,0
TOIMINTAKATE	-153 384	-158 200		-84 340	-73 860	-53,3

Turun tuomiokapituli	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintakulut	-25 632	-31 500		-22 373	-9 127	-71,0
Palvelujen ostot	-14 637	-20 000		-1 119	-18 881	-5,6
Aineet ja tarvikkeet				-10 118	10 118	0,0
Muut toimintakulut	-10 994	-11 500		-11 136	-364	-96,8
TOIMINTAKATE	-25 632	-31 500		-22 373	-9 127	-71,0

KIRKKOHALLITUS[†]

Tampereen tuomiokapituli	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	8 161			8 325	-8 325	0,0
Vuokratuotot	8 161			8 325	-8 325	0,0
Toimintakulut	-32 406	-20 000		-1 615	-18 385	-8,1
Palvelujen ostot	-32 406	-20 000		-659	-19 341	-3,3
Muut toimintakulut		0		-956	956	0,0
TOIMINTAKATE	-24 245	-20 000		6 709	-26 709	33,5

Oulun tuomiokapituli	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintakulut	-54 891	-33 200		-10 920	-22 280	-32,9
Palvelujen ostot	-46 964	-25 000		-2 574	-22 426	-10,3
Aineet ja tarvikkeet				-65	65	0,0
Muut toimintakulut	-7 927	-8 200		-8 280	80	-101,0
TOIMINTAKATE	-54 891	-33 200		-10 920	-22 280	-32,9

Mikkelin tuomiokapituli	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintakulut	-39 925	-50 000		-47 480	-2 520	-95,0
Palvelujen ostot				-4 325	4 325	0,0
Vuorakulut	-39 925	-50 000		-43 155	-6 845	-86,3
TOIMINTAKATE	-39 925	-50 000		-47 480	-2 520	-95,0

Porvoon tuomiokapituli	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintakulut	-4 205	-11 800		-5 003	-6 797	-42,4
Henkilöstökulut	152					
Henkilösivukulut	152					
Palvelujen ostot	-2 618	-10 000		-3 139	-6 861	-31,4
Muut toimintakulut	-1 738	-1 800		-1 865	65	-103,6
TOIMINTAKATE	-4 205	-11 800		-5 003	-6 797	-42,4

Kuopion tuomiokapituli	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintakulut	-4 487	-11 700		-2 910	-8 790	-24,9
Palvelujen ostot	-1 751	-10 000		-1 247	-8 753	-12,5
Aineet ja tarvikkeet	-1 151					
Muut toimintakulut	-1 586	-1 700		-1 664	-36	-97,9
TOIMINTAKATE	-4 487	-11 700		-2 910	-8 790	-24,9

KIRKKOHALLITUS[†]

Lapuan tuomiokapituli	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintakulut				-155	155	0,0
Palvelujen ostot				-155	155	0,0
TOIMINTAKATE				-155	155	0,0

Espoon tuomiokapituli	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintakulut				-2 207	2 207	0,0
Palvelujen ostot				-2 207	2 207	0,0
TOIMINTAKATE				-2 207	2 207	0,0

1.9.6.11 Tuomiokapitulien yhteiset

Porvoon tuomiokapituli, Mikkelin tuomiokapituli ja Turun arkkihiippakunnan tuomiokapituli käyttivät niille myönnetyt kertaluonteiset määrärahat kokonaisuudessaan. Piispojien sivujen ylläpitokulut olivat noin 24 400 euroa. KiTOS-päivien kulut olivat yhteensä noin 72 800 euroa.

Talousarvion 2023 toteumavertailu

	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	5 244			39 280	-39 280	0,0
Maksutuotot				7 938	-7 938	0,0
Muut toimintatuotot	5 244			13	-13	0,0
Sisäiset tuotot				31 330	-31 330	0,0
Toimintakulut	-550 273	-100 000	-50 000	-236 462	86 462	-157,6
Henkilöstökulut	-29 980			-7 482	7 482	0,0
Palkat ja palkkiot	-22 751			-5 681	5 681	0,0
Henkilösivukulut	-7 228			-1 802	1 802	0,0
Palvelujen ostot	-467 702	-50 000	-50 000	-208 598	108 598	-208,6
Palvelun ostot - sisäiset	-800					
Vuokratulut	-24 540			-4 074	4 074	0,0
Aineet ja tarvikkeet	-21 437			-14 442	14 442	0,0
Annetut avustukset	0	-50 000		-963	-49 037	-1,9
Muut toimintakulut	-5 815			-903	903	0,0
TOIMINTAKATE	-545 030	-100 000	-50 000	-197 182	47 182	-131,5

1.9.7 Avustukset

Kirkon keskusrahasto myönsi seurakunnille avustuksia, joita ovat verotulojen täydennys, harkinnanvarainen avustus, Kirkon keskusrahaston rakennusavustus, seurakuntien kokeilutoiminnan avustukset, koulutusavustukset, avustukset saamelaistyön virkoihin sekä Suomessa asuvien ulkomaalaisten parissa tehtävä työ.

Verotulojen täydennys

Verotulojen täydennys jaettiin Kirkkohallituksen täysistunnon 12.12.2017 hyväksymien jakoperusteiden mukaan siten, että 75 % jaettiin kunnan asukastiheyden määräytyvien tasoitusrajojen ja 25 % seurakunnan jäsenmäärän perusteella määräytyvien tasoitusrajojen perusteella. Edellä mainituilla kriteereillä 1 miljoonan euron määräraha ei olisi tullut käytetyksi, joten jakokriteereitä tarkennettiin. Määrärahasta jäi käyttämättä 26 218 euroa. Kirkkohallituksen täysistunto myönsi 24.1.2023 § 2 tekemällään päätöksellä yhteensä 1 073 782 euroa.

Harkinnanvaraiset avustukset

Harkinnanvaraiset avustuksen myönnettiin kirkkojärjestyksen (1055/1999) 22 luvun 9 §:n mukaisin perustein. ”Kirkkohallitus voi myöntää harkinnanvaraista avustusta seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle, jos tämä syrjäisen sijainnin, pitkien välimatkojen, saaristo-olojen, jäsenmäärän pienuuden, rakennushankkeiden, seurakuntien yhteistoiminnan ja seurakuntatalouden kehittämisen tai muun erityisen syyn johdosta on taloudellisen tuen tarpeessa. Kirkkohallitus voi myöntää harkinnanvaraista avustusta määrääjäksi myös tarkoituksenmukaisen ja kustannuksiltaan edullisen seurakuntien välisen yhteistyön tai seurakuntarakenteen aikaansaamiseksi.”

Harkinnanvaraisiin avustuksiin varattiin vuoden 2023 talousarviossa 500 000 euron määräraha, joka on tarkoitettu seurakuntien tilapäiseen apuun. Seurakunnat ovat voineet hakea tätä avustusta 31.3.2023 mennessä. Hiippakunnat käsittelivät hakemukset ja antoivat niistä lausuntonsa. Hakemusten euromääräinen loppusumma oli 600 095 euroa. Kirkkohallituksen täysistunto myönsi kokouksessaan 30.5.2023 § 83 yhteensä 500 000 euroa harkinnanvaraisia avustuksia 12 seurakunnalle (Kolari 68 000 euroa, Urajärvi 15 000 euroa, Kaskinen 31 000 euroa, Hailuoto 70 000 euroa, Salla 20 000 euroa, Kokemäki 50 000 euroa, Saarijärvi 16 000 euroa, Polvijärvi 20 000 euroa, Posio 60 000 euroa, Outokumpu 20 000 euroa, Malax Ev.Luth. församling 40 000 euroa ja Ålands södra skärgårdsförsamling 90 000 euroa).

Rakennusavustukset

Kirkon keskusrahaston korjausavustusta myönnettiin yhteensä 1 miljoona euroa seurakuntien rakennusten korjaushankkeisiin. Korjaushankkeiden avustukset myönnettiin yleiskirjeen 27/2021 kriteerien mukaan. Hiilineutraalisuusavustusten osuus näistä avustuksista oli 218 600 euroa. Hiilineutraalisuusavustus jaettiin yleiskirjeen 5/2021 kriteerien mukaan.

Seurakuntien kokeilutoiminnan avustaminen

Seurakuntien kokeilutoimintaan myönnettiin vuonna 2023 avustuksia yhteensä 150 000 euroa. Avustukset myönnettiin kuudelle kokeilulle. Avustus on tarkoitettu seurakuntien toimintaan, talouteen tai hallintoon liittyviin innovaatioihin. Lisäksi painotetaan diakoniatyötä kehittäviä kokeiluja. Vuonna 2022 kokeilutoiminnan avustusta saaneista seurakunnista yksi seurakunta palautti saamansa 2 000 euron avustuksen Kirkkohallitukselle vuonna 2023, koska kokeilua ei saatu käynnistettyä seurakunnassa. Myös toinen vuonna 2022 avustusta saaneista kokeiluista jäi seurakunnassa käynnistymättä, joten 600 euron avustusta ei maksettu seurakunnalle vuosina 2022–2023.

Koulutusavustukset

Avustus on tarkoitettu tukemaan pienten ja vähävaraisten seurakuntien työntekijöiden kouluttautumista. Piispainkokous päättää hiippakuntakohtaisesta jaosta. Määrärahaa jäi käyttämättä 76 708 euroa.

Avustukset seurakunnille, jossa saamelaistyön virkoja

Saamelaistyön virkoja ovat Pohjois-Lapin seurakuntakuntayhtymän saamelaispappi ja -diakonissa Inarin seurakunnassa sekä Utsjoen seurakunnan kirkkoherra ja diakonissa. Lisäksi määrärahaa käytetään Enontekiön seurakunnan kirkkoherran palkkauseen. Kohteeseen osoitettu määräraha ylittyi 75 789 euroa.

Työ Suomessa asuvien ulkomaalaisten parissa

Kirkon keskusrahasto jakoi Suomessa asuvien ulkomaalaisten parissa tehtävään työhön avustusta seuraaville seurakunnille: Tyska evangelisk-lutherska församlingen i Finland (68 688 euroa), Olaus Petri församling (14 418 euroa), International Evangelical Church in Finland (25 447 euroa) ja Anglican Church in Finland (25 447 euroa).

Kouluttavat laitokset ja muut avustukset

Kirkon keskusrahastosta jaettiin avustuksia myös kouluttaville laitoksille (Helsingin yliopisto, Itä-Suomen yliopisto, Diakonia-ammattikorkeakoulu, Centria-ammattikorkeakoulu, Step-koulutus/Seurakuntaopisto ja Yrkeshögskolan Novia/Åbo Akademi) sekä muita avustuksia (Kirkon Ulkomaanavun tuki, Pakolaisneuvonta ry, Lapin turistityö sekä muita avustuksia mm. kristillisille järjestöille).

Sopimus pohjaiseen yhteistyöhön kuuluvat Kirkkopalvelut ry, Nuori kirkko ry, Suomen Merimieskirkko ry ja Församlingsförbundet. Lisäksi avustetaan muita sopimus pohjaisia yhteistyöhankkeita, joita ovat Some-yhteistoimintahankkeet (Nuori kirkko ry), Hiljaisuuden ystävät ry:n ja Isoiset ry:n kanssa tehdyt yhteistyösopimukset sekä Kapioston kanssa tehty sopimus kopiostomaksuista. Kirkkopalvelut ry:lle osoitettu avustus kirkkopäiviä varten jäi käyttämättä, koska vuonna 2023 kirkkopäiviä ei järjestetty.

Avustukset kirkollisille järjestöille

Kirkon keskusrahaston talousarviossa 2023 varattiin 80 000 euroa sekalaisiin avustustarpeisiin. Kyseinen avustus on suunnattu kirkollisille järjestöille, yhdistyksille ja laitoksille. Avustusten saajien joukko on melko vakiintunut ja koostuu hyvinkin erityyppisistä ja -kokoisista järjestöistä. Avustuksia myönnettiin yhteensä 80 000 euroa.

Talousarvioavustusten talousarvion 2023 toteutuma

	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	138 893			176 116	-176 116	0
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	138 893			176 116	-176 116	0
Toimintakulut	-7 241 282	-6 469 300		-6 542 930	73 630	-101,1
Palvelujen ostot	-15 275			-182	182	0
Palvelun ostot - sisäiset	1 000			-1 384	1 384	0
Annetut avustukset	-6 701 730	-6 469 300		-6 016 056	-453 244	-93
Muut toimintakulut	-525 277			-525 308	525 308	0
TOIMINTAKATE *	-7 102 388	-6 469 300		-6 366 814	-102 486	-98,4
*) sis. viralliset kolehdit	30 993			55 445		

Avustukset, talousarvion 2023 toteuma

Avustukset (€)	TP 2022	TA 2023	TP 2023
AVUSTUKSET, SOPIMUSPOHJAINEN YHTEISTYÖ, JÄSENMAKSUT			
AVUSTUKSET			
AVUSTUKSET SEURAKUNNILLE			
Verotulojen täydennys	1 074 185	1 100 000	1 073 782
Harkinnanvaraiset toiminta-avustukset	500 000	500 000	500 000
Rakennusavustukset	983 100	1 000 000	1 045 790
Kokeilutoiminnan avustaminen	199 900	150 000	148 000
Koulutusavustukset	41 171	120 000	43 292
Avustus seurakunnille, joissa saamelaistyön virkoja	272 000	297 000	372 879
Työ Suomessa asuvien ulkomaalaisten parissa	134 000	134 000	134 000
Yhteensä	3 204 356	3 301 000	3 317 743
AVUSTUKSET KOULUTTAVILLE LAITOKSILLE			
Hgin yliopisto, teol. tdk, työelämäyhteyksien suunnittelija	50 000	50 000	50 000
Hgin yliopisto, teol. tdk, tutkimustiedon näkyvyyden edistäminen	10 000	10 000	10 000
Itä-Suomen yliopisto, soveltavien opintojen kehittäminen	18 000	19 000	19 000
Diakonia-ammattikorkeakoulu	65 000	65 000	65 000
Centria ammattikorkeakoulu	8 000	7 000	7 000
Seurakuntaopisto	310 000	310 000	310 000
Yrkeshögskolan Novia & Åbo Akademi, maks. -22	23 000	23 000	23 000
Yhteensä	484 000	484 000	484 000
MUUT AVUSTUKSET			
Kirkon ulkomaanapu (sis. Nuorisoverkoston ja avustuksen Ukrainaan 500 000)	1 468 000	968 000	968 000
Pakolaisneuvonta ry	50 000	50 000	50 000
Lapin turistityö	176 379	140 000	115 500
Kirkon toiminta saaristossa	13 000	13 000	15 000
Kirkkotekstiilien konservointi	15 000	0	0
Varaus sekalaisiin avustustarpeisiin (kirkolliset järjestöt)	80 000	80 000	80 000
Yhteensä	1 802 379	1 251 000	1 228 500
AVUSTUKSET YHTEENSÄ	5 490 735	5 036 000	5 030 243
SOPIMUSPOHJAINEN YHTEISTYÖ			
YHTEISTYÖSOPIMUKSEN TEHNEET JÄRJESTÖT			
Kirkkopalvelut	108 000	108 000	108 000
Kirkkopalvelut, Kirkkopäivät	50 000	50 000	0
Kirkkopalvelut, seurakuntavaalit	140 000	0	0
Lasten ja nuorten keskus (Nuori kirkko) sis. Some-yhteistoiminta	166 000	217 000	217 000
Suomen Merimieskirkko	296 000	296 000	296 000

KIRKKOHALLITUS⁺

Församlingsförbundet	24 000	24 000	24 000
Yhteensä	784 000	695 000	645 000
MUUT SOPIMUSPOHJAISET YHTEISTYÖHANKKEET			
Some-yhteistoiminta Lasten ja nuorten keskuksen kanssa	51 000	0	0
Hiljaisuuden ystävät ry (vuoden -21 talousarvioavustus)	10 000	5 000	5 000
Kopiosto	13 501	13 000	13 708
Yhteensä	74 501	18 000	18 708
SOPIMUSPOHJAINEN YHTEISTYÖ YHTEENSÄ	858 501	713 000	663 708
JÄSENMAKSUT			
JÄSENMAKSUT JA ERITYISAVUSTUKSET KIRKKOJEN KANSAINVÄLISILLE YHTEISTYÖJÄRJESTÖILLE			
Jäsenmaksut	570 945	557 100	525 308
Eriyisohjelmat	114 200	64 200	104 000
Yhteensä	685 145	621 300	629 308
MUUT JÄSENMAKSUT			
Suomen ekumeeninen neuvosto	99 000	99 000	99 000
JÄSENMAKSUT YHTEENSÄ	784 145	720 300	728 308
KAIKKI YHTEENSÄ	7 133 380	6 469 300	6 422 258

1.10 Palvelukeskusmaksulla rahoitettava toiminta, Kirkon palvelukeskus

Hyväksytty Kirkon palvelukeskuksen johtokunnan kokouksessa 31.1.2024, § 6.

1.10.1 Johdanto

Palvelukeskusmuotoisen toiminnan tavoitteena on yhtenäistää toimintatapoja ja -malleja, kehittää palveluita ja tehostaa talous- ja henkilöstöhallinnon prosesseja yhdessä asiakkaiden kanssa osana kokonaiskirkollista toimintaa. Keskitetyillä talous- ja henkilöstöhallintoa tukevilla tietojärjestelmillä haetaan kustannustehokkuutta ja parempaa tuottavuutta. Kirkon palvelukeskuksen toiminta-ajatus tiivistyy viimeisimmän strategiatyön yhteydessä määritellyssä Kirkon palvelukeskuksen missiossa: *"Kirkon palvelukeskus on ammattitaitoinen, luotettava ja arvostettu talous- ja henkilöstöhallinnon kumppani seurakuntatalouksille kirkon perustehtävän tukemisessa"*.

Kirkon palvelukeskuksen tehtävät pohjautuvat kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen, joiden mukaisesti Kirkon palvelukeskus hoitaa kaikkien Suomen evankelisluterilaisten seurakuntien, seurakuntayhtymien, hiippakuntien, Kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston kirjanpidon, ostolaskut, ostoreskontran, myyntilaskut, myyntireskontran, käyttöomaisuuskirjanpidon, palkanlaskennan, matka- ja kululaskut sekä niihin liittyvän maksuliikenteen.

Kirkon palvelukeskuksen tavoiteltu työvahvuus vuosille 2021–2023 on ollut hieman kasvava. Suunnitellussa henkilöstöresursoinnissa näkyy yksikön strategisten painopisteiden mukaisten uusien tehtävien täyttö. Vuoden 2023 henkilömäärän toteumaan vaikutti ennakoitua merkittävästi suurempi palvelulaajennusten kysyntä ja kausiluontoisen työn kasvu. Alla oleva taulukko osoittaa yksikön kaikkien palvelussuhteiden mukaiset henkilömäärätoteumat sekä HTV2-luvut (työaika, josta on vähennetty keskeytykset) vuosina 2021, 2022 ja 2023.

	Tot. 2021	Tot. 2022	TA 2023	Tot. 2023
Henkilömäärä	108	110	105	120
HTV2-luku	100,4	101,7	106,8	109,7

Raportoidut henkilömäärät perustuvat yksikössä voimassa olleisiin palvelussuhteisiin sisältäen myös opinto-, perhe- ja työvapaalla olevat henkilöt (7 henkilöä vuoden 2023

lopus). Yksikön todellinen työvahvuus 31.12.2023 oli niiden vuoksi merkittävästi raportoitua henkilömäärää pienempi ollen 113 henkilöä, joka sisältää vuodenvaihteen kausiluonteiseen työhön liittyen 8 tarvittaessa töihin kutsuttavaa henkilöä. Vuoden 2023 talousarvion laadintahetkellä edellä kuvatut opinto-, perhe- ja työvapaat ovat olleet tiedossa vain pieneltä osin.

1.10.2 Keskeisimmät tapahtumat vuonna 2023

Vuosi 2023 oli Kirkon palvelukeskuksen kahdestoista toimintakausi ollen samalla seitsemäs toimintavuosi, jolloin palvelukeskuksen asiakkaina olivat kaikki seurakuntatouloudet. Vuonna 2023 Kirkon palvelukeskuksen asiakasmäärä oli 248.

Vuonna 2023 jatkettiin edellisvuonna uudistetun Kirkon palvelukeskuksen strategian mukaista toimintaa, jossa Kirkon palvelukeskukselle määritellyt keskeiset painopisteet olivat:

- Asiakastytyväisyyden ja asiakasarvon kasvattaminen
- Asiakslähtöiset laadukkaat ja tehokkaat prosessit
- Osaamisen kasvattaminen ja työhyvinvoinnin kehittäminen
- Toiminnan jatkuvuutta ja kehittämistä tukeva talousrakenne

Näihin painopisteisiin liittyneitä strategisia tavoitteita edistettiin eri osa-alueilla vuoden 2023 toimintasuunnitelman mukaisesti.

Asiakslähtöisen ja laadukkaan palvelutuotannon perustaa ylläpidetään eräpäivällisten töiden aikatauluissaan valmistumisella, missä onnistuttiin läpi koko vuoden.

Alkuvuodesta otettiin käyttöön uusi taloushallinnon raportointiratkaisu, jota myös edelleen kehitettiin vuoden aikana asiakaspalautteiden pohjalta. Loppuvuoden aikana otettiin käyttöön uusi M2 matka- ja kululaskujärjestelmä, joka on kerännyt kiitosta käytettävyydellään. Järjestelmien kehittämisissä mittavimpina olivat SAP-järjestelmän versiopäivitys, sähköpostilaskujen käyttöönotto sekä palkkojen maksun automatisointi. Uusien kehitysten myötä asiakastytyväisyydessäkin havaittiin hienoista nousua. Taulukko osoittaa asiakastytyväisyyden kehitystä vuosina 2021–2023.

Asiakastytyväisyys [1-5]	2021	2022	2023
Kokonaisarvio	3,5	3,6	3,7

Vuoden aikana asiakkaiden kysyntä palvelulaajennuksia kohtaan oli vahvaa ja palveluportfoliota kehitettiin sen mukaisesti. Noin 46 % asiakkaista käytti vuoden aikana jotain palvelukeskuksen tarjoamaa palvelulaajennusta ja vuoden viimeisellä neljänneksellä palvelulaajennuksien kokonaiskäyttö ylitti tavoitellun 400 tuntia kuukaudessa.

Vuoden 2023 toimintakulut toteutuivat lähelle talousarviotasoa, vaikka palvelulaajennuksien määrä toteutuikin suunniteltua suurempana. Palvelukeskushinnasto keräsi toimintatuottoja toimintakulujen mukaisesti ja hinnoittelun aiheuttamisperusteisuus toteutui hyvin.

Vuoden aikana prosesseja ja toimintamalleja kehitettiin asiakkaiden kanssa lukuisissa eri kehitysprojekteissa. Kaikkiaan kahdeksassa palvelukeskuksen koordinoimassa kehitysprojektissa oli asiakasedustus, joiden kautta 21 eri asiakasta oli mukana kehittämässä yhteistä toimintaa.

Suuri osa Kirkon palvelukeskuksen henkilöstöstä oli vuoden 2023 pääosin etätyössä yksikölle luodun toimintokohtaisen etä- ja läsnätyötä hyödyntävän hybridityömallin mukaisesti, mikä on ollut omiaan lisäämään henkilöstön työtyytyväisyyttä. Työterveyshuollon kanssa tehtiin vuoden aikana yhteistyötä ja pidettiin erityiset yksikkökohtaiset tilannekatsaukset maaliskuussa ja lokakuussa. Osana työhyvinvoinnin edistämistä järjestettiin syyskuussa koko yksikön kattanut työhyvinvointipäivä sekä marraskuussa Avara-valmennukselta tilattu työpäivän aikaista kuormitusta ja siitä palautumista käsitellyt työhyvinvointikoulutus koko henkilöstölle.

Asiakkaiden sekä muiden viiteryhmiä tapaamisia pyrittiin toteuttamaan resurssien sallimissa rajoissa. Kirkon palvelukeskuksen henkilöstöä vieraili mm. Iin, Utajärven ja Kempeleen seurakunnissa. Lisäksi Kirkon palvelukeskuksesta osallistuttiin elokuussa suurten seurakuntien HR-päivään sekä syyskuussa kirkon toimistohenkilöstön teemapäivään. Kirkon palvelukeskus osallistui vuoden 2023 aikana rekrytointimessuille Oulussa, Torniossa ja Rovaniemellä.

Vuosi oli aktiivinen myös Kirkon palvelukeskuksessa toteutuneiden vierailujen osalta. Palvelukeskus isännöi niin yksittäisten seurakuntien vierailuja kuin asiakasryhmien käyntejä yhteistyön sujuvoittamiseksi ja toimintamallien kehittämiseksi. Lisäksi palvelukeskuksessa vierailivat mm. Helsingin seurakuntayhtymän johtajisto tammikuussa sekä Kirkkohallituksen täysistunto toukokuussa osana johtamistyöskentelyidensä ohjelmia.

Kirkon palvelukeskuksen asiakaspäivät toteutettiin kaksikielisenä meriseminaarina lokakuussa. Teeman ”Kumppanuus – onnistumista yhdessä” -ympärielle rakentui monipuolinen kokonaisuus mielenkiintoisia ja innostavia puheenvuoroja. Meriseminaari tarjosi myös runsaasti aikaa ja mahdollisuuksia yhteiselle keskustelulle, mikä sai osallistujilta erityistä kiitosta.

Loppuvuodesta pilotoitiin uutta yhteistyömallia Oulun ympäristöseurakuntien edustajien kanssa järjestetyssä kehittämispäivässä, josta saadun positiivisen palautteen pohjalta vastaavanlaisia tilaisuuksia aiotaan järjestää laajemminkin.

1.10.3 Tavoitteiden toteutuminen

Painopisteet	Tavoitteet vuodelle 2023	Mittarit / Tavoitteiden toteutuminen
Toiminnalla edistetään seuraavia <i>Ovet auki ko-keilulle ja kehittämiselle</i> painopisteitä: Ovet auki ulospäin: (D) Ovet auki kirkkoon ja kasvuun: (A) Ovet auki kaikille: (C) Ovet auki yhteiselle työlle ja kumppanuuksille: (D) Ovet auki uusille mahdollisuuksille: (C ja D) Ovet auki tulevaisuuteen: (B)	1. Asiakaslähtöinen ja laadukas palvelutuotanto	Palvelutuotannon eräpäivällisten töiden valmistuminen / Tavoitteena, että palveluprosessien eräpäivälliset työt valmistuvat aikataulussa. Arvio: Toteutunut Asiakaspalautteet / Tavoitteena, että asiakastyytyväisyyskyselyn kokonaisarvio on 3,7. Arvio: Toteutunut
	2. Palvelulaajennuksien ja asiakaslähtöisen palveluportfolion kehittäminen	Palvelulaajennuksien asiakasmäärä / Tavoitteena, että vuoden 2023 aikana 50 % asiakkaista käyttää jotain laajennettua palvelua. Arvio: Toteutunut osittain Palvelulaajennuksien käyttömäärä / Tavoitteena, että vuoden 2023 lopulla palvelulaajennuksien käyttö on yhteensä keskimäärin 400 h/kk. Arvio: Toteutunut
	3. Talous- ja henkilöstöhallinnon prosessien ja toimintamallien kehittäminen yhteistyössä asiakkaiden kanssa	Asiakkaiden kanssa tehtyjen kehittämisprojektien lukumäärä / Tavoitteena toteuttaa vähintään 4 kehitysprojektia vuonna 2023. Arvio: Toteutunut Kehittämistyöhön osallistuvien asiakkaiden lukumäärä / Tavoitteena, että vuoden 2023 aikana eri yhteiskehitysprojekteihin osallistuu yhteensä vähintään 12 eri asiakasta. Arvio: Toteutunut
	4. Työhyvinvoinnin kehittäminen	Henkilöstötyytyväisyys / Tavoitteena, että aiemman Keva-hankkeen mukaisen kyselyn (<i>osiot: esimiestoiminta, toimintakulttuuri ja työympäristö</i>) kokonaisarvio on 8,3. Arvio: Toteutunut osittain

		Henkilöstövaihtuvuus / Tavoitteena, että vaihtuvuus on enintään 10 %/vuosi (rullaava 12 kk). Arvio: Ei toteutunut
	5. Asiakkaille läpinäkyvät toimintakulut ja aiheuttamisperusteinen hinnoittelu	Toiminnan suunnitelmallisuus ja ennustetavuus / Tavoitteena talousarvion mukainen toimintakulujen toteuma (suunnitellulla toiminta-asteella). Arvio: Toteutunut Hinnaston aiheuttamisperusteisuus / Tavoitteena kulujen ja työajanseurannan mukainen kiinteä maksuosuus sekä suoritekohtainen hinnoittelu. Arvio: Toteutunut

Vaikuttavuuden arviointi / Tavoitteiden toteutuminen

Suunnittelukauden tavoitteiden toteutumisesta seuraavia vaikutuksia ovat

- Kirkon palvelukeskuksen asiakastyytyväisyyden kohoaminen, mitä voidaan seurata koko asiakaskunnalle lähetettävien asiakastyytyväisyyskyselyin. **Arvio: Toteutunut**
- Koko kirkon talous- ja henkilöstöhallinnon tehostuminen, mikä voidaan halutessaan todentaa erillisin kustannusanalyysin. **Arvio: Toteutunut osittain**

Osaamisen kehittäminen / Tavoitteiden toteutuminen

Suunnittelukauden tavoitteiden toteuttamiseksi ja vaikutusten aikaansaamiseksi tarvitaan

- Talous- ja henkilöstöhallintoon liittyvän substanssiosaamisen laajentamista ja syventämistä. **Arvio: Toteutunut**
- Kehitysprojektien läpivientiin liittyvän osaamisen kasvattamista. **Arvio: Toteutunut osittain**
- Digitalisaatioon ja automatisaatioon liittyvän osaamisen kehittämistä. **Arvio: Toteutunut osittain**

Kirkon palvelukeskuksen tulevaisuuden näkymät ovat positiiviset. Seurakuntataloudet siirtävät aiempia työtehtäviään palvelukeskukseen, minkä lisäksi myös järjestelmäuudistukset tarjoavat uusia mahdollisuuksia koko kirkon talous- ja henkilöstöhallinnon prosessien tehostamiseen.

1.10.4 Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Vuosi 2023 toteutui taloudellisten tavoitteiden osalta erinomaisesti. Vuodelle 2023 vahvistettu palvelukeskushinnasto keräsi riittävät toimintatuotot peruspalvelujen ja palvelulaajennusten tuottamiseksi. Joulukuun palvelukeskuslaskutuksessa tilikauden

ylijäämä minimoitiin jättämällä veloittamatta noin 62 500 euroa kyseisen kuukauden kiinteistä maksuosuuksista.

Vakaa käyttötalous mahdollisti vuoden 2023 aikana useita palveluita ja käytettävyyttä parantavia kehityksiä sekä monia toimia henkilöstön työhyvinvoinnin ja pitovoiman parantamiseksi. Esimerkkeinä näistä M2 matka- ja kululaskujärjestelmän ylläpidon ja kehityksen vastuunsiirto palvelukeskukseen ilman lisäveloituksia asiakkailta loppuvuoden 2023 aikana, tekoälypohjaisen ostolaskujen tiliöinti- ja reititysratkaisun määrittely ja kilpailutus sekä panostukset palvelukeskuksen laadukkaana ruotsinkielisen palvelun varmistamiseksi.

Kirkon palvelukeskuksen talousarvion 2023 toteuma

	TP 2022	TA 2023	TA 2023 muutokset	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	8 422 987	9 350 000		9 205 191	144 809	-98,5
Vuokratuotot	1 650	1 000		3 150	-2 150	-315,0
Tuet ja avustukset	20 263	20 400		27 129	-6 729	-133,0
Muut toimintatuotot	8 139 439	9 068 600		8 920 477	148 123	-98,4
Sisäiset tuotot	261 635	260 000		254 435	5 565	-97,9
Toimintakulut	-8 345 288	-9 350 000		-9 193 999	-156 001	-98,3
Henkilöstökulut	-4 841 813	-5 390 000		-5 604 043	214 043	-104,0
Palkat ja palkkiot	-3 782 270	-4 120 000		-4 347 753	227 753	-105,5
Henkilösivukulut	-1 133 408	-1 270 000		-1 322 186	52 186	-104,1
Henkilöstökulujen oikaisuerät	73 865			65 896	-65 896	0,0
Palvelujen ostot	-2 436 379	-2 885 000		-2 547 771	-337 229	-88,3
Palvelun ostot - sisäiset	-611 759	-590 000		-619 344	29 344	-105,0
Vuokratulot	-416 725	-430 000		-348 727	-81 273	-81,1
Aineet ja tarvikkeet	-37 272	-55 000		-66 696	11 696	-121,3
Muut toimintakulut	-1 340			-7 417	7 417	0,0
TOIMINTAKATE	77 699	0		11 192	-11 192	0,0

Kirkon palvelukeskuksen vuoden 2023 toimintatuotot toteutuivat n. 145 000 euroa talousarviota pienempinä. Toimintatuottojen perusteena olevat palveluprosessien suorittemäärät toteutuivat kokonaisuutena noin 4,6 %:a (noin 224 000 euroa) talousarviota alhaisempina. Asiakaskohtaisesti tuotettu lisätyö mukaan lukien palvelulaajennukset toteutuivat noin 145 000 euroa talousarviotasoa korkeampina.

Kirkon palvelukeskuksen toimintakulut toteutuivat noin 145 000 euroa talousarviota pienempinä. Henkilöstökulut toteutuivat noin 225 000 euroa talousarviota korkeam-

pina. Odotettua suurempaan palvelulaajennusten kasvuun reagoitiin kasvattamalla taloushallinnon henkilöresurssia palvelukeskuksen johtokunnan ja virastokollegion hyväksynnällä, minkä vuoksi työvahvuus toteutui noin 3 henkilötyövuotta talousarviota korkeampana. Henkilöstökulujen toteumaan vaikutti myös hyväksyty palkkaratkaisu (5 %), joka ylitti merkittävästi talousarvion (1,5 %) varauksen.

Palveluiden ostot toteutuivat noin 340 000 euroa talousarviota pienempinä. ICT-palvelut alittivat talousarvion mukaisen suunnittelutason noin 315 000 euroa, josta järjestelmäkehitykset muodostivat noin 275 000 euron alituksen. Etätyöjärjestely vaikutti edellisvuosien tapaan ravitsemus- ja työterveyshuoltopalveluiden kuluihin, joista keriyti alitusta talousarvioon yhteensä noin 35 000 euroa. Tilikauden aikana toteutetut Porvoon toimipisteen lakkautus ja Oulun Peltolan toimitilojen puolittaminen toivat yhteensä noin 80 000 euron säästön vuokratuloihin.

Kirkon palvelukeskus järjesti asiakaspäivät meriseminaarina M/S Viking Glorylla 11.10.2023. Kuva: Jarkko Pohjoisaho.

1.11 Valtion rahoituksella rahoitettava toiminta

Laki valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin (rahoituslaki) tuli voimaan vuoden 2016 alusta. Rahoituslain mukaan seurakunnille lailla annettuja yhteiskunnallisia tehtäviä korvataan valtion talousarviosta maksettavalla rahoituksella ja samalla luovutaan seurakuntien yhteisövero-osuudesta. Lain 1 §:n mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää vuosittain evankelis-luterilaiselle kirkolle rahoitusta hautaustoimeen, väestökirjanpitoon sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon liittyviin laissa säädettyihin tehtäviin. Kirkon keskusrahastolle maksettavan valtion rahoituksen määrä vuonna 2023 oli 122 661 000 euroa. Indeksikorotus vuoteen 2022 verrattuna oli 3,2 %.

Seurakuntien osuus (112 482 800 euroa) jaettiin euroa/kunnan jäsen -jakoperusteen mukaan. Jako tapahtui kunnan väkiluvun mukaan (tilanne 31.12.2021). Vuoden 2021 lopussa Suomen väkiluku oli 5 548 241 henkilöä. Valtion rahoituksen jako-osuus vuonna 2023 oli 20,27 euroa kunnan jäsentä kohden.

Kirjuri-jäsentietojärjestelmän ylläpito- ja kehitystyöhön varattiin yhteensä 2 409 000 euroa, josta seurakuntarekisterin osuus oli 2 000 000 euroa ja tietohallinnon osuus 409 000 euroa.

Seurakuntarekisterin ylläpitoon osoitetun rahoituksen käyttö oli 1 866 753 euroa, josta 1 567 715 euroa kohdistui ICT-kehitys- ja ylläpitotöihin. Kuluista 16 % kohdistui henkilöstökuluihin ja 84 % muihin kuluihin. Pieni osa kuluista kohdistui käännöstöihin ja muihin toimistokuluihin. Kehityksen ja ylläpidon kustannukset kohdistuivat mm. jäsentietojärjestelmän tilausrekisteri- ja virkatodistuspalvelun jatkokehitykseen (mm. teknisten ratkaisujen modernisointi, VTJ-muutostietoliikkeen uudistaminen, turvakielollisten tietojen käsittely), sähköisen postitusputken toteuttamiseen iPost-palvelun avulla sekä tilaavirkatodistus.fi-tilauspalvelun kehittämiseen. Lisäksi kehitettiin tietojen haun toiminnallisuuksia Kirjuri Digin puolella ja tuotiin Papin portaali -palvelu kokonaisuudessaan tuotantoon.

Tietohallinnon rahoituksen käyttö oli 409 000 euroa. Kuluista noin 37 % kohdistui henkilöstökuluihin ja 63 % palvelujen hankintaan. Henkilöstökulut sisältävät valtakunnalliseen käyttäjätukeen, ylläpitoon ja tietoturvaan liittyviä tietohallinnon tekemän työn henkilöstökuluja. Palvelut sisältävät konesali-, tietokanta-, raportointi-, tietoturva- ja asiantuntijapalveluita.

Rahoituksesta osoitettiin 7 769 200 euroa seurakuntien kulttuurihistoriallisesti arvokaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon, kiinteistörekisterin laajentamiseen, paanukatto-oppaan laadintaan ja Petäjaveden seurakunnan vanhan kirkon vuosittaiseen peruskunnossapitoon. Kirkkohallituksen täysistunto myönsi seurakunnille yhteensä 7 383 500 euroa rakennusavustuksia kulttuuriperinnön hoitoon. Rakennusavustusten lisäksi Petäjaveden seurakunta sai vanhan kirkon vuosittaiseen peruskunnossapitoon ja turvallisuuteen liittyviin menoihin yhteensä 30 000 euroa. Talousarviossa varattiin 49 000 euroa paanukatto-oppaan laadintaan. Talousarvion muutoksena myönnettiin Imatran Kolmen Ristin kirkon korjaustöihin 239 994 euroa.

Seurakunnat jättivät avustushakemukset rakennusten korjaushankkeisiin ensimmäistä kertaa Basis-järjestelmän kautta. Kirkkohallituksen kirjaamoon saapui määräajassa 31.12.2022 mennessä 133 avustushakemusta 79 eri seurakunnasta. Hakemuksissa ilmoitetut kustannusarviot ovat yhteensä noin 42,8 miljoonaa euroa. Avustusten myöntämisen ja avustuksen määrän laskennan perusteena käytettiin yleiskirjeissä 27/2021 ja 5/2021 esitettyjä laskentakaavoja ja -perusteita.

Avustuksen määrän laskennassa painotetaan kertoimilla erilaisia korjaustöitä, jotta valtion rahoituksesta myönnettävä avustus saadaan kohdennettua tarkemmin rakennuksen säilymisen kannalta oikeille korjaustoimille. Näin ollen esimerkiksi yhden suojellun kirkon laaja korjaushanke voi saada avustusta sekä valtion rahoituksesta että Kirkon keskusrahastosta eri summilla ja avustusprosentteilla korjaustyön erilaisiin osiin. Avustuksen saamisen kannalta merkittävin laskentakaavan tekijä on hankkeen suuruus suhteessa seurakunnan verotuloihin, minkä seurauksena pieniin muutamien kymmenien tuhansien korjaushankkeisiin ei myönnetä avustusta lainkaan tai niiden avustus jää hyvin pieneksi.

Valtion rahoituksesta myönnettiin avustusta vuonna 2023 yhteensä yli 70:lle eri kohteelle. Näistä avustuksista alle 5 000 euron ja 50 % suunnitteluavustuksia oli 15 kpl. Paanukattojen korjaushankkeisiin myönnettiin 70 %:n avustus 14 kohteelle yhteensä 513 200 euroa. Yli 100 000 euron taloudellisesti merkittäviä avustuksia myönnettiin 15 suojellulle kirkolliselle rakennukselle. Kinnulan kirkon kiireellisille ulkovaipan korjaustöille myönnettiin poikkeuksellisesti käyttämällä laskentakaavaa 690 500 euroa.

Elokuussa Kirkkohallituksessa huomattiin, että avustusten laskentataulukossa oli ollut virhe, jonka seurauksena 554 000 euroa valtion rahoituksesta myönnettävää avustusta kirkollisen kulttuuriperinnön hoitoon oli jäänyt jakamatta 18. huhtikuuta pidetyssä täysistunnossa. Jakamatta jäänyt valtion rahoituksen osuus jaettiin täysistun-

KIRKKOHALLITUS[†]

nossa 17. lokakuuta Inarin seurakunnan Pielpajärven kirkon kiireelliseen konservoinnin ja restauroinnin suunnitteluun 13 600 euroa sekä niille hankkeille, osalle niistä, jotka olivat saaneet huhtikuun täysistunnossa avustusta valtion rahoituksesta, myönnettiin korjatut suuremmat avustukset.

Valtion rahoituksen avustuksella toteutettiin Paanukattojen hoito ja korjaus -ohje seurakunnille, joka on julkaistu sekä suomeksi että ruotsiksi Kirkon julkaisut -nettisivustolla. Hankkeeseen oli varattu 49 000 euroa ja hankkeen toteutuneet kustannukset olivat 42 678 euroa. Kustannuksissa tuli merkittävä säästö, kun taittotyötä pystyttiin osaksi tekemään Kirkkohallituksen omana työnä.

Talousvaliokunnan mietinnössä 6/2022 esitetystä pyynnöstä Kirkkohallitus teki vaikutusten arvioinnin avustuskriteerien toimivuudesta. Tuloksena voitiin todeta, että avustushakemusten, pienten sekä hylättyjen avustusten määrä oli kasvanut viime vuosina. Koska tavoitteena on kohdentaa avustus seurakunnan taloudellisesti merkittäville hankkeille, avustusten jakoperusteita rajattiin ja myöntämisen edellytyksiä tarkennettiin vuoden 2024 avustuskäsittelyyn.

Kiinteistö- ja arvoesinerekisteri Basiksen ylläpitoon ja kehittämiseen käytettiin 217 704 euroa (talousarvio 306 000 euroa), josta henkilöstökulut olivat 50 %, ict-palvelujen hankinnat 46 % ja muut kulut 4 %.

Valtion rahoitus 2023

Valtion rahoitus yhteensä (€)	TP 2022	TA 2023	TA muutokset	TA yhteensä	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	118 866 100	122 661 000		122 661 000	122 661 008	-8	-100,0
Korvaukset	118 856 000	122 661 000		122 661 000	122 661 000	0	-100,0
Maksutuotot					8	-8	0,0
Muut toimintatuotot	10 100						
Toimintakulut	-118 826 772	-122 661 000	-239 994	-122 900 994	-122 672 445	-228 549	-99,8
Henkilöstökulut	-630 497	-485 408		-485 408	-557 412	72 004	-114,8
Palkat ja palkkiot	-354 595	-257 400		-257 400	-310 634	53 234	-120,7
Henkilösivukulut	-106 940	-77 200		-77 200	-95 970	18 770	-124,3
Henkilöstökulujen oikaisuerät	-168 963	-150 808		-150 808	-150 808	0	-100,0
Palvelujen ostot	-1 891 870	-1 918 572		-1 918 572	-1 978 286	59 714	-103,1
Vuokratulut	-10 631						
Aineet ja tarvikkeet	-4 071	-5 000		-5 000	-409	-4 591	-8,2
Annetut avustukset	-116 289 703	-120 252 000	-239 994	-120 491 994	-120 136 301	-355 693	-99,7
Muut toimintakulut		-20		-20	-37	17	-185,0
TOIMINTAKATE	39 328	0	-239 994	-239 994	-11 437	-228 557	-4,8

KIRKKOHALLITUS†

Saatu rahoitus (€)	TP 2022	TA 2023	TA muutokset	TA yhteensä	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	118 856 000	122 661 000		122 661 000	122 661 000	0	-100,0
Korvaukset	118 856 000	122 661 000		122 661 000	122 661 000	0	-100,0
TOIMINTAKATE	118 856 000	122 661 000		122 661 000	122 661 000	0	-100,0

Jaettu seurakunnille (€)	TP 2022	TA 2023	TA muutokset	TA yhteensä	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintakulut	-109 515 984	-112 482 800		-112 482 800	-112 482 807	7	-100,0
Annetut avustukset	-109 515 984	-112 482 800		-112 482 800	-112 482 807	7	-100,0
TOIMINTAKATE	-109 515 984	-112 482 800		-112 482 800	-112 482 807	7	-100,0

Seurakuntarekisteri (€)	TP 2022	TA 2023	TA muutokset	TA yhteensä	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot					8	-8	0,0
Maksutuotot					8	-8	0,0
Toimintakulut	-1 815 576	-2 000 000		-2 000 000	-1 866 761	-133 239	-93,3
Henkilöstökulut	-336 602	-334 600		-334 600	-298 719	-35 881	-89,3
Palkat ja palkkiot	-259 028	-257 400		-257 400	-228 081	-29 319	-88,6
Henkilösivukulut	-77 693	-77 200		-77 200	-70 638	-6 562	-91,5
Henkilöstökulujen oikaisuerät	119						
Palvelujen ostot	-1 475 426	-1 660 380		-1 660 380	-1 567 715	-92 665	-94,4
Aineet ja tarvikkeet	-3 548	-5 000		-5 000	-310	-4 690	-6,2
Muut toimintakulut		-20		-20	-17	-3	-85,0
TOIMINTAKATE	-1 815 576	-2 000 000		-2 000 000	-1 866 753	-133 247	-93,3

ICT-tuki (€)	TP 2022	TA 2023	TA muutokset	TA yhteensä	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintakulut	-419 863	-409 000		-409 000	-409 000	0	-100,0
Henkilöstökulut	-169 081	-150 808		-150 808	-150 808	0	-100,0
Henkilöstökulujen oikaisuerät	-169 081	-150 808		-150 808	-150 808	0	-100,0
Palvelujen ostot	-250 781	-258 192		-258 192	-258 192	0	-100,0
TOIMINTAKATE	-419 863	-409 000		-409 000	-409 000	0	-100,0

KIRKKOHALLITUS[†]

Rakennuskohteet (€)	TP 2022	TA 2023	TA muutokset	TA yhteensä	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	10 100						
Muut toimintatuotot	10 100						
Toimintakulut	-7 075 349	-7 769 200	-239 994	-8 009 194	-7 913 877	-95 317	-98,8
Henkilöstökulut	-124 814				-107 885	107 885	0,0
Palkat ja palkkiot	-95 566				-82 553	82 553	0,0
Henkilösivukulut	-29 247				-25 332	25 332	0,0
Palvelujen ostot	-165 662				-152 379	152 379	0,0
Vuokratulut	-10 631						
Aineet ja tarvikkeet	-523				-100	100	0,0
Annetut avustukset	-6 773 719	-7 769 200	-239 994	-8 009 194	-7 653 494	-355 700	-95,6
Muut toimintakulut					-20	20	0,0
TOIMINTAKATE	-7 065 249	-7 769 200	-239 994	-8 009 194	-7 913 877	-95 317	-98,8

2. Tilinpäätöslaskelmat

2.1 Kirkon keskusrahaston tuloslaskelma

Tuloslaskelma (€)	1.1. - 31.12.2023	1.1. - 31.12.2022
Toimintatuotot	137 185 256,19	131 654 541,82
Korvaukset	122 707 000,00	118 903 000,00
Myyntituotot	27 355,60	28 221,34
Maksutuotot	1 140 752,51	1 099 170,28
Vuokratuotot	442 494,51	453 241,53
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	856 666,84	1 160 547,20
Tuet ja avustukset	122 211,71	136 131,24
Sijoitustuotot	895 394,33	-163 872,07
Korkotuotot	108 884,48	48 456,35
Osinkotuotot	144 314,52	38 679,44
Myyntivoitot ja muut rahoitustuotot	268 202,41	241 050,44
Arvonmuutokset	351 040,20	-601 691,91
Muut sijoitukset	22 952,72	109 633,61
Muut toimintatuotot	10 993 380,69	10 038 102,30
Toimintakulut	-180 393 737,80	-175 387 088,46
Henkilöstökulut	-31 192 234,14	-29 767 804,59
Palkat ja palkkiot	-24 118 015,07	-23 216 278,87
Henkilösivukulut	-7 209 373,26	-6 841 751,74
Henkilökulujen oikaisuerät	135 154,19	290 226,02
Palvelujen ostot	-16 354 332,04	-16 259 719,33
Vuokratkulut	-1 965 818,22	-2 064 933,35
Aineet ja tarvikkeet	-890 196,02	-842 663,70
Annetut avustukset	-129 285 772,05	-125 757 215,21
Sijoituskulut	-34 692,90	
Muut toimintakulut	-670 692,43	-694 752,28
Siirto omakatteiseen rahastoon	-195 271,40	177 346,94
TOIMINTAKATE	-43 403 753,01	-43 555 199,70
Kirkon keskusrahastomaksut	42 911 760,00	41 970 367,14
Rahoitustuotot ja -kulut	1 232 770,68	-154 078,38
Korkotuotot	397 922,89	251 054,83
Sijoituskiinteistöjen ja -huoneistojen tuotot	640 445,73	620 560,83
Muut rahoitustuotot	724 568,81	1 167 409,18
Arvonalentumiset ja arvonalentumisten palautukset sijoituksista	424 841,41	-1 126 102,96
Korkokulut	-6 762,05	-23 353,67
Sijoituskiinteistöjen ja -huoneistojen kulut	-858 452,81	-772 201,35
Muut rahoituskulut	-89 793,30	-271 445,24
VUOSIKATE	740 777,67	-1 738 910,94
Poistot ja arvonalentumiset	-1 069 368,40	-1 287 868,73
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 069 368,40	-1 287 868,73
TILIKAUDEN TULOS	-328 590,73	-3 026 779,67
Tilikauden ylijäämä (+) / alijäämä (-)	-328 590,73	-3 026 779,67

2.2 Kirkon keskusrahaston rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma (€)	TP 2023	TP 2022
Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta		
Tulorahoitus		
Vuosikate	740 778	-1 738 910
Tulorahoituksen korjauuserät		
Yhteensä	740 778	-1 738 910
Investoinnit		
Pysyvien vastaavien myyntitulot		
Investointimenot	-793 117	-529 886
Sijoitukset		828 727
Yhteensä	-793 117	298 841
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettorahavirta	-52 339	-1 440 069
Rahoitustoiminnan rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Lyhytaikaisten velkojen muutos	1 737 242	1 818 252
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Pitkäaikaisten saamisten muutos	667	31 166
Lyhytaikaisten saamisten muutos	32 674	-3 973 602
Muut maksuvalmiuden muutokset *	120 720	-142 651
Yhteensä	154 061	-4 085 086
Rahoitustoiminnan nettorahavirta	1 891 302	-2 266 834
Rahavarojen muutos	1 838 963	-3 706 904
Rahavarat 31.12.		
Rahat ja pankkisaamiset	4 858 868	4 488 860
Rahoitusarvopaperit	42 768 192	41 299 237
Yhteensä	47 627 060	45 788 097
Rahavarat 1.1.		
Rahat ja pankkisaamiset	4 488 860	7 134 300
Rahoitusarvopaperit	41 299 237	42 360 701
Yhteensä	45 788 097	49 495 001
Rahavarojen muutos	1 838 963	-3 706 904

*) Siirrot sidottujen rahastojen omaan pääomaan, lukuun ottamatta siirtoja Kuopion hiippakunnan tuomiokapitulin erillisrahastoja, joiden tuloslaskelma integroidaan tilinpäätöksessä erillisrahastojen pääomaan.

2.3 Kirkon keskusrahaston tase

(€)	31.12.2023	31.12.2022
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	51 385 699,41	51 661 950,79
Aineettomat hyödykkeet	76 103,92	539 557,31
Aineettomat oikeudet	76 103,92	536 465,06
Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	3 092,25
Aineelliset hyödykkeet	7 186 383,14	6 999 181,13
Maa- ja vesialueet	65 000,00	65 000,00
Rakennukset	5 384 410,15	5 778 539,95
Kiinteät rakenteet ja laitteet	0,00	0,03
Koneet ja kalusto	493 592,19	708 469,62
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 243 380,80	447 171,53
Sijoitukset	44 123 212,35	44 123 212,35
Osakkeet ja osuudet	44 123 212,35	44 123 212,35
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	2 226 018,46	2 151 467,06
VAIHTUVAT VASTAAVAT	54 365 358,49	52 559 736,32
Saamiset	6 738 298,93	6 771 639,78
Pitkäaikaiset saamiset	400 000,00	400 666,67
Muut saamiset	400 000,00	400 666,67
Lyhytaikaiset saamiset	6 338 298,93	6 370 973,11
Myyntisaamiset	5 874 066,82	5 189 490,86
Muut saamiset	116 219,15	20 553,84
Siirtosaamiset	348 012,96	1 160 928,41
Rahoitusarvopaperit	42 768 191,77	41 299 236,94
Osakkeet ja osuudet	39 990 094,47	29 241 594,47
Muut arvopaperit	2 778 097,30	12 057 642,47
Rahat ja pankkisaamiset	4 858 867,79	4 488 859,60
VASTAAVAA YHTEENSÄ	107 977 076,36	106 373 154,17
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	-84 326 106,65	-84 533 977,38
Peruspääoma	-44 056 079,55	-44 056 079,55
Sidotut rahastot	-14 803 142,97	-14 682 422,97
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä	-25 795 474,86	-28 822 254,53
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	328 590,73	3 026 779,67
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	-2 226 018,46	-2 151 467,06
VIERAS PÄÄOMA	-21 424 951,25	-19 687 709,73
Lyhytaikainen vieras pääoma	-21 424 951,25	-19 687 709,73
Ostovelat	-2 043 817,90	-1 745 022,50
Muut velat	-1 375 137,27	-1 329 819,20
Siirtovelat	-17 967 452,02	-16 575 237,90
Saadut ennakot	-38 544,06	-37 630,13
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	-107 977 076,36	-106 373 154,17

3. Tilinpäätöksen liitetiedot

3.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat periaatteet

Kirkon keskusrahasto taloudenhoito: Kirkkolaki (652/2023) 6 luku 4 § 2 mom:

Siltä osin kuin tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä ei toisin säädetä, seurakunnan, seurakuntayhtymän ja Kirkon keskusrahaston kirjanpitovelvollisuuteen, kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovelletaan kirjanpitolakia (1336/1997) ja tilintarkastukseen julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annettua lakia (1142/2015).

Pysyvät vastaavat ja poistot

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina kohteen taloudellisen vaikutusajan perusteella

Rahoitusomaisuuden arvostus

Sijoitustoiminnan tuottoja- ja kuluja esitetään sekä käyttötalousosassa toimintakatteen yläpuolella sekä tuloslaskelman osassa toimintakatteen alapuolella.

Omakatteisten ja muiden sidottujen rahastojen sijoitustoiminnan tuotot- ja kulut esitetään käyttötalousosassa ennen toimintakatetta ja näiden erien nettosumma siirretään rahastojen pääomiin ennen toimintakatetta muiden rahaston tapahtumien tavoin. Siirrolla osoitetaan se, ettei kysymys ole yhteisön tuloksesta, vaan siitä erotetusta osasta.

Toimintakatteen alapuolella rahoitustuottojen- ja kulujen ryhmässä esitetään Kirkon keskusrahaston sijoitustoiminnan tuotot- ja kulut.

Rahoitusomaisuusarvopaperit sekä pitkäaikaiset sijoitukset on arvostettu hankintameno- tai sitä alempaan tilinpäätöspäivän markkinahintaan. Myyntivoittojen ja myyntitappioiden määrittelyssä on käytetty hankintahinta-arvona keskihintaa. Mahdollisia alle tuhannen euron arvonalennuksia ei ole kirjattu olennaisuuden periaatteen mukaisesti.

Valtion rahoitus

Valtion rahoitus käsitellään tulosvaikutteisesti, koska kirkolliskokouksen tehtävänä on Kirkkolain (652/2023) 5 luvun 2 § 7 b) kohdan mukaan ”päättää perusteista, joiden mukaan valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetussa laissa (430/2015) tarkoitettu rahoitus jaetaan seurakunnille, seurakuntayhtymille ja kirkkohallitukselle.”

Toimintakertomuksen rakenne

Toimintakertomuksen rakenne perustuu rahoituslähteille. Keskusrahastomaksulla rahoitettavaan toimintaan kuuluvat Kirkkohallitus, avustukset, tuloslaskelman rahoitus- tuotot- ja kulut (toimintajäämän jälkeiset erät), poistot ja hiippakunnallinen toiminta. Kirkon palvelukeskus esitetään palvelukeskusmaksuilla rahoitettavassa toiminnassa. Valtion rahoittama toiminta omana kokonaisuutenaan ja omakatteiset- ja muut sidotut rahastot myös omana kokonaisuutenaan.

Kiinteistöomaisuuden arvostus

Kiinteistöomaisuus on arvostettu hankintamenoon tai tätä alempaan käypään arvoon.

3.2 Tuloslaskelman liitetiedot

3.2.1 Valtion rahoitus

Valtion rahoitus (€)	TP 2023	TP 2022
Laki valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin (430/2015)	122 661 000,00	118 856 000,00
Muu valtion rahoitus (OKM)	46 000,00	47 000,00
Yhteensä	122 707 000,00	118 903 000,00

3.2.2 Kirkon keskusrahaston henkilöstökulut 2023

Henkilöstökulut (€)	TP 2023	TP 2022
Palkat ja palkkiot	24 118 015	23 216 279
Eläkemaksut	6 313 193	6 117 815
Muut henkilösivukulut	896 180	723 937
Sairausvakuutuskorvaukset	-120 694	-178 153
Muut oikaisuerät	-14 460	-112 073
Yhteensä	31 192 234	29 767 805

3.2.3 Tilintarkastajien palkkiot

Tilintarkastajien palkkiot (€)	TP 2023	TP 2022
Tilintarkastuspalkkiot	31 114,97	35 442,67
Muut palkkiot	30 191,83	28 839,30
Yhteensä	61 306,80	64 281,97

3.2.4 Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotoissa ja -kuluissa esitetään rahoitusomaisuudesta saadut korko- ja osinkotuotot sekä mahdolliset myyntivoitot ja -tappiot. Lisäksi mahdolliset rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset esitetään tässä ryhmässä.

Rahoitustuotot- ja kulut 1.1. - 31.12.2023

(€)	TP 2023	TP 2022
Sijoituskiinteistöjen tuotot	640 446	881 279
Sijoituskiinteistöjen kulut	-858 453	-981 967
	-218 007	-100 688
Sijoitusarvopapereiden tuotot	1 547 333	1 157 746
Sijoitusarvopapereiden kulut *	-96 555	-1 211 136
	1 450 778	-53 390
Rahoitustuotot- ja kulut yhteensä	1 232 771	-154 078

* Arvonmuutosten palautukset olivat tilikaudella 2023 noin 425 000 euroa sekä vuonna 2022 As Oy Seinäjoen Vihtorin osakkeiden alaskirjaus noin 209 000 euroa.

3.2.5 Poistosuunnitelma

Hyödykeryhmä	Poistoaika
Aineettomat hyödykkeet	
Aineettomat oikeudet	
Atk-ohjelmistot ja -projektit	3 v.
Laajat ja pitkävaikutteiset atk-ohjelmistot ja -projektit	5 - 10 v.
Muut aineettomat oikeudet	5 v.
Muut pitkävaikutteiset menot	
Muut pitkävaikutteiset menot	3 - 5 v.
Ennakkomaksut	
Ennakkomaksut	Ei sumupoistoja
Aineelliset hyödykkeet	
Maa- ja vesialueet	Ei sumupoistoja
Rakennukset ja rakennelmat	
Toimitilarakennukset	30 v.
Asuinrakennukset	30 v.
Vapaa-ajan rakennukset	20 v.
Muut rakennukset ja rakennelmat	10 v.
Rakennusten koneet ja laitteet	10 v.
Koneet ja kalusto	
Kuljetusvälineet ja liikkuvat työkonet	7 v.
Atk-laitteisto	3 v.
Matkapuhelimet	2 v.
Muut koneet ja kalusto	5 v.
Muut aineelliset hyödykkeet	
Urut	15 v.
Sakraali-, arvo- ja taide-esineet	Ei sumupoistoja
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	
Ennakkomaksut	Ei sumupoistoja
Keskeneräiset työt ja hankinnat	Ei sumupoistoja

3.3 Taseen liitetiedot

3.3.1 Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet sekä poistot

Muutokset aineellisissa ja aineettomissa hyödykkeissä 1.1.–31.12.2023

(€)	Aineettomat hyödykkeet	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
1.1.2023	539 557	65 000	5 778 540	708 470	447 171	7 538 738
Lisäykset	-3 092				796 209	793 117
Menojäännös 31.12.2023	536 465	65 000	5 778 540	708 470	1 243 380	8 331 855
Sumupoistot tilikaudelta	-460 361		-394 130	-214 877		-1 069 368
Menojäännös 31.12.2023	76 104	65 000	5 384 410	493 592	1 243 380	7 262 487

3.3.2 Arvopapereiden kirjanpitoarvojen ja markkina-arvojen erotus

Kirkon keskusrahasto (€)	31.12.2023	31.12.2022
Sijoitukset (pitkäaikaiset)		
Osakkeet ja osuudet		
Markkina-arvo	5 166	5 166
Kirjanpitoarvo	5 166	5 166
Erotus	0	0
Rahoitusarvopaperit		
Osakesijoitukset		
Markkina-arvo	21 070 033	18 478 838
Kirjanpitoarvo	15 444 815	14 183 136
Erotus	5 625 218	4 295 702
Korkosijoitukset		
Markkina-arvo	24 259 836	14 261 708
Kirjanpitoarvo	23 523 509	14 052 566
Erotus	736 326	209 141
Yhdistelmäsijoitukset		
Markkina-arvo	1 109 502	1 019 317
Kirjanpitoarvo	1 021 770	1 005 892
Erotus	87 732	13 425
Joukkovelkakirjalainat		
Markkina-arvo	54 265	30 959
Kirjanpitoarvo	54 265	30 959
Erotus	0	0
Muut arvopaperit		
Markkina-arvo	2 974 010	2 512 280
Kirjanpitoarvo	2 723 832	2 382 248
Erotus	250 178	130 033

3.3.3 Saamiset ja velat

(€)	Kirkon keskusrahasto yhteensä	
	31.12.2023	31.12.2022
SAAMISET		
Pitkäaikaiset		
Lainasaamiset		
Muut saamiset	400 000,00	400 666,67
Yhteensä	400 000,00	400 666,67
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	5 874 066,82	5 189 490,86
Muut saamiset	116 219,15	20 553,84
Siirtosaamiset	348 012,96	1 160 928,41
Yhteensä	6 338 298,93	6 370 973,11
VELAT		
Lyhytaikaiset		
Saadut ennakot	38 544,06	37 630,13
Ostovelat	2 043 817,90	1 745 022,50
Muut velat	1 375 137,27	1 329 819,20
Siirtovelat, josta	17 967 452,02	16 575 237,90
- lomapalkkajaksotus	5 416 695,80	5 159 220,77
- maksamattomat rakennusavustukset	11 649 062,75	10 274 705,99
- maksamattomat avustukset	543 927,45	933 271,74
- maksamattomat stipendit	36 194,00	94 020,00
- kolehtivelat	14 777,27	17 039,51
- yhteisvastuovelat	31 339,92	36 483,51
- muut lyhytaikaiset siirtovelat	275 454,83	60 541,38
Yhteensä	21 424 951,25	19 687 709,73

3.3.4 Oman pääoman muutos

Oma pääoma 31.12.2023 (€)	Pääoma 1.1.2023	Lisäys	Vähennys	Tilikauden ali- jäämä/ylijäämä	Pääoma 31.12.2023
Peruspääoma					
Peruspääoma	44 056 079,55				44 056 079,55
Omakatteiset rahastot	13 777 352,85	74 881,15			13 852 234,00
Muut sidotut rahastot yhteensä	905 070,12	45 838,85			950 908,97
Edellisten tilikausien ylijäämä	25 795 474,86				25 795 474,86
Tilikauden alijäämä				-328 590,73	-328 590,73
Kirkon keskusrahasto	84 533 977,38	120 720,00	0,00	-328 590,73	84 326 106,65

3.3.5 Omakatteiset rahastot

Kirkon keskusrahastolla on taseessaan 14 sidottua rahastoa. Kirjanpidollisesti sidotut rahastot eroavat vapaista rahastoista siten, että niiden käytön suhteen on rajoittavia määräyksiä. Sidotut rahastot jaotellaan vielä omakatteisiin rahastoihin niiden rahastojen osalta, joiden varat on pidettävä erillään yhteisön muista varoista. Omakatteisilla rahastoilla on oma katevarallisuutensa. Hiippakuntien tuomiokapituleilla on jokaisella omakatteinen rahasto. Lisäksi Kirkon diakoniarahasto ja Kansainvälisten ja ekumeenisten yhteyksien rahasto ovat omakatteisia rahastoja.

Rahastojen tuottojen ja kulujen siirto rahaston pääomaan/pääomasta esitetään tuloslaskelman alaosassa, ennen toimintakatetta, nimikkeellä "siirto rahastoon".

Omakatteisten rahastojen ja keskusrahastojen väliset velat ja saamiset syntyvät tilanteista, joissa esimerkiksi rahastolle kuuluvia kuluja maksetaan Kirkon keskusrahaston pankkitililtä tai jos Kirkon keskusrahaston pankkitilille maksetaan rahastolle kuuluva tuotto. Kirkon diakoniarahasto osalta velka on tilinpäätöshetkellä 2023 yli miljoona euroa. Velan synty on johtunut siitä, että kaikki Kirkon keskusrahaston ostolaskut (myös avustukset) maksetaan Kirkon keskusrahaston päätililtä. Jatkossa diakoniarahaston maksuliikenteeseen käytetään sen omaa pankkitiliä. Kirkon diakoniarahaston velan lyhentäminen tehdään realisoimalla rahaston likvidejä sijoituksia.

Omakatteisten rahastojen pääoman käyttö ja varallisuus 31.12.2023

Rahastojen tuotot ja pääoman käyttö (€)	Turku	Espoo	Helsinki	Tampere	Porvoo	Mikkeli	Kuopio	Lapua	Oulu	Kv. ekum. rahasto	Diak. rahasto	Yhteensä
Pääoma 1.1.	1 084 766	687 468	918 680	1 855 716	928 473	1 046 339	647 693	954 207	191 558	4 270 291	1 192 160	13 777 352
Pääoman lisäys/vähennys												
Vuokratuotot	49 862	60 083	44 118	6 932								160 994
Rahoitustuotot- ja kulut	27 839	432	22 831	110 214	45 686	54 997	41 895	44 239	-22 339	274 648	64 646	665 089
Saadut kolehdit ja lahjoitukset					30 950	25 220		10 054			450 508	516 732
Muut tuotot			4	43	9			4		126	5 121	5 307
Henkilöstökulut					-6 025						5 695	-330
Palvelujen ostot	-9 299	-6 810	-2 362	-7 724	-3 617	-9 316	-1 357	-2 056	-643	-19 699	-9 137	-72 020
Annetut avustukset	-20 000			-50 000	-14 443		-300				-1 025 711	-1 110 454
Aineet ja tarvikkeet	-685	-60	-518				-580					-1 843
Vastikkeet	-26 615	-33 510	-15 782		-4 528							-80 435
Muut kulut			-656		-6 980	-400					-123	-8 159
Siirto rahaston pääomaan/ pääomasta	21 102	20 135	47 635	52 534	47 984	70 501	39 658	52 242	-22 982	255 075	-509 001	74 881
Pääoma 31.12.2023	1 105 868	707 603	966 315	1 908 250	976 457	1 116 840	687 351	1 006 449	168 577	4 525 366	683 159	13 852 234

Omakatteisten rahastojen varat (€)	Turku	Espoo	Helsinki	Tampere	Porvoo	Mikkeli	Kuopio	Lapua	Oulu	Kv. ekum. rahasto	Diak. rahasto	Yhteensä
Sijoitukset	323 841	617 804	370 451		66 544							1 378 640
Pitkäaikaiset saamiset					24 030			400 000				400 000
Lyhytaikaiset saamiset	2 741	20 985	30 380					16 000				94 135
Rahoitusarvopaperit	757 605		417 158	1 985 903	885 574	978 075	640 337	761 015	104 106	4 881 358	1 469 015	12 880 147
Rahat ja pankkisaamiset	126 457	82 494	148 326	1 022	310	145 371	47 685	6 636	150 357	4 558	226 507	939 723
Lyhytaikainen vieras pääoma	-104 775	-13 680		-78 675		-6 606	-672	-177 202	-85 886	-360 551	-1 012 363	-1 840 410
Yhteensä	1 105 868	707 603	966 315	1 908 250	976 457	1 116 840	687 351	1 006 449	168 577	4 525 366	683 159	13 852 234

Kirkon keskusrahaston toimintakertomus ja tilinpäätös 1.1.-31.12.2023

Muiden sidottujen rahastojen pääoman käyttö 31.12.2023

(€)		Tekijänoikeus- rahasto	Musiikkijuhlien rahasto	Kuopion erillisrahasto *
Pääoma	1.1.	817 532	87 353	2 151 467
	Tuotot	49 105		113 583
	Kulut	-3 266		-39 032
	Siirto pääomaan	45 839		74 551
Pääoma	31.12.	863 370	87 353	2 226 018

* Kuopion erillisrahaston omaisuus on esitetty taseen rivillä muut toimeksiantojen varat.

* Aino Saarikon rahasto on lakkautettu vähäisen pääoman takia, loppuosa 185 euroa tuloutetaan diakoniarahastolle tilikaudella 2024.

3.3.6 Omistukset muissa yrityksissä

Kirkon keskusrahastolla on omistuksia kahdessa kiinteistösaakeyhtiössä.

Kirkon keskusrahaston omistusosuus kiinteistöyhtiön osakkeista on ilmoitettu alla olevassa taulukossa kohdassa omistus. Taulukon kohdassa oma pääoma on kiinteistöyhtiön taseessa oleva kiinteistöyhtiön oma pääoma, ja kohdassa tulos on kiinteistöyhtiöiden vuoden 2022 tilinpäätöksen lukuja.

Kiinteistö Oy Kapitulinkulman tiedot esitetään ensimmäistä kertaa. Kiinteistöyhtiön tilat ovat Mikkelin hiippakunnan tuomiokapitulin työntekijöiden käytössä jo vuosien ajan.

Nimi	Kotipaikka	Omistus	Oma pääoma	Tulos (eur)
Kiinteistö Oy Helsingin Eteläranta 8	Helsinki	67,3 %	23 498 154,72	-90 013,64
Kiinteistö Oy Kapitulinkulma	Mikkeli	47,0 %	1 489 151,36	-5 215,27

3.3.7 Vakuudet ja vastuusitoumukset

Laskennallinen osuus eläkevastuusta

Evankelis-luterilaisen kirkon eläkevastuu on laskettu täyden rahastoinnin periaatteen mukaisesti noudattaen julkisten alojen eläkelakia (JuEL) sekä soveltuvien osin työntekijäin eläkelain (TEL) rekisteröidyn lisäeläketurvan ja työntekijäin eläkelain (TyEL) laskuperusteita. Lähtökohtana ovat olleet vakuutustoimessa yleisesti hyväksytyt matemaattiset mallit ja laskentaperiaatteet. Eläkevastuu on laskettu yksilöllisesti jokaisen JuEL:n piirissä eläkettä joskus työhistoriansa aikana kartuttaneelle henkilölle.

Kevan tekemän eläke-ennusteen mukaan kirkon eläkevastuu vuoden 2023 lopussa on 5 516,0 milj. euroa (vuonna 2022: 5 224,0 milj. euroa).

Kirkon eläkerahaston suuruus 31.12.2023 on 1 852,2 milj. euroa (vuonna 2022: 1804,1 milj. euroa), joten 31.12.2023 koko kirkon eläkevastuuvajaus on 3 663,8 milj. euroa (vuonna 2022: 3 419,8 milj. euroa).

Koko kirkon palkkasumma vuonna 2023 oli 536,3 milj. euroa ja Kirkon keskusrahaston palkkasumma oli 23,9 milj. euroa. Kirkon keskusrahaston palkoista on huomioitu laskelmaan eläkkeeseen oikeuttavat palkat ja työkorvaukset. Kirkon keskusrahaston laskennallinen osuus kattamattomasta eläkevastuusta on 163,2,5 milj. euroa.

Vuokravastuu

Kirkon keskusrahastolla on vuokravastuu seuraavien hiippakuntien tuomiokapitulien tilavuokrauksesta: Helsinki, Espoo, Turku, Tampere ja Kuopio. Lisäksi keskusrahastolla on vuokravastuu Porvoon ja Helsingin piispojen asunnoista, Espoon piispan edustustilasta sekä Lapuan kapitulin vuokraamista toimitiloista Jyväskylässä ja Seinäjoella.

Kirkon palvelukeskus Oulussa on vuonna 2023 muuttanut pienempiin, samassa rakennuksessa oleviin, edelleen Technopoliselta vuokrattuihin tiloihin. Neliöiden käyttöaste parani huomattavasti – entisen 1500 neliön sijaan käytössä on nyt 784 neliötä.

Kirkkohallituksen tietohallintoyksikölle on vuokrattu tilat Seinäjoelta sekä tila Lahden seurakuntayhtymältä. Lisäksi Järvenpäässä on maanvuokrasopimus koskien Kirkon koulutuskeskuksen toimintaan.

Vuokrasopimuksista osa on määräaikaista. Espoon tuomiokapitulin tilat vuoden 2024 loppuun asti, jonka jälkeen Espoon kapitulilla on optio jatkaa sopimusta vuoteen 2029. Porvoon piispan asunto vuoteen 2034 asti ja Järvenpään maanvuokrasopimus vuoteen

KIRKKOHALLITUS[†]

2031. Määräaikaisten vuokrasopimusten vuokravastuu on vuositasolla keskimäärin 222 726 euroa, 1–5 vuoden aikavälillä 392 484 euroa ja viiden vuoden jälkeen 470 981 euroa.

Helsingin ja Tampereen tuomiokapitulien aiemmin määräaikaiset vuokrasopimukset jatkuvat toistaiseksi voimassa olevana. Toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia ovat em. vuokrasopimusten lisäksi Oulussa Kirkon palvelukeskuksen sopimus, Kuopion, Turun sekä Lapuan kapitulien Jyväskylän toimipisteen vuokrasopimukset. Lisäksi toistaiseksi voimassa olevia ovat Helsingin hiippakunnan tuomiokapitulin tilat, Lapuan hiippakunnan tuomiokapitulin tilat Seinäjoella, Espoon hiippakunnan tuomiokapitulin piispan edustustila, Kirkkohallituksen tietohallintoyksikön käyttöön vuokratut tilat Seinäjoella ja samaan tarkoitukseen vuokrattu työhuone huone Lahdessa. Näiden toistaiseksi voimassa olevien vuokrasopimusten vuokravastuu on vuositasolla 880 788 euroa.

Laitteiden vuokra- ja leasing-vastuut vuonna 2023

(€)	31.12.2023	31.12.2022
Vastuut seur. 12 kk	410 454,56	519 921,96
Myöhemmät vuodet	212 748,51	497 487,08

4. Muut liitetiedot

Avustukset, verotulojen täydennys 2023

Hiippakunta / seurakunta	Avustus (€)	Hiippakunta / seurakunta	Avustus (€)
Tampereen hiippakunta		Kuopion hiippakunta	
Kihniön seurakunta	19 640	Hyrnsalmen seurakunta	11 703
Yhteensä	19 640	Juuan seurakunta	60 022
Oulun hiippakunta		Kiuruveden seurakunta	14 472
Enontekiön seurakunta	10 896	Kuhmon seurakunta	13 459
Kärsämäen seurakunta	45 116	Niiniveden seurakunta	25 586
Lumijoen seurakunta	4 396	Nurmeksien seurakunta	27 629
Pelkosenniemen seurakunta	10 477	Polvijärven seurakunta	76 652
Perhon seurakunta	56 493	Puolangan seurakunta	22 694
Posion seurakunta	38 608	Rautavaaran seurakunta	41 623
Pudasjärven seurakunta	115 143	Suomussalmen seurakunta	3 847
Ranuan seurakunta	90 690	Tohmajärven seurakunta	22 682
Reisjärven seurakunta	3 317	Vieremän seurakunta	2 138
Sallan seurakunta	32 125	Yhteensä	322 507
Sievin seurakunta	13 829	Lapuan hiippakunta	
Siikalatvan seurakunta	54 707	Hankasalmen seurakunta	4 336
Taivalkosken seurakunta	37 626	Joutsan seurakunta	21 807
Toholammin seurakunta	17 372	Kinnulan seurakunta	32 166
Utajärven seurakunta	24 159	Pihtiputaan seurakunta	17 475
Vaalan seurakunta	2 029	Saarijärven seurakunta	58 194
Yhteensä	556 983	Soinin seurakunta	32 094
Mikkelin hiippakunta		Yhteensä	166 072
Kangasniemen seurakunta	7 611		
Tainionvirran seurakunta	969		
Yhteensä	8 580		
KAIKKI YHTEENSÄ			1 073 782

Kirkon keskusrahastosta myönnettyt rakennusavustukset 2023

Hiippakunta / seurakunta	Avustus (€)
Turun arkkihiippakunta	147 300
Kokemäen seurakunta	40 000
Laitilan seurakunta	51 300
Liedon seurakunta	9 400
Loimaan seurakunta	16 600
Merikarvian seurakunta	3 000
Pöytyän seurakunta *	4 500
Siikaisten seurakunta *	22 500
Helsingin hiippakunta	19 800
Loviisan seurakuntayhtymä	19 800
Tampereen hiippakunta	77 200
Hämeenkyrön seurakunta	39 000
Vesilahden seurakunta	10 000
Vesilahden seurakunta *	28 200
Oulun hiippakunta	148 400
Taivalkosken seurakunta	61 600
Vetelin seurakunta	86 800
Mikkelin hiippakunta	143 000
Pieksämäen seurakunta	143 000
Lapuan hiippakunta	317 900
Alavuden seurakunta	600
Isojoen seurakunta	2 000
Kristiinankaupungin seurakuntayhtymä *	6 100
Saarijärven seurakunta *	35 300
Seinäjoen seurakunta	232 000
Uuraisten seurakunta *	41 900
Kuopion hiippakunta	45 300
Hyrnsalmen seurakunta	2 500
Ilomantsin seurakunta	8 400
Lieksan seurakunta	2 500
Niiniveden seurakunta	2 500
Rautalammin seurakunta	29 400
Porvoon hiippakunta (Borgå stift)	74 100
Brändö-Kumlinge församling	1 000
Hangon seurakuntayhtymä *	44 000
Kristiinankaupungin seurakuntayhtymä *	8 100
Norra Ålands församling	20 000
Närpiön seurakunta *	1 000
Espoon hiippakunta	27 000
Siuntion seurakuntayhtymä *	27 000
Yhteensä	1 000 000
* hiilineutraalisuusavustus	218 600

Avustukset, rakennusavustukset, valtion rahoitus 2023

Hiippakunta / seurakunta	Avustus (€)	Hiippakunta / seurakunta	Avustus (€)
Turun arkkihiippakunta	1 902 500	Mikkelin hiippakunta	526 400
Eurajoen seurakunta	581 500	Asikkalan seurakunta	34 700
Euran seurakunta	65 100	Parikkalan seurakunta	136 200
Kankaanpään seurakunta	4 400	Pyhtään seurakunta	157 500
Kustavin seurakunta	116 800	Sulkavan seurakunta	167 000
Laitilan seurakunta	131 200	Taipaleen seurakunta	31 000
Liedon seurakunta	380 200		
Nakkilan seurakunta	15 100	Lapuan hiippakunta	947 000
Pöytyän seurakunta	561 200	Joutsan seurakunta	119 500
Säkylä-Köyliön seurakunta	10 000	Kinnulan seurakunta	690 500
Uudenkaupungin seurakunta	12 000	Petäjäveden seurakunta	9 800
Vehmaan seurakunta	25 000	Pihtiputaan seurakunta	25 000
		Saarjärven seurakunta	10 000
Helsingin hiippakunta	138 600	Seinäjoen seurakunta	29 200
Loviisan seurakuntayhtymä	89 700	Vimpelin seurakunta	63 000
Pornaisten seurakunta	48 900		
		Kuopion hiippakunta	1 266 500
Tampereen hiippakunta	1 475 800	Ilomantsin seurakunta	443 000
Hattulan seurakunta	30 400	Kiteen seurakunta	35 700
Hämeenkyrön seurakunta	326 000	Kuhmon seurakunta	350 800
Janakkalan seurakunta	62 400	Leppävirran seurakunta	19 500
Mänttä-Vilppulan seurakunta	970 500	Niiniveden seurakunta	103 900
Oriveden seurakunta	71 500	Outokummun seurakunta	264 800
Sastamalan seurakunta	15 000	Vieremän seurakunta	41 300
		Ylä-Savon ev.lut. seurakuntayht.	7 500
Oulun hiippakunta	845 700		
Kalajoen seurakunta	168 500	Porvoon hiippakunta (Borgå stift)	281 000
Kokkolan seurakunta	3 500	Brändö-Kumlinge församling	30 000
Perhon seurakunta	125 000	Eckerö-Hammarlands församling	42 000
Pohjois-Lapin seurakuntayhtymä	13 600	Jomala församling	35 000
Pyhäjoen seurakunta	226 900	Kristiinankaupungin seurakuntayht.	6 100
Taivalkosken seurakunta	304 200	Norra Ålands församling	68 000
Utajärven seurakunta	4 000	Pietarsaarensuuden seurakuntayht.	90 900
		Vöyri församling	9 000
Imatran seurakunta (ta-muutos 2023)	239 994		
RAKENNUSAVUSTUKSET YHTEENSÄ		7 623 494	

Eteläranta 8:n (Kirkon talo) tuotot ja kulut

Eteläranta 8:n käyttötalousosaan kirjataan kulut, joita ei rahoiteta vastikkeiden mukana. Suurimpina kustannuserinä ovat puhtaanapitopalvelu, keittiölaitteiden huolto ja kokoustilojen tekniikan kustannukset.

Toimintajäämän jälkeisiin eriin kirjataan Kiinteistösaakeyhtiö Helsingin Eteläranta 8:n osakkeiden omistuksen perusteella hoito- ja rahoitusvastikkeet sekä vuokratuotot. Kirkon keskusrahasto ja Kirkon eläkerahasto eivät siis omista itse rakennusta, vaan hallintaoikeuden tiloihin. Rakennuksen ja tontin omistaa Kiinteistöyhtiö Helsingin Eteläranta 8, jonka osakkeet omistavat Kirkon keskusrahasto ja Kirkon eläkerahasto.

Vuokratulot ovat kasvaneet vuodesta 2022, mutta eivät silti riitä kattamaan maksettuja hoitovastikkeita ja omaisuudenhoitopalveluja. Eteläranta 8 on toimitila, ja alun perin myös toimitilaksi hankittu, ei yksinomaan sijoituskiinteistö.

Käyttötalousosa

Eteläranta 8 (€)	TP 2022	TA 2023	TA muutokset 2023	TP 2023	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	2 922			3 333	-3 333	0
Vuokratuotot	764			214	-214	0
Muut toimintatuotot	2 158			3 119	-3 119	0
Toimintakulut	-114 361	-111 600		-127 631	16 031	-114,4
Palvelujen ostot	-99 884	-85 400		-119 030	33 630	-139,4
Vuokrakulut	-9 021	-23 000		-5 297	-17 703	-23
Aineet ja tarvikkeet	-2 846			-1 442	1 442	0
Muut toimintakulut	-2 610	-3 200		-1 862	-1 338	-58,2
TOIMINTAKATE	-111 439	-111 600		-124 298	12 698	-111,4

Toimintajäämän jälkeen

Eteläranta 8 (€)	TP 2022	TA 2023	TA muutokset 2023	TP 2023	Yli-ali	T-%
Rahoitustuotot- ja kulut	-396 898	-371 000		-498 512	127 512	-134,4
Sijoituskiinteistöjen ja -huoneistojen tuotot	62 922	80 000		85 502	-5 502	-106,9
Sijoituskiinteistöjen ja -huoneistojen kulut	-420 398	-366 000		-529 447	163 447	-144,7
Muut rahoituskulut	-39 421	-85 000		-54 566	-30 434	-64,2
VUOSIKATE	-396 898	-371 000		-498 512	127 512	-134,4

5. Allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä

Kirkon keskusrahaston toimintakertomus ja tilinpäätös 1.1.–31.12.2023 on allekirjoitettu sähköisesti.

Helsingissä 19. maaliskuuta 2024

Kirkon keskusrahasto

Tapio Luoma	Monica Heikel-Nyberg	Pekka Heikkilä
Tarja Kantola	Elina Kemppainen	Matti Ketonen
Mari Leppänen	Kalle Mäki	Mari Parkkinen
Pirjo Sariola	Heikki Sorvari	Åsa A. Westerlund
Vuokko Vänskä	Juha Tuohimäki	

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus. Tilinpäätösmerkintä on allekirjoitettu sähköisesti.

Helsingissä sähköisen allekirjoituksen päivänä

KPMG Oy Ab

Jorma Nurkkala
KHT, JHT

6. Luettelo tositelajeista ja käytetyistä tositteista

Tositelaji	Nimi	Numerosarja
RV	Laskun siirto	00
AB	Kirjanpitosite	01
AZ	Purku KOM:iin	01
P1	Palkat verokäsittely	01
PV	Palkkavaraus	01
SA	Pääkirjatilitosite	01
SK	Srk:n muistiotosite	01
SR	Sijoitus/rahasto	01
SZ	Peruutus muistio	01
T1	Maksul. tiliote,vero	01
ZM	M2 Kirjanpitoliihtym	01
AF	Poistokirjaukset	03
DZ	Asiakkaat - maksu	14
KZ	Toimittajat - maksu	15
DA	Asiakastosite	18
DG	Asiakkaat - hyvitys	18
DR	Asiakkaat - lasku	18
KA	Toimittajatosite	19
KG	Toimittajat - hyvit.	19
KR	Toimittajat - lasku	19
TM	Matkalaskut ostoresk	19

Numero-sarja	Ensimmäinen nro	Viimeinen nro	Numerosarjan tila	Aukon alku	Aukon loppu
0	90000000	90009742	0		
01	1000000	1002980	1	1000123	1000123
01	1000000	1002980	1	1000125	1000125
01	1000000	1002980	1	1000127	1000128
14	14000000	14009290	0		
15	15000000	15012252	0		
18	18000000	18000013	0		
19	19000000	19014993	1	19000051	19000052
19	19000000	19014993	1	19001243	19001243
03	3000000	3000011	0		

7. Tilintarkastuskertomus

Kirkon keskusrahaston toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen 1.1.–31.12.2023 tilintarkastuskertomus on tilintarkastajien sähköisen allekirjoituksen allekirjoitusliitteessä.

This document contains 300 pages before this page

Tämä asiakirja sisältää 300 sivua ennen tätä sivua

Detta dokument innehåller 300 sidor före denna sida

Dokumentet inneholder 300 sider før denne siden

Dette dokument indeholder 300 sider før denne side

ÅSA A WESTERLUND41da1e52-b830-47d6-bdfd-1e27f94d2c38 - 2024-03-20 08:22:36 UTC +02:00
BankID / MobileID - 2a58234e-05b6-428c-b054-06106e4a225f - FI**JUHA MATTI TUOHIMÄKI**e7d8c878-ec39-4051-8fdd-eb6493c07210 - 2024-03-20 09:12:39 UTC +02:00
BankID / MobileID - 3a3208a7-426e-44c9-bd02-630dee3945f2 - FI**HEIKKI JUHANI SORVARI**2ee6285c-cc14-44ec-8a82-24111b8bf8c4 - 2024-03-20 09:45:38 UTC +02:00
BankID / MobileID - 190049c1-5452-42ca-9d26-7c2432cb0912 - FI**MARI JOHANNA PARKKINEN**c8171e93-2974-4ddd-997e-84bc50e176b4 - 2024-03-20 09:46:54 UTC +02:00
BankID / MobileID - df166e46-e814-4957-870c-190c8d060803 - FI**PIRJO MARITTA SARIOLA**5a56a3ad-103f-42ec-8cd2-ebbc46219502 - 2024-03-20 11:28:04 UTC +02:00
BankID / MobileID - a58fc2a6-bf39-4e60-bd6f-8d067743d454 - FI**TARJA KANTOLA**771ce813-27b5-41d2-b72f-9d58320b26b9 - 2024-03-20 12:48:47 UTC +02:00
BankID / MobileID - 8830bce3-c829-49b2-b816-6bf346d3c9b3 - FI**MATTI KETONEN**e528bfc2-0372-4344-8f4e-2003fdfac2b5 - 2024-03-20 13:24:12 UTC +02:00
BankID / MobileID - d048b622-e8e1-4e6b-96c7-81d4fa21ab60 - FI

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende

This document contains 301 pages before this page

Tämä asiakirja sisältää 301 sivua ennen tätä sivua

Detta dokument innehåller 301 sidor före denna sida

Dokumentet inneholder 301 sider før denne siden

Dette dokument indeholder 301 sider før denne side

VUOKKO TELLERVO VÄNSKÄ82bce39c-5909-42d7-b894-50e0ed6a2b66 - 2024-03-20 13:34:16 UTC +02:00
BankID / MobileID - 4c3389eb-074a-4294-b313-013eb508e00d - FI**TAPIO JUHANI LUOMA**e1cf0924-14e0-40fe-a480-23530dc37a82 - 2024-03-20 14:19:47 UTC +02:00
BankID / MobileID - 28b3ad21-f21f-4b63-89a5-d00fa1ee93ed - FI**MARI INKA-ELINA LEPPÄNEN**2bea7fee-d3a3-4de1-9aa4-6548a9298248 - 2024-03-20 17:23:38 UTC +02:00
BankID / MobileID - e2073f90-1d65-4646-95ef-a3066d091d2a - FI**PEKKA RAUNO ILMARI HEIKKILÄ**e4d6ab66-6f6f-413a-b2d6-1562057c6c92 - 2024-03-20 20:59:38 UTC +02:00
BankID / MobileID - 9422d731-7f0b-4423-bb28-7df84d5c2f75 - FI**Anna Monica Heikel-Nyberg**b913e605-abef-4410-90a3-98048910900e - 2024-03-20 21:27:43 UTC +02:00
BankID / MobileID - 2547c637-3054-4918-800e-dd71abe3463d - FI**ELINA EVELIINA KEMPPAINEN**d840623e-ae1-4878-964e-cb721a60f756 - 2024-03-21 09:47:35 UTC +02:00
BankID / MobileID - b8f44966-d7f9-444b-9820-8cfb293a4cf1 - FI**Kalle Toivo Vilhelm Mäki**0862cba6-dbcd-404c-adde-1b129570d27c - 2024-03-21 13:58:13 UTC +02:00
BankID / MobileID - 3fa3c82b-0cd3-4209-8975-975d6f69673d - FIauthority to sign
representative
custodialasemavaltuutus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvojaställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltareautoritet til å signere
representant
foresatte/vergemyndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende

KPMG Oy Ab
Töölönlahdenkatu 3 A
PL 1037
00101 HELSINKI

Puhelin 020 760 3000
www.kpmg.fi

Kirkon keskusrahasto

Tilinpäätös tilikaudelta 1.1. - 31.12.2023

Tilintarkastajan tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 15. päivänä huhtikuuta 2024

Jorma Nurkkala
KHT, JHT

Sähköinen tilinpäätösmerkintä

Tilintarkastajan sähköinen allekirjoitus tilinpäätökseen koskee ainoastaan tilinpäätösmerkintää.